Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

~~115~~ 171 G 3

GW 4546
CA 312

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Perfer et obdura

~~Carol. Petitus nepoti~~

~~M M M~~

1596. non. aug.

Jacobus le Petit.

fælix qui serit, vnde metat quod expetebat

Argentũ quidem et pecunia est communis omniũ hominũ possessio: at honestũ, et ex eo laus, et gloria Deorũ est aut eorũ qui à Dijs proximi censentur.

Polib.

Aliena vitia in oculis habemus à tergo nostra sunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Zie Visschers Naamlijst, bladz. 31, alwaar dit werk voorkomt. – N.D.J.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Boetii viri celeberrimi de conſolatione Philoſophie liber cũ optimo commẽto beati thome.

Koninklijke Bibliotheek te's Hage.

[redacted] rfer et obdura [redacted]

[redacted] ous Carolus Clusius

se non
studijs et rebus bonis
niore vigil tatque bere

non. aug.
1596.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Incipit tabula ſuper libros de ꝯſolatione phie ſcḋm ordinem alphabeti

Accidioſi ⁊ vicioſi arguunť libri.iiij.me.vij.
Accuſatio crudelis li.i.p.iiij
Accuſatio Boetij erga regē habuit tria vicia li.i.pro.iiij.
Actꝰ qlibet reqrit ordinē tpis ⁊ loci li.i.me.vi. In vere flores ⁊ autumno vue colliguntur li.me.vt ſupra.
Actꝰ ſequiť ꝯditionem potentie cuiꝰ eſt actus li.v.pro.iiij
Aduerſa fortuna plus ꝓdeſt q̄ꝫ proſpera li.ij.pro.viij.
Aduerſa bonis.proſpa malis quare contingāt li.iiij.pro.vi.
Aduerſa ac proſpa adueniunt bonis et malis li.iiij.pro.vij.
Aduerſitas veros amicos oñdit.li.ij proſa.viij.
Aduerſitati fortune dolēdum nō eſt propter quinq3.li.ij.pro.i.
Aduerſitate non dz ſapiens moleſtari.nec fortis multitudine hoim terreri.li.iiij.pro.vij.
Aduerſitate ⁊ in proſperitate vt ſe hō eqliter habeat hortať exemplis.li.iiij metro.vij.
Affectiones q̄tuor gaudium.ſpes.timor.dolor.impediunt cognitioēm veri.li.p.me.vij.
Affectꝰ q̄tuor ſunt reqre infra catene
Afflictis ē ꝯdolēdum li.i.pro.iiij.
Ager mētē hois deſignat li.iij.me.i.
Aliena probitas ⁊ pulchritudo hominē non decorāt li.ij.pro.v.
Amātibꝫ q̄s dat legē li.iij.me.xij.
Amiciciā diſſimilitudo diſſoluit.li.i pro.iij.
Amicoꝝ triplex genꝰ.li.ij.pro.iij
Amicū inueniſſe eſt p̄cioſiſſimū diuitiaꝝ genus li.ij.pro.viij.
Amicꝰ verus reqre aduerſitas ſupra
Amicos fortuna.infortunium inimicos facit.li.iiij.pro.v..
Ammirationis exēplū de ſeptē ſtellis et eclipſi lune.li.iiij.me.v.
Ammiranť hoies de illo quod raro fit ibidem
Ammirari fecit ſenes phari.ibidem
Amor diuinis tria facit in hoibus.li ij.me.viij.
Anaxagoras phus ſtulticiam hoim ſolem pro deo colētium rephendit.li.pmo.pro.iij.
Anime fœlicitas in morte nō terminať.li.ij.pro.iiij.
Aialiū diuerſe ſunt figure li.v.me.v.
Animalia cetera preter hoiem caput demergunt.Ibidem
Anni ſunt quatuor ptes.li.p.me.v.
Anni ptes q̄tuor reqre regimen dei.
Anni trāſformatio peior eſt q̄ꝫ corporis.li.iiij.me.iiij.
Antiquoꝝ etas fuit ſine cupiditate.li.ij.me.v.
Appetūt oia pmanere reqre bonū ē.
Appetitꝰ require pmanentia
Appetitus ē duplex.li.iij.pro.xi.
Appetitus require deſideriū
Area fortune quare mundus dr.li.ij pro.p.
Arma phie.li.p.pro.ij.
Artes liberales dnr lac.Ibidem.
Aſinus ad lyrā eſt hō ſine attentione ṽba ſacra audiēs.li.p.pro.iiij.
Aſinꝰ dr piger ſeu tardꝰ.li.iiij.p.iiij
Auari dnr canes li.p.pro.iiij.
Et ibidem habeť li.ij.me.ij.
Auari inſatiabiles.⁊ auaricia vadit in infinitū.li.ij.me.iij.
Aues tenebraꝝ require tenebre.
Auriga require currus
Auarus require lupus
Autūnus require tps autūnale.
Auxiliū diuinū in minimis dz inuocari.li.iiij.pro.ix Auxilij diuini inuocatio a Boetio li.iij.me.ix.
Barbitōſor reqre in ſecuritas
Beatē tūc reſpublice ſunt ſi p ſapientes ⁊ ſtudioſos regaň.li.p.pro.iij

Beatitudo ſiue fœlicitas ē duplex li
ſecundo.proſa.iiij.
Btitudo ē ipſe d̄s li.iij.pro.xiij.
Beatitudo ſumma ē in deo li.iij.p.x
Beatitudo non p̄t auferri virtuoſis
libro.iiij.pro.iij.
Beati ſunt dij. Ibidem
Beatitudo non eſt in dignitatib⁹ li.
ij.proſa ſexta
Beatitudo ſiue fœlicitas non ꝯſiſtit
in bonis fortuitis li.ij.proſa.iiij.
Et probaꝛ tribus rōibus ibidem
Beatitudinis deſcriptio li.iij.p.ij.
Beatitudinem ad veram oēs vocan
tur.li.iij.me.x.
Btitudinē attingere.req̄re ābulare.
Beatus oīs deus eſt li.iij.proſa.x
Beatitudo req̄re patria.Item oēs
Item in verbo voluptas
Bellare ad mortem hoīes non debēt
li.iiij.me.iiij.
Belli cā eſt diuerſitas moꝝ. ibidem
Bellum iuſtum licet.li.iiij.me.iiij.
Bene fiunt oīa ꝛ ꝙ mala fieri videnꝛ
error eſt.li.iiij.proſa.vi.
Beſtię nō beatificanꝛ li.iij.proſa.vij
Bibliotheca vnde d̄r.li.i.proſa.iiij.
Boetio multa noīa annectuntur in
prohemio
Boeti⁹ ordinauit act⁹ ſuos ad cōem
vtilitatē ꝛ rexit rhomā ꝓpter cōe bo/
nū pꝫ ſeptem exēplis.li.pro.iiij.
Boeti⁹ habuit vxorē pudicā ꝛ filios
prudētes ꝛ ſoceꝝ ſapiētem.li.ij.p.iiij
Boeti⁹ habuit plura bona q̄ꝫ poſtea
ſuſtinuit mala.li.ij.proſa.ij.
Boetius quare infirmus iudicabaꝛ
li.i.proſa.vi.
Bona corpis ſunt vilia li.iij.p.viij.
Bona hominis ſunt rō ꝛ intellect⁹
non temporalia li.i.pro.vi.
Bona tp̄alia ſomniantur eſſe fœlici
tas li.iiij.pro.i.
Bonum p̄teritū torquet li.ij.p.iiij.
Bona temporalia q̄rens in varia in
cidit.li.iij.pro.viij.
Bona tp̄alia nec ſufficiētiam nec po
tētiam pręſtant.li.iiij.pro.ix.
Boni ſꝑ ſunt potentes mali vero im
potentes li.iiij.pro.ij.
Boni nō ſunt ſine pręmio.ꝛ mali nō
ſunt ſine pœna li.iiij.proſa.iij.
Bonis q̄re non ꝯtingit fortuna bo/
na.li.iiij.pro.v.
Bonum eſt duplex li.ij.pro.vi.
Bonoꝝ p̄mia require pręmia
Boni p̄mio hic priuanꝛ req̄re iuſti
Boni veri imagines vbi inueniūtur
li.iij.proſa.ix.
Bonū ꝛ vnū idem ſunt req̄re vnum.
Bonū ſummū eſt verum ꝛ indiuiſibi
le.li.tercio.pro.ix.
Bonū ſummū eſt necē eſſe.li.ij.p.x.
Bonū ē q̄d oīa appetūt li.iij.pro.xi.
Bonū ſummū cuilibꝫ videꝛ id quod
appetit. li.iij.proſa.ij.
Boreas ventus ſignificat ph̄iam li.
primo.me.iij.
Breuitas vitę humanę.li.iiij.p.iiij.
Brutum require vlixes
Calamitas vnde dicatur.li.ij
proſa prima
Caneſcit hō ex dolore li.i.me.i.
Canis dicitur rixoſus ꝛ lupus auar⁹
li.iiij.pro.iij.
Caro nihil aliud eſt niſi ſanguis co
agulatus li.i.me.i.
Caſus nō ē euēt⁹ ꝓuiſus li.v.pro.i.
Caſus diffinitur ibidem
Caſu q̄ ꝯtingunt fiunt ſine cauſa
Catenę rationis ſunt quatuor effec/
tus li.i.me.ij
Cauſa mali require nihil
Cauſidici potius liberant accuſatos
q̄ꝫ accuſandos li.iiii.pro.iiii.
Cā ꝯtingētium q̄ ſit li.iiii.pro. vi
Cœlum q̄re d̄r ſtabile li.i.me.ii.
Cœlū moueꝛ duplici motore ibideꝫ
Cœlum quare d̄r ſtare eiuſq̄ꝫ ſtellę li
p̄mo.me.iii.
Circulo ꝯpaꝛ vita hoīs li.iii.me.ii.
Circę dea require vlixes
Ciuitas eſt regēda a philoſophis.li.
p̄mo.pro.iiii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Claritas ſolis req̄re prouidẽtia dei
Cognitio ſummi boni fit per creatu
ras gradatim trãſcendendo li.iiij.me.i
Cognitio ſequit̃ naturã cognoſcentꝭ
li.v.pro.v.
Cognitionis veritatis impedimẽta
req̄re Turbationes
Cognitio veri repellit cecitatẽ igno
rantie li.iiij.pro.iiij.
Cognitiua vt͛ aliter in nobis intel/
lectiua ⁊ aliter ſenſitiua li.iiij.pro.iij
Cognoſcit̃ rotundũ aliter viſu ⁊ ali
ter tactu li.v.pro.iiij
Cognoſcit hoiem aliter ſenſus aliter
imaginatio aliter rõ aliter intelligen
tia diuina.ibidem
Color phie li.i.pro.i
Comedere parẽtes in certis ꝑtibus
laudabile ẽ li.ij.pro.vij.
Compꝛ̄hendit̃ res aliter q̄ȝ exiſtit li.v
pro.iiij.
Cõcordari non pñt mali cum bonis
nec etiã inter ſe li.iiij.pro.vi.
Cõcordia elemẽtoꝝ req̄re regimẽ dei
Concupiſcẽtia terrena ſugata hõ fit
diuinus li.iiij.me.vij
Confitere nõ abſcondas ſi medican
tis op͛ expectas opꝫ vt vulnus dete/
gas li.p̈.pro.iiij
Conſcie libertas ⁊ conſcientia libera
li.p̈.pro.iiij
Conſcia praua punit malũ intrinſe/
ce ſi exteri͛ non punit̃ li.iiij.pro.iiij
Conſolatio phie li.i.pro.iij.
Cõſules electi ducti in p̄toriũ ſm cõ
ſuetudinẽ rhomanoꝝ li.ij.pro.iij
Contẽplatio ſupernoꝝ eſt nr̃m ꝯtra
ſtultos ꝓpugnaculũ li.p̈.pro.iij
Contingens require neccãrium
Conuict͛ require damnari
Crapula hoiem debilitat li.ij.pro.v
Cupiditas multoꝝ maloꝝ cauſa eſt
li.ij.me.v.
Cupiditas viri boni naturaliter eſt
inſerta hoibꝫ li.iij.pro.ij.
Currus ꝑ aurigam neccãrio.nõ vehit̃
li.v.pro.iiij.

Damnari nullus dꝫ niſi ꝯuictus
li.p̈.pro.iiij.
Dãnatoꝝ pœna require pœna.
Deſideriũ ſiue appetitũ eoꝝ implere
ſoli ſapientes pñt li.iiij.pro.ij.
Deſiderij ⁊ libidinis dr̃a ibidem
De͛ eſt etern͛ ⁊ intuet̃ oia li.v.p.vi
Deo ſunt p̄ces offerende ibidem
Deus p̄ſidet vt conditoꝛ mundi li.i.
pro.vi
De͛ ꝯgnoſcit̃ ⁊ ꝯmendat̃ de guberna
tione cœleſtiũ ⁊ terreſtriũ li.i.me.v
De͛ ſiue ſummũ bonũ nõ inuenit̃ in
terrenis ſicut nec auꝝ in arboribꝫ li.
iij.me.viij
Deus regit oia excœpto libero arbi
trio li.iij.me.ix.
Deus eſt immutabilis ⁊ manet oia
li.iij.me.ix
Deus a nullo ꝯpulſus ſed ſua boni/
tate fecit oia ⁊ ꝯmendat̃ ex ꝑte ſapie
ſue ibidem
Deus oia gubernat li.iij.pro.xij
Deo oia recta fiunt li.iiij.pro.i
Deus rotat orbem dr̃ Permenides
li.iij.pro.xij
Deus tonans require tonitru
Deus veriſſime ẽ require eſſe
Deus fons ois bonitatis ꝑ omnipo
tentiam.iudex equitatis ꝑ iuſticiam.
li.iiij.me.vi
Dei regimen li.iiij.me.vi
Deum eternum oẽs ſapientes dixerũt
li.v.pro.vi
Deus oia videt li.v.pro.vi
De͛ eſt ſol illuminãs li.iij.me.x
Dignitas ſiue ptãs eſt duplex.li.ij.p
ſa.vi
Dignitas reddit malos peiores vt pꝫ
de rhomanis li.ij.pro.vi
Dignitas reddit peiores pꝫ de Nero
ne cuius ponit quatuoꝛ malicias li.ij
metro vi
Dignitas ſi eſſet bona non adueniꝛꝫ
peſſimis li.ij.me.vi.
Dignitas collata ĩprobis non efficit
dignos ſꝫ oñtat indignos li.ij.pro.vi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Dignitas non reddit hoiem hõrabi/
lem ſi non eſt ꝟtuoſus li.iij.pro.iiij
Et probat q̃druplici via
Dignitas prefecturę. dignitas ſena/
toria ibidem
Diſplicere mal' laudabile ē li.i.p.iij.
Diuitię in q̃nqȝ ꝯſiſtũt li.ij.pro.v.
Diuitię diſpſę minuunt᷑.ſcia vero diſ
perſa augmentat᷑ li.ij.pro.v
Diuitię ñ ſunt appetẽdę tribꝫ rõnibꝫ
Probat᷑ ibidem ⁊ ꝓpter diuitias mł/
ti perierunt ibidem
Diuites ſoli reputãtur honore digni
ibidem
Diuites ñ auferunt indigẽtiã ſiue di
uites ſꝑ ſunt indigẽtes li.iij.pro.iij.
Diuinatio q̃d ſit li.v.pro.iiij.
Diuina ꝓuidentia ℞ ingenium
Diuino amore tria regunt᷑.ſ.aſtra ele
menta ⁊ tp̃a.li.ij.me.vij.
Diuin⁹ amor tria fcit in hoibꝫ ibidē
Dolẽdum non eſſe de mutatione for
tunę req̃re aduerſitati
Dolere faciũt tria Boetiũ li.i.p.iiij
Dolor ira mœror li.i.pro.v.
Dolia duo vini in limite Iouis li.ij
Duo principia rer̃ bonũ (p.ij.
⁊ malũ require pithagorici
Durare malũ require miſerior
EBrius volens ire domũ ſic er
rans ad fœlicitatẽ li.iij.pro.ij.
Eclipſis lunę eſt hoibꝫ mirabil' requi
re ammirationis
Eget oĩs eo qꝫ deſiderat li.iij.pro.iij.
Elemẽtor̃ ꝯcordia req̃re regimẽ dei.
Eloquentia ſine ſapia.⁊ eloquentia
cum ſapia li.ij.pro.i.
Epicuri ſtoici li.i.pro.iij.
Eq̃liter ſe hr̃e require aduerſitate
Error ſapientis ē duplici de cã peior
q̃ȝ inſipientis li.i.pro.i.
Eſſe malos ſimpl'r non ꝯcedit᷑.ſed eē
hoĩes malos ſicut cadauer eſſe homi
nem li.iiij.pro.ij. (pro.ij
Eſſe deſiderat oē q̃d ē in mundo li.iij
Eſſe veriſſiē hȝ p̃mum ens q̃nto q̃ a
liq̃s magis ꝑuicia recedit a p̃mo eſſe
tanto mag̃ deſinit eſſe li.iiij pro.ij
Etas phię li.i.pro.i.
Etates q̃tuor ꝑ poetas diſtinguunt᷑
li.ij.me.v.
Eternitas deo attribuit᷑.ꝑpetuitas
mundo.li.v.pro.vi.
Eternitatis definitio li.v.pro.vi.
Eternitatis cognitio hẽtur ex cogni
tione tp̃is ibidem.
Eternitatis vocabulo mł'ti ſunt ab
uſi ibidem.
Eternũ triplex li.v.pro.vi.
Eternus non eſt mundus ſed ꝑpetu
us li.v.pro.vi.
Euenire require liber̃ arbitriũ
Euenire ℞ caſus Itẽ fortuiti
Exilium ℞ miſeria
Exiliũ Boetij fuit ad.xciiij.miliaria
teutonica li.i.pro.iiij.
Exiliũ nullibi ē li.i.p.iiij (me.i.
Eufratis ⁊ tygris duplex origo li.v
FAcies ſiue vultus philoſophię.
li.i.pro.iij.
Falli ñ p̃t d̃s ℞ prouidentia diuina
Flã fœlicitas d̃r mẽdax li.iij.pro.ix
Famã inſpiciunt vulgares non meri
tum li.i.pro.iiij.
Famã bonã diminuit pœna ibidem
Fama alicuius nunq̃ȝ ꝑ totum mun
dũ volauit li.ij.pro.vij
Famã non curãt ꝟtuoſi ibidem
Fama popular̃ non ꝓuenit ex recto
iudicio rõnis li.iij.pro.vi
Familiar̃ inimicus efficaciſſima pe
ſtis li.iij.pro.v
Familiaritas principum eſt ꝑnicio/
ſa.li.iij.pro.vi.
Fatalis ordo li.iiij.pro.vi
Fatũ duplex notificat᷑ ibidem
Fatum ꝯpat᷑ circulo li.iiij.pro.vi.
Fatũ ad ꝓuidẽtiã hȝ drãm ibidem
Fatum dependet a diuina ꝓuidẽtia
exemplum ibidem
Fati diuerſi opiniones ibidem.
Fato oĩa q̃ ſubſunt.etiam diuinę ꝓui
dentię ſubſunt ibidem
Fatum ſe hȝ ad prouidẽtiã ſicut rõci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

uatio ad intellectū ibidem
Fatum incipit vbi mot⁹. ꝛ quicq̄d ſu
pra motū eſt fatū eſt ibidem.
Fœlicitas ē duplex ſcꝫ politica ꝛ ſpe
culatiua li.i.me.i.
Fœlicitas n̄ eſt in reb⁹ exterioꝛib⁹ ſed
inter nos ē.li.ij.pꝛo.iiij.
Fœlicitas n̄ ꝯſiſtit in multitudine a
groꝝ nec in dignitate nec in vtilitate
nec in bona fama nec in luxuria nec
in bonis foꝛtunę li.ij.pꝛo.v.
Fœlicitas tp̄alis in tribus ꝯſiſtit li.
ij.pꝛoſa.iiij.
Fœlicitas nemi totalr̄ aduenit ibidē
Fœlicitas falſa li.iiij.me.i.
Fœlicitatē a vero bono errātes in q̄n
q̧ poſuerūt ꝯſiſtere li.iij.pꝛo.ij.
Fœlix q̄ntumcūq̧ q̄s ſit tm̄ alteri⁹
ſtatus apparet fœlicioꝛ li.ij.pꝛo.vi.
Figura ſiue foꝛma hoīs ꝛ etiam bru
toꝝ.li.v.me.v
Filios pbos hr̄e ē iucundū ꝛ ꝑ oppo
ſitū nihil infœlicius li.iiij.pꝛo.vij.
Finis cum ſit cā cāꝝ idō nihil p̄t ꝑfcē
ſciri niſi fine cognito li.i.pꝛo.vi.
Finis ꝛ p̄ncipium in vnū coincidūt
pꝫ in circulo ḡ cognito pꝛincipio co/
gnoſcit̄ finis oīm reꝝ.ſ.d̄s li.i.pꝛo.vi
Fletus duplex verus ꝛ fict⁹ ſiue adu
latoꝛius li.i.pꝛo.i
Fons bonitatis req̄re deus
Foꝛtis require aduerſitate.
Foꝛtitudo ſiue potentia vera require
refrenare
Foꝛtunę bona trāſitoꝛia ꝛ decœpto/
ria nulli ſuant fidem li.i.me.i.
Foꝛtūa caduca ꝓpter duo duplicē hꝫ
faciē añ albam ꝛ retro nigrā ibidem
Foꝛtuna cęca depingit̄ duplici frōte
capillata ꝛ calua li.ij.pꝛo.i.
Foꝛtuna nō eſt in ptāte hoīs ibidem
Foꝛtuna depingit̄ cum rota ibidem.
Foꝛtuna nō aſſueſcit in oppoſitū nec
natura ibidem.
Foꝛtuna q̄libet dupliciter ꝯſiderat̄.
li.iiij.pꝛo.vi.
Foꝛtunā eſſe bonā vel malā ſtat i vo
luntate hoīs li.iiij.pꝛo.vij.
Foꝛtūa ſupba q2 nulla veret̄ li.ij.m.i
Foꝛtuna inuehitur ꝯtra auariciā.li.
ij.me.ij.
Foꝛtunę bona non efficiunt quod p/
mittunt li.iij.pꝛo.iij.
Foꝛtuna oīs aut iucunda aut aſpera
li.iiij.pꝛo.vij
Foꝛtuiti euētus declarant̄ ꝑ flumia
paradyſi ſcꝫ tygrim ꝛ eufratem q̊ruꝫ
duplex ē oꝛigo li.v.me.i.
Fuga paſſionū ſiue affectionum.li.
iiij.me.vij.
Futa ex nccītate eueniūt req̄re ſpes
Futura deo ſunt certa nob̄ āt incerta
GLoꝛia mundana non dr̄ beati
tudo li.iiij.pꝛo.vi.
Gl̄andū non ē in veſtib⁹ li.ij.pꝛo.v.
Gloꝛiādum non eſt in multitudine ſ
uoꝝ.li.ij.pꝛo.v.
Gloꝛia ſiue fama non ſpectat ad ꝟtu
oſos li.ij.pꝛo.vij.
Gl̄a humana non eſt appetēda ꝓpter
quatuoꝛ li.ij.pꝛo.vij.
Gloꝛia vana ex nobilitate ſanguinis
li.iij.pꝛo.vi.
Gubernatio cœli ꝛ terrę req̄re deus.
Gubernaculū q̊ deus regit mundū ē
bonitas dei.li.i.pꝛo.vi.
Gubernare oīa require deus.
HEbetat̄ ꝛ ingroſſat̄ mens hūa/
na tp̄alis li.i.me.ij.
Hercul̄ laboꝛes duodecī li iiij.m.vij
Hō diuinus require ꝯcupiſcētia
Hoīs bona ſunt rō ꝛ intellectus nō
tp̄alia li.i.pꝛo.vi.
Hōi ꝓpꝛium require rōcinatio
Hoīes mali naturā amittūt huma/
nā ꝛ in bꝛuta ꝯuertunt̄ li.iiij.pꝛo.iij
Hoīs foꝛtūa ē ſurſū ad cœlos creata
brutoꝝ ꝟo deoꝛſuꝫ ad terrā li.v.me.v
Hō non vilis ſꝫ nobilis ꝑs mundi ꝛ
nihil hoīe melius li.ij.pꝛo.iiij.
Hō vere ſcit q̄ ſeipſum ſcit ꝛ ignoꝛat
qui ſeipſum ignoꝛat li.i.pꝛo.vi.
Hō n̄ eſt hō niſi rōnalis li.iiij.p.iij
Hoīes non errant niſi q̄rendo fœli/

citatē li.iij.me.vij.
Hūani act⁹ regunť a deo li.i.me.v.
IGnorātia eſt duplex interna ſi/ue naturalis ꝛ hec ē iuuenū ex/terna ſiue extra naturā ꝛ hec ē ſenū ꝛ negligētium li.i.me.ij.
Ignorātia ſui ipſius require hō
Ignorantia reqre cognitio veri
Imagines veri boni reqre boni veri
Impatientia optat mutari ſtatū.li.ij.pro.iiij.
Impedimēta cognitionis veritatis reqre turbationes.
Impunitas require pœna
Impuniti mali reqre veritas
Inclinatio capitis ſignū ē profunde imaginationis li.iij.pro.ij.
Infœliciſſimi require miſerrimi
Infortuniū ad multa eſt bonum.li.ij.pro.viij.
Ingeniū humanū ñ valz ordinē dine prouidētie ꝯphendere li.iiij.pro.vi
Inimicus familiaris eſt efficax peſtꝫ li.iij.pro.v.
Inſecuritas regie ptātis ptz in Dyo niſio li.iij.pro.v.
Intellectus require ſol
Inuenire deū require deus
Iudex equitatis require deus
Inuidus ꝯparať veſcuo monti ardē/ti li.i.me.iiij.
Ira quid ſit li.i.pro.v.
Ira ñ erat in antiquis li.ij.me.v
Iudices mouenť ad miām duplici d cauſa li.i.pro.iiij.
Iudiciū vulgariū dt infortunatū mi ſer.fortunatū.fœlicē li.i.pro.iiij.
Iudicium naturale ꝛ rōnale dr̄ñt.li.v.proſa.ij.
Iuſticia quid ſit li.ij.pro.i.
Iuſti ſiue boni nō ſolū hic p̄miijs pri uanť ſꝫ a malis calcanť li.iiij.pro.i.
Iuuēt⁹ viridis ꝛ fœlix dr̄ñt li.i.me.i.
LAbores duodecim require her/culis
Lac require artes liberales
Laborintus domus multis circulis
ꝯſtructa li.iij.pro.xij.
Laici odiunt lratos li.i.pro.iij.
Laudare p̄ñtem dupliciter ꝯtingit li.ij.pro.iij.
Laus minuit ꝯſciām li.i.pro.iiij.
Lecto ſiue thoro ſtudium aſſimilať. li.i.pro.i.
Lethargia q̄lis infirmitas li.i.p.ij
Lethargum hō patiť reſpectu cœle/ſtiū li.i.pro.ij.
Leuia documenta p̄cedere debēt dif ficilia li.i.pro.ij.
Liber arbitrium eſt in rōnali crea/tura li.v.pro.ij.
Liber arbitriū alr̄ ē i angeľ alr̄ i hoi bꝫ bonis ꝛ aliter in prauis ibidem
Liber arbitriū non nccitať ſed deus oia proſpicit ibidem.
Liber arbitrium ſequunť pr̄mia et pœne li.v.pro.iij.
Liberi arbitrij ꝛ ꝓuidētie dine ñ ē di ſcordia ſic aliq̄l'r apparet li.v.me.iij.
Libero arbitrio p̄ñt res ſic ꝛ aliter e uenire li.v.pro.vi.
Libidinis deſiderij dr̄ā li.iiij.
Ligat⁹ catenis R princeps malus
Lumen require tenebre.
Lupus dr auarus li.iiij.pro.iij
Luxuria magis dolor q̄ꝫ voluptas li.iij.pro.vij.
Luxuria pungit poſt fem̄ li.iij.p.vi.
Luxurioſi ꝯparantur rabiei maris. li.i.me.iiij.
Luxurioſus require porcus
MAgiſtratum q̄re aſſumpſit bo tius li.i.pro.iiij
Mala ſunt in mundo li.iiij.pro.i.
Mali ꝛ ſtulti ñ ſunt timēdi li.i.p.iij
Mali ſunt inferiores quibꝫ iniuriať li.iiij.pro.iiij.
Malis nunq̄ꝫ eſt bñ q̄uis ita opinē tur hoies li.iiij.pro.vi.
Malis quare ꝯtingit fortuna bona li.iiij.pro.v.
Mali in dignitate poſiti peiora faci unt q̄ꝫ incendiū ľ diluuiū li.ij.p.vi
Malicia Neronis li.ii.me.vi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Mali deſtruunt dies ⁊ noctes ibidē
Malꝫ neq̄cia ſuppliciū ē li.iiii.me iii
Mali amittūt naturā hūanā ibidē.
Mali hn̄t diuerſas naturas anima
lium ibidem
Mali ꝑficiunt qđ delectant non qđ
deſiderant li.iiii.pro.ii.
Malis qn̄qꝫ q̄re bene.qn̄qꝫ male cō
tingit li.iiii.pro.vi.
Malꝫ ꝺ malꝫ qn̄qꝫ faciūt bonos ibiđ
Maloꝝ potentia ē ab impotētia vi
rum li.iiii.pro.ii
Malos eſſe n̄ ſimplꝫr ꝯcedit̄ ℞.eſſe
Malū poſſe ſiue velle ℞ poſſe
Malicia ęternalꝫr durarꝫ li.iiii.ꝓ iiii
Malum nuſq̄ꝫ eſt li.iiii.pro.vi.
Manus phię li.i.pro.i.
Malum nihil eſt li.iii .pro.xii
Medicus q̄lit er inueſtigat morbuꝫ
li.ꝓ.pro.ii.
Medica dr̄ phia li.ꝓ.pro.iii
Medicus non ſolū ꝑ ſigna vrinę q̄/
rit morbū ſed etiam per interrogati/
ones li.ꝓ.pro.vi
Memorari ℞ recordari.
Mēdacium ē triplex li.ꝓ.pro.iiii
Mendax ℞ fœlicitas falſa
Mœror ℞ dolor
Meretrici aſſimilant̄ muſę poeticę.
li.ꝓ.pro.i.
Metro ⁊ proſa vtit̄ Boetius ꝓpter
duo li.ꝓ.me.i.
Miſeria ⁊ exiliū li.i.pro.v.
Miſericordia ℞ iudices
Miſer ē oīs malus li.iiii.pro.iiii.
Miſerior tanto quis q̄nto ſupplicio
dignior ibidem
Miſeriores eſſent mali ſi non puni
rent̄ ibidem.
Miſerrimi ſunt infœliciſſimi ſi ma
licia ęternaliter duraret li.iiii.ꝓ.iiii.
Mons ethna ſꝑ ardet li.ii.pro.v.
Mors ℞ periodi
Mors famā deſtruit li.ii.pro.vii.
Mortē refugiunt oīa li.iii. pro.v
Mors fœlix ⁊ infœlix ſm vulgares
li.ꝓ.me.i.

Mundus ℞ area fortunę
Mundus ꝯꝑatur mari li.i.pro.iii
Mundum poſuit Plato incepiſſe
li.v.pro.vi.
Murem velle muribꝫ dn̄ari ridicu/
loſum ē.li.ii.pro.vi.
Mutabilitas reꝝ ꝓbat̄ tribꝫ exēplꝫ
.ſ.ſole floribꝫ ⁊ mari li.iii.pro.viii
Mutabilia oīa p̄ter deū li. iiii.ꝓ.vi
Mutatio animi ē maior pœna q̄ꝫ in
corpore li.iii.me.iii.

Natura non aſſueſcit in oppoſi
tum nec fortuna li.iii.me.ii
Natura ē triplex li.ij.pro.i.
Natā n̄ miſcet̄ ꝯtrariis li.ii.pro.vi.
Natura humana paucis minimiſqꝫ
ꝯtenta eſt li.ii.pro.v.
Natā ſi interdū violentat̄ tn̄ qn̄ꝫ ad
id redit qđ naturalꝫr ſibi ꝯuenit Vel
ſic. Natura aīalium oīm arboꝝ ſide
rum ſtat in legibꝫ ſuis ⁊ nō variat cō
ſuetudinē vt pꝫ de leone vegetabilibꝫ
⁊ volatilibꝫ li.iij.me.ij.
Naturale iudicium differre a rōnali
li.v.pro.ij.
Neceſſitare require pn̄tia. Itꝫ requi
re ſignum
Neceſſitates ſunt duę li v.pro.vi
Neccāriū idem p̄t eſſe ꝯtingēs ad di/
uerſa relatū li.v.pro.vi.
Neronis q̄tuor malicię ℞ dignitas.
Neronis luxuria li.i.me.iiij
Neſcire req̄re homo vere
Nigromanticū p̄ſumpſerunt boetiū
propter duo li.ꝓ.pro.iiij
Nihil eſt cauſa mali li.iiij.pro.vi.
Ex nihilo nihil fieri qūo itelligitur.
li.v.pro.i.
Nobilis quiuis p̄ter illum q̄ eſt dedi
tus viciis li.iiij.me.vi.
Nobilitas eſt laus parentum li.iij
proſa.vi.
Nomen ſꝫ ſabſtātiam cum qualita/
te li.iiij.me.iiij.
Non ens ē duplex li.v.pro.vi.
Nouū antiquum ℞ pati.
Nox eſt duplex accidentalis ⁊ natu/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ralis li.i.me.iij.
OBediunt deo cuncta naturalr exñtia li.iiij.me.vi
Obliuio est aiẽ a corpore li.iiij.m.vij
Obliuioni tradẽẽ diuites li.ij.p.vij.
Obliuiõi tradẽẽ viri magi li ij p. vij
Ocium dz studium fm vulgares li. p̃.pro.iij.
Oculi phiẽ rõ ⁊ intellectus ⁊ triplici rõne dñr ardentes li.i.pro.i
Odium non hz locũ apud sapientes li.iiij.pro.iiij
Oẽs laborãt liz diuerso calle ad vnũ btitudinis finem puenire li. iij.pro.ij
Oẽs tẽdunt ad btitudinẽ vi natura li ↄpulsi sed variẽ li.iij.pro .ii
Opinio vulgariũ reqre veritas
Opus qd facere vis requirirẽ volun tas ⁊ ptãs li.iiii.pro.iij
Orõ siue depcatio qd sit li.v.pro.iii.
Orõnes siue pces sunt deo porrigen dẽ li.v.pro.vi
Oratores q̃ sint li.iiij.pro.iiij
Ordo debit' tpis ⁊ loci dz esse in q̃li bet opere siue actu li.p̃.me.vi
Ordie dbito ẽuanẽ res in suo eẽ ibid
Ornamẽtis ornari ẽ error li.ii.p.v
Orpheus citharista li.iii.me.xij
Orphei fabulẽ moralitas ibidem
PArentes require comedere
Passio est quidã motus cellulẽ appetitiuẽ li.p̃.pro.vi.
Passiones ai ⁊ opiniones impediũt rectum rõnis iudiciũ li.i.pro.vi
Et ibidem me.vii.
Pati sapiẽtes non ẽ nouum sed anti quum li.p pro.iii
Pacia probat phm li.ii.pro.vii.
Patria est btitudo. via ad eã sunt ṽ tutes li.v.pro.p̃
Pauptas duplex li.ij.me.iiij
Palin' senator romanoꝝ li.ii.pro.ij
Pax seu tranq̃llitas mẽtis li.p̃.p.v.
Peccata require vicia
Pecunia pauptatẽ inducit li.ii.p.v
Pecuia fcit hoiem idigẽtẽ li.iii.p.ii
Pellẽdẽ sunt affectiones li.i.me.vii
Pœna maloꝝ bona. impunitas ma la li.q̃rto pro.iiii
Pœnẽ dãnatoꝝ siue purgandoꝝ non sunt edisserendẽ li.iiii.pro.iiii
Pœnẽ maloꝝ q̃re fieri ꝑmittunẽ bo nis ⁊ malis iucunda queẽ debẽtur bo nis li.quarto pro.v
Pœnẽ reqre liberꝝ arbitrium
Pœnẽ mẽtẓ speculatio rõis li iiii.p.i
Periclitari li.iii.me.vii.
Periodi mortis siue metẽ vitẽ li. iiii me.iiii
Peripatetici li.p̃.pro.iiii
Permanẽtia est appetitus naturalis non voluntarius li.iii.pro.xi
Phãri require ammirari
Phia dz mulier ꝓpter tria li.i.pro.i.
Phiẽ statura ibidem
Phiẽ partes tres mathemathica
Naturalis methaphisica ibidem
Phiẽ vestes artes liberales ibidem
Phiẽ vestes erant filis tenuissimis ibidem
Phia mãib' suis texuerat vestẽ ibidẽ
Phiẽ vestes obscurantur. qz non vsi tata vt gladi' in quiete rubiginosus erit ibidem
Phia diuiditur in practicam ⁊ specu latiuam ibidem.
Phia practica habeẽ in ethica. icono mica ⁊ politica. sz speculatiua seu the orica triplex ẽ. s. phisica mathemati ca ⁊ methaphisica ⁊ in talib' est ordo ꝑ modum scalẽ ibidem
Phiẽ vestis scindiẽ vario mõ ibidem
Phiẽ ornamenta ibidem
Phiẽ ira ibidem
Phia magistra oim virtutum ⁊ est a deo li.p̃.pro.iii.
Phia est via ad cognoscendũ veꝝ lu men scz deũ ⁊ docet ↄtemnere terrẽna li.iiij.pro.i.
Phs fuisses si tacuisses li.ii.pro.vii.
Piger require asinus
Pithagorici posueẽt duo pricipia re rum bonũ ⁊ malũ li.iii.pro.xi
Plato reqre scire. Itẓ reqe mundus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Poemata dulcedie inficiũt li.i.pro i
Poeta require meretrici
Poetica ars a phia fugat li.i.pro.i
Popularis require fama
Porcus dr luxurioſus li.iiii.pro.iii.
Poſſe malũ peius eſt ꝙ velle li.iii.
pro.iiii.qualiter intelligit
Poſſe malũ non ē poſſe li.iiii.pro.ii.
Poſſe implere reqre deſiderium.
Potentia non p̄t in liberꝝ arbitrium
li.ii.pro.vi.vt ptz de illo qui momor
dit linguam
Potētia vera require refrenare
Potētia.ſufficiētia reuerētia claritu
do iucunditas ſt vnũ in re li.iiii.p.ix
Potētia ligata reqre p̄nceps malus
Potentia plus reqre actus.
Potētiũ familiaritate Seneca ꝛ plu
res mortui ſunt. li.iii.pro.v.
Potētia prodit indignũ.li.ii.pro.vi.
Item li.iii.me.iii.
Potētia nō ē ſine timore li.iii.pro.iii
Potētes noiant falſ noib li.ii.p.vi.
Potētia ē occaſio mali li.iii.me.iii.
Potēs ē q̄ ſcit r̄frenare ꝓpriā maliciā
Potētes huius mundi nō ſunt timen
di li.i.me.iiii
Potēs ecōtra patit potentiā .exēplũ
de Buſiride interfecto ab Hercule
Itē de regulo rhomano li.ii.pro.vi
Ptās regia ñ ē vera ptās li.iii.pro.v
Ptās gladio ſup caput pendenti cō
paratur ibidem
Ptātis inſecuritas reqre inſecuritas
Ptātes ꝯcedunt malis li.iiii.pro.vi.
Ptās plus require dignitas
Preces require orōnes
Premia nunꝙ deſunt bonis nec ma
lis ſupplicia li.iiii.pro .iii.
Premia require liberꝝ arbitrium
Premiũ extrinſecũ nō curat bonꝰ cũ
hēat in aio intrinſecum li.iiii.p.iiii
Preſcia dei li.v.pro.iii.
Preſcia dei nullā necitatem imponit
futuris li.v.pro.iiii.
Preſcia dei non mutat ꝓprietatez rei
li.v.pro.vi.

Pn̄tialiter oīa ſunt in deo li.v.p.vi
Pretorio inducebant ꝯſules rhoma
ni require ꝯſules
Principia duo reqre pithagorici
Principiũ maloꝝ potētia ligata eſt
multis catenis li.iiii.me.ii.
Prodigũ quid ſit li.ii.pro.i.
Promittere require ſapiēs
Propōnum veritas eſt ſup naturam
reꝝ li.iiii.pro.ii.
Propꝛium bonuz hōim reqre rō recta
Proſopopeia eſt fictio noue pſone li.
p̄mo.pro.i.
Proſpera require aduerſa
Prouidentia dei ſolis claritatē excel
lit.li.v.me.ii
Prouidētia diuina quo ad diuerſos
actꝰ hois nō fallit li.v.pro.vi .
Proſa ꝛ metro vtit boetius duab̄ d̄
cauſis li.p̄.me.p̄.
Prudēs tria reſpicit tpa.li.ii.pro.p̄.
Prudētia reꝝ exitꝰ metit li.ii.pro.p̄
Pulchritudo q̄druplex li.ii.pro.v
Pulchritudo non ē in hoie ſed in ve/
ſte li.p̄.pro.v.
Pulchritudo corporis velociter rapi
tur li.iii.pro.viii
Pulchꝝ videri ñ reddit nata ſz ocl'o
rũ d̄bilitas ibidē exēplũ d̄ Alcibiade
Puniunt alibi ḡuius mali.ħ impu/
niti li.iiii.pro.iiii.
Punire intrinſece reqre ꝯſcia pura
Puniri non reqre miſerior
Quies mentis require pax
Quicꝙ vnũ in re reqre potētia
Quid nois ꝛ quid rei dr̄ñt li.v.p.p̄.
Ratio recta eſt hoi ꝓprium bo/
num li.p̄.pro.v
Rōnalis require hō
Recordari q̄d ſit li.iiii.pro.ii.
Refrenare animum ē potentia vera.
li.iii.me.v .
Regēdum tria reqrunt li.ii .pro.vii.
Regere require deus.
Regimē dei in ꝯcordia elemētoꝝ ap
paret ꝛ in ptib anni li.iiii.me.vi
Reſpublica require beate

Rioſus require canis
Rotare orbē require deus rotat
Rugę q̄re in ſenibus nō in iuuenib⁹
li.ꝓ.me.ꝓ.
SAcrilegium.li.ꝓ.pro.iiij.
Sanitas corꝑis triduanę febri
ſoluit li.iiij.pro.viij.
Sapiēs h3 ſe vniformiter ad vtrāq3
fortunam.li.i.pro.i.
Sapiens require tetragonū
Sapientis non ē ꝓmittere q̄ non p̄t
implere.li.iiij.pro.ij.
Sapiēs require deſideriū. It3 req̄re
aduerſitate. It3 require odiū
Sapiēs nō odit ſtultū.li.iiij.pro.iiij.
Sapientis eſt declarare difficilia.li.
iiij.pro.vi..
Sapiētium ē ſimplicib⁹ arridere cu3
ſapiam acquirūt ibidem
Scia diſpſa augmentat̄ oppoſitum
de diuitijs require diuitię
Scia diuina q̄lis ſit noianda li.v.p.vi
Scia auferri non p̄t li.i.me.i.
Scia ē ſocia in tribulatōe.li.i.p.iij.
Scia letificat.li.iij.pro.i.
Scire require finis.
Scire ſeipſum req̄re hō vere ſcit
Scire ſ̄m Platonē li.v.me.iij
Senes quare rugioſi.li.i.me.i.
Seniū gn̄atur tripliciter.li.i.me.i.
Senū multa incōmoda.ibidem
Senſualitas ɔtrariat̄ rōni li.i.me.ij
Sermones accipiēdi ſunt ſ̄m mate/
riā ſubiectā.li.iij.me.xij.
Serenitas veſꝑtina.li.v.pro.iij
Seruoꝝ improbitas dn̄m grauat.li
ij.pro.v.
Sex doloroſa require dolore
Signū oñdit ſignatum.non nccitat
li.iiij.pro.iij.
Socrates ph̄s in noīe vni⁹ dei bibit
venenū ⁊ nihil ſibi nocuit.li.i.pro.iij.
Socrates docet ſp pandere veritatē
li.i.proſa.iij.
Sol q̄nq3 ſ̄t intellectū.li.ꝓ.me.iij.
Solis color li.i.me.ij.
Solis claritas req̄re ꝓuidētia dei

Spes ⁊ dep̄catio ceſſarent ſi futura
de nccitate euenirent.li.v.pro.iij
Stat⁹ nō placēs require fœlicitas
Stellę ſeptē require āmirationis.
Stoici vnde dicant̄ li.v.me.iiij
Item require epicuri.
Studiū duplex florens ⁊ aridū li.ꝓ.
me.i. It3 plus require lecto
Item plus require otium
Stupor quid ſit li.ꝓ.pro.i.
Stupor Boetij ibidem
Stupor ⁊ pudor dr̄ūt li.ꝓ.pro.ij
Supb⁹ ɔpat̄ fulmini li.i.me.iiij
Contra ſupbos vanam gl'am q̄ren/
tes li.v.me.vij
Supplicia require pręmia
TAciturnitas dupliciter proueīt
li.ꝓ.pro.ij.
Taciturnitas triplex li.ij.pro.i.
Tactus require cognoſcit̄.
Tardus require aſinus
Tpalia hebetant ⁊ ingroſſant mētē
humanam li.i.me.ij.
Tempus vernale ɔuenit vitę huma
nę.ibidem
Tpalia nō ſunt cā ęternoꝝ li.ij.p.iij
Tps autumnale dat vuas ibidem
Tenebris aſſueti nō q̄unt lumē intu
eri vt ſunt certę aues li.iiij.pro.iiij
Terra habitabilis ſolū ad tres ꝑtes
li.ij.pro.vij.
Terręna bona excęcant vulgares li
iiij.pro.iiij.
Teſtis ɔditiones li.ꝓ.pro.iiij.
Tetragonum corpus ɔpat̄ ſapienti
li.iiij.pro.vij.
Tygris flumen require eufratis
Timere nō h̄nt ſci malos li.i.me.iiij
Tonitru dr̄ deus tonare vt ſic diua
prouidētia recogitet̄ li.iiij.me.vi
Transformatio require animi
Trāſformatus require vlixis
Triſticia ſedata reditur ad ſtudium
li.i.pro.iij.
Tullius negauit prouidētiam ſtare
poſſe cū libero arbitrio li.v.pro.iij
Turbationes aī impediunt cogniti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tionē veritatis li.i.me.vij
Vaticinatio Tireſie quid dicam hoc erit vel nō erit li.v.pro.iij
Velle malum require poſſe
Venenū bibere require Socrates
Venti q̄tuor principales a q̄tuor ꝑtibꝫ mundi q̄libet duos hꝫ collaterales ⁊ ſic ſunt xij.li.i.me.iij.
Ventoꝝ generatio li.i.me.ij.
Verba leuia mitigāt dolorē li.ij p iij
Veritas require Socrates.
Veritas q̄liter latet in principio in nrō intellectu li.iij me.xi
Veritas impedit a falſis opinionibꝫ ⁊ paſſionibꝫ li.i.me.vij.
Veritatē n̄ oēs eodē mō capiūt.nam q̄dam demrātiue.q̄dā auctoritatiue q̄dam ꝑ modū fabule li.iij.me.xij.
Veritas ꝓpōnum require ꝓpō
Veritas ɔtrariat opinioni vulgariū q̄ putant malos impunitos fœlices li.iiij.pro.iiij.
Vertex capitis tres hꝫ ꝑtes phantaſia in añriori.cogitatiua ī medio.memoratiua in occipite li.i.pro.i.
Veſpertina require ſerenitas
Veſtibꝫ n̄ eſt gl'iandum li.ij.pro.v
Veſtis ɔtinet pulchritudinē non hō li.ij.pro.v.
Via ad btitudinem req̄re patria
Vict⁹ antiq̄ꝝ fuit groſſus li.ij.me.ij
Vicia ſunt ſpernēda li.v.pro.vi.
Vicia nō ſunt ſine pœnis li.iiij.p.i.
Vicioſus require accidioſus
Videre omnia require deus
Vini duo dolia in limite Jouis li.ij proſa.ij.
Virtutes ſunt colēde li.v.pro.vi
Virtuoſi dn̄t eē fortiſſimi li iiij m.vij
Virtus q̄nta ſuſtinet ibidem
Virtus interp̄tat li.iiij.pro.vij.
Virtutes ſunt via ad beatitudinem require patria
Viſus require cognoſcitur
Vita humana require tp̄s vernale
Vitā hn̄s bonā non hꝫ timere ſed erigere p̄t vultum li.i.me.iiij
Vita ꝟtuoſa eſt ſtat⁹ mediocris ꝓpt ſilitudinem edificij li.ij.me.iiij.
Vita hoīs require circulo
Vita hoīs require periodi
Vlixis ſocij ꝑ potū Circis in bruta ſunt transformati li.iiij.me.iij
Vlixes plus req̄re aduerſitas
Vnū ⁊ bonū idem ſunt li.iij.pro.xi
Vnū manet interim qđ ē vnū ibidē
Vnum ē ad qđ oīa tendūt li.iij.p.xi
Volitū nihil niſi cognitū li.v.me.iij
Voluntas require opus
Voluntas eſt occaſio pcti li.iiij.p.ij
Voluntas ⁊ poteſtas requirunt ad oēm actum li.iiij.pro.ij.
Voluptas duplex li.iij.pro.vij.
In voluptate nō eſt btitudo ibidem
Voluptas coniugalis habet anxietatē annexam vide exemplum notabile li.iij.pro.vij
Voluptas eſt ſicut ſtimulus apum. li.iij.me.vij.
Voluptatē quid mali ſequit ibidem
Vulgi opinionibꝫ plures nomē magnum receperūt li.iij.pro.viij.
Vulnus detegere require ɔfiteri
Vultus require facies
Vultus reuerendi đr phīa.qꝛ ſicut vultus honeſtus facit hoīem reuereri.ſic phīa amatores ſuos.li.i.pro.i.
Vxoratoꝝ infœlicitas li.ij.pro.iiij
Vxorem habere caſtā ⁊ filios habere bonos iucūdum eſt.li.iij.pro.vij
Vxorem habere ꝑuerſam nihil infœlicius.ibidem

¶ Epilogū ɔpendioſum ⁊ ꝑutilem totius libri. Require in fine libri.

¶ Finit Tabula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

❡ Boecij Romani ⁊ oratoris celeberrimi libri de cõſola
tione philoſophie ⁊ ↄmẽtarius eximij preclariq; doctoris
ſancti Thome ſup eoſdem Incipiũt feliciter.

Philoſophie ſerui
as oꝫ vt tibi ↄtigat ꝟa libertas. Hæc ſũt ꝟ
ba Senecæ octaua ep̄la ad Lucilliũ Quia
vocari phiam ſciã veritatꝫ recte ſe habꝫ ex
ſcḋo metaphiſice. Et phia affert delectatio
nes mirabiles firmitate ⁊ puritate. ex. x. ethi
coꝝ. Et multis viſa eſt phia res mirabilis ⁊
diuina. ex de celo ⁊ mũdo Ariſ. ❡ Item ꝙ
nulla ſciẽtia ſimilis eſt phię q̄ clarificat aīaꝫ
⁊ facit delectari eam in hoc ſeculo in ꝑfectione ⁊ rectitudine. ex li. de po.
⁊ morte. Et phia trahit hoīẽm ab obſcuritate ignorãtiæ ad ſciãm. a te/
nebris ſtulticiæ ad lucem ſapiẽtiæ ⁊ ad claritatẽ intellectus. ex eodeꝫ li.
Ariſt. Itẽ qꝛ phia a ſupſtitiõe liberat metu mortꝫ nõ ↄturbat ſm Tul
liũ in li. de fini. bo. ⁊ ma. Ideo Seneca has ⁊ ↄſiles ↄditioẽs ⁊ effectꝰ
laudabiles phiæ aduertẽs hortatur nos ad ſeruitiũ phiæ in ꝓpõe ꝓpoſi
ta ſic dicẽs. Phiæ ſeruias oꝫ. Quæ quidem ꝓpõ poteſt ꝓbari multis rõ
nib;. Primo ſic. Illi opꝫ ſeruire ꝑ cuius ſeruitutem hõi ↄtingit vera li/
bertas. ſed phia eſt hmõi. igitur. Maior nota qꝛ libertas eſt nobiliſſiã
ↄditio quã natura humana deſiderat ⁊ affectat. Miõr ptꝫ ꝑ eũdẽ Se
necam q̄ poſtq̄ ꝑmiſit ꝓpõnem iſtam Phiæ ſeruias oꝫ. ſubiũgit vt tibi
ↄtingat vera libertas. Et paucis interpoſitis dicit. hoc enĩ ſcꝫ ipm ſer
uire phiæ libertas eſt Probaꝛ ſcḋo ſic. Illi opꝫ ſeruire qḋ aīm ꝑficit.
vitam diſponit. actioẽs regit. agenda ⁊ omittẽda demõſtrat. ⁊ ſine quo
nemo eſt ſecurus. Phia eſt hmõi igiꝛ ⁊c̄. Maior nota. nam iſte ↄditio
nes ſunt de ꝑfectiõe hõis Minor declaratur ꝑ Sene. xvi. ep̄la ad Lu
cillium loquẽs de phia dicit. Hæc aīm format ⁊ fabricat. vitam diſpo
nit. actioẽs regit. ⁊ omittenda demõſtrat. ſedet ad gubernãdum errãtiũ
fluctuãtiũ dirigit curſum. ſed ſine hac nemo eſt ſecurus. Probatur ter
cio ſic. Illi eſt ſeruiẽdum qḋ tradit cognitiõi vltimi finis magnũ incre/
mẽtum. phia eſt hmõi. igiꝛ ⁊c̄. Maior nota qꝛ cognitio vltimi finis ma
gnũ incremẽtũ ↄfert ad vitã. ex. i. ethi. Miõr declaratur. nam vltimus
finis vitæ humanæ eſt beatitudo cuius cognitiõem phia tradit. Dicit
enĩ phia in. iij. de ↄſolatiõe pro. ij. ꝙ beatitudo eſt ſtatus oīm bonorum
aggregatiõe ꝑfectus. Et in eodem. iij. oñdit phia in quo ſit vera beati/
tudo ⁊ quõ ad eam ꝑueniatur. Probatur quarto. Illi opꝫ ſeruire qḋ
facit hoīẽm parem deo. phia eſt hmõi. igiꝛ ⁊c̄. Maior nota ꝑ ſe. Miõr
ptꝫ ꝑ Sene. xlix. ep̄la ad Lucilliũ q̄ dicit. Hoc enĩ mihi phia ꝓmittit
vt me parem deo reddat. ❡ Probatur quinto Illi eſt ſeruiẽdum qḋ eſt
magiſtra oīm ſcientiaꝝ. nutrix oīm ꝟtutum. ſummũ ſolacium lapſorũ
animoꝝ. qḋ eſt ꝑuiũ veri luminis ⁊ cuius exhortatio eſt recta ſui aucto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ritate digniſſima.pħia eſt hmōi.igiꝛ.⁊c. Maioꝛ nota qꝛ rōnabiꝉr ꝓpter
has ꝯditiones laudabiles alicui ſeruiꝛ. Minoꝛ declaraꝛ. Nam pħia eſt
magiſtra oīm virtutum.ex ꝑmo de ꝯſoꝉ.pro.iij. Ipſa ē nutrix oīm ꝟtu/
tum.ij.de ꝯſoꝉ.pſa.iiij. Ipſa ē ſummum ſolaciū lapſoꝝ aīoꝝ.iij.de ꝯſoꝉ
pro.i. Ipſa eſt preuia veri luīs.iiij.de ꝯſoꝉ.pro.i. Et eius exhortatio eſt
recta ſui auctoritate digniſſima.v.de.ꝯſoꝉ.pro.i. Sic ergo ptꝫ ꝓpoſitio
declarata quæ dicit Philoſophiæ ſeruias opꝫ Sed dicēs. Quid mihi
prodeſt pħia ſi fatum eſt? Quid mihi prodeſt pħia ſi deus rectoꝛ ē.quid
mihi ꝓdeſt pħia ſi caſus imperat. ¶ Ad hoc rn̄det Seneca.xiij.epꝉa
ſua.ſiue inexorabili lege fati nos ſtringant ſiue ds̄ arbiter vniuerſis cū/
cta diſponit.ſiue caſus actōes huānas ſine ordine ꝑmiſcet.adhuc pħiæ
inſiſtēdum eſt. Pħia em̄ nos tueri hꝫ. hæc em̄ hortaꝛ vt libenter deo pla
ceamus vt ipſum ſeq̄mur vt ꝯtinue fortunæ reſiſtamus ⁊ vt caſum fera
mus. Licet āt oēs hoies natura ſcire deſiderant: tn̄ pauci.de quo doloꝛ ē
pħiæ vacant.quod ideo ꝯtingit qꝛ plures omiſſis delectationibus inte
rioribus: ad delectationes refugiunt coꝛꝑales. Non tn̄ oꝫ delectationes
corporales eſſe eligibiliores interioribus delectationibus qꝛ delectatio/
nes corporales impediunt a ſummo bono.interiores āt ad id ꝓmouent.
Vn̄ Boetius in tractatu de ſummo bono dt̄. Dolere debent q̄ delecta
tionibus ſenſualibus detinenꝛ.bona interiora omittendo. Nam deditiࢧ
bonis ſenſualibꝰ ſumma bona non attingunt. Quos homīes ſenſuales
boecius.iiij.de ꝯſoꝉ.pro.iiij.ꝯꝑat veſꝑtilionibus dicens. Nequeunt em̄
oculos ſuos tenebris aſſuetos ad lucem ꝑſpicuæ veritatis attollere.ſimi
leſqꝫ ſunt auibus q̄ꝝ intuitum nox illuīat.dies excecat. Et licet hoīnes
ſenſuales ⁊ vulgares non magnificent nomen pħiæ ſed magis blaſphe/
mant nihilominus tn̄ ipſa pħia in ſua dignitate ꝑſeuerat teſte Seneca
xiiij.epꝉa ad Lucilliū. Nunqꝫ inualeſcet ad tm̄ milicia neqꝫ ad tm̄ excē/
diꝛ ꝯtra ꝟtutes vt nō nomen pħiæ ſacꝝ ⁊ venerabile ꝑmaneat. Sed di
ceres.pħāri non valeo qꝛ pauꝑ ſum.ſꝫ ſi diuitias habuero totū me pħiæ
dabo.⁊ hoc videtur rōnabile.qꝛ natura ꝑ ſe non ē ſufficiens ad ſpeculan
dum.ſed oꝫ cibum ⁊ potū ⁊ reliquū famulatum p̄exiſtere. Et ꝓ tanto ſa
cerdotes in egypto habitis nccāriꝭs ꝓpter admirari ceperunt pħāri.
¶ Hæc excuſatio rōne pauꝑtatis non valet.audi Senecaꝫ.xvij.epꝉa
ad Lucillium q̄ dt̄. Non eſt quo nos pauꝑtas a pħia reuocet.toleranda
em̄ eſt fames quam tolerauerunt quidā in obſidionibus. ⁊ quid aliud
erat p̄mium patientiæ illoꝝ q̄ꝫ in arbitrium nō cadere.ſ.inimicoꝝ.quā/
to magis eſt qd̄ ꝓmittiꝛ ꝑpetua libertas.nullus hois timoꝛ ⁊ qd̄ aīm li
berat a furoribus.multis em̄ ad philoſophādum obſtitere diuitiæ Pau
pertas āt expedita ſecura eſt.ſi vis animo vacari pauꝑ ſis oꝫ aut paupe
ri ſimilis.qꝛ non p̄t ſtudium ſalutare fieri ſine cura fragilitatis. fragili/
tas āt eſt voluntaria paupertas.hæc Seneca. Vꝛꝝ eſt igiꝛ ad philoſo/
phādum exiguntꝛ nccāria.ſed ſufficiunt hoī pauca.non enim oꝫ futuruꝫ
fœlicē deum terræ ⁊ maris eſſe. qꝛ natura paucis minimiſqꝫ ꝯtenta eſt.
Ex ſcd̄o de ꝯſolatione.proſa quinta. Proijce ergo oīa a te/⁊ ad pħiam
magno curſu.totiſqꝫ viribus attende. hæc Seneca.xvij.epꝉa ad Lu/
cilliū. Pħiæ ergo ſeruias.oꝫ vt tibi ꝯtingat vera libertas. vt tibi con/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tingat vera ſecuritas. vt tibi innoteſcat felicitas. vt par deo fias ⁊ ꝑci/
pue vt in aduerſitatibꝫ ⁊ tribulatiōibꝫ poſitus ꝑ ipam veriſſimeꝯſoleris
exemplo Boetij quem pħia in exilium relegatum. ab ōibꝫ bonis pul/
ſum dignitatibꝫ exutum. multis miſerijs afflictū dulciſſime ꝯſolabatur
De cuius pħiæ ꝯſolatiōe agitur in libro Boetij q̄ intitulatur Liber de
ꝯſolatiōe pħiæ. de quo ad pn̄s noſtra eſt intentio. Hec ſufficiāt de itro
ductione huius li. Sed anteq̄ʒ ad lrām accedamus quinqʒ ſunt premit/
tenda. Primum de cā̄ ſuſcepti operis. Scōm de cauſis huius li. Terci/
um de titulo huius libri ⁊ eius expoſitione. Quartum de cā̄ intitulatio
nis pn̄tis li. Quintum de generali ſumma ⁊ ſententia huius li. ¶ Cir
ca primū videlicet circa cām ſuſcepti oꝑis q̄re Boetius hunc libꝝ ꝯſcri
pſit eſt ſciēdum. ꝙ Boetiꝰ vir eximius ꝯſul romanus. fide catholicꝰ ex
titit q̄ diſputans de fide catholica ꝯtra duos hereticos ſcʒ ꝯtra Neſtori
um ⁊ Euticem. cū nullus eſſet q̄ eis reſiſteret. Boetius ipſos in cōi cō
ſilio deuicit. ſicut ptʒ in li. ſuo de duabus naturis in chriſto. Tꝑe vero
Theoderici regis gothoꝝ cū idem Theodericus tyrannidem ſuā ꝯtra
romanos vellet exercere ⁊ quoſlibet bonos oꝓprimere. Boetius ꝟtute
dei armatus plus ōibꝫ alijs ſibi reſtitit. ⁊ quos tyrānica rabies inuaſe/
rat Boetius amore iuſticie exponēs ſe periculis ipſos liberauit. Vidēs
āt Theodericus rex gothoꝝ ſolū ipm Boetium reſiſtentem. cogitabat
qualiter ipm ꝑderet. ⁊ cum iuſtā cām ꝯtra eū nō inueiret duas fl̄ās cās Cauſe exilij Boetij
ꝯfinxit. Dixit em̄ Boetium impediuiſſe quēdam delatorem ſibi lrāꝝ.
q̄ ꝯtinebant accuſationē ſenatus romanoꝝ. vt ſic ſenatus redderet̄ reus
leſe maieſtatis. Hanc cām tangit Boetius ꝓ. iiij. hꝰ primi dicens. De/
latorē ne documenta deferret q̄bus ſenatum maieſtatꝭ reꝝ faceret impe
diſſe criminamur. Scdo accuſabat̄ Boetius ꝙ q̄ſdam lrās direxiſſʒ ad
impatorem ꝯſtantinopolitanū. ꝑ quas reſtitueret libertatē ꝓſtinā ipſis
romāis. Hāc cām tāgit Boetius eadem proſa ſic dicēs. Nam de ꝯpoſi
tis falſo lris q̄bꝫ libertatē arguor ſperaſſe romanā q̄d attinet dicere.
His de cauſis Boetius ꝑ viles ꝑſoās ⁊ iphames accuſatus. idefenſus
reus eſt iudicatus. ⁊ a rege Theodorico papie in exiliū relegatus. Boeti
us āt in exilio poſitus p̄teritā ꝓſꝑitatē ſecū reputās. ⁊ pn̄tem aduerſita/
tem ꝯſiderās. ne aliq̄s hō in ſimili ſtatu poſitus deſꝑaret. ſed vn̄ ꝯſola/
retur haberet philoſophicā ꝯſolatioēm ꝯpoſuit ꝯtra mutabilitatē for
tune. Ex q̄bꝫ dictis ptʒ ꝙ cā ſuſcepti oꝑis eſt illa quatinus Boetius ſe
in exilium relegatum ab ōibꝫ bonis depulſum. dignitatibꝫ exutū. philo
ſophice ſe tueretur. volēs ꝯſolari quēlibet hoīēm in ſimili ſtatu poſitum
ne deſperet ſil'r eſſe ꝯtuēdum. Scdo vidēdū eſt de cauſis huius li. cuiꝰ
cā efficiēs fuit Boetius q̄ deſcribēs materiā huiꝰ li. vtit̄ tā ꝓſa. q̄ʒ metro
imitatus Marcianū fœlicem capellam q̄ in deſcribēdo nuptias mercu
rij ⁊ philogie hoc ſtilo vſus eſt. de quo fit mentio in Theodolo vbi dr̄
Egregiā ſobolem cui ꝑ Stilbontis amorem Vli ſupeꝝ magna ſociaſti
teſte capella. Licet ille liber Boetij multū excellat libꝝ Martiani tā
nobilitate materie q̄ʒ ꝓuilegio eloquētie. Boetius em̄ nec Tullio in ꝓ
ſa. nec Virgilio in metro miōr reputat̄. Vtitur āt Boetius in hͦ libro
ꝓſa in qua poīt rōnes ad ꝯſolādum Boetium. probando ꝙ non ſit do

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

lendum de amiſſione reꝝ tpalium. Utitur āt metro delectabili vt dum audiatur meror obliuioni tradat. Cauſa materialis hꝰ li. eſt phica conſolatio ordinata ad ꝯtemptū mundanoꝝ ⁊ ad appetitū ſummæ felicitatis. vel phica conſolatio ꝑſuadens neminem extolli in proſperis nec deprimi in aduerſis. Uel aliter. Cauſa materialis ſiue ſubiectū huius li. ē ſtatus miſerabilis Boetij phica ꝯſol. ſupinducta. Cā formalis tractatus huius li. ꝯſiſtit in eiꝰ diuiſione de q̄ videbitur poſt. Cā āt formalis tractandi ē modus agendi Boetij. ⁊ eſt dialogus. i. ſermo duoꝝ. Introducit em̄ Boetius in hoc li. duas ꝑſonas ſcȝ ſeipſum ſuā miſeriam deplangentē ⁊ phiam ſibi ꝯdolentē. ⁊ ipſum ſuꝑ ſua miſeria ꝯſolantē. hoc eſt rōnabile. Nam ſm btīn Grego. Uerus ordo ꝯſolationis ē vt cū volumus aliquē a merore ſuſpendere. primo ſtudeamus luctui eiꝰ ꝯcordare. Uel ideo cā formalis eſt dialogus. qr in q̄dam ꝑte hꝰ primi li. phia introducit fortunā ipſum Boetiuȝ alloquētem. vbi incidit q̄dam figura tropi q̄ vocatur ethopeia: de qua dr Greciſmus. Ac introducit aliq̄s ethopeia loquentes. Ut cū fortuna loquitur Boetius ipſe. Uel p̄t dici ſm cōiter loquentes ꝙ cauſa formalis tractandi ē quintuplex. definitiua. diuiſiua. probatiua. improbatiua. exemploꝝ poſitiua. ſicut videbitur in li. Cā formalis huius li. ē vt ipſo cognito nos ipſos ⁊ quoſlibet alios aduerſitatibus ⁊ tribulatione poſitos phica ꝯſolatione tueamur. et ne extollamur in proſperis ⁊ deꝓmamur in aduerſis ¶ Tercio videndū eſt de titulo hꝰ libri ⁊ de eꝰ expoſitione. ¶ Uñ ſciēdum ꝙ titulꝰ ſm Remegium ſuꝑ donato. ē clauis ſiue ingreſſus opis ſeq̄ntis. Et dr titulus a titan qd eſt ſol. ſicut ei ſol illuminat mundū/ſic titulus libꝝ Et p̄ponit titulus li. ad ꝯmendationē opis ⁊ ad laudē auctoris. Eſt ergo titulus p̄ntis libri talis. Anitij Manlij Torquati Seuerini Exconſulis Patricij Ordinarij Boetij viri illuſtris incipit liber de cōſolatione phiæ. Sed q̄ritur q̄re tot ꝓpria noia ponunt in titulo. Dicunt aliqui ꝙ forte ꝯſuetudo fuit romanoꝝ vt ſic noia aſſcriberēt ſuoꝝ auoꝝ ⁊ p̄deceſſoꝝ. Uel aliter p̄t dici ꝙ plura noia ponunt in titulo ꝓpter hōrem ⁊ laudem ipſius Boetij. qr ſm Senecā in libro de clementia ad Neronem. Multa cognoia honori data ſunt. Sicut ei vilis ꝑſona non vult noiari niſi in vno noie. qr quanto plus noiatur: tanto plus cognoſcit ⁊ tanto magis ſordeſcit. Sic honeſta ꝑſona vult noiari pluribꝫ noibus vt ſic magis innoteſcat ⁊ clareſcat alijs ſua forma. nam oē bonum in cōe deductum magis eluceſcit. ¶ Exponitur āt titulus ſic. Boetius dictꝰ fuit Anitius a quodā nobili romano ſic dicto de cuius gñe ipſe fuit Uel dictus Anitius quaſi inuictus. ab a quod ē ſine ⁊ nicos victoria. Nunq̄ȝ em̄ Boetius vinci potuit vt flecteretur a iure ad iniuſticiā. ſicut ipſe teſtatur quarta proſa huius primi libri dicens. Nunq̄ȝ a iure ad iniuriam me quiſq̄ȝ detraxit. Secundo Boetius dictus fuit Manlius. qr de genere manlioꝝ fuit qui erant nobiles romani. Tercio Boetius dictus fuit Torquatus a quodam nobili romano ſic dicto q̄ cum ſingulare bellū iniret cum quodam de gallia ipſum deuicit ⁊ torquem in collo hñtem ſibi abſtulit. cꝰ rōne dictus fuit torquatus. de cꝰ gñe fuit Boetiꝰ ¶ Quarto boetius dictus fuit Seuerinꝰ a ſeueritate. Seuerus ei fuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cum Theodrico regi gothoꝝ ſe oppoſuit. Vel dictus fuit ſeuerinus q̃ſi
ſequẽs veritatẽ. nunq̃ eñ in iudicijs ł amore ł odio flecti potuit a ỽitate
Quinto boeti⁹ dictus fuit Exconſul q̃ſi vnus ex ꝯſulib⁊ romanoꝝ. vel
exconſul q̃ſi extra ꝯſulatũ poſitus quẽ prius habuit. Exconſulares di
cebant qui iam depoſuerãt ꝯſulatũ. ⁊ licet ab honore ꝯſulatus ceſſarent
tñ poſtea plus alijs in magna reuerẽtia habebantur. Sexto dictus fuit
Patricius a nobiliſſimo romano ſic dicto de cuius gñe fuit Boetius. ł
alio mõ patricij dicebant nobiles romani q̇ ꝓuidebant reipublicæ ſicut
pr̃ filio quoꝝ noĩa ſcripta erant aureis lr̃is. ⁊ ideo dicebant pr̃es de quo
rũ numero fuit vnus Boetius ꝓpter qđ dictus fuit patrici⁹. Septimo
dicebat ordinari⁹ q̃ rẽpublicã ordinauit. Vel aliter. ordinarij diceban
tur q̇ tantæ dignitatis erãt vt q̊libet ordine digni eẽnt ⁊ ſic fuit boetius
Octauo noĩe ꝓprio dict⁹ fuit boetius qđ interp̃tatur adiutor. q̃ in neccĩ
tate pauperibus ſubueniebat. Quarto vidẽdum eſt de cã intitulatõnis
hui⁹ li. Intitulatur iſte liber de ꝯſol. phĩca. Ubi ſciẽdum. phĩcã ꝯſola
tio dr̃ rõnabilis demrãtio. declarans de c⁹ amiſſione non eſt dolenduꝫ. ⁊
de c⁹ poſſeſſione non ſit gaudẽdum. ⁊ q̃ hoc ꝓtractat in pñti li. ideo ſic
intitulat. Quinto vidẽdum eſt de gñali ſumma h⁹ totius li. ¶ Ubi ſci
endũ ꝙ boetius in h̃ li. oñdit bona tp̃alia eſſe trãſitoria ⁊ nõ ꝯſiſtere to
taliter in eis totalẽ ⁊ verã fœlicitatẽ. ⁊ per ꝯñs non ẽ dolẽdũ de eoꝝ ab
ſentia. nec gaudendũ de eoꝝ pñtia. ⁊ neminem dꝫ extolli in ꝓſpis: nec
deprimi in aduerſis. Oñdit etiã in pñti li. q̇d ſit ſummũ bonũ vbi ſit ſitũ
et quõ ad ipſum ꝑueniat. Etiã oñditur ꝙ boni ſp̃ ſunt potẽtes ⁊ mali ſp̃
ſunt ĩpotentes. ⁊ ꝙ bonis nunq̃ deſunt ſua p̃mia. malis nunq̃ ſua ſup/
plicia. Poſt h̃ oñdit q̇d ſit diuina ꝓuidẽtia. q̇d caſus. q̇d fatũ. q̇d libeꝝ
arbitriũ. Et ponit boetius rõnes q̇b⁊ ꝓbat libeꝝ arbitriũ nõ poſſe ſta
re cũ ꝓuidentia dĩna. ⁊ ponit quorũdam flãm ſolutiõem ⁊ eã improbat
Poſtea oñdit veram ſolutionẽ quã rõnib⁊ ꝯfirmat ¶ Iſta ⁊ alia plura
pulchra determinant in hoc li. ſicut patebit in ſequentib⁊

¶ Anicij Manlij Torquati ſeuerini Boetij Ordinarij. Patricij viri exconſulis de ꝯſolatione phĩe liber prim⁹ incipit

¶ Metꝝ primũ heroicũ elegiacum.

Carmina q̇ quondã ſtudio florente peregi
Flebilis heu meſtos cogor inire modos

¶ Pñs liber Boetij prima ſui diuiſione diuidit in
q̇nq̃ ꝑtes ſm ꝙ ponit q̇nq̃ libros partiales q̊s ꝯti/
net. In primo ꝯqueritur ſe miſerijs ſubiectum. In
ſcđo ponit remedia ꝯſolatiua In 3⁰ detminat de ꝑa
fœlicitate in q̇ ſit ſita ⁊ quõ ad eam perueniat. In q̃rto mouet q̃ſdam
quæſtiones ipſi phiæ. In quinto determinat de caſu ⁊ ꝓuidentia dĩna
Primus liber incipit hic. Carmina. Scđs liber incipit ibi. Poſt hæc
pauliſp̃. Tercius ibi. Iam cantũ illa finierat. Quartus ibi. Hæc cum
phia. Quint⁹ ibi. Dixerat orõniſq̃ curſum. Quid ⁊ de q̇ agat in q̇bꝫ

libꝛo patebit loco ſuo. Primus liber diuidiť in. xiij. ꝑtes. qꝛ huius ꝑmi
libri ſunt ſeptem metra ⁊ ſex proſæ q̄ partes patebunt. quæ ā̄t ſit mate/
ria ⁊ intentio cuiuſlibet partis ſimiliter patebit ¶ Notandum aūt ꝙ
ꝑmum metꝝ huius primi libri vocatur elegiacum Eſt ā̄t metꝝ elegiacū
quod ꝯſtat ex vno verſu hexametro. i. ſex pedum. ⁊ alio pentametro id ē̄
quinqꝫ pedum. Et dicitur elegiacū ab eleyſon quod ē̄ miſereri. Elegia
enim eſt miſeria. Metꝝ em̄ elegiacum inuētum fuit ꝓ deſcribenda miſe
ria. quāuis eo hodie aliqui vtuntur ad alia deſcribenda. Vn̄ Horatiꝰ.
Verſibꝫ impꝑiter iunctis quærimonia ꝑmum. Poſt etiam incluſa eſt vo
ti ſententia compos. Quis ā̄t fuerit adinuentoꝛ talis metri elegiaci. du
bitatur. Vn̄ Horatius Quis tn̄ exiguos elegos emiſerit auctoꝛ. Grā/
matici certant ⁊ adhuc ſub iudice lis eſt. Et diuiditur hoc ꝑmum metꝝ
in quatuoꝛ ꝑtes. Primo Boetius deplāgit ſtatum ſuæ miſeriæ ex par
te ꝑmutationis ſtudij. Scd̄o ex parte defectus coꝛpoꝛalis. Tercio ex ꝑ/
te ꝓlongationis vitæ miſerabilis. Quarto apoſtrophat ꝯtra ſuos ami
cos. ſcd̄a ibi. Glīa fœlicis. tercia pars ibi. moꝛs hoim̄ fœlix. q̄rta ibi. q̇d
me fœlicem. Primo facit qd̄ dcm̄ eſt. ſcd̄o aꝓprobat dcm̄ ſuum ibi. Ecce
mihi laceræ Dicit ꝑmo Ego Boetius qui quondā tꝑe proſperitatꝭ ſtu
dio meo floꝛente ꝑegi. i. ꝯpoſui. carmina ſupple delectabilia ⁊ iucunda.
nunc tꝑe aduerſitatis flebilis. i. dignus vt deflear. vel flebilis. i. triſtis.
cogoꝛ inire. i. inchoare. mœſtos modos. i. triſtia metra de mea miſeria
¶ ¶ Notādum ſicut dcm̄ fuit prius Boetius vtiť in hoc libꝛo tam ꝓ
ſa q̄̄ꝫ metro. metro qꝛ talis modus ſcribendi magis fuit ꝯueniēs ſuæ ma
teriæ. ſicut ei potio curatiua q̄ amara eſt delectabilius ſumiť ſi fuerit ali
qua dulcedine ꝑmixta. ſic rōnes phiæ in ꝓſa traditæ libentius a boetio
ſuſcipiunť ſi fuerint iucunditate metri dulcoꝛatæ Et ideo boetius nunc
metro nunc ꝓſa vtiť qꝛ alternatꝭ vti delectabilius ē̄ Vn̄ auctoꝛ poeticæ
Qd̄ ſapit inſipidum vicioſa frequentia reddit ¶ Itꝭ nota ꝙ boetius
potius incipit libꝝ ſuum a metro q̄̄ꝫ a proſa. qꝛ modus ſcribendi metri/
cus magis fuit vſitatus apud antiquos q̄̄ꝫ proſaicus Vel ideo qꝛ metrū
eſt delectabilius proſa. vt ergo magis alliciat audientes ad ſuum libꝛuꝫ
ideo in principio libri ſui vtitur metro ¶ Itꝭ nota circa lrām ꝙ carmi
na vno mō̄ dicuntur ſcripta metrica certis pedibꝫ menſurata. Alio mō̄
dicuntur quæcunqꝫ dicta vel ſcripta. etꝭ proſaica q̄ ſunt de re dictabili.
Boetius aūt floꝛente ſtudio ꝯpoſuit vt plurimum carmina proſaica de
re delectabili. Edidit enim quædā carmina philoſophica. quædā logica
lia. quædā theologicalia. ſicut ꝑtꝫ reſpicienti eius diuerſos libꝛos. Tꝑe
ā̄t aduerſitatis cogebatur boetius ad ꝯponendum carmina metrica tri/
ſtia ¶ Item nota ſtudium eſt væhemens aꝓplicatio animi ad aliquid
agendum cū bona voluntate. dico cum bona voluntate qꝛ in maliuolaꝫ
aiam non introibit ſapīa. hæc Salomon. Et ꝑfectio diſcipuli in tribus
ꝯſiſtit ex boetio. de diſciplina ſcholarium. In attentione. docilitate ⁊ bn̄
uolētia. hoi enim nolenti ſciām ⁊ vt oꝫ ſtudenti impoſſibilis eſt poſſeſſio
boni. Euſtratius ꝑmo ethicoꝝ ¶ Itꝭ nota ꝙ duplex ē̄ ſtudium floꝛēs
⁊ aridū Ad ſtudiū floꝛens tria exiguntť. Primo req̄riť iuuentus: qꝛ iuue
nes perſpicatioꝛes ſunt ſenibꝫ. ſenes ā̄t magis ſunt immemoꝛes. Secūdo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

requirit̃ hitus neccãrioꝝ.q꞉ natura ꝑſe nõ eſt ſufficiẽs ad ſpeculãdũ. ſed opꝫ neccãria exiſtere.ex quarto Ethi. Tercio requirit̃ animi tranquilli/tas q̃ ꝯtingit ꝑ ſedatioẽm paſſionũ q꞉ aĩa in q̃ete ⁊ reſidẽtia fit prudẽs vij.phiſico. Ubi eñ paſſioẽs dñant̃ ibi intellectus obſcurat̃. Jõ boeti[9] in fine huius ꝑmi hortãdo nos ad fugã paſſionũ dt. Gaudia pelle. pelle timorem. Spemqꝫ fugato nec dolor adſit. Nubila mẽs eſt victaqꝫ frenis Hec vbi regnãt. Studiũ ãt aridũ eſt ad qđ ꝯcurrũt oppoſite ꝯditioẽs ſcꝫ ſenectus neccãrioꝝ defectus ⁊ animi ꝑturbatio ¶ Nota ꝙ ꝟſus d̃ miſeria dicũtur meſti modi. Dñr eñ modi a modulãdo q꞉ pedibꝫ modulãt̃ ⁊ dñr meſti rõne materie q꞉ ſunt de triſti materia.ſcꝫ aduerſitate. ¶ Nota ꝙ in ꝑmis duobꝫ ꝟſibꝫ notat̃ antitheſis.i.ꝯtrapõ. Dr̃ eñ in ꝑmo ꝟſu quõdã ꝑegi.cui ꝯ̃riat̃ in ſcđo ꝟſu.cogor inire.i.inchoare. Jtem dr̃ in primo ꝟſu.florẽte ſtudio.cui ꝯ̃riat̃ in ſcđo flebilis. Jtem dr̃ in ꝑmo ꝟſu carmina ſupple iocũda.cui ꝯ̃riat̃ in ſcđo meſtos modos. ¶ Jtẽ notãdum ꝙ Boetius rõnabiliter deplãgit ſtatũ ſuũ ex ꝑte ꝑmutationis ſtudij phici qđ ꝟſum fuit in ſtudiũ poeticũ q̃ nũc cogebat̃ vti.ꝓpoſuit eñ boetius dolorem ſuũ metrice ꝯſcribere ⁊ eũ philoſophice ꝯſolari.nã ſtudiũ philoſophicũ eſt ſtudiũ veritatis.q꞉.ij.methaphi.vocari phiãm ſciẽtiã ꝟitatis recte ſe hꝫ.ſtudiũ ãt poeticũ eſt ſtudiũ falſitatꝫ.nã ex ꝓhemio methaphiſice ſꝫm ꝓuerbium mentiuntur multa poete. Jtem per ſtudium phicum acquiritur beatitudo ex.x. Ethi. Per ſtudium autem poeticum falſitatꝫ certitudo.ex.ij.methaphiſice.

Ecce mihi lacere dictant ſcribenda camene

Et veris elegi fletibus ora rigant.

¶ Hic Boetius aꝓbat dictũ ſuũ. Dixit eñ ꝙ cogat̃ inire meſtos modos.hoc ipſe ꝓbat ſcđo rñdet queſtiõi.ibi has ſaltem Prio dt Bene dixi ꝙ cogor inire meſtos modos. Ecce demõſtratio hu'ꝰ ad ſenſum Nã camene.i.muſe poetice.lacere.i.lacerãtes mẽtes hoĩm.ille dictant mihi dicta ſcribenda ſupple carmina metrica.⁊ elegi id eſt ꝟſus miſerie q̃s muſe mihi dictãt.illi rigãt.i.humectãt ora.i.faciem meam veris fletibꝫ
¶ Notãdum ꝙ ſꝫm poetas nouem fingũtur fuiſſe muſe in monte elicõe iuxta fontem cabellinum.de quo fonte loquitur Perſius in principio libri ſui dicens. Fonte cabellino ⁊c̃. Quæ muſæ fingũtur poetis miniſtraſſe ſciãm componẽdi carmina metrica Et iſte muſæ poeticæ vocabãtur camene quaſi canentes amene eo ꝙ multum delectant homines rõne metri. ¶ Nota ꝙ ille muſæ poeticæ dicuntur lacere actiue.q꞉ lacerant id eſt diſtrahũt mẽtes hoĩm ſubijciẽtes ipſas diuerſis paſſiõibus nũc paſſioni amoris: nũc doloris ſicꝫ ptꝫ ꝑ Ouidiũ de amore tractantẽ ⁊ ꝑ alios poetas. Uel dicũtur lacere paſſiue rõne poematũ ſuoꝝ q̃ poemata dñr lacera q꞉ nõ ſunt firmitate rõnis ſtabilita ¶ Ubi notãdum ꝙ q̃dam carmina dicũtur integra quædam lacera. Jntegra ſunt carmina philoſophica nll'a falſitate ꝑmixta.ſꝫ firmitate rõnũ ſtabilita.⁊ aĩm firmãt. Lacera ſunt carmia poetica.q̃ nõ inſtruũt homiẽm nec ꝯſolantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſed lacerant id eſt diſtrahunt mentes hominuȝ nunc reducendo homini
ad memoriã voluptates. nunc dolorem. nunc alias paſſiones ¶ Itȝ
notãdum verſus elegi principaliter inuenti fuerunt ꝓpter miſeriam de/
ſcribendã. ⁊ qꝛ hos verſus muſæ dictabãt Boetio per quos Boeti⁹ ma
gis ſuam miſeriã reduxit ad memoriam q̄ꝫ per eos ꝯſolaretur. ideo ele/
gi erant cã ipſi Boetio veri fletus ¶ Itȝ notãdum duplex eſt fletus.
adulatorius ⁊ verus. Adulatorius q̄ eſt fictus qualis ē fletus amaſiæ
Si eñ dixerit amaſius ad amaſiã non diligis me. ipſa incipit flere. qua
re. vt ꝑ fletum firmius ipſum poſſit tenere. cum ãt nummos non poterit
extorquere ab ipſo. dt. Vade garrio te non noui vere. Alius ē fletus ve
rus q̄ ex vero cordis dolore ⁊ ex vera pietate ꝓcedit. ⁊ ad talem fletũ boe
tius ꝓuocatus fuit ꝑ muſas dictantes ſibi carmina. ¶ Notandum ꝙ
hæc dictio elegi p̄t exponi dupl'r. vno mõ ꝙ teneatur noiatiue. ⁊ tunc eſt
ſenſus. elegi. i. verſus miſeriæ rigant ora mea fletib⁹. Alio mõ ꝙ teneat
genitiue. ⁊ tũc ē ſenſus. camœnæ rigãt verꝫ fletib⁹ ora elegi. i. miſeri hoīs
qꝛ elegus a um. i. miſer ra. rum. ſm Huguitionē

Has ſaltem nullus potuit peruincere terror
Ne noſtrum comites proſequerentur iter

¶ Hic Boetius rñdet tacite quæſtioni. Quæreret aliquis. quõ mu/
ſæ dictant tibi carmina ſcribenda cum ſis in exiliũ relegatus. quia intra
ſti ſine omni comitiua. Ad hoc rñdet boeti⁹. Licet omnes amici mei de
reliquerunt me in exilio propter timorem imperialem. tamen has mu/
ſas nullus terror imperialis potuit vincere quin comites ſequerentur
noſtrum iter vſqꝫ in exilium. dictantes nobis carmina. ¶ Notãdum
licet bona exteriora poſſunt auferri ab homine per violentiã. ſicut ꝑ fur
tum per rapinã per incendiũ. tamen ſcientia non poteſt auferri ab homi
ne. non eñ ſcienria violentia aufertur. nec vetuſtate conſumitur. nec tri/
ſticia minuitur. Unde Seneca. ix. epiſtola ad Lucilliuȝ recitat. ꝙ cum
ſtilbon capta patria. amiſſis liberis. amiſſa vxore ſua. ⁊ aliis bonis: ſol⁹
ab incendio exierat. Requiſitus fuit a Demetrio. nunquid omnia perdi
diſſet. reſpondit. Nihil perdidi: ſed oīa bona mea mecum ſunt. iuſticia ꝟ
tus ⁊ prudentia. ⁊ hoc innuit Boetius dicens. Muſas ſe non reliquiſ/
ſe. Unde etiam Alanus de planctu naturæ de ſcientia dicit. Super om
nem poſſeſſionē generoſa emanat poſſeſſio quæ ſparſa colligitur. eroga
ta reuertitur. publicata ſuſcipit incrementũ. per quã nobilis theſaurus
ſecretis penetralibus naſcitur. effectus eternæ delectationis acquiritur
Hæc eſt ſol per quem mens dieſcit a teuebris. cordis oculus delicioſa
animi paradyſus. hæc immortalem ex mortali facit. ⁊ caducũ hominē
in deum deifice mutationis auctoritate conuertit. ¶ Nota circa hanc
dictionem ſaltim ꝙ tres dictiones ꝓferri poſſunt per tim quæ deberēt
proferri per tem. vnde proferimus ſaltim pro ſaltem. timpus pro tēpus
extimplo ꝓ extemplo: quod ē ꝯtra Huguitionem q̄ dt. Tim tria dete/
ſtor. extimplo timpora ſaltim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Gl'a felicis olim viridiſqʒ iuuente.

Solãtur meſti nũc mea fata ſenis.

¶ Hic Boetius deplã/git ſtatum ſuum ex par/te defectus corporalis. Et primo proponit eum in generali. ſecundo in ſpeciali. ſcđa ibi. venit em̃. Dicit primo. quondaʒ conſolabantur me gloria fœlicis. i. proſpere iuuentutis. ⁊ gloria viridis iuuentæ. id ẽ delectabilis iuuentutis. ſed nunc fata. i. euentus. mœſti ſe/nis. i. triſtis ſenectutis. ſolãtur. i. ꝯſolantur. mea. i. meam partem. quaſi diceret prius conſolabar dulci iuuentutæ. nunc ãt ꝯſolor triſti ſenectu/te. Scđm illã ſñiam ſic exponit̃ lrã. Gl'a fœlicis iuuẽtæ. i. pſpæ iuuẽtu/tis. viridis. i. delectabilis iuuentutis. quondã ſupple ꝯſolabat̃ me. nunc fata. i. euentus. mœſtis ſenis. i. triſtis ſenectutis. ſolãtur mea. i. meam ꝑ/tem ¶ Notãdum ꝙ cõiter illa lrã aliter exponitur. referendo eã ad mu/ſas poeticas ſic. Camœnæ q̃ quondã tpe iuuentutis erant gloria fœli/cis ⁊ viridis iuuentutis. quod đr pro tanto qꝛ iuuenes olim ſolebant in formari in arte poetica: in qua ꝓficientes gl'abãtur in vſu metrorum ⁊ richmoꝝ. nunc ãt camœnæ ſolantur mea fata in quã mœſti ſenis

¶ Notãdum ꝙ fœlix iuuentus ẽ quæ bonis exterioribus eſt adornata. De q̃bus bonis loq̃tur Ariſtote. circa principium li. de bona fortuna di/cens. Sine reb' exterioribus quoꝝ fortuna ẽ domina. non ꝯtingit eẽ fœ/licem. ſed viridis. i. delectabilis iuuentus ẽ illa quæ ẽ bonis naturæ de/corata. ſcʒ fortitudine. pulchritudine. ⁊ agilitate. Unde Ariſt. in Ethi. Non omnino fœlix ẽ qui ſpecie turpis. aut ſolitarius. aut carens ꝓle ẽ

¶ Nota ꝙ boetius repñtat in ſe ſtatũ miſeriæ cũ đt. Fata mœſti ſenis ſe ꝯſolari cum minime hoiem ꝯſolant̃ ſed magis ꝑturbant. Etiã cum dicit muſas poeticas ſe ꝯſolari ſil'r repñtat ſtatum miſeriæ. qꝛ muſæ poe/ticæ nõ cedent alicui in ſolatium ſʒ potius in alimẽtum doloris ¶ Itẽ de ſignificationib' fati ponit Uguitio duos ꝟſiculos dicẽs. Conſtella/tio mors ꝑce rñ ſacꝗ deoꝝ. Euentus reꝝ ſignant̃ noĩe fati

Uenit ei ꝓꝑerata mal' inopina ſenect⁹

Et dolor etatem iuſſit ineſſe ſuam

Intempeſtini funduntur vertice cani

Et tremit effeto corpore laxa cutis

¶ Hic boetius đclarat in ſpeciali defectuʒ corporalem dicẽs. Bene dico ꝙ fata mœſte ſenectutis nunc conſo/lantur me. enim pro qꝛ ſenectus inopia. i. ino/pinata per apocopam properata ideſt feſtinata venit malis id ẽ cum ſuis malis ⁊ incommodis. ⁊ dolor ſupple quem patior. iuit ineſſe. id eſt induxit mihi ſuam ætatem. Per quod innui/tur ꝙ non ſolum ætas inducit dolorem: ſʒ econuerſo. dolor inducit⁊ cau/ſat ætatem ⁊ ſenium. Et tunc boetius ponit duo ſigna ſuæ ſenectutis di/cens. Cani ſupple capilli. intempeſtini id eſt ante debitum tempus. fun/duntur vertice id eſt in capite meo. Aliud ſignum ſenectutis ibi. ꝙ cu/tis mea laxa id eſt ſoluta tremit corpore. effeto. id eſt carne conſumpta et euacuata. ¶ Nota ꝙ hominem ſenem multa incommoda circum/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ueniunt . Nam pellis eius contrahitur. coꝛ eius concutitur. pulmo
eius debilitatur. lumbi eius indurātur. doꝛſum incuruatur membꝛa tre
munt. Unde poeta dixit. Optamus ſenium dum venerit eſt male ven/
tum. Hoc eſt gibboſum ſurdum cæcumqꝫ moꝛoſum . Propter hoc dicit
boetius ꝙ ſenectus venit mihi cum ſuis malis ❡ Notandum circa il
lam partem. ⁊ doloꝛ ætatem. ꝙ triplex eſt cauſa ſenectutis. ſcilicet ætas
infirmitas ⁊ aduerſitas. Senectus quæ inducitur per ætatem naturalis
eſt quæ autem inducitur per infirmitatem vel aduerſitatem accidētalis
eſt qualis ſenectus fuit in boetio qui ſenuerat propter multitudinem do
loꝛis ⁊ triſticiæ ❡ Notandum ꝙ canicies boetij fuit intempeſtiua
Uguitio dicit. Intempeſtiuū eſt quod eſt incongruum. inconueniēs in
utile vel ſine tempoꝛe. Unde intempeſtiuū dicitur illud quod non habꝫ
idoneum tempus vel quod non eſt conueniens pꝛo tempoꝛe Et quia bo
etius iuuenis erat ætate. ⁊ cum ſenuerat ex aduerſitate iam canicies ei⁹
fuit intempeſtiua ❡ Nota ꝙ in iuuenibus cutis eſt denſa propter mul
titudinem ſanguinis ex quo ſanguine generatur caro . Sed quia ſan/
guis diminuitur in ſenibus. diminuitur etiam caro in eis. ideo cutis ſe
num eſt laxa. ❡ Notandum circa hoc vocabulum effeto. ꝙ ipm̄ tra
ctum eſt a mulieribus pꝛegnantibus: quæ cum pepererint dicuntur ef/
foetæ id eſt fetu euacuatæ. Un̄ dicit Uguitio ꝙ fœtus eſt natus mulie/
ris adhuc in vtero exiſtens. ⁊ dicitur a foueo eo ꝙ ibi foueatur. Inde fœ
tus a. um. id eſt plenus a. um. Inde effetus id eſt debilis. quaſi ſine foꝛti
tudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetoſus a. um. id eſt plenus
fœtu. Un̄ dicit Pſalmiſta. Oues eoꝛum fœtoſæ id ē plenæ fœtu. Et ſe
nes poſſunt dici effœti quaſi extra fœtuꝫ poſiti. quia ſenectus non ē ap
ta ad generandum fœtum .

Moꝛs hoīꝫ felix q̄ ſenec dulcib⁹ ān̄is
Inſerit. ⁊ meſtis ſepe vocata venit
Eheu q̄ꝫ ſurda miſeros auertitur aure
Et flentes oculos claudere ſeua negat
Dū leuib⁹ maleſida boīſ foꝛtūa fauerꝫ
Pene caput triſtꝫ merſerat hoꝛa meuꝫ
Nūc qꝛ fallacē mutauit nubila vultū
Pꝛotrahit ingr̄tas impia vita moꝛas.

❡ Hic boetius de
plangit ſtatum ſuuꝫ ex
parte durationis vitæ
miſerabilis. Et pꝛimo
p̄mittit quæ moꝛs ho/
minum ſit fœlix ⁊ quæ
non. Et dicit ſic. Illa
moꝛs hominum eſt fœ
lix quæ nec inſerit id ē
non immittit ſe dulci/
bus annis id eſt tem/
poꝛibus proſperis cuꝫ
delectat hominem vi/
uere . ❡ Similiter
illa moꝛs eſt fœlix quæ
ſæpe vocata venit mœ
ſtis ſupple annis id eſt triſtibus annis qꝛ in ān̄is aduerſitatis miſeri con
ſueuerūt vocare moꝛtem. Tunc oñdit quæ moꝛs hoīnum ſit crudelis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

dicēs Eheu ꝙ̃ ſurda aure.i.recluſa aure.ſeua mors.i.crudelis.auertit̃.i.
ſpnit miſeros hoīes.ꝛ negat.i.nō vult claudere flentes ocl'os eoꝝ.quaſi
dicat.crudelis mors eſt q̄ nō ꝑmittit miſeros mori.ꝛ ꝟt claudere flētes
ocl'os.ꝑ hoc innuēs ꝙ in morte oculi hoīm claudūt̃. Et tūc boetius de/
plāgit ꝓlōgatioēm ſuę vitę dicēs. Dū fortuna malefida.i.ꝑfida mihi fa
ueret.i.arrideret.leuibꝫ.i.tranſitorijs bonis triſtis hora ſupple mortis
pene merſerat.i.oppreſſerat meū caput.q̄ſi dicat.tꝑe ꝓſꝑitatꝫ ſꝑ accele
rauit mors opprimere me.nūc āt qꝛ fortuna nubila.i.aduerſa mutauit
fallacem vultum.impia.i.miſera vita.ꝓtrahit.i.ꝓlōgat.moras ſupple
viuendi.ingratas.i.odioſas mihi.qꝛ ꝓpter miſeriam tedebat ipm boetiū
viuere. ¶ Notādū ꝙ licet ẜm vulgares ꝛ ẜm apparētiam hec ſententia
de morte felici ꝛ crudeli videat̃ ꝟa.tñ ẜm rei ꝟitatem eſt falſa. qꝛ mors
etiam tꝑe ꝓſꝑitatis p̄t eſſe bona. Nam ẜm Sene.optimū eſt mori cum
delectat viuere.ꝛ tꝑe aduerſitatis p̄t mors eſſe mala.qꝛ aduerſitas ſepe
inducit deſꝑatioēm. Boetius āt repñtādo ſtatū miſeri hoīs hanc ſnām
ponit tanꝙ̃ verā. ¶ Notādum ꝙ mors vel ꝯꝑatur ad vitam pñtem vel
futuram. Primo mō illa vita ꝺr fœlix q̄ fugit ꝑtem ꝓſꝑitatis ꝛ accele
rat tꝑe aduerſitatꝫ. Si āt ꝯꝑatur mors ad vitā futuram tūc ipa p̄t dici
bōa ꝛ mala tꝑe proſꝑitatis ꝛ etꝫ aduerſitatꝫ.qꝛ ſi mors ducit ad gl'am
ꝺr bōa.ſi ad peām ꝺr mala. ¶ Notādum ẜm Remigiū ſuꝑ donatū.heu
aliqñ eſt monaſillabum.aliqñ diſſillabū.ſicut metri necītas requirit
Vñ in ꝓpoſito eſt diſſillabuꝫ dicēdo.eheu ꝙ̃ ſurda miſeros auertit̃ aure
¶ Notādū ꝙ hoc ꝟbū auertor qñꝙ̃ eſt paſſiuū ꝯſtructū cū ablatiuo me
diante ꝓpōne.vt dicendo auertor a te.ꝛ eſt idem qꝺ remoueor. aliqñ eſt
ꝟbum deponēs ꝯſtructum cū accō.vt dicēdo auertor te.ꝛ tūc idem eſt
qꝺ ſꝑno te.ꝛ ſic accipitur in ꝓpoſito.cum mors auertit̃.i.ſꝑnit miſeros
Vñꝰ. In vi paſſiui notat auertor remoueri Si ſit deponēs auertor ſꝑ/
nere ſignat. ¶ Notñdum boetius appellat fortuām malefidam quia ē
deceptiua. Vñ Seneca Neminem aduerſa fortuna ꝯmminuit niſi quē̄
ſcđa decipit Et alibi Seneca Fortuna nemini fidem ſeruat nulli ſemel
obeſſe ꝯtenta eſt.quem nimiū fouit hūc ſtultum facit. Nota fortune bo
na dicuntur leuia quia tranſitoria. Non eñ perdurant circa homiēm
ẜm Seuecam. Illud non eſt tuum quod fortuna fecit eſſe tuum. Do/
num eñ quod dare potuit.potuit ꝛ auferre. ¶ Notandum ꝙ Boetius
appellat fortunam nubilam.id eſt obſcuram ſiue cecam depingebatur
eñ antiquitus fortuna cęca.qꝛ ex impulſo accedit ꝛ recedit.vel qꝛ cęcum
reddit homiēm.extollēdo eum in ꝓſꝑis ꝛ deprimēdo in aduerſis.
¶ Notādū ꝙ boetius ꝺt fortuām olim circa ſe mutaſſe fallacē vultū. qꝛ
fortūa olim depigebat̃ duplici facie.āteriori alba.poſteriori āt ꝑte nig̃.
ꝑ albā deſignat̃ ꝓſꝑitas.ꝑ nigrā aduerſitas.mutauit g̃ fortūa circa boe
tiū fallacem vultū ꝓſꝑitatꝫ.poſtea oñdit ei vultū aduerſitatꝫ.

Sequitur textus

Quid me felicē totiēs iactaſtis amici

¶ Hic Beotiꝰ deplan
git ſtatū miſeriæ ſuæ

Qui cecidit. ſtabili nõ erat ille gradu

poſtrophando contra a/micos dicens. O amici mei. quid. i. ꝓpter quid iactaſtis. id eſt iactando dixiſtis me totiens fœlicem. fruſtra ei hoc dixiſtis qꝛ fœlicitas mea non erat ſtabilis. quod pꝫ ex hoc qꝛ ego cecidi ⁊ iſte ꝙ cecidit de proſperitate in aduerſitatem non erat in ſtabili gradu ꝓſperitatis ❡ Notandū duplex eſt fœlicitas. politica quæ ↄſiſtit in bonis exterioribꝫ. ⁊ talis non ē ſtabilis ſicuti nec bona exteriora. Alia ē fœlicitas ſpeculatiua quæ ↄſiſtit in actu ſapiæ. ſ. in ſpeculatione ſubſtantiaꝝ ſeꝑataꝝ. ⁊ talis fœlicitas ē ſtabilis ⁊ immutabil' cū ſit bonū optimum pulcherrimū delectabiliſſimū. ex ꝑmo Ethicoꝝ

❡ Sequitur proſa prima primi libri

❡ Hic incipit proſa prima huius primi. in qua Boetius introducit philoſophiam ſuper ſuam miſeriam conſolãtem ❡ Ubi nota ꝙ boetius dolens ⁊ ipſa philoſophia ipſum ↄſolans / non ſunt aliud niſi animus dolens ex oꝑpreſſione ſenſualitatis. ⁊ ratio ↄſolans ex vigore ſapientiæ. Et diuiditur. Primo oſtendit boetius quomodo philophia ſibi aꝑparuit Secundo quid circa ipſum egerit. ſecunda ibi Quæ vbi poeticas muſas. Primo deſcribit aꝑparitionem philoſophiæ: quo ad tempus et ad locum. Et deſcribit eius diſpoſitionem quo ad vultum. quo ad aſpectum: quo ad colorem et vigorem ⁊ quo ad ætatē ❡ Secundo deſcribit philoſophiam quantum ad habitum exteriorem. ❡ Tercio quo ad ornamẽta et inſignia que manibus geſtabat. ſecunda ibi. veſtes erãt. tercia ibi. et dextera ꝙdem. Dicit ꝑmo. duꝫ ego boetius hæc q̃ ſupra in metro dixi. tacitus mecum reputarem id eſt cogitarem. ⁊ q̃rimoniam lachrymabilem. id eſt ꝓuocantem ad lachrymas. deſignarem. i. deſcriberem officio ſtili. Viſa eſt mihi mulier aſtitiſſe ſupra verticem id ē ſupra

❡ Proſa prima primi libri

HEc dū mecū tacitꝰ ipſe reputarẽ. q̃rimoniãq; lachrymabilẽ ſtili officio deſigrẽ. aſtitiſſe mihi ſupra ꝟticẽ viſa ē mulier. reuerẽdi admodū vultꝰ ocl'is ardẽtibꝫ ⁊ vltra cõem hoĩm valẽtiã ꝑſpicacibꝫ. colore. viuido atq; ĩexhauſti vigoꝛ. q̃q;/uis ita eui plena foret. vt nullo mõ nrẽ crederet etatꝭ. ſtatura diſcretionis ambigue: Nã nunc quidem ad cõem ſeſe hoĩm menſurã cohibebat Nunc vero pulſare celū ſummi ꝟticis cacumine videbat. Que cū ca/put altiꝰ extuliſſet ipſum etiã celuꝫ

penetrabat. ſeſe reſpicietiumq; hoi/ num fruſtrabat intuitum.

caput.admodum.i.val/
de reuerendi vultus ocul'
ardentib9.⁊ ꝑſpicacibus
.i.claris vltra cōem valē
tiam hoim.i.vltra hoies.quæ apparuit in colore viuido.i.delectabili.⁊
apparuit mihi tanq̄ȝ inexhauſti.i.inconſumpti vigoris q̄uis ipſa foret
ita plena æui.i.duratōis vt nullo mō crederet eſſe nr̄æ ætatis ſtatura e9
ambiguæ.i.dubiæ diſcretionis.i.cognitionis.qꝛ nunc.i.aliqñ cohibe/
bat.i.extendebat ſeſe ad coēm menſuram hoim.i.longitudiēm.nūc id eſt
aliquādo videbatur pulſare.i.attingere cœluȝ.cacumiē ſummi ꝟticis.i.
altitudine capitis.q̄ cū caput altius extuliſſet ipm etiam cœluȝ ſua lon
gitudiē penetrabat. ¶ Notādū q̄ Bo.deſcribit phiam ſibi apparuiſſe
ſub ſpē mulieris.qꝛ phia apud græcos ⁊ ſapiētia apud latinos ē geni
ris fœminini Vel ideo qꝛ ſicut mulier infantes lacte nutrit.ſic phia mi
nus ꝑfectos nutrit facilib9 doctrinis. Vel iō.qꝛ boetius erat eger.muli
er āt magis eſt ꝯpaſſiua ⁊ magis habilis ad ꝯſolandū egꝝ q̄ȝ vir. Nam
ſm Salomonē.vbi non ē mulier ibi ingemiſcit eger. ¶ Notādum ſtæ
re ē recto modo ſe hr̄ē qꝛ phia erigit hoieȝ ad delectationes intellectu
ales faciens cadere ſenſuales.ideo ipſa ſcribitur ſtetiſſe. Et dr̄ ſtetiſſe ſu
pra verticē.qꝛ phia eſt in aīa intellectiua q̄ non hȝ organum in vertice.
nam aīæ intellectiuæ nulli9 organi corꝑalis ē actus. Vel dr̄ iō ſtare ſu
pra verticē.qꝛ de ſupero cardine elapſa venit/vt dr̄ Boetius tercia pſa
huius primi li. ¶ Notādum phia dr̄ reuerēdi vultus qꝛ ſuos poſſeſſo/
res reuerēdos facit. Nam ſm Tulliū.ſola ſapia eſt q̄ meretur honores
Item ſm Tulliuȝ.reuerentia decēs ac natura grauitas q̄ habetur per
phiam.ergo dr̄ reuerēdi vultus. ¶ Notādum illud qd̄ eſt ardens ē pene
tratiuū.⁊ qꝛ per rōnem ⁊ intellectū q̄ ſunt oculi phiæ penetramus inti/
ma reꝝ ⁊ quiditates eaꝝ. Ideo phia dr̄ apparuiſſe ardentib9 oculis. Et
qꝛ per phiam ſpeculamur ea q̄ vulgares ⁊ cōes non ſpeculant̄.ideo dr̄
habuiſſe oculos perſpicaces vltra cōem hoim valentiā. ¶ Notādum co
lor viuidus ē color naturalis pulcher ⁊ delectabilis.qꝛ mirabiles affert
delectationes.iō deſcribit̄ apparuiſſe viuido colore. Itē phia apparuit
inexhauſti vigoris.qꝛ phia cum ſit ꝑpetua exhauriri non p̄t. Vel iō eſt
inexhauſti vigoris.qꝛ quātumcūq; hō cognoſcat de phia adhuc reſtant
plura cognoſcēda. Quod pȝ ex diuerſitate opinionū in phia q̄ꝝ vna de
ſtruit aliā. Item qꝛ phia eſt æterna ⁊ p̄ceſſerat ipſum boetiū.iō dr̄ eam
non fuiſſe ſue ætatis ¶ Notādum tres ſunt ꝑtes phiæ eſſentiales ex.vi.
metaphi.naturalis mathematica ⁊ diuina. Scdm naturalē phiam dr̄
phia ſe cohibere ad cōem menſurā hoim.inq̄ȝtum tractat de naturalib9
q̄ cōiter via ſenſus cognoſcunt̄ inter q̄ natura hois ē ſummū ad quod ꝑ
uenit̄ Dicitur āt phia pulſare cœlū quoad mathematicā.i.quo ad aſtro
nomiā inq̄ȝtum tractat de motib9 ⁊ figuris aſtroꝝ. Dicitur āt penetra/
re cœlū quo ad metaphiſicā inq̄ntum dirigit ad cognitionē dei ⁊ ſubſtā
tiaꝝ ſeꝑataꝝ. Et dr̄ phia fruſtrare intuitū hoim reſpiciētium.qꝛ perfec
tam cognitionē ſubſtantiaꝝ ſeꝑataꝝ in hac vita hr̄ē non poſſum9 Nam
ſicut ſe hȝ oculus nycticoracis ad lumen ſolis.ſic intellectus nr̄ ad ma/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

niſeſtiſſima in natura. ex ſecundo metaphi.

¶ Veſtes erãt tenuiſſimis filis. ſubtili artificio .īdiſſolubili materia ꝑfecte. quas vti poſt eadẽ ꝓdente cognoui. ſuis manibꝰ texuerat. Quaꝝ ſpeciem veluti fumoſas imagines ſolet caligo q̄dã neglecte vetuſtatis obduxerat. Haꝝ in extremo margine .P. grecũ. in ſupremo vero. T. legebat intextū. Atq; inter vtraſq; lrãs in ſcalaꝝ modũ gradus quidã inſigniti videbant. quibus ab inferiore ad ſuperius elementum eſſet aſcenſus Eandem tñ veſtem violentoꝝ q̄rũdam ſciderant manus. ⁊ ꝑticulas q̄s quiſq; poterat abſtulerant

¶ Hic Boetius deſcribit phiam quãtũ ad habitũ exteriorẽ Prio quantum ad materiã veſtiũ. 2º q̄ntũ ad picturã veſtium tercio q̄ntũ ad violentiã veſtibꝫ illatã. ⁊ legant ꝑtes ſimul. Dicit pmo. Veſtes phiæ erãt ꝑfecte tenuiſſimis .i. ſubtiliſſimis filis. ⁊ erant ex ſubtili artificio ⁊ ex materia indiſſolubili quas veſtes ipſa texuerat ꝓprijs manibus. vti pro ſicut. ego cognoui eadẽ philoſophia prodente id eſt reuelante mihi in tercia proſa huiꝰ primi. quarum ſupple veſtium. ſpeciem id eſt pulchritudinem. quedam caligo id eſt obſcura ignorãtia neglectæ vetuſtatis .i. negligentiæ veterum. obduxerat id eſt offuſcauerat. veluti ſolet ſupple obducere caligo. fumoſas imagines id eſt ſtantes in fumo. Tunc oſtendit quid fuerit depictum in veſtibus eius: dicens. In extremo margine id eſt in inferiori parte harum veſtium legebatur intextum. P. i. practica in ſupremo ſupple margine. i. in ſuperiori parte veſtium erat intextum. T. i. theorica quod interpretatur ſpeculatiua. ⁊ inter vtraſq; litteras T. ⁊ P. erant quidam gradus inſigniti. id eſt impſſi ad modum ſcalaꝝ quibus a gradibus aſcendebatur ab inferiori lrã ad ſuꝑiorem Tunc tangit violentiam veſtibꝫ illatam dicens. Eandẽ veſtẽ abſciderant. i. lacerauerant manus quorũdam hoim violentoꝝ ſupple facientium violentiã ⁊ vnuſquiſq; abſtulerat particulas a veſte quas poterat auferre ¶ Notand ꝙ ꝑ veſtes phiæ intelligunt ꝑtes eſſentiales ⁊ artes liberales. Sicut em̄ corpus veſtibus ornatur. ſic phia ſuis ꝑtibꝫ decorat. Per fila ãt ſubtiliſſima intelligunt p̄cepta phicalia ſiue ꝓpões phicales Sicut em̄ vnum filum in veſtibus ordiuatur circa aliud. ſic ꝓpoſitio iuxta aliam que propoſitiones dicuntur ſubtiliſſimæ. quia ꝑ eas homo ſubtilia inueſtigat. Dicuntur ⁊ hmõi præcepta ſubtili artificio

rõne ornatus ꝟboꝝ ⁊ ſententiarum que in eis inueniuntur ⁊ ſunt ex ma
teria indiſſolubili quia licet a quibuſdam male exprimantur tamen in
ſeipſis habent veritatem indiſſolubilem. ¶ Notãdum ꝑ manus philo
ſophie ꝑ quas ſuas veſtes texuerat intelligũtur philoſophi ꝗ precepta
phiſicalia conſcripſerũt. ⁊ dicũtur rõnabiliter manus philoſophie quia
niſi fuiſſent inſtructi ꝓceptis philoſophicis ea exprimere minime valu
iſſent. Notãdum ꝙ ueſtes philoſophie dicũtur fuiſſe obducta quadam
caligine quia tempore Boetij artes ad tantam negligentiam deuenerãt
quia pauci eas curabant. ſed Boetius eas tranſtulit ⁊ expoſuit ſiue cõ
mentatus eſt. Uel ideo veſtes philoſophie fuerũt fumoſe. quia ab anti/
quis obſcure fuit tradita phia. ab Empedocle poetice. a Platone enig
matice. ab Ariſtotele ſub ꝟborum obſcuritate. Notãdum quia due ſũt
partes principales phie. ſcʒ practica ⁊ theorica. ideo in veſte phie erant
due lrẽ intexte. ſcʒ p ⁊ t. P autem erat in inferiori ꝑte veſtis. ⁊ T in ſupe
riori ꝑ quod innuitur ꝙ practica philoſophia eſt inferior ſpeculatiua or
dine dignitatis Per gradus autem medios qui erant inter vtraſqꝫ lrãs
intelliguntur ſcientie eloquentie que ſunt grammatica logica rhetorica
¶ Notandum ꝙ dr̃ aſcenſum fuiſſe ꝑ gradus a practica ad ſpeculatiuã
ꝑ hoc innuitnr ꝙ homo ꝓmo debet eſſe ſufficienter inſtructus in practi
cis. vt poſt aſcendere valet contemplatiuis. ¶ Notandum quid ſit ſcin
dere veſtes phie. Illi tantum dicuntur veſtes ſcindere philoſophie qui
putant habentes vnam ſcientiam ſe eſſe perfectos philoſophos ſine a/
lijs. Si aũt aliqui ſciant vnam artem ſine alia dummodo ſe ꝯgnoſcant
non eſſe ꝑfectos philoſophos. tales non ſcindunt veſtes phie. vel illi ſcin
dunt veſtes philoſophie qui per extortas expoſitiones trahũt veras pro
poſitiones ad ſuas falſas opiniones;

Et dextra quidem eius libellos. ſcep
trum vero ſiniſtra gerebat:

¶ Hic Boetius de/
ſcribit phiãm quãtum
ad inſignia ⁊ ornamen
ta que mãibꝰ geſtabat.
dicens. Et dextra manus philoſophie geſtabat libellos. ſiniſtra vero ge
ſtabat id eſt portabat ſceptrum id eſt virgam regalem. ¶ Notan/
dum ꝙ omnis cura ⁊ intentio viri ſapientis verſatur vel circa contem/
plationem ſapientie que deſignatur per libellos. vel circa regimen rei/
publice quod deſignatur per ſceptꝝ. ⁊ qꝛ ꝯtẽplatio ſapiẽ potior ẽ q̃ꝫ regi
mẽ reipublice. iõ phia dr̃ in dextra hrẽ libellos. i ſiniſtra ꝟo ſceptꝝ.

Que vbi poeticas muſas vidit. nrõ aſ
ſiſtẽtes thoro fletibꝰqꝫ meis ꝟba dictã
tes. ꝯmota pauliſꝑ. ac toruis inflãma
ta lũibus. P. Quis inq̃t has ſceĩcas
meretriculas ad hũc egrum ꝑmiſit ac

¶ Poſtq̃ꝫ Boeti/
tius oſtendit quomo/
do philoſophia ſibi ap
paruit. Hic oſtendit q̃
circa ipſum egerit.
Et primo oſtendit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cedere. Que dolores eius nõ mõ nullꝭ fouerẽt remedijs. verꝫ dulcibꝫ inſup alerent venenis Hę ſunt em̃ q̃ in fructuoſis affectuũ ſpinis vberem fructibꝫ rõnis ſegetem necãt hominũ qꝫ mentes aſſuefaciũt morbo nõ liberãt At ſiquẽ ꝓphanũ (vti vulgo ſolitũ) nobis blãdicie veſtre detraherẽt min⁹ moleſte ferẽdum putarem. Nihil quippe in eo noſtre opere lederẽtur. Hũc vero eleaticis. atqꝫ achademicis ſtudijs enutritum: ſed abite potius ſirenes vſqꝫ in exitium dulces. meiſqꝫ cum muſis curãdũ ſanãdumqꝫ relinqͥte. B. His ille chorus increpitus deiecit humi meſtior vultũ ꝯfeſſuſqꝫ rubore verecundiam limen triſtis exceſſit

quõ muſas poeticas fugauit. ſecundo oſtendit quomõ ipſe de hoc obſtupuit tercio quõ phia ſibi appinquãs ſtatuꝫ eius deplanxit. ſcđa ibi at ego. tercia ibi. tũ illa. Dicit primo. Quę ſupple phia. vbi pro poſtq̃ꝫ vidit poeticas muſas aſſiſtentes noſtro thoro. i. lecto. qꝛ Boetius tãq̃ꝫ eger in lecto decubuit. ⁊ cũ vidit muſas dictãtes carmina meis fletibꝫ. ipſa philoſophia pauliſꝑ id eſt aliquantulum cõmota ⁊ inflammata. id ẽ incenſa. toruis luminibus. id eſt crudelibus. vel terribilibus oculis inquit. quis ꝑmiſit has meretriculas ſcenicas. id eſt vmbroſas accedere ad hunc egrum. quę dolores eius non modo. id eſt non tantum non fouerent. id eſt ſanarent. nullis remedijs id eſt medicamentis. verum pro ſed. alerent ſupple dolores eius dulcibꝫ venenis Hę ſunt enim muſę quę in fructuoſis ſpinis affectuũ id eſt paſſionũ. necãt. i. ſuffocãt. vberem id eſt fertilem ſegetem rõnis. fructibꝫ. i. in fructibꝫ ſuis ⁊ mẽtes hoim aſſuefaciũt morbo nõ liberãt. Tũc alloqͥtur muſas dicẽs O muſę ſi vr̃ę blandicię detraxiſſent nobis queꝫ id eſt aliquẽ virum ꝓphanum id eſt illrãtũ vti ꝑ tãq̃ꝫ. ſolitum id eſt ſimilem vulgo. ꝗ putarem id ferẽdum id eſt patiendum minus moleſte. qͥppe in hoc nihil lederẽt noſtrę ope id eſt nr̃ę ſedulitates ſed vos alexiſtis nobis hũc homiẽm enutritum ſtudijs id ẽ ſcientijs eleaticis id eſt ariſtotileticis atqꝫ archademicis. i. platonicis. Tunc fugat eas dicẽs. Sed abite id eſt recedite vos ſyrenes dulces vſqꝫ in exitium. i. in mortem relinquite eum curãdum meis muſis. i. doctrinis ſalutiferis Tũc iſte chorus id ẽ turba muſarum. increpitus. i. redargutus meſtior. i. triſtior extr̃s vultum ſuum deiecit. i. inclinauit humi. i. terrę ⁊ rubore ꝯfeſſa verecũdiam triſtis exceſſit. i. exiuit. limen. i. domũ in qua decubuit Boetius ¶ Notãdum q̄ ideo muſę poeticę dice

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

bantur aſſiſtere thoro Boetij. qꝛ boetius ſtuduit metrice dolorē ſuum
ꝯſcribere. Item phia dꝛ pauliſꝑ ꝯmota ꝑ qđ innuitur ꝙ ira immodera
ta nō debet cadere in viꝝ ſapientem qꝛ ꝟtus ꝯſiſtit in moderatiōe paſſio
num. Vñ licet iraſci ſit hōi naturale. tñ iraſci qñ opꝫ ⁊ quātū opꝫ eſt ho
minis ꝟtuoſi ⁊ ſapientis. vñ Seneca Quid crudelius ira. Similiter i
de ꝟtutibus cardinalibꝫ Eſto tardus ad iram. Item interrogatio quā
doqꝫ fit cauſa ignorantiæ alicuius, aliqñ vt ex reſpōſione facta aliquid
probetur. qñqꝫ fit ꝓpter increpatioēm faciendam ⁊ hoc vltimo mō phi
loſophia iterrogat dicens. Quis has ſcenicas meretriculas ⁊c. ¶ Notā
dum ꝙ muſæ poeticæ dicūtur meretriculæ. Sicut em̄ meretrix allicit ho
miēm delectādo nihil vtilitatis ſibi ꝯferendo ⁊ ꝯmiſcet ſe cuilibet nō ex
amore ſed ſpe lucri. ita poetæ nō ſcribūt amore ſcientiæ ſed vt aliquid
laudis vel premij ꝯſequātur. ⁊ delectāt rōne metri modicū vtilitatꝫ ꝯfe/
rēdo ſed diuerſas paſſiones inducendo Appellat āt phia muſas meretri
culas ſcenicas. qꝛ carmina poetica in ſcena ꝯſueuerūt ꝓnūciari. Ubi no
ta ꝙ ſcena dicebatur locus vmbroſus in theatro vbi abſcondebātur ꝑſo
næ ꝓnūciātes carmina tragica vel comica vñ ſcena interꝑ̄tatur vmbra/
tio vel vmbra. Vel ideo muſæ poeticæ dicūtur ſcenicæ id eſt vmbrati/
les qꝛ ſunt vmbra ſcientiæ nō vera ſcientia cum obumbrēt mentes hoīꝫ
Item metrica deſcriptio doloris nō ſanat dolorem ſed magis auget q̇a
ꝯſideratio materiæ eſt ꝓuocatiua triſticiæ. vnuſq̇ſqꝫ āt cū diligētia ꝯſi/
derat qđ ſcribere vult Item metrica deſcriptio dꝛ eſſe dulce venenū q̇a
placet ⁊ nocet. rōne metri placet. ſed ꝓpter recordatioēm doloris nocet
Item affectus eſt vehemēs animi paſſio animū torquēs ⁊ veꝝ iudicium
rōnis impediēs. Et ſunt quattuor affectus animi. gaudium dolor ſpes
⁊ timor q̇ dicūtur infructuoſæ ſpinæ. q̇a ſuffocāt ſegetem rōnis q̄ eſt ſciē
tia ⁊ ꝟtus Item licet de omni errore dolēdum ſit. potius tñ de errore ſa
pientis q̄ꝫ inſipiētis nam error ſapiētis alios exemplo corrūpit. error āt
inſipiētꝫ nō. qꝛ ab inſipiēte nō trahitur exēplū. ꝓpter qđ dixit Saluſtiꝰ
omnia mala exempla a rebꝫ bonis orta ſunt. Ergo dicit phia magis ēe
dolendum de errore Boetij q̄ꝫ alterius ꝓphani. ¶ Item ſm̄ Uguitioēꝫ
phanum id eſt templum. inde ꝓphanus id eſt ſacrilegus quaſi procul a
phano id eſt a templo. Prophanū etiam dꝛ quicq̇d nō eſt ſacrum. vnde
oīs laici ⁊ illitterati dicūtur ꝓphani quaſi ꝓcul a phano ſapientię. Itē
ſm̄ Uguitioēm opa opę eſt ſedulitas in rebus agendis. opa āt phię eſt
intentio vel labor ad aliquid phicum addiſcendum ¶ Item eleys eſt ci
uitas grecię in qua ſtuduit Ariſtoteles vñ ſtudia ſua dicuntur eleatica.
Acha demia autem fuit ciuitas vel villa in qua ſtuduit Plato. Unde
ſtudia ſua dicuntur achademica. Utriſqꝫ autem ſtudijs Boetius fuit
enutritus. ¶ Item philoſophia muſas appellat ſyrenes. ſicut em̄
ſyrenes dulcedine cantus attrahunt naues periclitando eas. ſic muſę
delectatione metri alliciunt homines vel mentes hominum. ⁊ rationem
aliquo affectu ſubmergunt ⁊ obſcurant. ¶ Item ꝙ vna phia con
uentum muſarum expulit ſignatur ꝙ vnus ſapiens ſua ꝟtute ⁊ ſapiētia
infinitos errores ſtultoꝝ extinguit.

¶ Sequitur proſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ At ego cuius acies lachrymis mersa ca
ligarat. nec dinoſcere poſſem q̄nā hec
eēt mulier tā impioſe auctoritatis: ob
ſtupui. viſuq̄ʒ in trā defixo q̄dnā deīu
ceps eēt actura expectare tacitꝰ cepi. .

¶ Hic boetius oñdit
quō obſtupuit de actu
phię dicēs. At ego bo
etius cuius acies. i. vi/
ſio merſa lachrymis ca
ligarat. i. obſcurata fue
rat vt nec poſſem dino
ſcere. i. inueſtigare quę/
nam. i. quę eſſʒ hec mu
lier. tam impioſę auctoritatis. i. potentię. ego obſtupui. i. miratus fui. et
defixo. i. inclinato viſu in terrā tacitus cœpi expectare q̄dnam deinceps
. i. ꝯñr eſſet actura circa me ¶ Notādum qꝛ boetius doluit de amiſſio
ne rerum tēpalium eꝰ acies. i. rō ⁊ intellectus caligarat ita q̄ non potuit co
gnoſcere phiam ¶ Nota q̄ licet boetius de actu phię obſtupuit. tn̄ ta
citus expectauit q̄d deinceps facere vellet per hoc innuens ſe eſſe talē q̄ cō
lationem acciperet. Qui eñ refutant alios audire nec audita rōne acq̄/
eſcunt. tales ſibiipſis obſtaculum ꝯſolationis faciunt

¶ Tum illa ꝓpius accedēs in extrema
lectuli mei pte ꝯſedit. meumq̄ʒ intuēs
vultum. luctu grauem. atq̄ʒ humū me/
rore deiectuʒ. his verſibꝫ de nrē mentꝪ
perturbatione ꝯqueſta eſt

¶ Hic boetius oñdit
quō phia ſibi appropi
quans ſtatum eius de
planxit dicēs. Tum il
la phia accedens ꝓpiꝰ
cōſedit in extrema pte
lectuli. i. cordis mei. et
intuens meuʒ vultum
grauem. i. g̃uatum lu/
ctu atq̄ʒ deiectum. i. in
clinatū. in humū. i. in terram. mœrore. i. triſticia ꝯqueſta ē his v̄ſibꝫ ſeq̄n
tibꝫ de perturbatione nr̄ę mentꝪ ¶ Nota q̄ phia dr̄ ſediſſe in extrema pte
lectuli. i. cordis boetij. Nā cum eēt in triſticia ⁊ doleret ꝓpter amiſſioneʒ
rerum tēpalium parum vel nihil ſapię habebat. qꝛ tota cura eꝰ erat circa terrę
na amiſſa. Ideo dr̄ habuiſſe vultū mœrore deiectum in humū

¶ Metrum ſecundum primi libri.

Heu q̄ʒ p̄cipiti merſa pfundo:
Mēs hebet ⁊ ppa luce relicta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatibus acta
Creſcit in immenſum noxia cura.

¶ Hic incipit metrū
ſecundū huiꝰ primi q̄d
vocaꝶ metrum dactylicuʒ
a pede prędñante. Et
dr̄ tetrametrum a nume/
ro pedū. a tetra quod ē
q̄tuor. qꝛ quatuor pe/
des ꝯtinet. ⁊ dr̄ hypca/
talecticū ꝓpter ſyllabam
abundātem poſt duos
pedes in medio v̄ſus.
Verbi gratia. Primus pes eſt heu q̄ʒ. ſecundus pręcipi. Sed ſyllaba ti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

huius nomīs p̄cipiti ſupabundat. tercius pes eſt merſa pro. q̄rt⁹ fundo ſimiliter eſt in aliȷs. In hoc ergo metro phīa deplāgit ſtatū Boetȷ dolēdo de ꝯturbatione ſue mentis. Et facit duo. ꝑmo vl̄r phīa deplāgit perturbatioēm mentis hoīm. ſcd̄o ſpecialiter ꝯuertit planctum ſuum ſuper boetium ibi. hic quondam. Primo d̄t. Heu q̄ꝫ. i. quātum mens hoīm habet. i. obſcuratur merſa p̄cipiti ꝑ fundo. i. cura reꝝ tꝑalium q̄ p̄cipitat hoīem. ⁊ talis mēs relicta ꝓꝑria luce. i. ꝯtemplatiōe tendit. i. laborat ire in tenebras externas. i. in ignorātias exteriores. Hoc āt ꝯtingit hōi quotiēs ſupple mēs acta. i. agitata terrenis flatib⁊. i. ꝓſpitatib⁊ vel euentib⁊ cura. i. ſolicitudo reꝝ tꝑalium noxia. i. nociua creſcit in immenſum id eſt ſupra modū. ❡ Nota ꝙ in nobis eſt duplex v̄tus. rōnalis ⁊ ſenſualis. ſenſus āt ſemꝑ aduerſatur rōni. q⁊ caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄. ⁊ ſpūs aduerſus carnem cū āt ſenſualitas vincit rōnem tunc hō ē in malo ſtatu regiminis ⁊ efficit̄ beſtialis. Vn̄ Albertus ſuꝑ tercio de aīa d̄t. Turpe eſt nobis abȷcere regimē ſuꝑioris ⁊ inducere regimē inferioris v̄tutꝫ qd̄ nobis commune eſt cum beſtȷs. Jō ſcribit̄. iȷ. Ethicoꝝ in antiqua trāſlatiōe. valde conādum ⁊ laborādum eſt nobis vt v̄tus noſtra ꝯcupiſcibilis ſubiecta ſit rōni. Queadmodum em̄ pueri ꝑuerſe viuunt ſi nō a ſuis pedagogis fuerint coacti ad recte viuendum. ſic appetit⁹ ſenſualis ducit nos ad inſolētiam niſi regl̄a rōnis fuerit coarctatus. plures āt hoiēs ſequūtur ſenſualitatē q̄ꝫ rōnem inſudātes bōis exteriorib⁊ ⁊ delectatiōib⁊ ſenſualib⁊ ꝑ que impediūtur iu ſpeculatiōe ⁊ ꝯgnitiōe ſummi boni. Jō phīa hoc deplāgens d̄t in metro. Heu q̄ꝫ p̄cipiti. ❡ Item cum anima ingerit ſe curis reꝝ tꝑaliū ꝓfunde p̄cipitat̄ ⁊ hebet. q⁊ ꝯgnitione reꝝ ⁊ ſui creatoris deſtituitur. ⁊ deſtituta cadit i tenebras externas id eſt in ignorātias exteriores. ❡ Vbi nota ꝙ duplex eſt ignorātia. q̄dā naturalis que eſt in iuuēib⁊ ⁊ decrepitis. ⁊ vocatur ignorātia interna. q⁊ ex naturali defectu ꝯtingit. Alia eſt ignorātia que cauſatur ex negligentia hoīs qn̄ ſolicitatur circa exteriora ⁊ talis d̄r externa q⁊ eſt extra naturam. de qua d̄r ꝙ oīs hoiēs natural̄r ſcire deſiderāt. Prima ignorātia cū ſit nat̄alis nō eſt vicioſa. q⁊ turpes a natura nēo increpat neq̄ȝ bonos laudat. Scd̄a eſt vicioſa cū ſit ꝑ hoīs negligētiā de q̄ loq̄tur boeti⁹ ſcd̄o huius ꝓſa. v. Ceteris aīantib⁊ ſeſe ignorare natura eſt hoīb⁊ v̄o vicio venit. ❡ Itē d̄t noxia cura. Vn̄ Seneca in ꝓuerbȷs Magnā ꝑtē ꝑturbatiōis ſibi dedit q̄ exteriorib⁊ ſe iniecit. Item rō ⁊ intellectus dicūt̄ lux homis. q⁊ illumināt hoīem ad ꝯgnitioēm creature ⁊ creatoris. dicuntur autem ꝓꝑria lux hoīs q⁊ ſolum genus hoīm viuit arte ⁊ rōne ex prohemio metaphiſices.

Hic quōdam celo liber apto.

Suetus in ethereos ire meatus.

Cernebat roſei lumina ſolis.

❡ Hic phīa ſpecialiter ꝯuertit ſe ad d̄plāgēdū boetiū ⁊ ꝑmo oñdit quāta ꝯtemplatione Boetius quondam viguit. Scd̄o oſten

Viſebat gelide ſidera lune.
Et q̄cunq; vagos ſtella recurſus
Exercet. varios flexa per orbes
Cōp̄reſſam numeris victor hēbat

dit quō deſtitutus a tali contemplatione ſoluꝫ de frenis cogitabat ibi Nūc iacet effœto Primo phīa commendat Boetiuꝫ ab aſtronymia. ſecundo a naturali phīa. tercio a metaphiſica. ſecūda ibi. quin etiā cauſas. tercia ibi. q̄s voluat ſtabilem. Primo dt boetius quondā liber. i. ſolutus a cura rerꝫ tꝑalium cœlo ſibi apto ꝑ cognitionem ſuetus fuit ire per rōnem in ethereos meatus. i. in motus corꝑm cœleſtium. ꝛ ipſe cernebat. i. ſpeculabaꝛ lumina. i. radios roſei ſolis. viſebat. i. cū deſiderio videbat. ſidera. i. ꝯſtellationes. gelidę. i. frigidę lunę. Et ipſe boeti⁹ victor ignorantię hēbat oēm ſtellam ꝯp̄henſam numeris. i. certis ꝯputationibꝫ. q̄cūq; ſtella erratica exercet. i. oꝑaꝛ. vagos. i. varios recurſus. nunc ꝓgrediendo. nūc regrediendo. ſtella inq̄ flexa. i. mota. ꝑ varios orbes. i. circulos. ¶ Nota ꝙ aīo liberato a curis exterioribꝫ ꝯceſſum eſt phāri. ideo quędam artes dn̄r liberales qꝛ filij liberorꝫ. i. nobilium q̄ erant liberati a curis tꝑalibꝫ. talibꝫ artibꝫ vacabant. ideo dt phīa ꝙ boetius quondam liber. ꝛc̄. ¶ Nota ꝙ dt cœlo aperto licet hō planetas cœli corꝑaliter non attingat tn̄ ſpeculatione ꝯp̄hendit. hoc pulchre tangit Termegiſtus dicens. Magnū miraculum eſt homo. ꝛ alꝛ honorādum. hic anima intellectiua in naturā dei tranſit quaſi ipſe deus ſit. hic per naturā aīę dijs ē cōiunctus. hic demonū genus nouit. terram colit. elementis ꝯmiſcetur. acumine mentis in maris ꝓfunda dn̄dit. cœlum qd̄ videtur altiſſimum aī ſagacitate metitur. intentionem aī eius nulla aeris caligo ꝯfundit. Nec terrę denſitas eius oꝑationem impedit. non aquę ꝓfunditas aſpectū ei⁹ occumbit ¶ Nota ꝙ ſol in ortu ſuo apparet roſeus ꝓpter vapores intꝛpoſitos inter viſum nr̄m ꝛ ſolem. nā album viſum ꝑ fumum apparet rubeum. Etiā licet in meridie vapores ſint interpoſiti. non tn̄ apparet tūc roſeus eo ꝙ illi vapores non ſunt groſſi ſꝫ ſubtiliati calore ſolis ¶ Nota phīa dt lunam eſſe gelidā qd̄ non eſt intelligendum formalꝛr. qꝛ primę q̄litates q̄ ſunt calidum frigidū humidum ſiccū non hn̄t locum in corꝑibꝫ cœleſtibꝫ cum non recipiant ꝑegrinas imp̄ſſiones. ſed dr̄ luna gelida virtualiter vel effectiuę. qꝛ frigus ꝛ etiā humores efficit in inferioribus ꝓpter quod noctes quibꝫ luna p̄eſt ſunt gelidiores ꝛ humidiores diebꝫ ¶ Nota ꝙ planetę dn̄r hr̄e vagos recurſus. qꝛ mouenꝛ duplici motu ſcꝫ primi mobilis ab oriente in occidētem. ꝛ ꝓprio motu ab occidente in oriētem. vel ideo qꝛ qn̄q; apparent nobis ſtationarij. qn̄q; retrogradi. qn̄q; propinqui. qn̄q; aliqualiter remoti ¶ Nota ꝙ ſtella erratica dr̄ flexa. i. mota ꝑ varios orbes circulorꝫ ſcꝫ deferentis ꝛ epicycli. rōne quorꝫ circuloruꝫ nunc dn̄r ꝓgreſſiui. nunc retrogradi. nunc ſtationarij. vt dictum eſt. ꝛ hꝫ videri in rhetorica planetarꝫ vel aſtronymia

¶ Hic ꝯmendat eum ex parte naturalis phię dicens. Quinetiā ꝓ certo Boetius ſolitus fuit rimari. i. inquirere cauſas. vnde. i. ꝓpter quas cau

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſas ſonora flãma.i.ſonoroſi vẽti.ſolicitẽt.i.ꝑturbẽt.equora.i.planiciem ponti.i.maris.quaſi diceret Boetius ſciuit cãs gñationis vẽtoꝝ ꝗ com mouẽt ipm mare. ¶ Nota ꝙ ex libro metheoroꝝ ptz ꝙ vẽtus gñatur ex vapore calido ⁊ ſicco eleuato ꝑ calorẽ ſolis ꝗ ꝑueniẽs ad locũ nubium: frigiditate nubis rep/cutitur ⁊ repcuſſus fer/tur in latus ⁊ facit ſo/nũ impellendo aerem

Quinectiã cauſas vñ ſonora.
Flamina ſollicitãt equora ponti

⁊ qꝛ aqua faciliter eſt diuiſibilis de facili cedit ⁊ reuerberatur ꝑ ventos. Vel aliter pt intelligi Antiqui eñ dixerũt ꝙ iõ vẽti turbãt mare qꝛ i ip ſo mari gñantur venti ꝗ nõ exeũt ſed faciũt fluxum maris.licet hec opio nõ ſit ꝟa qꝛ mare fluit ⁊ refluit tpe determiãto ſicꝫ bis in die naturali. venti ãt gñantur tpe indetermiãto.

¶ Hic phia ꝯmẽdat Boetiũ a metaphica. ⁊ iterato a naturali phia dicẽs: Boetius etiam ſolitus fuit rimari. ꝗs ſpũs.i. intelligẽtia vol uat motu diurno ſtabi lem orbem firmamẽti: vel etꝫ cur ſidus ſolis ꝟ aliud hñs ortũ ⁊ occa/ſum caſuꝝ in heſpias vndas.i. in aquas ma ris occidẽtalis ſurgat. id eſt iteꝝ oriatur ab or tu rutilo .i. ab oriente ſplẽdido quaſi diceret. Boetius ſolitus erat inquirere cur ſtelle que

Quis voluat ſtabilem ſpũs orbẽ.
Vel cur heſpias ſidus in vndas.
Caſuꝝ rutulo ſurgat ab ortu
Quis veris placitas tempet horas
Vt terrã roſeis floribꝫ ornet
Quis dedit vt plẽo fertilis ãno
Autumnus gꝛuidis influat vuis.
Rimari ſolitus. atqꝫ latentis
Nature varias reddere cauſas

in occidẽte vidẽtur occidere iteꝝ reſurgãt in oriente.etiã erat ſolitus ri/mari ꝗs tempet placitas horas veris.i.tpis ꝟnalis vt ornet terram ro/ſeis floribꝫ.ꝗs dedit.i.ordiãuit vt autũnus fertilis ãno plẽo.i. fecũdo in fluat.i.influẽtiã faciat gꝛuidis vuis.i.botris repletꝫ.etiã erat ſolitus red dere.i.aſſignare varias cãs latẽtis nature.i.reꝝ naturaliũ. ¶ Nota omne qđ mouetur ab alio mouetur. ex vij.phicoꝝ.g̃ cœlũ ab alio mouetur. Mouetur ãt cœlũ duplici motore.ꝑ ꝯmentatore xij.met aphice.ab vno ꝯiuncto ⁊ aꝓpriato ꝗ vocatur intelligentia a quo mouetur effectiue ab alio motore ſe ꝑato ꝗ eſt deꝰ a quo mouetur in rõne finis. Item dr orbem cœleſtem eſſe ſtabilem licet eñ moueatur ⁊ mutet locũ ſm ꝑtes nõ tñ ſm totũ. ⁊ quãtũ ad hoc dr eſſe ſtabilis id eſt immobilis. Itẽ cauſa quare ſtelle q̃ occidũt iteꝝ oriãtur nõ eſt alia niſi motus circularis ꝑmi mobilis ꝗ ſecum rapit oĩs ſtellas tam fixas q̃ʒ erraticas ¶ Item heſperus eſt ſtella q̃ de veſꝑe ſeq̃tur ſolem occidẽtem:a qua ſtella mare occidẽtale dr heſperium mare

eo ꝙ ſolet heſperus ibi ſe mergant non ꝙ ita ſit ſed qꝛ vulgares ſic opinã
tur. cum ei ſtelle occident ꝓpter impõnem maris inter viſum ⁊ ſtellas. vi
dent ſtelle mergi in mare ¶ Itẽ tps vernale dꝛ placitũ qꝛ eſt ↄueniens
vite hois. Eſt em̄ tps veris calidũ ⁊ humidũ in quibꝫ ↄſiſtit vita ex li. de
moꝛ. ⁊ vi. Et ideo illo tpe ꝓducunt floꝛes. nam materia floꝝ ẽ humidũ
aqueum ſubtile bñ coctum a calido aereo. qꝛ igitur in vere dñat calidū
aereum ⁊ humidũ aqueum ſubtile qđ parua indiget digeſtione. iõ in ve/
re cuius caloꝛ tpatus es floꝛes ꝓducunt ¶ Itꝫ vitis multũ abundat
de humido aqueo ⁊ groſſo cuius ſignū eſt qꝛ tpe putationis diſtillat ab
eis quaſi humidũ lachꝛymabile. talem ãt humidũ groſſum multum reſi
ſtit digeſtioni. iõ vue ad maturitatẽ tarde ꝑueniunt. ſ. tpe autũni ¶ Itꝫ
Boetius ↄſueuit reddere cãs latentes reꝝ naturalium qđ fuit iudiciũ fœli
citatis. Nam ſm Virgiliũ. Fœlix qui potuit reꝝ cognoſcere cauſas

Nunc iacet effeto lumine mentis.
Et preſſus grauibus colla catenis
Decliuẽqꝫ gerens pondere vultum
Cogitur heu ſtolidam cernere terram

¶ Hic oñdit phia quõ boeti⁹ deſtitutus fuit predicta ſpeculatione: cum de terrenis cogitabat dicens. nunc id eſt tpe doloꝛis. Boetius iacet. i. ꝓſtratus eſt. ef/
fœto. i. euacuato. lumine id eſt ſpeculatione mentis. ⁊ ipſe preſſus colla.
id eſt ſcđm colla grauidis catenis paſſionum que mentem grauant ge/
rensqꝫ decliuũ vultum id eſt inclinatum pondere amiſſionis rerũ tem/
poꝛalium. heu cogitur cernere ſtolidam terram id eſt bona terrena/ que
homnies ſtolidos efficiunt ¶ Nota catena eſt ferreum inſtrumentum
quo aliq̃d contra ſuam naturã detinet. Quatuoꝛ ãt affectus qui ſunt:
gaudium ſpes timoꝛ ⁊ doloꝛ. ſimilitudinarie dicuntur catene. qꝛ animū
hois detinent ⁊ ↄtra ſuam naturã ⁊ rõnem ad illicita trahunt nam rõ ſp
deprecatur ad optima. ex primo Ethi. Et ꝓpterea boetius in fine huius
primi hoꝛtatur ad fugam paſſionũ. ibi. tu q̊ꝫ ſi vis ¶ Nota non eſt
eſtimandum ꝙ Boetius ſic eſſet ita euacuatus lumine mentis ſicut lit/
tera ſonat. qꝛ alias fuiſſet inſufficiens pro compõne huius libri. ſed phia
loquitur hoc ↄpaſſiue. Ille enim eſt lumine mentis ſtultus q̇ inclinat ſe
ad terrena diligendo ipſa. ⁊ non eleuando intellectũ ſuum ad ſpeculabi/
lia qualis ñ fuit boe. Unde dt Aug⁹ Tales ſunt hoĩes qualia ſunt ea q̃
diligunt. qꝛ dilectio tranſmutat diligentẽ in ſimilitudinẽ rei quã diligit
Hec Marquardus

¶ Sequitur proſa ſecunda primi libri.

¶ Proſa ſecunda primi libri

Sed medicine inq̄t tps eſt poti
us q̃ꝫ querele. B. Tum vero

¶ Hic incipit ſcđa ꝓſa huius primi in q̃ phia inueſtigat moꝛbũ Boetij ex quibuſdam ſig/ nis. Secundo conſolatur ipm ne deſpet. ſcđa ibi. cuncꝫ me non.

totis in me intenta luminibꝰ. P. Tu ne ille es ait. qui noſtro quondam lacte nutritus. noſtris educatꝰ alimẽtis in virilis animi robur euaſeras. Atq̃ talia ꝯtuleramus arma que niſi prior abiecisſes. inuicta te firmitate tuerentur Agnoſcis ne me. Quid taces. Pudore an ſtupore ſiluiſti. mallẽ pudore ſed te vt video ſtupor oppreſſit

¶ Primo dt phia O Boeti ego poſſem mlt ta ꝯqueri de ꝑturbatõne mẽtis tuę ſed nũc potius medicinę tps ẽ q̃ꝫ querelę. vero. p ſed. tuz .i. tũc mulier illa intenta me totꝫ lumibꝰ .i. oculis ait. es tu ne ille q̃ quõdã tꝑe iuuẽtutꝫ nutritus noſtro lacte. i. facilibꝰ documẽtis in ętate ãt ꝑfecta educatus. .i. nutritus noſtris alimẽtis. i. doctrinis difficilioribꝰ. tu euaſeras. i. ꝑueneras. in robur .i. in fortitudiẽm virilis animi. atqui pro certo nos ꝯtuleramus tibi arma talia id eſt documẽta q̃ niſi prior abieciſſes ꝑ obliuioẽm. ipſa tuerentur te inuicta firmitate. Dicit phia. agnoſcis ne me. quid taces. ſiluiſti ne pudore. i. verecũdia. an ſtupore id eſt mentis alienatione ego mallem. i. magis vellem te ſiluiſſe pudore ſed vt ego video ſtupor oppreſſit te ¶ Nota ꝙ phia in deplangẽdo Boetium nõ facit lõgam moram ne Boetius deſpet ſuꝑ infirmitate ſua ꝫ dt phia magis eſſe tempus medicinę q̃ꝫ q̃rele. ¶ Item boni medici eſt totis oculis diligenter reſpicere faciem infirmi eo ꝙ in facie magis apparẽt ſigna ꝑnoſticatiõis infirmitatis. iõ phia dr eſſe intuita Boetium totis luminibꝰ. ¶ Item ꝑ arma phię intelligũtur ꝑcepta phicalia quę ꝑſuadent minime extolli in ꝓſperis nec deprimi in aduerſis. Hortatur em̃ nos philoſophia ad magnanimitatem. magnanimus autem eſt qui contra difformes inſultus fortunę vnanimi mentis conſtantia militat. De his ⁊ ſimilibus preceptis philoſophicis Boetius oblitus fuit propter dolorem.

¶ Nota taciturnitas quandoq̃ꝫ prouenit ex pudore. quandoq̃ꝫ ex ſtupore. quando enim manifeſtatur alicui aliquid quod vellet celari ipſe efficitur verecundus. ⁊ oculi eius deprimuntur. facies eius rubet ⁊ auertitur. ⁊ lingua eius in loquendo ligatur. ¶ Nota ꝙ ſtupor vno modo eſt abundans admiratio mentis. vt ibi papa ſtnpor mundi. alio modo eſt mentis alienatio. ⁊ ſic accipitur in ꝓpoſito ⁊ inducit taciturnitatem. ex quo em̃ motus lingue eſt ſꝫm conformitatem ad phantaſiã turbata phantaſia ſicut ꝯtingit in alienatione mentis prepeditur lingua in loquẽdo. ergo dt phia. pudore an ſtupore ſiluiſti ⁊ qꝛ taciturnitas ꝓueniẽs ex ſtupore deterior eſt q̃ꝫ q̃ cauſatur ex pudore cũ ipſa cauſetur ex aliquo defectu interiori. iõ dt phia mallem pudore ſiluiſſes. ¶ Nota ſꝫm Uguitionem pudor eſt corpori ſed pudicicia eſt mentis. Eſt autem pudor verecũdia ex aliquo caſu innata nõ auferens memoriam ſed impediẽs linguam. ſtupor aũt eſt caſus memoriã auferẽs ⁊ linguã impe/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

diens.. ⁊ peius eſt tacere ſtupore ꝙ̄ pudore. qꝛ melius eſt memoriā retinē do non loq̄ ꝙ̄ loqui ⁊ memoria carere ¶ Nota phia dt Boetium habuiſſe nutrimētum ſuo lacte. ꝑ nutrimētum lactis intelligit̄ triuium. ſ. grāmatica. logica. ⁊ rhetorica. qbꝫ iuuenes ſunt ſeriatim informādi tanq̄ꝫ facilibꝫ documentꝭ ſicut puer lacte nutrimento molli. ⁊ facilis digeſtionis nutrit̄. Sed ꝑ hoc ꝙ dt in virilis animi robur euaſeras ſcꝫ ad ſciām mathematicā. ⁊c. qua tanq̄ꝫ ꝑ ſciām magis ſubtilem hō ꝑfectę ętatis efficit̄ ¶ Nota phia ꝯtulit Boetio arma non corꝑalia ſed ſpūalia ſicut ſunt virtutes intellectuales. q̄s enumerat Ariſt. vi. Ethicoꝝ. ⁊ ſunt illa. intellectus. ſapia. ſcia. ars ⁊ prudentia. Et ſilr̄ virtutes cardinales q̄ ſunt q̄tuor. prudentia. iuſticia. fortitudo. tꝑantia. Et dn̄r cardinales qꝛ quandam ꝑ̄ncipalitatē ſibi vendicant. ſ. materiā circa quam hn̄t fieri. Illa ei arma abiecit Boetius qn̄ tꝑalibꝫ adheſit. appetitui ſenſitiuo annuens. Et ab attentione cœleſtiū ſeq̄ſtratus. Et de iſtis armis dt apl's. Abijcite ḡ opa tenebraꝝ ⁊ indu;mini arma lucis. ⁊c̄.

¶ Cunq̄ꝫ me nonmō tacitum ſꝫ el inguē ꝓrſus mutunq̄ꝫ vidiſſet admouit pectori meo leuiter manum. P. Et nihil inq̄t periculi ē lethargūꝫ patit̄ cōeꝫ illuſaꝝ mentium morbū. Sui pauliſper oblitus ē: recordabit̄ facile ſui ſi q̄dem nos ante cognouerit. Qd vt poſſit: pauliſper lumina ei⁹ mortalium rerum nube caligātia tergam⁹. B. Hec dixit. oculoſq̄ꝫ meos fletibꝫ vndantes contracta in rugam veſte ſiccauit

¶ Hic phia ꝯſolatur Boetiū ne deſperet dicens. Cunq̄ꝫ phia vidiſſet me non mō. i. nō tm̄ tacitum. ſed prorſ⁹. i. totaliter elinguem. q̄ꝫ ꝓ ⁊. mutum ipſa admouit. id eſt appoſuit. pectori meo leniter manum. ⁊ inq̄t. i. dixit. nihil ꝑiculi eſt circa hūc hoīem ipſe patit̄ lethargum. i. morbum obliuionis. morbuꝫ in q̄m cōem mentiū illuſaruꝫ id eſt decœptaꝝ. ⁊ ipſe ꝑuliſꝑ. i. modicum eſt oblitus ſui. ſed facile ſui recordabit̄. ſi q̄dem pro certo. cognouerit nos philoſophiam ante id eſt prius. quod vt ipſe poſſit facere. tergamus lumiua id eſt oculos eius. caligantia nube. id eſt obſcuritate. rerum mortalium id eſt temporalium. Hęc dixit philoſophia ⁊ veſte ſua contracta id eſt conuoluta. in rugam ſiccauit oculos meos fletibus vndantes id eſt humectantes.

¶ Nota ꝙ tacitus eſt ille qni non loquitur. Licet habeat poteſtatem linguę ad loquendum. ſed elinguis vel mutus dicitur ille qui non ſolum non loq̄tur ſed non habet poteſtatem linguę ad loquendum. ⁊ talis fuit Boetius ꝓpter ſtuporem. i. mentis alienationem. ¶ Nota ꝙ phia innuens ſe eſſe bonam medicam ꝯſolatur Boetiū dicens. nihil periculi eſt in homine iſto. quia ſcdm Senecam in libro de clemētia ad Neronē

Mali medici eſt deſꝑare ne curetur eger. ¶ Nota ꝙ lethargia eſt infir/
mitas cauſata ex oppreſſiõe cerebri cum obliuione ⁊ iũgitur ꝯtinuo ſom
no. ⁊ ſic lethargus eſt morbus inducẽs obliuioẽm ⁊ ſomnum Jñ lethar
gicus ⁊ eſt hõ q̃ patit̃ tl'em morbũ. Et dr̃ a lethos qd̃ interp̃tat̃ obliuio
⁊ lethes eſt fluuius infernalis Boetius q̃ patiebat̃ lethargum. i. morbũ
obliuiõis. q2 ſi p̃cepta phie in memoria habuiſſet nũq̃ de amiſſiõe rer
tꝑalium doluiſſet. Jtem dr̃ lethargum eſſe morbũ illuſarum mentium.
q̃a mẽs illuſa eſt vbi rõ eſt ligata ꝓpter defectum phãtaſie ſicut in frene
ticis vel ꝓpter defectum meõrie ſicut in lethargicis. ¶ Notãdum hõ cõ
ponitur ex anima immortali ⁊ corꝑe mortali. Sed q2 boetius oblitus
fuit bonoꝝ anime iõ dicit̃ fuiſſe ſui oblitus nõ totaliter ſed pauliſꝑ. quia
adhuc curam habuit de bonis terrenis q̃ reſpiciũt corpus. ¶ Jtem hõ
ꝑ phiam hẽt ſuiipſius ꝑfectam ꝯgnitioẽm. ad ꝯgnoſcẽdum aũt illud qd̃
ꝑ phiam ꝯgnoſcit̃. opꝫ p̃mo phiam ꝯgnoſcere. iõ dr̃ phia recordabitur
ſui facile nos p̃us ꝯgnouerit. Jtẽ ꝑ veſtes phie in rugam ꝯtractas intel
ligũtur p̃cepta philoſophicalia in vnum volumen ꝯgregata ſicut in illo
libro quib9 ipſa phia boetium ꝯſolat̃. ¶ Nota ꝙ ad medicũ infirmũ cu
rare volentem plures req̃rũtur ꝯditioẽs Primo vt qualitates ⁊ ꝯditio
nes reſpiciat ⁊ vt humores nocẽtes ꝯgnoſcat. Scd̃o ad loquẽdum eum
moueat. Tercio ſi pre ualida egritudine obmuteſcat vt manũ corpori in
infirmi adhibeat. Quarto vt eum v̈bis ꝯſolatoriis reficiat. Sic phia
vidẽs dolores boetii p̃mo eũ inſpexit. ſcd̃o ad loquẽdũ mouit. tercio ma/
nũ ſuã corꝑi appoſuit. ⁊ q̃rto v̈bis ꝯſolatoriis refecit.

¶ Metrũ terciũ primi libri

Tũc me diſcuſſa liq̃rũt nocte tẽbre.
Luibuſq3 prior redijt vigor.
Ut cũ p̃cipiti glomerãt̃ ſidera coro
Nimboſiſq3 polus ſtetit imbrib9
Sol latet. ac nõdũ celo veĩentib9 aſtris
Deſuꝑ in terram nox funditur
Hãc ſi thraicio boreas emiſſ9 ab ãtro
Verberet. ⁊ clauſum reſeret diem
Emicat ⁊ ſubito vibrat9 luĩe pheb9
Mirantes oculos radiis ferit

¶ Hic incipit terciũ metrũ huius primi li/bri cuius p̃mus v̈ſus vocatur metrũ dactylicum hexametrum. ſecũdus dr̃ metrum alemanicum ab inuẽtore. te/trametrum a numero pedum. dactylicum a pede p̃dominante. acatalecticum q2 nulla ſyllaba abundat nec deficit. Jn hoc metro boetius declarat ꝑ qd̃daꝫ ſimile quõ remotis impedimẽtis vigorẽ cog/nitionis recuperauit ⁊ eſt talis ſimilitudo.

Sicut choro flante nubes gñantur ⁊ per interpoſitionem nubium ſol ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

alia aſtra nobis occultantur. ſic aduerſitate imminente hõ afficitur di/
uerſis paſſionibus obſcurantibus intellectum. Et ſicut auſtro flãte nu
bes diſſoluuntur ⁊ radiȷ̈ ſolares reuertuntur. ſic aduerſitate adueniente:
conſolatione phica paſſiones ſedantur ⁊ intellectus illuminatur ¶ Di
cit ergo in lrã. Tunc cum phia terſit oculos meos tenebrę liquerunt me
diſcuſſa nocte id eſt obſcuritate. ⁊ prior vigor cognitionis rediȷ̈t lumini
bus meis. i. oculis. vt pro ſicut. ſol latet. i. occultatur. cum. i. quando. ſi/
dera. i. ſtellę. glomerantur. i. inuoluuntur. p̃cipiti choro. i. tali vento ⁊ po
lus. i. cœlum. ſtetit. i. ſtare videbatur. nimboſis imbribus id eſt pluuȷ̈s
nubiloſis. ac pro etiam. nox. i. obſcuritas. funditur deſuper. i. de nubibꝫ
in terram. nondũ. i. non adhuc. aſtris. i. ſtellis veniẽtibꝫ. i. apparentibꝫ
in cœlo. Si boreas emiſſus. ab thraicio antro. i. thracię regio verberet.
. i. depellat. hanc noctem. i. obſcuritatẽ ⁊ reſeret clauſumdiem. tunc phœ
bus. i. ſol. emicat. i. lucet. ⁊ vibratus. id eſt fortificatus. lumine ſuo ferit
id eſt percutit oclos hominũ mirantes ſubito lumine ſolis poſt tenebra.
¶ Nota phia trahit hominem ab obſcuritate ignorantię ad lucem ſa/
pientię ex li. de pomo. Ariſto. ⁊ etiam per metriſtam. Ars hoïem format
ne ſinit eſſe malum. Et ergo cum phia ſiccaſſet oculos Boetȷ̈ fugatis
tenebris ignorantię rediȷ̈t vigor intelligentię ¶ Nota quatuor ſunt
venti principales qui flant a quatuor partibus mundi. ſcꝫ ab oriẽte oc
cidente ſeptẽtrione ⁊ meridie. quoꝝ quilibet habet duos collaterales. ⁊
ſunt duodecim venti qui his verſibus ꝯtinentur. Flant ſub ſolanus vul
turnus ⁊ eurus ab otus. Atqꝫ die medio nothus heret africus auſtro.
Circius occaſum zephiruſqꝫ fauonius afflant. Sed veniunt aqlo bo/
reas ⁊ chorus arcto. Chorus ergo eſt ventus quo flante generantur nu
bes ⁊ conglomerantur ſidera ſic ꝙ per nubes occultantur ¶ Nota
ꝙ polus eſt ſtella quę ſemper in eodem loco videtur. ſed hic plus ponitur
pro firmamento tanq̃ pars pro toto per ſynecdochen ¶ Nota ꝙ po/
lus. i. cœlum dicitur ſtare quando eſt obductum nimboſis imbribꝫ non
ꝙ ſtet/ ſed quia motus eius tunc nobis non apparet. motum eñ cœli nõ
percipimus niſi per motũ alicuius ſtellę: cum autẽ cœlum eſt coopꝑtum
obſcuris nubibus nulla ſtella videri poteſt ¶ Nota ſm Vguitionẽ
nimbus eſt nubium denſitas ex intempeſtate orta. ⁊ ſic dicit Boetiꝰ hic
in nimboſis imbribus id eſt denſis pluuȷ̈s. Et eſt ratio quia tenuis im/
ber non impedit aſpectum aſtroꝝ. ¶ Nota ꝙ boreas dꝛ flare ab an/
tro thraicio. quia forte regio thracię eſt cauernoſa: de cuiꝰ cauernis exit
ventus generatus ex vaporibus ſiccis in terra ¶ Nota poſtq̃ phi/
loſophia terſit oculos Boetȷ̈ ⁊ eoſdem a fletu lachrymaꝝ cõpeſcuit re/
ſtitutus fuit priſtino vigori. Unde oculi ipſius boetȷ̈ vt ratio ⁊ intelle/
ctus offuſcati erant tenebris ignorantię cum iſtis temporalibus adheſit
propter amiſſionem rerum temporalium diuerſis fuit ſubiectus paſſio/
nibus. Sed philoſophia oculorum caliginem abiecit cum ipſius intel/
ectum illuminauit. tenebras ignorantię fugando ⁊ lumine ſpiritualiꝰ vt
ſcientia illuminando

¶ Proſa tercia primi libri.

¶ Hic incipit tercia ꝓſa ṗmi li. i q̄ boeti⁹ oñt quō phiām ꝯguerit. Et diuidit. qꝛ ṗmo oñt quō phiām ꝯguit ⁊ q̄lr de p̄ñtia e⁹ admirari cœpit ⁊ quō phia ſibi rñdit. ſcdo ꝓbat phia ꝑſecutioēm ſapiētū a vl'garib⁹ nō ēe nouā. ſcda ibi. nōne apō veteres. Dicit ṗmo Haud ꝑ nō aliter. nebulis

Haud aliter triſticie nebul' diſſolutꝫ. hauſi celū. ⁊ ad ꝯgn̄ſcēdam medicātꝫ faciē mētē recepi Ita ꝗꝫ vbi in eā deduxi ocl'os ītnitūꝗꝫ ꝺfixi reſpicio nutricē meā cui⁹ ab adoleſcē/tia larib⁹ aduerſat⁹ fuerā phiāꝫ Et q̇d inq̄ꝫ tu ī has exiliꝫ nr̄i ſolitudiēs O oīꝫ mgr̄a ꝟtutū ſupꝰo cardiē delapſa veīſti An vt tu q̇ꝫ mecū rea falſis crimiātiōi b⁹ agiteris An inq̇t illa te alūne deſerē nec ſarcinā quā mei nois inuidia ſuſtuliſti ꝯicato tecū labore partirer. At q̇ phie fas n̄ erat ī comitatū relinquer̄ iter īnocētis Meā ſcꝫ crimiātioēm vererer. ⁊ quaſi nouū aliq̇d acciderit ꝑhorreſcerē Nūc ei ṗmū cēſes apō īꝓbos mores. laceſſitā ꝑicul' ēe ſapiām.

triſticię meę diſſolutis .i. fugatꝫ ꝯſolatioēm phię. qm̄ ſicꝫ nubes diſſoluūt ꝑ flatū boreę ſic ego boeti⁹ hauſi. i. reſ/pexi cœlū. i. ſurſuꝫ. ⁊ recepi mētē. i. vigorē rōis ad ꝯgn̄ſcēdā faciē medicātꝫ. i. medici. Itaꝗꝫ ꝑ ꝗ̇. vbi. i. poſtq̄ꝫ ego deduxi. i. ꝯuerti ocl'os. ꝗꝫ ꝑ ⁊ defixi. i. ſtabiliui intuitū in eā reſpexi nu/tricē meā phiām in c⁹ laborib⁹. i. ſchol' fuerā aduerſat⁹ ab adoleſcentia. i. a iuuētute mea. ⁊ inq̄ꝫ. i. dixi o mgr̄a oīm ꝟtutū. q̇d. i. ꝓpter q̇d tu veniſti lapſa. i. pro/greſſa ſupꝰno cardiē. i. ꝺ cœleſti porta in has ſolitudiēs. i. loca deſerta nr̄i exiliꝫ. i. nr̄ę relegationis. an. i. nūq̇d ꝓpt h̄ veniſti. vt ex̄ñs rea. i. tā q̄ꝫ culpabilis mecū agiterꝫ. i. māifeſterꝫ falſis crimiātioīb⁹ Illa phia inq̇t. i. dixit o alūne. i. ꝑ me nutrite. an. i. vtꝝ te ꝺſererē. q̄i diceret n̄. nec ꝑtirer. i. diderē tecū ꝯicato labore. i. diſo labor̄ ſarcirnā. i. pōd⁹ quā tu ſuſtuliſti ob inuidiā mei nois. i. rōne ſapię. atq̇ ꝑ certe. n̄ erat fas. i. hoēſtū phię reliq̄re iter inocētꝫ īcomitatū. i. ſine comite ſuꝑple ſi ego te der̄liq̄ſſem. ego vererer. i. timerē meā crimiātioēm. i. meā dānatioēm ⁊ valde ꝑhorreſcerē q̄ ſi aliqō nouū acciderit ſuꝑple circa te. eī ꝑ qꝛ. nū. i. nūq̇d tu cēſes. i. iudicas ṗmū ipaꝫ ſapiām ēe laceſſitā. i. afflic/tā. ꝑicul'. i. ꝑturbatiōib⁹. apō imꝓbos mores. i. malę morigeratos hoiēs quaſi dicat hoc n̄ eſt nouū. ¶ Nota phia ꝺꝛ medica Sicut eīn medicus morbo fugato ſanitatem inducit. ſic phia ignorantia relegata vitā vtri/uſꝗꝫ ſeculi ꝯdonat nam habetur in libro de pomo Ariſt. Qui phiām inuenerit vitā in vtroꝗꝫ ſcl'o inuenit Et alibi Qui me iuenerit vitā iueiet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

et hauriet ſalutem a dño. Et ideo dicit Boetius faciem medicantis.
¶ Notãdum ꝙ boetius nõ ſolum deduxit oculos in phiam ſed defixit
in eam intuitum. ꝑ quod innuit ꝙ ꝗ vult phari oꝫ ſe totum tradere phię
per ↄtinuũ ſtudium ⁊ laborem. Nam ſicut vna hyrundo adueniens non
facit verem nec vna dies calida facit ęſtatem. ſic nec vna ſpeculatio phica
facit phm ¶ Nota ꝙ tps oportunum ad phandum eſt tps adoleſcẽ
tię quod innuens boetius dt: cuius laribus ab adoleſcentia fueram ob/
uerſatus. Nam ętas hois aſſimulatur cerę ꝗ ſi nimis eſt mollis vl dura
nimis formã ſigilli non recipit nec retinet. ſi autẽ eſt tꝑate mollis vl du
ra figuram recipit ⁊ retinet. Sic ſilr ętas nimis tenera. ſicut infantia nõ
recipit doctrinam phicam. nec ętas nimium dura ſicut decrepitus Sꝫ
ętas tempata q̃lis eſt adoleſcentia q̃ faciliter intellligit ⁊ intellecta me
morię commendat. ¶ Nota per lares phię intelliguntur diuerſę ſectę
phoꝝ. ſicut Ariſtotelis ⁊ Platonis qbus Boetius ab adoleſcentia fuit
obuerſatus. Et dt Vguitio ꝙ obuerſari eſt idem qđ ↄuerſari ¶ No
tãdum ꝙ phia dꝛ magiſtra oim ꝟtutum. qꝛ oẽs virtutes mortales docet
vt ptꝫ ex Ethicis. ⁊ dico mortales ꝓpter virtutes theologicales quæ ſũt
fides: ſpes: ⁊ charitas. Et dꝛ phia dilapſa a ſuperno cardine. qꝛ oĩs ſapi
entia a dño deo eſt. Nam ſicut ſcribitur in ꝓlogo libri de regimine prin/
cipium. Deus eſt ꝗ diuitias ſuę ſapię influit animabus. i. ſtudentibus
tribuit grãm cognoſcendi cui nihil eſt difficile ⁊ ſi ne quo nihil eſt poſſi/
bile poſſideri ¶ Nota vt poſtea patebit ꝙ. Boetius falſe criminaba/
tur de lr̃is ↄpoſitis ⁊ de impedimento delatoris. ⁊ illud quod faciebat
ſapia dicebatur facere arte magica. iõ dt ad phiam Nunqđ veniſti vt tu
mecum rea falſis criminationibꝫ agiteris ſ ¶ Nota phia tangit tres
rõnes ꝓpter quas non debuit derelinquere Boetium. Prima qꝛ nutrix
non debet derelinquere ſuum alumnũ. Scđa qui patitur ꝓpter alium ñ
decet vt deſeratur ab illo Tercia qꝛ non decet phiam derelinquere inno
centem.. Boetius ãt fuit alumnus phię. ipſe patiebatur iniurias ꝓpter
phiam ⁊ fuit innocens. ergo. ⁊c. ¶ Nota ſm Vguitionẽ laceſſo. i. cum
deſiderio lacero, vel vexo vl iniurijs affligo

¶ Hic phia ꝓbat ꝑſe/
quutionẽ ſapientũ a vul/
garibus non eſſe nouam
Et hoc p̃mo ꝓbat exem/
plis antiquis. Scđo ma
gis modernis. Tercio oñ
dit qđ ſit faciendum con
tra inſultus vulgarium.
ſcđa ibi. ꝙ ſi nec. tcia ibi.
ꝗ ſiqñ ↄtra. Primo dicit
bñ dixi ꝙ ꝑſequutio ſapiẽ
tum a vulgaribꝫ ⁊ a ma/
lis non eſt noua. Nonne
apud veteres ante ętateꝫ

¶ Nonne apud veteres q̃ꝫ ante
nr̃i platonis etatem magnũ ſepe cer
tamen cũ ſtulticie temeritate certa/
uimus. Eodẽq; ſuꝑſtite p̃ceptore eꝰ
Socrates iniuſte victoriã mortis
me aſtante ꝓmeruit. Cuius heredi
tatem cũ deinceps epicureũ vulgꝰ
ac ſtoicum ceteriq; ꝓ ſua quiſq; ꝑte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

raptū ire molirētur. meqꝫ reclamantē renitētemqꝫ velut in ꝑtem prede trahe rēt. vestem quā meis texuerā manibꝫ disciderūt arreptiſqꝫ ab ea pannicul' totam me ſibi ceſſiſſe credētes abiere. In quibꝫ qm̄ quedam noſtri habitus veſtigia videbantur. meos eſſe famili ares imprudentia rata. nōnullos eo rum prophane multitudinis errore peruertit.

noſtri Platonis nos phia ſepe certamꝰ mag nū certamē cū temeri tate ſtulticię. i. cū ſtul tis ⁊ temerarijs hōibꝫ eodēqꝫ platone viuēte magiſter eius Socra tes iniuſte ꝓmeruit vi ctoriā mortis ne ſibi a ſtante. cuius Socratꝭ hereditatē. i. ſciām he reditarie relictam ſuis diſcipulis cū epicureū vulgus ⁊ ſtoicū ⁊ cęte ri. molirētur. i. labora rēt ire raptum. i. rape re vnuſquiſqꝫ ꝓ ſua ꝑ te ⁊ cum ipſi traherent me phiām in ꝑtem pre de me reclamātē. i. ꝯtradicētem. qꝫ ꝓ ⁊ renitētem ipſi diſciderūt veſtē me am quam texueram meis manibꝫ ⁊ ablatis pāniculis abierūt credentes me totam ſibi ceſſiſſe. Et qꝛ in iſtis apparuerūt q̄dam veſtigia noſtri ha bitus id eſt prudentię imprudentia vulgarium rata. i. opinata ipōs me os eſſe familiares id eſt meos diſcipulos rōne ſapiētię ꝑuertit nōnullos eoꝝ id eſt aliquos errore. i. ꝑſecutione ꝓphane multitudinis. i. īdocti vul gi. ſicut vulgares ſolēt ꝑuertere doctos. ¶ Nota ꝙ ante tempus Plato nis multi ſapiētes ꝑſecuti fuerūt a vulgaribꝫ. ⁊ tpe Platonis Socrates magiſter eius interijt ꝓpter ſuam ſapiām. nam ipſe ꝯgnouit ſua ſapiētia eſſe vnum deum. alios āt colentes plures deos redarguit qđ ꝑcipiēs dux athenienſium nomine Anetus coegit ipm̄ bibere venęnum in nomine vnius dei ⁊ nihil ſibi nocuit. Poſtea coegit ipm̄ bibere venenū in nomiē plurium deoꝝ ⁊ interijt. ¶ Nota mortuo Socrate diſcipuli ſui q̄ ſciām Socratis tāqꝫ hereditariam ſibi vēdicabāt inceperūt diſſentire in q̊ ma giſter eoꝝ Socrates poſuiſſet ſummū bonum. Quidā eñ ſuoꝝ diſcipu loꝝ dicti epicuri dicebāt ipm̄ poſuiſſe ſummū bonum in voluptatibꝫ Alij ſicut ſtoici dicebant ꝙ in ꝟtutibꝫ. ⁊ q̄libet eoꝝ pro defenſione ſue o pinionis rapuerūt auctoritates phię ipſas extorte exponēdo. ꝓpter qđ phia dͣt illud reclamaſſe. ⁊ ſic male exponēdo ſciderūt veſtes phię ⁊ ꝑticu las abſtulerūt. ⁊ quāuis nō eſſent veri philoſophi qꝛ tñ videbātur eſſe. multi eorum a vulgaribꝫ occiſi ſunt.

Qđ ſi nec Anaxagore fugā. nec So cratis venenū. nec zenonis tormenta quoniam ſunt peregria nouiſti. ac ca

¶ Hic phia ꝓbat ꝑſecu tioēm ſapientum exem plis magis modernis dicens. O Boeti ſi nō nouiſti fugam anax

nios. ac ſenecas. ac ſoranos. quoꝝ nec ꝑ
uetuſta nec incelebris mẽoria eſt. ſcire
potuiſti Quos nihil aliud in cladem
detraxit. niſi ꝙ nr̃is moribꝫ īſtituti: ſtu
dijs improboꝝ diſſimillimi videbant̃
Itaqꝫ nihil eſt ꝙ admirere. ſi in ħ vite
ſalo circūflantibꝫ agitemur ꝓcellis: q̇
bꝫ hoc maxime ꝓpoſitū eſt peſſimis di
ſplicere. Quoꝝ q̇dem tametſi numero
ſus exercitꝰ: ſpernendus tñ eſt. qm̄ nl'
lo duce regitur ſed errore tm̄ temere ac
paſſim lymphante raptat̃

agore. nec venenū So
cratis. nec tormēta Xe
nonis. quoniā iſta ſunt
peregrina. id eſt extra/
nea. ⁊ aliena quomodo
tu potuiſti ſcire canios
.i. perſequutionem ca/
nij ac ſenecas ac ſora/
nos .i. ſequaces ſoranij
quoꝝ memoria non eſt
peruetuſta .i. valde an/
tiqua. nec incelebris .i.
non ſine gloria. quos
viros nihil aliud d̄tra
xit. in cladem id eſt in
mortem. niſi ꝙ iſtituti
id eſt informati noſtris
moribꝫ. ipſi videbātur
diſſimillimi ſtudijs im
proborum. Itaqꝫ ni/
hil eſt id eſt non ē cau/
ſa ꝙ tu admirere id eſt
debeas admirari. ſi in hoc ſalo vitę id eſt amaritudine nos ſapientes agi
temur id eſt vexemur. procellis id eſt aduerſitatibꝫ malorum circumflā/
tibꝫ. quibus ſcilicet nobis ſapientibꝫ maxime propoſitum eſt id eſt inten
tio diſplicere peſſimis q̊rum maloꝝ ſi ſit numeroſus exercitus tamen eſt
ſpernendus. quia nullo ducē ſuꝑple rõnis regitur: ſed tm̄ rapitur errore
lymphante id eſt p̄cipitante eos ad modū lymphę temere id eſt p̄ſumptu
oſe ac paſſim id eſt vbiqꝫ. ¶ Nota ꝙ Anaxagoras ſtulticiam hominū
ſolem pro deo colentium rep̄hendit dicens ſolem non eſſe deum ſed lam
padem ardentem ꝓpter quod reus iudicatus eſt ⁊ in fugam compulſus
ergo dicit philoſophia Anaxagore fugam ¶ Nota. d̄t Socrates ve/
nenum de q̊ dictum eſt ſupra quo veneno interijt. Similiter Xeno mul
ta tormenta rõe ſuę ſapientię ſuſtinuit ¶ Nota ꝙ Canius Seneca So
ranus fuerunt nobiles romani ex moribꝫ ph̄ię inſtructi ꝓpter quod inte
rierunt. Unde canij dicebantur imitatores a magiſtro ſuo Canio. Si
militer Soranij dñr a ſorano q̇ fuit poeta ⁊ eiꝰ ſequaces ab eo ꝯdemnãt̃
¶ Nota de Seneca d̄t Boetius in de diſciplina ſcholariū. ꝙ Nero fa/
miliarē ſuū p̄ceptoremqꝫ Senecā ad eligendę mortꝭ arbitriū coegit No
ta ꝙ ſapientes diſſiľes ſunt ſtudijs improboꝝ. qꝛ d̄t Seneca in li. de ami
cicia. diſpares mores diſparia ſequunt̃ ſtudia. q̊rum diſſimilitudo diſſol
uit amiciciā nec vnq̃ improbi ꝓbis nec ꝓbi improbis amici eſſe pñt. nō
ob aliam cauſam niſi qꝛ tanta eſt inter ipſos diſtantia quanta eſſe p̄t ſtu
dioꝝ maloꝝqꝫ moꝝ diſtantia ¶ Nota ꝙ ꝓpoſitum ſapientum ē diſpli
cere peſſimis. qꝛ d̄t Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Malis diſplice/
re laudabile ē. ⁊ alibi ſͭ ꝰ ſe ſe diligit. aſpernat̃qꝫ malū. Et poeta. Opto

placere bonis prauis odioſus haberi ¶ Nota ꝙ dr̄ excercitū malorum eſſe inumeroſum. qꝛ ſcḋm Salomoēm Stultoꝝ infinitus eſt numerus ⁊ puerſi difficilr̄ corrigūtur. ¶ Nota ꝙ mali nō regūtur duce rōnis qꝛ rō depcatur ad optima. mali aūt oꝑantur peſſima Ducuntur eīm errore ſenſualitatꝫ vitam beſtialem pſequētes. de qbꝫ dr̄ in libro Ethicoꝝ Quidā ſunt homiēs vitam pecudum eligētes ſimiles ſardanapolo. Er ḡo dicit philoſophia ꝙ tales ſunt timendi quia ex quo nō regūtur per rōem tūc eorum fatuitas faciliter diſſipatur.

Qui ſiquādo cōtra nos aciem ſtruens valentior incubuerit. noſtra quidem dux copias ſuas in arcem ꝯtrahit Illi vero circa diripiēdas inutiles ſarcinulas occupantur. Ac nos deſuꝑ irridemus viliſſima rerum queqꝫ rapiētes. ſecuri totius furioſi tumultus. eo qꝫ vallo muniti quo graſſanti ſtulticie aſpirare fas nō ſit.

¶ Hic oſtendit phia quid ſit faciendū ꝯtra inſultus maloꝝ dicēs. Si exercitus malorū incubuerit id eſt inſtiterit. ſtruēs id eſt faciēs. aciem id eſt bellum cōtra nos ſapiētes. qdem ꝓ certo noſtra dux id ē rō ꝯtrahit. i. colligit. copias. i. ſcientias ⁊ ꝟtutes copioſas. in arcē id eſt in altitudiēm ſpeculatiōis celeſtiū. vero pro ſed. illi mali occupantur circa diripiendas. i. auferēdas. inutiles ſarcinulas. i. diuitias corꝑales. q̄ ſarcina ⁊ pōdus corpis ſunt inutiles. aiām ſummergētes. at nos ſapiētes i ꝯtēplatione celeſtiū ꝯſtituti irridemꝰ malos rapiētes q̄qꝫ viliſſima reꝝ. nos ſecuri exn̄tes totiꝰ furioſi tumultꝰ. i. ꝯ̄ furioſuꝫ tumltū maloꝝ qꝫ. i. ⁊. nos ſumꝰ muniti eo vallo. i. munimi q̊ nō ſit fas aſpirare. i. acceder̄ ſtultitię gſſāti. i. ipugnāti nos. Notād boetiꝰ h̄ nrām rōnē appellat ducē. Vn̄ rō definit̄ ſic. Eſt hitꝰ diriges oēꝫ actioēꝫ huānā i vltim ⁊ optim finē Itē nota ꝙ ꝑ arcē ipē itelligit altitudiēm ſpeculatiōis celeſtiū ⁊ ad hāc ducit nos rō. Et h̄ ē vltim bonū huānę vitę ꝙ nullꝰ auferre p̄t. Nota copię in h̄ loco dicūt̄ appetitus ſenſitiui ⁊ dicūt̄ copię q̄ſi cupię qꝛ cupiūt res aliqn̄ ꝯ̄ rōnem ⁊ tales copias dēt regere rō ⁊ dēt ſe munire vallo hūilitatꝫ ⁊ patiētię ⁊ tūc oēs ipugnatioēs aduerſitates ⁊ miſereas ęq̄nimiter ſuſtiēbit ⁊ tētarōnes ⁊ delectatioēs noxias q̄s ſuggerit diabolꝰ ⁊ caro impellit ⁊ mūdꝰ ꝯmouet nō timebit. Hec Marquardus ¶ Item nota ille merito eſt deridendus q̇ maiori ⁊ meliori bono dimiſſo eligit ⁊ occupat̄ circa bōa viliora ſed ſapiētes eligūt bōa aię q̄ ſunt maxime bōa ꝑmo Ethi. Et vulgares eligūt bōa tꝑalia q̄ dicūtur viliſſima rerum quia impediūt hoiēm in cognitione ſummi boni. ¶ Notandum ꝙ arx arcis eſt altum edificium in quo hoſtes pugnāt. hic aūt accipitur ꝓ ꝯtemplatiōe celeſtiū ⁊ ſpe futuroꝝ bonorum. nam ꝑ hec duo ſapientes oēm aduerſitatē malorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſuperant. ⁊ circa ꝯtemplatiōem diuinoꝝ tota intentio ſapientꝫ verſatur Vñ Boetius in tractatu de ſummo bono dt. Phs maxime delectaꝛ in primo principio ⁊ in ꝯtemplatione ſummę bonitatis. ⁊ hęc ſola eſt recta delectatio. Hęc em̄ eſt vita phōꝝ ſine qua nemo viuit vita recta ¶ Nota de hoc noīe vallum dt Greciſta. Eſt vallus palus circa caſtꝝ pacutꝰ Nexio paloꝝ ſed mutua ſit tibi vallum ¶ Nota aſpirare ſm Vguiti onem eſt anhelare conari vel deuenire. Itꝫ ſm eum graſſoꝛ graſſaris per g.i. inuadere crudeliter punire.

¶ Metꝝ quartum primi libri

Quiſquis ꝯpoſito ſerenus euo
Fatū ſub pedib⁹ egit ſuꝑbum
Fortunā qꝫ tuens vtranqꝫ rectus.
Inuictum potuit tenere vultum
Non illum rabies mineqꝫ ponti.
Verſum funditus agitantis eſtum.
Nec ruptis quotiens vagus caminis.
Torquet fumificos veſeuus ignes
Aut celſas ſoliti ferire turres.
Ardentis via fulminis mouebit

¶ Hic incipit q̄rtum metꝝ huiꝰ primi. quod vocaꝛ metꝝ valenticū ab inuentore. ⁊ ꝯſtat ex ſpondeo dactylo ⁊ tribus trocheis. vñ pt dici metꝝ trochaicum a pede predn̄ante. In h̄ metro phia on̄dit qualiter hō debeat ſe hēre vt ꝑſequutioēs improboꝝ non ꝓualeant contra ipſum. ⁊ hoc primo declarat q̇buſdā ſimilibus. ſcdo exclamat cō tra timentes tyranuos Scda ibi. q̇d tm̄ miſeri. Dicit primo. Quicunqꝫ hō ſerenus. i. clarus virtute compoſito euo id eſt ordinata vita egit id eſt calcauit ſub pedibus ſuperbum fatum id eſt euentum rerum temporalium. ⁊ quicunqꝫ tuens id eſt reſpiciens vtranqꝫ fortunā id eſt proſperam ⁊ aduerſam. rectus id eſt non flexus potuit tenere vultum id eſt animū inuictum. ita ꝙ non vincatur ꝓſperitate ſe extollendo nec aduerſitate deprimendo. illum hoiem nō mouebit id eſt turbabit. rabies ponti id eſt inundatio maris. exagitantis id eſt mouentis. funditus id eſt a fundo. eſtum verſum id eſt ebullitionem verſam. quia in ebullitione maris aqua vertitur per fluxum ⁊ refluxꝫ quaſi dicat Impetus maris faciens ebullitionem non nocebit illi homini q̇ non extollitur in ꝓſperis nec deprimiꝛ in aduerſis. Nec tali homini nocebit ignis veſeui montis. quotiens ille mons torquet. i. emittet ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis ſuis. quaſi dicat. nec tali hoi nocebit vagus veſeuus ſuis ignib⁹. nec illum hominem mouebit via ardentꝫ fulminis ſoliti. i. ꝯſueti. ferire celſas turres ¶ Nota phia tria tangit quę non nocent homini q̇ ꝯſtans eſt in vtraqꝫ fortuna. Primū ē rabies maris ꝑ quam deſignanꝛ luxurioſi. ſicut em̄ mare ſole ⁊ motu ſuo in/

caleſcit ꝛ fetet. ſic luxurioſi ↄcupiſcētia ſua inardeſcūt ꝛ ꝑacta libidine fetēt de q̇bꝫ ſic ḋt ſcriptura. Perierūt iumēta in ſtercore ſuo. t'les luxurioſi nō nocebūt hōi ↄſtanti in vtraq̇ꝫ fortuna. Scđm qđ tāgit eſt ignis veſeui mōtis ꝑ quā deſignantur auari ꝛ inuidi. Sicut em̄ ignis veſeui mōtis ſemꝑ ardet ita auari ardent in ↄcupiſcētia bonoꝝ exterioꝝ. ꝛ ſicut ignis eructās q̄nq̇ꝫ ↄſūmit loca vicina ſic inuidi q̄nq̇ꝫ nocēt ꝓbis ſi n̄ pn̄t factis. ꝛ tales inuidi nō nocebūt hōi ↄſtāti. Terciū qđ tāgit eſt ictus fulminis ꝑ quē intelligūtur ſuꝑbi. ſicut em̄ fulmen gnātur in alto ſic ſuꝑbi alte ſe extollūt. ꝛ mirabile videtur de ſuꝑbis ꝙ cū alijs hōibꝫ hitare nolunt ꝛ tn̄ ad cœlū volare nō pn̄t. tales ſuꝑbi nō nocebūt hōi ↄſtanti. Alij ꝑ rabiem maris intelligūt inuidos. ꝑ ignem iratos. ꝑ fulmē ſuper/bos vt dictum eſt. Alij ꝑ mare qđ eſt ſonoroſum intelligūt auariciam. ꝑ ignem pœnā corꝑis. ꝑ fulmē reꝝ ablatioēm ¶ Nota veſeuis eſt mons ſicilię intrinſecus ardens qui quādoq̇ꝫ ruptis cauernis emittit ignem q̇ loca vicina ↄſumit. ¶ Nota circa hoc qđ ḋt ſerenus euo. Seneca ḋt. Talis eſt animus ſapiētis qualis eſt mundus ſuꝑlumiātus talis autē mundus ſemper eſt ſerenus. ꝛ ſic animus ſapiētis in vtraq̇ꝫ fortuna ſemper eſt ſerenus. vn̄ Ariſt. in Ethi. ḋt Sapiēs bene ſcit ferre fortunas qꝛ ſe habet ſicut tetragonum ſine vituperio.

Quid tm̄ miſeri ſeuos tyrānos
Mirātur ſine viribꝫ furentes.
Nec ſperes aliquid. nec extimeſcas
Exarmaueris impotentis iram
At quiſquis trepidꝰ pauet l'optat
Qđ nō ſit ſtabilis ſuiq̇ꝫ iuris
Abiecit clypeum. locoq̇ꝫ motus
Nectit qua valeat trabi catenam

¶ Hic ph̄ia excla/mat ↄ̄ timētes tyrānos dicēs. Quid. i. q̄re mi/ſeri hoiēs mirantur tm̄ mēdo ſeuos tyrannos furētes ſine viribꝫ. quaſi diceret. tyrāni ſt̄ impotētes qꝛ nō ꝑualent niſi inq̇ꝫtū hō ſe ſubij/cit eis Et addit. n̄ ſpes aliq̇d de bōis tꝑalibꝫ. nec timeas eos ḋ aduerſitatibꝫ. tūc tu exarma/ueris. i. debilitaueris. iram impotētis tyranni. ſed q̇cūq̇ꝫ hō trepidus pauet timore maloꝝ tꝑaliū. vel optat bōa tꝑa/lia. talis nō eſt ſtabilis ꝛ ſui iuris id eſt ꝓprie libertatis ipſe abiecit cly/peum ſecuritatꝫ. ꝛ motꝰ a loco ſtabilitatꝫ ipē nectit. i. ↄponit catenā affectionū qua valeat trahi ad triſticiā ꝛ dolorē mētis Nota ꝑtās terrena ad nihil ſe extēdit niſi ad largiēdum bona tꝑalia vel ad auferēdum ea. ꝛ iđ nullus ſubiacet terrenę poteſtati niſi qui ſperat talia bona vel timet eoꝝ ablatioēm. qui āt nec timet nec ſperat ipſe eſt omnino ſupra vel extra terrenam poteſtatem ꝛ ꝑ ↄn̄s terrena ꝑtās ſibi nec ꝓficere nec obeſſe p̄t Propter quod ph̄ia exclamat ↄtra illos tāq̇ꝫ miſeros qui ſpe bonorum temporalium vel timore ablationis eorum ſubijciūt ſe terrēis poteſtati/

bꝫ dicens. Quid tm̄ miſeri ¶ Nota circa illud. Ac q̄ſquis trepidus Seneca. dt in li. de ꝩtutibꝫ cardinalibꝫ. Magnanimitas ſi inſit aīo tuo cum mag̃ fiducia viues intrepidꝰ ⁊ alacer. magni aī eſt non vacillare ſed ꝯſtare ⁊ finē vitę intrepidę expectare ſi magnimus es nūq̄ꝫ iudicabis tibi ꝯtumeliā inferri ab inimico ſꝫ dices nihil mihi nocuit ſed aīm nocēdi habuit ¶ Nota tyrannꝰ quondā dicebaꝛ rex fortis ⁊ dicebaꝛ a tyro. i. fortitudine. ſꝫ illud nomen eſt iam aꝓpropriatū principantibꝫ peſſimis. ⁊ dn̄r a tyro. i. ab anguſtia quā inferunt ſuis ſubditis ¶ Nota clypeꝰ ſumiꝛ hic pro rōne hoīs. q2 ſicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ⁊ a ſimilibꝫ: ita rō hoīs tuetur eum ⁊ ꝓuidet ſibi ne offendaꝛ

¶ Proſa quarta primi libri

Entꝫ ne inq̄t hec. atq3 aīo illabunꝛ tuo. Expꝭ es ne lyre. al's Es ne aſinꝰ ad lyrā. Quid fles. q̄d lachrymis manas. Cōfiteare mihi ⁊ ne occultes mala tua. Si opam medicantis expectas. opꝫ vt vulnus detegas tuum

¶ Hic incipit pſa q̄rta. in qua phia primo inq̄rit Boetium ſuper attentionē p̄dictoꝝ. et hortaꝛ ipm ad ſui morbi reuelationem. ſcdo Boetius reuelat morbum ſuū. ibi. tum ego. Primo dt O Boeci nunq̄d ſentis. i. intelligis ea q̄ relicta ſunt atꝯillabunꝛ. i. imprimūtur aīo tuo Et ſubiungit grecū q̄d in latino valet. Es ne aſinus ad lyrā. Quid fles. q̄d manas. i. fluis lachrymis Et ſubiungit grecū quod tm̄ valet. Confitere mihi ne abſcondas. Si expectas opam. i. diligentiā medicantis. opꝫ vt detegas. i. manifeſtes vulnꝰ tuū ¶ Nota q̄ ꝓuerbiū erat apud grecos. cū aliq̄s audiuit ꝩba alicuius nō aduertit nec curauit intellectum ꝩboꝝ illi dicebaꝛ. Es ne aſinus ad lyrā. facis em̄ ſicut aſinus poſitus circa lyram. audit ſonum lyrę. ſꝫ n̄ percipit melodiā nec ꝓportionem ſonoꝝ intelligit: nec delectaꝛ in ea Sic aliq̄s audiens ꝩba ⁊ non curans intellectū eoꝝ dr eſſe aſinus ad lyram ¶ Nota ſi q̄s voluerit ſanari oꝫ morbum vel vulnus ſuū detegere ⁊ manifeſtare. Vn̄ Seneca tercia dt ep'la. Nemo ꝑ ſe ſatis valet vt emergat ſed oꝫ vt manū porrigat ⁊ alius ipſum extrahat. tunc em̄ morbi ad ſanitatē inclinant cū ex abdito erumpunt ⁊ vim ſuā ꝓferunt

¶ B. Tū ego collecto in vires aīo Anne adhuc eget āmonitione: nec ꝑ ſe ſatis eminꝫ fortune in nos ſeuientꝭ aſperitas. Nihil ne te ipſa loci facies mo-

¶ Hic boetiꝰ reuelat morbū ⁊ dolorē ſuum. ⁊ primo oñdit ſe eſſe ꝑturbatum ex his q̄ iniurioſe agebanꝛ circa ipſum. ſcdo ex his quę generaliter vidit in aliȷs. ibi. videre autē videor.

uet. Heccine eſt bibliotheca quã certiſſimam tibi ſedẽ noſtris ĩ laribꝰ ipã delegeras. in qua mecũ ſepe reſidẽs de humanarum diuinarumq; rerum ſciẽtia diſſerebas. Talis habitus taliſq; vultus erat cum tecum nature ſecreta rimerar. cum ſiderꝝ vias radio deſcriberes. cum mores noſtros totiuſq; vite rõnem ad celeſtis ordinis exemplar formares. Heccine premia referimus tibi obſequẽtes.

Primo oñt ſe pturbatũ ex ſui exilij relegatione. ſcđo ex meritorũ ſuoꝝ fruſtratiõe. tcio ex iniuſta ſui ꝯdẽpnatione quarto ex fame ſue leſiõe; ſcđa ibi ꝗtiens ego. tcia ibi qđ at. qrta ibi at vo hic. Adhuc diuiditur. pmo facit qđ dictũ eſt. ſcđo rñdet obiectiõi ibi atqui tu. Dicit pmo ſic. Tũ. i. tũc ego boetius collecto animo in vires id ẽ reſumptꝫ viribꝰ animi dixi. an ne ſatis emiẽt. id ẽ apparet aſpitas fortune ſeuiẽtis ꝯtra nos Nũqđ adhuc eget admiratiõe. i. declaratiõe Nũqđ facies. i. diſpoſitio hꝰ loci. ſ. carceris mouet te: heccĩe. i. nũqđ hec ẽ bibliotheca. i. locꝰ ſtudij quẽ habui in patria quã tu phia delegeras. i. elegiſti tibi certiſſimam ſedẽ in noſtris laribꝰ in qua bibliotheca tu mecũ ſedẽs diſſerebas. i. diſputabas de ſciã reꝝ diuiãꝝ ⁊ huãnaꝝ. nũqđ erat mihi tũc talis habitus vilis ⁊ talis vultus triſtis. cũ ego rimarer. i. iueſtigarẽ tecũ ſecreta nature. cũ deſcriberes mihi vias ſiderꝝ. i. curſus ſtellaꝝ radio. i. vga geometrali. cũ tu formares. i. formare docuiſti mores nrõs. i. mores hoim. ⁊ rõem id ẽ diſpõnem totius vite ad exẽplar. i. ſilitudiẽm cœleſtꝫ ordis. ſunt ne iſta pmia q̃ referimus. i. reportamus tibi obſequẽtes. i. ſuiẽtes ¶ Nota ꝙ bibliotheca eſt locus vbi reponũtur libri. ⁊ đr a biblo id eſt iunco in q̊ ãtiqui ſcribebãt libros. talem bibliothecam habuit boetius rhome mar moreis lapidibꝰ politã in qua ſtuduit de rebꝰ diuis ⁊ humãis. ¶ Nota Boetius đt phiam ſibi elegiſſe certiſſiãm ſedẽ in bibliotheca. hoc đt p tãto qꝛ licꝫ boetius eſſet diuerſis officijs ⁊ negocijs occupatus tñ nulli coꝝ tam certis tpibꝰ tam certa intẽtiõe vacabat ſicut ſtudio in librꝫ philoſophicis q̊s in certo loco repoſitos habuit. ¶ Nota phia tractat de rebꝰ diuinis ⁊ humãis. vñ Seneca xxxi. Non poteſt vtus pfecta eſſe nec eq̃lis tenor vite ſine phia p quã diuina ⁊ humana ꝯgnoſcũtur. qua ſi te occupas incipis eſſe deoꝝ ſocius Et alibi đr O lucille ſcio nemiẽm bñ viuere poſſe ⁊ tolerabiliter ſine ſtudio phie qꝛ ſine ſtudio phie animus eger eſt: ¶ Nota Boetius ſtuduit in naturali philoſophia ꝓpter hoc đt. Cum tecum nature ſecreta rimarer Studuit etiam in phia morali ergo dicit cum mores noſtros. Studuit etiam in aſtrologia. ꝓpter hoc dicit. Cum mihi ſiderum vias radio deſcriberes. ¶ Ubi nota radius eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝑga geometralis ꝗ geometri deſcribunt figuras in puluere ſuppoſito
¶ Nota ꝙ vita huāna ꝛ mores hoīm dn̄t formari ad ſilitudinē cœleſtis
ordinis. ſicut ei ſphere inferiores planetaꝝ obediūt ſphere ſupiori ꝛ regūt
motu firmamenti. ſic ꝑtus nrā ſenſibilis dꝫ obedire ꝑtuti rōali ꝛ regi ab
ipſa. Turpe ei eſt abijcere regimen ſupioris ꝛ induere regimen inferio
ris. qđ nobis cōe eſt cum beſtijs. ſicut dt Albertus ſup tercio de anima.
¶ Nota ex quo Boetius rōne ſue ſapīe in miſeriā fuit poſitus. iđ dt ad
phiam. ſunt ne hec ꝓmia que nos referimus obſequentes tibi

¶ Atqui tu hanc ſm̄am platonis ore
ſanxiſti. beatas fore reſpublicas ſi eas
vel ſtudioſi ſapīe regerent. vel eaꝝ re//
ctores ſtudere ſapīe ꝯtigiſſet. Tu eiuſ
dem viri ore hāc ſapientibꝫ capeſſende
reipublice nccāriaꝫ cām eſſe monuiſti
ne improbis flagicioſiſqꝫ ciuibꝫ vrbi//
um relicta gubernacula. peſtem boīs
ac ꝑniciem ferrent. Hāc igitͬ auctorita
tem ſequutus qđ a te inter ſecreta ocia
didicerā transferre in actuꝫ publice ā//
miniſtrationis optaui. Tu mihi ꝛ qͥ te
ſapientū mentibꝫ inſeruit deus ꝯſcij.
nullū me ad magiſtratū niſi cōe bonuꝫ
omniū ſtudium detuliſſe. Inde cū im
probis graues inexorabileſqꝫ diſcor//
die. Et quod ꝯſcientie libertas habet
pro tuendo iure: ſpreta potētium ſem//
per offenſio

¶ Hic boetius re/
ſpondet obiectioni poſ
ſet enim philoſophia ſi
bi obijcere dicēdo. qua
le premium debuiſti re
portare / cum tu non
ſtuduiſti propter com
mune bonum ſed pro/
pter vanam gloriam ꝛ
propter propriam vti/
litatem. cui obiectioni
reſpondet boetius di /
cens. O philoſophia.
tu ſanxiſti id eſt confir
maſti hanc ſententiam
ore Platonis / beatas
eſſe reſpublicas ſi eas
ſapientes regerent vel
ſi rectores earum con/
tigiſſet ſtudere ſapien/
tie. Et confirmaſti ore
eiuſdem Platonis ne/
ceſſarium eſſe reipubli
ce ꝙ a ſapientibus rege
retur. ne gubernacula
id eſt regimina com/
miſſa improbis. ꝙ id
eſt ꝛ. flagicioſis ciui/
bus vrbium inferrent
peſtem. ac id eſt etiam
perniciem id eſt dam/
num bonis hominibꝰ.
¶ Igitur ego ſe/
quutus hanc au/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ctoritatem.i.ſententiam qđ ego didiceram a te phia inter ſecreta ocia.
ego optaui.i.curaui tranſferre id eſt deducere in actum.i. in opus publi
cę adminiſtratiõis.i.cõis vtilitatis.tu phia ⁊ deus qui inſeruit id ē infu
dit te mentib⁹ ſapientum eſtis mihi conſcij.ideſt teſtes nullum ſtudium
me detuliſſe ad magiſtratum niſi commune ſtudium oim̄ bonoꝝ quaſi
diceret nihil mouit me ad magiſtratum gerẽdum niſi cõis vtilitas. In
de.i.ꝓpter hoc mihi erãt graues.i.difficiles.ꝗ.i.⁊ inexorabiles.i.inexpli
cabiles diſcordię cum impbis ⁊ ſemꝑ fuit mihi ſpreta offenſio potẽtium
pro tuẽdo iure.i.pro iuſticia defendenda.quod hẽt libertas ꝯſciẽtię id eſt
libera ꝯſcientia.ſcȝ nullũ timere ꝓ tuẽdo iure. ¶ Nota ſm Platonem
beata eſt reſpublica cuius dñs phus eſt ⁊ ve genti cuius dñs puer eſt
Et rõnabiliter quia phia ⁊ ſapiẽtia vitam diſponit.actiones regit.agẽ/
da ⁊ omittẽda demõſtrat.vñ Seneca.xvi.epiſtola dt. Si vis omnia ti
bi ſubijcere.ſubijce te rõni. Multos eim̄ rexeris ſi rõ te rexerit. Et Ari/
ſto.in ꝓhemio metaphiſicę Sapientis eſt regere ⁊ ordinare. ex qb⁹ patȝ
ꝙ regimen reipublicę ſpectat ad ſapiẽtes. ꝓ tãto dt Tullius in princi/
pio ſui rhetoricę. Ad rempublicam plurima ꝑtinẽt commoda ſi mode/
ratrix ⁊ regulatrix omnium rerum preſto eſt ſapiẽtia. ¶ Nota ꝙ ſtudio
ſi ſapientię dicũtur illi qui iam ꝑ ſtudium adepti ſunt ſapiẽtiam Illi ãt
dicũtur ſtudere ſapiẽtię q̇ adhuc ſtudẽdo acq̇rũt ſapiẽtiam. ¶ Nota ꝙ
Boetius ſtudium vocat ſecretũ ocium quia in ſtudio homo ociatur ab
exteriori occupatione.de quo ocio ſiue quiete loq̇tur Seneca lvij epła
dicẽs. Nulla placida eſt quies niſi quã rõ ꝯponit ⁊ illa vera eſt tranquil
litas in qua mẽs bona explicatur. ¶ Nota ꝙ deus immittit ſapiẽti
am mentib⁹ ſapiẽtium hoc ſcribitur in prologo de regimine principum
Deus eſt q̇ diuitias ſuę ſapiẽtię influit in animas ſapientum. ¶ Nota
ꝙ libertas ꝯſciẽtię hẽt nullũ metuere qr dt Macrobius Hoc hẽt libe/
ra ꝯſciẽtia ꝓprium ꝙ ſi quid poſſideat nullum potentem metuat. ¶ Itẽ
Seneca liiij. Sapiẽs ex libero arbitrio.nihil timet imbecillitatem ho/
minis qr ſecuritatem dei habet. Et Seneca de quatuor ꝩtutib⁹ cardiã
lib⁹ dt Ut iuſtus ſis nõ ſufficit ꝙ innocẽs ſis ſed vt innocẽtes ab iniuria
ſerues. Et idem. Iuſticia eſt vinculũ diuinę ⁊ humanę ſocietatȝ.

Quotiens ego Conigaſtum in imbe
cillis cuiuſqȝ fortunas impetũ facien
tem obuius excepi. Quotiẽs Triguil
lam regie prepoſitum domus.ab ince
pta ⁊ perpetrata iam prorſus iniuria
deieci. Quotiens miſeros quos infi//
nitis calumnijs impunita barbarorũ

¶ Hic Boetius
oſtendit ſe ꝑturbatum
ex meritoꝝ fruſtratiõe
ſuoꝝ. Et ꝑmo tangit
merita ⁊ beneficia alijs
exhibita. ſcđo tangit
fruſtratioẽm eorũ ibi.
ſed eſſe. Prima in ſeptẽ
ꝑtes ſm ꝙ recitat ſep/
tem beneficia q̄ pate/
bũt. Primo dt. Ego
boetius mł'totiẽs ipm

ſꝑ auaricia vexabat. ⁊ obiecta pericu lis auctoritate ꝓtexi. Nunꝗ̄ me a iu re ad iniuriam quiſ꜒ detraxit

Conigaſtum ꝗ fuit of ficialis regis Theodo rici obuiꝰ .i. ꝯtrarius. excoepi .i. īpediui ip̄ꝫ. fa ciētē ipetū .i. inſultū. ꝯ fortūas .i. ꝯ bōa fortūe cuiuſ꜒ hominis imbecillis .i. impotentis reſiſtere ❡ Tunc ponit ſe cundū beneficium dicens. Quotiens ego abieci .i. auerti. Triguillam ſic dictum prępoſitū regię domus .i. regalis aulę. ego ipſum deieci ab in cœpta ⁊ perpetrata iniuria ipſis pauperibꝫ. Tunc ſubiungit terciū be neficium dicens. Quotiens ego ꝓtexi miſeros .i. pauperes quos auari cia barbaroꝝ .i. crudelium hoim. impunita .i. incaſtigata. vexabat infini tis calumniis .i. miſerijs. illos ego ꝓtexi auctoritate mea obiecta .i. expo ſita periculis .i. damnis. nunꝗ̄ quiſ꜒ .i. aliquis detraxit me .i. deflexit a iure ad iniuriam ❡ Nota ꝙ Conigaſtus fuit ꝗdam nobilis familiarꝫ regis Theodorici: qui ſuus officialis fuit ⁊ totus tyrannus ꝗ plures ho mines inuaſit impotentes .ſ. ſua ipſis auferendo quē boetius ſibi ꝯtrariꝰ a ſuo impetu iniurioſo auertit. talis etꝫ erat Triguilla ꝑpoſitus aulę re gię ❡ Nota ſm̄ Vguitionem ꝙ barbarus idem ē quod crudelis incul tus ⁊ ſtolidus. ⁊ eſt nomen crudelitatis. Vn̄ olim oēs ac vniuerſę gētes dictę ſunt barbarę. p̄ter grecos ⁊ latinos. Et barbaria dꝛ qędam terra iuxta Greciam ſita ꝓpter crudelitatis excellentiā ❡ Nota Boetius dicit nunꝗ̄ a iure ad iniuriam. ⁊ hoc debet gloſari ſic. Ego nec ſum re tractus a iure amore nec odio nec timore nec ꝓprio ꝯmodo ꝗ̄ oia ſolent impedire veꝝ iudicium. Vn̄ dicit Laborintus. Quem nunus ꝑſona ꝑ ces de tramite recto. Non ducunt/ iudex ſidera laude ferit

❡ Prouincialium fortunas. tum ꝑua tis rapinis. tum publicis vectigalibꝰ peſſumdari. non aliter ꝗ̄ qni patiebā tur indolui..

❡ Hic boetius poīt quartum bn̄ficium di cens. Ego indolui ſi cut illi ꝗ patiebantur fortunas ideſt bona for tunę ꝓuincialium .i. il loꝝ hoim. tum .i. aliqn̄ peſſumdari id eſt ſubijci. priuatis rapinis id eſt occultis. tum id eſt ali quando. publicis vectigalibus id eſt tributis .q.d. cum ꝓuinciales nunc ſpoliarentur. nunc in tributis bona ipſoꝝ auferendo/ ego dolui tantum ſicut qui patiebantur ❡ Nota ꝙ oēm ciuitatem vel regionem quā rho mani expugnauerunt fecerunt tributariam vel coloniā vel prouinciam Tributariam faciebant quando relictis inhabitatoribꝫ terrę ad tribu tum ſoluendum homines ꝯpellebant Coloniam āt faciebāt cum expul ſis habitatoribꝫ alienos inſtituerunt ad inhabitādum. Prouinciam āt faciebant qn̄ aliquem romanum preficiebant illi terrę ꝗ collectis reddi tibꝫ eos Romā mitteret. ⁊ inhabitatores illius terrę dicebant ꝓuincia es. Iſti ꝓuinciales aliqn̄ moliebant occultis rapinis .i. exactionibꝫ ſuo rum prefectoꝝ. aliqn̄ publicis vectigalibꝫ .i. tributis quę indebito mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

do ⁊ iniuſto exigebãtur ab eis de quo Boetius doluit ¶ Nota vectigal ꝓprie dicitur tributum quod datur de vectura. Nota ſm Vguitionem prouincia eſt regio ſubiugata rhomanis ⁊ tributaria facta. Inde prouincialis id eſt tributarius.

Cũ acerbe famis tpe grauis atq̃ inexplicabilis indicta coemptio ꝓfligatura inopia campaniã ꝓuĩciam videret certamen aduerſum p̃fectũ p̃torij cõis ꝯmodi rõne ſuſcepi. rege ꝯgnoſcente ꝯtendi. ⁊ ne coemptio exigẽtur euici.

¶ Hic ponit q̇ntum bñficiũ dicẽs. Cũ tpe magnę famis eẽt indicta .i. inſtituta grauis coemptio .i. angaria. q̄ coemptio erat ꝓfliga/tura .i. punitura Campaniã ꝓuinciã inopia. id eſt paupꝫtate. ego boetius ſuſcepi certamen ꝯtra p̃fectũ p̃torij q̇ indixerat iſtã coemptioẽꝫ ⁊ rõne cõis boni ego certaui rege cognoſcente ⁊ euici ne exigeretur illa coemptio. ¶ Nota ꝙ coemptio eſt inſtitutio ſupꝫ aliqua portiõe danda ꝟ re emenda vel vendenda. ⁊ vocatur vulgariter vngelt. ⁊ talis fuit inſti/tuta ſupꝫ Cãpaniã ꝓuinciam deſtruẽdam quã Boetius remouit.

Paulinũ ꝯſularem viꝝ cuius opes palatini canes iam ſpe atq̃ ambitiõe deuoraſſent. ab ipſis hiãtiũ faucibꝫ traxi. Ne Albinũ ꝯſularẽ viꝝ preiudicate accuſatiõis pena corriperet. odijs me Cypriani delatoris oppoſui Sa/tis ne in me magnas videor exacerbaſſe diſcordias.

¶ Hic ponit ſextum bñficium dicẽs. Ego traxi .i. liberaui Paulinũ viꝝ ꝯſularẽ cꝰ opes iã deuoraſſẽt ſpe ⁊ ambitiõe .i. cupiditate ca/nes palatini .i. familiares regis ſĩles canibꝫ illum traxi a faucibꝫ hi/antiũ .i. appetentium opes Paulini. ¶ Nota ꝙ familiares regis qui pręſidebant palatio vocabantur canes palatini. ſicut enim canes habent ora hiantia ad cupidas eſcas. ſic iſti hia/bant ad diripiendas facultates pauperum rhomanorum. ¶ Tunc ponit ſeptimum beneficium dicens. Ego interpoſui me odijs Cyp̃a/ni delatoris .i. accuſatoris ne pęna p̃iudicatę accuſatiõis corriperet .i. puniret. Albinũ virum ꝯſularem. ¶ Nota ꝙ Cyprianꝰ q̇ fuit de familia regꝭ iniuſte accuſauit viꝝ Albinũ ꝯſularẽ q̇ p̾us iudicatus fuit ad pęnã q̃ꝫ accuſatus. ne iſta pẽa cui adiudicatꝰ fuerat ipm̃ Albinũ corripeꝫt boetiꝰ ſe opponẽs odijs Cyp̃ani accuſatoris Albinũ ſaluauit Nota ex iſtꝭ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

beneficiȷs enumeratis apparet ꝙ boetius non gessit ingrātum ꝑ vtilitate ꝓpria ſed pro cōi. ſi em̄ ꝓpriam vtilitatem intendiſſet. vtiqꝫ odium ⁊ offenſam potentū euitaſſet. quod non fecit. Et prius dixit nunqꝫ̄ me a iure ad iniuriam quiſqꝫ̄ detraxit. ex quo ſilr apparet ipſum non queſiuiſſe propꝰum ꝯmodum. tales em̄ frequenter de iure deflectunt. Et ſubdit. nū quid videor in me. i. ꝯtra me exacerbaſſe. i. irritaſſe ſatis magnas diſcordias opponendo me potentibꝰ. q̄ſi diceret imo

Sed eſſe apud ceteros tutior debui q̄ mihi amore iuſticie nihil apd̄ aulicos quo magis eſſem tutior reſeruaui

¶ Hic tāgit fruſtrationem ſuoꝝ beneficiorum dicens. Sed ego debui eſſe tutior apud ceteros ſcꝫ romanos q̄bus impendi iſta beneficia. ⁊ tn̄ non ſum tutus vt poſt videbitur. licet ergo non meruerim ſecuritatem apud aulicos. i. familiares regis aulā inhabitantes opponendo me eis amore iuſticię ¶ Nota ꝙ vna cauſa ꝑturbationis Boetȷ fuit fruſtratio ſuoꝝ meritoꝝ. qꝛ amicicia ⁊ grā iſtoꝝ fruſtrabat͛ circa ipſum q̄bus multa bn̄ficia impendit. ⁊ ꝓpter quos multa bn̄ficia impendit. et propter quos multa odia ⁊ indignationes incidit

¶ Quibus āt deferentibus ꝑculſi ſumus. Quoꝝ Baſilius olim regio miniſterio depulſus: in delationem nr̄i noīs alieni eris nccītate ꝯpulſus eſt Opilionē vero atqꝫ Gaudētium cuꝫ ob innumeras multipliceſqꝫ fraudes ire in exilium regia cenſura decreuiſſꝫ Cunqꝫ illi parere nolentes: ſacraꝝ ſeſe edium defeſione tuerent͛. cōꝑtuuqꝫ id regi foret: edixit vt ni intra p̄ſcriptum diem Rauēna vrbe decederent. notas inſigniti frontibꝰ pellerent͛ Quid huic ſeueritati poſſe aſtrui videt͛. Atqui eo die deferentibus eiſdem noīs noſtri d̄latio ſuſcepta eſt. Quid igitur Noſtre

¶ Hic boetius tangit ſuā perturbationem ex iniuſta ſui ꝯdemnatione. Et primo facit h̄. ſcd̄o expurgat ſe de q̄buſdam ſibi obiectis. ſcd̄a ibi. quā vti. Primo oñdit iniuſtam ſui ꝯdemnationem ex accuſatione ꝑſonaꝝ viliū. ſcd̄o ex falſitate criminis ſibi impoſiti. tercio ex ſeueritate iudicii et peruerſitate. ſecūda ibi. At cuius criminis Tercia ibi. Cuius vnqꝫ̄. Primo dicit. Nos ſumus perculſi. i. percuſſi aulicis deferentibus. i. accuſantibꝰ nos quoꝝ vnus erat Baſilius q̄ ꝓpter maliciam ſuam depulſus fuerat a miniſterio regis. ille compulſus pecunia ſu

ne artes ita meruerūt. An illos accu// ſatores iuſtos fecit premiſſa damna// tio. Ita ne nihil fortuna puduit. ſi mi nus accuſate innocentie. ⁊ accuſantiū vilitas pudori debuiſſet.

ſceptus eſt in delatioēꝫ .i. accuſatioēm noſtri nois Alij duo accuſa/ tores noſtri fuerūt Opilio ⁊ Gaudētius. q̄s cū rex Theodoricꝰ ꝓpt inumerabiles fraudes ipſoꝝ ordinaſſet ire in exilium ⁊ ipſi nollēt pa rere .i. obedire. ſed tuerētur id eſt defēnderēt ſe intrando eccl'as cum illō eēt ꝯꝑtum .i. reuelatum regi edixit .i. p̄cepit rex vt niſi infra ſtatutum ter minū deducerēt ab vrbe Rauēna deberēt repelli. ⁊ ꝑmo ſignari in fron tibꝫ cauterio ſicut ſolēt ſignari malefactores: Et dt Boetius q̄d videt̄ poſſe aſtrui .i. ꝯformari huic ſeueritati ꝙ eodem die ipſis accuſātibꝫ nos ſuſcepta fuit eoꝝ accuſatio. Quid igit̄ o phīa eſt dicēdum. meruerūt ne hoc artes noſtrę. q. d. nō. Nūq̄d iſti iuſtificati ſunt ꝓpter noſtram accuſa tioēm quaſi diceret imo debuit pudere fortunam. ⁊ ſi nō puduit fortūaꝫ innoiētia accuſati. tn̄ vtilitas accuſantiū debuit eſſe pudor ipſi fortunę ¶ Nota hoc vocabulum ꝑculſus dicit Vguitio ꝑcello lis. ꝑculi in p̄terito ⁊ ꝑculſum in ſupino eſt idem qō ꝑcutere vel potius terrefacere ſed ꝑcutere ꝑtinet ad corpus. ⁊ ꝑcellere ad aiām. ¶ Nota circa hoc vo/ cabulum deferētibꝫ ꝙ defero tria ſᵗ. ꝑmo idem eſt qō deporto. inde dela tor .i. deportator. ſcdō idem eſt qō honoro. iñ delator .i. honoris exhibitor tercio idem eſt ꝙ accuſo. iñ delator .i. accuſator q̄ detegit qō latebat. ⁊ ſic vltimo mō capitur hic. vñꝰ. Accuſat defert dat honorem fertq̄ꝫ deorſuꝫ. ¶ Nota ad teſtes idoneos ſeptē req̄rūtur ꝯditioēs q̄ his ꝟſibꝫ ꝯtinētur Etas ꝯditio ſexus diſcretio phama. Et fortūa fides in teſtibꝫ illa requi res. Primo req̄ritur ętas. qꝛ pueri nō pn̄t eſſe teſtes. Secūdo req̄ritur ꝯditio libera. iō ſerui n̄ pn̄t ꝑhibere teſtimoniū. Tercio req̄ritur ſexus maſculinus. iō mulieres nō pn̄t eſſe teſtes. Quarto requiritur diſcretio ideo furioſi ⁊ ſtulti nō pn̄t teſtari. Quinto req̄ritur phama. iō ꝑſonę im phames nō pn̄t teſtificari. Sexto. req̄ritur fortūa. ꝓpter qō paupes non pn̄t teſtificari. Septimo requiritur fides. ꝓpter quod infideles nō pn̄t ꝑ hibere teſtiōnium. Inter illas ꝯditioēs duę ſunt viliores. ſcꝫ paupᵉtas ⁊ imphamiā. Boetius ḡ volēs oñdere ſuam ꝯdempnatioēm iniuſtam ex vilitate teſtium accuſantiū ꝓpter quā repellēdi erant a teſtimonio dt in vno fuiſſe defectum fortunę. ſcꝫ in baſilio ſed in alijs duobꝫ ſcꝫ in Opilio ne ⁊ Gaudētio dt fuiſſe vitam imphamię ¶ Nota ꝙ nihil videt̄ ſeuę rius ⁊ neq̄us q̄ꝫ ꝑſoās viles ⁊ damnādas admittere in teſtiōniū ꝯ inocē tes. qꝛ dt Seneca in de remedijs fortuitoꝝ Nō p̄t hrē vllā auctoritatem ſententia vbi q̄ damnādus eſt male de te loquitur.

At cuius criminis cauſa arguim² ſum// mam queris. Senatū dicimur ſaluū

¶ Hic Boetius oñt iniuſtam ſui ꝯdemna/ tioēm ex falſitate cri/ minis ſibi impoſiti. ſe

eſſe voluiſſe. Modum deſideras. De
latorē ne documenta deferret: quibus
ſenatum maieſtatis reum faceret: im
pediſſe criminamur. Quid igitur o ma
giſtra cenſes? Inficiabimur crimen?
ne tibi pudori ſimus. At volui nec vn
q̄ꝫ velle deſiſtam fatebimur. Sed im
pediendi delatoris opera ceſſabit. An
optaſſe illius ordinis ſalutem nephas
vocabo? Ille quidem ſuis de me decre
tis vti hoc nephas eſſet effecerat. Sed
ſibi ſemper mentiens imprudentia: re
rum merita nō poteſt immutare. Nec
mihi ſocratico decreto phas eſſe arbi
tror. vel occuluiſſe veritatem vel con
ceſſiſſe mendacium. Veꝝ id quoquo
mō ſit: tuo ſapiētiū iudicio eſtimādū
relinq̄. Cuius rei ſeriē atq; ꝟitatē. ne latere
poſteros q̄at ſtilo etiā mēorieq; mādaui

cundo ex dictis infert quādam āmirationē. ibi. Qua in re. Prima in duo ſm q̄ duo iponebantur Boetio. de quibus ſe excuſat. Secunda ibi. nam de compoſitis. Primum quod ſibi imponebat fuit q̄ impediuiſſꝫ quēdam nuncium deferentem regi accuſationē ſenatus vt ſenatus redderetur reus leſe maieſtatis. Dicit ergo in littera. O philoſophia tu forte q̄ queris ſummam id eſt ſententiam criminis: cuius criminis cauſa argumur. Nos dicimur voluiſſe ſaluare ſenatū. forſan deſideras ſcire per quē modum. Dico q̄ nos criminamur .i. arguimur impediuiſſe delatorē ne deferret documenta .i. lr̄as regi quibus faceret ſenatū reū leſe maieſtatis. Quid igitur o magiſtra cenſes .i. iudicas. inficiabimur .i. negabimus crimē illud ne ſim⁹ tibi pudori. atq; .i. ſꝫ. ego volui ſaluare ſenatū nec vnq̄ꝫ deſiſtā velle. ſꝫ opa .i. diligentia impediēdi delatorꝫ iſta ceſſabit .i. ceſſare dꝫ. qꝛ non ē veꝝ q̄ ipediuerim⁹ delatorē lr̄aꝝ. Nunq̄d ē nefas optare ſalutē illi⁹ ordinis .ſ. ſenat⁹ q. d. non ē nefas. Iſte ꝟo ſenat⁹ q̄ ꝯſenſit in meā dānationē effecerat hoc ſuis decretꝫ .i. iudicijs ac ſi eſſꝫ nefas ſaluare ipſuꝫ ſꝫ iprudētia ſibi mētiēs .i. in dānū ſuū mētiēs n̄ p̄t immutare merita reꝝ ita q̄ illud qđ pri⁹ fuit meritoriū poſtea fiet demeritoriū: nec puto eē licitū ſm p̄ceptū Socratꝫ occuluiſſe .i. occultaſſe ꝟitatē l' ꝯceſſiſſe mēdaciū. ſꝫ quō illud ſit ego relinq̄ tuo ⁊ ſapiētū iudicio veritatem autē huius rei ne lateat poſteros id eſt ſucceſſores ego ꝯmendaui ſtilo id ē ſcripto ⁊ memorie. ¶ Nota accuſatio Boetij fuit deteſtabilis qꝛ facta per infames perſonas: fuit irrōnalis qꝛ de bono accuſabatur ſcꝫ de ſaluatione ſenat⁹ qđ erat bonū. etiā accuſatio eius fuit iniuſta. qꝛ falſa accuſabat eū impe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

diuiſſe delatorē quod flm̄ fuit ¶ Nota iſte dr̄ eſſe reus leſe maieſtatis q̄ ꝯ regem vel aliquem principem aliquid malum machiātur. ¶ Nota inficior aris. p̄me ꝯiugatiōis deponētale. i. nego. vn̄ Vguitio. Infitior aris ꝓprie eſt nō fateri factum qd̄ verꝝ eſt. ſed ꝯ ꝟitatē vti mendatio. vel eſt ꝓprie inficiari ſm eum rem debitam denegare cum a creditore depoſcitur. ⁊ etꝫ. i. ꝯtēdere vel denegare ¶ Nota dt̄ in textu Nūq̄d optare ſalutem ſenatui nefas vocabo. duplex eſt ſalus. ſpūalis q̄ eſt aiē. tp̱alis q̄ ē corp̱is. Salutē ſpūalem tenemur ōib9 velle. etꝫ malis rōne charitatis. p̱ quā etꝫ mali digēdi ſunt. licet nō in eo ꝙ mali. Salutem ꝟo tp̱alem tenemur velle ōib9 bonis ⁊ p̄cipue amicis. amicoꝝ ꝟo peccātiū tenemur ſalutem velle q̄ꝫ diu ſanabiles ſunt vt recuperēt ꝟtutē amiſſam. ſed ſi ꝓpter magnitudiēꝫ malicie ſint inſanabiles diſſoluit̄ amicicia nec ē optāda ſalus. ⁊ q̄a malicia ſenatus Rhomaōꝝ erat ſanabilis qꝛ forte ſenat9 cōpulſus metu regio fuit ꝯſentire in damnatioēm Boetij. iō optare ſibi ſalutem nō erat nefas licet boetio turbato hoc videretur. ¶ Nota veritas nō eſt occultāda ſm Socratem. nam qui tacet ꝟitatem alijs neſcientib9 mētitur ⁊ qui mēdacib9 ꝯſentit ſil'r facit. ¶ Nota mēdacium nō eſt ꝯcedēdum q̄a ſm Ariſt. in Ethi. Mēdaciū p̱ ſe prauū eſt ⁊ fugiēdum Et primo elenchoꝝ. duo ſunt op̱a ſapiētis. mētiri de his de q̄b9 nouit. ⁊ mentientem poſſe manifeſtare.

Nam de ꝯpoſitis falſo litteris. q̄b9 libertatem arguor ſperaſſe rhomanam quid attinet dicere. Quaꝝ fraus apta patuiſſet. ſi nobis ipſoꝝ ꝯfeſſione delatoꝝ. qd̄ in ōnib9 negocijs maximas vires habet. vti licuiſſet. Nam q̄ ſperari reliqua libertas poteſt. atqꝫ vtinā poſſet vlla. Reſpōdiſſem canij verbo. qui cum a Gaio ceſare Germanici filio. conſcius ꝯtra ſe facte cōiurationis fuiſſe diceretur. ſi ego inquit ſciſſem. tu neſciſſes.

¶ Hic boe. excuſat ſe d̄ ſc̄do crimiē ſibi ipoſito. Impoēbat̄ em̄ ſibi ꝙ ſcripſiſſet lrās ad imp̱atorē ꝯſtātinopolitanū p̱ liberatiōe rhomanoꝝ d̄ manu regꝫ theodorici Vn̄ dt̄ in lrā Nā d̄ ꝯpoſitꝫ lrīs falſo. q̄a falſe h̄ mihi ipoit̄. q̄b9 lrīs arguor ſp̱aſſe rhomanā libtatē. q̄d attiēt dicere cū n̄ detur mihi loc9 defenſiōis. q̄ꝝ lrāꝝ fraus. i. fraudulētia fuiſſet apta. i. māifeſta ſi nob̄ licuiſſꝫ vti ꝯfeſſiōe. i. allocutiōe ipoꝝ delatoꝝ. i. accuſatoꝝ. qd̄. ſ. vti examiātiōe accuſatoꝝ maximas vires hꝫ in omnibus negocijs id eſt cauſis iudiciarijs. nam que reliqua libertas ſperari poteſt rhomanis. q. d. nulla tantum enim rex Theodoricus inualuerat ꝙ nullus potuit vel audebat contra ipſum. Utinam poſſet vlla libertas ſperari. vtiqꝫ ita prudenter egiſſem de negocio ꝙ regi non innotuiſſet ⁊ reſpondiſſem verbo Canij qui cum accuſaretur a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Gaio ceſare filio germanici ꝙ eſſet reus ꝯiurationis factē ꝯtra ſe rn̄dit. Canius. ſi ego ſciſſem. tu neſciſſes. q̄ſi diceret. ſi eſſem reus ita prudēter celaſſem negociū ꝙ ad tuam noticiā nunq̄ ꝑueniſſet. ¶ Nota ꝙ in cauſis iudiciarijs teſtiū ſiue accuſatoꝝ ex animatio maximas hꝫ vires / qꝛ ꝑ eam deuenitur ad rei veritatē. ſicut pꝫ de Daniele. q̄ examinando duos preſbyteros falſe accuſantes Suſannā ipſos de falſitate accuſatiōis coram omni ꝑplo ꝯuicit. Silr̄ Boetius ſi datus fuiſſet ſibi locus examinandi ſuos accuſatores vtiqꝫ ipſos mendaces reddidiſſet ¶ Nota Canius fuit q̄dam romanus prudens ⁊ ſapiens. ⁊ accidit vt q̄dam ex romanis ꝯſpirarent ⁊ facerent ꝯiurationem ꝯtra Gaium ceſarē. ⁊ cum ceſar ꝓponeret Canio ꝙ eſſet reus illius ꝯiurationis factē rn̄dit / ſi ego ſciſſem. tu neſciſſes. Sic Boeti⁹ rn̄diſſet regi Theodorico ſi ſibi improgaſſꝫ de lr̄is ꝯpoſitis ſuꝑ reſtituenda libertate ipſis romanis.

¶ Qua in re nō ita ſenſus nr̄os meror hebetauit: vt impios ſcelerata ꝯtra ꝟtutem q̄rar molitos. ſed ea q̄ ſperauerint effeciſſe: vehemēter admiror. Nā deteriora velle: nr̄i fuit fortaſſe defect⁹ Poſſe āt ꝯtra innocentiā q̄ ſceleratus quiſqꝫ ꝯceperit. inſpectante deo: monſtro ſimile eſt. Unde haud iniuria tuoꝝ quidam familiarium q̄ſiuit. Siq̄dem deus inq̄t eſt. vnde mala. Bona vero vnde. ſi non eſt

¶ Hic boetius ex dictis infert quādam ammirationem. ſcd̄o inuehit̄ ꝯtra ſenatores: q̄ ꝯſenſerunt in ſuā damnationē. ibi. Sed ſi fas fuerit. Dicit ꝑmo Ex quo a malis iniuſte accuſatus ſum q̄ in re. i. ꝓpter qd̄ non ita. i. non in tm̄ mœror. i. triſticia hebetauit. i. oppreſſit ſenſus nr̄os vt ego q̄rar. i. cō / querar. ipios. i. malos. molitos. i. machinantes ſcelerata. i. neq̄cioſa cōtra ꝟtutē. i. ꝟtuoſos homīes. ſed ego āmiror vehementer. i. fortiter. effeciſſe. i. ad effectuꝫ ꝓduxiſſe ſupple illa quē mali ſperauerunt. i. ꝯceperunt. nam velle deteriora. i. mala. forſitan fuerit noſtri defectus. i. ex nr̄o defectu. ſed poſſe ſupple ꝑficere malum ꝯtra innocentiam. i. homines innocentes quē quiſqꝫ ſceleratus ꝯceperit. i. cogitauerit. deo hoc inſpectante. ſupple hoc ē ſimile monſtro. i. admirabile. vnde. i. pro tanto. quidam tuoꝝ familiariuꝫ. i. ph̄oꝝ queſiuit haud iniuria. i. non iniuſte. ſiq̄dem ꝓ certo deus eſt vnde mala ſupple ꝓueniunt. vero pro ſed. vnde. i. a quo bona ſi deus non eſt. Quaſi diceret. ex quo iniuſte a malis accuſatus ſum. ꝓpter h̄ non intm̄ ſum oppreſſus dolore ꝙ ꝯquerar malos machinari mala bonis. ſed ammiror ꝙ illi q̄ mala ꝯcipiunt ꝯtra bonos poſſunt producere ad effectum Nam velle malum eſt forte ex noſtro defectu. ſed ꝙ malus poſſit perficere malū ꝯtra bonos. deo hoc inſpiciente eſt ſimile monſtro. Unde q̄dam

pħs nõ iniuſte queſiuit Si deus eſt vñ ꝓueniũt mala. Et ſi deus nõ eſt vñ proueniũt bona ¶ Nota ex quarto huius duo requirũtur ad aliquẽ effectum ꝓducẽdum: ſcꝫ volũtas ⁊ ptãs. Requiritur volũtas qꝛ nullus aggreditur qđ nõ vult. Requiritur ptãs qꝛ ſine poteſtate volũtas fru/ ſtratur. ꝙ ãt mali hñt volũtatem offendendi bonos nõ eſt mirandum. ſed ꝙ hñt ptãtem ꝓducẽdi ad effectum ſuam volũtatem deo reſpiciẽte eſt ſimile mõſtro. ¶ Nota ſimile mõſtro eſt qđ cõtingit ꝑter intentioẽm na turę. Sicut ğ mõſtra fiũt ꝑter intẽtioẽm naturę. ſic videbatur Boetio ꝙ mala ꝑter ordiẽm diuinę prouidẽtię ꝯtingeret. nõ videretur rõnale. cũ deus ſit ſummũ bonum ꝙ aliquo mõ ſit cauſa male fieri. ğ male fieri in mũdo deo inſpiciente videŕ ſiḱe mõſtro. ¶ Nota ꝙ dus nõ eſt cã effectiua mali cum ſit ſumme bonus licet ſit cauſa mali ꝑmiſſiua qꝛ ꝑmittit fie/ ri malum. ⁊ ſic exponitur auctoritas ꝓphetię dicẽtis Ego dñs faciẽs om nia hęc faciẽs bonũ ⁊ creãs malum ſuꝑple ꝑmiſſiue. Aliter dꝛ. duplex eſt malum. ſcꝫ mal um pęnę ⁊ malum culpę. deus eſt cauſa mali pęnę qđ pu nit. ſed nõ eſt cã mali culpę qꝛ hic eſt ꝗ pccm̃ fecit. nõ.

¶ Hic Boetius inuehitur contra ſenatum qui con ſentit in ſuã condemnationem tangendo ſuam beniuolentiam quã habuit ad cos. ⁊ dicit Si fas fuerit. id

¶ Sꝫ ſi fas fuerit nefarios homiẽs ꝗ bonoꝝ oĩm totiuſqꝫ ſenatus ſanguiẽꝫ petũt. nos etꝫ quos ꝓpugnare bonis ſenatuiqꝫ viderant ꝑditum ire voluiſ ſe Sed num idem de patribus quoqꝫ merebamur. Meminiſti vt opinor ꝗ/ niã me dictuꝝ quid factuꝝ ve. pñs ſp ipſa dirigebas Meminiſti inqꝫ verõe cum rex auidus exicij communis ma ieſtatis crimen in Albinum delatum ad cunctum ſenatus ordinem tranſfer re moliretur. vniuerſi innocẽtiam ſe/ natus quanta mei periculi ſecuritate defenderim Scis me hec ⁊ vͣa ꝓferre ⁊ in nulla vnqꝫ mei laude iactaſſe.

eſt poãmus fas eſſe ne/ farios homiẽs .i. ma/ los homiẽs ꝗ oĩm bo/ noꝝ ⁊ totius ſenatus. .i. ꝯſultus rhomãę ci/ uitatꝫ petũt. i. deſide/ rãt ſanguiẽm. i. mortẽ. nos etiam voluiſſe ire perditum id eſt ad per dẽdum quos viderant ꝓpugnare bonis homĩ bꝰ. qꝫ ꝓ ⁊ ſenatui. Sꝫ num. i. nũquid nos idẽ ſcꝫ ꝑdere merebamur de patribꝰ .i. de ſenato ribꝰ. q. d. non. Sed o pħia memiſti vt opiõꝛ qm̃ me dictuꝝ. i. volẽtẽ dicere quid. i. aliquid. ve ꝓ vel facturum. ipa ſempꝑ pñs ſuꝑple exñs dirigebas. i. regebas. Ergo nec verbis nec factis offendi ſenatum Meminiſti inqꝫ phi/ loſophia Verone id ẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Minuit em̄ quodammō ſeſe ꝓbantis ꝯſcię ſecretuꝫ. q̄tiens oſtētando q̄s fcm̄ recipit famę p̄ciū. Sꝫ innocētiā nr̄am q̄s excepit euentꝰ: vides. Pro vere v̄tutis p̄miis. falſi ſcelerꝫ penas ſubimꝰ

apud Veronaꝫ ciuitatē cum rex Theodoricus auidus exi̅ſ cōis exitii. i. tormenti ſenatoꝝ cum ipſe crimen leſę maieſtatis delatuꝫ in Albinū ipſe rex molíretur. i. laboraret transferre illud crimen ad totū ſenatum. q̄nta ſecuritate. i. tutela mei periculi. defenderim. i. liberauerim innocentiā vniuerſi ſenatus. i. totius ꝯſulatus. O phīa tu ſcis me ꝓferre. i. loq̄ vera ⁊ nunq̄ me iactaſſe in vlla mei laude. em̄ pro q̄r. minuit quodāmodo ſecretū ꝯſcię probantis. i. laudantis ſe quotiens q̄s oſtentando. i. manifeſtando factū. recipit p̄cium famę. i. mercedē laudis ab hōib⁹ Sed tu phīa vides q̄s euentus exceperit. i. liberauerit nr̄am innocentiā nos ſubimus. i. ſuſtinemus pœnas falſi ſceleris. i. falſę nobis impoſiti ꝓ p̄miis vere v̄tutis ¶ Nota ſm̄ Senecā dolor duplicatur cum ab eo a q̄ bonū merueras malū venit. Cū igitur Boetius oēm bn̄uolentiā exhibuerit ſenatorib⁹ grauius doluit de ſua offēſiōe ¶ Nota in ciuitate Verona cū Albinus eſſet accuſatus de q̄ui crimine. ita vt diceretur reus leſę maieſtatꝫ. illud crimen rex Theodoricus voluit transferre ad totuꝫ ſenatū ⁊ ipſum damnare. ſed Boetius expōnēs ſe periculꝫ ſenatū liberauit ¶ Itꝫ nota q̄ ſecretū ꝯſcię eſt v̄tus q̄ minuitur cum aliq̄s virtuoſe operatur. iactando ſe vt ꝯſeq̄tur famam ⁊ laudē ꝓpli. Vn̄ Seneca. ꝯſciā̄m potius q̄ famam attēde. Et dt̄ Macrobius. Sapiens gl'am ſuā in ꝯſcia poīt. ſtultus āt in laude humana. vn̄ dt̄ Iſidorus. q̄ aliq̄d donum a deo largitum in laudē ſuā ꝯuertit. ꝓculdubio v̄tutē in vicium tranſire facit.

Et cꝰ vnq̄ facinorꝫ manifeſta ꝯfeſſio. ita iudices habuit ī ſeueritate ꝯcordes vt n̄ aliq̄s vel ipſe huāni error ingenii. vel fortūę ꝯditio cūctꝫ mortalib⁹ incerta ſūmitterꝫ: Si inflāmare ſacras ędes voluiſſe Si ſacerdotes impio iugulare gladio Si bonis oīb⁹ necē ſtruxiſſe diceremur: p̄ntem tn̄ ſīma ꝯfeſſum ꝯuictū ve puniſſet Nūc q̄ngentꝫ fere paſſuum milib⁹ ꝓcul moti atq̄ indefenſi ob ſtudiū ꝓpenſius in ſenatum. morti pro

¶ Hic Boetius oſn̄dit ſe perturbatū ex iudicuꝫ ſeueritate ⁊ inflexibilitate dicēs.. Cꝰ vnq̄ facinoris. i. p̄cti māifeſta ꝯfeſſio. i. cuiꝰ vnq̄ hois p̄ctm̄ manifeſtū habuit iudices ita cōcordes in ſeueritate. vt nō aliquos eoꝝ vel ipſe error huāni ingenii ſummitterꝫ. i. flecterꝫ ad miāꝫ vel ꝯditio fortunę. i. cuētus fortunatꝰ exi̅ſ incerta. cunctꝫ mortalib⁹ ſuꝑple hoīb⁹ ſummitteret aliq̄s eoꝝ Si diceremur voluiſſe inflāma/

ſcriptioniq; damnamur. O meritos de ſimili crimine neminem poſſe con/uinci. cuius dignitatem reatus. ipſi etiam qui detulere viderũt

re.i.incẽdere ſacras ę/des.i.eccl'as. ⁊ ſi nos diceremur ſtruxiſſe.i.ꝓcuraſſe necẽ.i. mortem bonis oĩb⁹. ⁊ ſi dicere/mur iugulare.i.punire ſacerdotes impio gla/dio.tñ pro ſed ſentẽtia id eſt iudiciũ damnaſſet me pñtem ꝯuictum ⁊ ꝯfeſſum crimẽ.ſed nos ꝓ/cul moti.i.abſentes q̇ngẽtis milib⁹ paſſuũ ⁊ indefenſi ob ꝓpẽſius ſtudiũ .i.ꝓpter ſtudiũ intẽſius nos damnamur.i.adiudicamur in ſenatũ morti q;ꝑ ⁊ ꝓſcriptioni. Et tũc exclamat dicẽs O meritos.i.dignos vel btõs iudicio nemiẽm poſſe ꝯuinci de ſimili crimiẽ ſicut nec ego iuſte ꝯuictus ſum.cuius reatus.i.criminis dignitatem.i.innocẽtiã ipſi etꝫ viderũt.i. ꝯgnouerũt q̇ detulere.i.accuſauerũt me. ¶ Nota ꝙ iudices q̄nq; mouẽ⁊ ad miãz duplici de cã.ꝑmo mõ ꝓpter errorẽ humãi ingenij qꝛ huãnũ in geniũ ſepe fallit̃ i iudicio qꝛ ignorat vtꝝ aliq̄n iuſte de re ſcẽtiat vel ñ. ⁊ ti mẽs deum ne iniuſte iudicet mouetur ad miãm ꝑcendo reo. Scdo iudi ces mouẽtur ad miãm ꝓpter euẽtum fortunę q̇ incertus eſt hominibus. qd eĩ iudex in alio damnat ſibi facile ꝑ fortunam euenit ⁊ illud debet recordare. ſed nulla illaꝝ cãꝝ mouit iudices ad miſerãdum Boetio. ſed ꝯcorditer ipm damnabãt. ¶ Nota ꝙ nullus debet damnari etꝫ ꝓ crimi ne quãtũcũq; enormi niſi ſit pñs ꝯuictus vel crimẽ in iudicio ꝯfeſſus Boetius autem cum damnaretur nõ erat ꝯuictus nec crimen ꝯfeſſus. ⁊ erat abſens qꝛ in ſtudio atheniẽſi. ergo iniuſte erat damnatus.

¶ Nota ꝙ Boetius cum damnaretur diſtabat a loco iudicij quingentis milib⁹ paſſuũ. ⁊ cum mille paſſus faciũt vnũ miliare. ideo bene diſtabat ad q̇ngẽta miliaria. ¶ Nota Boetius damnatus fuit ꝓſcriptioni Vguitio dt Proſcriptio eſt iudicialis ſententia lata ꝯtra aliquẽ cui⁹ nomen ꝓ ſcęlere de ſcriptura tabulę eneę delebatur. Cõſuetudo eĩ rho/mana fuit ꝙ noĩa ſenatoꝝ quoꝝ ꝯſilio vrbs rhomana regebatur aureis litteris in tabula enea ſcriberentur. vñ ⁊ prẽs ꝯſcripti dicebãtur Et dr ꝓſcriptus quaſi procul a ſcriptura poſitus. ⁊ ſic Boetius erat ꝓſcriptus qꝛ nomẽ ſuũ deletũ fuit de tabula enea.

Quã vti alic⁹ ſceleris admixtiõe fuſca rẽt ob ãbitũ dignitatꝫ ſacrilegio me cõ ſciãm polluiſſe mẽtiti ſt Atq̇ ⁊ tu iſita nob oẽm reꝝ mortaliũ cupidiẽz de nrĩ aĩ ſede pellebas. ſb tuis oclis ſaclegio

¶ Hic boeti. expurgat ſe de q̇buſdã obiectꝫ. ſcdo oñt vñ ſumpta fuit rõ obiectionis ſcũda ibi Sed o nefas.

¶ Nota Boetio obijciebatur ꝙ ipſe vſus arte nigromãtica ſacrifi/caret dęmonibus pro dignitatibus acq̇ren/dis. De hoc boetius excuſat ſe dicẽs. Quã

locū eſſe fas non erat Inſtillabas ei au-
ribꝯ cogitationibuſqꝫ q̄tidie meis py-
thagoricū illud. Enyo y henō. i. deo n̄
dijs ſeruiendū Nec ↄueniebat viliſſi-
moꝝ me ſpūum p̄ſidia captare: quem
tu in hanc excellentiā ↄponebas vt cō-
ſil'em deo faceres. Preterea penetral
innocēs domus. honeſtiſſimoꝝ cetus
amicoꝝ. Socer etiā ſcūs. ꝛ ęque actu
ipſo reuerendus ab oī nos huius cri-
minis ſuſpitione defendunt

ſuꝑple meā dignitatez vti ꝓ vt offuſcarent. i. denigrarent admixtio-
ne alicuius ſceleris. mē titi ſunt meā polluiſſe conſciām ſacrilegio. i.
demonū obſeq̄o ob ambitum. i. ꝓpter cupiditatem dignitatis adquirendę.
atqui ꝑ certe. tu inſita. i. inſerta nobis pellebas de ſede id ē de loco
cupiditatē oīm rerum mortaliū. ꝛ ſub tuis oculis nō erat phas eſſe locū
ſacrilegio id ē cultui demonum. ꝙ ꝑ ꝛ. tu inſtillabas auribꝯ ꝛ cogitationibus
meis illud pythagoricū Deo non dijs ſeruiendum. nec ↄueniebat me captare.
i. optare p̄ſidia. i. auxi-
lia viliſſimoꝝ ſpirituū id eſt demonum quem tu ↄponebas. i. locabas in
hanc excellentiam: vt ſimilem deo faceres. Preterea innocens penetral
id eſt vxor domus meę. cœtus id eſt multitudo honeſtiſſimoꝝ amicoꝝ.
Et ſocer Symachus ſanctus ꝛ ęque reuerendus ipſo actu defendūt me
ab oī ſuſpicione huiuſmodi criminis ¶ Nota ꝙ ↄſuetudo inuidoꝝ eſt
cum non poſſunt alicui ſuā probitatem auferre. nituntur ipſam ſaltē ali-
quo vicio denigrare. ꝛ ſic phama Boetij denigrata fuit ī vicio ſacrilegij
¶ Nota ꝙ ſacrilegium eſt ſacrę rei furtū. ꝛ ponitur ſacrilegus pro ho-
mine ſcelerato. Etiā ſacrilegium ē cultura demonū ſiue idoloꝝ. Inde ſa-
crilegus. i. idolatra. ꝛ ſic capitur in ꝓpoſito. ¶ Nota ꝙ ambitus media
producta ē cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta ē circuitꝰ
Et p̄mo modo accipitur hic ¶ Nota ꝙ phia repellit oēm cupiditatez
bonoꝝ exterioꝝ. quod ſcribitur in primo libro de plantis. ꝙ phia tria in-
ducit. ſcꝫ mentis illuſtrationē. fœlicitatis appetitū. ꝛ mollis affluentię cō-
temptū ¶ Nota phia facit hominem ſil'em deo. non ſimilitudine om-
moda ſed participatiua. ita ꝙ hō participat alicui ↄditionis diuinę ſcꝫ i-
telligentię. Unde Seneca. Hoc mihi phia promittit ꝙ me parē deo red-
dit. Et alibi dicit. Uir ſpeculatiuus eſt quaſi deus in humano corꝑe ho-
ſpitatus ¶ Nota ſacrilegiū non hꝫ locum ſub oc'lis phię. quia phia ꝑ
ſe oīa agenda ꝛ facienda ordinatiſſime diſponit. ꝛ non permittit hominē
ad vana declinare. Quia dicit Tullius in libro de finibus bonoꝝ ꝛ malo-
rum. Phia a ſuperſtitione liberat metu mortis non ↄturbat. ꝛ eſt ſuper-
ſtitio vana religio. ſcꝫ ydoloꝝ cultura ¶ Nota penetral eſt ſecreta came-
ra vel locus ſecretus interior in domo vel in templo. vbi reponuntur cli-
nodia vel aliqua talia. ꝛ ponitur hic pro vxore boetij ꝑ methaphoram.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ponēdo ꝯtinēs pro ꝯtento. qꝛ ipſa cōſueuit morari in penetrali ¶ Notādum ꝙ Symachus fuit quidam nobilis rhomanus ⁊ ſocer Boetij cuius filiam Boetius duxerat noīe Elphia. q̄ ſymachus nō fuit tm̄ ſanct⁹ interius in affectu. etiam reuerendus in exteriori actu ſicꝫ dt boetius

¶ Hic Boetius oñdit vñ fuerit rō ſumpta obiecti criminis quia ex ipſa phīa cui deditus erat. vñ dt exclamādo. O nefas ipſi mali capiunt fidem tanti criminis de te o phīa. ⁊ ꝓpter hoc videbimur fuiſſe affines maleficio ſatrilegij qꝛ nos ſumus imbuti. i. inſtructi tuis diſciplis.

Sed o nefas. illi vo de te tanti crimīs fidez capiūt. atqꝫ hoc ipſo videbimur affnes fuiſſe maleficio. ꝙ tuis imbuti diſciplinis. tuis inſtituti moribꝫ ſum⁹ Ita nō eſt ſatis. nil mihi tuam profuiſſe reuerentiam. niſi vltro tu mea potius offenſione lacereris.

id eſt doctrinis. ⁊ ſum⁹ inſtituti. i. īformati tuis moribꝫ. ita nō eſt ſatis tuā reuerētiā nihil mihi profuiſſe niſi vltro. i. ſponte tu potius lacereris ab illis mea offenſione Hoc dt boetius pro tanto qꝛ iniuriati ſūt ſibi ꝓpter philoſophiā iō magꝫ iniuriati ſunt phīeqꝫ ſibi. ¶ Nota qꝫ Boetius vacabat ſtudio fugiebat cōſortia ſtultoꝝ ⁊ querebat ſecreta loca ꝓpter ſtudiū. iō putabāt ipm loqui cū demonibꝫ ⁊ eis ſacrificare ¶ Item qꝛ Boetius fere ōnia q̄ volebat facere ſua ſapiētia faciebat. iō putabāt eū demoēm habere familiarem ſibi obſequētem Sicut Apuleius opinat⁹ eſt de Socrate ꝙ haberet familiarē deū de quo fecit libꝝ quem intitulauit de deo Socratis

At vo hic etiā noſtris malis cumulus accedit. ꝙ exiſtimatio plurimoꝝ nō rerum merita ſed fortunē ſpectat euētuz ea qꝫ tm̄ iudicat eſſe prouiſa quē felicitas cōmendauerit Quo fit vt exiſtimatio bona prima omniū deſerat infelices. Qui nūc ꝑplī rumores. qꝫ diſſone multiplicesqꝫ ſentēcie. piget reminiſci Hoc tm̄ dixerim vltimam eſſe aduerſe fortune ſarcinam ꝙ dum miſeris

¶ Hic Boetius oñt ſe eſſe ꝑturbatum ex famē ſuē leſione dicēs Hic cumulus. i. augmētatio accedit noſtris malis ꝙ exiſtimatio. i. iudiciū plurimorū. i. vulgariū ñ ſpectat. i. nō reſpicit merita rerū ſicut hō meret. ſed expectat euētū fortunē id eſt indicat homiēm ſcdm ꝙ fortuna ſe habꝫ circa epſum. ⁊ ea tātuz iudicat vulgus eſſe prouiſa a deo quē cōmendauerit fœlicitas id eſt

aliquod crimen affigitur: que pferunt meruiſſe creduntur Et ego quidē bo// nis omnibns pulſus. dignitatibꝫ exu tus. exiſtimatione fedatus. ob benefi cium ſupplicium tuli

proſpera fortuna. quo fit. i. ex quo ſeqtur vt exiſtimatio bona deſerat infœlices. vñ me piget. i. tedet reminiſci q̄ nūc ſint rumores populi. ꝛ q̄ꝫ multiplices. qꝫ pro ꝛ diſſone. i. diſcordantes ſententię ſint de me. Nam quidam dicunt me reum eſſe. quidā non. hoc eīn dixerim id eſt volui dixiſſe vltimam eſſe ſarcinā. i. grauiſſimū pondus aduerſę fortunę ꝙ dū aliquod crimen affi/ gitur. i. imponit miſeris. i. infœlicibꝫ ipſi credunt meruiſſe ſupple illa q̄ ipſi miſeri pferunt. i. patiunt. ꝛ ego bonis oībꝫ pulſus qꝛ in exiliū relegatus. ꝛ exutus dignitatibꝫ qꝛ monatione pſcriptus. ꝛ fedatus. i. maculatus exiſtimatione. ego q̄ prius ꝟtute honeſtus reputabar nūc ſcelere deformis reputor. ꝛ tuli. i. recepi ſupplicū. i. pœnā ob bn̄ficium. i. ꝓpter bn̄ficium ❡ Nota ꝙ vulgares non iudicāt ꝯm merita rerꝫ vtrꝫ hō mereatur aliqd. vel non. ſed iudicant ꝯm euentū fortunę. vñ hoīem bene fortunatum iudicant fœlicē. male fortunatū iudicant miſerꝫ. ſed tale iudiciū falſum ē. Vñ dt Seneca. xlv. epl̄a. Non fœlicez hunc eſtimes quē vulgus appellat fœlicē ad quem pecunia ꝯfluxit. ſed illū cui oē bonum in aio eſt erectū ꝛ extenſum. Itꝫ bona eſtimatio deſerit infœlices qꝛ primū maluz quod infœlices incurrunt ē ꝙ vulgus male de ipſis opinat. credit ei vulgus ea q̄ miſeri patiunt ꝙ ex merito talia patiant

❡ Videre āt videor. nefarias ſcelera// torꝫ officinas. gaudio leticiaqꝫ fluitan tes. perditiſſimū quenqꝫ nouis delati onum fraudibus imminentem. iacere bonos noſtri diſcriminis terrore pro// ſtratos. flagicioſum quenqꝫ ad auden dum quidem facinus impunitate. ad efficiendū vero premijs incitari. In// ſontes āt nonmodo ſecuritate verꝫ ip// ſa etiam defenſione priuatos. Itaqꝫ li bet exclamare

❡ Hic boetius oñdit ſe eſſe pturbatū ex his q̄ vidit in mundo gñaliter. ſ. bonos deprimi. ꝛ malos extolli. di. Ego videor videre. i. cognoſcere nefarias officinas. i. malas ſocietates ſceleratorꝫ hoīm fluitātes gaudio. qꝫ pro ꝛ leticia ꝛ quēqꝫ pditiſſimū. i. peſſimū imminētē. i. inſiſtentem nouis fraudibꝫ delationuꝫ. i. accuſationum. ꝛ video bonos iacere pſtratos. i. depreſſos terrore noſtri diſcriminis. ꝛ etiā video quēqꝫ flagicioſū. i. prauū hoīem incita.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ri ad audiēdum.i.ad preſumēdum facinus.i.pccm̄ impunitate.i.ſine pe
na.vero ꝓ ſz incitare p̄mijs ad efficiēdū.i.ad ꝑpetrādū facin⁹.i.pccm̄.āt
ꝓ ſz vt ego video inſontes.i.innocētes.nō mō.i.nō tm̄ p̄uatos ſecuritate.
veꝝ etiā defenſiōe. Itaqꝫ pro ğ.libet.i.placet mihi exclamare ad deū cœ
li quare talia ꝑmittat in mūdo vt mali exaltētur ⁊ boni dep̄mātur.

¶ Nota ꝙ boetio qui erat turbatę mētis ⁊ in ſtatu miſerię videbať ꝙ mali in hoc mūdo eēnt potētes ⁊ viuerēt impuniti.boni āt impotētes ⁊ viuerēt irremunerati.ſed phia in quarto huius ip̄m ꝯſolādo probat malos ſemꝑ eſſe impotētes ⁊ bonos eſſe potētes.⁊ malis nūqꝫ deeſſe ſua ſupplicia ⁊ bonis nūqꝫ ſua p̄mia. ¶ Nota ꝙ officinę dicūtur domus officialium vbi reponūtur ea q̄ ad ipſos ſpectāt ⁊ ad eoꝝ officia ſicut ſūt cęlaria ⁊ granaria.⁊ alia hmōi.hic āt accipiūtur officinę ꝓ ꝯgregatione maloꝝ.⁊ dicūtur ab officio cis.qđ eſt noceo ces.

¶ Metrum quintum primi libri.

O Stelliferi conditor orbis
Qui ꝑpetuo nixus ſolio
Rapido celum turbine verſas
Legemqꝫ pati ſidera cogis
Ut nūc pleno lucida cornu
Totis fratris obuia flammis
Condat ſtellas luna minores
Nūc obſcuro pallida cornu
Phebo ꝓpior lumina perdat.
Et qui primę tempore noctis
Agit algentes heſperus ortus
Solitas iterum mutet habenas.
Phoebi pallens lucifer ortu.
Tu frondiflue frigore brumę
Stringis lucem breuiore mora.

¶ Hic incipit q̄n-tū metrū huius p̄mi libri qđ đr pindaricū ab iuētore.anapeſticum a pede p̄dominatē. Eſt āt anapeſtus pes ꝯtrarius dactylo ꝯſtās ex p̄mis duabus breuib⁹ ⁊ tercia lōga ſyllaba ⁊ ē metrū acatalecticum.i.ſine defectu. ¶ In h āt metro Boetius exclamat ꝯtra ꝓuidētiā diuinā admirās ꝙ oīa regāť a deo p̄ter actus humanos licet hoc falſum ſit tn̄ Boetio ſic videbatur ſm ſtatum turbatum. Et diuiditur. p̄mo ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā ex gubnatiōe cœleſtiū ⁊ tereſtriū ſcđo tāgit act⁹ huānos n̄ r̄gi a đo.3° rogat deū vt r̄gat act⁹ hoim. ſcđa ibi. Oia certo. t̄cia ibi. Quiſq̄s reꝝ. p̄ma diuidiť. p̄mo ꝯmēdat r̄gimē diuię ꝓuidētię circa cœleſtia. Secundo

Tu cum feruida venerit ęſtas
Agiles nocti diuidis horas

magis circa terreſtria ibi. Tua vis variũ tẽperat. Primo dicit. O conditor .i. creator orbis ſtelliferi.i.ferentis ſtellas.qui nixus.i.adiunctus ꝑpetuo ſolio id eſt ęternę ſedi.verſas.i.frequenter vertis cœlũ rapido turbine.i.veloci motu.ꝛ cogis ſidera pati legẽ.i.debitum ordinẽ vt ipſa luna nunc.i.aliquã do lucida pleno cornu ſicut in plenilunio obuia.i.oppoſita totis flãmis .i.luminibus fratris.i.ſolis.ipſa luna condat.i.abſcondat minores ſtellas quę in plenilunio non videtur ꝓpter maius lumen.ꝛ tu cogis nunc.i.aliqñ vt ipſa luna exiſtens pallida obſcuro cornu.ipſa exiſtẽs ꝓpior phœbo.i.ſoli.perdat.i.amittat.lumina.i.lucem.q.d. Tu facis vt luna quantomagis recedit a ſole/tantomagis illuminat ꝛ lumine ſuo obſcurat minores ſtellas.ꝛ quanto magis appropinqͣt ſoli/tanto plus obſcuratur. ꝛ tu cogis vt heſperus.i.ſtella veſꝑtina ꝙ agit algentes .i. frigidos ortus tꝑe noctis.i.increpuſculo qđ eſt prima pars noctis ſequẽdo ſolez. iſte heſperus de mane lucifer dictus.pallens in ortu phœbi iterꝝ mutet ſolitas habenas.i.ſolitos curſus.nã cum de veſꝑe ſeqͣtur ſolem de mane ꝓcedit ipſum.ꝛ tu ſtringis.i.coartas lucem.i.diem breuiore mora tꝑe brumę.i.hyemis.frondiflue.i.facientis frondes fluere.ꝛ cũ feruida ęſtas venerit. tunc tu diuidis.i.diſtinguis agiles horas.i.breues horas noctis.q.d. tu facis ꝙ tꝑe hyemali noctes ſunt ꝓlixiores diebꝫ.i.tꝑe ęſtiuali ecõuerſo

¶ Notdum ꝙ deus đr ꝯditor ſtelliferi orbis qꝛ ab ipſo de pendet cœlũ ꝛ tota natura. Ex.xij.methaphiſ. Et đr reſidere in ꝑpetuo ſolio/qꝛ ĩ cœlo qđ eſt ꝑpetuum.nã cœlum ẽ locus deoꝝ ꝛ ſpirituũ.ꝛ oẽs barbari ꝛ gręci.ꝛ ꝙcunqꝫ putant deos eſſe/eũ locum ꝙ ſurſum ẽ deo attribuunt tanqꝫ immortale ĩmortali coaptãtes.ꝑmo cœli ꝛ mundi. Et đr vertere cœlũ rapido turbine.motus eñ firmamenti đr rapidus.qꝛ ſuo motu rapit ſecum alias ſperas ¶ Vñ nota verſo ẽ ꝟbum frequentatiuum ꝛ ẜt frequẽter vertere.ꝛ hoc innuitur ꝙ cœlũ ſꝑ mouetur ꝛ non ceſſabit.qꝛ dicit ꝯmẽtator.non ẽ timendũ ꝙ cœlum ſtet. Et rõ.qꝛ mouens cœlum mouet ſine fatigatione ꝛ ſine pœna.xij.methaphiſ ¶ Itẜ deus eſt nixus ꝑpetuo ſolio.i.ꝯiunctus perpetuo.cœlo. Vñ đs tripliciter ẽ in vniuerſo.ſcꝫ eſſentialiter ſeu pñtialiter.ſacramentaliter ſeu myſterialiter.ꝛ miſericordialiť. Eſſentialiter ſiue pñtialiter in ſua vera claritate in qua ipſum hõ nunqꝫ vidit/ſicut dicit ꝓpheta. Deuꝫ nemo vidit vnqꝫ ſicut ipſe ẽ in perpetuo ſolio.. Saramentaliter ſeu myſterialiter deus ẽ in ſacramento euchariſtię qđ rata fide credimus. Sed miſericordialr deus eſt vbiqꝫ. ẜm ꝙ dicit ſcriptura. Miſericordia dñi plena eſt terra. Et inde ꝓuenit dictum cõmune ẜm ꝙ dicit ſcriptura. Deus eſt vbiqꝫ ¶ Nota ẜm Vguitionẽ.ſolium ẽ ſedes regalis ex ſolidis lignis facta dicta a ſoliditate.i.a firmitate ¶ Nota ꝙ đs cogit ſidera pati legẽ.non violenta nec coacta motione.qꝛ nullũ violẽtum ꝑpetuum/ſed cogit ea voluntaria ordinatione obſeruare legẽ.i.determinatũ motũ vt tꝑe eis ſtatuto orianť ꝛ occidant ¶ Nota ꝙ luna de ſe ẽ corpus opacũ recipiens lumen a ſole.ꝛ in ea ꝑte ꝙ eſt verſus ſolem illuminať.cũ ãt directe oppoſita ſit ſoli ſicut in plenilu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

nio.tūc lumine ſuo obſcurat miõꝛes ſtellas.eo ꝙ maius lumen offuſcat
minus.ſed cū luna eſt in iſta ꝑte cœli in qua eſt ſol ſicut ↄtingit in ↄiūc/
tione.tūc ſupioꝛ ꝑs q̄ eſt ꝓſus ſolem eſt illumiāta ⁊ inferioꝛ ꝑs q̄ eſt ꝓſus
nos eſt obſcurata.⁊ tūc nihil videmꝰ de luna.ſed cū incipit elongari a ſo
le tūc ꝑs elongata incipit modicū apparere nobis.⁊ tūc dicimus eſſe no
uiluniū.⁊ quāto plus elōgatur tāto plus apparet nobis illumiāta.

¶ Nota boetius dꝛ ſolem eſſe frēm lunę.qꝛ ẜm fabulas Juppiter cōcu
bēs cum latona genuit ex ea duos gemellos ſcꝫ phœbū q̇ dꝛ ſol.⁊ dyanā
q̄ dꝛ luna.⁊ ẜm fabulas ſol eſt frater lunę. ¶ Nota ſtella q̄ de veſꝑe ſeq̇
tur ſolem ⁊ de mane p̄cedit hn̄t diuerſa noīa. Ptꝫ ꝑ ꝟſum. Lucifer auro
ra venus veſꝑus heſperus idem. Quō āt ſit poſſibile ꝙ eadem ſtella de
veſꝑe ſequatur ſolem ⁊ de mane p̄cedat.dicūt aliq̇ ꝙ hoc nō ↄtingit in v
na ⁊ eadem ꝑte āni ſed in diuerſis. Dicūt em̄ ꝙ in ęſtate ſeq̇tur ſolem ⁊ in
hyeme p̄cedat.ſed hoc eſt ↄtra om̄s auctoꝛes dicentes hoc eſſe in eodem
tꝑe āni. Alij dicūt ꝙ mercurius ⁊ venus ſint ſtellę ſimilis coloꝛis ⁊ quā
titatis.quaꝝ vna q̄nq̨ ſeq̇tur ſolem alia p̄cedit.⁊ ſic videtur ēe vna ſtel
la q̄ ſeq̇tur ⁊ quę p̄cedit.ſed hoc nō eſt. Vguitio dꝛ ꝙ venus eſt altioꝛ ſo
le.⁊ loquitur ẜm antiquos aſtrologos q̇ locauerūt venerem ſupꝛa ſolem
Cum igitur ↄtingit ꝙ venus ⁊ ſol ſimul veniūt ad occaſum qꝛ venꝰ eſt
altioꝛ diutius videtur in ſero q̄ꝫ ſol.eadem rōne citius videt᷑ in mane.q̄ꝫ
uis ęq̄ cito diſcurrāt. Nam citius videntur aſcēdentia remota q̄ꝫ ꝓpinq̄
⁊ diutius vidētur deſcēdētia remota q̄ꝫ ꝓpinqua.licet ęquali motu ince/
dāt.ſed moderni aſtrologi locāt venerem ſnb ſole. Alij dicūt ꝙ vna eſt
ſtella q̄ vno tꝑe ſeq̇tur ſolem alio tꝑe p̄cedit.⁊ dicūt ẜm Ptolomeum ꝙ
illa ſtella epyciclum in cuius circūferētia defertur coꝛpus eius. Eſt aūt
epyciclus circulus ꝑuus cuius centrum eſt in circūferētia oꝛbis deferētꝭ
Nūc āt eſt ita ꝙ epyciclus veneris ſemꝑ eſt cum ſole.ita ꝙ ſi protrahat᷑
linea a centro terrę ꝑ centrum epycicli veneris ad firmamētum.eadem li
nea trāſibit ꝑ cētrum ſolis ⁊ nō multum diſtabit ab eo.cum āt venus fe
ratur in circuitu epycicli.aliq̄n erit in eadem linea cum ſole.aliq̄n p̄ce/
dit.aliq̄n ſeq̇tur. Item mora ſolis ſuꝑ oꝛizōtem facit diem cum dies ſit
latio ſolis ſuꝑ terrā Moꝛa āt ſolis ſub oꝛizōte facit noctē.⁊ qꝛ ſol lōgio
rem facit moꝛam tꝑe ęſtiuali ſuꝑ oꝛizōtem ⁊ breuioꝛem ſub oꝛizonte ïdo
dies ęſtiuales lōgioꝛes ſunt noctibꝯ In hyeme āt fit ecōuerſo ꝓpter qꝺ di
es hyemales breuioꝛes ſunt noctibꝯ.

Tua vis variū tempꝛat annum
Vt quas boꝛee ſpiritus aufert
Reuehat mitis zephirus frondes
Queq̨ arcturus ſemina vidit
Syrius altas vꝛat ſegetes
Nihil antiqua lege ſolutum

¶ Hic boetiꝰ ↄmen
dat regimē diuię ꝓuidē
tię magis circa t'reſtria
ſcꝫ circa ꝑtes āni dicēs
O deus tua vis.i. ꝓtꝰ
tēꝑat.i.oꝛdiāt variū ā
nū.i.diuerſas ꝑtes āni.
vt mitꝭ zephirus.i.ven
tus ꝟnalis.reuehat.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

reducat frondes quas
aufert .i.deſtruit ſpūs

Linquit proprie ſtationis opus

boree id eſt flatus boree. ⁊ tua vis temperat vt quecūq; ſemina vidit ar/
cturus.illa ſtella altas ſegetes id eſt longas ſegetes vrat ſyrius id eſt ſtel
la canicula tpe eſtiuali. Et ſubdit.nihil ſolutum.i.ſegregatū antiqua le
ge.i.eterna lege diuine ꝓuidentie linquit.i.derelinquit opus ꝓprie ſtatio
nis.i.ad quod opandum eſt ſtatutū. ¶ Nota ꝙ quatuor ſunt ptes
anni.ver.hyems.autumnus.⁊ eſtas. In vere flat ventus q̇ dr zephirus
q̇ eſt collateralis fauonij.⁊ qr flatas eius eſt lenis.ideo dr mitis ⁊ ꝓdu/
cit viridia. In hyeme ⁊ maxime in principio viget flatus boree q̇ eſt ven/
tus collateralis aq̇lonis cuius flatus eſt fortis ⁊ frigidus.⁊ deſtruit vi/
ridia denudando arbores ¶ Nota ꝙ arcturus eſt ſtella circa maiorez
vrſam q̄ dr videre ſemina.qr tpe ſui ortus quo oritur cum ſole tunc ſemi
natur ſicut in autumno ¶ Nota ſyrius eſt ſtella q̄ alio noie dr canicu
la. Et dr ſyrius a ſyren qd eſt tractus ꝓpter longum tractū caloris. ⁊ ap
paret cum ſol eſt in cancro.⁊ dr vrere ſegetes.i.maturare ¶ Nota de ar/
cturo dicit Iſidorus in li.ethimologiaꝝ.arcturus eſt ſidus poſt caudaz
maioris vrſe poſitum.⁊ orit tpe autumnali.ſed dt Vegetius arctuꝝ ori/
ri poſt idus ſeptēbris.xvij.kal.octobris. Itē dt Iſidorus.canicula ē ſtel
la.⁊ dr ſyrius q̄ eſtiuis menſib; in medio centro cœli eſt.⁊ iuncta cum ſo
le duplicat calor eius.⁊ diſſoluunt corpa ⁊ euaporant.a qua ſtella dnr di
es caniculares in q̇bus moleſte ſunt purgationes

¶ In iſta pte boetius
tangit actus hoim non
regi a ꝓuidentia diui/
na/ſed derelictos regi
mini fortune dicens.
O deus tu gubernans
oia certo fine.i.certo
ordine ad finē.⁊ reſpu/
is.i.ſpernis regere ſo/
los actus hoim.⁊ ergo
o rector deꝰ.tu merito
cohibere.i.coercearis.
cur lubrica fortuna.i.
inſtabilis fortuna ver
ſat.i.ꝯtit tantas vices
.i.alternationes.qr ip
ſa premit inſontes.id ē
innocentes noxia pœ/
na debita ſceleri.i.hōi
ſcelerato ⁊ peruerſſ mo
res.i.homies ꝑuerſi in
morib; reſidēt in celſo
ſolio id ē in alto loco.

Omnia certo fine gubernaus
Hominum ſolos reſpuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices:premit inſontes
Debita ſceleri noxia pena
At peruerſi reſident celſo.
Mores ſolio:ſanctaq; calcant
Iniuſta vice colla nocentes
Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris.iuſtuſq; tulit
Crimen iniqui
Nil periuria nil nocet ipſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Fraus mendacij compta colore
Sed cum libuit viribꝫ vti
Quos innumeri metuũt ꝑplĩ
Summos gaudent ſubdere reges

ꝛ ipſi nocẽtes .i. mali calcãt ſcã colla .i. colla ſcõꝝ hoim iiuſta vice. id eſt iiuſta alteratione qui ſancti potius debe rent calcare colla nocẽ tum ꝙ̃ ͨconuerſo. ꝛ cla ra virtus. id eſt homo clare virtutis ꝛ bon is operibus iacet ꝯdita .i. abſcondita l' nõ manifeſta obſcuris tenebris .i. ab hoibꝫ vicio obſcuratis. ꝛ iuſtus homo tulit id eſt ſuſtulit crimẽ iniqui hominis. ꝛ ꝑiuria nil nocent ipſis iniq̃s. nec fraus compta id eſt ornata mendacij colore .i. falſa aꝑparẽtia nocet ipſis. ſ; cũ prauis libuit vti viribꝫ .i. exercere vires. quos prauos metuunt innume/ ri populi .i. vulgares. tũc ipſi gaudẽt ſubdere .i. ſuꝑplantare ſummos re ges .i. bonos ꝛ ſapiẽtes quoꝝ eſt regere ꝛ alios gubernare. ❡ Item deus omnia gubernat certo fine. q̃a dr̃ ꝯmẽtator. x. methaphi. Deus eſt men ſura oim ꝛ regula ꝛ infallibiliter veꝝ metrum. Et ꝯmẽtator dr̃ ꝓmo cœ li ꝛ mũdi. Entia diuina nos gubernãt ꝛ regũt. in nobis ſunt quaſi finis ❡ Item illđ qđ eſt ſapiẽtiſſimũ regit certo fine cũ ſapiẽtis eſt regere. ſed deus eſt ſapientiſſimus eo ꝙ ſapiẽtia a deo ꝓceſſit. Vñ ſcriptura. Ois ſapiẽtia a deo eſt. ❡ Nota Boetius vidit in mundo bonos deprimi. ꝛ malos exaltari. cum tñ potius fieret ͨcõuerſo. Jõ ſibi videbaꝛ ꝙ actus ꝛ oꝑationes hoim nõ regerẽtur a deo ſed magis a fortuna q̃ hũc humiliat ꝛ hũc exaltat. Jõ Boetius deo ꝯqueritur.

O iam miſeras reſpice terras
Quiſquis rerum federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Homines. quatimur fortũe ſalo
Rapidos rector compꝛ̃me fluctus
Et quo celum regis immenſum
Firma ſtabiles federe terras.

❡ Hic Boetius ro gat vt deus regat ac/ tus hominum ꝛ homi nes ſicut regit cœlum dicens. O quiſquis de us es tu qui nectis id ẽ coniungis fœdera .i. cõ cordias rerum. reſpice miſeras terras .i. hoiẽs in terris habitantes. nos enim homines nõ ſumus vilis pars ſed valde nobilis tanti tui operis. id eſt mun di nos quatimur id eſt concutimur ſalo. id eſt mari ꝛ amaritudini for/ tunę. Ideo tu deus comprime id eſt reſtringe rapidos fluctus id eſt ma gnos impetus fortunę. ꝛ eo fœdere id eſt regimine quo regis immenſum cœlum. tu firma id eſt robora ſtabiles terras id ẽ homines ſtabiles in terra. ſcilicet quos tu creaſti vt inhabitent terram .·.

❡ Nota Boetius dicit hominem non eſſe vilem partem mundi. quia ſcribitur in prologo libri de pomo Ariſtotelis. Homo eſt digni/

ſima creatura ſimilitudo oīm ad imaginem dei factus. ⁊ ij. de aīa q̄dam modo aīa ꝯuenit cum oīb⁹ creaturis. ꝯuenit em̄ cum angelis in intelligē do cum brutis in ſentiendo. cū plantis in vegetando. cum lapidibus in eſſendo ¶ Nota Boeti⁹ ꝯpat fortunā ſalo. i. mari. Sicut em̄ nauis vndis marinis iactat̄ in altum nunc. ⁊ nunc in ꝓfundum: ſic hō ꝑ fortu/ nam nunc in ꝓſperitate leuat̄: nunc in aduerſitate deijcitur

¶ Hic incipit q̄nta ꝓſa h⁹ primi libri. in q̄ Boetius oſtēdit quō phia ſe habuit ad ſuaꝫ querimoniā. ⁊ q̄d ex ea cognouerit. ſcd̄o phia quedam dicta boetij irrationabilia ꝑuipen/ dit. tercio ſub breuita/ te recolligit ea q̄ ipſum boetium ꝑtorbant. q̄r to phia dat modum re medendi ipſum boetiū Scd̄a ibi. Itaqꝫ non tam me loci huius. ter cia ibi. Et tu q̄dem de tuis. quarta ibi. Sed q̄m plurimus ¶ Dicit primo. Poſtq̄ꝫ ego bo/ etius declaraui. i. ꝯtra rōnnm loquutus ſum. hec ſupple predicta ꝯti nuatio dolore. i. aſſidu a turbatione. illa ſup/ ple phia placido vultu nihil mota eſt. i. irata. meis q̄ſtib⁹. i. de meis querimonijs. inquit. i. dixit. Cum. i. q̄n Ego vidiſſem te boetiū moe ſtum. i. triſtē. qꝫ ꝓ ⁊ la/ chrymantē. i. flentem. ilico. i. ſtatim cognoui te miſeꝝ. qꝫ ꝓ ⁊ exulem. i. patientē exiliū. ſꝫ q̄ꝫ longinquū. i. remotuꝫ eſſet illud exiliū ego ne ſciebā. i. ignorabā. niſi tua orō. i. ſmo mihi ꝓ/

¶ Proſa quinta primi libri

¶ Increpatio phie cur ſe exulem putꝫ propter longinquitatē vrbis cum ei⁹ patria ſit paradyſus

HEc vbi ꝯtinuato dolore dela// traui illa vultu placido. nihil qꝫ meis q̄ſtib⁹ mota. P. Cum te inq̄t meſtū lachrymantēqꝫ vidiſſeꝫ. ilico mi ſeꝝ exulēqꝫ cognoui. Sed q̄ꝫ id lōgin// quū eſſet exiliuꝫ. niſi tua ꝓdidiſſet orō neſciebā Sed tu q̄ꝫ ꝓcul a p̄ria. non q̄ dem pulſus es. ſꝫ aberraſti At ſi te pul ſum exiſtimari mauis: te poti⁹ ipſe pe puliſti. Nā id quidē de te nunq̄ꝫ cuiq̄ꝫ fas fuiſſet. Si em̄ c⁹ oriundus ſis pa trie reminiſcaris. nō vti athenienſiuꝫ quōdā multitudinis imperio regitur Sed eius vnus dn̄s eſt ⁊ vn⁹ rex vn⁹ ⁊ princeps q̄ regit eam. Qui frequen// tia ciuiū nō depulſione letat̄ Cui⁹ agi frenis atqꝫ obtꝑare iuſticie: ſumma li

bertas eſt. An ignoras illam tue ciui// tatis antiquiſſimam legem qua ſan// xitum eſt ei ius exulare non eſſe quiſ// quis in ea ſedem fundare maluerit?

Nam qni vallo eius ac munimi// ne continetur. nullus metus eſt. ne ex ul eſſe mereatur. At quiſquis inhabi// tare eam velle deſierit. pariter deſinit etiam mereri.

didiſſet.i. reuelaſſet.lz tu ſupple boeti.qđ ē pro certo nō es pulſus ꝗ̄ ꝓcul.i.valde remote a patria.i. iudicio rōnis ſed aberreſti.i.deuiaſti at pro ſed. ſi te mauis. id eſt magis vis exiſti/ mare pulſum a patria potius ſupple tu ipſe pepuliſti te Boetium Nā pro qr.qđem ꝓ cer to id ſupple repellere te a patria nunꝗ̄ fuiſſet fas.i.licituz. cuiꝗ̄ ſup ple hōi. ſi eīn remiſcarꝫ .i.recorderis cuius pa triȩ.i.de qua patria ſis oriūdus.i.natus.non.vti pro ſicut ciuitas Athe nienſium quōdam regitur imperio id eſt ex p̄cepto multitudinis id ē mlt toꝝ rectoꝝ. Sequitur grȩcū qđ tm̄ valet in latino. ſed vnus eſt dn̄s ⁊ v nus rex. vnus ⁊ p̄nceps q̄ gaudet de frequētia.i.frequēti inhabitatione ciuium.i.incolaꝝ ⁊ nō de pulſione. cuius regis agi.i.duci frenis.i. p̄cep tis. atꝗ̄ ꝓ ⁊ obtemperare.i.obedire iuſticiȩ ſumma eſt libertas. an ꝓ nū/ quid. ignoras illam antiquiſſiām legem id eſt ſtatutum tuȩ ciuitatis.i.re ctȩ rōnis quia ſanxitum id eſt ꝯfirmatum eſt ius nō eſſe id eſt ad eam nō ꝑtinere exulare.i.exiliū pati quiſquis.i.q̄cūꝗ̄ maluerit.i. optauerit fundare.i.locare in ea ciuitate ſedē.i.habitatioēm ſuam. nam pro quia q̄ ꝯtinetur id eſt comprehenditur vallo ac munimine eius ſupple ciuitatꝫ nullus metus id eſt timor eſt illi vt mereatur eſſe exul. at pro ſed quiſq̄s deſierit id eſt ceſſauerit velle inhabitare ipſam ciuitatem pariter deſinit etiam mereri id eſt meritum conſequi. ¶ Nota ꝙ delatrare ꝓp̄e ē canum. in ꝓpoſito aūt delatrare eſt vrgente dolore contra rōnem loqui ⁊ ſic Boetius quia dixit actus hoīm non regi a deo cōtra rōnem loque batur ergo dicit ſe delatraſſe. ¶ Nota nō eſt hominis ſapientis moueri ex his quȩ dicuntur ab inſipiente contra rōnem. ſed magis debet inſipi/ entem inſtruere ⁊ conſolari. ergo philoſophia non fuit mota ex quȩſtib₃ Boetij ſed magis ipſum conſolabatur ¶ Nota phīa cognouit Boeti um eſſe miſerum ⁊ exulem Miſer eſt ille cuius animus ſequitur muta tionem rerum temporalium ita ꝙ extollitut in proſꝑis ⁊ dep̄mitut in ad uerſis. Exul in ꝓpoſito eſt ille non qui mutat regioēm ſed q̄ agit cōtra rōnem. ¶ Nota ꝙ ꝑ lachrymas poteſt cognoſci ꝙ rō hominis ſit turba/ ta. ſed quātum turbata ſit non cognoſcitur niſi ſermone dolentis. er/ go dicit philoſophia lachrymis cognoui te eſſe exulem. ſed quantum eſ/ ſet exilium neſciebam. niſi tua oratio mihi prodidiſſet. ¶ Nota ꝙ ille pulſus eſt a patria q̄ omnino rōnem amittit. ſed ille aberrat q̄ infra patriam in aliquo rōnem retinet ⁊ in aliquo amittit. Boetius autem n̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

erat pulſus ꝓcul a patria qꝛ non totã rõnem amiſerat. credebat eñ oĩa
regi a deo. ſed in hoc aberrabat ꝙ actus hoim a deo regi non putabat
¶ Nota de p̃ria hõis quę ẽ recta rõ loqtur Seneca in de remediis for
tuitoꝝ dicens. Patria ẽ vbicunq; hõ bñ eſt. illud ãt quod bñ in hõie eſt
non in loco ẽ. In hõis inq̃ ptãte eſt ſi ſapiens eſt non peregrinaṫ. ſi ſtult⁹
exulat. ¶ Nota a p̃ria rõnis nullus boetiũ expulit niſi ipſe ſeipſum. qꝛ
boetus non alieno impetu ſed ꝓprio defectui terminos ⁊ limites rõis exi
uit ¶ Nota ciuitas Atheniẽſium regebaṫ imperio multitudinis. pri
mo eñ eam regebant reges poſtea ſuccedente tp̃e principes. tandem pro
regimine ei⁹ ſingulis annis eligebanṫ xxxviij. ſapientes. ſed p̃ria rõis tm̃
vno principe regiṫ ſcʒ deo ꝗ eſt regula rectę rõnis ¶ Nota hõ dꝛ ori
undus a p̃ria rõnis inq̃tum aĩa eius intellectiua. quę vtiṫ recta rõne a
deo oriṫ ¶ Nota intm̃ hõ. manet in p̃ria rõnis inq̃tum deo ſubijciṫ ⁊
legi diuinę. ⁊ qꝛ deus in ſubiectione ſuoꝝ delectaṫ. ideo lętaṫ in multitudi
ne ciuiũ ⁊ non in expulſione eoꝝ. Repelliṫ ãt aliq̃s a p̃ria rõnis deo rebel
lando ⁊ a recta rõne recedendo ¶ Nota ꝗ obtp̃at ſe deo ẽ ſumme liber
qꝛ inquaneum aliq̃s agit ſm rõem intantũ eſt liber ſʒ ꝑ obtẽꝑare ſe deo
homo maxime agit ſm rationem. ergo talis maxime liber eſt. Unde
Seneca. lij. ep̃la dicit. Quęris quę ſit libertas. Libertas vera eſt nulli
rei pręterq̃ deo ſeruire. ęquanimiter proſpera ⁊ aduerſa ferre. ⁊ fortunam
in ęquũ ducere ¶ Nota ꝙ a ciuitate rõnis nullus exulat niſi ꝑ af-
fectionem tp̃alium. talis ãt affectio eſt voluntaria. ⁊ ideo ſola voluntate
aliq̃s exulat a tali ciuitate. ⁊ qꝛ talis affectio non p̃t hoiem occupare q̃-
diu eſt infra terminos rectę rationis. ideo dt phia. Nam ꝗ vallo e⁹. ⁊c.

¶ Itaq; non tam me loci h⁹ q̃ tua faci
es mouet. Ne bibliothecę potius cõ-
ptos ebore ac vitro ꝑietes q̃ tuę men
tis ſedẽ requiro. In qua non libros ſʒ
id qđ libris precium facit. libroꝝ quõ
dam meoꝝ ſñias collocaui.

¶ Hic phia q̃dam di
cta irrõabilia boetij ꝑ-
uipendit dicens. Ex q̊
aberraſti a p̃ria ratio-
nis. itaq; pro ergo. nõ
tam. i. non tm̃ facies. i.
diſpoſitio huius loci. i.
exilij. q̃. i. quãtum tua
facies. i. interior diſpo-
ſitio mentis tuę mouet
. i. perturbat me phi-
loſophiam quę deiecta eſt aduerſitate fortunę. Et quia ſuperius conquę-
ſtus fuit de carentia bibliothecę librorum iſtam carentiam paruipendẽs
philoſophia dicit. nec ego philoſophia. requiro. i. inueſtigo parietes bi-
bliothecę comptos. i. ornatos. ebore id eſt oſſibus elephantum. ac ꝑ etiã
vitro id ẽ gemmis p̃cioſis. q̃. i. inquantum. ſupple requiro ſedem. i. tran
quillitatem tuę mentis in qua mente. non collocaui. i. nõ poſui libros.
ſed illud quod facit precium id eſt precioſitatem libris ſcʒ ſententias me
orum libroꝝ ¶ Nota ꝙ boetius ſupra conquerendo de ſtatu ſuo
ſolum deplanxit incommoda corporalia non curans deiectionem animi
ſui. Unde philoſophia contra hoc ſolum deplangit animi ſui deiectio-
nem. ⁊ incommoda corporalia paruipendit.

Et q2 ſuperius quarta proſa dixit Boetius Nuquid nō mouet te facies huius loci ideo phia hic ſibi rndēs dt. mlto plus moueo2 ꝓpter animi deiectioēm q̄ꝫ ꝓpter locum exilij in quo exiſtis hō em̄ fortis animo omni loco vtitur pro patria. vn̄ Ouidius in libro de faſtis Omne ſolum forti patria eſt vt piſcib9 equo2 Et q2 etꝫ ꝯqueſtus fuit de bibliotheca reſpōdet phia ꝙ ipſa potius deplāgat ſentētias librorū quas ꝑ obliuioēm ꝑdit q̄ꝫ carentiam bibliothece ⁊ librorū.

¶ Hic phia ſub breuitate recolligit que Boetium ꝑturbauerūt dicens. Et tu Boeti dixiſti ꝟa de tuis meritis. i. factis in ꝯmune bonū id eſt ꝓpter vtilitatem oīm hoīm. ſed ſuꝑple dixiſti pauca ſuꝑple bn̄ficia tibi eueniſſe ꝓ mltitudie geſtorū. i. factorū tuorū ⁊ tu meorāſti. i. recitaſti nota. i. māifeſta cūctis hoib9. de hoēſtate. ſcꝫ de ſaluatiōe ſenat9. vel falſitate. i. ꝯpilatione falſarū lrārū obiectorū. i. imputatorū tibi. q̄dem ꝓ certo tu ſtrictim putaſti. i. exiſtimaſti attingēdū ſuꝑple ēe recte. i. rōnabiliter de ſceleribꝫ. i. de vicijs q̄ꝫ pro ⁊ fraudib9. i. deceptiōib9 delatorū. i. accuſantiuꝫ ꝙ ea. i. oīa iſta celebrēt. i. meorēt meli9. q̄ꝫ ꝓ ⁊ vberiuis. i. copioſus ore. i. ſermōe vulgi recognoſcētꝫ. i. meoratꝫ oīa etꝫ tu boeti increpuiſti vehemēter. i. fortiter factū. i. op9 iniuſti ſeātus ſuꝑple toti9. ⁊ tu etꝫ doluiſti de nrā crimīatiōe. i. vituperatiōe ⁊ etiā tu fleuiſti. i. ꝺfleuiſti damna. i. crimia leſe opiōis. i. maculate fame tue. poſtremo id eſt vltimo dolo2 incanduit aduerſus fortunam id eſt cōtra fortunā. q̄ꝫ ꝓ ⁊ ſuꝑple tu Boeti conqueſtus es nō penſari id eſt retribui equa. i. diḡ p̄mia

¶ Et tu quidem de tuis in commune bonum meritis vera quidem. ſed pro multitudine geſtorūꝫ tibi pauca dixiſti. De obiectorum tibi vel honeſtate vel falſitate: cunctis nota meorāſti. De ſceleribꝫ fraudibꝫq̄ꝫ delatorū recte tu q̄dem ſtrictim attingēdum putaſti. ꝙ ea melius vberiuſq̄ꝫ recognoſcētis omnia vulgi ore celebrētur. Increpuiſti etiam vehemēter iniuſti factum ſenatus. De noſtra etiam crimiātiōe doluiſti Leſe quoq̄ꝫ opinioīs dāna fleuiſti Poſtremo aduerſus fortunā dolo2 incāduit. ꝯqueſtuſq̄ꝫ nō equa meritis p̄mia penſari In extremo muſe ſeuiētꝫ vt vtiq̄ꝫ celum terras quoq̄ꝫ pax regeret poſuiſti..

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

meritis.i.pro meritis In extremo.i.in fine.ſenientꝫ muſe.i.furientꝫ metri tu ꝓpoſuiſti.i.dediſti.vota.i.p̄ces ꝙ ea pax ſupple diuine ꝓuidentie regeret terras.i.hoies terrenos.vti pro ſicut regit cœlum ¶ Nota ꝙ iſta oia fuerunt cauſa ꝑturbationis boetij ⁊ pertranctant ea in quarta proſa in fine metri.ſcꝫ O ſtelliferi.

¶ Sed qm̄ plurimus tibi affectuū tumultus incubuit: diuerſumqꝫ te dolor ira merorqꝫ diſtrahunt. vti nunc mentis es. nondū te validiora remedia cōtingunt. Itaqꝫ leuioribꝫ pauliſꝑ vtemur: vt que in tumorē perturbationibus influentibꝫ induruerunt: ad acrioris vim medicaminis recipiēdam tactu blandiore molleſcant.

¶ Hic phia dat modū medendi ipſum boetium dicēs. Sed qm̄ plurimus tumultus.i. valde magna multitudo affectuū.i.paſſionū incubuit.id eſt inſtitit tibi.⁊ dolor ira ⁊ mœror.i.triſticia diſtrahūt te diuerſum.i.ad diuerſa.ideo ſicut nunc mentis es nondū ꝯtingunt.i.reſpiciunt te validiora remedia id eſt fortiora medicamenta. Itaqꝫ nos vtemur pauliſper id eſt modicū leuioribus remedijs vt ea que indurerunt id eſt indurauerunt.in tumorem.i.inflaturā. perturbationibus.i.triſticijs animi influentibus id eſt euenientibꝫ.⁊ vt illa molleſcāt.i.mollia fiant blandiore tactu.i.leuiori medicina ad recipiendū vim acrioris.i.fortioris medicaminis ¶ Nota ꝙ Boetius fuit diſtractus multitudine affectionū.ſcꝫ ira.mœrore.⁊ dolore. Nam ira trahit hoiem ad vindictā.dolor ad deſperationem.mœror ad totius mētius aggrauationem. Ideo dicit phia.ꝙ ſua perturbatio iam non poſſit ſuſtinere fortiora remedia.ſed velit ſibi adhibere leuia.vt per talia p̄paratus ⁊ diſpoſitus ꝯſequenter poſſet percipere remedia acriora

¶ Metꝝ ſextum libri primi.

Cum phebi radijs graue
Cancri ſidus ineſtuat
Tum qui larga negantibꝫ
Sulcis ſemina credidit
Eluſus cereris fide
Quernas pergat ad arbores

¶ Hic incipit ſextum metrum huius primi qd̄ dicitur metrum glyconicum ab inuentore.choriambicuꝫ a pede predominante. Eſt autem choriambus pes conſtans ex prima ⁊ vltima longa ⁊ duabus medijs breuibꝫ. Unde primus pes huiꝰ metri eſt ſpondeus. Secundus choriambꝫ. Ter/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Nūq̄ꝫ purpureū nemus.
Lecturus violas petas
Cum ſeuis aquilonibꝰ
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Uernos ſtringere palmites
Uuis ſi libeat frui.
Autum no potius ſua
Bacchus munera ꝯtulit.

cius pyrrhikius q̄ eſt pes ꝯſtās ex duabꝫ breuibꝫ. ⁊ loco eiꝰ aliq̄n ponit̄ iābꝫ q̄ꝯſtat ex p̄ma breui ⁊ vltia lōga. In h̄ ꝗ metro ph̄ia ꝓbat dcm̄ ſuū ꝑ exēpla. d̄t ei ꝙ boetio ꝓ nūc nō ꝯuenirēt remedia fortia. ſꝫ alio tp̄e. ꝓbat ꝗ ꝙ oīa req̄rāt tp̄s determiātum ⁊ ſi fiāt extra ſuū tp̄s n̄ ꝓſpātur. ⁊ h̄ ꝓbat t̄bꝫ exemplis. ſcd̄o tāgit tēpora n̄ ꝑmiſceri q̄ deꝰ diſtinxit. ibi Signat tēpora Primū exēplū eſt de ſemine qd̄ ſi ſemiātur nō debito tp̄e nō profert fructum. vt ſi quis ſeminaret in iulio vel in auguſto. vn̄ d̄t ſic in lrā. Cum ꝓ q̄n graue ſidus cancri illius ſigni meſtuat. i. inardeſcit radijs p hœbi. i. ſolis. tum. i. ī illo tp̄e q̄ credidit. i. commiſit. larga ſemina. i. copioſa ſemina. ſulcis. i. cauernis terrę negātibꝫ ſupple ſpem meſſis. talis eluſus. i. fruſtratus fide. i. bn̄ficio cereris. i. deę frugum. ꝑgat. i. accedat ad arbores quernas. i. quercuum ⁊ veſcatur fructibꝫ eoꝝ. Tūc poīt ſcd̄m exēplum de floribꝫ q̄s homo fruſtra querit tp̄e hyemali cū tp̄s eoꝝ ſit in vere vn̄ d̄t in lrā Tu lecturꝰ id eſt collecturus violas tales flores nūq̄ꝫ petas. i. accedas purpureū nemus. i. floridā ſiluā cū. i. q̄n cāpus ſtridēs. i. ſonās cāpus īhorruit. i. horribiliter apparuit ſeuis aq̄lōibꝫ. i. crudelibꝫ vētis hyemalibꝫ. Tūc ponit terciū exemplū ⁊ eſt de uuis q̄ maturę ſunt in autumno. ⁊ iō fruſtra querūtur tp̄e vernali. vn̄ d̄t in lrā Si libeat frui uuis nō q̄ras auida. i. cupida manu ſtringere vernos palmites. i. ꝑnales vites. qꝛ bacchus deꝰ vini potius ꝯtulit ſua munera. i. uuas autūno. i. tp̄e autumnali.

❡ Nota ꝙ ſidus cancri d̄r graue qꝛ ſole exn̄te in cancro homīēs grauātur nimio calore. quo tp̄e nō eſt ſeminādum. qꝛ ad h̄ ꝙ ſemen conualeſcat req̄ritur humor q̄ calore ſolis feruido tp̄e reſoluitur ⁊ euaporat
❡ Nota ꝭm fabulas cum pluto rapuerat ꝓſerpinā mr̄ eius ceres q̄rens ipām in terris ⁊ nō inueniēs denegauit hōibꝫ bn̄ficiū frugū. ⁊ tūc homines ꝑgebāt ad arbores quercuū ⁊ comedebāt glādes. ⁊ ſic loq̄tur ph̄ia lrā. Nota de h̄ ꝙ d̄t ſtridēs cāpus d̄t Uguitio ꝙ ſtrideo des. vel ſtrido dis. eſt fortiter ſonare vel dentes ꝯcutere vel frendere.

Signat tp̄a ꝓprijs
Aptans officijs deus

❡ Hic oſtēdit philoſophia tp̄a nō ꝑmiſceri q̄ deus diſtinxit dicens. Deus ſignat id ē ornat tēpora aptans

Nec quas ipſe coercuit
Miſceri patitur vices.
Sic quod precipiti via
Certum deſerit ordinem
Letos non habet exitus

ea pprijs officijs nec ipſe deus patit miſceri vices.i.alternationes tpz ita tps vni officio deputatū ꝯueniat alteri. quas vices tpm ipſe coercuit.i.diſtinxit. Et addit.ſicut querens aliqua tpe non debito fruſtrat in querendo.ſic illud qđ deſerit certum ordinez.p̄cipiti.i.feſtina via illud non hȝ letos exitus.i.proſpez euētum.ſic a ſili.ſi phia relicto debito tpe miniſtraſſet Boetio fortē medicinā non fuiſſet proſperata in medicando ipſum ❡ Nota p debitum ordinē res ꝯſeruat in ſuo eſſe ⁊ in ſua natura.⁊ qđ deficit ab ordine etiā deficit ab eſſe. vñ Bo.qrto hu9 ſecunda pſa.Eſt eñ qđ retinet ordinem ſeruatqȝ naturā.qđ vero ab hoc deficit/eſſe qđ in ſui natura ſitum ē derelinquit.ppter quod debitus ordo in oib9 eſt obſeruandus..Vñ poeta.Eſt ordo ſumma limes ſapientis in arte.Ergo đt phia.quod p̄cipiti via ❡ Nota.oē agens in agendo debȝ pſtituere ſibi bonum finem.qꝛ rōne boni finis agens meret.⁊ rōne mali finis demeret.Vñ poeta.Non dat extemplo bona poſt primordia merces Congrua:ſed rectus p̄mia finis hȝ.Cum igit inordinatio impediat bonitatem finis.ideo vitanda eſt

❡ Proſa ſexta primi libri
❡ Inqſitio egritudinis

PRimū igitur inquit pateris ne me pauculis rogatiōib9 ſtatuz tue mētis attingere atqȝ tentare vt q modus ſit tue curatiōis intelligā. B. Tu vero arbitratu inqȝ tuo quē voles vt reſpō ſuꝝ rogato.

❡ Hec ē ſexta ⁊ vltima pſa hu9 primi.in q phia inquirit cām radicalez infirmitatis Boetij.ex qbuſdam interrogationib9 Et primo phia captat bñuolentiā Boetij.ſcđo ponit ſuas interrogationes.ibi.Tū illa Dicit primo O boeci anteqȝ adhibeā tibi remedia.ne pro nunqđ pateris.i.admittis me philoſophiam primuȝ pauculis rogationib9.id eſt interrogationib9 attingere p cognitionē atqȝ tentare id eſt rimari ſtatum.i.diſpoſitionem tue mentis vt intelligā.i.cognoſcam quis ſit modus tue curationis.i.ſanationis. vero pro ſed. ego boetius inqȝ.i.dixi tu phia rogato.i.interrogato tuo arbitratu.i.fm tuam voluntatez que voles.vt pro ſicut.rñ ſuꝝ.i.volentem rñdere ❡ Nota phia more boni medici non ſolum ſcrutat cās doloris per ſigna ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

trinſeca ſicut medici per vrinã et pulſum. quia hec ſigna nunquam fallunt. ſed etiã ſcrutatur cauſas doloris boetij per reſponſionem ad queſtiones. Et primo captat eius beniuolentiam reddendo ipſum attẽtum. per hoc quod dicit pauculis rogationibus ¶ Nota quod infirmi habent naturalem impotentiã nihil patiẽdi. ergo ex facili conturbantur. non ſolũ per multas interrogationes. ſed ex vna ſola volens ergo philoſophia mouere paucas queſtiones boetio infirmo primo captat eius beniuolentiam

¶ Hic philoſophia facit interrogationes. Secundo cãs totius infirmitatis ex reſponſionibus boetij recolligit. Tercio oñdit ipſum curabilẽ eſſe dã do modũ procedendi circa curationẽ eius. ſcd̃a ibi. Quare pleniſſime Tercia ibi. Sed ſoſpitatis auctori ¶ Primo philoſophia querit d̃ mũdi gubernatione. ſcd̃o de circumſtantijs gubernationis. ibi. Sed dic mihi. Adhuc diuiditur. quia primo philoſophia querit Secundo Boetius rñdet. tercio philoſophia eius rñſionem approbat dicens ergo o boeci. putas hunc mũdum agi. i. regi temerarijs. quaſi p et fortuitis caſibus. i. euentibus. an id ẽ nunquid. tu credis nullũ regimen rõnis. i. prouidentie diuine ieſſe ei mundo. ego boetius

P. Tum illa Huncciene inq̃t mundũ temerarijs agi fortuitiſq; caſib⁹ putas an vllũ credis ei regimen ineſſe rõnis B. Atq̃ inq̃ nullo exiſtimauerim modo vt fortuita temeritate. tã certa moueant̃. verum operi ſuo conditorem p̃ſidere deũ ſcio. nec vnq̃ fuerit dies qui me ab hac ſinẽ veritate depellat. P. Ita ẽ inquit. Nã id etiã pauloante cecinisti hoĩeſq; tm̃ diuine exortes cure eſſe deploraſti. Nam de ceteris quin ratione regerentur nihil mouebare. Pape autem vehementer admiror cur in tam ſalubri ſententia locatus egrotes. Verum alti⁹ perſcrutemur neſcio q̃d abeẽ coniecto

inq̃. i. dixi. atqui. i. certe. non exiſtimauerim id eſt putauerim nullo mõ. vt tam certa entia moueantur. i. regantur fortuita temeritate. i. improuiſa ſtulticia. ſed ſcio deum conditorem. i. creatorem p̃ſidere ſuo operi. i. ſue creationi. nec dies fuerit vnq̃. i. in aliquo opere. qui dies depellat. i. remoueat me boetiũ ab hac veritate ſententie iam dicte Tunc philoſophia approbãs eius rñſionem. Philoſophia inquit. i. dixit. itaq; eſt. nam tu cecinisti. i. dixisti etiam illud pauloante. i. in q̃nto metro hu⁹ primi. quia pro et tu deploraſti id ẽ planxiſti tm̃. i. ſolummodo ipſos homĩes eſſe exortes. i. carentes vel non participes diuine cure. i. diuine prouidentie. nãq; pro quia tu nihil moue/

bare.i.dubitaſti de ceteris ſuꝑple creaturis quin regerent rõne ſuꝑple ꝓ
uidentię dei.ãt pro ſed.pape ẽ interiectio admirantis.ego admiror vehe/
menter ꝙ tu locatus.i.poſitus in tam ſalubri ſiña egrotes.i.lãgueas. ve
rum pro ſed.nos ꝑſcrutemur altius.i.ꝓfundius.ego neſcio q̃d ſuꝑple ſit
illud ego ꝯiecto.i.opinor abeſſe tibi quid.i.aliquid ¶ Nota ꝙ infir
mitas boetij partim fuit ex ordinata affectione inq̃ntum boetius dolu/
it de tẽpalium rex amiſſione.⁊ partim fuit ex falſa exiſtimatione quantuz
ad duo. Eſtimabat em̃ malos hoies eſſe fœlices ⁊ potentes Scdo eſti/
mabat hoies non regi a diuina ꝓuidentia.ergo phia inquirit cãm radica
lem.ꝓpter quaz boetius incidit in iſtas incõmoditates.⁊ q̃ radix totius
morbi fuit ignorantia diuinę gubernationis quantum ad hoies. ideo ꝓ
mo querit de mundi gubernatione ¶ Nota ꝙ boetius innuit duas rões
ꝙ mundus regat a deo ꝓmam.ibi.tam certa.quę talis ẽ. Ea q̃ ſunt cer
ta ⁊ determinata non regunt a caſu ⁊ a fortuna cum regimen taliuz ſit
incertũ. ſed entia huius mundi ſunt certa q̃ a certis cauſis ꝓducta. Se
cundam rõnem innuit.ibi. Vel operi ſuo.q̃ talis eſt. Cauſatuz regit a cã
ſua.ſed ds eſt cã mundi cum ab ipſo dependeat cœlũ ⁊ tota natura g̊. ⁊c̃
¶ Nota phia rõnabiliter miratur ꝙ boetius credens mundũ regi a do pu
tabat hoies non regi ab ipſo.q̃ poſſet phia ſic arguere Deus regit mun
dum ſm te boetiũ.ſed hoies ſunt principalis pars mundi ſicut prius di
xiſti in metro operis tanti pars non vilis.ergo hoies regunt a deo

Sed dic mihi.qm̃ a deo mũdum regi
nõ ambigis.q̃bꝫ etiã gubernaculis re/
gatur aduertis. B. Vix inq̃ rõis tuę
ſentẽtiã noſco.nedum ad inquiſita reſ
pondere queam. P. Num me inquit
fefellit abeſſe aliquid ꝑ q̃d velut hiãti
valli robore in aĩm tuum ꝑturbatio/
num morbꝰ irrepſerit?

¶ Hic phia q̃rit de cir
cũſtãtijs gubernatiõis
mũdi. ſcdo q̃ res gubn
natę dirigũtur in ſuuz
finẽ iõ ſcdo q̃rit de fine
rex. ⁊ q̃ gubnatio dei
ſm rei ṽitatẽ etiã eſt cir
ca hoiẽs. iõ tercio q̃rit
de ꝯgnitiõe hois. ſcda
ibi Sed dic mihi. tcia
ibi Sz h̊ q̃q̃ Prio dt
Sz o Boeti dic mihi
phię qm̃ nõ ãbigis id ẽ
nõ dubitas mũdũ regi
id eſt gubernari a deo

Etiam nunqnid aduertis id eſt cognoſcis.quibus gubernaculis mun/
dus regat. Ego boetiꝰ inq̃.i.dixi.vix noſco ſniam.i.intellctũ tuę roga/
tionis.i.tuę interragationis.nedũ.i.adhuc non.queam.i.poſſuz rñdere
ad inquiſita.i.ad interrogata ſuꝑple phia inquit.i.dixit.non fefellit.i.nõ
decepit me ſuꝑple phiam abeſſe.i.deficere tibi aliquid per q̃d velut hian
te.i.patente.robore.i.firmitate valli.i.munitionis morbꝰ ꝑturbationuz
irrepſerit.i.ſubintrauerit in tuũ aĩm.quaſi diceret nunquid em̃ vex fuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

quod predixi tibi aliquid abeſſe.ꝑ qđ abeſſe ſiue ꝑ quem defectū dolor intrauit te ſicut aptum hoſtium. ¶ Nota ꝙ deus nō regit mūduz aliq̄bꝫ gubernaculis extrinſecis qꝛ ſic nō eēt ꝑ ſe ſufficiētiſſimus.ſed r̄git ipm ſua potētia q̄ attribuit patri.ſua ſapiā q̄ attribuit filio.ſua pietate ⁊ clemētia q̄ attribuit ſpūiſcō.⁊ de hoc patebit in ſcđo huius.

¶ Nota Illđ qđ aliq̄s homo vix intelligit.aliquo mō intelligit. licet cum difficultate.ex hoc ergo ꝙ Boetius đt ſe vix intelligere interrogatioēm phię innuit ſe aliquo mō intelligere tn̄ cū difficultate ꝓpter dolorem oppͥmētem rōem.⁊ iđ rn̄dere n̄ potuit. Nota qn̄ robur valli alicuius munitionis hiat ꝓpter aliquā rupturā in eo factā.tūc hoſtes igrediūtur munitioēm.ſic a ſimili qn̄ munimē rōnis q̄ animus munit tāq̄ꝫ vallo hiat ꝓpter defectum alicuius cognitionis.tūc neceſſario ꝑturbationes affectum ſubintrant animum.

¶ Hic phia q̄rit de cognitiōe finis reꝝ dicēs. Dic mihi ne.i.an meminiſti .i.recorderis q̄s ſit finis reꝝ ſupple oim᷑ ve pro vel quo.i.ad quem finem intentio totius uaturę tendat.i.laboret.ego Boetius inq̄ꝫ

Sed dic mihi. meminiſti ne quis ſit rerum finis. quo ve totius naturę tendat intentio? B Audieram inquā. ſed memoriam meror hebetauit. P. Atq̄ ſcis vn̄ cūcta proceſſerint? B Noui inquā. deū eſſe reſpondi. P. Et qui fieri poteſt vt principio cognito quis ſit finis ignores Uerum hij ꝑturbationū mores ⁊ ea valētia eſt vt mouere quidem loco homiēm poſſint. cōuellere āt ſibiq̄ꝫ totū extirpare n̄ poſſint:

.i.dixi. audierā ſupple olim.ſed meror.i.ꝑturbatio hebetauit.i.obſcurauit memoriā.i.intellectū atq̄ ꝓ certo ſcis vn̄ cūcta.i.oīa entia ꝓceſſerint.i.ꝑncipiū ſuū habuerint.ego boetius inquā.i.dixi. noui. q̄ꝫ ꝓ ⁊ rn̄di deū eſſe ꝑncipiū oim reꝝ. Et dixit phia.⁊ q̄.i.quō p̄t fieri h̄ vt ꝯgnito.i.noto ꝑncipio.ſ.oim reꝝ ignores.i.neſcias q̄s ſit finis reꝝ ſupple oim veꝝ ꝓ ſed hi mores ꝑturbationum ſunt ⁊ ea valētia.i. vigor vel ptās ꝑturbationū eſt.vt quidem.i.certe pn̄t mouere hominem. loco.i.a ſtabilitate ꝑfecte cognitionis.autem pro ſed non poſſunt euellere ſupple radicitus. q̄ꝫ pro ⁊ extirpare id eſt eradicare ſibi totum. ¶ Nota phia rōnabiliter querit Boetium an cognoſcat finem omnium rerum quia finis eſt cauſa cauſarum ⁊ eſt optimū cuius gratia alia fiūt ꝓpter qđ ignorato fine nihil ꝑfecte cognoſcitur eorum que ſunt ad finem.nam ſm̄ exigentiam finis cetera moderātur ¶ Nota qn̄ principiū ⁊ finis coincidunt in vnū. ſicut in circulo idem ē principiū ⁊ finis. Tūc videt̄ mi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rabile ꝙ tunc principiū cognoſcat̃ ⁊ finis ignoret̃.cum ḡ deus ſit princi
pium ⁊ finis oīm reꝝ.cognito ipſo ſub rōne principij videt̃ etiā cognoſci
ſub rōne finis.ꝙ āt deus ſit ṗncipium oīm pꝫ qꝛ ab ipſo deriuatū eſt ſin/
gulis eſſe ⁊ viuere.ṗmo cœli ⁊.mundi ꝙ āt ſit finis oīm pꝫ qꝛ gratia eiꝰ
omnia fiunt ⁊ ad ipſuꝫ ordinantur.nam in rebus ꝯſtantibus ex arte ⁊ na
tura ſꝑ vilius eſt ꝓpter melius.deus āt eſt optimum eoꝝ q̄ in natura ſunt
Ex prohemio methaphiſicę ¶ Nota licet ꝑturbati aliq̄lem cog
nitionē reꝝ habeant.tn̄ impediuntur ne ꝑfecte cognoſcant Licet ergo bo
etius aliq̄liter cognouerit deum eſſe principium reꝝ.tn̄ qꝛ turbatus fuit
ꝑfecte naturā huius principij non cognouit.⁊ iō ignorauit ipſum eſſe fi
nem reꝝ ¶ Nota ꝙ paſſio eſt motus particulę appetitiuę ſub phan/
taſia boni ⁊ mali ſm Euſtraciū.ij.ethi. Et hij ſunt mores paſſionuꝫ q̄
p̄nt hoiem mouere a ſtabilitate rationis.ſed totaliter ipſuꝫ non poſſunt
euellere ab omni cognitione

¶ Hic phia facit aliā interrogationē de cognitione humanę natu/
rę dicēs.Sed ego etiā velim tu rn̄deas.i.rn̄ſum des.hoc.i.ad hoc.ne pro
nunq̄d.tu meminiſti.i.ſcis te eſſe hoiēꝫ. Ego boetius inq̄.i.dixi q̄dni.i.
ꝓpter q̄d.non meminerim.i.ſcio.Et q̄rit vlterius phia.Igitur ne.i.nun
quid poteris ꝓferre.i.
dicere quid ſit homo.i.
definitionem hoīs.re/
ſpondet Boetius nun
quid phia.tu interro/
gas me hoccine.i.hoc.
an.i.vtrum ne ſciā me
eſſe rationale atq̄ pror
mortale animal. Ego
boetius ſcio ⁊ confite/
or.id eſt fateor me eſſe
id ſupple animal ratio
nale ⁊ mortale. Et illa
ſupple philoſophia di/
xit.ne pro nunquid ni
hil nouiſti te eſſe aliud
q̄ animal rōnale mor
tale.Dicit boetius Ni
hil ſupple philoſophia
inquit id eſt dixit. iam
ego ſcio aliam cauſam ſupple q̄ ignorantiā diuinę prouidentię.vel maxi
mam cauſam tui morbi.tu deſijſti.i.ceſſaſti noſſe.i.noſcere quid ſis

¶ Sed hoc q̄ꝫ rn̄deas velim.hoīem
ne te eſſe meminiſti? B.Quidni inq̄m
meminer? P.Quid igit̃ hō ſit poteriſ
ne ꝓferre? B.Hoccine interrogas.an
eſſe me ſciā rationale animal atq̄ mor
tale? Scio.⁊ id me eſſe confiteor. P.
Et illa nihil ne te? B.Nihil. P.Jam
ſcio inquit morbi tui aliam vel maxi/
mā cauſam.quid ipſe ſis noſſe deſiſti

¶ Nota licet hō ſit mortalis ſm corpus non tn̄ ſm aiām intellectiuā
quę eſt dignior pars hoīs.⁊ qꝛ boetius dixit ſe eſſe nihil aliud q̄ animal
rōale ⁊ mortale.ideo non q̄ſiuit niſi bona mortalia de quoꝝ bonoꝝ amiſ
ſione doluit non curans partem immortalē.ſcꝫ aiām rōne cuius debuit
appetere bona immortalia.iō phia dt ꝙ boetius ſe non nouerit ¶ Nota

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝙ cā maxima morbi homīs eſt ſeipſum ignorare. qꝛ dᷤ Boeti⁹ ſcdo hui⁹ pro. v. ꝙ ꝯditio huāne nature eſt cum ſe ꝯgſcat ꝙ ceteras res excellat. Cum āt noſſe ſe deſierit eadē naꝛa infra beſtias redigaꝛ. nā ceteris ani/ mātibꝫ ſeſe ignorare naturalr̄ eſt. hōibꝫ ꝓo vicio venit Et dᷤ Themiſti⁹ ſupꝫ de aīa Quid turpius eſt anime cū ſit alioꝝ cognoſcitiua ꝙ ſuiipſi⁹ eſt ignara. Anima ſeipſam ignorans quomodo de alijs fida putabiꝛ cognoſcitiua. quaſi diceret nullo modo.

¶ Hic phīa ex dictꝫ boetij recolligit oīs cās totius infirmitatꝫ dicens. Quare pro igitur ego phīa inuēi pleīſſime. i. pfectiſſime rōnē. i. cām tue egritudinis. i. infirmitatꝫ. vel inueni aditum. i. acceſſum recōci/ liāde ſoſpitatꝫ. i. recuperāde ſanitatꝫ tue qꝺ declarat Nam ꝓ qꝛ qm̄ tu cō funderis. i. ꝯfuſus es obliuiōe. i. ignorātia tuiipſi⁹. tu doluiſti te ēe exulē

Quare pleniſſime vel egritudinis tue rōnem vel aditum reconſiliande ſoſpi tatis inueni. Nam quoniam tui obli uione confunderis. exulem te ⁊ expo// liatum ꝓprijs bonis eſſe doluiſti Quo niam vero quis ſit rerum finis igno// ras: nequā homines atqꝫ nefarios po tentes feliceſqꝫ arbitraris. Quoniam vero quibꝫ gubernaculis mund⁹ rega tur oblitus es. has fortunarum vices eſtimas ſine rectore fluitare. Magne non ad morbum modo verum ad inte ritum quoqꝫ cauſe.

qꝫ ꝓ ⁊ expoliatū. i. ꝓua tum ꝓprijs bōis. i. diui cijs. qm̄ ꝓ qꝛ. tu igno/ ras. i. neſcis q̇s ſit finiſ reꝝ oīm. tu arbitraris. i. putas nequā. i. ma/ los. atqꝫ ꝓ ⁊ nefarios. i. iniqꝯs hoīēs ēe potē/ tes qꝫ ꝓ ⁊ felices. qm̄ ꝓ qꝛ tu oblit⁹ es q̇bꝫ gub naclis. i. regimibꝫ ipſe mūd⁹ regaꝛ. tu eſtimas. i. opiāris has vices. i. alternatioēs fortuārū. i. reꝝ fortuitaꝝ fluitaꝛ. i. diuagari ſine rectore iſte ſt̄ magne cauſe nō mō. i. n̄ ſolū ad morbū veꝝ ꝓ ſꝫ. ſt̄ ad interituꝫ. i. ad mortē vel ad ꝑdi tioēm aīe. Nota hō ſe/ ipꝫ ignorās extra limi tes recte rōnis poſit⁹ eſt ⁊ tal dꝛ ēe exul vt ꝑus viſum ē Nota hō ſeipꝫ ignorās tm̄ ſe eſtiman do eſſe mortalem. dolet de amiſſione bonoꝝ mortalium ergo dᷤ phīa. qꝛ tui obliuione confunderis exulem te ⁊ expoliatum ꝓprijs bonis doluiſti

¶ Nota ex aſſecutione vel ꝑditione vltimi finis homo dꝛ potens vel impotens ex quarto huius. qꝛ ergo Boetius ignorauit vltimū finē rerum. iō putabat malos eſſe potentes ¶ Nota Boetius ignorauit q̇bꝫ gubernaculis mūdus regeretur ideo ignorauit ꝙ deus ſua bonitate oīa diſponeret ğ putabat vices fortunaꝝ eſſe ſine rectore.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Sed ſoſpitatis auctori grates. ꝙ te nondum totū natura deſtituit. Habemus maximū tuę fomitē ſalutis. veram de mundi gubernatione ſn̄iam ꝙ eam non caſuuz temeritati. ſed diuinę rationi ſubditā credis. Nihil igit̃ pertimeſcas. iam tibi ex hac intima ſcintillula. vitalis calor illuxerit. Sed q̄niam firmioribus remedijs nondum tempus ē. ⁊ eam mentiū ꝯſtat eſſe naturam. vt quotiens abiecerint veras falſis opinionibus induantur. ex quibus orta perturbationū caligo. verꝝ illum confundit intuitū. Hanc pauliſꝑ lenibus mediocribuſqꝫ fomentis attenuare tentabo. vt dimotis fallaciū affectionū tenebris ſplendorem vere lucis poſſis agnoſcere.

¶ Hic ph̄ia oſ̄dit boetiū eſſe curabilē dādo modū procedēdi circa curationē e⁹ dicēs Tu des grates auctori ſoſpitatis .i. ſanitatis. ꝙ nondū .i. non adhuc natura .i. vigor naturał. deſtituit .i. deſeruit te totū .i. totał̄r. nos ph̄ia habemus maximuz fomitē .i. radicē tuę ſalutis .i. ſanitatis .ſ. veraz ſn̄am .i. intellectuz de mundi gubernatione. ꝙ tu credis eam ſupple gubernationē non eſſe ſubditā .i. ſubiectam temeritati caſuuz ſupple fortuitorꝝ. ſꝫ diuinę rōi Igit̃ nihil ꝑtimeſcas iā tibi Boetio. ex hac minima ſcintillula .i. parua veritate illuxerit vitał calor .i. ardor in corę veritatis aīām viuificans. Tunc dat modū procedendi circa curationē eius dicens Sed qm̄ pro qꝛ. nondum .i. non adhuc ē tēpus firmioribus remedijs vti. ⁊ ꝯſtat .i. manifeſtum ē eam eſſe naturam mentiū vt quotiens abiecerint veras opiniones. induant̃ .i. inuoluant̃ falſis opinionib⁊. ex q̄bus falſis opinionib⁊. caligo .i. obſcuritas. ꝑturbationū .i. paſſionum orta .i. creata. ꝯfundit illum verꝝ intuitū .i. cognitionez mentis. ego ſupple ph̄ia tentabo attenuare .i. remouere. pauliſꝑ .i. modicum hanc caliginem lenib⁊ .i. facilibus. qꝫ pro ⁊ mediocribus fomentis .i. medicinis. vt dimotis .i. remotis tenebris fallaciū affectuuz .i. falſorꝝ opinionū vel paſſionū poſſis agnoſcere .i. intelligere ſplendorem .i. claritatem vere lucis .i. lucidę veritatis ¶ Nota ſicut in morbo corporali vigente principali membro puta corde p̄t per medicinas introduci ſanitas alijs mēbris. ſed naturali calore deſtituēte ipſuz cor. fruſtratur ſpes ſaītat⁊ Sic in morbo ſp̄uali manente in Boetio cognitione illi⁹ principij ꝙ d̄s gubernet mundum. p̄t procurari ſalus q̄ntum ad errorē

in aliȷ̄s. ꝗ̄ dt pħia quaſi ꝯgratulādo Boetio debes reddere grates aucꝫ/
tori ſoſpitatꝭ. ¶ Nota qn̄ intellectꝰ abiȷ̄cit verā opinioēm ſtatim
afficitur falſa opiniōe qꝛ intellectꝰ n̄ abiȷ̄cit verā opinioēm niſi ꝓpter ali
quā ꝑſuaſioēm ꝑ ꝯ̄rium. nihil āt ꝯ̄riatur ꝟo niſi fl̄m. iō intellectus nō p̄t
abiȷ̄cere ꝟm niſi accipiēdo fl̄m ¶ Nota tenebꝛe affectionū impediūt rec
tum iudicium. qꝛ triſticia ſtupefacit ⁊ coꝛ rūpit naturam ex ethicis. ſed
amoꝛ ⁊ odium ꝑuertūt iudiciū ſm Ptolomeū in cētilogio. ⁊ ire ⁊ ꝯcupi
ſcentię venereoꝝ maxiē trāſmutāt coꝛpꝰ. ⁊ ꝗbuſdā inſanias faciunt. vij.
Ethic. ⁊ impedit ira aīm ne poſſit cernere ꝟm ſm Cathoēm

¶ Hic incipit ſeptimū ⁊ vltimū metrum huius primi. qđ vocaꝶ
metꝝ adonicum ab inuentoꝛe. dimetꝝ a numero pedū. dactylicū a pede p̄
domināte. In quo metro pħia ꝓbat ꝑ exēpla qđ dixit. Dixit eīm pħia
ꝙ caligo ꝑturbationū impedit intuitū ꝟitatꝭ Hoc p̄mo ꝓbat pħia
tribꝫ exēplis. ſcđo hoꝛtaꝶ nos ad fugā ꝑturbationū. ibi Tu quoqꝫ ſi uis
Prima in tres ſm tria
exempla ꝗ̄ ptēbūt. Di
cit p̄mo Sidera ꝯdita
.i. abſcōdita atris. i. ob
ſcuris nubibꝫ. nullum
lumen pn̄t fundere ad
illumiāndū terrā Tūc
ponit ſcđm exēplū Si
turbidꝰ auſter. i. obſcu
rus vētus voluēs id eſt
mouēs mare miſceat.
.i. ꝯmiſceat cum ſceno
qđ eſt in fundo eſtum
maris. i. feruoꝛē tūc vn
da maris dudū. i. p̄us
vitrea. i. trāſparēs ad
modū vitri. par. i. ſil'is
ſerenis. i. claris diebꝫ.
mox. i. ſtatim ſupple il
la aqua facta ſoꝛdida
ꝑ flatū vēti reſoluto ſce
no. i. eleuato luto. ob/
ſtat. i. reſiſtit viſibꝫ. i. o

¶ Metrum ſeptim̄ libri p̄mi.

Nubibꝫ atris Condita nullū
Fūdere pn̄t Sidera lumen
Si mare voluēs Turbidꝰ auſter
Miſceat eſtum Vitrea dudum
Parqꝫ ſerenis Unda diebus
Mox reſoluto Soꝛdida ſceno
Viſibus obſtat Quiqꝫ vagatur
Mōtibꝫ altis Defluus amnis
Sepe reſiſtit Rupe ſoluti
Obice ſaxi.

culis n̄ potētibꝫ penetrare vndā maris. Tūc ponit terciū exēplū. Am
nis. i. fluuius ꝗ̄ de altis mōtibꝫ vagaꝶ. i. diſcurrit. ille ſepe reſiſtit. i. flecti
tur obice. i. obiectiōe ſoluti ſaxi. i. rupti lapidis rupe. i. de mōte ¶ Nota ſi
militudo quā pħia p̄tēdit ē iſta Sicꝫ ſidera ꝯſueta nob lucere ⁊ terram
illumiāre ceſſāt h̄ facere ꝓpꝫ interpoſitionem nubium obbſcurarū ſic in
tellectus ⁊ rō quę lucent ⁊ illumiānt homiēm in cognitiōe veritatꝭ impe
diuntur caligine ꝑturbationum. ¶ Nota ꝙ ſimilitudo ſecūdi exem
pli in hoc conſiſtit Sicut aqua maris manēte clara ad modum vitri.

viſus poteſt eam penetrare ⁊ videre que ſunt ſub aqua. Sed ſi turba/
tur illa ꝑ ventum tunc obſtat viui. Sic animus hoīs q̄etus non impe/
dit iudicium rōnis ſed ſi moueat ⁊ turbet affectione tpalium ſtatim obſi
ſtit rōni impediens eiꝰ iudicium ¶ Nota ꝙ ſilitudo tercij exempli ta
lis ē. Sicut aqua currens de altis montibꝫ libere recto tramite ꝓcedit ⁊
per obſtaculū lapidis q̄ reſoluit de monte. impedit ne recte ꝓcedat. ſic rō
libera non impedita recte iudicat. Si āt rō afficitur motibꝫ affectuum.
impedit in iudicio ⁊ veritatis cognitione ¶ Nota ꝙ rupes ē moles la
pidea ſiue mons lapideus. ſed ſaxum eſt ps reſoluta a rupe. i. a monte

¶ Hic phia hortat ad
fugā perturbationum
ſiue affectionuz animi
dicēs. Si tu vis cerne/
re. i. videre vel iudicare
veꝝ. i. veritatē claro lu
mine. i. vera cognitiōe.
Et ſi vis etiaz carpere
. i. attingere callem. i.
viā veritatis recto tra
mite. i. proceſſu rōnis.

Tu quoqꝫ ſi vis — Lumine claro.
Cernere verum. — Tramite recto.
Carpere callem — Gaudia pelle
Pelle timorem — Speqꝫ fugato.
Nec dolor aſſit — Nubila mens ē
Vinctaqꝫ frenis — Hic vbi regnāt.

tunc tu pelle. i. repelle gaudia ſuꝑple que ſunt de bonis pn̄tibꝫ. ⁊ pelle. i.
remoue a te timorem ſuꝑple de futuro malo. qꝫ pro ⁊ tu fugato ſpem ſup
ple que ē de bona fortuna. nec etiā aſſit dolor ſuꝑple q̄ eſt de pn̄ti amiſſi/
one bonoꝝ. mens eſt nubila. i. obſcura vel operta. qꝫ pro ⁊. eſt vincta. i. li/
gata. frenis. i. ligaminibus. vbi. i. in qua mente. hec ſuꝑple predicta. reg
nant. i. dn̄antur ſcꝫ gaudium de pn̄tibꝫ bonis. timor d̄ futuro malo. ſpes
de futuro bono. dolor de pn̄ti malo ¶ Nota ſicut prius tractum eſt
affectio eſt motus particule ſenſitiue ſub phantaſia boni vel mali animū
efficiens. ⁊ rectum rōnis iudiciū impediens. Et ſunt quatuor affectiōēs
tales principales ad q̄s oēs alie reducunt. ſ. gaudium. ſpes. timor ⁊ dolor
quaꝝ ſufficientia ſic accipit. Oīs paſſio vel eſt reſpectu boni vel mali. ſi
reſpectu boni hoc dupl'r. vel reſpectu boni pn̄tis ſic eſt gaudium quod ē
de pn̄ti bono. ſi eſt reſpectu boni abſentis ſic eſt ſpes que ē de futuro bo/
no. Si āt paſſio eſt reſpectu mali hoc dupl'r. vel reſpectu mali pn̄tis ſic
eſt dolor qui eſt de pn̄ti malo. ſi eſt reſpectu mali abſentis ſic eſt timor q̄
eſt de futuro malo ¶ Nota ꝙ iſte paſſiones non ſunt pellende vt nō
ſint in animo hoīs. qꝛ vix inuenit hō ſine ipſis. ſed ſic ſunt pellende vt nō
dn̄entur in hoīe. Unde ſedare hmōi paſſiones vt non dn̄entur eſt hoīs v̄
tuoſi. qꝛ virtus ꝯſiſtit in moderatione paſſionū. ſi āt regnant ⁊ dn̄antur
in hoīe tunc impediunt iudicium rōnis ꝓpter quod dixit Euſtratius ſu/
per libro ethicoꝝ. Opꝫ reluctari ꝯtra paſſiones ſenſitiuas. que ſi ꝑualu
erint impediunt vires aīe. ¶ Nota iſte paſſiones ⁊ affectiones ſi ordi/
nant ad terrena tūc ſunt nociue. attamen pn̄t eſſe meritorie ⁊ v̄tuoſe ſi fu
erint ad debitos fines ordinate. Un̄ Richardus in li. xij. p̄ſiarchaꝝ. d̄t.
Ordinatū ⁊ veꝝ gaudium tunc habemꝰ qn̄ de veris ⁊ eternis bonis gau
demus. Etiam timor eſt v̄tuoſus ſi fuerit ad deū ordinatus. qꝛ ſcp̄tum eſt

Initiū ſapiē timor dñi. Et idē Richard⁹ dt Pria ꝟtutū ꝑles ſine q̄ cete ras hrē ñ pt eſt timor dei. Itē ſpes vt dt idē Richard⁹ efficit ordiāta ſi de indulgētia venię gnātur. Vñ dt Vere ⁊ abſq̧ vllo dubio q̄nto quis frequētius quātoq̧ vehemētius de ſuo reatu interno dolore afficit. tāto certior tātoq̧ ſecurior ꝑ ſpem de indulgētia venię efficit. Silr dolor eſt ꝟtuoſus qñ fit ad deplāgēdū culpā. Vñ Richard⁹ Quāto qs vehemē/ tius metuit pęnā quā meruit. tāto acerbius plāgit culpā quā fecit

¶ Hic eſt ſecūd⁹ liber Boetij de ꝯſolatiōe phię q̇ ꝯtinuat ad libꝝ ꝑcedētem in hūc modū Poſtq̧ phia in pmo libro iueſtigauit cās radica les infirmitatꝫ Boetij in h ſcdo ꝓcedit ad eius curatioēm. pmo adhibē do ſibi remedia leuia. ſcdo remedia validiora in libris ſequētib⁹. hūc mo dū medicādi phia pro miſit boetio. Et dīdit iſte liber in xvi. ꝑtes qr octo ſunt ꝓſe ⁊ octo me tra hui⁹ ſcdi. q̄ ꝑtes pa tebūt. qd āt in q̄libet ꝑ te agat ſilr videbitur. Pria ꝓſa dīdit. pmo o ſtēdit boetius qd phia egerit poſt p̄dicta ⁊ re/ ſumit vnā cām dolorꝫ boetij. Scdo phia po nit quēdā effectū fortu nę. tercio excuſat ſe de q̄dā. q̄rto tāgit oꝑtuni tatē medēdi boetium. q̇nto procedit ad leuia medicamēta eius. ſcda ibi Intelligo. tcia ibi. Sed vt arbitror. q̄rta ibi Sed tꝑs eſt. quin/ ta ibi. Quid eſt igitur o hō Prio dt. Poſt hec q̄ dcā ſunt phia obticu it. i. tacuit pauliſꝑ id ē modicum. atq̧ pro ⁊. vbi. i. poſtq̧ collegit. id eſt intellexit meam attentioēm. i. diligenti am modeſta taciturnitate. i. tempato ſilētio exorſa eſt. i. incepit loq̇. ſic. i. taliter. ſi ꝓ qr ego ꝯgnoui cās. i. rōnes radicales. q̧ ꝓ ⁊ hitum. i. diſpōnē. tuę egritudinis. i. infirmitatis. tu Boeci tabeſcis id eſt triſtaris affectu. q̧ pro ⁊ deſiderio prioris fortunę quę fuit tibi proſpera. ea fortuna mu/

¶ Finit liber pm⁹ Incipit ſcds.

¶ Proſa pma.

Oſtēdit poſt motioēm fortūę aīm eſſe turbatū quē vult ſanare phia ꝑ facun diam loquelę.

Poſt hec pauliſꝑ obticuit. atq̧ vbi attentioēm meā modeſta taciturnitate col legit ſic exorſa eſt. P. Si penitus egri tudinis tuę cās habitūq̧ cognoui. for tūę prioris affectu deſiderioq̧ tabeſcꝭ Ea tm̄ animi tui ſtatum ſicuti tu tibi fingis mutata ꝑuertit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tata.i.variata apud te peruertit.i.mutauit ſtatū .i. diſpōnez tui animi .i.tuę mentis ſicut tu tibi fingis ¶ Notandū ꝙ phia poſt ꝓdicta obticuit vt Boetius magis aīo deliberato verba phię colligere poſſet ⁊ ſibi rn̄dere. qꝛ ſm Senecā in prouerbijs. Deliberare vtilia mora tutiſſima eſt. Deliberādum ē diu quicquid faciēdum eſt ſemel/ diſcute q̄d audias proba q̄d credas. Et ideo phia obticuit tanq̄ȝ laſſata ex queſtionibꝫ pri⁹ motis. vn̄ Seneca in li. de virtutibꝫ cardinalibꝫ. Non ſꝑ in actu ſis ſȝ interdum aīo tuo reqēm dato ⁊ requies illa ſit plena ſapia ¶ Nota de hoc ꝙ dr̄ moleſta taciturnitate duplex ē taciturnitas. q̄dam moderata. alia ſuperflua. Moderata taciturnitas eſt qn̄ tacetur qn̄ tacendum ē De qua loquitur Seneca in prouerbijs dicens. Tene ſemper vocis ⁊ ſilentij temperamentū. tamen in hoc libentius incumbe. vt libenti⁹ audias q̄ȝ loquaris . qui em̄ neſcit tacere neſcit loqui. Superflua taciturnitas eſt qn̄ tacetur cū loquendum ē. de qua dicit poeta. Nam nimiū tacuiſſe nocet. ¶ Nota ꝙ boetius in ſtatu miſerię non erat magnanimus. qꝛ habuit animū peruerſum fortuna. Magnimus em̄ eſt qui contra difformes inſultus fortunę vnanimi mentis ꝯſtantia militat ſm Albertum ſuper primo li. ethicoꝝ. Et Seneca prima epl'a ad Lucilliū dicit. Primū argumentum ꝯpoſitę mentis exiſtimo poſſe ꝯſiſtere ⁊ ſecum morari ¶ Nota ꝙ phia dicit fortunā eſſe mutatā circa Boetium ſicut ipſe fingit. hoc dicit pro tanto. qꝛ ſm rei veritatem fortuna non erat circa ipſum mutata. ſicut phia infra probabit

¶ Intelligo multiformes illi⁹ ꝓdigij fucos: ⁊ eouſq̄ȝ cū hijs q̄s eludere nitit̄ blandiſſimā familiaritatez exercet dū intolerabili dolore ꝯfundat quos īſperata reliquerit. Cuius ſi naturam. mores ac meritū reminiſcare nec habuiſſe te in ea pulchꝝ aliquid: nec amiſiſſe cognoſces.

¶ Hic phia pouit quēdam effectū fortunę dicēs Ego intelligo. i. cognoſco multiformes fucos. i. decœptiones illius ꝓdigij. i. fortunę. ⁊ eouſq̄ȝ. i. tādiu ſcȝ ipſa fortuna exercet blandiſſimā familiaritatē cuȝ his quos nitit̄. i. laborat. eludere. i. decipere. duȝ. i. donec ꝯfundat. i. protrahat intolerabili dolore eos quos fortuna inſperata. i. ſine ſpe. reliquerit. i. dimiſerit. cuius ſcȝ fortunę. ſi tu Boeci reminiſcare. i. recorderis naturā mores. ac ꝓ etiā. merituȝ. i. dignitatē. nec etiā cognoſces te boetiū in ea fortuna habuiſſe aliq̄d pulchꝝ nec amiſiſſe. ⁊ ꝑ ꝯn̄s de amiſſione e⁹ nihil ē dolendū. ¶ Nota ꝙ ꝓdigiū eſt miraculū ꝑter ſolitū curſum naturę ꝓueniēs. ⁊ dr̄ ꝓdigiū quaſi porro ꝓducens hoīes in admirationē. Vel ſm Vguitionē. Prodigiuȝ eſt mōſtꝝ ad vaſtandū paratū. dcm̄ a ꝓdigo gis. qd̄ eſt vaſto as. Fortūa āt ꝑt dici ꝓdigiū primo: qꝛ ducit hoīes in admirationē. eo ꝙ bonis mala ⁊ malis bona tribuit. vel dr̄ ꝓdigiū ſcdo mō/ qꝛ vaſtat aīm hoīs. ꝓſꝑa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

em̄ fortũa vaſtat aĩm homis ꝑ nimiã ſollicitudiẽm. aduerſa ꝑ nimiã de/ſolatioẽm. ❡ Nota fucus in vna ſignificatiõe dꝛ coloꝛ ſuppoſitꝰ natali coloꝛi ⁊ ponitur pro deceptiõe qꝛ talis coloꝛ decipit viſum cum facit mulierem defoꝛmem apparere pulcram. Nota ꝙ foꝛtuna ſua familiaritate decipit homiẽm ⁊ ꝯfundit. qꝛ dꝛ Seneca in libꝛo de ꝯſolatiõe filij Elye. Nemiẽm aduerſa foꝛtũa ꝯminuit niſi quẽ ſcd̾a decipit. Et dꝛ in ꝓuerbijs Foꝛtũa quẽ nimiũ fouet hũc ſtultũ facit. foꝛtũa nulli ſemel obeſſe ꝯtenta eſt. foꝛtũa vitrea eſt. dum ſplendet frangitur. ⁊ Seneca q̄rta ep̄la dꝛ. Nemiẽm eo foꝛtũa ꝓuexit vt nõ tm̄ illi minaretur quãtũ ꝓmiſerat. noli huius tranquillitati confidere. memẽto ꝙ mare euertit. ⁊ eodẽ die vbi luſerunt nauigia abſoꝛberentur.

❡ Hic ph̄ia excuſat ſe de quodam dicẽs. Sed vt ego ph̄ia arbitroꝛ id eſt opinoꝛ haud multum id eſt nõ multum laboꝛauerim reuocare. i. reducere. tibi hec ſupple ꝑdicta de moribꝫ foꝛtũe in meõꝛiam. em̄ pro qꝛ tu ſolebas. i. ꝯſuetus fuiſti pn̄tem. i. aſtãtem foꝛtuãm. qꝫ pro ⁊ blandiẽtem. i. applaudẽtem inceſſere. i. arguere virilibꝫ. i. aſꝑis ꝟbis. qꝫ ꝓ ⁊ inſectabare. i. ꝓſeq̄baris eam foꝛtuãm de noſtro aditu. i. nrã infoꝛmatiõe prolatꝫ. i. pronũciatꝫ ſentẽtijs. verꝫ pro ſed omnis ſubita. i. feſtina mutatio

Sed vt arbitroꝛ haud multum tibi hec in memoꝛiam reuocare laboꝛauerim Solebas enim preſentem quoqꝫ blandientemqꝫ virilibꝫ inceſſere ꝟbis eamqꝫ de noſtro aditu pꝛolatis inſectabare ſentencijs. Uerum omnis ſubita mutatio rerum non ſine quodam q̄ſi fluctu contingit animoꝛum. Sic factum eſt vt tu quoqꝫ pauliſper a tua trãquillitate diſceſſeris.

nõ ꝯtingit. i. aduenit. ſine quodam ꝯflictu. id eſt turbatiõe animorũ. ſic id ẽ taliter factuꝫ eſt ſcꝫ de te vt tu diſceſſeris pauliſꝑ. i. modicũ a tua trãquillitate. i. a tua mẽtis quiete.

❡ Nota ꝙ ſapiẽtis ⁊ magnanimi eſt contra foꝛtuãm ꝯſtãter militare ⁊ nõ puſillo animo ſuccũbere. vñ Seneca in libꝛo de clemẽtia dꝛ O magnos viros qui maligne foꝛtũe ſuccũbere neſciũt. ⁊ aduerſas res ſue ꝟtutꝫ expimenta faciũt. Nam ſcḋm Ariſtotelem ṗmo ethico.

Sapiẽs ſcit bene ferre foꝛtuãm qꝛ hꝫ ſe ſine vituꝑio ſicꝫ tetragonũ. opꝰ em̄ tetragonũ q̊cũqꝫ ꝓijcit̾ firmiter ſtat. ſic animꝰ ſapiẽtꝫ ꝯſtãs ꝑmaẽt q̄cũqꝫ foꝛtũa ĩminẽte Nota ꝙ q̇es animi fit ꝑ ſedatioẽm paſſionũ q̄ cãtur ex oꝛdiãtiõe rõnis cũ deliberatiõe. ſed ſubite mutatioẽs ꝑueniũt delibe/ratioẽm rõnis. iõ mutãt ⁊ turbãt aĩm. ꝓpter qḋ dꝛ ph̄ia Oĩs ſubita mutatio rerꝫ ñ ꝯtingit ſine fluctu aĩoꝛum.

¶ Sed tps eſt haurire te aliquid ac de
guſtare molle atq̄ iucundum qđ ad in
teriora transmiſſum validioribꝫ hau//
ſtibꝫ viam fecerit.. Aſſit igitꝰ rhetoricę
ſuadela dulcedinis. quę tunc tm̄ recto
calle ꝓcedit. cum nrā inſtituta non de
ſerit. Cumq̄ hac muſica laris nr̄i ver//
nacula. nunc leuiores nunc grauiores
modos ſuccinat

¶ Hic phia tangit o/
portunitatem medendi
ipſum boetium dicens
Sed tps eſt. i. inſtat te
boetiū haurire. i. recipe
ac pro etiā. guſtare ali/
quid molle. i. facile. atq̄
pro 7. iucundū. i. dele/
ctabile qđ leue vel dele
ctabile trāſmiſſum ad
interiora ſcꝫ tui animi
fecerit viā validioribus
hauſtibꝫ. i. fortioribꝫ re
medijs. Igitꝰ pro ergo.
ſuadela. i. perſuaſio rhe
toricę dulcedinis. i. rhe
torici ornatus aſſit. i. ſit pn̄s. quę rhetorica procedit tm̄. i. ſolummō tunc
recto calle. i. recta via cum non deſerit. i. non derelinquit nrā inſtituta. i.
documenta Cumq̄ hac ſcꝫ rhetorica muſica. i. arethmetica vernacula. i.
famula nr̄i laris. i. noſtrę domus ſcꝫ aſſit 7 ſuccinat. i. decantet. nunc. i. a/
liqn̄ leuiores modos. i. faciliores ꝟſus 7 nūc. i. aliquādo grauiores id eſt
difficiliores. ¶ Nota ꝙ phia inuitat duas ſcias ad curationē boe/
tij. ſ. rhetoricam 7 muſicā. rhetoricam inuitat rōne proſe in qua vtitꝰ rō/
nibꝫ perſuaſiuis. rhetoricis col oribꝫ adornatis. muſicā inuitat ꝓpter me
tꝝ. nam ſicut muſica vtimur arſi 7 theſi. i. cōcordi eleuatione 7 depꝛ̄ſſione
vocis. ſic ſilꝛ in metro vtimur eleuatione qn̄ productę ſyllabę eleuantur
Et vtimur depꝛ̄ſſione qn̄ breues ſyllabę deprimuntur quadam concor/
dia proporcionali ¶ Nota dicit Tullius in prohemio rhetoricę ſuę
ꝙ eloquentea ſine ſapientia plerūq̄ obeſſe poteſt. nunq̄ autem prodeſſe.
cum igitur rhetorica ſit ſcientia eloquendi ornate. ipſa non ꝓdeſt ſine ſa/
pientia. ideo dicit philoſophia ꝙ rhetorica tunc procedit recto calle. qn̄/
do non deſerit noſtra inſtituta / quę ſunt inſtituta 7 documenta ſapię.

¶ Quid eſt igitur o homo quod
te in meſticiam luctumq̄ deiecit?
Nouum credo aliquid inuſitatum //
q̄ vidiſti. . Tu fortunam putas er//
ga te eſſe mutatam? erras. Hij ſem//
per eius mores ſunt. iſta natura. ſer//

¶ Hic philoſophia
adhibet Boetio leuia
medicamenta. Ubi
nota ꝙ leuia medica/
menta ſiue remedia di
cuntur rationes ſump/
tę ſcđm communem v/
ſum hominum. perſua
dentes non eſſe dolen/
dum de aduerſitate for
tunę. Remedia autem
validiora ſunt ratioēs
quę ſunt contra com/
munē opinionē homi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

uauit circa te propriam potius in ipſa
ſui mutabilitate conſtantiam. Talis
erat cum blandiebatur. cum tibi falſe
illecebris felicitatis alluderet. Depre
hendiſti ceci numinis ambiguos vul
tus. que ſeſe adhuc velat alijs tibi to//
ta prorſus innotuit

nũ oñdẽtes q̇d ſit ſum
mum bonum ⁊ in quo
ꝯſiſtat ⁊ quõ ad ipm ꝑ
ueniaꝛ. ⁊ ꝙ mali ſunt i/
potẽtes ⁊ bõi potẽtes.
⁊ ſiſ̄ia. Primo ḡ oñdit
pħia nõ eſſe dolẽdum
de fortũa qꝛ ſuat ꝓpriã
naꝛam circa ipm. ⁊ ħ
oñdit q̇nqꝫ rõnibꝫ ꝑ ſua
ſiuis. ſcd̄am poit ibi.
Si probas. terciã ibi.
An vo. q̄rtam ibi. ꝙ ſi
nec. q̇ntam ibi Poſtre
mo equo. ⁊c̄. Pria rõ
talis eſt. Nullus in meſticiam ⁊ luctũ deijcitur niſi ꝓpter aliq̇d nouum
vel inuſitatum. ergo eius mutatio nullũ debet eijcere in dolorem. d̄r ḡ in
lrã Igiꝛ o hõ id eſt tu Boeti q̇d eſt illud qd̄ deiecit. i. ꝓſtrauit te in meſti
ciam. qꝫ pro ⁊ luctũ. ego pħia credo ꝙ tu Boeti vidiſti aliq̇d nouũ qꝫ ꝓ
⁊ inuſitatũ id eſt incõſuetũ ſuꝑple ꝯtingere circa te. tn̄ Boeti putas. i. eſ/
timas ipã̄ fortuã̄m eſſe mutatã. i. ꝑuerſam a ſua natura erga. i. circa te.
erras id eſt falſe eſtimas qꝛ hi ſꝑ ſunt eius mores. iſta eſt natura eius ꝙ
nũc ſit aduerſa nũc ꝓſꝑa ipſa fortũa ſeruauit circa te potius ꝓpriam con
ſtantiam in ipſa ſui mutabilitate. qꝛ mutatio fortunę eſt ſua ꝯſtantia
Talis em̄ erat ſcꝫ mutabilis cum tibi blandiebatur. i. adulabatur. cum
tibi alluderet illecebris. i. delectatiõibꝫ falſe fœlicitatꝫ. i. ꝓſꝑitatꝫ. tu deꝑ
hẽdiſti id eſt cognouiſti ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis
id eſt cece deę fortunę q̄ ſcꝫ fartũa adhuc velat id eſt occultat ſeſe id ē ſeip
ſam alijs hõibꝫ tñ appellãdo eis ꝓſꝑitate ipſa tibi tota innotuit id ē mãi
feſta eſt ꝓrſus. i. õnino ſcꝫ ꝓſꝑitate ⁊ aduerſitate. ¶ Nota ꝙ illece
bra brę. eſt delectatio carnalis illicita homiẽm alliciens licet inueniaꝛ ꝓ
quacũqꝫ alia delectatiõe ¶ Nota ſicut beſtia vel auicula vel piſcis delec
tationis ſpe decipitur. ſic homo delectiõe ꝓſꝑitatis fortunę fallaciter irre
titur. Vñ Seneca viij. epl̄a Clamo vitate q̄cũqꝫ caſus tribuit ad om
ne fortuitum bonum ſuſpicioſi pauidiqꝫ ſubſiſtite. nam fera ⁊ piſcis ſpe
aliqua oblectãte decipitur. ¶ Nota delectationes fortunę ſunt fal
ſe. nam ſm Auguſti. Proſpera huius mũdi aſꝑitatem hñt veram iocũ
ditatem falſam. certum dolorem. incertam voluptatem ¶ Nota pħia ap
pellat fortunam cecũ numen. Vguitio d̄t ꝙ numen eſt vtus dei vel ipſe
deus vel dei ptãs vel maieſtas. hic ãt accipiꝛ pro dea qꝛ ãtiq̇ fortuã̄m co
lebãt pro dea. ¶ Nota ꝙ fortuã̄m d̄t eſſe cecam' d̄t Tullius in li.
de amicicia Fortũa vt medicus ignarus multos excecauit nõ ꝙ ipſa ce/
ca ſit ſed eos cecos plerũqꝫ efficit quos ꝯplexa eſt ¶ Nota ꝙ fortũa an/
tiq̇tus depingebaꝛ duplici frõte calua ⁊ capillata. ꝑ caluã deſignãdo ad
uerſitatem. ꝑ capillatam proſꝑitatem. ḡ d̄t pħia. deꝑhẽdiſti ambiguos
vultus fortunę.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Si probas vtere moribꝫ: ne queraris Si pfidiam phorreſcis: ſperne atq; abijce pniciosa ludentem. Nam q̄ nunc tibi eſt tanta cauſa meroris. hec eadez tranquillitatis eſſe debuiſſet. Reliquit enim te. quã non relicturã nemo vnq̄ʒ poterit eſſe ſecurus

¶ Hic ponit ſcdam rõnem q̄ talis ẽ. De illius amiſſione non eſt dolendū qđ eſt pnicioſum. ⁊ quo habito hõ nunq̄ʒ eſt ſecurus. fortuna ẽ hmõi vt tangit in lrã. ergo. ⁊c̄ Dicit g° Si pbas. i. approbas fortunã vtere moribus eius ne queraris. i. conqueraris. ſi phorreſcis. i. pertimeſcis pfidiam eius. ſperne atq; abijce fortunã ludentẽ. i. ludendo inferentem tibi pniciosa. i. damnoſa. nam fortuna q̄ nunc eſt tibi cã tanti mœroris per ſui abſentiã hec debuit eſſe tibi cã tranquillitatis. i. ſecuritatis per ſui pñtiam ſed non fuit. eñ pro qꝛ fortuna reliquit te quam non relicturã nemo vnq̄ʒ poterit eſſe ſecurus ¶ Nota circa hoc q̄ đt pernicioſa ludentẽ đt Seneca. Ludit fortuna cuʒ ſuis moribꝫ. ⁊ q̄ dedit aufert ⁊ que abſtulit reddit. nec vnq̄ʒ tutius ẽ illam expiri q̄ʒ cum locū iniurie nõ hʒ ¶ Nota q̄ ſecuritas maxime hoiem delectat ppter qđ eſt appetenda. vñ Seneca vi. epła. Nec res me vlla delectabit licet ſit eximia ⁊ ſalutaris. q̄ʒ q̄ mihi vni ſecurus ſum. ¶ Nota q̄ pſperitas fortune non reddit hoiẽm ſecurū. qꝛ đt Seneca. Munera fortune amica putatis. inſidie ſunt. q̄ſquis vrm tutã vitam agere volet. q̄ʒ plurimū p̄t fortune beneficia deuitet. in q̄bus miſerrimi falluntur. hec putamus honores. in p̄cipicia curſus iſte deducit. ¶ Nota Señ. in li. de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te fortuna ſi intelligis. ⁊ tutiore loco poſuit. damnū putas. remedium ẽ. clamas q̄ opibꝫ expoliatus es. tuo vicio iſta tibi iactura tam grauis eſt. non tã moleſte ferres ſi tanq̄ʒ perditurus habuiſſes

An vero tu p̄cioſam eſtimas abituraz felicitatẽ? Et chara tibi eſt fortuna preſens: nec manendi fida ⁊ cum diſceſſerit allatura merorem?

¶ Hic phia ponit t̄ciam rõem que talis eſt. Illud non ẽ putandū p̄cioſum ⁊ charꝫ qđ non ẽ manſurꝫ ⁊ ſuo receſſu ẽ afflictiuꝫ. ſʒ fortuna ẽ hmõi. g° non eſt reputãda p̄cioſa ⁊ chara. ⁊ per ꝯñs non dolendū de eiꝰ amiſſione. nec gaudẽdū de eꝰ poſſeſſione. Vñ đt in lrã. Vero pro ſed. an tu eſtimas fœlicitatẽ abiturã. i. receſſurã ſupple ẽe p̄cioſaʒ. ⁊ fortũa pñs eſt chara tibi nec eſt fida manẽdi. ⁊ cū diſceſſerit eſt allatura. i. adductura merorẽ. quaſi diceret ñ dẽt eſtimari p̄cioſa. ¶ Nota q̄ appellat fortunãm fœlicitatẽ. qꝛ ſm Ariſto. fortũa vel eſt fœlicitas vel eſt pxima fœlicitati. vñ in libro de bõa fortũa đt Ariſt. q̄ nõ cõtingit eſſe fœlicem ſine rebus exterioribꝫ quaꝝ fortũa eſt dña ⁊ hoc eſt intelligendum de fœlicitate politica ⁊ non ſpeculatiua q̄ ꝯſiſtit in actu ſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

pientię. ¶ Nota fortuna diſcedēs inducit merorem. qꝛ dt Seneca in libro de tranquillitate animi. Letiores reliquit quos fortuna nū꙽ ꝗꝫ reſpexit ꝗꝫ mors deſeruit. ꝛ Boetius poſtea dicet ꝙ infœliciſſimum genus fortunij eſt fœlicem fuiſſe.

¶ Hic ponit quartam rōnem que talis eſt Illud qđ eſt iudiciū futurę miſerię nec eſt carum nec p̄cioſum nec ꝑ ꝯñs de ipſo dolendum. fortuna eſt hmōi. ſicut tangit in littera. vñ dt ꝙ fortuna ſi nec p̄t retineri id eſt haberi ex arbitrio id eſt ſm volūtatem. ꝛ ipſa fugiēs id eſt recedēs facit calamitoſos. i. miſeros q̇đ aliud eſt fortuna fugax ꝗꝫ quoddam iudiciū id eſt ſignū futurę calamitatꝫ. i. miſerię.

¶ Que ſi nec ex arbitrio retineri poteſt ꝛ calamitoſos fugiens facit. Quid eſt aliud fugax ꝗꝫ futurę quoddam calamitatis iudicium? Neqꝫ em̄ qđ añ ocl'os ſitum eſt. ſuffecerit intueri. Rerum exitus prudentia metitur. eademqꝫ in alterutro mutabilitas. nec formidādas fortunę minas. nec exoptādas facit eſſe blandicias

em̄ ꝓ qꝛ neqꝫ ſufficit intueri. i. inſpicere illud qđ ſitum eſt. i. poſitū eſt añ ocl'os. i. qđ pñs ē v ex ꝓ ſed. prudentia. i. hō prudēs metitur id ē mēſurat exitus. i. fines rex. ꝗꝫ ꝓ ꝛ eadē mutabilitas. i. inſtabilitas in alterutro. i. in aduerſitate ꝛ pſꝑitate. nec facit minas. i. īſidias fortunę eſſe formidādas. id eſt timēdas. nec fcit blandicias eſſe exoptādas. i. deſiderādas ¶ Nota calamitas eſt miſeria cum aliqs nihil hꝫ nec in re nec in ſpe. ꝛ eſt dicta a calamo q̇ eſt vacuus ꝛ inanis. ¶ Nota ꝙ nō ſufficit ſolum intueri pñtia ſed etꝫ futura. qꝛ licet qñqꝫ ṗma ſalua fiant iudicia. vltima tñ alterius ſaporis inq̇namēta ꝑmaebūt. hec in fine de diſciplīā ſcolariū. Et Tullius ſcđo rhetorice dt. Errāt q̇ in pſꝑis om̄s impetus fortūę putāt effugiſſe ſapiēter cogitāt. in tꝑib9 pſꝑis cauſas aduerſas reformidāt. Et Seneca in de quatuor ꝟtutib9 cardinalib9 dt. Si prudēs es animus tuus trib9 tꝑib9 diſpenſetur. pñtia ordina. futura prouide. ꝛ preterita recordare. Nam q̇ nihil de p̄terito cogitat. ꝑdit vitā. Qui nihil de futuro p̄meditatur ꝑ oīa incaut9 incedit. pōe āte aīꝫ tuum mala futura ꝛ bona. vt iſta poſſis ſuſtinere ꝛ illa moderari. ꝛ Gāfredus in poetria. Exempla ſyrenes habe docearis in illis. Sub meliori ſtatu ſemꝑ peiora caueto. Nulla fides rex ſeq̇tur poſt mella venenum Et claudit nox atra diem nebulęqꝫ ſerenum.

Poſtremo equo animo toleres oꝑtet quicqnid intra fortunę aream geritur

¶ Hic ponit q̇ntam rōnem q̄ talis eſt Quicunqꝫ alterius iugo ſe ſummittit oꝑtet ꝙ mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

res eius patienter ſuſti
neat. ſed hō affectione
tꝑaliū ſummittit ſe iu
go fortunę. ergo opꝫ ꝙ
mores fortunę patient̄
toleret. vnde ſicut iniu/
ſte agit q̄ vult impone
re legem dn̄ę ſuę. ita vo
lens imponere legē for
tunę agit iniuſte. hanc
rōnem p̄tendit in lrā.

cum ſemel iugo eius colla ſummiſeris
Quod ſi manendi abeundiqꝫ ſcribere legē
velis ei. quam tu tibi dn̄am ſponte ele
giſti. nonne iniurius fueris ⁊ impati/
entia ſortem exacerbabis? quam ꝑmu
tare non poſſis.

Secundo declarat dictum ſuū per quędam ſimilia. ibi. Si ventis Po/
ſtremo id eſt vltimo dicā ꝙ oportet vt tu toleres id eſt patiaris ęquo ani
mo id eſt conſtanti animo quicquid geritur id eſt fit intra aream fortunę
id eſt intra mundum cum ſemel ſummiſeris. i. ſubiugaueris. colla ſcꝫ tua
iugo fortunę appetendo tꝑalia tanq̄ꝫ p̄mia tuoꝝ meritoꝝ. ꝙ pro ſed Si
velis ſcribere id eſt ſcribendo imponere legē manendi ⁊ abeundi ei quaꝫ
tu tibi dn̄am ſponte elegiſti. nonne fueris iniurius. ⁊ impatientia id eſt ꝑ
impatientiā tuam exacerbabis. i. argues ſortem. i. fortunā quam nō poſ
ſis permutare ¶ Nota ꝙ ph̄ia mundum appellat aream fortunę. q̇a
ſicut in area tritulando torquent̄ manipuli. ſic fortuna in mundo torquet
hoīes nunc proſperitate nunc aduerſitate rotando. ¶ Notandum circa
hoc ꝙ dicit nonne iniurioſus fueris ꝙ iuſticia ē libertas animi tribuens
vnicuiqꝫ quod ſuū eſt ſm ſuam dignitatē. ideo amorē ⁊ obedientiā. ma/
iori reuerentiā. pari ꝯcordiam. ⁊ minori diſciplinā. Si ergo famulus vel
let imponere legem dn̄ę ſuę cui tenet̄ exhibere reuerentiā operaret̄ contra
iuſticiam ¶ Nota quicunqꝫ afficit̄ bonis exteriorib9 mutat̄ ſm muta
tionem eoꝝ dr̄ eſſe ſubiectus fortunę ⁊ colla ſua iugo eius ſummittere. qr
fortuna eſt dn̄a bonoꝝ exterioꝝ. talis āt fuit boetius. ergo iniuriabat̄ for
tunę volens ſibi imponere legem manendi ⁊ recedendi

¶ Hic probat dic/
tum ſuum per quędam
ſimilia. ſcꝫ ꝙ fortuna ñ
ſit i poteſtate hominis
dicit. Si committeres
vela ventis tu ducere/
ris. non quo voluntas
tua peteret id eſt deſide
raret. ſed quo flatus vē
ti te pellerꝫ. ſi crederes
id eſt committeres ſe/
mina aruis id eſt agris
tu penſares id eſt iudi
cares annos feraces id
eſt fertiles. qꝫ pro ⁊. ſte/

¶ Si ventis vela committeres non
quo voluntas peteret: ſed quo flatus
impellerent promoueres. Si aruis
ſemina crederes feraces inter ſe annoſ
ſterileſqꝫ penſares. Fortunę te regen/
dum dediſti. dominę moribus opor/
tet obtemperes. Tu vero voluentis
rotę impetum retinere conaris? At om

nium mortalium ſtolidiſſīe. ſi manere

incipit. ſors eſſe deſiſtit.

riles inter ſe. ita ꝙ non hrēs illos ānos in ptā te tua. a ſili. tu dediſti te regēdū fortūe oꝑtet ꝙ obtemperes. i. obedias

moribꝫ domine. ꝟo pro ſed tu conaris. i. laboras retinere impetū. i. curſum voluētꝫ rote. i. mobilis fortūe ⁊ fruſtra laboras O ſtolidiſſie. i. ſtultiſſime oīm mortaliū neſcis tu ꝙ ſi ſors. i. fortūa incipit manere. i. ſtabilꝰ eſſe ꝙ tūc deſinit. i. deſiſtit eſſe ſors Sicꝫ eñ nō ſimul ſtāt ꝙ aliqs ſit hō ⁊ nō ſit rōnalis. ſic nō ſtant ſimul ꝙ ſit fortūa ⁊ nō ſit mutabilis

¶ Nota ꝙ ſicut ꝯmittēs velū vēto amplius nō eſt in ptāte ſua duci q̄ vult ſed ſm impetū vēti ducitur. ⁊ ſicut ꝯmittēs ſemina agro nō eſt in ptāte eius ꝙ proueniāt āni fertiles vel ſteriles. ſic a ſimili q̄ ꝯmittit ſe fortune nō eſt in ptāte ſua vt habeat fortunā ꝓſꝑam vel aduerſam.

¶ Nota circa hoc ꝙ dr̄ voluētis rote ꝙ ātiquitꝰ fortūa depigebatꝰ cum rota hac rōne Nam in rota ſunt q̄tuor diuerſitates. vna ꝑs ē ſumma. alia infima. tercia qua de ſummo deſcenditur ad imum. q̄rta qua de imo aſcenditur ad ſummū Silr in hōibꝫ inueniūtur quatuor varietates q̄dam eñ ſunt in ſumma ꝓſꝑitate. tales ſunt eleuati in rota fortune. alij ſunt in ſumma aduerſitate. tales iacent deiecti ſub rota. tercij declinant de proſꝑitate in aduerſitatem. tales deſcēdūt de ſummitate rote. quarti procedunt de aduerſitate ī proſperitatē. tales aſcendunt rotā fortune vn̄ eleuatus in rota fortūe dicit glorior elatus. deſcēdēs dr̄. deſcēdo mortificatus. deiectus dr̄. Infimꝰ axe rotor. aſcēdēs dr̄. lutus ad alta vehor.

¶ Nota ꝙ natꝰa nō aſſueſcit in ꝯtrarium. nam ſi lapis milleſies ꝓijciatur ſurſum nō aſſueſcit aſcēderc ſurſum cum natura eius ſit deſcendere. Sicut ergo eſſet ſtolidiſſimus qni laboraret alicui auferre ſuam naturnm. ſic ſtolidus eſt qui laborat fortūe auferre mutabilitatem q̄ eſt eius natꝰa. ergo dr̄ phīa. at oīm ſtolidiſſime.

Metꝝ ꝑmū ſcdi libri.

Hec cū ſuꝑba deterit vices dextra
Et eſtuātis more fertur euripi
Dudū tremēdos ſeua ꝓterit reges
Humileq̨ȝ victi ſubleuet fallax vultū
Nō illa miſeros audit haud curat fletꝰ
Ultroq̨ȝ gemitꝰ dura q̄s fecit ridet
Sic illa ludit. ſic ſuas ꝓbat vires
Magnūq̨ȝ ſuis mōſtrat oſtentum
Si q̄s viſatꝰ vna ſtratꝰ ac felix hora

¶ Hic icipit ꝑmū metrum huiꝰ ſcdi qđ dr̄ hyponauticū ab inuētore qr labor nautarū cantu hmōi metri ſubleuatur. ⁊ dr̄ metrū iābicū a pede ꝑdominante. eſt āt iābꝫ pes ꝯrius trocheo. ꝯſtans ex ꝑma breui ⁊ vltīa lōga ⁊ dr̄ metꝝ trimetrū licet enim hoc metrum habet ſex pedes tñ ꝯputādo duos pedes. pro metro erit metrū trimetrum. in quo metro phīa deſcribit mo/

res fortunę dicens. Cũ hęc ſcȝ fortuna ꝟterit vices.i.alternationes pſperitatis ⁊ aduerſitatis ſupba dextra. ⁊ cũ ferꝛ more euripi.i.maris ęſtuantis.i.inundantis. tunc fortuna ſęua.i.crudelis proterit.i.ↄculcat reges dudum tremẽdos.i.metuendos. ⁊ ipſa fallax ſubleuat de aduerſitate humilẽ vultum victi.i.depſſi. nec ipſa audit fletus nec curat miſeros.i. pauperes. ⁊ ipſa exñs dura qꝛ non flectiꝛ ad voluntatẽ hoiȝ. ridet.i.deridet. vltro.i.ſpontanee gemitus miſeroꝝ quos fecit. ſic illa ludit. ſic probat.i. experiꝛ ſuas vires. ⁊ ipſa monſtrat ſuis magnũ oſtẽtum.i.miraculũ. ſi qͣs viſaꝛ vna hora ſtratus.i.aduerſitate depſſus. ⁊ fœlix.i.proſperitate eleuatus. q̃ſi diceret. fortuna videꝛ exhibere ſuis.i.hoibꝫ qui bonis eꝰ inhiant magnũ miraculum qñ aliqͣs ſubito videꝛ mutari de aduerſitate in pſperitatẽ ⁊ econuerſo ¶ Nota ꝙ fortuna dꝛ ſupba. eo ꝙ nullum vereꝛ nec aduertit probitatẽ nec maliciam alicuius. etſi vocaꝛ more ſupboruȝ obaudit ¶ Nota ꝙ euripus ſꝫm aliqͦs eſt ventus turbinis. ⁊ dꝛ euripus q̃ſi eurus rapidus. ⁊ ẽ eurus nomẽ venti. ſꝫm alios ãt ⁊ forſan meliꝰ Euripus ẽ brachiũ vel ſinus maris. cꝰ decurſus ẽ incertus. ⁊ ꝓpter incertitudinẽ ſui curſus freq̃nter periclitanꝛ ibi naues. ⁊ dꝛ ab eu quod eſt bonũ ⁊ ripa. quaſi bona ripa ꝑ ↄtrariũ. Sicut ͦg curſus euripi ęſtuãtis ẽ incertus. ſic ⁊ mutabilitas fortunę ¶ Nota ꝙ de opatione fortunę qualiter hos eleuat ⁊ hos deprimit/ loqͣtur Alanus in anticlaudiano dicẽs. Precipitẽ mouet illa rotã motuſqꝫ laboꝝ Nulla quies claudit nec ſiſtũt ocia motu. Hos premit hos eleuat hos deijcit erigit illos Cogit ⁊ in varios hoĩes deſcendere caſus. Et ſamarienſ. al's pau. henricꝰ. Quicquid agas quicquid dicas quicquid patiaris. Non facis vt retrahas quę mea dextera trahit. Sic ego primatum venerandaqꝫ ſceptra tenebo. Et pro velle meo mel tibi felqꝫ dabo

¶ Proſa ſecunda libri ſecundi

¶ Hic incipit proſa ſcd̃a huius ſcd̃i. in qua phĩa ꝓbat boetio non eſſe ↄq̃rendum de fortuna. qꝛ nihil ſibi abſtulit. ⁊ introducit fortunã alloquentẽ boetiuȝ.

Vellẽ ãt pauca tecũ fortunę ipſius ꝟbis agitare. Tu igitur an ius poſtulet aĩaduerte

Et diuidiꝛ. qꝛ primo ꝑſuadet boetio introductionẽ fortunę. Scd̃o introducit eã ibi. Quid tu o hõ. Primo phĩa dicit. O boeci. ego phĩa vellem tecũ pauca agitare.i. diſcutere ꝟbis ipſius fortunę. Tu vero aĩaduerte an ius.i. iuſticia poſtulet hoc. ¶ Nota ꝙ ſimilitudo orõnis qñqꝫ generat faſtidiũ. ideo qñqꝫ ipſam oȝ mutare. Unde Tullius. iiij. li. rhetoricę dicit ſermonẽ in dicendo ↄmutari oȝ: vt facile ſatietas varietate vitetur. ideo phĩa hic variat orõem per introductionem nouę ꝑſonę vtendo proſopopeia. quę figura a Tullio vocatur ↄformatio. Perſuadet igitur phĩa boetio introductionem fortunę dicens. Vellem ãt. ⁊c̃.

¶ Hic phĩa introducit fortunaȝ alloquentem

¶ Quid tu hõ ream me q̃tidianis agꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

querelis? quã tibi fecim⁹ iniuriam? q̃ tibi tua detraximus bõa? Quouis iudice de opum dignitatũq; mecum poſſeſſiõe ↄtende. Etſi cuiuſq; mortaliuz ꝓprium quid hoꝝ eſſe mõſtraueris? ego iam tua fuiſſe que repetis ſpõte cõcedam. Cum te matris vtero natura produxit. nudum rebꝫ omnibꝫ. inopẽq; ſuſcepi. meis opibꝫ foui. ⁊ qđ te nũc impatiẽtem noſtri facit. fauore prona indulgẽtius educaui. oĩmq; mei iuris ſunt affluentia ⁊ ſplendore circũdedi. Nũc mihi retrahere manũ libet. hẽs grãm veluti vſus alienis. ñ habes ius querele. tanq̃; prorſus tua ꝑdideris Quid igitur ingemiſcis? nulla tibi a nobis eſt illata violẽtia. opes. honores. ceteraq; talium mei ſunt iuris Dominam famule cognoſcũt. mecum veniũt: me abeũte diſcedũt. Audacter affirmẽ ſi tua forẽt que amiſſa ↄq̃reris nullo modo ꝑdidiſſes.

boetiũ q̃ oñdit q̃rimoniã ipſi⁹ eſſe iniuſtã. q̃a nihil ſibi abſtulit. Primo ergo fortũa oñt q̄ nihil boetio iniuſte abſtulit. ſcđo qñ rñſioẽm Boetij excludit ibi antu mores. ꝑmo fcit qđ dictũ eſt. ſcđo rñdet tacite q̃ſtiõi ibi An ego. Prio đt fortũa ad boetiũ O tu hõ q̃d agis. i. vexas vel facis me re/am q̊tidiaĩs. i. aſſiduis q̃relis. q. d. facere ñ deberes Quã tibi fecim⁹ iniuriã. quaſi diceret. nullã Que tua bõa ti/bi detraxim⁹. q. d. nll'a Cõtẽde mecũ in iudi/cio de poſſeſſiõe opũ ⁊ dignitatũ coraz q̊cũq; iudice. ⁊ ſi mõſtrauerꝫ aliq̃d eſſe ꝓpriũ hoꝝ bonoꝝ cuiuſq; mortaliuz ego ſpõte ↄcedã tibi ea q̃ repetꝫ fuiſſe tua. q̄ ãt nõ ſint tua nec alicui⁹ hoĩs ꝓpria. probo tibi. qꝛ cũ nat̃a produxit te de vtero mr̃is ego ſuſcepi te nudũ ⁊ inopẽ. i. carẽtem oĩbꝫ rebꝫ. ⁊ foui te meis opibꝫ ⁊ ego prona. i. ꝓmpta educaui. i. nutriui te indulgẽtius. i. clemẽtius fauore. i. grã mea. qđ te nũc fcit ĩpatiẽtẽ noſtri. i. ↄ̃ nos qꝛ ſi boetius a principio nõ fuiſſet nutrit⁹ ꝓſꝑitate fortũe nõ fuiſſꝫ ĩpatiens de amiſſiõe eius. Et ſubdit Ego circũdedi te affluẽtia ⁊ ſplẽdore oĩum bonoꝝ que ſunt mei iuris. i. ptãtꝫ. nũc ãt libet. i. placet mihi retrahere manũ. tu hẽs grãm. i. mihi referre grates. tanq̃; vſus aliẽis nõ hẽs ius q̃rele. tanq̃; tua ꝑdideris Quid igit̃ ingemiſcis q̃rulãdo. nulla tibi a nobis illata eſt violẽtia. opes. honores. ⁊ cetera taliũ ſunt mei iuris. i. ptãtꝫ ⁊ famule mee ſcꝫ honores ⁊ ptãtes recognoſcũt me dñãm. mecũ veniũt. mecũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

recedunt. audacter affirmem ſi tua forent q̃ ꝯquereris amiſſa. nullo mõ ea ꝑdidiſſes ¶ Nota ꝙ tota rõ fortunȩ in hoc ꝯſiſtit. Nulli manet rõnabilis q̃rimonia de eo ꝗ nihil alioꝝ aufert ſed ꝓpria ꝓ ſuo libito diſponit ſed fortuna nihil abſtulit qd̛ erat boetij. ſed ꝓpria diſpoſuit ꝓ ſuo libito. ergo. ⁊c̃. ¶ Nota de hoc ꝙ dt. q̃ tibi tua. Sen̄. dt in de remedijs Non eſt tuum qd̛ fortuna fecit eſſe tuũ. Alienũ eſt oẽ quicq̇d optando euenit. ⁊ nihil ipſius ꝓprium putari licet qd̛ eripi p̄t ¶ Nota q꞉ hõ producit̄ nudus ex vtero mris. ꝑ hoc innuit̄ magna eꝰ miſeria. ſi em̄ hõ nudus naſceret̄ ⁊ nullo indigeret minꝰ eſſꝫ miſer. ſed q꞉ nudus naſcit̄ nihil poſſidẽs ⁊ pluribꝫ indigens. iõ magis miſer ẽ. Vñ paupꝫ henricus Primitꝰ in mundo tecũ tua q̃nta tuliſti. Nudus eras ṕmo. ⁊ poſtea nudus erꝭ ¶ Nota ꝙ bona exteriora non ſunt ꝓpria hõis. q꞉ dt Sen̄. Nihil ꝓpriũ dicas qd̛ mutari p̄t fortuna. Repoſcit qd̛ dedit donũ. qd̛ dari potuit auferri potuit. ⁊ qd̛ fortuna non dedit non eripit.

An ego ſola meũ ius exercere ꝓhibeor:
Licet celo ꝓferre lucidos dies eoſdẽqꝫ
tenebroſis noctibꝫ ꝯdere. Licet anno
terrȩ vultũ nunc floribꝫ frugibuſqꝫ redimire. Nunc nimbis frigoribuſqꝫ cõ
fundere. Jus ẽ mari nũc ſtrato ȩq̃re blã
diri. nũc ꝓcellis ac fluctibꝫ inhorreſcere. Nos ad ꝯſtãtiã nrĩs moribꝫ alienã
inexpleta hoĩm cupiditas alligabit:
Hȩc nrã vis ẽ. hũc ꝯtinuũ ludũ ludiꝰ.
rotã volubili orbe ꝟſamꝰ. infima ſum
mis. ſũma infimis mutare gaudemꝰ.
Aſcẽde ſi placꝫ ſꝫ ea lege ne vti cũ ludi
cri mei rõ poſcet dñdere: iniuriã putes

¶ Hic rñdet tacite q̃ſtioni Dicerꝫ aliq̇s fortunȩ. licꝫ bona exteriora ſunt tua. tñ poſtq̃m ea hõi ꝯtuliſti ñ dẽres amplꝰ auferre. Huic q̃ſtioni rñdet fortũa dicẽs. ꝙ h̄ eſſet ꝯ̄ iuſ ⁊ ꝯ̄ naturã ſuã quã nullꝰ dꝫ ſibi auferre. imo dꝫ vti ſicut ⁊ cęterȩ res vtũtur ſua natura. vñ dt Nũquid ego ſola ꝓhibeor exercere ius meũ. cum oĩa alia exercẽt natꝫ ſuã qd̛ declarat. q꞉ licꝫ .i. licitũ ẽ cœlo ꝓferre lucidos dies ⁊ eos ꝯdere. i. abſcõdere tenebroſis noctibꝫ. ⁊ licꝫ ãno redimire. i. ornare vultũ .i. ſupꝑficiẽ terrȩ. nũc. i. aliqñ floribꝫ ſicut in vȩre. nunc frugibꝫ ſicut in ȩſtate. nunc ꝯfundere eam nimbis. i. pluuijs ⁊ frigoribꝫ ſicut in autumno ⁊ hyeme. Jus. i. natura ẽ mari. nunc. i. aliqñ ſcꝫ tp̄e ſereno. blandiri. i. blandũ eſſe. ȩquore ſtrato. i. pacificato. ſed tp̄e tempeſtatis inhorreſcere. i. horridum apparere procellis ac fluctibꝫ. i. inundationibus. nunquid nexpleta. i. inſaciabilis cupiditas hoĩm alligabit nos ad ꝯſtantiã alienam nrĩs moribꝫ. quaſi diceret. non. etenim hȩc ẽ noſtra vis. i. naturalis ptãs. hunc ludum ꝯtinue ludimus rotam ꝟſamus volubili orbe: i. veloci circulatione. ⁊ nos gaudemus mutare infima. i.

aduerſa ſummis.i.pſꝑis.⁊ ſumma infimis.i.pſꝑa aduerſis Tu boeti aſcende rotam nrām ſi placet.ſed ea lege.i.ꝯditiōe.vti ne putes tibi fieri iniuriā ſi ꝯtingit te deſcēdere.cū rō mei ludicri.i.ludi ioco ſi h̄ poſcet

¶ Nota ꝙ q̄libet res in ſua nat̃ali opatiōe delectat̃.fruſtra ḡ laborat q̄ naturā rei auferre conat̃ cū nat̃a nō aſſueſcat ꝯ̄riū.vn̄ paup henricus Nōne ſua licite quis ſic vtitur arte.Qd̄ ſibi ſors dederit vtit̃ oīs hō Miles.eques.piſcator aq̄s.⁊ cleric⁹ hymnis.Nauta fretis.pugiles marte.poeta metris.Ruſticus arua parat.numerat mercator auarus. Virgo legit flores.ſtultus amator amat.Semiāt in ſpinis nature iura retractas. ¶ Nota ꝙ dt̄ cupiditatem hoīm eſſe inexpletā.q2 dt̄ Ariſtot.ij.politicoꝝ Infinita eſt ꝯcupiſcētia hoīm ad cuius repletioēm multi viuūt.Et Auicēna xvi.epl̃a.Nat̃alia deſideria finita ſunt. ex falſa āt opiniōe naſcentia vbi deſināt nō h̄nt.⁊ lxiiij. epl̃a Oīa aliq̄s ꝯtemnere p̄t.oīa āt h̄rē non poteſt.

¶ Hic fortūa excludit quādā rn̄ſioēm boetij.poſſet eñ dicere boetius O fortūa ego ꝯqueſtus ſum.de tua mutabilitate.q2 ignoraui mores tuos hanc reſponſionem excludit fortuna per plura nota Boetio ex quibus poterat perpendere mores ⁊ ſtabilitatem ſuam ⁊ dt̄.

An tu mores ignorabas meos? Neſciebas Creſū regē lydoꝝ Cyro pauloāñ formidabilē.mox deiñ miſerādū rogi flāmis traditū miſſo celit⁹ imbre defenſum? Nū te p̄terit Paulū perſi regis a ſe capti calamitatib⁹ pias impēdiſſe lachrymas? Quid tragediaꝝ clamor aliud deflet.niſi indiſcreto ictu fortuām felicia regna ꝟtentem? Nōne adoleſcētulus a yon e yo e yot.i.duo dolia vini alteꝝ q̄dem malū aliud āt bonū in Jouis limine iacere didiciſti? Quid ſi vberi⁹ de bōꝝ pte ſupſiſti? Quid ſi a te ñ tota diſceſſi? Quid ſi hec ipa mei mutabilitas iuſta tibi cā ē ſpādi meliora.tñ ne aīo ꝯtabeſcas Et ītra cōe oīb⁹ rgnū locatus ꝓprio iure viuere deſideras

Nūquid tu ignorabas mores meos.q.d.non. Neſciebas quō Creſus rex lydoꝝ qui p̄us erat formidabilis cyro regi perſarum.ſed poſtea captus fuit a Cyro ⁊ traditus ignibus ad cremādum ſed imbre miſſo cœlitus fuit defenſus ⁊ euaſit. Nū q̄d etiam p̄terit te quō Paul⁹ ꝯſul rhomanus fudit pias lachrymas ſup calamitatib⁹.i.miſerijs Perſi regis quē captiuauerat Quid enim aliud deflet clamor Tragediarum id eſt poematum reprehendentium vicia hominuz niſi me fortunam ſubuer/

tentem fœlicia regna indiſcreto ictu.i.incerto euentu. Nonne exñs ado
leſcentulus didiciſti iacere in lumine.i.in domo iouis duo dolia. vnum
bonũ aliud malum de qͥbꝫ oportuit vnumquēꝗ intrantē guſtare. Quid
ꝯquereris ſi vberius de bonoꝝ parte ſumpſiſti. Quid ꝯquereris ſi a te
non tota diſceſſi. Quid ꝯquereris ſi hec mei mutabilitas eſt tibi iuſta cā
ſperandi meliora.i.proſpera. tñ ne pro non ꝯtabeſcas.i.deficias aīo. ⁊ tu
locatus infra cōe regnum oībꝫ ſcꝫ in mundum deſideras viuere ꝓprio iu
re.qꝛ hoc eſſe non p̄t.vt eximaris a cōi lege hoim ¶ Nota ꝙ cū Cre
ſus rex lydoꝝ eſſet pugnaturus ꝯtra regem perſaꝝ ipſe ꝯſuluit Apolinē
de ſucceſſu pœne qui rñdit ſibi hmōi verſiculo. ¶ Creſus perdet alim
tranſgreſſus plurima regna. Alim eſt fluuius qͥdam. Quem verſiculuꝫ
Creſus ſic intellexit ꝙ Creſus trangreſſus alim perdet.i.deſtruet pluri
ma regna ipſius. Cyri. ſed apollo ſic intellexit. Creſus trangreſſus alim
perdet.i.amittet plurima regna ſua. ⁊ hoc ꝯtigit. nam ipſe cū tranſgreſ/
ſus eſſet alim victus eſt a Cyro ⁊ in ignem poſitus. ſed tanta inundatio
pluuię facta fuit ꝙ extinctus fuit ignis ⁊ euaſit. de quo cum multū glo/
riaretur. dixit filia ſua nomine Fauia. O pater expecta vltimū diem an
te quem non eſt gloriandū. Quadam vero nocte vidit Creſus in ſomno
ꝙ eſſet ſuper altā arborem vbi Juppiter eū rigabat. ⁊ phœbus eum ſic/
cabat qȯ ſomniū cum retuliſſet filię ſuę. rñdit filia. Tu eris captꝰ a Cy/
ro ⁊ in cruce ſuſpenſus vbi Juppiter.i.pluuia te rigabit. ⁊ phœbus idē
ſol te ſiccabit qȯ ad vltimum ꝯtigit. ex quo p̄t perpendi mutabilitas for
tunę ¶ Notandū ꝙ Paulus ꝯſul romanus miſſus fuit pugnare cō
tra regē perſaꝝ q̄ erat ſupbiſſimus hoim. Cum āt ipſum deuiciſſet con
ſiderans proſperitatē p̄teritam ⁊ aduerſitatē pñtem eius. motus pietate
fleuit ſuper ipſum ⁊ dimiſit eū ex quo ſilr̄ perpendit̄ mutabilitas fortu/
nę. ¶ Nota ꝙ tragedia eſt carmen rephenſiuū vicioꝝ incipiens a ꝓ/
ſperitate. deſinens in aduerſitate. Et dr̄ a tragos grece qȯ eſt hyrcus la/
tine. ⁊ odos cantus. qꝛ cantus hmōi carminis hyrco remunerabit̄. Inde
dñr tragedi poetę q̄ antiqua geſta ⁊ facinora ſcęleratoꝝ regum luctuoſo
carmine ꝓplo ſpectante.i.reſpiciente ꝯcinnebāt ſicut dr̄ Iſidorus li. ethi
mologiaꝝ. ¶ Nota homerus volens oñdere mutabilitatē fortunę
deſcribit in domo Jouis iacere duo dolia vini. vnū bonum aliud maluꝫ
Et oēs intrantes domū de vtroꝗ oportebat guſtare. ſed qͦſdam plus de
bono. quoſdam ꝓo plus de malo. Et hec deſcriptio publice depingebat̄
athenis in tēplo iouis. vbi Boetius ſtuduit adoleſcens exñs. ſicut ipſe te
ſtat̄ in de ſcholariū diſciplina. Per domū āt Jouis homerꝰ ſignificabat
mundū. per duo dolia proſperitatē ⁊ aduerſitatē. ⁊ oēs q̄ viuunt in mun
do de vtroꝗ guſtant. qͥdam plus de proſperitate. qͥdam plus de aduerſi
tate. ¶ Nota dr̄ fortunā ſubuertentem fœlicia regna. dr̄ Ganfredꝰ
in poetria. Hoc vnū p̄ſcire potes ꝙ nulla ptās Eſſe moroſa p̄t. qꝛ res for
tuna ſecundas Impat eſſe breues. ſi vis exempla. priores Reſpice fortu
nas. enarrat illa prioꝝ. Florida proſperitas. minos ſubuertit athenas.
Ilion atrides. magne cartaginis arces Scipio. ſꝫ multi romani fuit alea
fati. Tpe verſa breui breuis ē diſtantia lęti. Omnis ⁊ mœſti nox eſt vici
na diei. Hęc aliena docent ⁊ te tua fata docebunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Iſtud eſt ſcd̄m metꝝ hꝰ ſcd̄i qđ dr̄ aſclepiadiū ab inuētore choriãbicū a pede predominante Quis ſit pes choriambꝫ prius habitum eſt. ⁊ ꝯſtat illud metrum ex p̄mo ſpondeo ⁊ duobꝫ choriambis ⁊ pyrrhikio vel iambo quale metrum eſt illius hymni Sanctorum meritis inclyta gaudia

Metꝝ ſcd̄m libri ſcd̄i

Si quãtas rabidis flatibꝫ incitꝰ
Pontus verſat arenas
Aut q̄t ſtelliferis edita noctibꝫ
Celo ſidera fulgent
Tãtas fūdat opes nec retrahat manū
Pleno copia cornu
Humanū miſeras haud iđ genꝰ
Ceſſet flere querelas.
Quãuis vota libēs excipiat deus
Multi ꝓdigus auri
Et claris auidos ornet honoribꝫ.
Nil iam parta videntur
Sed q̄ſita vorãs ſeua rapacitas.
Alios pandit hiatus.
Que iã p̄cipitem frena cupidinem
Certo fine retentent
Largis cū potius muneribꝫ fluēs
Sitis ardeſcit habendi
Nūꝗ̄ diues agit q̄ trepidus gemens
Seſe credit egentem.

Scd̄m metꝝ dr̄ ferre/gratium ab inuentore conſtãs ex p̄mo ſpon/deo. ſcd̄o dactylo. tercio ſpõdeo vel trocheo. In hoc ḡ metro fortuna ꝯquerit de inexpleta cupiditate hoim dicēs Si copia. i. fortūa quã gētiles deam copię appellabãt plēo cornu fūdat hōibꝫ tãtas opes quãtas arenas verſat id eſt voluit pontus. i. mare incitus id eſt cō/motus rapidis flatibꝫ id eſt impetuoſis ventꝫ ⁊ ſi fundat tãtas opes quot ſidera fulgēt ī cœlo edita. i. orta ſtellife/ris noctibꝫ. ⁊ ipſa copia nō retrahat manū auferēdo opes haud. p nō ideo humanum genus ceſſat flere id eſt flendo ꝓponere miſeras q̄re/las ⁊ ꝗ̄uis deꝰ ꝓdigus id eſt diues multi auri id eſt ad modū ꝓdigi multū auꝝ diffundens ip̄e d̄s libēs excipiat vota hoim. ⁊ ornet aui/dos. i. cupidos claris honoribꝫ. tñ iã parta. i. acquiſita ⁊ poſſeſſa nil vidētur eis. ſed ſeua rapacitas vorãs q̄ſita. i. adq̄ſita pãdit. i. mãifeſtat alios hiatus. i. receptacula cupiditatꝫ. Et tūc q̄rit fortūa q̄ iã frena retētent. i. detineãt cer/to fine cupidiēm. i. auariciã hoim p̄cipitē. i. p̄cipitãtē hoiēm cū ſitꝫ. i. deſideriū hn̄di fluēs largꝫ muneribꝫ ardeſcit in hoīe. ⁊ iđ ille q̄ trepidꝰ terro

re aduerſitatꝭ ⁊ gemens credit ſeſe egentē ille nunq̄ꝫ diues agit. i. vitā du
cit ¶ Nota circa hoc ꝙ dͭ plœno copia cornu. ꝙ cū Hercules q̇daꝫ tpe
luctaretꝛ cum Achileo ⁊ Achileus mutaret ſe in tauꝝ. Hercules apꝓre
hēdens ipſum ꝑ cornu effregit illud ⁊ repletū pomis ⁊ floribꝫ odoriferis
ſacrificauit illud fortunę. qđ cornu dͬ fortuna q̇buſdam ꝓpinare plœnū
q̇buſdam vacuū. q̇buſdam ſemiplenū. ſꝫm diuerſum ſtatū proſperitatis
⁊ aduerſitatis hoīm ¶ Nota ꝙ fortuna inuehitꝛ ꝯ auariciā hoīm. quod
Tullius in li. tuſculanaꝝ queſtionū dͭ. auaricia ſtudiū pecunię hꝫ quā
nemo ſapiēs ꝯcupiuit. ea eīm q̄ſi malis venenis imbuta corpꝰ aīmq̄ꝫ viri
lē offendit. ipſa ei inſatiabilis manens. neq̄ꝫ copia neq̄ꝫ inopia minuitur
Et in eodem ħ dͭ. Quid ē ꝙ multi cupiditate pecunię feruntꝛ. quoꝝ ita
ꝑturbantꝛ aī vt non multū abſint ab inſania. Et dͭ Sen̄. lxxv. epl̄a Aua
ricia nunq̄ꝫ hꝫ magis malū niſi ꝙ ingͣta ē. Et. lxxiiij. epl̄a. auaros ꝯpat
canibꝫ dicens. Vidiſti aliquē canē miſſum a dn̄o panis fruſta aut carnis
aperto ore captātem quicq̇d arripit ꝓtinus integꝝ deuorat. ⁊ ſꝑ ad ſpeꝫ
futuri inhiat. Idē euenit nobis. quicq̇d nobis fortuna expectātibꝫ por/
rigit illud ſine oī volūtate dimittimꝰ ⁊ ſtatim ad rapinā alteriꝰ erigimur
¶ Nota q̇ credit ſe egētem non eſt diues ſꝫ pauꝑ. qꝛ dͭ Sen̄. prima epl̄a
Non q̇ paꝝ hꝫ ſed q̇ plus cupit pauꝑ ē. Quid ei refert q̄ꝫtum illi in arca
q̄ꝫtum in horreis iaceat ſi alieno hiatu imminet. ¶ Nota ꝙ diuitię n̄ tol
lunt auariciā ſed augmētant. vn̄ Sen̄. xvi. epl̄a. dͭ. Cōgeratꝛ in te q̇cq̇d
locupletes poſſederīt. vltra ꝓuatum pecunię modū fortuna te ꝓuehat. au
ro tegat. purpura veſtiat. terraꝫ marmoribꝫ abſcōdat. accedant ſtatuę ⁊
picturę. ⁊ quicq̇d vlla ars elaborauit. maiora cupere ab his deſiſtes Vn̄
Iuuenalis. Interea plœno dū turget ſacculus ęre. Creſcit amor nūmi
q̄ntum ipſa pecunia creſcit

¶ Proſa tercia ſecundi libri.

¶ Hic incipit tercia
proſa huius ſecundi in
qua phīa probat Boe
tium non debere con/
queri de fortuna. quia
multa bona ſibi con/
tulit. Et primo inqui
rit phīa quid ſentiat d
dictis fortunę. ſcđo bo
na fortunę ſibi collata
enumerat. ibi. veꝝtn̄
Primo oſtendit phīa
ꝙ Boetius nihil habe
at loqui contra fortu/
naꝫ. ſecundo Boetius
rn̄det. tercio phīa eius
rn̄ſionem approbat ſi/
cut patebit. Dicit prio
Si fortuna loqueretꝛ te

His igitꝛ ſi pro ſe tecū fortuna lo
queretꝛ, quid ꝓfecto ꝯtra hiſce
res non hn̄es. Aut ſi q̇d eſt q̇ querelam
tuā iure tuearis. ꝓferas oꝫ. dabimꝰ di
cēdi locū. B. Tū ego. ſpēoſa q̇deꝫ iſta
ſunt: inq̄ꝫ. oblitaq̄ꝫ rhetoricę ac muſicę
melle dulcedinis. Tum tm̄ cū audiūtꝛ
oblectāt. ſꝫ miſeris: maloꝝ altior ē ſen
ſus Itaq̄ꝫ cū hęc auribꝫ inſonare deſie
rint. inſitꝰ aīm meror ꝑgrauat. P. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

illa ita eſt inq̇t. Hec em̄ nōdū morbi tui remedia. ſed adhuc ꝯtumacis aduerſum curatioēm doloris fomēta q̄dam ſunt. Nā q̄ in ꝓfundū ſeſe penetrēt. cū tēpeſtiuū fuerit admouebo.

cum his ꝟbis ꝓ ſe. ꝑfecto ꝓ certe. tu nō habeſres q̇d ꝯ hiſceres. i. non haberes vn̄ aperires os ad rn̄dēdum fortūe. at ſi q̇d eſt q̊ tuā q̄relam iure tucaris opꝫ id ēe necē eſt. vt ꝓferas dabimus tibi locum dicēdi

Tūc Boetius rn̄det Speciosa q̇dem ſunt iſta que fortūa dixit ⁊ ſunt oblita id eſt delinita melle id eſt delectatione rhetorice dulcedinis. ſ. quātum ad proſam. ac ꝑ ⁊ muſice dulcedinis ſcꝫ quātum ad metrū. ⁊ tātum tunc delectāt aim̄ meū cū audiūtur. ſed ſenſus. i. ꝑceptio maloꝝ eſt altior id eſt ꝓfundior miſeris q̄ꝫ iſta poſſint attingere. q. d. q̄ꝫuis ꝟba fortūe ſuꝑficialiter me delectēt tn̄ ad ꝓfunditatē mei doloris nō attingūt. Itaqꝫ. i. ergo cum hec ꝟba fortūe deſierint. i. ceſſauerint inſonare auribꝫ meis. meror inſitus id eſt immiſſus ꝑgrauat aim̄ meū. Tūc phia approbat rn̄ſioēm Boetij dicēs. Ita eſt. hec em̄ ꝟba fortūe nōdum ſunt remedia tui morbi. ſed ſunt q̄dā fomēta id eſt lenimēta aduerſum curatioēm id ē contra ſanatioēm ꝯtumacis doloris. nam remedia q̄ penetrēt id eſt immittāt ſe in ꝓfundum ꝑturbationum expellēdo cām radicalem tui morbi iſta admouebo. i. apponam cum fuerit tempeſtiuum.

Nota ꝙ Boetius nihil habuit loq̇ ꝯtra ꝟba fortūe q2 ꝟm dixᵗ ⁊ ꝯtra veritatē non ē loquenduꝫ. Nā vero oia ꝯſonant ⁊ veritas ſibiipſi atteſtaꝛ. ꝟm Ariſto. Nota hiſco ē ꝟbum inchoatm̄ ⁊ ꝓferꝛ ꝑ ſyncopā q2 regulariter dꝫet dici hiaſco. vn̄ hiſcere eſt hiatū inchoare cum aliq̇s aperit os Nota ꝙ oblitꝰ media ꝓducta eſt ꝑticipiū ꝟbi obliuiſcor. Sꝫ oblitus media correpta dn̄dit a ꝟbo oblinio. ⁊ oblitꝰ idem ē q̇d maculatus. vn̄ꝰ. Immemor oblitꝰ notat. oblitꝰ eſt maculatꝰ. Nota circa hoc ꝙ d̄t inſitus mœror aim̄ aggrauat. ꝙ q̇s non doleret de infortunio nulli ꝯtigit niſi aio multū eleuato ſuꝑ fortunaꝫ. q2 dicit Seneca. lxv. ep̄la. plꝰ ꝑquo te dolere nolo. ſed vt nō doleas vix exigere audeo. nulli āt iſta firmitas ai ꝯtingit niſi multū ſupra fortunā eleuato. ⁊ ſubdit illud agamus vt iucunda nobis fiat amiſſoꝝ recordatio. nemo libenꝛ ad id redit q̇d nō ſine tormento cogitaturus ē Nota ꝙ ꝑ rhetoricā ⁊ muſicā dulcedinē fortune Boetiꝰ adhuc non fuit reſtitutus virtuti ⁊ ſapie. q̇d atteſtatur eiꝰ mœror aggrauās aim̄. nam ꝟtus ⁊ ſapia dolorē ⁊ mœrorē opprimit Vn̄ Sen̄. lxv. ep̄la. Quēadmodū minuta luīa claritas ſolis obſcurat. ſic dolores. mœſticias. iiurias. ſapia. ⁊ ꝟtꝰ ſua magnitudie elidit atqꝫ opp̄mit

Uerꝝ tn̄ ne te miſeꝝ exiſtimari velis an numeꝝ modūqꝫ tue felicitatis oblitus es? Taceo ꝙ deſolatū parente: ſūmoꝝ te viroꝝ cura ſuſcepit. Delectuſ//

Hic phia enumerat bona fortune Boetio collata rōne quoꝝ non debuit ſe eſtimare miſerum. ⁊ primo enūerat bona ꝑterita q̄ ipm̄ fœ

ꝗ̄ in affinitatē p̄ncipum ciuitatꝫ (qđ p̄ciosiſſimū ꝓpinquitatis genus ē) p̄//us charus ꝗ̄ ꝓximus eē cepiſti. Quis non te feliciſſimū cū tanto ſplēdore ſocerorꝝ. cum ꝯiugis pudore. cuꝫ maſcule q̄ꝫ ꝓles oportunitate p̄dicauit

licē fecerūt Poſtea enumerat in q̄rta proſa bona que ipſuꝫ in p̄nti fœlicem oñdunt. Primo igiꝉ phĩa deſcribit fœlicitatē ſuā p̄teritā. ſcđo excludit q̄ndam obiectionē. ibi. Quod ſi id circo. Prĩo enumerat quedā bona cõia. ſcđo magis ſpecialia Scđa ibi. Preterea libet. Primo dicit. o boeci non velis te exiſtimare miſerum Nunquid oblitus es numerꝝ ⁊ modū fœlicitatis tue. taceo. i. pertrauſeo ꝙ te deſolatum. i. priuatum parente. i. p̄re ⁊ matre cura. ſummorꝝ virorū id eſt ꝯſulum romanorꝝ te ſuſcepit. ⁊ tu delectus. i. de alijs electus in affinitatē principū ciuitatis cœpiſti prius eſſe charus ꝗ̄ ꝓximus qđ eſt p̄cioſiſſimū genus ꝓpinquitatis. Quis non p̄dicabit te fœliciſſimū cū tanto ſplendore. tuorꝝ ſocerorꝝ cum tanto pudore ꝯiugis. i. vxoris ⁊ cuꝫ oportunitate. i. oportuna fœlicitate maſculine prolis. quaſi diceret. nullus eſt qui non iudicauerit te fœlicē in his ¶ Nota ꝙ triplex ē genus ꝓpinquitatis. Primū ꝙ ꝯtrahitur ex genealogia. ⁊ in tali ꝓpinquitate aliq̄s ſimul efficitur proximꝰ ⁊ charus. nam frater fratri ē charus ⁊ proximus. Alia eſt ꝓpinquitas que ꝯtrahitur ex matrimonio ⁊ vocatur affinitas. ⁊ in tali ꝓpinquitate aliquis prius efficitur ꝓpinquꝰ ꝗ̄ charus. Tercia ꝓpinquitas contrahitur ex bonis moribus ⁊ virtutibus. ⁊ hoc eſt p̄cioſiſſimum genus ꝓpinquitatis. ⁊ in tali aliquis prius efficitur charus ꝗ̄ propinquus. ⁊ ſic Boetius prius factus fuit rhomanis principibus charꝰ. ratione virtutis ꝗ̄ propinquus matrimoniū contrahendo cum eis ¶ Nota ꝙ philoſophia dicit Boetiū fuiſſe fœlicem ſplendore ſocerorum in plurali. cum tamen non habuerit niſi vnum ſocerū. Nam ſocer dicitur cuius filiā aliquis ducit. ⁊ non legitur ꝙ boetius habuit duas vxores. Ad hoc poteſt dici ꝙ hic accipitur ſocer large non tantuꝫ pro patre vxoris. ſed etiam pro fratre qui large etiam poteſt dici ſocer. ergo dicit pluraliter ſocerorꝝ ¶ Nota ꝙ ex tribus philoſophia dicit Boetium fœlicē fuiſſe. ex honeſtate ſocerorꝝ. ex pudore coniugis. ex oportunitate maſculine prolis id eſt ſuorꝝ filiorum.

Pretereo. libet enim p̄terire cõmunia ſumptas in adoleſcētia: negatas ſenibus dignitates: ad ſingularē felicitatis tue cumulū venire delectat. Si q̄s rerū mortalium fructꝰ vllū beatitudi//

¶ Hic phĩa enūerat quedaꝫ bona ſpecialia ex q̄bus boetius nõ debet ſe eſtimare miſerū. et dicit. Ego p̄tereo id eſt pertranſire volo qꝛ mihi libet p̄terire communia bona. ⁊ đlectat

nis pondus habet. poterit ne illiꝰ meõ ria lucis quantalibet ingruentiũ ma/ loꝝ mole deleri? Cũ duos pariter ꝯſu les liberos tuos domo ꝓuehi. ſub fre quẽtia patꝝ. ſub plebis alacritate vidi ſti? Cũ eiſdez in curia curules inſidẽti bꝫ Tu regię laudis orator. ingenij glo riam facũdieqꝫ meruiſti Cum in circo duoꝝ medius ꝯſulũ circũfuſę multitu dinis expectatioẽm triumphali largi tione ſatiaſti ỏdiſti (vt opinor) ꝟba for tune. dum te illa demulcet. dum te vt ſuas delitias fouet Munꝰ qd̓ nulli vn qꝫ ꝑuato cõmodauerat abſtuliſti Vis ne igitur cũ fortuna calculũ ponere? Nũc te ꝑmũ liuẽti oclo ꝑſtrinxit. Si numeꝝ modũqꝫ lętoꝝ triſtiũ ve ꝯſide// res. adhuc te felicẽ negare ñ poſſis

me venire ad ſpecialez cnmulũ tuę fœlicitatꝭ ſcꝫ ad ſumptas dignita tes in adoleſcẽtia nega tas ſenibꝫ Et ſubdit. Si q̇s fructus reꝝ mor taliũ habet vllum pon dus btitudis. i. ſi ꝓpter aliqd̓ tp̱ale bonũ ho / mo debet dici fœlix po terit ne memoria illius lucis. i. tuę fœlicitatis quã iam dicã deleri q̃n talibet mole. i. quocũqꝫ põdere ingruẽtiũ malo rũ. q̃ſi diceret nõ p̃t de leri Et q̃ eſt illa fœlici tas. cum tu vidiſti libe ros tuos id eſt filios tu os pariter ꝯſules. i. i cõ ſules electos. ꝓuehi id eſt duci de domo tua ſub frequẽtia. i. diligen tia patꝝ ſcꝫ ſeniorum. ⁊ ſub alacritate. i. ſub gaudio plebis. ⁊ cũ tu eiſdem filijs tuis inſidẽ tibꝫ curules. i. ſedes iu diciarias. orator. i. p̃di cator regię laudis me/ ruiſti gl'am ingenij ⁊ fa cũdię cũ tu mediꝰ i cir co. i. in circũdatione du orum ꝯſulum ſcꝫ filioꝝ tuorum ſatiaſti expectationem circumfuſe mul/ titudinis triumphali largitione id eſt victoriali triumphatione vt ego o pinor tu dediſti ꝟba. i. deceptioẽs fortũe cum te illa demulcet dum te fo/ uet vt ſuas delicias tu abſtuliſti munus qd̓ nũqꝫ commodauerat vlli. i. a licui priuato. i. extraneo. vis ne cum fortuna ponere calculum. i. ꝯputa/ tionem. nũc ipſa foruna ꝑmũ ꝑſtrinxit te oculis liuentibꝫ id eſt inuidis. ſi ꝯſideres numeꝝ ⁊ modum letorum ⁊ triſtium id eſt proſꝑitatis ⁊ ad/ uerſitatis adhuc nõ potes te negare fœlicem. ¶ Nota phia ꝑ hoc ꝙ d̓t p̃tereo ⁊ ꝑus dixit taceo vtitur quodã colore rhetorico q̇ d̓r occupa tio. ⁊ definitur ſic a Tullio Occupatio eſt cum dicimus nos p̃terire aut neſcire aut nolle dicere illud quod tñ maxime dicimus ¶ Nota ꝙ mos erat rhomãorum ante triceſimum annum nulli ꝯferre aliquã dignitatẽ niſi ꝓpt' ſingl'arẽ dignitatẽ vel ꝓbitatẽ. vel ꝓpt' publicę rei euidẽtẽ vtilita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tē. Boetius āt in adoleſcētia añ triceſimū annū electus fuit in ꝯſulē. ⁊ hoc phia vocat fœlicitatē cōem non ꝙ cōiter oibꝫ hoc ꝯcederet̃ ſed q̃ nō ſolū Boetio ſed alijs paucis hoc accidit. Refert eī Tulli⁹ in li. de amicicia ꝙ Scipio añ triceſimū annū bis factus eſt ꝯſul. ſil'r Germanic⁹ iuuenis factus eſt ꝯſul añ triceſimū annum. ſed ſingularē fœlicitatē boetij tangit dicens. cū duos pariter ꝯſules ¶ Nota ꝙ ſm Iſid. in li. ethimol. curules erant ſedes in quibꝫ mgrāt⁹ ſedentes iura reddebant. ⁊ dñr curules a curru. q̃ tali ſede vtebant̃ in curru iudices quo vehebant̃ vt expeditius ꝑpl'o iudicia redderent. ¶ Nota ꝙ ꝯſuetudo erat apud romanos in electione ꝯſulum hēc ſermonē ad ꝑpl'm de laudibꝫ regum ⁊ electoꝝ in mgrātuum. etſi bene p̄dicauit inde gl'am ꝯſequebat̃ Huiuſmodi ſermonē fecit boetius in electione ſuoꝝ filioꝝ in ꝯſules. ⁊ exinde ſua gloria fuit geminata. Et q̃ ꝯſimilis ſermo ꝯſueuit fieri in triumphis in laudem eoꝝ qui obtinuerant victoriā. ideo hmōi ſermonē vocat triumphalē largitionē ¶ Nota ꝙ bonum aliq̄d ꝓmittit ⁊ non adimplet ille dat verba ⁊ non rem. ⁊ ſic decipit. ergo dicit phia. dediſti fortunę verba. i. deceptiones ꝓmittendo ei aliq̄d boni ꝙ ipſa te ita fouet ¶ Nota ꝙ calculus in vna ſignificatione ē paruus lapillus q̄ calcando non lędit. ⁊ q̃ talibus lapillis vtebant̃ antiqui in ꝯputando. ideo calculare vel calculū ponere ponit̃ pro ꝯputare vel pro rōnem facere. ergo dt phia. Uisne cum fortuna calculū ponere. quaſi diceret. non debes. ſi ꝯputabis cū ea ipſa inueniet te multo fœliciorē q̄ꝫ miſeꝝ.

¶ Hic phia excludit quādā obiectionē. poſſet aliq̄s dicere. hec p̄dicta bona ñ faciunt me fœlicē q̃ ſunt ꝑtrāſita. Hāc obiectionē excludit phia dicēs. ꝙ ꝓ ſed ſi non ęſtimas te fortunatum. i. fœlicē q̃ illa abierunt q̄ tunc videbātur lęta. etiā ñ debes te ęſtimare miſeꝝ. q̃ quę nunc credunt̃. i. vident̃ mœſta p̄tereunt Nunquid tu veniſti primū in hāc ſcœnā. i. vmbrā vitę ſubit⁹. i. īprouiſus ⁊ hoſpes. i. aducā tu ignoras q̄ gerāt̃ i hac vita Ne ꝓ nūq̄d reris. i. opinaris vllā ꝯſtantiā ineſſe humanis rebꝫ cū ipſum hoīem ſępe diſ-

¶ Ex ſi idcirco te fortunatū eſſe nō ęſtimas. qm̄ quę tunc lęta videbant̃ abierunt. Non eſt ꝙ te miſeꝝ putes. quoniam quę nunc credunt̃ meſta p̄tereūt An tu in hanc vitę ſcenā nunc primū ſubitus hoſpeſqꝫ veniſti? Ullā ne humanis rebus ineſſe ꝯſtantiā reris. cū ipſum ſępe hoīē velox hora diſſoluat? Nam etſi rara eſt fortuitis manendi fides: vltimus tamen vitę dies. mors q̄dam fortunę eſt etiam manētis. Quid igitur referre putes? Tu ne illam moriendo deſeras. an te illa fugiendo?

ſoluat velox hora mortis. nam ſi fortuitis reb9 eſt fides pmanēdi. licʒ ra ra. tñ vltimus dies vite eſt q̄dam mors fortunę. etʒ manērʒ fortū̃ę. Quid igitur putas referre id eſt diſtare ne id eſt an tu deſeras illam fortunam moriendo. an pro vel. illa te deſerat fugiēdo. quaſi dicat nihil refert quā tum ad incōſtantiam fortū̃ę. ſiue fortūa hoiēm deſerat ſiue deſerat mani feſtum eſt ꝙ manere nō pt. ¶ Notādum ꝙ in reb9 humanis nō eſt ꝯſtantia. cuius rō eſt. In iſto qđ eſt genitū nulla eſt conſtantia. qꝛ nihil eſt genitum qđ nō ſit corruptibile ⁊ nō pmanēs. ſed res humane ſunt ge nite ⁊ producte ꝗ ⁊c̄. ¶ Notādum ꝙ nō eſt durabilis fortū̃ę proſ/ peritas qꝛ ipſam cito fugat aduerſitas. vñ Ganfredus in poetria Om/ nib9 ne crede tuis ſi tempore paruo Illuxere tibi mox ſunt clauſura ſere num Nubila fata diem inducentq; crepuſcula noctem. ꝓpter qđ nō eſt adhibenda fides reb9 fortuitis. ¶ Nota ꝙ phīa tangit vnam rō/ nem ꝙ fortuna non eſt conſtans quę talis eſt. Homo non eſt conſtans ergo nec fortuna. Añs ptʒ qꝛ hoiēm ſepe diſſoluit hora mortis. Conſe quētia probatur ex hoc qꝛ fortuna nō habet eſſe niſi circa homiēm cum ſit in agentibus a ꝓpoſito. ij. phiſicoꝝ. ergo đt phīa. nihil differt quo ad inconſtantiam fortunę ſiue fortune derelinquat homiēm fugiendo ſiue homo derelinquat ipſam moriendo quocū̃q; modo fiat ſemper ipſa eſt inconſtans ⁊ non permanēs.

¶ Metrum tercium libri ſcđi.

Cum polo phebꝰ roſeis q̄drigis
Lucē ſpargere ceperit.
Pallet albētes hebetata vultus
Flammis ſtella p̄mentib9
Cum nemꝰ flatu zephiri tepentis
Uernis irrubuit roſis
Spiret inſanū nebuloſus auſter.
Jam ſpinis abeat decus.
Sepe tranq̄llo radiat ſereno
Immotꝫ mare fluctib9
Sepe feruētes aq̄lo ꝓcellas
Uerſo concitat equore
Rara ſi ꝯſtat ſua forma mū̃do
Si tantas variat vices

¶ Iſtud eſt terciuꝫ metrum hꝰ ſcđi cuius p̄mus ꝟſus đr ſaphicꝰ ab inuētore trochaicuſ a pede predominante. Metꝝ āt ſcđi ꝟſus đr glyconicū ab inuētore. choriābicū a pede p̄do minātē In hoc ꝗ me/ tro phīa declarat trib9 exēplis mutabilitatem mū̃danoꝝ. Primū exē/ plum eſt de corpib9 cœ leſtib9 tale. Sole lucē te in cœlo tū̃c obſcura tur lumen aliarum ſtel larum. Ecce mutatio ſtellarum quo ad lu/ men quod tamen pri/ us apparebat tempo/ pore noctis. Sed ſole le nobis lucēte ñ appa ret. vnde dicit in lit/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tuite nomen felicitatis mouet ꝗ̄ꝫ pluri
mis maximiſqꝫ abundes mecum repu
tes licet. Igitur ſi quod in omni fortu
nę tuę cēſu p̄cioſiſſimuʒ poſſidebas id
tibi diuinitꝰ illęſum adhuc inuiolatū
qꝫ ſeruat̃. Poteriſne meliora queqꝫ re
tinens de infortunio iure cauſari? At/
qui viget incolumis illud p̄cioſiſſimū
humani generis decꝰ Symachus ſo
cer. ⁊ quod vite p̄cio non ſegnis eme/
res. vir totus ex ſapia virtutibuſqꝫ fa
ctus. ſuaꝝ ſecurus. tuis ingemiſcit in
iurijs.. Viuit vxor ingenio modeſta.
pudicicię pudore p̄cellens. ⁊ vt oēs eꝰ
dotes breuiter includā. pr̄i ſimilis. vi
uit inq̄m tibi quę tm̄ vitę huius exoſa
ſpm̄ ſeruat. Quo qꝫ vno felicitatē mi/
nui tuam vel ipſa ꝯceſſerim. tui deſide
rio lachrymis ac dolore tabeſcit. Quid
dicam liberos ꝯſulares: quoꝝ iam vt
in id ętatis pueris. vel pr̄ni vel aui/
ti ſpecimen elucet ingenij.

probat fœlicitatem for
tuitā nulli poſſe totali
ter euenire. Tercio pro
bat verā fœlicitateʒ in
bonis fortuitis non cō
ſiſtere. Scda ibi Quiſ
eſt eim̄. tercia ibi. At vt
cognoſcas. Primo po
nit phīa. ꝙ non dʒ q̄ru
lari boetius de infortu
nio cū adhuc abundet
pluribꝫ bonis ⁊ illa bo
na phīa enūerat. ſcdo
ipſa ꝯſolat̃ eū. ibi. Cū
igit̃. Dicit p̄mo. o boe
ci. ꝙ tu luis. i. pateris
ſuppliciū falſę opinio/
nis illud n̄ potes iure ī
putare rebꝫ. nā ſi mouz
te inane nomē fortunę
fœlicitatis. licet. i. lici/
tū ē vt tu reputes. i. cō
putes mecū ꝗ̄ꝫ plrimis.
qꝫ ꝓ ⁊ maximis bonis
abundes. ſi igit̃ illō bo
nū tibi ſeruat̃ diuinitꝰ
illęſum ⁊ inuiolatū qō
tu poſſidebas p̄cioſiſſi
mū in oī cenſu. i. theſau
ro tuę fortunę. poteris
ne retinēs queqꝫ melio
ra iure cauſari. i. ꝯque
ri de infortunio. q̄ſi di
ceret n̄. Tunc enūerat
bona eius. atqui ꝓ cer
te illud precioſiſſimuʒ
decꝰ humani gn̄is ſcʒ
Symachꝰ ſocer tuꝰ iſte
viuit incolumis. i. ſanꝰ
quod incꝫ decus non ſegnis. i. non tardus emeres precio vitę. quaſi di. tu
tm̄ diligis eum ꝙ vitā tuam ꝓ eo exponeres. Symachus vir totꝰ factus
ex ſapia ⁊ virtutibꝫ ille ſecurus ſuaꝝ iniuriaꝝ ingemiſcit de tuis iniurijs
viuit vxor tua modeſta ingenio. p̄cellens pudore pudicicię. ⁊ vt includaʒ
breuiter oēs dotes. i. virtutes eius. ipſa eſt ſilis pr̄i ſuo. ſ. Symacho ⁊ ip
ſa exn̄s exoſa. i. tedioſa huius vitę tm̄ tibi ſeruat ſpiritum. id eſt tm̄ ipſa
viuit propter te. in quo vno ego concedo tuā fœlicitatē minui ꝙ vxor tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſabeſcit id eſt triſtatur lachrymis ⁊ dolore deſiderio tui. Quid dicā libe
ros tuos ꝯſulares q̊ꝝ ſpecimen id eſt ſimilitudo ingenij paterni. i. tui vł
auiti. i. aui ipōꝝ ſcȝ Symachi q̄ fuit auus ipſoꝝ ex ꝑte matris elucet vt
in id etatꝫ pueris. q. d. liberi tui ſunt ſimiles patri ⁊ auo ipōꝝ in prudē/
tia inquātū etas ꝑmittit ¶ Notādum ſicut inferius probabitˀ ꝙ i
reb9 fortuitis nō poteſt ꝯſiſtere vera fœlicitas. Jō illi q̄ adoptiōe taliuȝ
reꝝ fœlices ſe exiſtimabāt. ⁊ ex amiſſiōe earum infœlices. falſa opiniōe
decipiebantur. ⁊ licet in opiniōe eoꝝ ſic eſſet. nō tñ erat in re. iō dˀt phia
ad Boetium ꝙ tu falſe opiniōis ſupplicium luis id reb us imputare nō
potes. ¶ Nota ſupplicium falſe opiniōis eſt in animo non in re
vñ Señ. xvij. epła Multꝫ paraſſe diuitias nō fuit finis miſeriaꝝ ſȝ mu
tatio diuitiaꝝ. nec hoc miror. non em̄ in reb9 eſt vicium ſed in animo. ſe/
pius em̄ opiniōe ꝙ̄ꝫ re laboramus. ꝗ infortuniū Boetij nō erat imputā
dum reb9 qȝ nō erat ſed imputādum fuit ſue falſe opiniōi.

¶ Nota ꝙ phia oñdit pñtem fœlicitatem in trib9 conſiſtere. ſcȝ in
amicis. in vxore pudica. ⁊ filioꝝ ſuoꝝ prudentia. Primo em̄ ad fœlicita
tem requirūtur amici nam amicus eſt ꝓcioſiſſimum genus diuitiarum
ex octaua proſa huius ſcdi. ⁊ Ariſto. ix. ethico. Nemo eligit viuere ſine
amicis habens reliqua bona. ⁊ ſm Tullium in li. de amicicia Qui ami
ciciam tollit de mūdo ſolem tollere videtur. ⁊ Señ. in de reme. fort. Ni
hil eſt peius ꝙ̄ꝫ amicos nō habere. ſi amicū ꝑdidiſti aliū quere ⁊ ibi eum
queras vbi inuenies. quere inter artes liberales. inter recta ⁊ hoēſta of/
ficia. quere in laborib9. ad mēſam iſta res nō queritur. Scđo reqͥritur ad
fœlicitatem politicam vxor pudica que rara eſt. Vñ Señ. in de reme.
fort Multe inter ꝓbas matrimonialis ordinis. ceperūt eſſe exempla me
retriculaꝝ. ꝙ̄ꝫ multas ex ꝯiugib9 optimis peſſimas videmus. ex diligen/
tiſſimis diſſolutiſſimas. ex liberaliſſimis rapaciſſimas Etiam ſi bonam
vxorem habuiſti non potes affirmare eam eſſe permāſuram in illo ꝓpo/
ſito. nihil tam mobile. nihil tam vagum ꝙ̄ꝫ fœmiārum voluntas. Ter/
cio requiritur ad fœlicitatem politicam proles. qȝ ſm Ariſt. i. ethico. ñ
omnino fœlix eſt qui ſpecie turpis eſt aut ſolitarius aut prole carēs

¶ Nota ſm Vguitiōem ſpecimē eſt pulchritudo vel ſilitudo vel
ſignum vel imago vel noticia vel experimētum vel bonum oꝑis docu/
mētum ſed in ꝓpoſito accipitur pro ſimilitudine. Item ſm eundem a/
uitus ta. tum. id eſt ab auo habitus vel poſſeſſus vel ad ipſum ꝑtinens
⁊ ponitur quandoꝗ pro antiquo.

Cum igitur precipua ſit mortalib9 vi
te cura retinēde o te ſi tua bōa ꝯgſcas
felicem. cui ſuppetūt etiam nūc que vi
ta nēo dubitat ēe chariora. Quare ſic
ca iā lachrymas nōdū ē ad vnū omnis

¶ Hic phia ex di
ctis conſolatur Boe/
tium dicens. Ex quo
hominib9 eſt precipua
cura id eſt maxima cu
ra retinēde vite id ē ſal
uande vite o te fœlicē ſi
ꝯgnoſcas tua bōa cui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

exoſa fortuna Nec tibi nimiũ valida
tempeſtas incubuit qm̃ tenaces herẽt
ancorę. quę nec preſentis ſolamen ~~nec~~
nec futuri ſpem tpis abeſſe patiantur
B. Et hereant inq̃ꝫ pcor. Illis nanqꝫ
manentibꝫ vtcũqꝫ ſe res habeant: ena//
tabimus. Sed (quãtum decus ornamentis
noſtris deceſſerit) vides. P. Et illa.
Promouimus inquit aliquantũ. ſi te
nondũ totius tuę ſortis piget. Sꝫ de
licias tuas ferre non poſſum: q̃ abeſſe
aliquid tuę beatitudini tam luctuoſus
atqꝫ anxius ꝯqueraris.

etiam nunc ſuppetunt .i. abundant talia bo/
na. qꝛ nemo dubitat eẽ chariora ipſa vita. q̃re
iam ſicca lachrymas ⁊ noli flere. nondũ enim
oĩs fortuna eſt tibi exo ſa .i. aduerſa ad vnũ .i.
omnino nec tibi incu/ buit .i. inſtetit tempe/
ſtas aduerſitatis nimi um valida. qm̃ tenaceſ
ancorę .i. amici inſepa/ biles herent .i. firmiter
manent. quę ſcꝫ ancorę non patiunt̃ tibi eẽ ſo/
lamen pñtis tpis. nec ſpem futuri tpis. Et
dt boetius pcor vt he reant .i. maneãt illę an/
corę. qꝛ ipſis manenti/ bus vtcunqꝫ .i. qualit̃/
cunqꝫ res ſe habeant. nos enatabimꝰ euadendo aduerſitatẽ fortunę Sed o phĩa tu vides q̃ntũ
decus nr̃is ornamẽtis bonoꝝ exterioꝝ quibꝫ ornabamur deceſſerit. Sb
dit phĩa Nos ꝓmouimus aliquãtum aĩm tuũ ad ꝯſolationem ſi nondũ
piget te totius tuę ſortis. qꝛ maior pars ſalua tibi manet. ſed nõ poſſum
ferre tuas delicias q̃ tam luctuoſus .i. plenus luctu atqꝫ anxius ꝯquere/
ris aliquid abeſſe tuę beatitudini .i. tuę fœlicitati ¶ Nota ꝙ ſicut mors
eſt oĩm amariſſima. qꝛ oĩa abſcindit. oĩa deuorat. ⁊ qꝛ aliqui iudicant ſe
non timere mortẽ ⁊ tñ timent ſm Senecã in de reme. for. Sic vita eſt õ
nium dulciſſima. oĩa ei appetunt eſſe ⁊ viuere. iõ vnumqđqꝫ naturalr̃ ni
tit̃ ad ſaluãdum vitam q̃ nihil eſt charius. Si ergo boetius poſſedit bo
na q̃ chariora ſunt vita non debuit ſe ęſtimare miſeꝝ ſed magis fœlicem
¶ Nota ꝙ phĩa amicos appellat ancoras. Sicut eĩ tempeſtate incum/
bente ꝑ ancoram nauis retinet̃ ⁊ a periclitatione ſaluat̃. ſic imminẽte ad
uerſitate fortunę hõ fidelibꝫ amicis ne ſuccumbat infortunio ſubleuat̃. fi
deles eñ amici retinent hoĩem impetu fortunę agitatũ ne totaliter deijci
atur a ſua ſtabilitate. ¶ Nota ſm Vguitionẽ ſuppetere .i. ſummi/
niſtrare vel ſuperabundare. ſed pigere eſt pigꝝ eſſe vel penitere. vel gra/
uare vel offendere

Quis eſt eñ tam ꝯpoſitę felicitatis vt
non aliqua ex parte cum ſtatus ſui q̃li
tate rixetur: Anxia eñ res eſt humano

¶ Hic phĩa ꝓbat fœ/ licitatẽ nulli poſſe to/
taliter euenire. ſcđo oñ dit ꝙ q̃nto aliq̃s ẽ fœli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rum ꝯditio bonoꝝ: ⁊ quę vel nunꝗ̃ to
ta ꝓueniat vel nunꝗ̃ ꝑpetua ſubſiſtat
Huic cenſus exuberat. ſed ē pudori de
gener ſanguis. Hūc nobilitas notum
facit. ſ; anguſtia rei familiaris inclu//
ſus. eſſe mallet ignot⁹. Ille vtroq; cir
cumflu⁹. vitā celibē deflet Ille nuptijs
foelix. orbus liberis. alieno cēſum nu
trit heredi. Alius prole lętatus. filij fi
lięue delictis moeſtus illachrymat Id
circo nemo facile cum fortunę ſuę con
ditione ꝯcordat. Ineſt enim ſingulis
quod inexpertus ignoret. expertus ex
horreat.

cior tāto leuiori aduer
ſitate proſternit̃. tercō
ꝯcludit ex his fœlicita
tem fortuitā amarā eē̄
⁊ miſeraȝ. q̄rto inuehit̃
contra hoīes. ſcđa ibi
Adde ꝙ fœliciſſimi. ter
cia ibi. q̄ȝ multis. quar
ta ibi. Quid igitur o
mortales. Primo dicit
Quis ē hō̄ tam ꝯpoſi/
tę fœlicitatis. i. tam co
pioſe fœlix vt non rixe
tur. i. diſcordet ex aliq̄
ꝑte cum qualitate. i. cū
diſpōne ſui ſtat⁹. i. ſuę
fortunę. quaſi diceret.
nullus eſt ita fœlix. q̇a
ꝯditio. i. ſtatus huma/
noꝝ bonoꝝ ē anxia res
. i. miſera res. q̄ nunꝗ̃
hōi tota ꝓueniat vel nū
ꝗ̃ perpetua ſubſiſtat..
Tunc declarat ꝙ non
tota ꝓueniat hōi. quia
huic. i. alicui hōi exuberat cenſus. i. abundat pecunia. ſed aliud ſibi defi
cit. qr degener ſanguis. i. ignobilitas: eſt ſibi pudori. hunc āt. i. alium ho
minē nobilitas facit notū. ſed ipſe incluſus anguſtia rei familiar;. i. pau
pertatis. mallet. i. magis vellet eſſe ignotus Ille. i. alter hō circumfluus
. i. circumdat⁹ vtroq;. i. tam diuitijs q̄ȝ nobilitate. ipſe deflet celibē vitā
. i. caſtā vitam. qr non p̄t forſan ducere vxorē. Ille. i. alter fœlix nuptijs
ſcȝ hn̄do vxorem orbus. i. carens liberis. i. pueris ipſe nutrit. i. ꝯgregat.
cenſum alieno herędi. Alius āt lętatus prole ipſe mœſtus illachrymat. i.
ingemiſcit delictis. i. ꝓ criminib⁹ filij vel filię ſuę. Idcirco nemo facile cō
cordat cum ꝯditione ſuę fortunę Ineſt eī̄ ſingulis hōinib⁹ aliq̇d qđ ipſe
inexꝑtus ignoret vel exꝑtus ipſum exhorreat. ⁊ ſic rixat̃ cū qualitate ſui
ſtatus ❡ Nota ꝙ non ē hō̄ tam fœlix quin inueniat aliquā ꝯditionē
in ſe quā vellet non hr̄e. ꝓpter qđ miſera ē ꝯditio humanoꝝ bonoꝝ. quia
nunq̄ȝ hōi tota ꝓuenit qr aliq̇s ꝯtemnere oīa p̄t. ſed oīa hr̄e nemo p̄t. Et
elicit̃ vna rō ex lrā. Illi ꝯditio humanoꝝ bonoꝝ non tota ꝓuenit cui ſu⁹
ſtatus in aliquo diſplicet. ſed nullus inuenit̃ tam fœlix cui ſtatus ſu⁹ nō
diſpliceat in aliquo ſicut declarat in lrā. ꝗ. ⁊c̄. ❡ It; ſanguis ſerui
uilis ꝯditionis dr̄ degener. qr hoīes naturalr̄ liberi ſunt. ſed ꝑ ſeruituteȝ
degenerant a natura. ❡ Nota vita caſta dr̄ vita celebs quaſi cœleſt;
qr in carne viuere p̄ter carnem ē vita cœleſtis ⁊ angelica ❡ Nota ſm
Vguitionē illachrymari eſt intus lachrymari vel cū dolore lachrymari

ꝛ eſt deponentis generis. licet ſm antiquos inueniaꝛ neutrius gñis. ꝛ ſic Boetius ponit hic in neutro gñe. cum dt mœſtus illachrymat.

Adde ꝙ feliciſſimi cuiuſqꝫ delicatiſſimus ſenſus ē. ꝛ niſi ad nutū cūcta ſuppetāt. oīs aduerſitatis inſolens minimis quibuſqꝫ ꝓſterniꝛ. Adeo perexigua ſunt q̄ fortunatiſſimis btītudinis ſummā detrahunt. Quā multos eē ꝯiectas q̄ ſeſe celo ꝓximos arbitrenꝛ. ſi de fortune tue reliquijs ps eis minima ꝯtīgat? Hic ipſe locus quē tu exilium vocas incolentibꝫ patria eſt. Adeo nihil eſt miſeꝝ niſi cum putes. Cōtraqꝫ btā ſors oīs ē eq̄nimitate tolerantꝭ. Quis ē ille tam felix q̄ cum dederit impatientię manꝰ ſtatū ſuū mutare non optet?

¶ Hic oñdit phīa ꝙ hō magis fœlix leuiori aduerſitate ꝓſterniꝛ. cum hoc ꝯparando Boetiū ad alios. ꝛ dt. Adde p̄dictis ꝙ ſenſus cuiuſlibet hōis fœliciſſimi. i. fortunatiſſimi eſt delicatiſſimus. i. impatientiſſimus niſi ad nutuꝫ ſuū cuncta ſuppetant. i. abundent. ipſe erit inſolens. i. impatiens. oīs aduerſitatis ꝛ proſterniꝛ a ſua fœlicitate quibuſqꝫ minimis aduerſitatibus. adeo perexigua ſunt. i. valde exigua quę fortunatiſſimis detrahunt. i. auferꝛt ſummaꝫ. i. perfectionem btitudinis. O Boeci q̄ꝫ multos eſſe ꝯiectas. i. opinaris q̄ ſe arbitrentur proximos eſſe cœlo. i. deo. ſi eis ꝯtingeret minima pars de reliquijs. i. de particulis tuę fortunę. hic locus quem tu vocas exilium ē patria incolentibꝫ. i. habitantibꝫ ꝛ ita eoꝝ iudicio ſpectat ad fœlicitatem. Uniuerſaliter ergo de rebꝫ fortuitis ꝯtulit. adeo nihil eſt miſeꝝ niſi cum tu putes. i. niſi ex reputatione aī tui eſtimes. ꝛ ꝯtra. i. per ꝯtrarium. oīs ſors eſt beata equanimitate. i. patientia animi tolerantis Quis ē ille tam fœlix qui cum dederit manꝰ impatientię. i. cum fuerit factus impatiēs quin ipſe non optet mutare ſtatū ſuū. q. d. nullus tam fœlix. ¶ Nota ꝙ forſan aliq̄s diceret nulli hoī placet ſtatꝰ ſuus ſi deeſt ſibi magnū fortunium ſed defectus modici boni non impedit ꝯplacentiā ſtatus quin hō totaliter ſit fœlix. hoc excludit phīa dicens. q̄nto aliq̄s eſt fœlicior tanto ē delicatior. ꝛ quanto ē delicatior tanto magis grauaꝛ ex defectu modici boni. ꝛ ſic fœliciſſimis detrahiꝛ ꝯplemētum btitudinis ¶ Notādum ꝙ vna ꝛ eadē res quam vnus iudicat ſpectare ad miſeriam: alius iudicat ſpectare ad fœlicitatem. ꝙ dt phīa. locus quē tu exiliū vocas incolentibꝫ eſt pāia ¶ Notādum q̄ntumcunqꝫ hō ſit abundans rebꝫ fortuitis ſi aliquid diſplicet ſibi in ſtatu ſuo ipſe optat ſtatū ſuū mutari ꝯmēdādo ſtatū alterius vñ miles emeritꝰ laudat ſtatū mercatorꝫ. ecōtra mercator expꝰ ꝑicula marina laudat militi

am. ſimiliter legiſperiti laudāt agricolas. ⁊ agricole vrbanos Similiter exēplum patet in Boetio de ſcolariū diſcipilina de filio incōſtātie q̇ habens diſplicētiā vnius ſtatꝰ ſemꝑ alium ⁊ aliū aſſumpſit ¶ Nota ꝙ dicit nihil eſt miſeꝝ niſi cum putes. vnde dicit Seneca. ix. epl'a. Miſer eſt q̇ ſe beatū non iudicat. licet mūdo imperet nō eſt btūs qui ſe beatuꝫ non eſſe putat.

Quāmultis amaritudinibꝰ humane felicitatis dulcedo reſperſa ē Que ſi etiā frueti iucūda eē videatur. tn̄ quominꝰ cū vel habeat. retineri nō poſſit Liquet igitur q̄ꝫ ſit mortaliū rerū miſera beatitudo que nec apud equanimos ꝑpetua ꝑdurat. nec anxios tota delectat

¶ Hic phia oñdit fortuitā fœlicitatē eē amaram ⁊ miſerā dicēs q̄ꝫ multꝫ amaritudinibuſ dulcedo hūane fœlicitatꝫ eſt reſperſa id ē ꝑmixta. que etiā ſi videa[t] iucunda homini fruenti. tn̄ non pōt retineri. quo minꝰ pro vt. hō habeat eā cū velit id eſt nō pōt retineri ad volūtatem hoīs. et liquet id eſt manifeſtū eſt q̄ꝫ miſera ſit beatitudo reruꝫ mortaliū que nec ꝑpetua ꝑdurat apud equanimos id ē ꝯſtātes vel patiētes. nec ipſa tota. i. ſimul delectat. anxios id ē miſeros ¶ Nota ꝙ fœlicitas ⁊ dulcedo humana nō ē ſine amaritudine. qꝛ dicit btūs Bernardus Nunq̄ꝫ in honore ſine labore. nunq̄ꝫ in ꝑlatione ſine tribulatiōe. nūq̄ꝫ in ſublimitate ſine vanitate quis eſſe pōt Item Alanꝰ in anteclaudiano dicit Sed nihil inuenio quod in oī parte beate viuat. quin mlt'as nobis deferre querelas Poſſit. ſi noſtrā velit accuſare mineruam

Quid igitur o mortales extra petitis ītra poſitā felicitatem? error vos inſciciaq̄ꝫ ꝯfundit Oſtendā breuiter tibi ſūme cardinē felicitatis Eſt ne aliquid tibi teipſo ꝑcioſius? nihil inquies. Igitur ſi tui cōpos fueris poſſidebis qđ nec tu amittere vnq̄ꝫ velis. nec fortūa poſſit auferre

¶ Hic phia inuehitur cōtra homines. et dicit ſic O mortales q̄ re petitis id eſt queritꝫ extra id eſt in rebus exterioribus fœlicitatem poſitam intra vos. error et inſcicia id eſt ignorantia confundit voſ oſtendam tibi breuiter cardinem. id eſt radicē ſumme fœlicitatis. ē ne aliquid tibi precioſius teipſo. nihil iquies. ſi igitur fueris cōpos tui per tranquillitatem animi tu poſſidebis quod nunq̄ꝫ amittere velis. ſꝫ delectationē in operationē pfecte ꝟtutis. nec fortūa poterit tibi aufer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

re ¶ Nota ꝙ duplex ē btitudo ꝑfecta ⁊ imꝑfecta. perfecta btitudo habeṫ post hanc vitā. ⁊ ē vita ęterna de qua loquiṫ Joannes dicēs. Hęc eſt vita ęterna vt cognoſcant te ſolū veꝝ deū ⁊ quem miſiſti ieſum chriſtū. Alia eſt btitudo imꝑfecta quę p̄t eſſe in p̄nti vita quam phi poſuerunt conſiſtere in operatione optimę virtutis. Vn̄ radix talis btitudinis eſt tranquillitas aī ex moderatione ⁊ ſedatione paſſionū per habitum ꝟtu/tis. ꝑ talem āt tranq̄llitatem hō efficitur ſui ꝯpos vt non deijciaṫ paſſionib⁹. iſta āt tranquillitas non eſt q̄renda in reb⁹ exterioꝛib⁹. ſed ſolum hꝫ eſſe in aīo hōis. de qua btitudine ⁊ tranquillitate hic loq̄tur phia dicens Quid igiṫ o moꝛtales. ⁊c̄. Et Sene. loquens de eadē fœlicitate. ix. ep̄la dt. Summū bonū extrinſecus inſtrumenta non q̄rit. domi coliṫ. ex ſe totum ē. incipit foꝛtunę eſſe ſubiectū ſi quā ꝑtem ſui foꝛis quęrit. Itꝫ Sen̄ xxiij. ep̄la dt. Fœlicitatis auiditas tuta ē. q̄ ſi aut vnde ꝓueniat quęris. ex bona ꝯſcia. ex honeſtis ꝯſilijs. ex rectis actionib⁹. ex ꝯtemptu foꝛtuitoꝛum. Et. xxxi. ep̄la dt. Illud bonū eſt quęrendū qd̄ non fiat de die in diē peius; q̄d eſt hoc. animus; ſed hic rectus. bon⁹. magnus; q̄d aliud voces hunc aīm q̄ꝫ deum in coꝛpoꝛe humano hoſpitatū. Et. xli. ep̄la dt. Lau/da bonum in hoīe qd̄ eripi non p̄t quod eſt ꝓꝓrium hoīs quęris q̄d ſit illud. animus ⁊ rō ꝑfecta. rōnale namq̄ꝫ aīl eſt hō.

Atq̄ꝫ vt cognoſcas in his foꝛtuitꝭ reb⁹ btitudinē ꝯſtare non poſſe: ſic collige. Si btitudo eſt ſummū naturę bonum ratione degentis nec eſt ſummū bonū quod eripi vllo modo p̄t. qm̄ pꝛecellit id qd̄ nequeat auferri māifeſtuꝫ ē quin ad beatitudinem ꝑcipiendā foꝛtunę inſtabilitas non poſſit aſpirare

¶ Hic phia pꝛobat verā fœlicitatē non poſſe ꝯſiſtere in reb⁹ foꝛtuitꝭ trib⁹ rōnib⁹. ſcdam ponit. ibi Ad hęc. terciaꝫ ibi Et qm̄. Pꝛima rō talis ē In illo non ꝯſiſtit fœlicitas hoīs. qd̄ p̄t auferri ab hoīne. ſed bona foꝛtuna ſūt hmōi ergo. ⁊c̄. maioꝛ nota qꝛ ſummū bonū ē ꝓꝓꝛiuꝫ hōis. bonum aūt quod auferri p̄t non eſt ſummum bonū. quia illud quod auferri non poteſt melius eſt eo quod auferri poteſt. Minoꝛ patet. bona foꝛtuna poſſunt auferri cum ſint mutabi/lia. Unde dicit in littera. Ut agnoſcas beatitudineꝫ non poſſe conſtare in rebus foꝛtuitis. ſic collige per tales rōnes. Si beatitudo eſt ſummuꝫ bonum naturę degentis ratione id eſt naturę rationalis. nec illud ē ſummum bonū quod vllo modo poteſt eripi id eſt auferri. quia illud bonum quod nequeat id eſt non poteſt auferri hoc p̄cellit id eſt melius eſt eo qd̄ poteſt auferri. ex quo manifeſtū eſt ꝙ inſtabilitas foꝛtunę non poſſit aſ/pirare id eſt accedere ad beatitudinem accipiendā. ¶ Nota ꝙ beatitudo eſt ſummū bonū. quia in tercio huius ſecunda pꝛoſa dicitur ꝙ beatitudo eſt ſtatus perfectus aggregatione omniū bonoꝝ. ⁊ beatitudo eſt ſummū bonū naturę degentis id eſt viuentis ratione id eſt naturę rōna/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

lis ſicut hõis qꝛ hoĩm genus viuit arte ⁊ rõne. ex ꝓhemio methaphiſice
Nullum em̃ alioꝝ aĩaliũ eſt fœlix ex .x. ethicoꝝ. Bruta em̃ animãtia
nemo fœlicitabit p̃mo ethico. Et talis beatitudo nõ ɔſiſtit in bonis ex
terioꝛibꝫ ſed in actu ſapiẽtie. qꝛ dt Ariſto. in li. politicoꝝ. Teſtis eſt mi/
hi deus ꝙ in bonis exterioꝛibꝫ nõ ɔſiſtit ſummũ bonum. Et idem in
eiſdem Nos ſumus fœlices ⁊ dij. dij ãt nõ ſunt fœlices bonis exterioꝛibꝫ
g̃ nec homĩes. ¶ Nota licet in bonis exterioꝛibꝫ foꝛtuitis nõ con
ſiſtat fœlicitas foꝛmaliter ⁊ ẽcential'r. tñ fœlicitas ɔſiſtit in eis oꝛganice
qꝛ deſeruiũt ad fœlicitatem veram. ſine em̃ rebꝫ exterioꝛibꝫ quaꝝ foꝛtũa
dña eſt non ɔtingit eſſe fœlicem ſupple oꝛganice ex li. de bõa foꝛtuna. ⁊ ex
x. ethicoꝝ. Opus eſt exterioꝛi proſperitate omni enti. Natura enim ꝑ ſe
non eſt ſufficiens ad ſpeculandum ſed opoꝛtet cibum potum ⁊ reliquum
famulatum preexiſtere.

¶ Hic phĩa ponit ſcd̃m rõnem q̃ talis eſt. Ille q̃ fœlix eſt foꝛtui
ta fœlicitate aut ſit eam mutabilem eſſe aut neſcit. ſi neſcit eſt ignoꝛans

**Ad hec. quem caduca iſta felicitas ve
hit. vel ſcit eam. vel neſcit tam eſſe mu
tabilem. Si neſcit. q̃nam beata ſoꝛs
eſſe poteſt ignoꝛãtie cecitate. Si ſcit.
metuat necẽ eſt. ne amittat qđ amitti
poſſe uon dubitat. Quare ɔtinuus ti/
moꝛ nõ ſinit eſſe felicem. An vel ſi ami
ſerit. negligendum putat. Sic quoqꝫ
perexile bonum eſt quod equo animo
feratur amiſſum.**

⁊ ꝑ ɔñs eſt infœlix. Si
ſcit eam eſſe mutabilẽ
necẽ eſt ꝙ timeat ne eã
amittat. cui autem ĩeſt
ɔtinuus timoꝛ fœlix ẽe
nõ poteſt. Vñ dt in lrã
ſic Ad hec ſcꝫ p̃dicta ad
dam ſcꝫ aliam rõnem.
homo quem vehit id ẽ
ducit iſta caduca id eſt
foꝛtuita fœlicitas. vel
ſcit eam eſſe mutabileꝫ
vel neſcit. ſi neſcit que/
nam ſoꝛs beata id ẽ q̃
fœlicitas btã p̃t eſſe ce
citate ignoꝛantie. q. d.
nulla Si ſcit eam eſſe
mutabilem. necẽ eſt vt
metuat ne amittat illud qđ ñ dubitat poſſe amitti. q̃re ɔtinu⁹ timoꝛ nõ
ſinit ipſum eſſe fœlicem. Et foꝛſan diceres hõ nõ timet amiſſiõem foꝛtũe
qꝛ ñ curat vtꝝ eam amittat vel nõ. h̃ excludẽs phĩa dt. ſi amiſerit bonũ
foꝛtuitũ ⁊ putat illud negligẽduꝫ. i. nõ curãdum. tũc illđ bonũ erit valde
exile qđ amiſſum feratur equo aĩo. i. equali animo. ſic ɔſeruatum. ⁊ per
ɔñs illud nõ eſt ſummum bonum. ¶ Nota ex tercio huius proſa
ix. vꝛa ⁊ ꝑfecta fœlicitas fcit homiẽm potẽtem. reuerẽdũ. celebrẽ. ⁊ letum.
ergo vꝛa fœlicitas excludit timoꝛem ⁊ ꝑ ɔñs ɔtinuus timoꝛ q̃ excludit le
ticiã nõ ſinit eſſe fœlicem. vñ Señ. ix. epl'a Ille beatiſſimus eſt ⁊ ſecurus
ſui poſſeſſoꝛ q̃ craſtinũ diem ſine ſollicitudine expectat. ¶ Itẽ nota ex q̃
fœlicitas ɔſiſtit in ſpeculatione dei ⁊ ſubſtãtiaꝝ ſepataꝝ ipa excludit ce/
citatẽ ignoꝛãtie in q̃ ignoꝛãtia fœlicitas eſſe nõ p̃t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

certus extis memento figere .i. ſtabilire domū tuā in humili ſaxo .i. depſ ſo lapide quāuis ventus miſcens equora .i. voluens maria tonet .i. ſeni at ruinis .i. flatibꝫ ruinoſis. tu fœlix ꝯditus robore .i. firmitate quieti val li .i. munitionis ⁊ tu ſerenus .i. tranquillus duces .i. ages euū .i. vitam tuā ridens .i. deridens ⁊ pro nihilo hn̄s iras .i. pſequutiones etheris .i. aure ſꝫ venti ſequentis ¶ Nota ꝙ ois ꝟtus ſuperfluitate corrumpitᷣ cum ꝟtꝰ con ſiſtat in medio. Eſt em̄ virtus habitus electiuꝰ in medietate ꝯſiſtens re cta rōne determinatus. iō ois ſuperfluitas tanꝗ̄ vicioſa vitāda ē. Phia ꝗ̊ docet vitare ſuperfluā proſperitatē quā deſignat ꝑ cacumen alti mon tis. q̄ proſperitas plerūꝗ̄ impugnatᷣ inuidia ⁊ potētia magnatū q̄ ꝑ vētū impellentē deſignatᷣ Docet etiā vitare nimiam paupꝫtatem quā deſignat bibula harena q̄ paupertas recuſat ferre indigentiā neccāriorū que ꝑ pon dus pendulū deſignatᷣ. indigentia ei grauat hoiem ad modū penduli pō deris ¶ Nota ſecuritas ꝯm Tulliū in rhetorica ſua ē ꝟtus incōmodita tes imminētes ⁊ inchoate rei affines non formidās. que ſecuritas maxie appetēda eſt. ꝓpter quod phia docet appetere vitā mediocrem que reddit hoiem ſecurū ꝯm illud poeticū. Medio tutiſſimꝰ ibis. ⁊ Cato. Tuta ma ge puppis ē medico que flumine ferᷣ. Quā vitā mediocrē deſignat ꝑ hu mile ſaxū in quo edificiū impetu venti non deijcitᷣ nec inundationibꝫ tan ꝗ̄ bibula harena diſſoluitᷣ. ¶ Nota ꝙ duplex ē paupertas. voluntaria ⁊ leta. alia inuolūtaria ⁊ triſtis. Pria paupertas ē appetenda. ſcōa fugien da. De pᵐa loq̄tur Sen̄. in epl̄a. Honeſta res ē leta paupꝫtas. paupꝫtas em̄ expedita ſecura ē. Et. xviij. epl̄a. O Lucille incipe cum paupertate hr̄e ꝯmertiū. aude ꝯtemnere opes. nemo alios eſt deo dignꝰ ꝗ̄ qui opes ꝯtempſerit. Scōa paupertas ſcꝫ inuoluntaria ⁊ triſtis fugiēda eſt quia mortalis eſt ⁊ rōne triſticie ſtupefacit ⁊ corrumpit naturam

¶ Proſa quinta libri ſecundi.

SEd qm̄ rōnum iam in te mearū fomenta deſcendunt paulo va lidioribus vtēdum puto Age ei ſi iam caduca ⁊ momentaria fortune dona n̄ eſſent. Quid in eis eſt quod aut veſtrū vnꝗ̄ fieri queat aut non ꝑſpectum cō ſideratumꝗ̄ vileſcat?

¶ Hic incipit q̇nta ꝓ ſa huius ſecūdi. in qua phia ponit remedia ma gis monentia Boetiū ad oſtendendum ꝙ bo na fortune ſunt cōtem nenda ⁊ minus eſſe do lendum de amiſſione e orum. Iſta autem re media ſunt rationes ſū pte ex conditionibus ꝑ ticularium bonorum fortune. ſcilicet diuitia rum. bonorū. ꝑtātum ⁊ glorie. Et primo oñdit hoc de diuitijs / ꝙ non ſunt magnopere appetende ponendo vnā rationem generalem reſpicietē oia bona fortune. Secundo ponit rationes de diuitijs. ibi. Diuitie. Pri mo intendit talē rōem. Nullus magnopere debet illud appetere qđ n̄ po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

teſt eſſe ſuū ⁊ qd̄ in ſe ꝯſideratū eſt vile. ſed oīa bona fortuita ſunt hmōi. qꝛ ſunt mutabilia ideo non pn̄t eſſe ꝓpria hōis ⁊ in ſe ꝯſiderata vileſcūt ergo. ⁊c. vnde dicit in lrā. Qm̄ fomenta .i. medicamenta meaꝝ rōnum vtendum validioribꝰ rōnibus .i. magis mouentibꝰ. Age eſt aduerbiū hortandi. ſi em̄ dona fortunȩ non eſſent caduca .i. caſualia ⁊ momentaria id ē tranſitoria ad modū momenti quid eſt in eis quod vnq̄ queat fieri vr̄m aut perſpectū ⁊ in ſe ꝯſideratū non vileſcat. q. d. nihil ¶ Nota ꝙ bona fortunȩ ſunt caduca ⁊ tranſitoria. qꝛ dt̄. Sen̄ lxxvi. epl'a. Oia bona fortunȩ nobis accidunt ſed non adherent etſi abducanť ſine vlla nr̄i lachrymatione diſcedunt. ex quo pꝫ ſi mutabilia ſunt ꝙ non ſunt ꝓpria bona hōis. qꝛ ſm eundem Senecā. Nihil ꝓprium dicas quod mutari pt̄. ¶ Nota ꝙ bona fortuna in ſe ꝯſiderata vileſcunt. qꝛ dt̄ Joan. criſoſ. Bona fortunȩ in ſeipſis veteraſcunt ⁊ ꝯſumunť aut ab extraneis dolo ł violentia vel calumnia diripiuntur.

¶ Diuitię ne vel vrā vel ſui natura p̄cioſȩ ſunt? Quid eaꝝ potius? auꝝ ne. an vis ꝯgeſta pecunię? Atqui hȩ effundendo magis q̄ coaceruando melius nitent. Siquidem auaricia ſemꝑ odioſos. claros largitas facit. Q ſi manere apud quenq̄ non pt̄. quod tranſferť in alterum tunc eſt p̄cioſa pecunia cū tranſlata in alios largiendi vſu: deſinit poſſideri.

¶ Hic phīa ponit rōnes de diuitijs in ſpeciali. ꝙ non ſint magnopere appetendȩ Scd̄o ꝓbat hoc generaliter de diuitijs ibi. Quid āt Pria diuidiť in quinq̄ partes ſm ꝙ quinq̄ ſūt genera diuitiaꝝ q̄ probat non multuꝫ eſſe appetēda ſcꝫ pecunia. gemmȩ poſſeſſiōes. veſtes ⁊ famuli. Primo oñdit ꝓpoſitū de pecunia. ſecūda de gemmis. ibi. An gemmoꝝ. tercio de poſſeſſionibus. ibi An vos Quarto de veſtibꝰ. ibi. Jam vero Quinto de famulis. ibi An vero. Primo duabus rationibus probat diuitias non multum eſſe appetendas. ſecunda ibi. At eadem. Prima ratio talis eſt. Jlla non ſunt multum appetenda quȩ nec ex ſui natura nec ex natura vtentis ſunt precioſa. diuitię ſunt huiuſmodi. ergo. ⁊c. Maior nota quia nihil appetitur niſi bonum ⁊ precioſum. Minor declaratur. diuitię non ſunt bonȩ ex ſui natura quia non faciunt bonū eum cui adueniunt. Nec ſunt bonȩ ex parte vtentis. quia non inquantum conſeruantur. ſic enim faciunt hominē auarum. nec inquantum diſtribuuntur quia ſic relinquunt hominē. Dicit enim in littera Diuitię vel ſunt precioſȩ ſui natura aut natura veſtri vtentium eis. ⁊ quid earum eſt potius id eſt precioſius an aurum aut vis congeſte pecunię id eſt congregatȩ. atqui pro certe. hȩ ſcilicet diuitię non ſunt precioſȩ conſeruando eas. quia melius nitent ef-

fundendo.i.diſtribuendo eas q̄ꝫ coaceruando.i.retinēdo eas. ſiq̄dez aua
ricia q̄ pecuniā coaceruat ſꝑ facit hōies odioſos.⁊ largitas que pecuniā
effundit facit claros.i.honeſtos. Subdit.etſi illud qđ transfert in alteꝝ
non pōt manere apud quenq̄ꝫ tunc ē pr̄cioſa pecunia loquēdo hyronice
cum ipſa vſu largiēdi tranſlata in alios deſinit poſſideri ¶ Notan
dū ꝙ aliq̄d eſt bonū dupl'r.vel ex natura ſui vel ex natura vtentꝫ. Illud
dr̄ bonū ex natura ſui qđ a ſe vel in ſe hꝫ vnde ſit bonum.⁊ cuicunq̄ꝫ ad
uenit facit ipſum bonū ſicut rō recta.pax.⁊ ſimilia.ſed illud dr̄ bonuꝫ ex
parte vtentis quo ſi aliquis ꝯuenienter vtat̄ aliquid boni inde prouenit
¶ Nota ſꝫm btm̄ Bernhardū. Solus error hoim facit ꝙ auꝝ ⁊ ar
gentū reputant̄ precioſa.cum ſint niſi terra rubea ⁊ alba ¶ Nota ꝙ
Sen̄.lxxxviij.epl'a.ꝓbans diuitias n̄ eſſe bonas ſic arguit Qđ bonum ē
bonos facit.diuitie non faciunt bonos.g̊ diuitie bone non ſunt. Itꝫ illđ
quod p̄t ꝯtingere ꝯtemptiſſimo ⁊ turpiſſimo bonū non ē.diuitie āt ⁊ le/
noni ⁊ laniſte ꝯtingunt.g̊ bone non ſunt. Itꝫ bonum ex malo n̄ fit.diui/
tie āt fiunt ex auaricia que mala eſt.g̊ bone non ſunt

At eadē ſi apud vnū quanta ē vbiq̄ꝫ gē
tium ꝯgerat̄.ceteros ſui inopes fecerit
Et vox q̄dem tota pariter multoꝝ re/
plet auditū. Ueſtre vero diuitie niſi ꝯ
minute in plures trāſire nō p̄nt Qđ cū
factum ē: pauperes neceſſe eſt faciant
quos relinquunt. O igit̄ anguſtas in
opeſꝫ diuitias quas nec hr̄e totas plu
ribus licet.⁊ ad quēlibet ſine ceterorū
paupertate non veniunt

¶ Hic ponit ſecundā
rōnem que talis ē Illa
non ſunt multum ap/
petēda que a pluribus
non poſſunt poſſideri.
⁊ non trāſeunt ad aliū
ſine paupertate alioꝝ.
diuitie ſunt hmōi.ergo
⁊c̄. Unde dicit in lr̄a
Si eadē pecunia q̄nta
eſt vbiq̄ꝫ gentiū.i.apud
oēs gentes ſi illa ꝯgera
tur apud vnum hoiem
ipſa facit ceteros hoies
inopes ſui.i.carentes.
⁊ vna vox pariter tota
.i.ſimul replet audituꝫ
multoꝝ.diuitie āt non
p̄nt tranſire in plures
niſi ꝯminute.i.diuiſe in ꝑtes.qđ cum fcm̄ eſt.ſ.ꝙ ꝯminute trāſeunt in a/
lios.nccē eſt vt illos faciant pauꝑes q̊s relinquūt. Et tūc exclamat ꝯ̄ di
uitias dicēs O igit̄ ſuꝑple dico diuitias eē āguſtas.i.artas ⁊ inopes q̄s
n̄ licet pluribꝫ hr̄e totas.⁊ q̄ n̄ veniunt ad quēlibet ſine pauꝑtate ceteroꝝ
.i.alioꝝ hoim ¶ Nota ꝙ diuitie n̄ veniunt ad quēlibet ſine alioꝝ pauꝑ/
tate.vn̄ Sen̄.in de re.for. Pecuniā ꝑdidiſti quam vt hr̄es alius ante te
perdidit.ꝑdidiſti pecuniā hēs vno periculo minus.q̊ te fœlicē ſi cum illa
auariciā ꝑdidiſti. Et idem.lxxxviij.epl'a dr̄. Diuitie aīos inflant.ſuꝑbi
am pariūt.inuidiā ꝯtrahūt.mētē alienāt.timorē inducūt.inſolentiā faci
unt.nihil āt aliud īſolētia ē q̄ꝫ ſpes falſe magnitudis.g̊ diuitie bone n̄ ſūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

An gemmaꝝ fulgoꝛ oculos trahit? ſed
ſi quid eſt in hoc ſplēdoꝛe ꝑcipui gem
maꝝ eſt lux illa nō hominū Quas qui
dem mirari homines vehemēter admi
roꝛ Quid ē enim carēs animę motu at
q̧ cōpage. quod animatę rationabili//
q̧ naturę pulchꝛ eſſe iure videatur?
Quę tametſi cōditoꝛis opera ſuiq̧ diſ
tinctione poſtremę aliquid pulchꝛitu//
dinis trahunt. infra veſtram tamen ex
cellentiā collocatę admirationem ve//
ſtrā nullo modo merebantur

¶ Hic phia oſtendit
ꝙ gēmę non ſunt appe
tendę tanq̧ ꝓpriū bonū
hominis. intēdens talē
rōnem Quicq̄d bonita
tis vł ꝑcioſitatꝭ ē in gē
mis. hoc cōſiſtit in luce
et ſplēdoꝛe gemmaꝝ. ſ;
lux gēmarum nō ē ꝓpri
um bonū hōis. ſ; ē bo/
nū ipſaꝝ gēmarum er/
go ꝛc. Unde dicit i lit/
tera An fulgoꝛ gēma/
rum trahit oculos ho/
minū ſupple ad cōcupi
ſcēdum eas tanq̧ ꝓpri/
um bonum. ſed ſi quid
eſt pręcipui. i. ꝑcioſita/
tis in hoc ſplēdoꝛe. illa
lux eſt gēmarum ꝛ non
hominū. quas q̄dē gē/
mas vehemēter admiroꝛ homines mirari id ē mirando deſiderare tanq̧
bonū ſuū Quid ē em̄ carēs motu aię atq̧ cōpage. i. ꝯiunctiōe mēbꝛoꝛu;
. q. d. q̄d repitur in reb; inaīatis. qd iure videat. i. videri debeat eſſe pul/
chꝛū rei aīate ꝛ rōnabile naturę. q. d. nihil. q̄ gēmę tametſi. ꝑ quāuis tra/
hant. i. recipiāt aliq̄d poſtremę pulchꝛitudinis opa. i. diligētia cōditoꝛis
ꝛ ſui diſtinctiōe. i. ſpecifica foꝛmatione. tn̄ ipę collocatę infra vrāȝ excellē
tiā. i. dignitatē nullo mō merebant vrāȝ admiratōem ¶ Nota ꝙ non
ē gloꝛiādum de gēmis tanq̧ de ꝓprio bono. qꝛ dt Seneca. xli. epla Ne/
mo glari debet niſi de ſuo. q̄d em̄ ē ſtulti⁹ q̄ȝ in hoie aliena laudare. q̄d ē
eo demētius qui ea mirat q̄ ad aliū trāſferri ꝑtin⁹ poſſunt. Nō faciūt e/
quū melioꝛē aurei freni ¶ Nota ꝙ quadꝛuplex ē pulchꝛitudo. Pꝛima
ē animaliū rōnalium. ſecuuda ē brutoꝝ ſenſibiliū. tercia plantaꝝ vegeta
biliū. quarta ē reꝝ inanimatarum. in quo genere gemmę collocantur. ꝓp
ter quod dicit philoſophia Si geminę trahunt aliquid poſtremę pulcri
tudinis id eſt vltimę pulchꝛitudinis.

An vos agroꝝ pulchꝛitudo delectat?
B. Quid ni? Eſt em̄ pulcherrimi ope//
ris pulchꝛa poꝛtio Sic quondā ſere//
ni maris facie gaudem⁹. ſic celū. ſide//
ra lunam ſo

¶ Hic phia idē de poſ
ſeſſionibus ſicut de a/
gris. et intendit hanc ſē
tentiam. Bonitas a/
groꝛum. vel conſiſtit in
pulchꝛitudine coꝝ quę
delectant aſpectum. et
talis pulchꝛitudo non
magis eſt ipſius

lemqꝫ miramur. P. Num te hoꝝ ali/
q̄d attingit? Num audes alicuius ta
liū ſplendore gl'ari? An vernis floribꝫ
ipſe diſtinguerꝭ? aut tua in eſtiuos fru
ctus intumeſcit vbertas? Quid inani
bꝰ gaudijs raperis? Quid externa bo
na ꝓ tuis amplexaris? Nunqꝫ tua fa/
ciet eſſe fortuna: q̄ a te natura reꝝ fecit
aliena. Terraꝝ quidem fructus aiān
tium ꝓculdubio debenꝫ alimētis Sꝫ
ſi qḋ naturę ſatis eſt replere indigenti
am velis: nihil ē qḋ fortunę affluentiā
petas Paucis eīm minimiſqꝫ natura cō
tenta eſt. cuiꝰ ſacietatē ſi ſup erfluis vr
gere velis: aut iniocundū qḋ infude/
ris fiet aut noxium

hōisqꝫ pulchritudo flo
rum vel ſtellaꝝ quę eti
am delectāt aſpectum
hōis. ⁊ tñ nihil ad ho/
minē pulchritudo iſto/
rū. Uel bonitas agro
rum ꝯſiſtit in vtilitate
eoꝝ quę ē ad ſuſtētatio
onē hōis. ſed hęc poſſeſ
ſio agroꝝ non eſt mul/
tū appetenda vt ſit am
pla qꝛ natura paucis ē
ꝯtenta Unde ḋt in lrā
An pulchritudo agro
rū delectat vos vt gau
deatis de ea tanqꝫ de
bono vrō. Et ḋt boeti
us. Quidni. i. quare ñ
delectaret. eſt enim pul
chra porcio operis pul
cherrimi. i. mundi Sic
nos gaudemus facie. i.
aſpectu maris ſerēni. i.
tranquilli. ſic. i. eadem
rōne miramur cœlū. ſi
dera. ſolem ⁊ lunā. Rñ
det phia. Nunquid ali
quid hoꝝ attingit te an
teqꝫ ꝓprium. q. d. non
Nunquid audes gl'ari ſplendore alicuius taliū tanqꝫ tuo. q. d. nō. Nun
quid tu diſtingueris. i. ornaris vernis floribꝫ. certe non Nunq̄d tua vber
tas. i. fertilitas intumeſcit. i. ſuperbit in eſtiuos fructus. i. per eſtiuos fru
ctus. q. d. non Quid raperis. i. circumdaris inanibꝫ gaudijs ſupple repu
tando iſta eſſe tua bona. Quid āplexaris externa bona pro tuis. q. d. fru
ſtra hoc facis. qꝛ fortuna nunqꝫ faciet eſſe tua q̄ natura reꝝ a te fecit alie
na. Tunc ḋt phia. Non nego quin iſta pñt tibi eſſe vtilia fructus em̄ ter
raꝝ proculdubio debenꝫ alimentis animantiū. i. animalibꝫ ꝓ alimētis
Sed ſi velis replere indigentiā naturę qḋ ſatis eſt. i. ad ſufficientiā nihil
eſt. i. non oꝫ ꝙ petas. i. deſideres affluentiā fortunę ſupple ad dilatādū ⁊
ampliādum agros. natura em̄ paucis ꝯtenta eſt cuius ſatietatē ſi velis
vrgere. i. cogere ſupfluis cibis ⁊ potibꝫ illud qḋ infuderis ventri ſupflu
um aut fiet iniocundū. i. triſte. aut fiet noxium. i. periculoſum

¶ Nota ꝙ ex lrā pt formari talis rō. Si illud qḋ magis videꝫ ineſſe
non ineſt. nec illud qḋ minus. ſed magis videꝫ ꝙ hō debet gl'ari de pul/
chritudine cœli ⁊ ſtellaꝝ: ⁊ non debet qꝛ nihil hoꝝ ē ſuum. ergo minꝰ dꝫ
gl'ari de pulchritudine agroꝝ ⁊ aliaꝝ poſſeſſionum ¶ Nota ꝙ na

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tura non eſt oneranda ſuperfluis. ſed ē alenda paucis. qꝛ paucis ↄtēta ē.
vnde Seneca. xvi. ep̄la. Si ad naturā vixeris nunq̄ eris paup. ſi ad opi
nionē nunq̄ eris diues Exiguū natura deſiderat. opinio ꝓo immenſum
Et beat⁹ Aug⁹. dicit. Sumēda ſunt alimēta tanq̄ medicamēta. Gre/
gori⁹ Dum vēter nimia ſatietate extendit aculeus libidinis ſuſcitat

¶ Nota q̄ Ariſtoteles i quadā ep̄la ad Alexandrū dicit Qui trāſ
greditur debitū modū in pleno et in vacuo non poterit euadere furorem
egritudinis et moleſtias infirmitatū Qui ergo appetit viuere ⁊ domi/
nari renūciet deſiderio ꝓprie voluptatis. nec comeſtionē comeſtioni ſup/
addat. qꝛ omnis incōtinēs volūtarie eſt egrotans. ij. ethicoꝝ Et ſubdit.
Audiui ab Hypocrate q̄ cōſeruauit dietas, p quibus debilitatē corpis
ſuſtinebat. cui dixit ſuus diſcipul⁹ Doctor egregie ſi velles bn̄ comede/
re nō ſuſtineres tantā corpis debilitatē Cui reſpōdit Hypocrates Ego
comedo vt viuā. nō viuo vt comedā Vn̄ dicit Ariſtoteles. ibidē Alimē
tum ꝓpter durabilitatē eſt querēdum nō durabilitas ꝓpter alimentum
Subdit Multos noui qui diminuerūt de alimento et comeſtione. ab/
ſtinētes a ſuis appetitibus et parcētes gule viuētes tēperate per dietas q̄
fuerunt ſaniſſimi corporis longioris vite ⁊ boni appetitus

Jam vero pulchrū varijs fulgere ve//
bus putas. quaꝝ ſi grata intuitu ſpe//
cies eſt. aut materie naturam. aut in//
genium mirabor artificis

¶ Hic phia oſtēdit q̄ nō
ſit gaudēdum de pul/
chritudine veſtiuꝫ tan
q̄ de ꝓprio. bono. ⁊ ar/
guit ſic. De illius pul/
chritudine nō eſt gau/
dendū que nō eſt hois
pulchritudo. ſꝫ pulchri
tudo veſtiū nō eſt hominis pulchritudo. ſed ē ipſaꝝ veſtiū. ergo ⁊c̄ Vn
de d̄t in littera. Jam putas pulchꝝ eſſe. i. tue pulchritudini aſſcribēdum
fulgere varijs veſtib⁹. q. d. nō debes hoc putare. quaꝝ ſcꝫ veſtiū. ſi ſpecies
id ē pulchritudo. eſt grata id ē delectabilis intuitu. ego mirabor naturaꝫ
materie veſtiū. aut mirabor ingeniū. id ē ſubtilitatē artificis veſtē formā
tis nihil aſſcribēdo tibi ¶ Nota q̄ ſplēdor habit⁹ exterioris non fa/
cit hominē meliorē. niſi fulgeat habit⁹ mētis interior in eo Vnde Sene
ca Nullus dicit gladiū eſſe bonuꝫ ſi balteus eius deauratus ē ⁊ vagina
gēmis diſtincta. ſed gladi⁹ bonus eſt qui bene incidit ⁊ bonū acumē ha/
bet. ⁊ mucro bonus eſt q̄ omne munimen ruptur⁹ eſt. vn̄ ſunt ꝟſus Au/
rea nobilitas luteā ſi veſtiat ollā Nō ideo ſequitur hanc min⁹ eſſe lutuꝫ
Jtem poeta Cinge capat lauro. tege corpus gēmis ⁊ auro Si fuerꝫ pri
dem remanebis ruſticus idem

An vero te long⁹ ordo famulorū facit
eſſe felicem Qui ſi vicioſi morib⁹ ſunt
pernicioſa dom⁹ ſarcina. et ipſi domi
no vehemēter inimica. Sin vero ꝓbi

¶ Hic phia oſtendit
non eſſe gloriādum de
multitudine famulorū
tanq̄ de proprio bono
et arguit ſic. Famuli
aut ſunt ꝑuerſi in mo/
ribus. et ſic ſunt noci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

quonam mõ in tuis opibus aliena p//
bitas numerabiť? Ex quibus oĩb9 ni
hil hoꝝ que tu in tuis ꝯputas bonis.
tuum eſſe bonũ liquido monſtratur.
Quibus ſi nihil ineſt appetende pul//
chritudinis. q̃d eſt ꝙ vel amiſſis dole//
as vel leteris retentꝫ? Q ſi natura pul
chra ſunt. q̃d id tua refert? Nã hec ꝑ ſe
a tuis quoq opib9 ſequeſtrata: placu
iſſent. Neqz em̃ idcirco ſunt p̃cioſa ꝙ
in tuas venere diuitias. ſz qm̃ p̃cioſa
videbanť. tuis ea diuitijs annumera
re maluiſti

ul. aut ſunt bñ morige
rati. tunc nihil ad te. qꝛ
hec ꝓbitas eſt famuloꝝ
ꝛ non tua. Unde dr in
lrã. An vero longus oꝛ
do famulorũ facit te eẽ
fœlicem q̃ ſcꝫ famuli ſi
ſint vicioſi moꝛib9 tunc
ſunt pernicioſa ſarcina
.i. periculoſum pond9
ipſius domus ꝛ ſunt ve
hementer inimica ſar/
cina ipſi dño. ſi ꝟo ſint
pꝛobi quonã mõ .i. per
quẽ modũ aliena pꝛobi
tas numerabiť .i. ꝯpu/
tabiť in tuis opib9 .q.d
nullo modo. Et tunc
concludit de oĩb9 p̃di/
ctis dicens. Ex q̃bus
omnib9 pꝛedictis mon/
ſtrať liquido .i. apte ni/
hil hoꝝ eſſe tuũ bonuꝫ
qui tu ꝯputas in tuis bonis quibus ſi nihil ineſt appetende pulchritudi
nis ſupple q̃ tibi aſſcribi poterit. quid eſt .i. quare eſt ꝙ tu doleas de amiſ
ſis vel leteris de retentis. ꝙ pro ſed ſi pꝛedicta ſunt pulchꝛa natura .i. ꝑpť
nuturam ꝓpriã. quid refert id tua .i. quid pertinet hoc ad te .q.d. nihil. nã
hec ſequeſtrata .i. diuiſa a tuis opibus per ſe placuiſſent. non em̃ idcirco
ſunt p̃cioſa ꝙ in tuas venere diuitias. ſed quia tibi videbantur pꝛecioſa
ideo maluiſti ea annumerari tuis diuitijs. ¶ Nota ꝙ ſerui ꝑuerſi
in moꝛib9 ſunt. familiares inimici dñi ꝛ totius domus. de quibus poſtea
dicetur tercio huius q̃nta proſa. non eſt peſtis efficacioꝛ ad nocendum q̃3
familiaris inimicus. etſi videnť aliq̃n amici. hoc eſt rõne vtilitatis. nõ rõ
ne virtutis. De quib9 loquitur Seneca in de reme. foꝛ. dicens. Mel mu
ſce ſequunť. cadauera lupi. frumenta foꝛmice. pꝛedã ſequiť iſta turba. non
hoiem. Itꝫ Señ. dicit. xli. eplã. In hoie illud laudãdum eſt qđ ipſius ẽ.
ſi familiam foꝛmoſam hꝫ ꝛ domũ pulchꝛam. ſi multũ ſerit. ſi multum ve
neratur nihil hoꝝ in ipſo eſt ſed circa ipſum. lauda in illo quod ꝓpꝛium ẽ
quod nec auferri nec eripi poteſt

¶ Quid ãt tanto foꝛtune ſtrepitu deſi
deratis? Fugare credo indigẽtiã copia
queritis? Atqui hoc vobis in ꝯtrariũ

¶ Hic philoſophia
oſtendit generaliter di/
uitias non eſſe appeten
das magnopere. ꝛ facit
hoc tribus ratiõibus.
Secundam ponit ibi.

cedit Pluribus ꝗppe adminiculis op⁹ eſt ad tuēdam ꝑcioſe ſupellectilis vari etatem. veꝝꝙ illud eſt. ꝑmultis eos in digere ꝗ ꝑmulta poſſideāt. Contraꝙ minimum qui habūdantiā ſuā nature nccitate. ñ ābit⁹ ſupfluitate metiātur

Ita ne. terciā ibi Ego vero nego. Pria rō eſt iſta Illa nō ſunt mlt̄ū appetēda ꝑ ꝗ hō nō cō ſeqtur ea ꝓpter ꝗ appe/ tūtur. ſed ꝑ diuitias hō nō ꝯſeqtur ea ꝓpter ꝗ diuitie appetūtur. appe tūtur em̄ diuitie ꝓpt̄ fu gam indigētie. quā fu/ gam indigentie hō non ꝯſeqtur ꝑ diuitias ſicut declarat in lrā dicēs Quid āt tāto ſtrepitu id eſt labore deſideratꝫ. i. cū deſiderio inſiſtitꝫ fortūe. credo vos ꝗritꝫ fugare in digentiam copia. i. diuitijs. q. d. Jō deſidetatis diuitias vt ſuppleatis ve ſtram indigētiā. ſed hoc cedit vobis in ꝯtra riū. qꝛ pluribꝫ adminiculis. i. adiutorijs eſt opus ad tuēdam varietatē ꝑcioſe ſupellectilis. i. poſſeſſio nis. veꝝꝙ illud eſt ꝑmultis eos indigere ꝗ ꝑmulta poſſidēt. ⁊ etꝫ ꝯtra. i. ꝑ ꝯtrarium illi minimū indigent ꝗ metiātur. i. mēſurāt ſuā abundātiaꝫ nō ſufſꝑuitate ābitus. i. cupiditatis ſed neceſſitate nature.

¶ Nota ſm Sen̄. ꝑmultꝫ indigēt ꝗ ꝑmulta poſſident. ꝓpter quod multe diuitie nō fugāt indigētiā ſed magis excitāt. Vn̄ poeta Nulla di tari rōne poteſtis auari. Vos faciūt inopes quas cumulatis opes.

¶ Nota circa hoc ꝙ d̄t minimū indigent d̄t Sen̄. lxij. epl'a Tau rus pauciſſimorum iugeꝝ paſcuis implet. ⁊ vna ſilua pluribꝫ elephātibꝫ ſufficit. hō terra paſcitur ⁊ mari. ꝗd igitur tam inſatiabilem ventrem na tura dedit nobis cum tam modica corꝑa nobis dederit. vt vaſtiſſimorū edaciſſimoꝝꝙ animalium auiditatem vinceremus quantulum eſt enim qd̄ nature datur. paruo illa educatur. non fames noſtri ventris nobis magno conſtat ſed ambitio. ventri autem obedientes loco animaliuꝫ nu meremur non hoīm.

Ita ne aūt nullum eſt ꝓprium vobis at ꝙ inſitum bonū vt in externis ac ſepo ſitis rebꝫ bona veſtra queratis? ſic reꝝ verſa ꝯditio eſt. vt diuinū merito rōis animal non aliter ſibi ſplendere niſi inanimate ſupellectilis poſſeſſiōe vide atur Et alia ꝗdem ſuis ꝯtēta ſunt.

¶ Hic poīt ſcdam rō/ nem. ſcdo ꝯcludit mani feſtum errorē hoīm ibi ꝙ vero late. Et ratio talis eſt. Illa non ſunt appetenda quibus ap/ petitis homo putans ſe talibus ornari facit iniuriam ſuo creatori. ſed bona exteriora ſicꝫ diuitie ſunt huiuſmodi vt declarat in littera. ergo ⁊c̄. Et dicit O homines nunquid nul lū bonū ē ꝓpriū atꝙ iſi

Vos aūt (deo mente conſimiles) ab re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

bꝰ infimis excellentis naturę ornamē
ta captatis. nec intelligitis q̃tam ꝯdi
tori vr̃o faciatis iniuriã. Jlle genꝰ hu
manū terrenis oībꝫ p̄ſtare voluit. vos
dignitatez vr̃am infra infima quecꝫ de
truditis. Nam ſi oē quod cuiuſcꝫ bo
num. id eo cuiꝰ eſt ꝯſtat eſſe p̄cioſius.
cum viliſſima rerꝫ vr̃a bona eſſe iudi
catis. eiſdē voſmetipſos vr̃a exiſtima
tione ſummittitis. Qđ q̇dem haud im
merito cadit. Humanę q̇ppe naturę iſta
ꝯditio eſt. vt tum tm̄ ceteris rebꝫ. cum
ſe cognoſcit: excellat. eadē tn̄ infra be
ſtias redigatur ſi ſe noſſe deſierit. Naz cę
teris animantibꝫ ſeſe ignorare naturę
eſt. hoībus vicio venit.

tuz .i. naturale ⁊ intrin
ſecum vobis ita vt quę
ratis bona veſtra in ex
ternis rebꝰ .i. in extrin
ſecis rebus. ⁊ in rebus
ſepoſitis .i. a vobis ſeor
ſum poſitis. q.d. imo in
vobis eſt bonum ſi cō
ſiderare vultis. ſed ſic ē
verſa .i. mutata ꝯditio
rerꝫ vt animal diuinuz
ſcz homo / q̇ eſt ſimilis
deo. non aliter videatur
ſibi ſplēdere niſi in poſ
ſeſſione ſupellectilis ina
nimatę .i. bonorum ex
teriorum quę ſunt ina
nimata. ⁊ alia quidem
ab hoīe contenta ſunt
ſuis bonis. vos autem
homines deo ꝯſimiles
mente captatis id eſt q̄
ritis ornamenta veſtrę
excellentis naturę a re
bus infimis ſcz inani
matis. quod eſt errone
um nec intelligitis quã
tam iniuriam faciatis
veſtro conditori ſuꝑple
peruertendo ordinē ab eo inſtitutum. ille eīm ꝯditor volebat humanum
genus pręſtare id eſt p̄cellere omnibꝫ terrenis. ſed vos detruditis veſtraz
dignitatē infra quecꝫ rerꝫ infima. quod probatur ex hoc. Nam oē bonum
eſt p̄cioſius eo cuius ē bonum. cuz vos iudicatis viliſſima rerꝫ ſicut ſunt
dona fortunę eſſe vr̃a bona. vos ſummittitis .i. ſubijcitis voſipſos eiſdez
veſtra exiſtimatione .i. opinione. ⁊ hoc non immerito accidit hoī. Nam
illa eſt ꝯditio humanę naturę ꝙ tunc tm̄ excellat ceteris rebꝫ cum ſe cog
noſcit. eadem tn̄ natura humana redigatur infra beſtias ſi deſierit ſe noſ
ſe. Nam ceteris aīātibꝫ natura eſt ignorare ſeſe. ſed hoībus venit .i. ꝓue
nit ex vicio ¶ Nota ꝙ hoī eſt inſitum ꝓpriū bonum qđ eſt recta rō
quę ſp̄ deprecatur ad optima. in cuius actu ⁊ ſpeculatione ꝯſiſtit fœlici
tas. q2 ſapiens maxime ē fœlix. x. ethicorꝫ. Et hō curās intellectū. deo a
mātiſſimꝰ videtur ibidē. ideo n̄ eſt q̄rendū bonum hoīs in rebꝫ externis
¶ Nota ꝙ hō mente ⁊ rōne eſt ſimilis deo. q2 ſcḋm Senecā rō nihil ali
ud eſt q̃ ꝑs diuini ſpūs merſa in corpꝰ humanū. Et dṫ idem ꝙ animꝰ re
ctus. ⁊ q̄ſi dś in humano corꝑe hoſpitatꝰ. Et idem dṫ. Diſce potius aīm
extollere in immēſum. nobilis eīz generoſa res ē animꝰ ¶ Nota ꝙ ho

mo ſeipſum ignorans deterior eſt beſtia. vñ boetius. in tractatu de ſummo bono allegãs ↄmẽtatorẽ ſic dꝫ. Ve vob̄ hoib⁹ q̄ de numero beſtiarum ↄputati eſtis. diuinũ qđ in vob̄ eſt ñ ↄgſcẽtes ꝓpter qđ ad ſuꝑiora aſcenditis ⁊ deo ſimiles eſtis Et ſubdit Diuinũ aũt in hoĩe vocat intellectũ ⁊ rõnem. ¶ Nota ꝙ nihil ꝓhibet vnũ ⁊ idem eſſe nobili⁹ ⁊ ignobilius qđ diuerſificatur ſcḋm ↄditioẽm ſeu ↄſideratioẽm. vñ q̄uis hõ ſcḋm ſe ⁊ ſim/pliciter ſit nobilior beſtijs. tñ inq̄ntũ deficit ab aliq̄ qđ ſibi debetur ſcḋm naturã. ſ. ↄgſcere ſe. qđ ñ debetur beſtijs. ſic eſt ig̃bilior beſtia e

¶ Hic ph̄ia ↄcludit mãifeſtũ errorẽ hoĩm dicẽs O hoĩes ↄ̄platc ptꝫ vr̄ error q̄ exiſtimatis aliq̄d poſſe ornari ornamẽtis alienis. ſed illđ fieri

Quã vero late patet veſter hic error. q̄ ornari poſſe aliquid ornamẽtis exiſtiã tis alienis At id fieri neq̄t. Nã ſi quid ex appoſitis luceat. ipſa q̄dez q̄ ſunt appoſita laudantur. in ſua nihilominus feditate ꝑdurat.

neq̄t Nam ſi aliq̄d lu/cet ex oppoſitis ſibi ⁊ ñ ex ꝓpria pulchritudine tũc oppoſita illa laudã tur. ſed illud qđ eſt ve/latum ⁊ tectũ appoſitis illis nihilomin⁹ ꝑdurat. i. ꝑſeuerat in ſua fœdicitate. i. turpitudine ¶ Nota ſi aliq̄d eſt fœtidum in ſe. eius fœdicitas nõ tollitur ꝑ ornatum extrin ſecum. vñ dꝫ poeta Aurea nobilitas luteã ſi veſtiat ollam Nõ idõ ſeq̄tur hãc minus eſſe lutũ Et q̄dã clericus rñdẽs mulieri q̄renti vtꝝ eẽt pulcra. dixit O dña pulcra ſunt tibi appenſa.

¶ Hic põit tciam rõnẽ q̄ talis ẽ. Illud ñ eſt multũ appetendum qđ nocet poſſidenti. ſed diuitię ſepe nocuerunt poſſidentibus quod declarat ex duobus. Primo quia diuitię faciũt poſſidentes de ſe falſa opinari vel exiſtimare. Secundo quia faciũt poſſidentes amiſſa ſecuritate timere. vnde dꝫ in littera Ego philoſophia nego illud eſſe bonum quod nocet habẽti. Num id mentior. inquies minime. atq̄ ꝑ certe diuitię perſępe nocuerunt poſſidentibus

Ego vero nego vllum eſſe bonum quod noceat hñti. Num id mentior? Minime inquis Atqui diuitię poſſidentib⁹ per ſępe nocuerunt. cũ peſſim⁹ q̄ſqꝫ eoqꝫ alieni magis auidus. q̄cquid vſq̄ꝫ auri gẽmaꝝqꝫ eſt ſe ſolum q̄ habeat digniſſimum putat. Tu igitur qui nunc contum gladiumqꝫ ſollicitus perti//meſcis: Si vitę huius callem. va//cuus Viator intraſſes? coram

latrone cantares. O p̄clara opum moꝛtalium beatitudo. quā cum adeptus fueris: ſecurus eſſe deſiſtis

qr quiſq3 hō eo q2 ipſe ē auid⁹ magis alieni eris ipſe putat illū hoīe3 ſolum dignīſſimū q̄ h3.i. poſſidet quicq̄d vſq3 ē auri ⁊ gēmaꝝ. Tu igit̄ hō q̄ in diuitijs ↄſtitut⁹ nunc ꝑtimeſcis gladium ⁊ contum ſi intraſſes callem.i.ſemitā huius vitę tanq3 viatoꝛ vacuus corā latrone ſecurus cantares. Tunc inuehit̄ ↄtra diuitias. O p̄clara beatitudo opū moꝛtalium. ⁊ loquit̄ hyronicę. quaſi diceret. minime p̄clara quā tu hō cum adeptus fueris ſecurus eſſe diſiſtis ¶ Nota diuitię nocēt habenti. Vn̄ Ariſto. pꝛimo ethi. dicit. Talem q̄dem erroꝛem hn̄t dona q2 multis ↄtingunt detrimenta ex ipſis. multi em̄ ꝓpter diuitias perierūt ¶ Nota q2 mali tm̄ diuites reputant eſſe dignos. vn̄ dicit Ambꝛoſius Ita incubuerunt moꝛes hoīm in admiratione diuitiaꝝ vt nemo niſi diues putetur dignus ¶ Nota diuitię non reddunt hoīem ſecuꝝ. Vn̄ Iuuenalis poeta. Pauca licet poꝛtes argenti vaſcula puri Nocte iter ingreſſus contum gladiūq3 timebis. Et mote ad lunā trepidabis arundinis vmbꝛā. Cantabat vacuus corā latrone viatoꝛ. Et Sen̄. xliiij. epl̄a dicit. Nudum latro tranſmittit. ⁊ in obſeſſa via pauperi pax eſt. ⁊ lxxvi. dicit. Quiſquis ſe multū foꝛtunę dedit ingentem ſibi viam perturbationis fecit. vna hęc via eſt ad tuta vadendi. externa deſpicere ⁊ honeſto contemptum eſſe

¶ Metrum quintū libꝛi ſecundi.

FElix nimium prioꝛ ętas
Contenta fidelibus aruis
Nec inerti perdita luxu
Facili que ſera ſolebat
Ieiunia ſoluere glande
Nec bacchica munera noꝛat
Liquido confundere melle
Nec lucida vellera ſerum
Tyrio miſcere veneno
Somnos dabat herba ſalubꝛes.
Potum quoq3 lubꝛicus amnis

¶ Hic incipit q̄ntum metrum huius ſecundi qđ d̄r pentitacum ab inuētoꝛe. anapeſticū a pede predominātc. ⁊ ē dimetrum. qr quatuoꝛ pedū na3 duo pedes vnū metrum ↄſtituūt. ⁊ ē catalecticū. qr in quarto pede vna ſyll̄a dificit ad ↄplemētum metri. In quo metro phia ↄmendat pꝛimā ętatē. q̄ erat ſine cupiditate diuitiarum deplāgendo p̄ſentem ętatem in qua dn̄atur ⁊ regnat auaricia Pꝛimo ergo ↄmendat ętatē antiquoꝝ. ſecūdo nrām ętatem deplāgit ibi. Utinā mō Pꝛimo d̄t. Pꝛioꝛ ętas nimium fœlix fuit ↄtenta fideli bus aruis id ē fideli a/

Umbras altiſſima pinus
Nōdum maris alta ſecabat.
Nec mercibꝫ vndiqꝫ lectis
Noua litora viderat hoſpes.
Tunc claſſica ſeua tacebant
Odijs neqꝫ fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma
Quid em̄ furor hoſticus vlla.
Vellet prior arma mouere?
Cum vulnera ſeua videret.
Nec premia ſanguinis vlla?

griculturā. nec fuit ꝑ/dita. i. deprauata iner/ti luxu. i. graui ſupfluitate q̄ etas ſolebat ſol/uere. i. remouere ſera. i. tarda ieiunia facili glā/de. i. vili fructu. nec illa etas norat. i. nouerat ꝯ/fundere. i. miſcere bac/chica munera. i. vina li/q̄do melle ad faciēdum mellicratum ſicꝫ modo fit. nec etꝫ nouerat miſ/cere. i. intingere lucida vellera. i. albā lanam. ſeꝫ. i. illoꝝ ꝓpꝛ̄ioꝝ tyrio veneno. i. ſanguine cō/chilioꝝ quoꝝ copia a/pud tyrum inuenit̄ ad faciendū purpureuꝫ co/lorem. Herba dabat eis ſalubres ſomnos. non enim dormiebant in lectis eburneis ſed in herbis. ⁊ lubricus amnis id eſt labilis aqua dabat eis potum. ⁊ pinus id eſt illa arbor altiſſima dabat eis vmbras. id eſt vmbroſas habitationes. non enim in domibus ⁊ in curioſis edificijs ha habitabant. nondum hoſpes aliquis exiſtens ſecabat id eſt diuidebat na/uigando alta id eſt profunda maris. quia adhuc non erat vſus nauium nec mercibus vndiqꝫ lectis id eſt collectis viderat noua litora id eſt alie/nas terras quia manebant in patria. Tunc in illa etate tacebant ſeua claſſica id eſt tube vel cornua vocantia homines ad bellum. Dicta claſ/ſica a calo quod eſt voco. Neqꝫ cruor fuſus acerbis ōdijs tinxerat id eſt madidauerat horrida arma quia tunc nō erat vſus armorum. quid em̄ id eſt propter quid hoſticus furor vellet prior arma mouere cum videret ſeua vulnera nec videret vlla premia ſanguinis quia nihil erat pro quo pugnarent.

¶ Nota circa hoc ꝙ dicit prior etas. quatuor eta/tes diſtinguuntur ſᷓm poetas. In prima fuerunt homines boni ⁊ ſim/plices paucis contenti qui comedebant glandes bibebāt aquam nō cole/bant vineas. hanc etatem vocabāt poete aureā ⁊ erat ſub ſaturno de qua Boetius loquitur in lrā. Scđa etas dicebatur argētea q̄ erat ſub ioue cū homiēs magis aſtuti inuenerūt agriculturā ⁊ ceperūt inhitare domos ⁊ plātas vineas Terciā etatē vocabāt eneā in q̄ homiēs ꝓpt̄ ꝓpriam cu/ram reꝝ ceperūt alios depellere ⁊ ſe aliqualr̄ malicie dare. Quartā etatē vocabāt ferreā qñ intm̄ abūdabat malicia ⁊ auaricia hoīm ꝙ nec fides nec iuſticia māſit in terra in qua etate nos ſumus quā in fine Boeti⁹ de/plāgit.

¶ Nota circa h̄ ꝙ dt̄ inerti luxu. ꝙ inertia ⁊ ociū ſunt cā luxurie. vñ poeta. Ocia ſi tollas perire cupidis artes. Item Oratius Queritur egiſtus quare ſit factus adulter In ꝓmptu cā eſt. qꝛ deſidio/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſus erat. Eſt aũt triplex luxuria ex de ſcholariũ diſciplina. q̃dam ꝯſiſtit in coitu. q̃dam in crapul a. ⁊ quedã in veſtitu. ⁊ quelibet ē fugiēda ¶ Nota circa hoc ꝙ dr̄. lucida vellera ſeꝝ. ſeres ſunt q̇dam hoĩes. apud q̊s ꝯtexit̃ lana de arboꝛibꝫ. fila ḡ que a vermibꝫ qui dñr bombices operant̃. illa vocat hic lucida vellere ¶ Nota ꝙ tyrus ē vermis venenoſus in cꝰ ſaguine intingit̃ purpura. Alij dicunt ꝙ ſit genus ꝯchilioꝝ in quoꝝ ſanguine intingit̃ purpura. quoꝝ ꝯchilioꝝ copia inuenit̃ apud tyꝝ inſulam.

Utinam mō noſtra redirent
In moꝛes tp̱a p̱riſcos
Sed ſeuioꝛ ignibus ethne
Feruens amoꝛ ardet habendi
Heu pꝛimus quis fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmaſq̃ latere volentes
Pꝛecioſa pericula fodit

¶ Hic ph̄ia deplangit p̄n̄tem etatē dicēs Utinam nr̄ã tp̱a. i. ꝯditões nr̄i tp̱is redirent mō. i. redigerent̃ in pꝛiſcos moꝛes. i. in moꝛes antiq̊s Sed heu non ē ita. ſed amoꝛ. i. deſideriuꝫ h̄n̄di feruēs ſeuioꝛ. i. pericl'oſioꝛ ignibus ethne illiꝰ montꝫ ardet. Heu q̇s fuit ille q̇ pꝛimus fodit. i. effodit pondera tecti auri. i. abſconditi. ⁊ effodit gēmas volentes latere que ſunt p̄cioſa pericula. qꝛ multi ꝓpter eoꝝ p̄cioſitatē pericula incidunt ¶ Nota Sen̄. in li. de diuiſione ſciaꝝ cōmendãs p̄oꝛem etatē dr̄. O fœlix pꝛioꝛ etas que tot ꝓtulit ſapientes q̇bꝫ velut ſtellis fulgentibꝫ mundi tenebꝛas irradiaret. ſed heu nunc alij ter/renis curis inſeruiunt. alij tp̱alis dignitatis ambitione inardeſcunt oēs vere circa ſtudiũ ſapie elangueſcunt. ¶ Nota ꝙ ethna ē mons ſicilie qui frequenter ignibꝫ inardeſcit. ad cꝰ ſilitudinem hꝫ ſe auaricia ⁊ cupiditas hoim q̃ inſatiabilis nũq̃ penitus extinguit̃. Un̄ Tullius in li. de finibꝫ bonoꝝ ⁊ maloꝝ dr̄. Cupiditates hoim ſunt inſatiabiles. que nōmō ſingulares ſed vniuerſas familias euertunt. Ex cupiditatibꝫ em̄ odia. ſeditiones. diſcoꝛdie. bella naſcunt̃. ex quibꝫ vitam amariſſimã neceſſe eſt effici.

¶ Proſa ſexta libri ſecundi

Quid aũt de dignitatibꝫ potētia q̃ diſſerã. q̃s vos vere dignitatis ac p̄tãtis inſcij. celo exequatis: q̃ ſi in impꝛobiſſimuꝫ qnenq̃ ceciderint q̃ incendia flãmis ethne eructuantibus

¶ Hec eſt ſexta pro/ſa huiuus ſecundi. in q̃ Philoſophia oſtendit. ꝙ dignitates ⁊ poteſta/tes non ſunt magnope/re a ꝓpetende. Et pꝛimo pꝛobat intentum de dignitate ⁊ poteſtate ſi/mul. Secundo de poteſtate diuiſim. ibi. Que vero. Tercio iterato ſil̃

quod diluuiū tantas ſtrages dederit? Certe (vti meminiſſe te arbitror) ꝯſulare imperiū (quod libertatis pꝛīcipium fuerat) ob ſuperbiā conſulum. veſtri veteres abolere cupierunt Qui ob eandē ſuperbiā prius regiū de ciuitate nomen abſtulerāt. At ſiquādo (qd̄ perrarū eſt) ꝓbis honores deferātur. quid in eis aliud ꝗ̄ probitas vtentiū placet? Ita fit vt nō virtutibꝰ ex dignitate. ſed ex ṽtute dignitatibus honor accedat.

de dignitate ⁊ ptāte ibi Ad hec Prio intēdit rationē talē. Illa nō ſunt multum appetēda q̄ cū adueniūt malis faciūt ipſos deteriores ⁊ bonos nō efficiūt meliores. Sed dignitates ⁊ poteſtates hmōi ſunt ſicut declarat in lrā. igitur. ⁊c̄. vñ d̄t ſic. Quid differā. i. dicā de dignitatibus ⁊ ptātibus q̄s vos inſcij. id eſt ignari vere dignitatis ⁊ ptātꝫ vere exequatꝫ. i. aſſimilatis cœlo. i. ſummo bono. que ſi ceciderint in quenꝗ̄ improbiſſimuꝫ. i. viciosiſſimū que incendia ethne illiꝰ mōtꝫ dederint tātas ſtrages. i. pericula flāmis eructuantibus. i. exeuntibus. et qd̄ diluuiū dederit tātas ſtrages ſicut illi mali quibꝫ adueniūt dignitateſ quaſi. d. plura mala ꝓueniūt ex dignitatibus ⁊ ptātibus maloꝝ ꝗ̄ ex incendio ignis vel diluuio fluuij Et ſubdit phia. Sicut arbitror te meminiſſe veſtri veteres. i. antiquiores rhomani cupierūt abolere id ē delere imperiū ꝯſularc id eſt dignitatem ꝯſularem ꝓpter ſupbiam ꝯſuluꝫ quod imperiū ꝯſulare fuerat principium libertatis. qꝛ rhomani liberiꝰ viuebant ſub ꝯſulibus ꝗ̄ ſub regibus. qui rhomani etiam ṗus abſtulerāt de ciuitate nomē regiū ꝓpter eādem ſupbiam. ſ. regum Ex quo patet ꝙ dignitates faciūt malos deteriores Si autē ptātes et dignitates deferanꝶ ꝓbis. (qd̄ rarū eſt) quid in eis aliud placet dignitatibꝰ ꝗ̄ probitas vtētium. q. d. nihil ita fit. i. ꝓpter hoc fit vt virtutibꝰ non accedat honor ex dignitate. ſed honor accedit dignitatibus ex virtute vtētium eis. ⁊ ita dignitates nihil boni adijciūt ipis bonis ❡ Nota duplex eſt dignitas ⁊ poteſtas. quedā mūdana ſiue tēporalis que ꝯſiſtit in bonis tēporalibus exterioribus. ⁊ in tali nō ꝯſiſtit vera fœlicitas cū ſit reſperſa multis amaritudinibꝰ Alia eſt dignitas ⁊ ptās anime ſiue ſpūalis que ꝯſiſtit in ſciētijs. et ṽtutibns. ⁊ illa nō pōt ſuperari vicio. nec aduerſitatibus. nec ꝓſperitatibꝰ in qua cōſiſtit beatitudo ⁊ btā vita Vñ Ambroſ in li. de officijs dicit Dico btām vitā cōſiſtere in altitudine ſapiētie. i ſuauitate ꝯſcientie et in virtutis ſublimitate ❡ Nota ꝙ inſcij dignitates ⁊ ptātes mūdanas adæquāt cœlo. qꝛ nō recte iudicant Judicāt eñ ſm ꝯcupiſcētiam et nō ſm rei veritatem. Imperiti eñ velut a longe diſtantes a veritate ſpeculanꝶ pᵒ elencoꝝ ❡ Nota ꝙ mali dignitatibus et poteſtatibus predit plus nocent ꝗ̄ ignis vel diluuium aquaꝝ. qꝛ mali dignitate ſua ⁊ ptāte.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

extollunt in ſupbiã. alios iugo ſeruitutꝫ opprimẽdo. ꝑ q̃ exeq̄ndo mouẽtur bella q̃bꝫ huãnũ gen⁹ plus offendit q̃ꝫ igne ł diluuio ¶ Nota ꝙ ciuitas romana a tp̱e romuli ſui ꝯditorꝫ a regibꝫ erat gubnata. poſtea rõani exigẽte malicia ⁊ ſupbia regũ ipſos deleuer̃t. ⁊ ꝯſules inſtituer̃t q̃ etiã ꝓpter eoꝝ ſupbiã erant abiecti. Ex q̊ pꝫ ꝙ dignitas ⁊ ptãs maloꝝ eos efficit peiores ¶ Nota hõr non debet alicui rõne dignitatꝫ. ſed potius rõe ꝟtutis. vñ Ariſto. iiij. ethi. Nõ erit vtiqꝫ dign⁹ hõre prauus exñs. ꝟtutis em̃ p̃mium hõr ẽ. Vñ ſm veritatẽ ſolus bon⁹ eſt hõrandus.

¶ Hic philoſophia ꝓbat ſpecialiter de poteſtate ꝙ non ſit multũ appetenda duabꝫ rõnibus. ſcða ibi. quid aũt eſt. Rõ talis eſt Illa poteſtas non ẽ multũ appetenda q̄ non ẽ magnę ⁊ fortis reputationis. ſed tm̃ eſt fragilis ⁊ imbecillis. Sed ptãs tp̱alis eſt hmõi. qꝛ per eam hõ non p̃t ſupra aiãm. ſed tm̃ ſupra corpus ⁊ ſuper ea bona quę corporis ſunt humano ãt corpore nihil eſt imbecillius. Dicit ergo in lrã. Quę eſt iſta vrã expetibilis. i. deſiderabilis ac p̃clara. i. nobilis potentiã. quaſi diceret. nulla eſt. nõne ꝯſideratis terręna animalia q̃bus videamini preeſſe Si enim inter mures videres vnum prę cęteris ſibi vendicantem id eſt vſurpantem ius ac poteſtatem ſuper alios mures. O quanto cachinno id eſt riſu tu moutereris. qꝛ deriſibile eẽt ⁊ talis eſt ptãs terręna ſcꝫ deriſibilis q̄ non extendit ſe niſi ad corpus Quid ꝟo ſi tu ſpectes.

Que vero ẽ iſta vrã expetibił ac p̃clara potẽtia? Nõne o tręna aĩalia ꝯſideratꝫ q̃bꝫ q̄ p̃ſidere videamini Nũ ſi int̃ mures videres vnũ aliquẽ ius ſibi ac ptãtẽ prę cęterꝫ vindicãtẽ. q̃ꝫto moutereris cachinno? Quid ꝟo ſi corp⁹ ſpectes: imbecillius hoĩe repirę q̄as: q̃s ſępe muſclaꝝ q̃ꝫ vel morſus. ł in ſecreta q̃qꝫ reptãtiũ. necat introit⁹. Quo ꝟo quiſqꝫ ius aliqð in quẽpiã niſi in ſolũ corp⁹ ⁊ qð infra corp⁹ eſt (fortunã loq̊r) poſſit exerere? Nũ q̃cqꝫ libero impabis aĩo? Nũ mẽtẽ firma ſibi rõne coherẽtẽ de ſtatu ꝓprię q̃etis amouebis? Cũ liberũ quẽdam viꝝ ſupplicijs ſe tyrann⁹ adacturꝝ putaret. vt aduerſum ſe factę ꝯiurationis ꝯſcios ꝓderet. linguã ille momordit atqꝫ abſcidit. ⁊ in os tyrãni ſeuientꝫ abiecit: Ita cruciatus q̃s putabat tyrann⁹ materiã crudelitatis. vir ſapiens fecit eſſe virtutis.

id eſt ꝯſideres corpus eſt imbecillius id ē debilius hoīe. q. d. nihil quos homiēs ſepe necat. i. interficit morſus muſcularꝝ. i. ꝑuorꝝ vermiū vel etiā introitus in ſecreta. i. in interiora hoīs queq; reptātiū. i. ſerpentium Quo vo. i. quō q̄ſq; p̄t exercere ius aliqđ in quēpiā niſi in ſolum corpꝰ ꝛ in fortunā. i. in bona fortune q̄ ſunt infra corpus. q. d. nullo mō Nūq̄d tu vnq; impabis libero aīo. q. d. nō. Nūq̄d tu amouebis de ſtatu ꝓprie q̄etis mētem ſibi firma rōne coherētem. q. d. nō. Et hoc ꝓbat exemplo cuiuſdam phi q̄ nullis tormētis ad hoc potuit ꝯpelli vt illud faceret qđ rō naturalis iudicabat nō faciēdum. vñ dr Cum q̄dam tyrānus putaret ſe adactuꝝ. i. ꝯpulſuꝝ ſuppliciȷ̇s quēdam liberꝝ virꝝ. i. phm vt ipſe proderet cōſcios facte ꝯiuratiōis aduerſum ſe. ille liber homo linguā momordit atq; abſcidit ꝛ abiecit eam in os. i. in faciem ſeuiētis tyranni. Ita illos cruciatus q̄s tyrānus putabat eſſe materiam. i. cām crudelitatis. vir vir ſapiēs fecit eſſe materiā ꝟtutꝫ qꝛ h̄ ꝓ ꝟtute ñ ꝓ crudelitate ei reputatum eſt. ❡ Nota ꝙ muſcula eſt diminutium huiꝰ nōis muſca. ꝛ ꝑ muſculam dat intelligere q̄cūq; aīālia venenoſa vel vermes vēnoſos. ꝛ ab iſto loco recepit auctor florꝝ cū dixit Debilius q̄d ſit mare q̄s nece muſcula ꝑdit. ❡ Nota ꝙ animꝰ hoīs liber eſt ꝛ cogi nō p̄t. vñ Señ. Errat ſi q̄s ſeruitutem credit tanſire in totū hoīem. nō em̄ trāſit in aīām qꝛ libertas eſt in aīa. ❡ Nota ꝙ homo liber ꝛ ꝯſtās nullis ſuppliciȷ̇s vinci p̄t. qꝛ dr Señ. in li. de clemētia Magni animi ꝓprium eſt placidū eſſe ꝛ trāq̄llū ꝛ iniurias ꝛ offenſioēs ſuꝑbie deſpicere Et. xxviij. epl'a triginta tyrāni Socratē circūſteterūt nec potuerūt aīm eiꝰ infringere

❡ Hic phia ponit ſcđam rōnem q̄ talis eſt Illa ptās nō eſt mltū appetenda ꝑ quam nemo poteſt facere ꝙ alius nō poſſit in ipm qđ ipſe p̄t in alium. ſed ptās tēporalis eſt huiuſmodi ſicut in lrā declarat ponēs duo exēpla de Buſiride ꝛ regulo. Primū exēplum eſt de Buſiride Buſirides fuit filius neptuni ex matre Libia q̄ hoſpites ſuos mactabat. Hercules autem apud ipſum hoſpitatus ipſum econtra mactabat. Secundum exemplum eſt de Regulo. Regulus iſte de quo hic fit mentio fuit conſul Rhomanus.

❡ Quid aūt eſt quod in alium facere quiſq; poſſit. quod ſuſtinere ab alio ipſe nō poſſit? Buſiridem accepimus necare hoſpites ſolitū. ab Hercule hoſpite fuiſſe mactatum. Regulus plures penorꝝ bello captos in vincl'a ꝯiecerat ſed mox ipſe victorum catenis manꝰ p̄buit. Ullā ne igitur eiꝰ hoīs potētiā putas. q̄ qđ ipſe in alio p̄t. ne id in ſe alter valeat efficere nō poſſit?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝙ cum multa bella geſſiſſet cum carthaginēſib⁹. multos ex eis captiua/uit. ſed tādem ab eis fuit captus. Ex quo pꝫ ꝙ quicq̄d pt aliq̄s in alium facere pt etiam illud ab alio pati. vñ Cato. Victorē a victo. ⁊c. ꝑ per cō ſequens nulla eſt potentia humana q̄ hoc intercipere pt. vñ dt in lrā. q̄d eſt quod quiſq̨ pt facere in aliuꝫ quod ipſe non poſſet ſuſtinere ab alio. q. d. nihil. poſtea declarat. Nos accepimus. i. cognouimus Buſiridem ſolitū. i. ꝯſuetum necare hoſpites ipſum fuiſſe mactatū ab Hercule hoſpite ſuꝑple ſno. Aliud exēplum ponit. Regulus ꝯſul rhomanus plures penoꝝ. i. carthaginenſiū captos bello ꝯiecerat. i. poſuerat in vincula. ſꝫ mox ipſe prebuit manus catenis victoꝝ. i. carthaginenſiuꝫ. Nunq̄d igit̄ vllam putas eſſe hoim potētiam ꝙ non poſſit efficere ne alius valeat in ſe quod ipſe pt in alio. q. d. nulla reputanda eſt hęc potentia

Ad hęc Si ipſis dicnitatib⁹ ac ptāti bus ineſſet aliquid naturalis ac ꝓpꝛij boni: nunq̄ pessimis ꝓuenirent. Neq̨ enī ſibi ſolent aduerſa ſociari. Natura reſpuit vt ꝯtraria queq̨ iungantur Ita cū peſſimos pleꝝq̨ dignitatib⁹ fūgi dubiū non ſit. illud etiā liquet natura ſui bona non eſſe quę ſe peſſimis herere patiant̄. Qḋ q̄dem de cunctis fortunę munerib⁹ dignius exiſtimari pōt quę ad improbiſſimum queq̨ vberiora proueniunt

Hic ꝓbat phīa ſic̄ de dignitatib⁹ ⁊ ptāti/b⁹ ꝙ non hñt inſe ali/quod naturale bonum ꝓpter qḋ ſint appetēdę. Scḋo oñdit ꝙ ideꝫ pt concludi de oib⁹ bonis fortuitis. ibi. Poſtrēo Primo facit quod di/ctum eſt. Scḋo oñdit falſam noiationem bonoꝝ exterioꝝ. ibi De q̄bus etiam illud Ratio quā intendit ē illa. Il/lud qḋ in ſe naturalit̄ eſt bonū non ꝯtradiungi peſſimis. ſed dignitates ⁊ ptātes peſſimis adueniunt. ergo. ⁊c. Maior declaratur in lrā. Vñ dt Si ipſis dignitatib⁹ ⁊ ptātib⁹ ineſſet aliq̄d naturalis ⁊ ꝓpꝛij boni nunq̄ ꝓuenirent peſſimis neq̨ enī aduerſa. i. oppoſita ſolent ſibi ſociari. qꝛ natura reſpu/it vt queq̨ ꝯtraria iungant̄. i. ſtent ſimul. Cū ergo non ſit dubium peſſimos pleꝝq̨ fungi. i. vti dignitatib⁹ illud etiam liquet. i. manifeſtum eſt ipſa non eſſe bona ſui natura q̄ ſe peſſimis patiant̄ herere. i. conmanere Quod q̄dem dictum de dignitatib⁹ ⁊ ptātib⁹ digni⁹ pt exiſtimari de cū/ctis munerib⁹ fortunę q̄ ſcꝫ munera vberioꝛa. i. copioſioꝛia ꝓueniunt ad quenq̨ improbiſſimū

Nota ꝙ duplex ē bonū. vnum qḋ ꝯuertitur cum ente. ⁊ ſic dignitates ⁊ ptātes licet malis adueniant tñ ſunt bo/nę. Aliud ē bonum qḋ eſt quędam q̄litas derelicta ex bonis operationi/b⁹ ⁊ vocat̄ bonum moꝛis. ⁊ ſic dignitates ⁊ ptātes bonę non ſunt. qꝛ vt plurimū peſſimis ſociātur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa probat ꝙ bona fortuita nō poſſunt in ſuū effectum
⁊ ſic ꝑ ꝯñs habent falſam denominatioēm arguēdo ſic. Omne quod eſt
naturaliter bonum efficit quod eſt ei ꝓprium ⁊ expellit ꝯtrariū. ſicut for
titudo facit fortem. velocitas velocem. ſed bona fortunę nō efficiunt qđ
videtur eſſe ꝓprium. q̄a diuitie nō faciūt diuitem cum non reſtringāt a
uariciam. nec potentia
facit potentem. nec dig
nitas dignum. ꝓpť qđ
diuitie falſe nomināť.
Vñ đt in littera. De
q̄bꝫ bonis fortuitꝭ illđ
etiam puto ꝯſideran/
dum ꝙ nemo dubitat
illum eſſe fortem cui cō
ſpexerit ineſſe fortitudi
nem. ⁊ illum eſſe velo/
cem cuicunqꝫ ineſt ve/
locitas. ⁊ ſic muſica fa
cit muſicos. medicina
medicos. rhetorica rhe/
tores Natura em̄ cuiu
ſcūqꝫ rei agit qđ ſibi eſt
ꝓprium. ⁊ nō miſcetur
effectibꝫ ꝯtrariorum. ⁊
vltro id eſt ſponte repel
lit q̄ ſunt aduerſa id eſt
ꝯtraria. Atqui pro cer
te nec opes id eſt diui/
tie queūt id eſt poſſunt
reſtringere inexpletam
auariciam hoīm id eſt
inſatiabilem. nec poteſ
tas facit illum compo
tem id eſt potentē quē
vicioſe libidines reti/
nent aſtrictum inſolu/
bilibꝫ catenis id eſt paſ
ſionibꝫ ⁊ dignitas col/
lata improbis nonmo
do id eſt non tantum ñ
efficit dignos ſed pro/
dit ⁊ oſtentat indignos. Cur ita prouenit ꝙ bona fortunę non efficiunt
quod videtur eis eſſe proprium. hoc eſt ideo. quia vos homines gaude
tis res ſeſe aliter habentes q̄ꝫ videantur compellare id eſt denomiāre fal
ſis nominibus que nominationes facile redarguūtur effectu ipſarum re
rum. Ideo nec ille diuitie iure poſſunt appellari cum non faciunt diui/

¶ De q̄bꝫ illđ etꝭ ꝯſiderādū pu/
to. ꝙ nēo dubitet eſſe fortem cui fortitu
dinē ineſſe ꝯſpexerit. Et cuicūqꝫ velo
citas adeſt manifeſtum eſt eſſe velocē
Sic muſica muſicos. medicīa medi/
cos rhetorica rhetores fcīt Agit em̄ cu
iuſqꝫ rei natura qđ ꝓpriū ē. nec ꝯtrariū
rerum miſcetur effectibꝫ. ſed vltro q̄ ſť
aduerſa depellit Atqui nec opes inex
pletam reſtringere auariciam queunt
Nec ptās ſui compotem fecerit nūc vi
cioſe libidines inſolubilibꝫ aſtrictum
retinēt catenis Et collata imꝓbis dig
nitas. nōmodo nō efficit dignos. ſed
prodit potius ⁊ oſtētat indignos Cur
ita ꝓueīt? Gaudetꝭ em̄ res ſeſe aliter hñ
tes. falſis ꝯpellare nōībꝫ q̄ facile ipaꝝ
rerum redarguūtur effectu. Itaqꝫ nec
ille diuitie. nec illa potentia. nec hęc di
gnitas iure appellari p̄t.

tem. nec illa potētia nec hec dignitas iure appellari pt ¶ Nota ꝙ diuitie non faciunt diuitē. qꝛ non reſtringunt auariciā Nā diuitie ſm Sen̄ xxvij. epl̄a. ſunt ꝯpoſita paupertas in lege nature. talis āt paupertas ſm legem nature excludit auariciā que inſatiabilis ē. Natura eīn paucis cōtenta eſt ¶ Nota ꝙ dignitas improboꝝ oñtat improbos. qꝛ improbus tanto a pluribꝫ cognoſcit. q̄nto magis innoteſcit eius viciū. ⁊ q̄to aliquis in maiori dignitate ꝯſtituit. tanto plus cognoſcit. ꝓpter qꝺ dicit Sen̄. in ꝓuerbijs. Loco ignominie apud indignū eſt dignitas

¶ Hic ph̄ia oñdit idem poſſe ꝯcludi de oībꝫ bonis fortuitis dicens. Poſtremo. i. finalit̄ licet hoc idē ꝯcludere de tota fortuna in qua ni nihil eſt appetenduꝫ. i. deſiderandū. nihil ineſſe ſibi natiue bonitatis. i. naturalis manifeſtum ē. que fortuna non adiungit ſe ſꝑ bonis. ⁊ q̄bus fuerit adiuncta bonos non efficit ¶ Nota ꝙ bonū fortune non facit illud bonū cui additur. ſi muſica facit muſicū. ⁊ ꝟtus facit ꝟtuoſuꝫ Sed qꝛ fortuna malos quibꝫ aduenit non facit bonos. pꝫ qꝛ nihil natiue bonitatis ſibi ineſt, qualiter autē mali malos faciunt bonos/ patebit in quarto huius proſa ſexta

Poſtremo idem de tota ꝯcludere fortuna licet. in q̄ nihil appetenduꝫ: nihil natiue bonitatis ineſſe manifeſtum eſt que nec ſe bonis ſꝑ adiungit. ⁊ bonos quibꝫ fuerit adiuncta non efficit

¶ Iſtud eſt ſextum metrum huius ſecundi quod dicitur ſaphicum ab inuentore. trochaicum a pede predominante. ⁊ eſt vndecaſyllabum. quia quilibꝫ verſus continet vndecim ſyllabas. Et eſt acatalecticum quia nulla ſillaba deficit ad perfectionem metri. In q̄ metro philoſophia declarat per exempluꝫ ꝙ dignitates ⁊ poteſtates malis aduenie̅tes non faciunt eos bonos Et hoc declarat ꝑ Neronem qui quanto fuit potentior. tanto fuit peior. Tangit aūt ph̄i

¶ Metrum ſextum libri ſecundi

Nouimꝰ q̄ꝰtas dederit ruinas
Urbe flāmata p̄tribuſqꝫ ceſis
Fratre qui quondā ferus interempto.
Matris effuſo maduit cruore
Corpus ⁊ viſu gelidū pererrans
Ora non tinxit lachrymis. ſed eſſe
Cenſor extincti potuit decoris
Hic tamen ſceptro populos regebat
Quos videt ꝯdēs radios ſub vndas.
Phebus extremo veniens ab ortu
Quos premunt ſepten gelidi triones.

Quos notus ſicco violētus eſtu.
Toꝛret. ardētes recoquēs arenas
Celſa num tandem valuit ptās
Vertere praui rabiem Neronis.
Heu grauē ſoꝛtē. quotiens iniquus.
Additur ſeuo gladius veneno

loſophia quatuoꝛ ma
licias Neronis in hoc
metro. Prima eſt ꝙ vꝛ
bem rhomanā incēdit.
arſit ſeptem diebꝫ ⁊ ſep
tē noctibꝫ vt ſpectac'lo
illius ignis ꝯgnoſceret
quāt⁹ oliꝫ fuerat iguis
qñ Troia capta arſe/
rat . Scđm malum ē
ꝙ Nero magnā ꝑtem
ſenatus ſine vlla cā in
terfecit. Terciū eſt ꝙ ꝓpriū frēm occidit. vt ſolus ſecurius regnaret.
Quartum eſt ꝙ mrēm ſuam occidi fecit vt videret locum vētris in quo
iacuit. Dicit ergo in littera. Nouimus quātas ruinas id eſt quanta pe
ricula dederit Nero vꝛbe ſuꝑple rhomana flammata. id eſt incenſa. ⁊ ce
ſis id eſt occiſis patribus id eſt ſenatoꝛibꝫ. qui Nero quondam ferus id
eſt crudelis interempto fratre Ipſe etiam maduit cruoꝛe matris effuſo
Et deſignans eius crudelitatem circa matrem dicit. Et ipſe Nero. perer
rans id eſt tranſiens viſu gelidum coꝛpus id eſt infrigidatum coꝛpus ma
tris. non tinxit id eſt madidauit oꝛa id eſt faciem ſuam lachꝛymis ſed ip
ſe potuit ſine omnibus lachꝛimis eſſe cenſoꝛ id eſt iudex. extincti decoꝛꝫ
id eſt interfecte matris quę decoꝛa fuit Tamen hic Nero licet ita mal⁹
eſſet. regebat ꝑp'los ſceptro id eſt imperiali dignitate. hos inquam popu
los rexit quos phœbus id eſt ſol veniens ab oꝛtu extremo videt cōdens
id eſt abſcondens radios ſuos ſub vndas. Et loquitur moꝛe poetarum.
quaſi diceret Ipſe rexit omnes ꝑp'los qui erant ab oꝛtu ſolis vſqꝫ ad oc
caſum Similiter regebat populos quos ſeptentriones id eſt ſeptem ſtel
le quę ſunt in maioꝛi vꝛſa quę dicuntur triones quaſi teriones. quia illā
plagam terunt gelidi id eſt frigidi pꝛemunt. plaga tm̄ ſeptentrionalis fri
gida eſt quaſi diceret regebat omnes ꝑp'los aquilonares. ⁊ iſtos regebat
quos nothus id eſt ille ventus collateralis auſtro violentus exn̄s toꝛret
id eſt cremat ſicco eſtu. i. caloꝛe. nothus inquaꝫ recoquēs ardētes arenas
id eſt calidas. venit em̄ ille ventus a toꝛrida zona ⁊ iō calidus eſt. q. d.
Nero etiam regebat oīs ꝑp'los auſtrales. ⁊ ſic ꝑ quatuoꝛ plagas mūdi
oſtendit eius poteſtatem ſuꝑ oīs ꝑp'los. Tandem celſa ptās id ē mag/
na nō valuit vertere id eſt mutare rabiem id eſt crudelitatem praui Ne
ronis. Et tūc deplangit ꝯiūctioēm magne poteſtatis cum magna mali
cia. quia multa mala ex ea pꝛouenenīūt dicens. Heu ſuꝑple dico eſſe gra
uem ſoꝛtem ideſt euētum quotiens iniquus gladius. i. iniqua ptās addi
tur ſeuo veneno. i. veneōſe crudelitati. ¶ Nota ſm Ariſt. v. ethicoꝝ
Principatus viꝝ oñdit. malicia em̄ hoīs vel ꝓbitas oñdit principatu ſi
cut pꝫ in nerone cuius malicia ⁊ crudelitas in imperio ſue dignitatꝫ ap
paruit ꝓpt' qđ dixit Ariſto. Seuiſſima eſt iniuſticia hn̄s Ex vij. ethicoꝝ
dt. Simile eſt igitur ꝯparare iniuſticiam hōi iniuſto. Et enim deterioꝛ
beſtia decies miles. plura em̄ vtiqꝫ mala faciet homo mal⁹ q̄ꝫ beſtia.

¶ Nota ꝓpter hec mala Neronis q̄ tangunt̄ in l̄rā multo plura ipſe ꝑ petrauit. nam dt phia tercio hꝰ. quinta pſa. Nero Senecā familia rē ſuū preceptorē ad eligende mortis coegit arbitriū. ꝛ qꝛ Nero fuit crudeliſſimꝰ hoim. ideo Seneca ſcripſit quēdam libellū ad ipſum. q̄ intitulat̄ liber de clementia in q̄ hortat̄ eū ad fugam crudelitatis ꝛ ad vſum clemētie q̄ liber ſic incipit. Tibi ſcribere de clementia Nero ceſar inſtitui

¶ Hic incipit ſeptima proſa huiꝰ ſcdi in qua oñdit phia ꝙ gl̄a mundana non ſit multū appetenda. ꝛ primo inducit Boetiū ꝯfitentē ſe nō deſideraſſe multū ꝓdicta. ſ. ptātes ꝛ dignitates niſi inquātū ſunt materia reꝝ gerendaꝝ. Scdo oñdit phia ꝙ gl̄a ſit perexile bonuꝫ ꝛ

¶ Proſa ſeptima ſecundi libri

Tum ego ſcis inq̄ꝫ ipſa minimū nobis ambitionē mortaliū rerum fuiſſe dñatam. Sed materiā gerēdis rebus optauimus. quo ne v̄tus tacita ꝯſeneſceret

ſit non multū appetenda. ſcda ibi. Et illa. Dicit primo. Tum pro tunc ego boetiꝰ inq̄ꝫ. i. dixi. o phia tu ſcis ambitionē. i. cupiditatē reꝝ mortalium. de quibꝫ dixiſti minimū nobis fuiſſe dñatam. ſed bn̄ optauimus materiā rebꝫ gerendis quo ne. p vt non ꝯſeneſceret in nobis v̄tus tacita. i. nō excitata ¶ Nota ꝙ in ſapiēte non dñatur cupiditas reꝝ tpalium. qꝛ phia inducit mobilis affluentie ꝯtemptū. ex libro de plantis Et Socrates cū Athenis ad ſtudiū pergeret. magnū pondus auri in mare proiecit dicēs. Mergā te ne mergar a te ¶ Nota ꝙ materia reꝝ gerendaꝝ ſunt iſta ſine quibꝫ res ꝯuenienter geri non pn̄t. ꝛ ſunt tria. ſapia. auctoritas ꝛ potentia. Sine eīn ſapia nihil ꝯuenienter gerit̄. vt de ſe pꝫ. res etiam gerēda auctoritate ornat̄. qꝛ hō auctenticus libentiꝰ audit̄ ꝛ facilius ei credit̄. Potentia v̄o mali deprimunt̄ ꝛ boni extollunt̄. hanc materiā boetiꝰ deſiderans potentiā ꝛ dignitates q̄ſiuit ¶ Nota ꝙ boetius materiā dignitatis ꝛ ptātis ideo queſiuit ne v̄tus ſua tacita ꝯſeneſceret. i. nedū ipſe ad ſenectutē ꝑueniret. v̄tus ſua tacita eſſet. dum nullus aliq̄d loqueret̄ d̄ laude ſue virtutis vel ſcriberet. Tunc eīn virtus tacita ꝯſeneſcit qn̄ non agit aliquis vnde alij loquant̄. ꝛ dū nihil ſcribit̄ de ſuis bn̄ficijs. qꝛ virtus hn̄tem ꝑficit ꝛ opus eius laudabile reddit.

¶ Hic phia oñdit gl̄am mūdanā n̄ eē appetēdā Et p̄mo p̄mittit ꝙ cupido gl̄e ml̄tos allicit. ſcdo ꝓbat eā eſſe exilē ꝛ vanā. ibi. Omē terre ābitū. Primo dt ſic. Ex quo boetius quādoq̄ꝫ

P. Et illa. Atq̄ hoc vnū eſt qd̄ p̄ſtantes q̄dem natura mentes. ſꝫ nondū ad extremā manum v̄tutum ꝑfectione ꝑductas (allicere poſſit) glorie ſcꝫ cupido. ꝛ optimoꝝ in rempublicam fama

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

meritoꝝ. Que ꝗꝫ ſit exilis ꝛ totius va//
cua ponderis: ſic ꝯſidera.

ꝗſiuit dignitates ꝛ ptã
tes ne virtus ſua tacita
ꝯſeneſceret. videtur ꝙ
iſta ꝓpter laudẽ ꝛ gl'am
ꝗſiuit. iõ dt phĩa. hoc vnũ eſt. ſ. cupido gl'e ꝛ fama optimoꝝ meritorum in rem publicam. ꝗ fama ſolet allicere mẽtes hoim natura preſtantes. i. excellẽtes. ſed nõdum. i. nõ adhuc ꝑductas ad extremã manũ ꝑfectiõe ꝟ/tutum id eſt ad ſummam ꝑfectioẽm ꝗ fama ꝛ gl'a ꝗꝫ ſit exilis ꝛ vacua totius põderis. i. ꝑcioſitatis ſic ꝯſidera ex ſequẽtib. ❡ Nota ꝙ cupido vane gl'e multos allicit ꝛ delectat. vñ Señ. lxi. ep'la dt. Illud ꝑci/pue nos impedit ꝙ cito nob placemus ſi inuenimus ꝗ nos bonos viros dicãt. ꝗ prudẽtes. ꝗ ſanctos. nõ ſumus modica laudatiõe ꝯtenti ꝗcquid in nos adulatio ſine pudore ꝯgeſſerit tãꝗꝫ debitũ putam?. optimos nos eſſe ſapiẽtiſſimoſqꝫ affirmãtib aſſentim? cum ſciamus nos ſepe ml'ta mẽtiri. adeo quoqꝫ indulgemus nobis vt laudari velimus in id cui ꝯtrarium maxime fecimus. ❡ Nota ꝙ duplex eſt bonitas mentis. ſ. naturalis ꝛ acꝗſita. Naturalis bonitas eſt ſm quam aliꝗ naturaliter ſũt pij. manſueti. ſobrij ꝛ caſti. ſed hec bonitas ſi non emendat ꝟtute ꝛ ſapientia cito extollit hoiẽm ad inanem gl'am. Alia eſt bõitas acꝗſita exercitio ꝟtutũ ꝛ ſciãꝝ ꝗ nõ ꝑmittit hoiẽm extolli vana gl'a. qꝛ ſapiẽs fructuꝫ ſuum põit in ꝯſcia. ſtult? ãt in laude ſm macrobium. Iõ dt phĩa ꝙ cupido gl'e allicit mẽtes natura preſtãtes nõdũ adhuc ꝟtntib ꝑfectas
❡ Nota ꝙ fama eſt frequẽs laus optimoꝝ meritorum in rempublicam. ſed gloria eſt clara noticia cum laude vel gloria eſt late patens ꝑconium id eſt annunciatio.

Omnem terre ãbitum (ſicuti aſtrologicis
demrãtiõib accepiſtis) ad celi ſpaciũ
pũcti ꝯſtat obtinere rõem. Id eſt vt ſi
ad celeſtis globi magnitudinẽ ꝯferat.
nihil ſpacij ꝓrſus hrẽ iudicet. Huius
igit tam exigue in mũdo regiõis: q̃rta
fere portio eſt (ſicꝫ Ptolomeo ꝓbãte di
diciſti) ꝗ nob ꝯgnitꝫ aĩãtib incolat.
Huic quarte ſe quãtũ maria paludeſ//
qꝫ premũt. ꝗꝫtumqꝫ ſui vaſta regio di//
ſtenditur. cogitatione ſubtraxeris. vix

❡ Hic phĩa oſten
dit gloriam mundanã
eſſe exilem. nec multũ
appetendam. primo h
oſtendit ex parte ſpa/
cij in quo dilatatur. ſe/
cundo oſtendit hoc ex
diuerſitate nationum
ad quas nõ diuulgatur
Tercio oſtendit idem
ex diuerſitate morum
ꝓpter quos de eodem ꝯ
trarie iudicatur.
Quarto oſteudit idem
ex breuitate duratiõis
ꝓpter quam non perpe
tuatur. ſcða ibi. Adde
ꝙ hocipſum. tercia ibi.
Quid ꝙ diuerſarum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

anguſtiſſima inhabitãdi hoibus area relinquet. In hoc minimo igit puncti quodã puncto circumſepti atq₃ ↄcluſi De puulganda fama. ꝺ ꝓferendo noīe cogitatis. At quid habeat amplũ magnificũq₃ gloria tam anguſtis exiguiſ q₃ limitibꝫ artata.

Quarta ibi. Sed q̃m multos. Prio intendit talem rōem. Latitudo famę ↄſiſtit in latitudie terrę ſup quam dilatat ſed terra non ē lata ſup quã fit dilatatio famę. ſicut declarat in lrã. g̊ fama latę non p̄t diffudi. ⁊ per ↄñs eſt exilis. nec multũ appetenda. vnde ꝺt in lrã. Tu acepiſti. i. didiciſti aſtrologicis demonſtrationibꝫ oēm ambitũ terrę. i. ſpacium terrę obtinere. i. habere rōnem puncti ad ſpaciũ cœli. i. ad magnitudinē cœli. qꝺ magis exponens ꝺt. Ut ſi terra ↄferatur. i. ↄparetur ad magnitudinē cœleſtis globi. ipſa iudicet prorſus nihil ſpacij hr̄e. Huius igit tam exigue regionis. i. terrę in mundo fere quarta porcio. i. quarta pars eſt quę incolit id ē inhabitatur ab animantibꝫ nobis cognitis ſicut tu didiciſti a Ptolomeo hoc probante. Si ſubtraxeris cogitatione huic quartę terrę quãtu₃ maria ⁊ plaudes premunt. i. occupant. ⁊ q̃tum vaſta. i. ampla regio diſtenditur ſiti. i. ſiccitate tunc vix relinquetur hōibus anguſtiſſima area id eſt artiſſimus locus inhabitandi. In hoc ergo quodã minimo puncto puncti. i. minima porcione terrę vos hoies circumſepti atq₃ ↄcluſi cogitatis de peruulganda fama de proferendo. i. extollendo noine. i. fama ⁊ hoc fit inutiliter. Sed quid habeat. i. p̄t habere glā amplum ⁊ magnificu₃ quę artata eſt tam anguſtis ⁊ exiguiſ limitibus. i. terminis. q. d. nihil habet magnificum. ¶ Nota terra reſpectu cœli non eſt alicuius q̃titatis ſenſibilis. ſed h₃ ſe ſicut punctus. qꝛ orizon qui terminat viſum nrm̄ diuidit cœlũ in duo media quod non eſſet ſi terra in ↄparatione ad cœlum haberet aliquã q̃titatem. It₃ ſi terra eſſet alicuius quantitatis ſenſibil reſpectu cœli. tunc ſtellę non apparerent nobis eiuſdē quantitatis. qꝺ p₃ falſum. qꝛ in ea parte vbi terra eſſet magis gibboſa ⁊ ꝓpinquior cœlo apparerent ſtellę maiores ⁊ in oppoſita parte minores ¶ It₃ minima ſtella fixa viſu notabilis. eſt maior tota terra. Si ergo talis ſtella appa ret nobis exñtibus in terra ſicut punctus. multomagis terra reſpectu celi erit ſicut punctus. It₃ punctus eſt quoddã indiuiſibile a quo linea eq̄liter diſtans facit circulum. ⁊ quia cœlũ ex omni parte equaliter diſtat a terra ideo terra reſpectu cœli habet ſe ſicut punctus. ¶ Nota q̄ tres partes terrę ſunt inhabitabiles. vna ꝓpter nimium calorē. duę ꝓpter nimium frigus. ſed quarta pars quę eſt temperata a caliditate ⁊ frigiditate a nobis inhabitatur. ſed quia adhuc non tota inhabitatur ꝓpter maria ⁊ plaudes ⁊ ꝓpter nimiam ſiccitatē. ideo dicit phīa q̄ quarta ps fere eſt habitabilis. Uel dicit fere ſm alios qꝛ eſtus ſolis non facit torridam zonã totaliter inhabitabile₃ cum quędã ciuitas dicta zenit. ſupra quam Ptolomeus ꝺr fundaſſe aſtrolabiũ directę ſit ſub equinoctiali. ſed ꝺr in/

habitabilis qꝛ eſt ꝗuis inhabitationis.ſʒ vltra eq̄noctialem omnino eſt inhitabilis ꝓpter nimium calorē. Itē dt q̄rtā ptē terre inhitari ab aīāntibꝰ nobis ꝯgnitē.h forſan dt ꝓpt ātipedes ſi ſīt q̄ nob ſīt ignoti

Adde q̄ hociꝑm breuis hītaculi ſeptū plures incolunt nationes. lingua: moribꝰ. totius vite rōne diſtātes. Ad q̄s tum difficultate itineꝝ. tum loquendi diuerſitate. tū ꝯmercij inſolentia. non mō fama hoīm ſingloꝝ. ſed ne vꝛbium q̄dem ꝑuenire queat. Etate deniq̄ꝫ Marci Tullij (ſicut ipſe q̄dam loco ſt nōdū caucaſum mōtē rhomae reipublice fama trāſcenderat ⁊ erat tūc adulta parthis etiam ceteriſq̄ꝫ id locorum gentibus formidoloſa Uides ne igit̄ q̄ꝫ ſit anguſta q̄ꝫ compreſſa gloria quā dilatare ac ꝓpagare laboratis? An vbi rhomani nominis tranſire fama nequit Rhomani hominis gloria progredietur.

Hic phia oñt glām non eſſe appetēdā ex diuerſitate nationum ad q̄s ñ diuulgat̄ intēdēs tlem rōem Diuerſe natioēs ⁊ diuerſa ydiomata nō ſolum impediūt ꝓmulgatioēm fame hominū ſʒ etē vꝛbium. ſed in terra habitabili ſūt diuerſe nationes diuerſoꝝ ydiomatū ꝙ ꝓmulgatio fame ꝑ talia impeditur ⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt multum appetenda. vñ dt in lrā. Adde p̄dicte rationi q̄ hocipſum ſeptum eſt id eſt ſpacium breuis habitaculi. id ē parui ſpacij in quo nos habitamus incolunt. id eſt inhabitant plures nationes id eſt gentes deſtantes id eſt differentes lingua id eſt ydiomate ⁊ moribus. ⁊ ratione totius vite id ē ratione modi viuendi. ad quas non poteſt ꝑuenire nonmodo id eſt non tantum fama ſingulorum hominum ſed etiam nec fama vꝛbiū tum id eſt tam difficultate itinerum id eſt viarum. tum id eſt tam diuerſitate loquendi id ē ydiomatum. tum id eſt tam inſolentia id eſt inconſuetudine commercij. quia aliqui homines non conſueuerunt cum alijs communicare in commercijs. quia etate id eſt tempꝫe Marci Tullij ſicut ipſe Marcus Tullius ſt quodam loco id eſt in q̄buſdaꝫ ſuis ſcriptis fama rhomane reipublice nondum trāſcenderat caucaſum mōtem. ⁊ tñ fama rhomanoꝝ erat adulta. i. ab antiquo nota. etiam formidoloſa parthis talibꝰ hōibꝰ ⁊ ceteris gentibꝰ id locoꝝ circa caucaſum montem. Videſne igitur q̄ꝫ āguſta ſit gloria. q̄ꝫ ꝯpreſſa id eſt in modicum redacta quam laboratis dilata

re ⁊ ꝓpagare. an pro nunquid glā vnius hōis rhomani illuc ꝓgredietur .i. proueniet vbi fama rhomani nōis .i. rhomanę vrbis neqꝫ transire. q. d. non ¶ Nota ꝑtem terrę habitabilē vocat ſeptū. qꝛ eſt ſepta .i. circumdata mari. vñ Linconienſis in tractatu ſuo de ſphera. ⁊ etiam Macrobius dicunt ꝙ q̄rta porcio nr̄a habitabilis nudiqꝫ cingitur mari ¶ Nota ꝙ inſolentia ſm̄ Sen̄. eſt ſpecies falſę magnitudinis. Sed ſm̄ Vguitionē Inſolentia ē ſuperbia vel fatuitas. In ꝯpoſito āt p̄t exponi pro inconſuetudinꝰ. ⁊ tunc dꝛ ab in qḋ eſt non ⁊ ſoleo qḋ eſt cōſueſco ¶ Nota ꝙ caucaſus eſt mons q̄dam ſitus in parte ſeptētrionis ad quē non ꝑuenerat fama rhomanę vrbis. licet parthis ⁊ alijs gentibꝫ aſſidentibꝫ fama rhomanoꝝ erat formidoloſa .i. formidabilis

¶ Hic oñdit glāꝫ mūdanā eſſe exilē. ex parte diuerſitatis moꝝ. ꝓpter quos de eodē apud diuerſos ꝯtrarię iudicaꝝ. ⁊ intendit talē rōnem. Cōtrarietates ⁊ inſtitutionū ⁊ legū impediūt famę dilatationem. ſed hoīes ꝯtrariaꝝ inſtitutionū ⁊ legū terrā inhabitant. ergo diuerſitas inſtitutionū ⁊ legū impediūt dilatationem famę. ⁊ ꝑ ꝯñs non ē multum appetenda. Unde dꝛ in lrā. Quid ſupple eſt iudicandū ꝙ mores

Quid ꝙ diuerſaꝝ gētiū mores inter ſe atqꝫ inſtituta diſcordant. vt qḋ apud alios laude. apḋ alios ſupplicio dignū iudiceꝝ: Quo fit vt ſi quē famę p̄dicatio delectet: Huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo cōducat.. Erit igitur peruagata inter ſuos glā quiſqꝫ ꝯtentus. ⁊ intra vnius gentis terminos p̄clare illa famę immortalitas coartabitur

et inſtituta ⁊ leges diuerſaꝝ gentiū inter ſe diſcordant. vt illud qḋ apud alios iudicaꝝ dignū laude. apud alios iudiceꝝ dignū ſupplicio. quo fit .i. ꝓpter qḋ fit vt ſi p̄dicatio .i. dilatatio famę delectat quē .i. aliquem nullo mō ꝯducat .i. laboret proferre nomen .i. famā ſuā in plurimos pplo̅s. qꝛ licet ab aliquibꝫ laudareꝝ. ab alijs tñ vitupereꝝ. Erit igiꝝ quiſqꝫ ꝯtentus glā peruagata .i. dilatata inter ſuos. Et iſta p̄clara immortalitas famę (⁊ loquiꝝ hyronicę qꝛ ñ eſt p̄clara nec immortalis illa) coartabiꝝ .i. ꝯſtringeꝝ intra terminos vniꝰ gentis .i. vniꝰ idiomatis ¶ Nota ꝙ tāta eſt diuerſitas moꝝ in gentibꝫ ꝙ illud qḋ reputaꝝ apud alios laudabile. apḋ alios reputaꝝ vituꝑabile Reputaꝝ eñ apud ſyrios laudabile comedere parētes mortuos ne comedanꝝ a vermibꝫ in terra. qḋ apud alios extraneos ē execrabile. Siꝉr apud iudeos reputaꝝ laudabile ducere vxores ꝯſanguinitate ꝓximas qḋ apud chriſtianos prohibeꝝ ¶ Itꝫ in triuallis laudabile ē occidere p̄rem ſexagenariū ⁊ cremare ipſum. qḋ apud alios eſt vituꝑabile. Vñ dꝛ poeta. Sunt loca ſunt gentes quibꝫ ⁊ mactare parentes. Eſt fas ⁊ pietas dum longa ſuꝑuenit etas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa oñdit exilitatem glorie ex breuitate durat͞iōis ꝓpter quam non ꝑpetuatur Et diuiditur in tres ꝑtes. ṗmo oñdit hoc ex hoim obliuione. ſcđo ex tꝑis breuitate. ibi Vos ꝟo. tercio oñdit glam a viris ꝟtuoſis nō eſſe appetēdam. ibi. Vos āt. Primo đt ꝙ fama ⁊ glā non ſit immortales ꝑtȝ. q̄ȝ mlˀ/

Sed q̄ȝ multos clariſſimos ſuis tꝑibꝫ viros: ſcriptoꝝ inops deleuit obliuio
Quāq̄ȝ quid ipſa ſcripta proficiant. q̄ cum ſuis auctoribꝫ premit longior atq̄ȝ obſcura vetuſtas

tos viros clariſſimos id eſt glorioſos ſuis tꝑibꝫ deleuit inops. i. defectuoſa obliuio ſcriptorū quāq̄ȝ etiā ipſa ſcripta ꝓficiāt q̄d id eſt parum q̄ ſcripta longior ⁊ ob/ſcura vetuſtas tꝑis premit. i. ꝯſumit cum ſuis auctoribꝫ quoꝝ ſunt ſcripta. ¶ Nota ꝙ ꝑ ſcripturam fama geſtorum tranſmittitur ad poſteros. talis āt ſcriptura q̄n̄q̄ȝ deficit vel ꝓpter inopiam ſcriptorum vel q2 ipſa ſcripta in ſe vetuſtate ꝯſumūtur. ⁊ ideo fama ⁊ gloria in obliuioēm ꝑueniūt. vñ Saluſtius in catilinario ꝯqueritur res geſtas rhomanoꝝ minus eſſe famoſas. ꝓpter inopiam ſcriptorū Atheniēſiū ꝟo maiores fame q̄ȝ rhomanoꝝ ꝓpter ſcriptoꝝ copiam.

Vos ꝟo immortalitatem vobis ꝓpa//gare videmini. cum futuri famam temporis cogitatis. Qđ ſi ad eternitatꝫ infinita ſpacia ꝑtractes. quid habes ꝙ de nominis tui diuturnitate leteris?
Vnius etem̄ mora momenti ſi decem milibꝫ ꝯferatur annis. q̄m̄ vtrumq̄ȝ ſpacium definitum eſt. minimam licet habet tamen aliquam portionem At hic ipſe numerus annorū. eiuſq̄ȝ quantumlibet multiplex ad interminabileȝ diuturnitatem ne comparari quidem poteſt. Etem̄ finitis ad ſe inuicem fue

¶ Hic phīa oñdit famam ⁊ glām non ēe durabilem ⁊ immorta/lem ex temporis breuitate dicens. Vos vero homiēs videmini vo/bis ꝓpagare id eſt faciꝫ/re immortalitatem cuȝ cogitātis famam futuri temporis. ⁊ in hoc fruſtra cogitatis. quia exilis eſt duratio fame per tempus. quod ſcili/cet tempus ſi ꝑtractes id eſt compares ad in/finita ſpacia eternitatꝫ quid habes quod lete/ris de diututnitate tui nominis. id eſt tue fa/mo. quaſi diceret nihil eſt etem̄ mora vnius momenti ſi ꝯferatur id eſt ꝯparetur decem milibꝫ annis habet aliquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rit quędā. infiniti vero atqꝫ finiti nul/
la vnqꝫ poterit eſſe collatio. . Ita fit vt
quanticunqꝫ ꝓlixi tꝑis fama ſi cū inex
hauſta ęternitate cogitetur non parua
ſed plane nulla eſſe videatur

ꝓporcionē licꝫ minimā .i. valde paruā. qm̄ vtrꝫ
qꝫ ſpaciū tꝑis eſt finitū ſed hic numerus anno/
rū ſcꝫ decē millia vel eꝰ numeri quantumlibet
multiplex ſicut dupluꝫ vel triplū non p̄t ꝯpa/
rari ad interminabileꝫ diuturnitatis q̄ eſt ęter
nitas. qꝛ finitis ad ſe inuicē quędā fuerit collatio .i. ꝯparatio. infiniti ve/
ro ⁊ finiti nulla vnqꝫ p̄t eſſe collatio .i. ꝯparatio Ita fit vt fama tꝑis q̄n
ticunqꝫ prolixi ſi cogitetur. ꝯparando cū inexhauſta .i. infinita ęternita/
te. ipſa videatur non parua ſed plane nulla eſſe ¶ Nota oē quod in
cipit in tꝑe neceſſario habet finem in tꝑe. cum tꝑs ſit cā corruptionis tē/
poralium. iiij. phiſicoꝝ. Cum igitur fama ſit tꝑalis incipiens. ipſa deſi/
net in tempore. ⁊ per ꝯſequens non eſt perpetua. ¶ Nota ꝙ tempꝰ
quātumcunqꝫ magnū ꝯparatum ad ęternitatē minimū reputatur ⁊ qua
ſi nullius momenti. licet eñ finitoꝝ ad ſe inuicem poſſit eſſe ꝯparatio. ⁊
inter ipſa p̄t eſſe ꝓportio. tñ finiti ad infinitū nulla poteſt eſſe ꝯparatio.
Cum igit̄ ęternitas ſit duratio infinita tota ſimul exñs. ⁊ tempus quan
tumcūqꝫ magnum ſit finitū. tempus nullam habebit proportionem ad
ęternitatem. ⁊ per ꝯſequens fama quanticunqꝫ prolixi tꝑis ꝯparata ad
ęternitatē nulla videtur eſſe

Vos āt niſi ad populares auras ina/
neſqꝫ rumores rectę facere neſcitis. Et
relicta ꝯſcię virtutiſqꝫ p̄ſtantia de alie
nis pręmia ſermunculis poſtulatꝭ. Ac
cipe in huiuſmodi arrogantię leuitate
qꝫ feſtiue aliquis illuſerit. Nā cum q̄/
dam adorſus eſſet hoīem ꝯtumelijs q̄
non ad verę virtutis viſum ſed ad ſuꝑ
bam gloriam: ſalſum ſibi philoſophi
nomē induerat. adieciſſetqꝫ iā ſe ſcitu/
rum an ille philoſophus eſſet. ſi q̄dem
illatas iniurias leuiter patiēterqꝫ tole

¶ Hic philoſophia oſtendit gloriam a vi/
ris v̄tuoſis non eſſe cu randam. ⁊ hoc duabus
rationibus. ſecunda ibi Quid āt eſt. Prima rō
eſt illa. Illud quod ſpe ctat ad leuitatē arrogā
tię a ſapientibus non ē curandum. ſed gloria
propter quam hō recte facit ꝓpter laudes hoīꝫ
illa ſpectat ad leuitateꝫ arrogantię. ⁊ eſt digna
deriſione. ergo ⁊c. ꝙ āt talis arrogantia ſit quę
dam deriſio declarat in littera. ⁊ d̄t Vos hoīes
neſcitis recte facere ni/ſi ad populares auras.
id eſt ad populorum cō

raſſet Ille patientiam pauliſp aſſūp//
ſit. acceptaq̧ ꝯtumelia velut inſultās
iam tādem inq̄t. intelligis me eſſe phi
loſophū? Tum ille nimiū mordaciter
Intellexerā inq̄t ſi tacuiſſes.

placētias ⁊ ad inanes
rumores ⁊ laudes ⁊
vos poſtulatꝫ .i. deſide
ratis p̄mia de; ſermum
culis alienis. relicta .i.
poſtpoſita p̄ſtātia .i. dig
nitate veſtre ꝯſcie ⁊ vir
tutis ꝓpter quā debere
tis recte op̄ari. accipe .i.
cōſidera q̄ꝫ feſtiue .i. glorioſe aliq̄s illuſerit id eſt deriſerit quēdam dicen
tem ſe eſſe ph̄m in leuitate hmōi arrogātie Nam cum q̄dam tyrān⁹ eſſet
adorſus ꝯtumelijs id eſt incepiſſet alloqui ꝯtumélioſe quēdam homiēm
q̄ induerat id eſt vſurpauerat ſibi falſum nomē philoſophi. nō ad vſum
vere ꝟtutis. ſed ad ſup̄bam gl'am. ⁊ tyrānus adiecilſet id eſt dixiſſet ſe iā
ſcituꝝ an iſte eſſet ph̄s ſiq̄dem illatas ſibi iniurias pacienter leniterq̧ to
leraſſet. ille q̄ dixit ſe ph̄m pauliſp patiētiā aſſumpſit. ſcꝫ in principio. ⁊
accepta contumelia a tyranno velut ſibi inſultās inq̄t ad tyrannum In
telligiſne me eſſe ph̄m. tūc ille tyrannus mordaciter inq̄t. intellexeram
te ph̄m eſſe ſi tacuiſſes. ¶ Nota ſm commentatorem in prologo
viij. phiſicoꝝ. Verus ph̄us debet eſſe p̄fectus omnib⁹ generib⁹ ꝟtutum
⁊ p ꝯñs debet eſſe magnanimus. Sed ſm Sen̄. in li. de clemētia. mag/
nanimi eſt iniurias ⁊ offēnſiones ſup̄bi deſpicere. ⁊ p ꝯñs ꝟbis ꝯtume/
lioſis p̄uocari non debet Item veri philoſophi eſt ñ vinci a paſſiōib⁹
ſed potius debet moderare ⁊ refrenare paſſiones. cum ꝟtus ꝯſiſtat i mo
deratione paſſionum. vñ Ariſto. iiij. ethicoꝝ dt. Manſuetus vult im
p̄turbatus eſſe ⁊ non duci a paſſione Vñ q̄dā ph̄s ꝯtumelioſe ſibi inſul
tanti dixit. Tu didiciſti maledicere ſꝫ ego didici maledcā ꝯtēnere.

Quid āt eſt quod ad p̄cipuos viros (
de his em̄ ſermo eſt) qui virtute gl'am
petunt quid inquam eſt quod ad hos
de fama poſt reſolutum morte ſup̄ma
corpus attineat? Nam ſi (quod noſtre
rationes credi vetant) toti moriūtur
homiēs. nulla eſt omnino gloria. cum
is cui⁹ ea eſſe dr̄ ñ extet omnino. Sin
ꝟo bene ſibi mens ꝯſcia terreno carce
re reſoluta celum libera petit nōne om

¶ Hic ph̄ia ponit
ſcdam rōnem que eſt ta
lis Homines virtuoſi
vel totaliter moriūtur
corpore ⁊ anima. vel a
nima viuit poſt mor/
tem. ſi totaliter moriū
tur nihil ſpectat ad e/
os de gloria poſt mor/
tem. ſi anima eorum vi
uit poſt mortem. illa
petit cœlum. ſp̄nens
om̄e terrenū negociuꝫ.
⁊ ſi nihil ad eā de terrēa
gl'a. ergo apud virtuo
ſos homines nulla de/
bet eē cura ō gl'a Dicit

ne terrenū negocium ſpnit. q̄ ſe celo fru
ens. terrenis gaudet exemptā.

ꝗ̄ in lrā. Quid ē qḋ ad
pcipuos. i. ad ꝟtuoſos
viros attineat de fama
poſt reſolutū corpus ex
trema morte. q. d. nihil. de his eiviris eſt ſermo nr̄ q̄ petunt. i. q̄runt gl'az
ꝟtute. i. operibꝫ ꝟtuoſis. Nā ſi hoīes toti moriunt̄ corpore ⁊ aīa vt q̄daz
putant. quod tn̄ nr̄e rōnes. i. philoſophice rōnes vetant. i. ꝓhibent credi
qꝛ ſm phīam aīa intellectiua ē immortalis. nulla ē omnino gl'a pꝰ mor/
tem cū iſte omnino nō extet. i. non ſit cꝰ ea gl'a eſſe dꝛ. Sin vero mens bn̄
ſibi ꝯſcia. i. illeſa reſoluta. i. liberata terreno carcere. i. a corpe. poſt mortē
libera petit cœlū. Nonne ipſa aīa q̄ cœlo fruens gaudet ſe exemptā terre
nis. ipſa ſpernit oē terrenū negocium. ⁊ per ꝯn̄s terrenā gl'am. q. d. ſic
¶ Nota ꝙ ad ꝟtuoſos nihil ſpectat de fama nec in pn̄ti vita nec in fu/
tura. non in pn̄ti. qꝛ dt Sen̄. in prouerbijs ꝙ plurimi curant famā. pau
ci āt ꝯſciām. ⁊ tales pauci curantes ꝯſciām ſunt ꝟtuoſi ⁊ phi. de quibus
loquit̄ Boetius in fine tractatus de ſommo bono dicens Pauci ſunt vi
ri honorandi ſicut phi qui ꝯtemnunt deſideriū ſenſus ⁊ ſequunt̄ deſide/
rium intellectus. Plurimi āt ſunt q̄ curant famā ſicut ſunt vulgares q̄ re
licta ꝟtute ꝯſcie. ꝓpter laudes hoīm recte faciunt. De quibꝫ dt ſcriptura
Amen dico vobis. receperunt mercedē ſuā. Nec etiā fama ſpectat ad vi
ros ꝟtuoſos in futura vita qui ꝟtuoſi ſi totaliter moriunt̄ nihil ad eos d
fama. Si āt aīa viuit poſt mortē iſta euolat ad cœlū ⁊ nihil curat de fa/
ma. ſpernit oē terrenum negociū. ⁊ potius gaudet qꝛ eſt exempta a curis
terrenis ⁊ gaudio cœleſti fruit̄ in eternum

¶ Metrū ſeptimū libri ſecundi

Quicūqꝫ ſolā mente p̄cipiti petit
Summūqꝫ credit gl'am
Late patentes etheris cernat plagas.
Artūqꝫ terrarum ſitum
Breuē replere non valentis ambitum
Pudebit aucti nominis
Quid o ſupbi colla mortali iugo
Fruſtra leuare geſtiunt: lic remotos fama p
Diffuſa. linguas explicet pplos means
Et mag̃ titulis fulgeat claris domus:
Mors ſpernit altam gl'iam

¶ Hic incipit metrū ſepti
mum hꝰ ſcdi qḋ dꝛ ar/
chilogicū ab inuētore.
iambicū a pede p̄dn̄an
te. ⁊ ꝯſtat ex ꝓmo verſu
trimetro. ſcdo dimetro
in q̄ metro phīa docet
quō gloria ſit ꝯtemnē
da ex ꝯſideratione am
plitudinis cœli ⁊ ſtricti
tudinis t̄re dicēs Qui
cunqꝫ petit. i. deſiderat
p̄cipiti mente ſolā glo
riā. ⁊ credit iſtā eē ſum
mū bonum. i. p̄cipuuz
inter appetēda. iſte cer
nat. i. ꝯſideret plagas e
theris. i. ptes cœli late
patētes. ⁊ cernat artū
ſitum terrarū. i. ſtrictuz
ſpaciū terre in ꝯparati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Jnuoluit huile pariter ⁊ celſū caput.
Equatq̨ ſummis infima
Ubi nūc fidelis oſſa Fabritij manēt
Quid Brutus aut rigid⁹ Catho
Signat ſupſtes fama tenuis paucul̄
Jnane nomen litteris
Sȝ q̇d decora nouim⁹ vocabula
Num ſcire conſumptos datur?
Jacetis ergo prorſus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Q ſi putatis longius vitā trahi
Mortalis aura nominis
Cū ſera vobis rapiet h̄ etȝ dies
Jam vos ſc̄da mors manet

one ad cœlum. ille pu/debit id eſt verecūdabit̄ aucti nōis. i. aucte fa/me ſue nō valētȝ repler̄ breuē ābitum. i. ꝑuum ſpaciū terre. Et tūc ex/clamat dicēs. O ꝓpter hoc miror q̇d. i. ꝓpt̄ q̇d ſuꝑbi geſtiūt. i. cupiūt fruſtra leuare. i. extolle re colla ſua mortali iu go. i. mortali fama licȝ cū fama diffuſa meās id eſt trāſiēs ꝑ remotos populos. explicet lin/guas. i. per linguas ꝑploꝝ ⁊ licet magna do mus tua. i. nobilis pa/rētela vel familia tua fulgeat claris titulis. i. laudibꝫ. tū mors ſpnit altam gloriam. ⁊ mors pariter. i. ſimul inuol/uit humile caput. i. mi ſerum homiēm ⁊ celſum id eſt nobilem vel diuitem. ⁊ mors equat īfima ſummis nulli ꝑcendo quod declarat dicens. Ubi nunc manent oſſa fi delis Fabricij. Quid Brutus aut rigidus Catho ſupple eſt. q. d. quid manet de gloria eorum poſt mortem. vtiq̨ modicum. ſcȝ illud manet q̇d tenuis fama id eſt exilis ſupſtes id eſt manens ſignat inane nomen eoꝝ pauculis litteris ſcriptis in epitaphijs eorum. ſed quid id eſt ad q̇d no/uimus decora vocabula ſcripta. nunquid intelligitur per ea ipſos eſſe conſumptos id eſt mortuos. quaſi diceret ymo. Jacetis ergo mortui, pr/ſus ignorabiles nec fama efficit vos notos. Et quia aliquis diceret. licȝ ipſi ſint mortui corꝑe. tamen viuunt ſ͛m famam. dt ꝑhia. Si putatȝ vi tam veſtram longius trahi id eſt prolongari aura mortalis nominis id eſt ſplendore mortalis fame cum ſera id eſt vltima dies vobis hoc rapi/et. id eſt famam auferet iam vos manet id eſt expectat ſc̄da mors. quaſi diceret ſi eſtis prius mortui corpore ⁊ fama manens eſt vita veſtra illa ceſſante ſc̄dario moriemini. ¶ Notādum Fabricius fuit conſul rhomanus qui cum mitteretur pugnare contra Pyrrhum regem epiro tarum rex promiſit ſibi partem regni ſui vt tranſiret ad ipſum. quod Fa bricius contempſit. ſequenti anno Pyrrhus obtulit ſibi magnam pe/cuniam auri vt traderet rhomanum imperium. cui ait Fabricius Rho ma non vult aurum ſed vult imperare habentibus aurum. ꝓpter hoc ipſe dictus fuit fidelis Fabricius. Dicitur etȝ de Fabricio ꝙ cum q̇dam ad eum veniſſet promittēs ſe Pyrrhum regem occiſurum ſi Fabricius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſibi pecuniam aliqñ dare vellet. ipſe vero Fabricius hunc traditorē ligatum miſit ad Pyrrhū pro tali ſcelere puniendū. cui tunc Pyrrhus dixit Poſſibilius eſt ſolē a ſuo tramite deuiare ꝙ̄ Fabriciū a via recte ratio/nis diſcedere ¶ Nota ꝙ Brutus fuit primus ꝯſul rhomanus q̇ amore libertatis ⁊ iuſticie ꝓpter ſtupꝝ Lucrecie plurima egit. ⁊ multa bella pro rhomanis iniit. ꝓpter quod etiā famoſus fuit ¶ Nota ꝙ Cato dictus eſt rigidus ꝓpter rigorē animi ſui qui ad nihil turpe flecti potuit ⁊ tante iuſticie fuit vt Lucanus ipſum diis ꝯpararet in iudicanda cau/ſa que fuit inter Juliū ceſarem ⁊ Pompeiū dicens. Victrix cauſa diis placuit ſed victa Catoni. Et de hoc magis patebit quarto huius pro/ſa ſexta.

¶ Iſta eſt octaua ⁊ vltima pſa huius ſcdi. ⁊ qꝛ phia oñdit bona fortune non multū eſſe appetenda. aliquis putaret ꝙ in fortuna nihil eſſet bo/ni. ideo iam oñdit phia cuiuſmodi bonū ſit in fortuna. ⁊ pbat fortunam aduerſam plus eſſe bonā ꝙ̄ proſperā. ⁊ primo p̄mittit ſuā intentionem. Scdo pbat intentum ibi. Illa eñ. Primo dicit O Boeci ex dictis pꝫ ꝙ fortuna eſt ꝯtem/nenda. ſed ne putes me gerere. i. facere bellum inexorabile ꝯtra fortu/nam ſupple ſcias ꝙ aliqñ eſt. i. aliquando ꝯtigit ꝙ ipſa fortuna nihil fallax. i. nihil fallaciꝰ agens bene mereaꝰ de hoibus eo quod aliqd bonum euenit hoibus per eam tum ſcꝫ cū fortuna ſe aperit manife/ſtando ſuā falſitatē. cū profitetur mores ſuos per inſtabilitatem. Et ſubdit philoſophia. nōdum forte intelligis q̇d loquar quia mirum eſt quod ego geſtio id eſt cupio dicere. eoꝙ id eſt ideo vix queo explicare ſententiam verbis. Etem̄ ego reor id eſt opinor aduerſam fortunā plus pro/deſſe hominibus ꝙ̄ proſperam ¶ Nota quandocūqꝫ in aliquo dicto videtur eſſe repugnantia illud videtur mirabile dictū. ſed dicere fortunā aduerſam hominibus prodeſſe videtur eſſe quedā repugnantia in dicto nam eſſe aduerſum alicui ⁊ ſibi prodeſſe. ad inuicem repugnant. ideo di/cit philoſophia mirꝫ eſt quod geſtio dicere. ſcꝫ fortunā aduerſam magis pdeſſe ꝙ̄ proſperam

¶ Proſa octaua libri ſecundi

SEd ne me inexorabile ꝯtra fortunā gerere bellū putes. Eſt aliqñ cum de hoīb9 illa fallax nihil bene mereaꝰ. tum ſcꝫ cū ſe aperit. cum fronte detegit moreſqꝫ pfiteꝰ. Nondū forte q̇d loquar intelligis. Mirꝫ eſt quod dicere geſtio. eoqꝫ ſnīam verbis expli/care vix queo. Etenim plus homini/bus reor aduerſam ꝙ̄ proſperam pro/deſſe fortunam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Illa em̄ ſemꝑ ſpecie felicitatꝫ cū videꝛ blāda mētitur. Hec ſemꝑ ꝟa eſt cū ſe inſtabilē mutatiōe demōſtrat. Illa fallit. hec inſtruit. Illa mēdaciū ſpecie bonoꝝ mētes fruētium ligat. hec ꝯguitiōe fragilis felicitatis. abſoluit. Itaqꝫ illam videas ventoſam fluētem. ſuiqꝫ ſemper ignaram. Hāc ſobriam ſuccinctamqꝫ ⁊ ipſius aduerſitatꝫ exercitatione prudentem.

¶ Hic pħia ꝓbat intētum ꝙ fortuna aduerſa melior ſit q̄ꝫ ꝓſꝑa tribꝫ rōnibꝫ. ſcđa ibi. Poſtremo. tercia ibi. an h̄. ꝓmo đt. Illa fortūa ꝓſꝑa ſemꝑ mētitur cū videꝛ. i. apparet blāda ſpecie fœlicitatis. i. ꝓſꝑitatꝫ. ſed hec. i. fortūa aduerſa ſemꝑ ꝟa ē cū demōſtrat ſe eſſe inſtabilem ſui mutatione Oñdit em̄ ſe eſſe tłem qualis eſt. ⁊ ita ꝑ eam nō decipiūtur homiēs. ſed illa ſcꝫ ꝓſꝑa fortūa ꝯfidens in ſe fallit. hec ꝯfidēdum ꝓſꝑe fortune āt aduerſa fortūa hoiēm inſtruit oñdēdo ꝙ nō ſit ꝓpter eius mutabilitatem Illa ſcꝫ proſꝑa fortūa ligat ſcꝫ fallendo mentes fruentium hominum ſpecie bonoꝝ mendacium. hec ſcꝫ aduerſa fortuna abſoluit id eſt liberat ſcꝫ mētes hoim ꝯgnitiōe fragilis. i. tranſitorie fœlicitatis Et tūc recolligit effectus vtriuſqꝫ fortūe dicēs. Itaqꝫ illam ſcꝫ proſꝑam fortunam vides vētoſam id eſt ſuꝑbam fluētem. i. ꝓdigam ⁊ ſuiipſius ignaram. nam homiēs in ꝓſꝑitate ꝯtinua ſeipſos nō cognoſcūt. hāc ſcꝫ aduerſam fortunam tu vides ſobriam ⁊ ſuccinctam. i. humilem nō ſuꝑbam ⁊ prudentem exercitatiōe aduerſitatis. ¶ Nota ꝙ ex iſta lrā pn̄t formari tres rōnes ꝙ aduerſa fortūa melior ſit proſꝑa. Prima rō eſt iſta Bona fortūa in ſpecie ꝟe fœlicitatis decipit hn̄tem ipſam ſed fortn̄a aduerſa nō decipit ſed ꝟa eſt oñdens ſe talem qualis eſt. ergo aduerſa melior eſt q̄ꝫ ꝓxima. Scđa rō eſt. Proſꝑa fortūa ligat mentes hominum mendacibꝫ bonis. ſed aduerſa liberat mentes a falſa fœlicitate g̊ eſt melior. Tercia rō. Proſꝑa fortūa reddit hoiēs ſui ignaros ſꝫ aduerſa facit hoiēs ſapiētes. g̊ melior iſt q̄ꝫ proſꝑa.

¶ Hic pħia pōit ſcđam rōnem q̄ talis eſt. Quecūqꝫ fortuna trahit ad inquiſitonē veri boni. illa melior eſt q̄ꝫ q̄ retrahit a ꝟo bono ſed fortuna aduerſa eſt huiuſmodi ergo ⁊c̄. Vñ dicit in lrā. Poſtremo fœlix. i. proſꝑa fortuna cū ſuis blādicijs trahit

Poſtremo felix a ꝟo bono deuios blādicijs trahit. aduerſa plerūqꝫ ad vera bona reducens vnco retrahit.

deuios. i. errātes a ꝟo bono. ſꝫ aduerſa fortūa pleꝝqꝫ ītrahit vnco. i. tenaculo īducēs ad ꝟa bōa. Nota ꝙ qꝛ ꝓſꝑa fortūa videꝛ eſſe ꝓpinqua fœli/

citati eo ꝙ ſine bonis fortunę non ꝯtingit. eē fœlicem. ex de bona fortūa ideo ſuis blandicijs trahit hoiem ſenſualē a vero bono qđ ꝯſiſtit in ſpe/culatione dei. aduerſa āt fortuna qꝛ oñdit proſperam fortunā eſſe muta/bilem ipſa reducit hoiem ad veꝝ bonū quod eſt immutabile

An hoc inter minima eſtimādū putas ꝙ amicoꝝ tibi fideliū mētes: hec aſpera. hec horribilis fortūa detexit? Hec tibi certos ſodaliū vultus ambiguos/ꝗ ſecreuit. diſcedēs (ſuos abſtulit) tuos reliquit. Quanti hoc integer ⁊ vt videbaris tibi fortunatus emiſſes? De/ſine nunc amiſſas opes quęrere. quod preciosiſſimū diuitiaꝝ genus eſt: amicos inueniſti

¶ Hic phia ponit vltimā rōnem quę talis ē. Illa fortuna ē melior ꝑ quā cognoſcunť veri amici. ſed aduerſa fortuna ē talis. igiť. ⁊c. vñ in lrā dt. An. ꝓ nunqđ putas h̄ eſſe eſtimādū inter minima bona ꝙ hęc aduerſa fortuna detexit. i. mōſtrauit tibi mētes. i. corda fideliū amicoꝝ. q. d. il/lud ē bonū de maximis bonis. ⁊ hęc ſupple aduerſa fortuna ſecreuit. i. diſtinxit tibi certos amicos ⁊ ābiguos vult⁹ ſodaliū. i. amicoꝝ. q. d. aſpera fortuna docu/it te diſcernere inter veros amicos ⁊ falſos. qꝛ proſpera fortuna a te diſcedēs abſtulit ſuos. i. ꝗ erant amici rōne proſperitatis ⁊ reliqͭt tuos amicos qui te dilexerūt. non ꝓpter tua. O q̄nti. i. q̄nto ꝑcio tu emiſſes hoc integer. i. integritate fortunę ꝯſtitutus cū videbaris tibi fortunatus vt potuiſſes cognoſcere veros amicos. nunc deſine. i. ceſſa q̄rere opes. i. diuitias amiſſas qꝛ inueniſti veros amicos ꝗ ſunt ꝑcioſiſſimū genus diuitiaꝝ ¶ Nota in aduerſitate falſi amici fugiunt. ſꝫ in tꝑe proſperitatis manent. vñ Señ. in li. de re. Quem tu fœlicē credis illū multi comitanť. vt mel muſcę ſequunť. cadauera lupi. frumenta formicę. prędam iſta turba ſequiť non hoiem ¶ Nota ꝙ aduerſa fortuna oñdit fide/les amicos. Vñ Señ. xx. epl'a. Turba familiaris cū a te paſci deſierit ipſa te nō paſcet. ⁊ quod tu bñficio tuo ſcire nō poteras paupꝫtate ſcies. illa veros amicos retinebit. diſcedit quicūqꝫ non te ſed aliud ſequebať. eſt āt propter h̄ vnum amāda paupertas ꝙ a quib⁊ ameris oñdit. Vñ pauper henricus. Preualet hoc ſolo mala ſors ꝙ mōſtrat amicos Qui boni qui mali mōſtrat vtrāqꝫ viam. Itꝫ poeta. Tꝑe fœlici nō cognoſcunť amici Sorte pꝫ miſera quę ſit dilectio vera. Itꝫ alibi. Cū fueris fœlix multos numerabis amicos. Tꝑa ſi fuerint nubila ſol⁹ eris. Itꝫ Thobias. Fluctuat ad cenſum venalis amic⁹ egenū. Sꝫ ver⁹ refouet vt fabricat⁹ amor ¶ Nota ꝙ fidelis amic⁹ eſt ꝑcioſiſſimū genus diuitiaꝝ. qꝛ amicus. ix. ethicoꝝ ē alter ego. i. amicoꝝ ē idem velle ⁊ nolle. Nemo eñ eligit viuere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſine amicis hn̄s reliqua bona. Et Sen̄. ix. epl̄a dī. Sapiēs ⁊ ſi ꝯtentus ſit ſeipſo tn̄ amicū hr̄e vult ꝓpter nihil aliud niſi vt exerceat amiciciā. ne tam magna ꝟtus lateat Et Tullius in libro de officijs dī. Honores. diuitie ⁊ dignitates nūq̄ȝ ſunt amicicie anꝑonēde.

¶ Hic incipit octauum ⁊ vltimum metrum huius ſcd̄i qd̄ dicit glyconicum ab inuentore. amphimacrum a pede predominante ⁊ ē amphimacrus pes antiquorum conſtans ex prima ⁊ vltima longa ⁊ duabus breuibꝰ medijs. dictus ab amphi quod eſt circum ⁊ macros longum quaſi habens circumquaq̄ȝ longam ſillabam. In quo metro phīa cōmendat amorem ex q̄ dixit ꝙ amici ſunt precioſiſſimum genus diuitiarum Et primo cōmendat amorem diuinum. ſcd̄o oſtēdit quomodo humana natura amicicia ꝯſeruatur. ibi Hic ſancto. Primo facit hoc quod dictum eſt Scd̄o oñdit ꝙ ablato diuino amore ōnia corrumpūtur. ibi. Hic ſi frena. Primo dī. amor diuinus regēs terras ac pelagus ⁊ imperitans id eſt frequēter imperās celo ille amor ligat hāc ſeriem id eſt ꝯcordiam rerum ꝙ mundus ſtabili fide variat concordes vices id eſt alternatiōes tꝑm anni. i. noctis ⁊ diei. ⁊ ꝙ ſemīa pugnātia. i. elemēta ꝯrīa tenēt ꝑpetuum fœdus. i. ꝯcordiā ne vnum totaliter aliud corrūpat. ꝙ phœbꝰ. i. ſol curru aureo ꝓuehit. i. ꝓducit aureū diem. i. clarū diem. idem amor facit vt phœbe. i. luna imperet. i. p̄ſit noctibꝰ q̄s noctes heſperus. i. ſtella veſꝑtina duxerit. i. adduxerit. ⁊ vt auidū mare ad exeūdū coerceat fluctꝰ ſuos certo fine. i. determiāto fine ne liceat ſibi tendere. i. extēdere latos terīōs vagis terris. i. āplis terris ſuꝑple totaliter cooperiēdo terrā ¶ Nota ꝙ Tullius loquēs de amicicia dī. Amicicia eſt ꝟtꝰ mouens ſuꝑiora

¶ Metꝝ octauum ſcd̄i libri.

Quod mūdus ſtabili fide
Cōcordes variat vices
Quod pugnantia ſemina
Fedus ꝑpetuum tenent
Quod phebus roſeum diem.
Curru prouehit aureo
Ut quas duxerit heſperus
Phebe noctibꝰ imperet
Ut fluctus auidum mare
Certo fine coerceat
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos.
Hāc rerum ſeriem ligat
Terras ac pelagus regens.
Et celo imperitans amor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ad protectionem inferioꝝ. ⁊ inferiora ad ſubiectionē ſuperioꝝ Amicicia
eñ ſublata oĩs in vita tollit̄ iucunditas ¶ Nota ꝙ elementa appel
lat ſemina q̄ꝛ ex ipſis tanq̄ȝ ſeminibꝫ elementata producunt̄. ſicut eñ ſe/
men eſt principiū fructus. ſic elementa ſunt principia corpoꝝ mixtoꝝ. et
dicit elementa pugnantia ꝓpter ipſoꝝ ꝯtrarietatē. nam aliqua ſunt calida
aliqua frigida. quędā humida. quędā ſicca. Hęc elementa diuino amore
ordinate tenent ꝓpriū fœdus q̄ꝛ grauitas inferioꝝ non aufert leuitatē ſu
perioꝝ. nec econuerſo. ⁊ ſil' totaliter non corrumpunt

Hic ſi frena remiſerit.
Quicq̄d nunc amat inuicem.
Bellum continuo geret
Et quam nunc ſocia fide
Pulchris motibus incitant
Certant ſoluere machinā

¶ Hic oñdit ꝙ amore diuino ſubtracto oĩa corrūpūt̄ dicēs. Si hic amor diuin⁹ remiſerit frena. i. legē gubernādi res quicquid nūc amat inuicem. i. ꝯcordat illō continuo geret bellum ⁊ ipſa elemēta cettāt. i. litigāt ſoluere. i. deſtru ere machinā ſcȝ mūda nam quā nunc ſocia fide. i. ꝯcordi federe incitant. pulchris motibꝫ. i. faci unt ordinate mouere. ¶ Nota ꝙ ſublato amore ⁊ ꝯcordia oĩa diſſol/
uunt̄. Vñ Alanus in anteclaudiano loquens in ꝑſona amoris ⁊ concor
dię d̄t. Si mea iura meas leges mea federa mund⁹ Olim ſeruaſſet vl' ad
huc ſeruaret amoris Vincula. non tantis gemeret ſub cladibꝫ orbis

Hic ſan̄cto populos quoq;
Junctos federe continet
Hic ⁊ coniugiȷ̈ ſacꝝ.
Caſtis nectit amoribus.
Hic fidi‹s etiam ſua
Dictat iura ſodalibus
O felix hoīm genus
Si veſtros animos: amor
Quo celum regitur. regat

¶ Hic oñdit ph̄ia quō ꝑ amorē ꝯſeruat̄ ⁊ ꝯci liat̄ amicicia hūana di cēs. Hic amor ꝯtinet. i. ꝯſeruat ꝓp'los iunc/ tos ſcō. i. v̄tuoſo federe ſcȝ amicicię. ⁊ hic amor nectit ſacꝝ. i. ſacramen tū ꝯiugiȷ̈ caſtis amori/ bꝫ viri ⁊ vxoris ⁊ h̄ amor dictat iura ſua. id eſt. i ponit legem amicicię fi dis ſodalibꝫ. ⁊ q̄ꝛ iſta ꝑ ueniunt ab amore diui no tanq̄ȝ a ſuo ꝑncipio Jō ſubiungit O fœlix gen⁹ hoīm ſupple dico
ſi amor ſcȝ diuinus quo cœlū regitur regat aīos vr̄ōs ſupple cauſando in
eis ꝯcordiam amicicię ¶ Nota ꝙ amor dictat iura fidis ſodalibꝫ Ju
ra āt amicoꝝ ⁊ ſodalium innuit Sen̄. tercia ep'la dicens. Diu cogita an

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

aliquis in amicum ſit tibi recipiendus. ſed cum placuerit fieri. toto illum pectore admite. tam audacter cum illo loquere q̄ꝫ tecum. Tu q̄dem ita ita viue. vt nihil tibi committas niſi qđ etiam amico tuo ꝯmittere poſ/ ſis Cum amico tuo oīs curas. oīs cogitationes miſce ſi fidelem puta ueris Sunt em̄ q̇dam q̄ q̄ amicis ſunt tm̄ committēda omnibꝫ narrant q̇dam chariſſimoꝝ conſciām reformidant nulli credituri. neutrum faciē dum eſt. vtrūqꝫ em̄ vicium eſt ⁊ omnibꝫ credere ⁊ nulli.

¶ Nota circa p̄dicta ꝙ amicicia ꝓprie dicta tm̄ inuenitur in rebꝫ rōnalibꝫ. ⁊ vt ſic amicicia eſt par volūtas bonoꝝ inter aliquos. ſed large accipiendo amiciciam ſic etiam eſt in irrationalibꝫ. ⁊ vt ſic amicicia eſt ꝯ cordia diuerſaꝝ rerum adinuicem.

¶ Anicij Manlij. Seuer. exconſulis ord. pat. phīe cōſolationis lib er ſcđs explicit

¶ Incipit liber tercius.

¶ Proſa prima

¶ Animo ſolato mulcedine phie: me/ rore pulſo āticiq̄ introducit felicitas vera

Iam cātuꝫ illa finiuerat. cū me audiendi auidū ſtupen temqꝫ arrectis adhuc auri bꝫ: carminis mulcedo defixerat Itaqꝫ paulo poſt. O inqꝫ ſummū laſſoꝝ ſola men aīorum. q̄ntum me vel ſentētiarū pondere. vel canēdi etiam iocūditate refouiſti. Adeo vt iam me poſt hac im parem fortūe ictibꝫ n̄ arbitrer. Itaqꝫ re media q̄ pauloan̄ acriora eſſe dicebas: nō mō n̄ ꝑhorreſco. ſed audiēdi auid⁹ vehementer efflagito.

¶ Iſte eſt tercius liber Boetij de ꝯſolatione phie ⁊ ꝯtinuat̄ ad libros p̄cedentes in hūc modū. Poſtq̄ꝫ phia i p̄mo li. ſcrutata ē cās doloris boetij. ⁊ i ſcđo li. adhibuit ſibi remedia facilia In p̄nti li. ⁊ in ſequentibꝫ phia adhibet boetio remedia ḡuiora ſūt āt remedia ḡuiora rōnes ꝯ coēm opinioēꝫ hoim. ꝓbātes ꝙ i boīs exterioribꝫ n̄ ꝯſiſtit vera fœlicitas. oñdēdo in q̊ ſita ſit fœlicitas vera. ⁊ q̊ mō ad ipām ꝑueniat̄ Et diuidit̄ iſte li. in xxiiij ꝑtes. qꝛ hui⁹ libri ſunt xij. pſe. ⁊ xij. metra. q̄ ꝑtes ptēbūt in ꝓceſſu libri Quid autem ⁊ de quo determinetur in qualibet iſtarum ꝑtiū ſimiliter patebūt. Prima proſa h⁹ tercij diui/ ditur in tres ꝑtes Primo oſtendit Boetius quō poſt p̄dicta allocut⁹ fu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſe phiam. Scđo ponit rñſionem phię. Tercio boetius dirigit quandam petitionē ad ipſam. ſcđa ibi Tum illa. tercia ibi. Tum ego. Dicit ꝑmo Jam illa phia finierat cantum. i. metꝝ quod erat de ꝯmendatione amoris diuini ⁊ amicicię. ⁊ cum ego Boetius eſſem allectus dulcedine metri ad audiēdum cū auiditate ⁊ admiratione ꝟba phię aurib⁹ arrectis ego dixi. O phia quę es ſummū ſolamen animoꝝ laſſoꝝ quātum me refocillaſti tuis proſis ⁊ metris in tm̄ ꝙ iam bñ poſſum reſiſtere inſultib⁹ fortūę. ⁊ ideo dicit. remedia quę prius dixiſti eſſe grauia non timeo ſed ea audire diligenter expecto ¶ Nota ꝙ Boetius metꝝ vocat cantum. ſicut eñ in cantu eſt eleuatio ⁊ depreſſio vocis. ſic ſilr in metro rōne quantitatis correptę ⁊ productę ſyllabaꝝ attendit quędā eleuatio ⁊ depreſſio. qꝛ rōne quantitatis productę fit eleuatio. rōne quantitatis correptę fit depſſio ¶ Itē qꝛ metꝝ eſt ſubtilius ⁊ delectabilius proſa. ideo aim demulcet. Unde auctor poetrię metꝝ ꝯparat domicellę dicens. Vultqꝫ venire metꝝ tanqꝫ domicella compto crine. nitēte gena. ſubtili corpore. forma egregia. Ideo dt Boetius. mulcedo carminis. i. metri. ¶ Itꝫ hō dꝫ eſſe auidus ⁊ ſtupens circa phiam. Auidus inqꝫ. qꝛ dt Señ. xviij. epła. pro ꝗ ce oīa iſta ſi ſapis. imo vt ſapias. ⁊ ad phiam magno curſu totiſqꝫ virib⁹ tende. Etiam hō dꝫ eſſe ſtupens. i. admirās de phia. qꝛ ipſa eſt res mirabilis ⁊ diuina ſm Ariſto. in principio libri ſui de mundo. ⁊ phia ꝯfert mirabiles delectationes. x. ethicoꝝ ¶ Itꝫ animi laſſi ſunt graui cura vel aduerſitate aliqua oppreſſi. hoꝝ phia eſt ſummū ſolamen qꝛ ipſa ꝑſuadet magnanimitatē qua ꝯtra aduerſitates fortunę hō ꝯſtanter dꝫ militare. ¶ Itꝫ per phiam hō bene pt reſiſtere ictib⁹ fortunę. qꝛ ꝑmo ethicoꝝ dt Ariſto. Sapiens bñ ſcit ferre fortunas. ⁊ hꝫ ſe ſine vituperio ſicut tetragonū. Unde dt in lrā. Jam illa ſupple phia finierat cantum. i. metꝝ de amore diuino. ⁊ cum mulcedo. i. ſuauitas carminis defixerat. i. ſtabilierat me auidū. i. cupidū audiendi. ⁊ ſtupētem. i. admirātem ſupple verba phię aurib⁹ meis arrectis. i. eleuatis ad hęc ſcꝫ verba. itaqꝫ paulo poſt ego inqꝫ. i. dixi O ſummum ſolamen laſſoꝝ aīoꝝ ſupple per aduerſitatē quātum me refouiſti pondere ſñiaꝝ ſupple proſę. vel etiā iucunditate canendi. i. metri. adeo. i. in tm̄ vt iam poſthac ñ arbitrer me eſſe imparem. i. diſſilem in reſiſtendo ictib⁹. i. inſultib⁹ fortunę Itaqꝫ remedia illa quę pauloante dicebas eſſe acriora. i. grauia nonmodo. i non tm̄. non ꝑhorreſco. i. non timeo. ſed ego auidus audiendi ſupple ea vehementer efflagito. i. expoſtulo ¶ Ubi ſciēdum ꝙ ſm Uguitionē efflagitare ē valde flagitare expoſtulare. petere cū clamore. poſcere

¶ Hic ponit rñſionez phię dicens. Ego bene ſenſi illud cum tu tacitus ⁊ attentus recepiſti verba nrā cū ego perfeci mentē tuā. talia eñ ſunt remedia. q̄ adhuc reſtāt vt ipſa deguſtata

P. Tum illa. Senſi inquit cuꝫ verba tacitus nrā attentuſqꝫ rapiebas. eūqꝫ tuę mentis habitū l' expectaui. vl' qđ ē verius ipſa perfeci. Talia ſunt quippe quę reſtant. vt deguſtata quidem mor

deant. interius autem recepta dulceſcant. Sed ꝙ tu te audiendi cupidum dicis. quanto ardore flagrares. ſi q̄nā te ducere aggrediamur agnoſceres?
B. Quonam inq̄ꝫ? Ad veram inquit felicitatem quam tuus quoqꝫ ſomniat animus. ſed occupato ad ymagiēs viſu. ip̄am illā nō p̄t intueri.

primo ſint amara. ſed poſtea dulceſcāt. Sed qꝛ tu dicis te eſſe cupidum audiēdi verba noſtra O quanto deſiderio arderes ſi ꝯgnoſceres quo laboramus te ducere. ⁊ dt boetius. Quo vis me ducere. Rñdet phīa. ad cognitioēm vere fœlicitatis quam animus tuus q̄ſi ſomniādo adhuc vix ꝯgnoſcit qꝛ ē occupatꝰ imaginibus falſe fœlicitatis. ¶ Nota ꝙ Boetius tacitus verba philoſophie rapiebat conſilio Senece dicentis. Eſto verborum tacitus auditor. auditorum promptus repetitor. ¶ Nota ꝙ precepta phiſicalia primo ſunt amara. poſtea dulceſcunt ſm illud Poete. Diſcere ſit charum q̄uis p̄mo ſit amarum. Et Euſtratius primo Ethicorum dicit. Sciunt docti quoniam laborioſa eſt poſſeſſio virtutū. ſed ꝓpter eius amaritudiēm philoſophia nō eſt abijcienda. quia non eſt dignus dulcoris acumine. qui amaritudinis nequit inuiſcari grauamine ſm Boetium in de diſciplina ſcolarium. ¶ Nota ſicut ſomnians putat fantaſmata ſibi occurrentia eſſe veras res de quibus ſomniat ⁊ tamen non ſunt ipſe res. Sic Boetius in iſtis temporalibus putauit eſſe veram fœlicitatem. quę tamen non eſt ſed tantum ſunt quedam ſimilitudines vere fœlicitatis. ſicut fantaſmata ſomuiorum ſunt ſimilitudines rerum.

¶ Nota ꝙ bona exteriora vocat ymagines vere fœlicitatis. ſicut enim magno eſt rei imitago ⁊ non imitago ⁊ nō ipſa res. ſic bōa exteriora videntur exprimere formam vere fœlicitatis ſed vera fœlititas non eſt in ipſis. Unde dicit in littera. Tum pro tunc. illa ſuꝑple philoſophia inquit. ego ſenſi id eſt noui intentionem tuam. cum tu tacitus ⁊ attētus rapiebas verba noſtra. qꝫ pro ⁊. cum ego expectaui. alia littera habet expediui. i. reuocaui hītum tue mētis. vel qd̄ eſt verius dicere cum ego ipſa hītum tue mentis perfeci quippe mirum talia ſunt ſuꝑple remedia quę reſtant ſuꝑple ſumenda vt ipſa quidem deguſtata primo mordeant id eſt diſpliceant. interius autem recepta dulceſcant. ſed ꝙ tu dicis te cupidum audiendi ſuꝑple illa remedia O quāto ardore id eſt deſiderio flagrares. id eſt arderes ſi agnoſceres quonam. i. ad quem locum aggredimur. i. incipimus te ducere Ego Boetius inq̄ꝫ. i. dixi. quonam ſuꝑple vis me ducere. Inquit ſuꝑple phīa. ad veram fœlicitatem quā tuus animus ſomniat id eſt perfecte cognoſcit. ſed viſu id eſt cognitione occupato ad ymagines id eſt ad bona temporalia quę ſunt ymagines ⁊ ſimilitudines vere fœlicitatis. tu non potes intueri id eſt inſpicere ipſam ſuꝑple veram fœlicitatem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic Boetius diri/
git petitionem phię. et
ponit conſenſum ſuę pe
titionis dicēs. O phia
rogo / vt ſine dilatione
demonſtres mihi quę
ſit vera fœlicitas. Et
phia ꝯſentiens dicit. li
bēter faciam tui cā. ſed
prius oñdam tibi falſā
fœlicitatē tibi notiorē.
vt illa cognita per ꝯtra
rium poſſis poſtea ag/
noſcere verā fœlicitatē

B. Tum ego. fac obſecro. ⁊ q̄ illa vera
ſit ſine cunctatione demōſtra. P. Fa/
ciam inquit illa (tui cā libenter) Sed
quę tibi cā notior eſt eā prius deſigna/
re ꝟbis: atq̷ informare conabor. vt ea
perſpecta. cum in ꝯtrariam partē flexe
ris oculos. vere ſpecimen beatitudi/
nis poſſis agnoſcere

¶ Nota circa hoc ꝙ dt faciam tui cā libenter. ꝙ philoſophia petitiōes
hoim admittit. Vñ Señ. Nulli p̄cluſa eſt virtus ſapię. oib; ptz. oēs in/
uitat. oēs admittit non eligit donū neq̷ cenſum ſed nudo hoie ꝯtenta ē
¶ Nota innata ē nobis via procedendi ex nobis magis notis ad min⁹
nota primo phiſicoꝝ. t. ij. de aia. Cuz igit̃ bona exteriora ſint magis no
bis nota ī quib; aliqui poſuerunt ꝯſiſtere fœlicitatez q̄ꝫ bona interiora.
Iō phia primo vult determinare de flā fœlicitate nobis magis nota q̄ po
nitur in bonis exteriorib; ipſam extirpādo vt ꝑ eam cognoſcamus veraz
fœlicitatē tanq̄ꝫ per ꝯtrariū ¶ Nota ꝙ Señ. in de virtutib; cardina
lib; dt. Scire debes ꝙ quędā non vident̃ eſſe bona ⁊ ſunt. q̄dam vident̃
bona ⁊ non ſunt. quęcunq̷ āt ex reb; tranſitorijs poſſides nō hęc magna
exiſtimes. non mireris qđ caducum ē. Ex quo ptz ꝙ vera fœlicitas non
ꝯſiſtit in bonis exteriorib; quę vident̃ eſſe vera bona ⁊ tñ non ſunt. Vñ
dt in lrā. Tum pro tunc. ego ſupple Boetius dixi. O phia obſecro id ē
peto. fac. i. duc me ad illā fœlicitatem. ⁊ demonſtra mihi ſine cunctatiōe
. i. ſine mora quę ſit illa vera ſupple fœlicitas. Illa phia inquit. faciam li
benter tui cā. ſed ego prius conabor. i. laborabo tibi dſignare ꝟbis. atq̷
pro et informare quę cā. i. q̄ fœlicitas hñs rōn em cauſę finalis ſit tibi no
tior. i. manifeſtior. vt ea ſupple falſa fœlicitate perſpecta. i. cognita poſſis
agnoſcere ſpeciem similitudinē vere beatitudinis cum flexeris oculos
ſupple cognitionis in ꝯtrariam partē falſę fœlicitatis

¶ Iſtud eſt primuz
metꝝ huius tercij quod
dicitur metrum chori/
ſtum ab inuentore. da/
ctylicum a pede prędo/
minante. ⁊ primus ver
ſus huius metri ē hyꝑ/
catilecticus. qꝛ poſt pri
mum pedem abundat
vna ſylla. ſ. re. In hac

¶ Metꝝ primum libri tercij

Qui ſerere ingenuū volet agꝝ.
Liberat arua prius fructibus
Falcę rubos filicem q̷ reſecat.
Vt noua fruge grauis ceres eat.

Dulcior eſt apium mage labor
Si malus ora p̄us ſapor edat
Gratius aſtra nitent. vbi nothus
Deſinit imbriferos dare ſonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulchra dies roſeos agit eq̄s
Tu q̄qꝫ falſa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Vera dehinc animum ſubierint.

dictione ſerere. ⁊ q2 phi loſophia p̄dixit ꝙ p̄us eſſet oñdēdum q̄ ſit falſa fœlicitas ⁊ poſtea q̄ ſit ꝟa. iō phia in h̄ metro ꝯmendat hūc ordiēꝫ ꝑ exempla q̄tuor Priꝫ eſt Quicūqꝫ vult ſeminare bonū agrū oꝑtet prius extirpare nociuas herbas vt ager bñ fructificet. Similiter aliq̄s volēs ꝯgnoſcere veram fœlicitatem oꝑtet prius extirpare falſam. Vñ d̄t in lrā Qui volet ſerere agrum ingenuum. i. nobilem prius liberat arua. i. agros fruticibꝫ. i. radicibꝫ q̄ impediūt ne ſemen creſcat ⁊ ille reſecat id eſt p̄ſcindit filicem. i. herbam inutilem falce. i. falcaſtro vt noua ceres eat. i. ꝓficiat q̄uis. i. onuſta fruge. Scd̄m exemplū eſt Sicut p̄guſtando aliq̄d amaruꝫ mel apparet dulcius. ſic ꝓpter ꝯgnitioēm falſe fœlicitatis magis ꝯgnoſcitur ꝟa fœlicitas. Vñ d̄t in lrā Labor apium eſt mage dulcior id ē mel eſt magis dulce ſi malus ſapor prius edat id eſt inficiat ora Tercium exemplum eſt Sicut poſt tempus nebuloſum gratior eſt ſerenitas ſic poſt ꝯgnitioēm falſe fœlicitatis gratior eſt cognitio vere fœlicitatis. Vñ d̄t in littera Vbi pro poſtq̄ꝫ nothus id eſt ventus auſtralis deſinit id eſt ceſſat dare imbriferos ſonos id eſt flatus producentes imbres tunc aſtra nitent gratius id eſt delectabilius. Quartum exemplum eſt Sicut pulcra dies ſeq̄tur tenebras noctis. ſic ꝯgnitio vere fœlicitatis ſequitur ꝯgnitionem falſe fœlicitatis Unde d̄t in lrā. vt id eſt poſtq̄ꝫ lucifer id eſt ſtella matutina pepulerit. id eſt fugauerit tenebras noctis. tunc pulchra dies agit id eſt ducit roſeos equos ſolis Tūc applicat exempla ad ꝓpoſitum dicens Tu prius debes ꝯſiderare falſa bona ⁊ ipſis extirpatis debes ꝯgnoſcere ꝟa bōa in q̄bꝫ ꝯſiſtit fœlicitas. Unde d̄t in littera Tu quoqꝫ p̄us intuens id eſt reſpiciens falſa bona incipe retrahere colla iugo. i. a iugo falſe fœlicitatis. dehinc. i. poſtea vera bona ſubierūt id eſt ſubitrabūt aīm tuum. ¶ Nota ꝙ ſicut p̄us extirpāda ſunt vicia ⁊ poſtea inſerende ꝟtutes. ſic ager p̄us eſt purgādus ⁊ poſtea ſeminādus Vñ Thobias Spinis ⁊ tribulis purgare noualia debes Agri vt ſemen fructificare queat Nota ꝙ frutex ſꝫ Vguitioēm eſt diuerſitas ꝟgulaꝝ vel arborū vel ſpinaꝝ. vel ſm̄ alios frutex eſt arbor ꝑua q̄ terrā frōde gerit. Nota ꝙ filix eſt inutilis herba hñs folia ad modū filoꝝ de qua d̄t Perſius Nō tñ iſta filix nr̄o māſueſcit aratro Nota ꝙ poſt amaritudiēm dulcedo eſt gratior ⁊ ſenſibilior Vñ poeta Dulcia nō meminit q̄ nō guſtauit amara. Nāqꝫ ꝑ oppoſitū noſcit̄ oīe bonū. Hec paup̄ Hēricus. ¶. Nota ꝙ Boetius hic d̄t apiū pro apum in gtō plurali. qd̄ eſt ꝯtra Alexandrum

qui dt. Vlm dat apis rc. Et ꝙ hic dicat̃ apiũ ⁊ non apum. pz ꝑ metꝝ qd ſꝑ ꝯſtat ex tribꝫ dactylis ꝯtinuis. Si ãt ponert̃ apum non eſſent tres da ttyli ꝯtinui. poſſet tñ dici ꝙ cã metri ponit̃ apium ꝓ apum.

¶ Proſa ſecunda libri tercij

Tum defixo paululũ viſu ⁊ velut in anguſtam ſue mentis ſedem recepta ſic cepit

¶ Hec eſt proſa ſcda huius tercij. in q̃ phia ponit diuerſas opiniones circa falſam fœlicitatem. ⁊ primo Boetius oſtendit quõ ſephia habuit poſt predicta. Scdo phia oñdit ꝙ oẽs hõies nituntur peruenire ad btitudinem quam ipſa diffinit Tercio oñdit ꝙ hõies ſepe abducunt̃ a vera fœlicitate diuerſis erroribꝫ. Quarto ponit errores ſiue opiniones circa fœlicitatez. ſcda ibi. Ois mortaliũ. tercia ibi. Hunc vti. quarta ibi. Quoꝝ q̃dem. Dicit primo. Poſtq̃ꝫ phia p̃miſit ordinẽ procedendi de falſa fœlicitate ad verã Tum ꝓ tunc ipſa paululũ defixo viſu. i. inclinatis oculis ⁊ recœpta velut in anguſtã. i. nobilem ſedẽ ment̃ ſue ſic cœpit. i. incœpit loq̃ ¶ Nota ꝙ capitis inclinatio eſt ſignũ ſubtilis imaginationis. ꝓpter qd ſubtiliter ⁊ ꝓfunde imaginãtes caput inclinant. ⁊ qñ qꝫ non videt̃ delata ꝯtra oculis. ideo phia volens ſubtilit̃ ſpeculari de fœlicitate. c᷒ ſpeculatio difficilt̃ eſt. ipſa inclinatio viſu ꝯtraxit ſe in nobilem ſpeculationẽ ſue mentis.

P. Ois mortaliũ cura. quã multipliciũ ſtudioꝝ labor exercet. diuerſo q̃dez calle ꝓcedit. ſed ad vnum tñ beatitudinis finem nititur peruenire.. Id ãt eſt bonum. quo q̃s adepto nihil vlterius deſiderare queat. Quod q̃dem eſt oĩm ſummũ bonoꝝ. cunctaqꝫ intra ſe bona cõtinens. Cui ſi quid abforet ſummũ eſſe non poſſet. qm̃ relinqueret̃ extrinſecus qd poſſet optari. Liquet igit̃ eẽ beatitudinẽ ſtatum bonoꝝ oĩm ꝯgregatione ꝑfectum

¶ Hic phia oñdit ꝙ oẽs hõies nitunt̃ ꝑuenire ad vnũ finem btitudinis quã btitudinẽ ipſa etiam diffinit. ⁊ dt ſic. Ois cura. i. ſollicitudo mortaliũ. i. hoĩm quã curã exercet labor multipliciũ ſtudioꝝ. qꝛ aliqui ſtudent in lrãtura. aliqui in mercantia ⁊ ſic de alijs. illa cura ꝓcedit diuerſo calle. i. diuerſo mõ viuendi. ſed tñ nitit̃ ꝑuenire ad vnũ finẽ btitudinis. Illud ãt ad quod hõies nitũt̃ peruenire eſt tale bonũ quo q̃s adepto nihil vlterius q̃at deſiderare. qd ſcz bonum eſt ſummum oĩm bonoꝝ ꝯtinens in ſe cuncta bona. cui. ſ. bono. ſi quid. i. aliq̃d abforet. i. deeſſet non poſſet eſſe ſummũ bonum. qꝛ relinqueret̃ aliq̃d ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

trinſecus id eſt extra illud bonum qđ poſſet optari. Ex q̄b⁹ dictis ph̄ia ꝯcludit diffinitioēm beatitudinis dicēs Liquet.i.mãifeſtū eſt beatitudinem eſſe ſtatum ꝑfcm̄ ꝯgregatiōe oīm bonoꝛum.

¶ Nota ꝯgnitio vltimi finis magnum incrementum ꝯfert ad vitam.i.ethi.q꞉ ſm exigētiam finis cetera moderātur ſm Linconienſem ꝑmo poſterioꝝ.iō ph̄ia tradit nobis cognitioēm vltimi finis ſcꝫ beatitudinis Nota finis magis eſt eligēdus hÿs q̄ ſunt ꝓpter finem.vt ptꝫ per Ariſto.tercio ethico.Item ibidem Cuius finis eſt bonus ip̄m quoqꝫ bonum.Item omnia denominãda ſunt a fine.Vñ poeta Si finis bonus eſt totum laudabiel tunc eſt. ¶ Nota finis in agibilib⁹ habet ſe ſicut principium in ſpeculabilib⁹.ſicut ergo intellectus noſter nakaliter adheret ꝑmis principÿs.ſic appetitus noſter nakaliter adheret vltimo fini q̄ eſt ſummum bonum. ¶ Nota ꝙ duplex eſt finis ſcꝫ finis quo ⁊ finis grā cuius omnia fiunt Ille eſt enim vnus ſicut deus vel beatitudo.⁊ iſte finis appetitur ab omnib⁹ ſub vna rōne inquantum eſt bonuꝫ ſatians appetitum hominis.Finis autem quo eſt opatio qua homines nituntur adipiſci finem grā cuius ⁊ talis finis non eſt vnus.ſicut nō eſt vna opatio oīm.ideo dt ph̄ia ꝙ cura hoīm ꝓcedit diuerſo calle ad conſequendum vltimum finem ¶ Nota illud ad quod omnes homiēs nituntur ꝑuenire eſt bonum.q꞉ bonum eſt quod omnia appetūt.i.ethi. ¶ Nota ꝙ beatitudo habet rōnem vltimi finis.ipſa eſt tale bonum q̄ adepto nihil vlterius deſideratur.nam de rōne finis eſt eſſe vltimum.⁊ vltra illud quod eſt vltimum nihil eſt.ergo etiam opꝫtet illud eſſe ſummū bonum.q꞉ illud quo adepto nihil vlterius deſideratur eſt ſummum bonum tale eſt autem beatitudo. ¶ Nota q꞉ beatitudo eſt bonoꝝ optimum pulcherrimum ⁊ delectabiliſſimum.ideo beatitudo eſt ſtatus ꝑfectus ꝯgregatione omnium bonoꝛum ꝯtinēs in ſe omnia bōa.ſi em̄ aliqđ bonū ſibi deficeret nō eēt ſummum bonum.

¶ In iſta ꝑte oſtendit ph̄ia ꝙ homiēs a ꝟa fœlicitate diuerſis erroꝛib⁹ abducūtnr.d.

¶ Hunc vti diximus diuerſo tramite mortales om̄s conatur adipiſci. Eſt em̄ mentib⁹ hoīm veri boni naturalr̄ inſerta cupiditas ſed ad falſa deuius erroꝛ abducit.

Hūc ſcꝫ ſtatū btitudinis om̄s moꝛtales ſicꝫ diximus conãtur adipiſci diuerſo tramite id ē via.q꞉ cupiditas.i.appetitus veri bōi nakalr̄ eſt inſerta mētib⁹ hoīm ſed beatitudo eſt verū bonū.q꞉ ſummum.ſed deuius erroꝛ abducit homines ad falſa bona. ¶ Nota ꝙ beatitudo aggregat in ſe omnia bona ideo eius cupiditas naturaliter eſt hominib⁹ inſerta.Vbi tamen ſciendum ꝙ beatitudinem continere omnia bona poteſt intelligi dupliciter.vno modo foꝛmaliter ſic non continet omnia bona quia fœlicitas foꝛmaliter ⁊ eſſentialiter poteſt eſſe ſine bonis exterioꝛib⁹ vt ſine diuitÿs ⁊ ceteris bonis.Alio modo intelligitur con/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tinere ea ꝟtualiter ita ꝙ btitudo excellat oīa bona. ⁊ ſic eſt vera ¶ Nota ꝙ phīa hic vtit̄ q̄dam figura que dr̄ epitheton. dicēdo deuius error. nl̄lus em̄ error eſt q̄ non ſit deuius. Vn̄ Alexander. Fiet epitheton ſi dicas triſtia bella ¶ Nota cū mens humana naturaliter deſideret veꝝ bonum nunq̄ȝ tendit in fl̄m̄ bonū niſi inquātum ipſum eſtimat eſſe veꝝ bonum talis āt eſtimatio eſt deuius error. ḡ deuius error ad falſa abducit

Quoꝝ q̄dem aliȷ̄ ſummū bonū eſſe nihilo indigere credētes vt diuitiȷ̄s affluant elaborant. Aliȷ̄ ꝟo bonū qđ ſit dignissimū veneratiōe iudicātes adeptis hōrib⁹ reuerēdi ciuib⁹ ſuis eſſe nitunt̄ Sunt q̄ ſummū bonū in ſumma potētia eſſe ꝯſtituāt. hi vel reḡre ipſi volūt. vel regnantib⁹ adherere conant̄. At q̄b⁹ optimū quiddā claritas videt̄. hi vl̄ belli. l̄ pacis artib⁹ gl̄ioſum nomen ꝓpagare feſtinant. Plurimi ꝟo boni fructū gaudio leticiaq̄ȝ metiunt̄ hi feliciſſimū ꝑntant voluptate diffluere.

¶ Hic phīa ponit diuerſas opiniones circa fœlicitatē oñdens quō hōies per errorē ad falſa bona ducebant̄. ſcđo oñdit in talibus bonis poſuerunt btītudinem Tercio oñdit ꝙ naturaliter eoꝝ intentio tendebat ad verā btitudinem. ſcđa ibi. Quibuſ oībus. tercia ibi. Sed ad hoīm ſtudia. Prio oñdit quō hōies errabant circa falſa bona. ſtatuendo in eis finem. Scđo oñdit quō quidā fines ad inuicem ꝑmutabant Tercio alia bona fortuita reducit ad predicta. Secunda ibi. Sunt etiā Tercia ibi. In his igit̄. Prio dicit. Quorum ſupple hominum qui ducuntur ad falſa bona. aliȷ̄ credentes ſummū bonum eſſe nihilo indigere ipſi elaborant vt affluant. id eſt abundent diuitiȷ̄s ponendo oēm ſufficientiā eſſe in diuitiȷ̄s. ⁊ in hoc errabant. Aliȷ̄ vero ſummū bonum iudicātes quod digniſſimū eſt veneratione. i. honore. tales adeptis honorib⁹ nitunt̄ eſſe reuerendi ſuis ciuib⁹ putantes in honoribus tꝑalibus verā dignitatem ꝯſiſtere. ⁊ in hoc errabant. Sunt aliȷ̄ qui ſummū bonū ꝯſtituunt in ſumma potētia. hi conāt̄ regnare vel adherere regnantib⁹ tanq̄ȝ ꝯſiliarȷ̄ l̄ familiares eoꝝ ꝑ hoc putātes ſe eſſe vere potētes. ⁊ in h̄ decipiunt̄. Sed quib⁹ claritas. i. fama videt̄ eſſe optimū bonū illi feſtināt ꝓpagare. i. dilatare gl̄oſum nomē. i. pulchram famā. artib⁹. i. ſtudiȷ̄s belli ſicut viri militares. l̄ artib⁹ pacis ſicut ſapiētes mundi credētes ſe ꝑ hoc acq̄rere gl̄am immortalē. ⁊ decipiunt̄ ꝑ hoc. Plurimi vero. i. multi metiunt̄. i. menſurāt fructū boni gaudio ⁊ leticia exteriori. hi putant. i. eſtimāt fœliciſſimū diffluere. i. abūdare volupta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

te id eſt delectatione corporali eſtimātes in hoc ꝯſiſtere verum gaudium quod eſt erroneum. ¶ Nota ꝙnqꝫ ſunt in ꝗbꝰ errātes a vero bono poſuerunt ꝯſiſtere veram fœlicitatem. ſcꝫ diuitię. honores. ptātes. glā. ⁊ voluptates. Quorum ſufficientia ſic accipit᷑. Cum finis habeat rōnem boni ſm diuerſitatem boni diuerſificatur finis Eſt aūt triplex bonum. vtile. delectabile. ⁊ bonū hoēſtum. ⁊ illi ꝗ intendebant bono vtili poſue/rūt fœlicitatem in diuitijs. ſed ꝗ intendebāt bono delectabili ponebant voluptates. ⁊ in illis poſuerūt finem ⁊ fœlicitatem. Qui aūt intendebāt bono honeſto iſti diuerſificantur qꝛ bonum honeſtum eſt bonum ſm rō/nem Ratio aūt eſt duplex. ſcꝫ ſpeculatiua ⁊ practica. de bono. honeſto quod conſiſtit in ſpeculatiōe nō loquebātur iſti qꝛ tale bonum eſt latens ipſi autem poſuerunt fœlicitatem in bono honeſto quod eſt bonum rō/nis practice. Tale ergo bonum vel ꝯſiſtat in opinione hoīm ⁊ ſic ē glā vel ꝯſiſtit in exercitio actus realis. ⁊ hoc eſt dupliciter. vel em̄ conſiſtit in exercitio ꝓprij actus circa alios. ⁊ ſic eſt poteſtas. vel ꝯſiſtit in exercitio a/ctus alioꝝ circa ſe. ⁊ ſic eſt honor.

¶ In iſta parte oſtendit quō ꝗdam iſtorum fines iam dictos per/mutabant ⁊ d̄t. Sunt etiam aliꝗ qui fines ⁊ cauſas finales ꝑmutant al/terutro id eſt adinuicem deſiderātes vnum ꝓpter alterum. nam ꝗdam

Sunt etiam qui hoꝝ fines cauſaſqꝫ alterutro ꝑmutent. vt qui diuitias ob potentiam voluptateſqꝫ deſiderāt vel qui potētiam. ſeu pecunie cauſa. ſeu ꝓferendi nominis petūt.

deſiderāt diuitias ꝓpt᷑ potētiam ⁊ voluptates ⁊ ſūt alij ꝗ potētiā pe/tūt. i. deſiderāt cā pecu/nie. i. ꝓpter diuitias. vel cā ꝓferēdi nōis. i. cā di/latatiōis fame ¶ Nota ſm Ariſt. iij. ethicoꝝ Qualis vnuſꝗſqꝫ ē. tal᷑ finis videt᷑ ei. ſm ꝙ di/uerſam diſpōem hoim diuerſi fines eligūtur. Illō āt eligitur ꝓpter aliquem finem ꝑ qō aliꝗs vi/detur poſſe conſequi illū finem. Cum igitur ponentes finem eſſe diui/tias. magis putabant ſe diuitias ꝯſequi ꝑ potentiam ipſi appetebant po/tentiam ꝓpter diuitias ⁊ econuerſo quibus videbatur ſe poſſe ꝯſequi po/tentiam per diuitias ipſi appetebāt diuitias ꝓpter potētiam. ⁊ ſic poſue/rūt ꝑmutatioēm iſtoꝝ finium adinuicem.

In his igitur ceteriſqꝫ talibꝰ humanorum actuum votorūqꝫ ꝟſatur intētio.. veluti nobilitas fauorqꝫ popularis. ꝗ videt᷑ quādā claritudiēm ꝯparare Ux

¶ Hic phīa redu/cit omnia bona fortūę in quibus ponunt ho/mines fœlicitatem ad predicta quinqꝫ ⁊ d̄t In hijs igitur quinqꝫ bonis ⁊ ceteris talibus ſcꝫ reducibilibus ad

oꝛ ac liberi q̄ iucunditatis grā̄ petunk

Amicoꝝ vero qđ ſanctiſſimum q̄dem genꝰ eſt. non in fortuna ſ; in ꝟtute nu// merak. Reliquū vero vel potentię cau ſa vel delectationis aſſumik. : Jam ꝟo corporis bona promptū eſt: vt ad ſupe rioꝛa referank. Robur em̄ magnitudo q; videnk pręſtare valentiam. pulchri tudo atq; velocitas celebritatem. ſalu britas voluptatem

p̄dicta verſak intentio actuū humanoꝝ ⁊ vo/ toꝝ. i. deſiderioꝝ. ⁊ ma nifeſtat exemplariter q̄ alia reducank ad ipſa dicens Veluti nobili/ tas ⁊ fauoꝛ popularis q̄ videnk ꝯpare quandā claritatē. i. gl'am. ideo ſuꝑple reducuntur ad gl'am. Vxoꝛ āt ⁊ liberi . i. filij ſunt quę aꝑpetū tur grā iucūditatis. i. . i. cā voluptatis. ideo ad voluptatē reducun tur ſed ſciſſimum genꝰ amicoꝝ non numerak inter bona fortunę ſed numerak iuter virtutes Reliquū vero qđ cadit ſub exteriori fortuna illđ aſſumitur vel cā potentię ſicut eſt adminiſtratio officioꝝ. vel aſſumik cā delectationis ſicut exercitiū ludoꝝ. Sed bona corꝑis promptū eſt vt re/ ferank. i. reducank etiam ad ſuperioꝛa bona q; robur ⁊ magnitudo quę ē ſignū fortitudinis corpoꝛalis videnk pręſtare valentiā. i. potentiā ⁊ ſic ad potentiā reducunk. ſic pulchritudo ⁊ velocitas videnk pręſtare celebrita/ tem. i. gl'am ad quam reducunk Salubritas āt. i. ſanitas videk ꝯferre vo luptatē ad quam reducik. ⁊ ſic oīa bona fortunę reducunk ad p̄dicta q̄n/ q;. ¶ Nota indulgentia alicuiꝰ boni viget deſiderium illiꝰ boni. iō ꝺm variam indigētiaʒ hoīm variak eoꝝ deſideriū. Vn̄ Ariſto. ꝑmo ethi coꝝ đt q̄ ęgrotans ſanitatē. mendicus diuitias. ꝯſcij āt ſibijpſis. ignoꝛan tię eos q̄ magnum aliqđ h̄nt ſupra ſe admirank. ꝺm ergo diuerſam diſpō nem hoīm fœlicitas ponebak in diuerſis bonis fortunę. quę t̄n ſub prędi/ ctis bonis quinq; ꝯp̄hendunk ¶ Nota licet amici afferant iucundita tem t̄n non ſunt ꝯputandi inter bona fortunę. cum em̄ amicicia ſit ꝟtus opꝫ q̄ amici ꝟtute acquirank. quod āt virtute acquirik per ꝟtutem ꝯſer/ uak. ⁊ tale non p̄t eſſe bonū fortuitū. ¶ Itꝫ amicicia fundata ſuper bono honeſto eſt ſciſſima ⁊ virtute numerak. ſed amicicia fundata ſuper bono vtili ⁊ delectabili fortuita eſt

Quibus oībus ſolā btītudinem deſi// derari liquet Nā qđ quiſq; pręcęteris petit id ſummū iudicat eſſe bonum. ſ; ſummū bonū beatitudinem eſſe defini uimus. Quare btm̄ eſſe iudicat ſtatuz

¶ In iſta parte ꝓbat ph̄ia q̄ oēs prędicti q̄re bant btītudineʒ in his bonis. ⁊ dicit. Omni/ bus deſiderantibus p̄/ dicta bona liquet. i. ma nifeſtū eſt ipſos deſide/ are btītudineʒ. nam il

quem pręcęteris quiſqꝫ deſiderat. Habes igitur ante oculos ꝓpoſitam fere formam felicitatis humane. opes. honores. potentiam. gloriam. voluptates. Quę quidem ſola ꝯſiderãs Epicurus. conſequenter ſibi ſummum bonũ voluptatem eſſe cõſtituit. ꝙ cętera omnia iocunditatem animo videantur afferre .·.·.·

illud bonuꝫ qđ quiſqꝫ petit. i. deſiderat pręcęteris illud iudicat eſſe ſummũ bonum. ſꝫ nos definiuimus ſummuꝫ bonum eſſe beatitudinẽ. quare ſtatũ illũ quẽ quiſqꝫ deſiderat pręcęteris illud iudicat eſſe ſtatum bonum. i. beatitudiẽm Et tũc recolligit bana falſe fœlicitatis dicẽs. Habes ante oculos tuos ꝓpoſitam formã hũane fœlicitatis. ſcꝫ opes. honores. potentiam. glãm. voluptates. q̃ ꝯſiderãs Epicurus ꝯſtituit voluptateꝫ eſſe ſummũ bonũ eo ꝙ omnia cętera videãtur afferre. i. dare animo iocunditatem. ¶ Nota ꝙ oĩs appetẽtes predicta bõa appetebãt beatitudiẽm. nam q̇cquid aliquis eligit pręaliꝭs hoc videtur eſſe ſibi ſummũ bonum. ſed aliq̇s pręcęteris elegit diuitias. q̇ diuitię videbãtur ſibi ſummum bonum. aliquis hõres ⁊ ſic de aliꝭs. q̇ oĩs p̄dicti appetebant beatitudiẽm. ¶ Nota qꝛ predicta bona vidẽtur eſſe ordinata ad iocũditatem. oĩa vidẽtur eſſe ordiãta ad iocũditatem tanq̃ꝫ ad finem. qꝛ in voluptatibus eſt maxima iocunditas. ideo Epicurei poſuerunt fœlicitatem conſiſtere in voluptatibꝫ.

¶ Hic oñdit phĩa ꝙ licet homiẽs in prędicto modo errent tamen eorum intentio ſemper fertur ad veram beatitudinem. Scđo oſtendit vnde hoc ꝓueniat ibi In q̊ quanta ſit. Primo p̄mittit intentum ſuum ſcđo declarat ibi Num eĩn Primo đt. Ego reuertor ad ſtudia id eſt ad

Sed ad hoĩm ſtudia reuertor quoꝝ animus etſi caligãte meõria. tñ bonum ſummum repetit. ſed velut ebrius: domũ q̊ tramite reuertatur ignorat:

intentiones hoĩm q̊ꝝ animus ⁊ſi pro cq̃uis memoria caligãte. i. obſcurata ſupple deſiderio pñtium bonoꝝ. tñ ſemper repetit ꝑ natalem inclinatioẽm ſummum bonum. ſed ignorat q̊ tramite id eſt qua via reuertatur domum. ¶ Nota ſicut ebrius ſcit ſe habere domum ſed propter defectum rationis neſcit quomodo ad eam redeat. Sic homines aliquo modo in generali ſciunt ⁊ cognoſcũt ſummum bonum ⁊ naturaliter inclinantur ad illud tanq̃ꝫ ad principium a quo proceſſerunt. ſed inebriati amore temporalium bonorum neſciunt quomodo ad id perueniant.

Sequitur proſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic declarat intẽtũ
ſuum ſcꝫ ꝙ oẽs quęren
tes p̄dicta bona quęre/
bant aliq̃d quod ꝓprię
conuenit ſummo bono
Et primo oñdit hoc de
diuitijs dicens Num ꝑ
nunq̃d iſti videnẗ erra
re ꝑ intẽtionem a ſum
mo bono qui nitunẗ ni
hilo indigere rõne cui⁹
quęrebant diuitias. q.
d. non errant a ſummo
bono. quia nihilo indi/
gere maxime ſpectat ad
ſummũ bonum Unde
dicit. Atqui pro certe
ñ eſt aliud qđ ęque poſ
ſit ꝑficere btitudinem.
q̄ꝫ ſtatus copioſus oim
bonoꝝ nec alieni egens
ſed ipſe ſibi ſufficiens
Tunc oñdit idem de
honoribꝫ dicens. Num
vero labunẗ ſupple ab
intẽtione ſummi boni
q̃ illud qđ eſt optimum
putãt id etiã eſſe digniſ
ſimũ cultu reuerẽtię. i.
hõris. ⁊ rñdet minime
ſupple labunẗ. Neqꝫ ei
eſt vile ⁊ ꝯtemnendum
quod intentio oim mor
taliũ laborat adipiſci
Et ſic quęrentes hono
rem q̃rebant aliq̃d qđ
eſt in ſummo bono. eo
ꝙ ſummũ bonũ eſt hõ/
rabiliſſimũ. Tunc oñ/
dit idem de potẽtia di/
cẽs. An ꝑ nunq̃d in bo
nis. i. inter bona non ẽ
numeranda potẽtia. q.
d. ſic. Quid igiẗ ẽ dicẽ/
dũ niſi ꝙ quęrẽtes potẽ
tiã etiam tẽdũt ad ſum

¶ Num ei videnẗ errare hi: q̃ nihilo
indigere nitunẗ? Atq̃ non eſt aliud qđ
ęque ꝑficere beatitudinem poſſit. q̄ꝫ co
pioſus bonoꝝ oim ſtat⁹ nec alieni egẽs
ſꝫ ſibi ipſe ſufficiens. Num vero labunẗ
hi: qui qđ ſit optimũ: id etiam reuerẽ
tię cultu digniſſimũ putent? minime.
Neqꝫ eñi vile q̃ddam ꝯtemnendum ẽ
quod adipiſci oim fere mortaliũ labo/
rat intẽtio. An in bonis non ẽ numerã
da potentia? Quid igiẗ? Num imbecil
lum ac ſine viribꝫ ęſtimãdum ẽ: quod
oibus rebus ꝯſtat eſſe p̄ſtantius? An
claritudo nihili pendẽda ẽ. Sed ſeque
ſtrari nequit. quin omẽ quod excellen
tiſſimũ eſt. id etiam videaẗ eſſe clariſſi
mũ. Nam nõ eſſe anxiam triſtẽqꝫ bea/
titudinẽ. nec doloribꝫ moleſtijſqꝫ ſub/
iectam: q̃d attinet dicere: quãdo in mi
nimis quoqꝫ rebus id appetitur quod
habere fruiqꝫ delectat? Atq̃ hęc ſunt q̃
adipiſci hoies volunt. eaqꝫ de cã diuiti
as. dignitates. regna. gl'am. volupta/
teſqꝫ deſiderant. ꝙ ꝑ hęc ſibi ſufficienti
am. reuerẽtiã. potẽtiã. celebritatẽ. lęti/

ciam. credant eſſe venturam. Bonū ē igitur quod tam diuerſis ſtudijs ho// mines petunt.

mum bonū enꝫ ſummū bonum ſit potentiſſim Nū em̄ eſt illud eſtimā dum imbecillum ⁊ ſine viribꝫ id eſt ſine poten tia quod conſtat eſſe preſtantius id eſt potentius om̄ibꝫ rebus Tūc oſtē dit idem de glā dicens An claritudo id eſt glā eſt vilipēdēda. ita vt querē tes glām non tendant ad ſummum bonū. q. d. nō eſt nihilipendēda. ſed neq̄t id eſt nō poteſt ſequeſtrari id eſt negari quin om̄e q̄d eſt excellentiſſi mum illud etiam videatur clariſſimum. id eſt glorioſiſſimum. Tunc o ſtendit idem de voluptate dicens. Quid attinet dicere. q. d. de ſe manife ſtum eſt beatitudinem nō eſſe anxiam ⁊ triſtem nec ſubiectam doloribꝫ ⁊ moleſtijs. ſed ſupple magis eſt plena voluptate ⁊ iocundite. ⁊ ꝑ ꝯn̄s que rentes voluptatem ⁊ leticiam tendunt ad ſummum bonum. ꝙ āt iocūdi tas ⁊ voluptas includatur in ſummo bono probat ꝑ locū a minori dicēs Om̄ in minimis rebꝫ ſcꝫ appetēdis ptꝫ ꝙ aliq̄d appetit̄ q̄d delectat habe ri ⁊ ipſo frui.. Hec igitur ſunt q̄ homiēs volūt adipiſci ⁊ ea de cā q̄rūt diuitias. dignitates. regna. glām ⁊ voluptates. q̄ꝛ ꝑ hoc credūt ſibi eē uē turam ſufficientiam. reuerētiam. potentiam. celebritatem. ⁊ leticiam. Bonum igit̄ eſt ꝙ hoiēs appetunt diuerſis ſtudijs. i. intentiōibꝫ.

¶ Nota ꝙ ex iſta tota lrā poteſt formari vna ratio ſcꝫ. ꝙ q̄rētes p̄ dicta bona querūt beatitudiēm. Rō eſt iſta. Illi tendunt ad beatitudiēꝫ q̄ tendunt ad ſufficientiam. reuerentiam. potentiam. celebritatem ⁊ leti ciam. ſed appetētes p̄dicta bona ſcꝫ diuitias. dignitates. regna. gloriam ⁊ voluptates. tendunt ad ſufficientiam. reuerentiam. ⁊ ſic de alijs. g̊ ten dunt ad beatitudēm. Maior eſt nota q̄ꝛ ſufficiētia. reuerētia. ſunt con/ ditiones beatitudinis q̄ ꝑfectiſſime reperiūtur in beatitudine. Querētes g̊ ꝓprietates beatitudinis tendunt ad beatitudiēm Minor ptꝫ ex lrā

¶ Nota ꝙ q̄rentes diuitias ꝓpter ſufficientiam ferebant̄ in ſum/ mum bonum naturali appetitu. q̄ꝛ in ſummo bono eſt vera ſufficientia. ⁊ in hoc nō errabant. ſed q̄ꝛ ſufficiētiam que eſt nullius indigentie puta/ bāt ſibi prouenire ꝑ diuitias in h̄ errabāt Silr̄ querētes dignitates ꝓpt̄ reuerētiam nat̄ali intentione ferebantur in beatitudiēm eo ꝙ beatitudo eſt reuerendiſſima. ſed quia ſummam reuerentiam putabant ſibi ſubue/ nire ꝑ dignitates tꝑales. iō in hoc errabant. ⁊ ſic intelligit̄ de alijs.

¶ Hic oſtendit ph̄ia vnde hoc proueniat ꝙ q̄ntūcūq̄ꝫ intentio ho minum ſit diuerſa. ta/ men intendit in beati/ tudinem. ⁊ oſtendit ꝙ h̄ ꝓuenit ex vi nat̄alis incliātiōis q̄ nulli aufer ri p̄t ⁊ d̄t. In q̊. ſ. appe titu bōi l̄ btitudis faci le mōſtrat̄ q̄nta. ſit vis nat̄e cū lꝫ ſint varie ⁊ diſſidētes. i. diſcordātes ſentēcie hoiꝫ de ſūmo bono

¶ In quo quanta ſit nature vis facile monſtratur. cum licet varie diſſidētes// q̄ꝫ ſentencie. tamen in diligendo boni fine conſentiunt.

tamen homines ꝯſentiunt id eſt cōcordant in diligendo id eſt diligenter appetendo fine boni id eſt beatitudinis ¶ Nota ꝙ fine exñte vno poſſunt diuerſificari actiones tendentes in illū finem. Si eīn ꝓpter diuerſitatem actionū eſſet diuerſitas finiū non eſſet deuenire ad vnū finem. ſed procederet in infinitum in finibꝫ. quod pꝫ fl̄m eſſe ex. ij. methaphiſice. et hoc eſt verū de fine cuius grā oīa fiunt ꝙ ille eſt vnus. ⁊ non de fine quo vt prius viſum ē. licet ḡ ſint diuerſe ſñie ⁊ ſtudia hoim. tñ ꝯueniunt in appetendo vnū finem ſcꝫ beatitudinē

¶ Sequitur metrū ſecūdum tercij libri

¶ Metrum ſecundū tercij libri

Quantas rerū flectat habenas:
Natura potēs: q̇bꝫ immēſum
Legibus orbem prouida ſeruet.
Stringatq̨ ligans irreſoluto
Singula nexu. placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

¶ Hic incipit ſecūduꝫ metrū h⁹ tercij. quod dr̄ pindaricum ab inuētore. anapeſticū a pede p̄dominante. ⁊ eſt dimetrū. qr ꝯſtat ex quatuor pedibus quorū duo ꝯſtituunt vnum metrū. In quo metro qr phīa ſupra dixerat ꝙ vis nature operatur ꝙ intentio hoim ſp tendit in bonū Ideo hic ꝯmēdat vim nature oñdens ꝙ tanta eſt vis nature ꝙ quātumcunq̨ res abducatur aſſuefactione vel violentia ad aliquid quod eſt ſibi preter naturā. tamen ſibiipſi derelicta ſemper redit ad illud quod ineſt ſibi ſcd̄m naturā. et p̄mittit ſuam intētionem. ſecūdo manifeſtat ꝓpoſitum ibi. Quāuis. Primo dicit. Mihi philoſophie placet promere. i. manifeſtare cantu arguto id eſt ſonoro lentis fidibus. i. cordis lente ſonātibus quantas habenas. i. naturales inclinationes potens natura flectat. i. regat quibꝫ legibus prouida natura ſeruat. i. conſeruat immēſum orbem. ⁊ quibus legibus natnra ſtringat ligans ſingula irreſoluto nexu id eſt ꝯiunctione indiſſolubili ¶ Nota triplex eſt natura. natura naturās ſicut eſt deus a quo dependet cœlū ⁊ tota natura. Alia eſt natura naturās ⁊ naturata ſimul ſicut cœlum quod dr̄ natura naturata inquātum dependet a deo. et dicitur natura naturans inquātum influit naturis iſtorū inferiorum. Alia eſt natura naturata tātum quā beatus Auguſtin⁹ ſic diffinit. Natura eſt quedam vis ⁊ potētia diuinitus inſita rebus creatis que vnicuiq̨ rei ſuū eſſe tribuit. qua cum quiſq̨ male vtitur mal⁹ eſſe videatur. In propoſito dictum phīe poteſt intelligi de natura tercio modo dicta. licet quidā exponant pro natura primo modo ſumpta ¶ Itē leges nature hic vocat determinationes ⁊ ꝓprietates naturales cuiuſlibet rei a deo ſibi conſtitutas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa manifeſtat ꝓpoſitum ꝑ quattuoꝛ exempla. ſcđo generaliter concludit ſimiliter eſſe in omnib⁊ alijs. ibi. Repetūt Prima in quattuoꝛ ꝑtes ſm̄ quattuoꝛ exempla q̄ patebūt. Primū exemplum eſt de quadꝛupedib⁊ ſicut de leonib⁊. q̄ licet ex quadam aſſuefactiōe domenẗ ita vt miteſcant metuē do ſuum mgr̄m. tn̄ ſi multū offendāẗ redit eorum crudelitas naẗalis ita vt p̄mo lacerāt dentib⁊ mgr̄m ſuū. Vn̄ đt in lrā Quāuis leones peni id eſt lybici geſtēt .i. poꝛtent pulchꝛa vincula .i. catenas in collo ⁊ captēt id eſt recipiāt eſcas datas .i. poꝛrecta ſ eis manib⁊ ſui magiſtri ⁊ q̄ꝫuis metuāt trucem id eſt crudelem mgr̄m. leones inq̄ꝫ ſoliti ferre .i. pati ꝟbera magiſtri ſed ſi cruoꝛ tinxerit id ē madidauerit hoꝛrida oꝛa .i. colla leonū. ꝑ nimia ꝟbera. tūc animi leonū reſides id eſt quieti redeunt ad naturalem crudelitatem. ⁊ leones meminere ſui id eſt ſue nature graui fremitu id eſt magno rugitu ipſi laxant .i. ſoluunt colla ſolutis nodis id eſt ruptis vinculis. ⁊ primus ſuus domitoꝛ ſcilicet magiſter ille imbuit id eſt recipit lacer id eſt laceratus rabidas iras cruento dente ſcilicet leonis. ¶ Nota ſm̄ Iſidoꝛum libꝛo ethymologiarum. peni ſunt homines carthaginenſes. Eſt autem carthago ciuitas lybie ꝓpter qđ leones lybie vocaẗ leones peni. ⁊ huiuſmodi leones lybie facilius domantur. ¶ Nota quantumcunq̄ꝫ leones domentur ⁊ aſſuefactione ducantur a ſua crudelitate. ſi tamen afficiātur cruoꝛe vel ſanguine redeūt ad naẗalem crudelitatem.

Quāuis peni pulchꝛa leones
Vincula geſtent. manibuſq̄ꝫ datas
Captēt eſcas. metuātq̄ꝫ trucem
Soliti ꝟbera ferre magiſtrum
Si cruoꝛ hoꝛrida tinxerit oꝛa
Reſides olim redeūt animi
Fremituq̄ꝫ graui meminere ſui
Laxant nodis colla ſolutis.
Primuſq̄ꝫ lacer dente cruento
Domitoꝛ rabidas imbuit iras

Que canit altis garrula ramis
Ales caueę clauditur antro
Huic licet illita pocula melle.
Largaſq̄ꝫ dapes dulci ſtudio
Ludens hoīm cura miniſtret.

¶ Hic ponit ſecūdum exemplum quod eſt de volatilibus ⁊ eſt tale. Auicula capta q̄ pręter naturam domeſticatur quantumcūq̄ꝫ foueatur delicijs hoīꝫ tamē habita oꝑtunitate redit ad aeris vaſtitatem. Vnde đt in lit/

tera Ales garrula q̃ canit altis ramis ſi illa capta claudit᷑ in antro caueȩ.i.domunculȩ ſuꝑple vt ibi maneat ad ſolacium hoim. licet ludens cura hoim miniſtret huic aui pocula illita.i.linita melle ⁊ largas da/pes miniſtret dulci ſtudio.ſi tñ̄ illa auis ſaliens ex arto tecto.i.ex arta domuncula viderit gratas vmbras nemoꝝ ipſa ꝓterit pedibꝫ ſuis eſcas ſparſas ⁊ ipſa mœſta qꝛ fuit detenta req̃rit ſiluas ⁊ dulci voce ſuſurrat.i. cantat in ſiluis. ¶ Nota natura non aſſueſcit in ꝯtrariū.ſi em̄ lapis centies milleſies ꝓijciat᷑ ſurſum non aſſueſcit aſcendere ſurſum.licet ꝙ̊ aliqua ꝯſuetudine vel violentia natura poſſit ad tꝑs impediri.tñ̄ ſꝑ inclinatur ad ꝓprium opus

Si tñ̄ arto ſaliens tecto

Nemoꝝ gratas viderit vmbras.

Sparſas pedibꝫ ꝓterit eſcas

Siluas tm̄ meſta requirit

Siluas dulci voce ſuſurrat

Validis quondā viribus acta

Pronū flectit virga cacumen.

Hanc ſi curuans dextra remiſit.

Recto ſpectat vertice celum.

¶ Hic ponit terciū exemplū de vegetabilibꝫ ſicꝫ de virga creſcēte qd̄ tale eſt Licet ꝟgula erecta ꝑ violentiā incuruet᷑ tñ̄ r̄licta ꝓpriȩ naturȩ ipſa ſurſum erigit᷑ Unde dicit in lrā. Virga quōdam acta.i.coacta validis viribꝫ ſupple hōis incuruantis eam.ipſa fle/ctit pronum.i.flexum cacumen.ſed ſi dextra curuans remiſerit hanc.ip/ſa ſpectat id eſt reſpicit cœlum recto vertice.quaſi diceret depoſita violētia incuruantis virga redit ad naturalē rectitudinem. ¶ Nota licet natura reꝝ inanimataꝝ non facile aſſueſcat in ꝯtrariū. tñ̄ in hōibus rō/nabilibꝫ multū facit aſſueſcendo vel ꝯſueſcendo.qꝛ licet aliquis ſit male ꝯplexionatus.tñ̄ per vſum ⁊ ꝯſuetudinē habilitatur ⁊ ꝯplexio mutatur. Unde Seneca. Conſuetudo eſt altera natura

Cadit heſperias phebus in vndas

Sed ſecreto tramite rurſus.

Curꝰ ſolitos vertit ad ortus.

¶ Hic phia probat intentum ſuum ponendo quartum exemplum in corporibus cœleſtibꝫ. Et eſt tale. Sol mo/tus ab oriente in occidētem cadit in mare heſ/pericū.ſed naturali inclinatione redit ad oriētē ſub nrō hemiſpherio. vñ dr̄ in lrā. Phœbꝫ.i.ſol cadit in vndas heſperias.i.occidētales.ſed ſecreto tramite.i.ſecreta via.ſ.ſub terrꝫ.rurſus.i.iteꝝ ꝟtit curꝰ ſuum ad ſolitos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ortus id eſt partes orientales. ¶ Nota ꝙ Boetius hic loquitur more poetarum qui dicebant ſolem tpe veſꝑtino deſcendere in mare occidētale vt ibi lauaretur a ſordibꝫ ⁊ a puluere quo maculatus fuit exiſtens in noſtro hemiſꝑio. ſed hoc nō eſt ſcḋm veritatē qꝛ ſic apparet ruditati hoīm..

¶ Hic phia oñdit idem eſſe in oīibꝫ alijs entibꝫ videlicet ꝙ oīa entia quocūqꝫ mō ꝑ violentiam ſeu aſſuefactioēm a ſua abducātur natura cū ſibi derelicta ſꝑ redeūt ad illd qḋ ineſt eis ꝑ naturam. Vñ ḋt in lrā. Queqꝫ. i. quelibet entia repetūt ꝓprios recurſus. i. naturales motus ⁊ ſingula. i. oīa entia gaudent ſuo reditu ſimpliciter redeūdo ad illud qḋ cōuenit eis ſcḋm naturam.

Repetūt ꝓprios queqꝫ recurſus
Redituqꝫ ſuo ſingula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo
Niſi ꝙ fini iunxerit ortum
Stabilemqꝫ ſui fecerit orbem

Nec vlli manēt. i. adeſt traditꝰ ordo niſi quod ſuo fini iūxerit ortū. i. ꝑncipiū ⁊ fecerit ſtabilem orbem. i. circulationē ſui ꝯiūgēdo finē ꝑncipio ¶ Notu ꝙ orbis in ꝓpoſito eſt circulus vel linea circumducta rediēs ad idem pūctum vñ incipit. equaliter diſtans a medio Facit aūt hō ſtabilē ſui orbem ꝓcedēs a deo tāqꝫ a ſuo principio ⁊ tranſiens ꝑ tēporalia in illis ñ ſiſtit. ſed redit ad deū tāqꝫ ad ſuū finem ꝑ ꝯtemplatioēm mētis.

¶ Proſa tercia tercij libri

¶ Latēs argumētū.

Vos quoqꝫ o terrēa aīālia. ꝯtenui licꝫ imagīe vꝝm tñ ꝑncipiū ſomniatꝭ. veꝝqꝫ illū beatitudīs finē licꝫ minime ꝑſpicaci. qualicūqꝫ tñ cogitatiōe ꝓſpicitꝭ. eoqꝫ vos ⁊ ad veꝝ bonū naturalis ducit intentio ⁊ ab eodem multiplex error abducit. Conſidera namqꝫ an per ea quibus ſe homines adeptu//

¶ Iſta eſt tercia ꝓſa huius tercij in qua ⁊ in alijs ſequentibꝫ oſtēdit ꝙ vera fœlicitas nō ꝯſiſtit in illis que quidam putauerūt eſſe ſumma bona ſed tamen eſt falſa fœlicitas in ipſis Et ꝑmo phia ea que dicta ſūt in metro adaptat ſpecialiter ad homiēs ⁊ cū hoc ꝓponit intētū ſuum ſcḋo ꝓbat intētum. ibi Primum igitur. Dicit pꝛio Dictū eſt ꝙ oīa repetūt ſuū finē. vos quoqꝫ o terrēa aīālia. i. vos homines qui eſtis dediti terrenis ſomniatis id ē imꝑfecte ꝯgnoſcitis ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ros btitudinē putant. ad deſtinatuꝫ fi nē valeant ꝑuenire? Si enī vel pecuīa vel hōres ceteraqꝫ tale q̇d afferunt. cui nihil bonoꝝ abeſſe videat̄. Nos quoqꝫ fateamur fieri aliquos hoꝝ adeptione felices. Ac ſi neqꝫ id valent efficere q̄ ꝓmittunt. boniſqꝫ pluribꝫ carēt. nonne liquido falſa in eis beatitudinis ſpecies dep̄henditur

ſtꝝ principiū licꝫ tenui imagine. i. exili ſilītudine. ⁊ ꝓſpicitis illū veꝝ finem btitudinis. licet cognitionē minime perſpicaci. tn̄ qualicunqꝫ cognitione. eoqꝫ. i. ideo naturalis intentio ducit vos ad veꝝ bonuꝫ ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tunc ponit intētum ſuum dicens. Conſidera nāqꝫ o Boeti an hoies valeant ꝑuenire ad deſtinatū finē. i. ad btitudinem ꝑ ea quibꝫ putāt ſe adepturos btitudinem. ſi ei pecunia vel hōres et cetera afferunt q̇d. i. aliq̇d tale cui nihil bonoꝝ videat̄ abeſſe nos fateamur aliq̊s fieri fœlices adeptione hoꝝ bonoꝝ. ſed ſi non valent efficere. i. facere q̄ ꝓmittunt ⁊ carent pluribꝫ bonis. nōne liq̇do. i. manifeſte falſa ſpecies btitudinis in eis dep̄hendit̄. q. d. ſic ¶ Nota p̄ncipium oim̄ reꝝ q̄ eſt deus eſt vera btitudo vt poſtea patebit. tale p̄ncipium q̄ſi ſomniādo cognoſcit̄ ⁊ difficulter ad ipſum deuenit̄. non ei ꝑfecte in p̄nti ſtatu ipſum cognoſcimꝰ. qꝛ intellectus nr̄ hꝫ ſe ad ipſum ſicut oculꝰ noctue ad lumen ſolis. ex. ij. methaphiſ. Etiā ad talem btitudinē cū difficultate ꝑuenit̄. Vn̄ Alanus in anticlaudiano d̄t. Difficilis acceſſus ad hāc. facilicisqꝫ receſſus. Acceſſus paucis. caſus ptꝫ oibꝫ. inq̄. Vix aliq̇s tranſire valet. valet ois ab illa. Declinare via. q̄ paucis ꝑuia. multis Claudit̄. arta nimis. intranti larga ruinę

Primū igit̄ teipſum q̇ pauloante diuitijs affluebas interrogo inter illas abundatiſſimas opes. nunq̄ ne aīm tuū concepta ex qualibet iniuria confudit anxietas? B. Atqui inq̄ libero me fuiſſe animo. quin aliquo ſemꝑ augeret reminiſci nequeo. P. Nōne qꝛ vel aberat quod abeſſe non velles: vel aderat quod adeſſe noluiſſes? B. Ita eſt inq̄

¶ Hic phia ꝓbat intētū ſuū ꝙ iſta bona n̄ efficiant q̄ ꝓmittunt. ⁊ per ꝯn̄s in eis eſt flā btitudo. Et p̄mo oñdit h̄ de diuitijs. poſt idē d̄ alijs bonis. Primo g̊ ꝓbat ꝙ diuitię non cōferunt ſufficiētiam quā vident̄ promittere. ⁊ ꝓpt̄ quaꝫ appetunt̄. Scd̄o ꝓbat ꝙ diuitię ꝯferunt indigētiam Tercio probat ꝙ indigētiam non auferunt. ſcd̄a ibi. Atqui. tercia ibi. Quis āt mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

P. Illius igitur preſentiaz. huius ab
ſentiaz deſiderabas. B. Confiteoꝛ in
quã. P. Eget vero inquit eo qđ quiſqꝫ
deſiderat.. B. Eget inquam. P. Qui
vero eget aliquo: num eſt vſquequa//
qꝫ ſibi ipſe ſufficiēs? B. Minime inqꝫ
P. Tu itaqꝫ hanc inſufficientiam ple
nus inquit opibus ſuſtinebas? B.
Quidni inquam. P. Opes igitur ni
hilo indigentem ſufficientemqꝫ ſibi fa
cere nequeunt. ⁊ hoc erat quod ꝓmit
tere videbantur.

dus Primo intendit ta
lem rõnem In illis nõ
ꝯſiſtit ṽa fœlicitas q̃ ñ
reddũt homiẽz ſibi ſuf
ficientem. ſed diuitie nõ
ſunt hmõi g̊. ⁊c̃. Ma/
ioꝛ eſt nota. qꝛ fœlicitas
eſt bonum ſufficientiſſi
mum nullius egens.
Mĩoꝛem declarat in
lrã. ⁊ ꝓcedit phĩa mo/
re didaſcalico id eſt iter
rogando ⁊ rñdendo. ⁊
d̃t ſic. Primum igitur
teip̃m Boetiũ interro
go q̊ pauloañ diuitijs
affluebas id eſt abũda/
bas. nũqꝫ̃ te anxietas.
.i. triſticia cõcepta ex a
liqua iniuria ꝯfudit a/
nimũ tuum inter opes
abundantiſſimas. ⁊ rñdet Boetius Atqui ꝓ certo. ego neq̃o reminiſci
me fuiſſe tam libero animo q̊n ſemꝑ angerer id eſt offenderer aliquo.
Et d̃t phĩa Nonne tibi aliquid aberat qđ abeſſe non velles. vel tibi ali
quid aderat qđ adeſſe noluiſſes. Rñdet Boetius Ita eſt inquam. Tũc
phĩa ꝯcludit dicens Ideo illius qđ aberat pñtiam deſiderabas. huius
aũt qđ aderat deſiderabas abſentiam. Dicit Boetius Confiteoꝛ inqꝫ̃.
Et phĩa inq̊t Eget vero id eſt caret quod quiſqꝫ deſiderat. Dicit boetiꝰ
Eget. Et phĩa. Qui ṽo eget. aliquo modo nõ eſt vſqueq̃qꝫ ſibi ſufficiẽs
Et phĩa Tu itaqꝫ hanc inſufficiẽtiam ſuſtinebas plenus opibꝫ. Con/
cludit g̊ phĩa ex ꝯceſſis dicẽs Igiꝛ opes neq̃unt facere nihilo indigẽtem
⁊ ſibi ſufficientem ⁊ hoc erat qđ ꝓmittere videbantur. ¶ Nota ꝙ
om̃is appetitus eſt rõne carentie. vnde illud quod q̊s hẽt ꝓpꝛie nõ deſide
rat ſed magis amat Vñ Auguſt. ix. li. de tri. d̃t. Idem appetitus q̊ q̊s in
hiat rei ꝯgnoſcende fit amoꝛ rei ꝯgnite. ideo d̃t phĩa. eget ṽo qđ q̊ſqꝫ de
ſiderat. ¶ Nota phĩa d̃t q̊ eget nõ eſt ſibi ſufficiẽs Cõtra h̃ dice/
ret aliq̊s Sapiẽs eget qꝛ indiget bonis exterioꝛibꝫ ſine q̊bꝫ viuere nõ p̃t
⁊ tñ ſapiẽs eſt ſibi ſufficiẽs ꝑ Señ. ix. ep̃la q̊ d̃t. Sapiẽs ſeip̃o ꝯtentꝰ eſt
Ad hoc dicẽdum ꝙ ſapiens indiget q̊buſdam ad viuẽdum ſed nõ ad btẽ
viuẽdum Ad viuẽdum em̃ multis rebꝫ illi eſt opus. ſed ad btẽ viuẽdum
tm̃ ꝯtẽtꝰ eſt aĩo ſano ⁊ erecto ⁊ deſpiciẽte fortuãm.

Atqui hoc q̃qꝫ maxime ꝯſiderãdum
puto. ꝙ nihil habeat ſuapte natura pe

¶ Hic ꝓbat phĩa ꝙ
diuitie ꝯferunt indigẽ
tiam. ⁊ ꝑ ꝯñs non con
ſiſtit in eis fœlicitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cunia: vt his a quibꝫ poſſidet᷑: inuitis nequeat auferri. B. Fateoꝛ inquã. P. Quidni fateare: cũ eã quottidie valentioꝛ aliq̄s eripiat inuito? Vñ em̄ forenſes querimonię. niſi ꝙ vel vi vel fraude nolentibꝫ pecunię repetunt᷑ ereptę? B. Ita eſt inq̄. P. Egebit igit᷑ inq̄t extrinſecus petito p̄ſidio quo ſuã pecuniã quiſq̄ tueat᷑? B. Quis id inq̄ neget? P. Atq̄ non egeret eo niſi poſſideret pecuniã quam poſſet amittere. B. Dubitari inq̄ neq̄t. P. In ꝯtrarium igit᷑ relapſa res ẽ. Nam q̄ ſufficientes ſibi facere putabant᷑ opes alieno potius p̄ſidio faciunt indigentes.

ũ fœlicitas ſit bonum ſine oĩ indigentia. Probat ãt in lrã ꝙ pecunia confert indigentiã ꝑ h̄ qꝛ pecunia facit vt homo indigeat alieno pręſidio quo pecuniã ſuaꝫ tueat᷑ ne ꝑ violẽtiam auferat᷑. Vñ ſubdit in lrã Atq̄ ꝓ certe ego puto hoc maxime ꝯſiderãdũ ꝙ pecunia nihil habeat ſuapte natura. i. ſua natura vt nequeat auferri his ĩuitis. i. nolẽtibꝫ. a quibꝫ poſſidet᷑. Dicit Boetius. Fateoꝛ inq̄. Et phĩa. Quidni fateare. q. d. oꝫ vt fatearis cum quottidie aliq̄s valentioꝛ. i. foꝛtioꝛ eripiat eam inuito. i. nolenti. Unde em̄ ſunt querimonię foꝛenſes. i. iudiciales niſi ꝙ pecunię ereptę vi vel fraude repetunt᷑ in iudicio. Rñdit boetius Ita eſt inq̄. Et phĩa. Egebit igit᷑ quiſq̄ p̄ſidio. i. auxilio extrinſecus petito quo tueat᷑ ſuã pecuniã quã poſſet amittere. Rñdet boetius Dubitari nequit. Tunc phĩa ꝯcludit ex dictis dicens. Igit᷑ res ẽ relapſa. i. mutata in ꝯtrariũ. nam opes q̄ putabant᷑ facere ſufficientes faciunt potius indigẽtes alieno p̄ſidio. ¶ Nota illud qḋ ꝑ violentiam acquirit᷑ ꝑ violentiam p̄t auferri. ſed pecunia ꝑ violentiã acquirit᷑. vñ dt Ariſ. primo ethicoꝝ. ꝙ oĩs pecunioſus eſt violent⁹. ḡ violenter aufert᷑ pecunia propter quã violentiam fiunt quęrimonię foꝛenſes. Ubi ſciẽdum ꝙ foꝝ eſt locus reꝝ venaliũ. ſed foꝛus eſt locus exercendaꝝ litium coꝛã iudicio. Inde foꝛenſis quod idem eſt qḋ iudicialis.

¶ Quis ãt modus ẽ quo pellat᷑ diuitiis indigẽtia? Num eñi diuites eſurire neq̄unt? Num ſitire nõ p̄nt? Num frigus hibernũ pecunioſoꝝ mẽbꝛa ñ ſentiunt? Sed adeſt inq̄es opulẽtis quo

¶ Hic phĩa ꝓbat ꝙ diuitię nõ auferũt indigẽtiam. ⁊ ſic per ꝯñs non ꝯſiſtit in eis fœlicitas. et dicit. Quis eſt modus quo indigentia depellat᷑ diuitijs. nunq̄d diuites nequeñt eſuri

famē ſatient: quo ſitim frigusq₃ depel-
lant. Sed hoc mō ꝯſolari q̇dem diui-
tijs indigentia poteſt. auferri penitus
non poteſt. Nam ſi hęc hians ſemꝑ at
q₃ aliq̇d poſcens opib₉ expletur. mane
at neceſſe eſt quę poſſit expleri. Taceo
ꝙ nature nimium. ꝙ auaricie nihil ſa
tis eſt. Quare: ſi opes nec ſummouere
indigentiam poſſunt. ⁊ ipſe ſuam faci
unt. quid eſt: ꝙ eas ſufficientiam preſ
tare credatis.

re. q. d. ſic' nūq̄d nō pn̄t
ſitire. q. d. ymo. nūquid
mēbra pecunioſorum
nō ſentiūt frigus hiber
num. i. hyemale. q. d. ſic
Sed tu inq̄es. i. dices
opulentꝫ id eſt diuitib₉
adeſt aliq̇d quo famem
ſatiēt ⁊ frigus depellāt
Rn̄dit phia h̄ modo.
Indigentia p̄t ꝯſolari
diuites ſed penitus au
ferri nō p̄t. Nam ſi hęc
indigentia ſemꝑ hians
id eſt deſiderans ⁊ poſ-
cens aliquid expletur.
opib₉. necē eſt tn̄ vt ma
neat indigentia q̄ poſ-
ſet expleri q₂ q̄ntūcūq₃
ſitis diuitis vel fames
mitiget̄. adhuc diues poſt ſitiet ⁊ eſuriet. ⁊ qđ nature nimium eſt. auari-
cie nihil ſatis eſt. Quare ſi opes nō pn̄t ſummouere id eſt repellere indigē
tiam. ſed faciūt indigētiam. q̇d eſt id eſt quomodo eſſe p̄t ꝙ credatis eas
preſtare id eſt dare ſufficieutiam. q. d. nullo modo debet credi.

¶ Nota ꝙ omis indigentia vel eſt indigentia naturę vel auaricię. Indigentia naturę pauciſſimis ſuppleri p̄t. eo ꝙ natura paucis minimiſq₃ ꝯtenta eſt. Vn̄ ꝓpter naturam nō oportet multum querere diuitias. nec ꝑ diuitias indigentia naturę amoueri p̄t. ſicut nec ipſa natura mutari p̄t. Indigētia ꝟo auaricię eſt q̄ nullo mō expleri p̄t. ⁊ ita diuitię eam ammo uere nō pn̄t. iō plus augēt. q₂ dr̄ Auarus nō implebitur pecunia.

¶ Nota ꝙ diuitię n̄ ſolū n̄ inducūt ſufficiētiā ſed nec inducūt ſapientiā. q₂ d̄t Seneca. Quid proſunt ſtulto mltę diuitię dum per eas non poſſit fieri ſapiens.

¶ Metrū terciū tercij libri.

Quāuis fluēte diues auri gurgite
Nō expleturas cogat auar⁹ opes
Oneret bacchis colla rubri litorꝫ
Ruraq₃ cēteno ſcindat opima boue
Nec cura mordax deſeret ſupſtitem
Defunctūq₃ leues nō comitātur opes

Iſtđ ē tciū metrū h⁹ tcij
qđ dr̄ archigolicū ab in
uētore iābicū a pede ꝑ
dominā̄te cui ꝯiūgitur
metrū elegiacū. In quo
metro phia iuehit̄ ꝯ a
uaros q̄s in pn̄ti vita
ſolicitudo diuitiarū affli
git ⁊ in morte derlinq̄t
⁊ d̄t Quāuis diues a-
uarus fluente id eſt ab
undante auri gurgite.
i. multitudie cogat. i. ꝯ
greget ſiue coaceruet

opes non expleturas ſuã cupiditatatẽ ⁊ quãuis diues oneret.i.ꝑmat col la ſua baccis.i.gemmis ꝑcioſis rubri litoris.i.rubri maris.qꝛ gẽme col/ liguntˀ in litore rubri maris.⁊ quãuis ſcindat.i.diuidat arando rura opi ma.i.agros fœcundos centeno boue.i.cum centũ bobꝫ.adhuc cura mor dax.i.ſollicitudo nõ deſerit ipſum ſupſtitem.i.viuẽtem.⁊ leues opes que leuiter tranſeunt non comitantˀ ipſum defunctũ.i.mortuũ ¶ Nota ꝙ circa lrãm gurges ſm Vguitionẽ ⁊ Iſidoꝝ libro ethimologiaꝝ eſt lo cus altus.i.profundus in flumine.⁊ in ꝓpoſito ſignat abundãtem afflu entiã auri ¶ Itẽ ſm Vguitionẽ bacca per duplex c inuenitˀ poſitum pro fructu oliue vel lauri.vel ꝓ quolibet fructu.aliqñ ãt inuenitur ꝓ gemma precioſa.⁊ ſic ſilˀr hic ¶ Itẽ diues auarus duplici malo ꝑmitur.in pñti vita ſꝑ ſolicitatur.⁊ poſt mortẽ nihil ipſum d̉ diuitijs comitatˀ.de quo di uite loquitˀ Alanus in li.de planctu nature dicens. Ut loculis varia nũ moꝝ fercula donet.Imponit ꝓprio diues ieiunia ventri. ¶ Itẽ iocalatˀ ocellis diues in argento.ſed venter philoſophari cogitur

¶ Iſta eſt q̃rta proſa hꝰ tercij in qua probat phĩa ꝙ dignitates tꝑa les non ꝯferunt hõrem ⁊ reuerentiã quam pro mittere videntˀ.⁊ ꝑ ꝯñs non eſt in eis btitudo Et ꝑmo ꝓponit ꝙ dig/ nitates faciunt hõrabi lem. Scd̃o improbat illud ibi. Num vis Pri mo d̃t. Sed dignitateſ reddunt hoiem hõrabi lẽ ⁊ reuerẽdum cui ꝓue nerint ¶ Nota hõr eſt exhibitio reuerentie alicui in teſtimoniũ ꝟtutis ſicut accipitur ex.iiij ethicoꝝ. Uel aliter hõr eſt opinionis bñfactiue ſignũ.vt d̃t Ariſto.li.re thor. Qñ em̃ opinamur nobis poſſe bñ fieri ab aliquo.ipſum hõramus Sed reuerentia ẽ decens ac matura grauitas ſm Tulliũ

¶ Proſa quarta tercij libri.

De eo ſatis dixit ꝙ per diuitias ſufficiẽtia adipiſci nõ pt. Nũc vult oñdere ꝙ dignitas ꝓ magno non eſt hñda: que malũ magis ocioſum q̃ꝫ clarum efficit.

Sed dignitates hõrabilẽ reuerẽdumqꝫ cui ꝓuenerint reddunt

¶ Hic phĩa improbat ꝓpoſitum quadruplici via.ſ.ꝙ dignitates non conferunt hõrem ⁊ re/ uerentiã Primo qꝛ ma lis ſepe eueniunt.ſcd̃o qꝛ per dignitates vicia improboꝝ innoteſcunt Tercio quia opinione hoim vileſcunt.quarto

¶ Num vis ea ẽ mgrãtibus vt vtenti um mentibꝫ ꝟtutes inſerant.vicia de// pellant: Atqui non fugare: ſed illuſtra re potius nequiciaꝫ ſolent. Quo fit vt indignemur eas ſepe nequiſſimis hoĩ bus ꝯtigiſſe. Unde Catullus.licet in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

curuli Noniũ ſedentem: ſtrumã tñ ap
pellat Videſne quãtum malis dedec⁹
adiiciant dignitates? Atꝙ minus eoꝝ
patebit indignitas ſi nullis honoribꝫ
inclareſcãt Tu quoqꝫ num tandem tot
periculis adduci potuiſti vt cuz Deco
rato gerere magiſtratum putares. cuz
in eo mentem neqſſimi ſcurre delato//
riſqꝫ reſpiceres. Nõ em̃ poſſnmus ob
hõres reuerentia dignos iudicare. q̃s
ipſis hõribꝫ iudicamus indignos At
ſi quem ſapiẽtia p̄ditũ videres. num
poſſes eum vel reuerentia. vel ea q̃ eſt
preditus ſapientia nõ dignũ putare?
B. Minime. P Ineſt em̃ dignitas p
pria virtuti. quã ptinus in eos quibꝫ
fuerit adiuncta tranſfundit. Quod qꝛ
populares facere nequeunt honores.
liquet eos propriam dignitatis pul//
chritudinem non habere.

quia tp̄m mutatõe ſplẽ
dere deſinũt. ſcd̃a ibi.
In quo. tercia ibi Atꝙ
vt agno [illegible]cas. q̃rta ibi.
Sed h̄ apõ exteras.
Prio dr̄ Num p nũqd̃
ea vis. i. talis ꝟtus ẽ ma
giſtratibꝫ. i. dignitatibꝫ
vt inſerãt ꝟtutes mẽti
bꝫ vtẽtiũ eis. vt depel/
lãt vicia. q. d. nõ. vnde
ſubdit Atꝙ p certe dig
nitates nõ ſolẽt fugare
neqciam. ſed potius il
luſtrare. i. mãifeſtare. q̊
fit. i. ꝓpter qd̊ fit. vt noſ
idignemur eas ſepiſſiẽ
ꝯtigiſſe hõibꝫ nequiſſi
mis. vñ Catullus qui
erat vir ſapiẽs ⁊ ꝟtuo
ſus Nonium q̇ erat hõ
vicioſus appellat ſtru/
mam licet viderit ip̄m
ſedentem in curulu. i. ī
ſede dignitatis iudicia
ria. Vides igit̄ quãtũ
dedecus dignitates adi
ciant malis hõibꝫ ⁊ ma
nifeſtãt eos eſſe ꝯtemp
tibiles a bonis atꝙ pro
certe indignitas i. ma/
licia eoꝝ min⁹ ptẽbit ſi
nullis honoribꝫ incla/
reſcant. i. ſplendeant. o
Boeti nũqd tu potu/
iſti tot periculis adduci id eſt affligi. vt cum Decorato id eſt tali viro ma
giſtratum gereres cum in eo reſpiceres mentem nequiſſimi ſcurre ⁊ dela
toris. q. d. non. Nunquid poſſumus iudicare dignos reuerentia ob hono
res id eſt ꝓpter dignitates quos iudicamus indignos ipſis honoribꝫ. id
eſt dignitatibꝫ. q. d. non Et ſi quem videres preditum ſapientia licet nõ
haberet dignitatem nunquid poſſes eum non putare dignum reuerentia
vel ſapientia qua preditus eſſet. q. d. non poſſis eum iudicare indignum
ſapientia ⁊ virtute ſua. quia ꝓpria dignitas ineſt virtuti quam virtus
tranſfundit in eos quibus fuerit adiuncta. ⁊ quia populares honores h̄
facere nequeunt. liquet id eſt manifeſtum eſt eos propriam pulchritu/
dinem dignitatis non habere. ❧ Nota ex littera poteſt formari ta

lis rō. Illud quod adueniens alicui non ꝯfert. ⁊ non adueniens non au/
fert honorem. illud non facit vere honorabilē. ſed dignitates non ꝯferūt
honorem cui adueniunt. nec tollunt ſi nō adueniunt. ergo. ⁊c̄. Minor ꝓ/
batur qꝛ honor ſequitur ꝟtutem ex. iiij. ethicoꝝ. Unde vicioſum nullo
hōre dignum reputamus in quacunqꝫ dignitate fuerit. ſed ſolum virtuo
ſum etiā ſi non ſit in dignitate. Cum igiꝛ dignitates rꝑales non ꝯferant
virtutem nec tollāt vicia. manifeſtū eſt ꝙ hōrabilem non faciunt
¶ Nota Catullus erat vir ſapiēs ⁊ virtuoſus q̇ Nonium ſedētem in
curuli ex animi indignatione vocabat ſtrumā eo ꝙ viro tam malicioſo
collata fuit dignitas. Eſt āt ſtruma ꝯgeries humoꝝ in collo. ſub hac āt
ſimilitudine ipſum appellabat ſtrumā. qꝛ in pectore habuit ꝯgeridie vi/
cioꝝ ¶ Nota ꝙ rex Theodericus voluit quēdam noīe Decoratum
violenter intrudere in ingrātum vt vna cū Boetio rempublicā gereret.
cuius neq̇ciam Boetius deteſtatus accuſauit ſibi aſſociari. ꝓpter qd̄ boe
tius multis iniurijs afflictus fuit a rege Theoderico ¶ Nota ꝙ ſcur
ra ſm̄ Uguitionem idem eſt qd̄ leccator vel vaniloquus. ꝓprię āt dr̄ qui
ſequiꝛ curiam grā cibi ¶ Nota ꝙ ꝟtus facit hōiem reuerēdum ⁊ no
bilē. non dignitas qꝛ dr̄ Sen̄. xliiij. epl̄a. Uirtus non accepit Platonē
nobilem ⁊ reuerēdum ſed fecit. q̇s eīm eſt generoſus. ꝟtuoſus ⁊ dignus ni
ſi qui ad ꝟtutem eſt bn̄ diſpoſitus. Non facit hōiem nobilem atriū ple/
num famoſis imaginibꝫ ⁊ nūmis. ſed animꝰ ⁊ ꝟtus ſupra fortunam ſur/
gens.

¶ In quo illud eſt aīaduertēdum ma//
gis. Nā ſi eo abiectior eſt quo magis
a pluribꝫ quiſqꝫ ꝯtemniꝛ: cū reueren//
dos facere nequeat q̄s pluribꝫ oſ̄tat de
ſpectiores potius improbos dignitas
facit. Ueꝝ non impune. Reddunt nāꝫ
improbi parem dignitatibꝫ vicem q̄s
ſua ꝯtagione ꝯmaculant

¶ Hic phīa ꝓbat ſcd̄a
via ꝙ dignitates nō fa/
ciunt hōiem nobilem.
⁊ honorabilem. qꝛ vi/
cia improboꝝ manife/
ſtant dicens In quo. ſ.
ꝙ dignitas aduenit ma
lis illud eſt aīaduerten/
dum ꝙ ſi aliquis eo eſt
abiectior. i. vilior quo
. i. quanto magis con/
temniꝛ a pluribꝫ. cū di
gnitas nequeat facere
improbos reuerendos
ipſos facit deſpectiores quos pluribꝫ oſ̄tat. veꝝpro ſed. hoc nō ē impunc
. i. dignitas nō facit hęc impunita. qꝛ improbi parem vicē reddunt dignitatibꝫ quas ipſi ꝯmaculant ſua ꝯtagione. q. d. ſicut dignitas maculat improbos. qꝛ eoꝝ maliciā maīfeſtat. ſic ecōtra improbi ꝯmaculant dignitates ¶ Nota ꝓ dignitates vicia improboꝝ innoteſcūt. qꝛ principat
viꝝ oſ̄dit. cum igiꝛ vicium faciat hōiem ꝯtemptibilē. tꝑalis dignitas ad
ueniēs improbis facit eos deſpectiores. Un̄ Iuuenalis poeta. Omne
aī vicium tanto cōſpectiꝰ in ſe crimen hꝫ. q̄nto q̇ peccat maior habeꝛ. Et
Sen̄. Loco ignominię apud indignū eſt dignitas

¶ Hic phĩa ꝓbat tercia via ꝙ diguitates nõ faciũt reuerendum quia opinione hoim vilescũt. q̇ em̃ dignitatibꝫ. funguntur ꝯ̃uis a suis ho norẽtur tñ apud extraneos homĩes nõ curãtur. vt ab illis q̇ sunt alteri⁹ diocesis. vñ dr̃. Atqꝫ vt tu ꝯgnoscas veram reuerẽtiã q̃ est beatitudo nõ posse contingere alicui hõi p̱ has dignitates vmbratiles .i. trãsitori as ad modũ vmbre. sic collige Si q̇s hõ fũct⁹ id est vsus multiplici ꝯ sulatu .i. dignicate. de/ uenerit forte in barba/ ras natioẽs .i. extraneas gẽtes. facit ne honor ꝯ sulatus ipm venerãdũ barbaris. q. d. nõ. Atq̇ pro certe. si h̄ scz facere reuerẽdum ẽ natale mu nus dignitatibꝫ nullo mõ cessarent ab officio suo quoq̊ .i. q̊cũqꝫ loco gẽtium sicꝫ ignis vbiqꝫ terraꝝ nũqꝫ desistit cale re .i. cremare. Sꝫ qm̃ id scz reuerẽdum facere eis annectit fallax opĩo hoim ⁊ .nõ ꝓpria vis illi co .i. statim vaĉscũt cuꝫ ad eos venerint q̇ nõ estimãt eas esse dignitates sicꝫ sunt natioẽs barbari ce .i. extranee. ¶ Nota ꝙ res nõ destituit̃ a sua ꝓpria oꝑatiõe. cum em̃ oꝑatio sit finis h̃ñtis oꝑatioẽm scd̃o cœli ⁊ mũdi. res destituta a sua ꝓpria oꝑatione destituet̃ a suo fine. ⁊ sic eẽt frustra Si ḡ facere reuerẽdũ esset naturalis oꝑatio dignitatũ vbiqꝫ gẽtiũ facerẽt hoiẽm reuerẽdũ. sed videm⁹ ꝙ dignitates faciũt aliquẽ reuerẽdũ apd̓ suos. apd̓ extraneos nõ faciũt reuerẽdnm.

Atqꝫ vt ꝯgnoscas veram illam reueren tiam p̱ has vmbratiles dignitates nõ posse ꝯtingere: sic collige. Si q̇s mul tiplici ꝯsulatu functus: in barbaras nationes forte deuenerit. venerãdum ne barbaris honor faciet? Atq̇ si h̄ na turale munus dignitatibꝫ foret: ab of ficio suo quoquo gentiũ nullo mõ ces sarent. Sicut ignis vbiqꝫ terraꝝ nun qꝫ tñ calere desistit. sed qm̃ id eis nõ ꝓ pria vis. sed hoĩm fallax adnectit opi nio vanescũt illico cũ ad eos venerĩt q̇ dignitates eas esse nõ estimãt.

Sed hoc apud exteras natioẽs Inter eos apud q̇s orte sunt. Num p̱petuo p̱durãt? Atqui p̱tura: magna olim potestas. nũc inane nomẽ. ⁊ senatoꝝ cẽsus grauis sarcina Si quis quõdã populi curasset annonam: magnus

¶ Hic phĩa ꝓbat q̃r ta via q̃ sumitur ex hoc ꝙ dignitates tp̱m mu/ tatiõe sordescũt. qd̓ em̃ magna olim fuit digni tas moderno tp̱e ꝓ ni/ hilo reputat̃. vñ dr̃ Sꝫ hoc quod dixi verum est apud exteras natio nes id est extraneas. sed inter eos apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

habebatˀ Nunc ea pͣfectura quid abie
ctius? Ut em̄ pauloante diximus: qꝺ
nihil hȝ ꝓpꝛij decoꝛis. opinione vtenti
um nunc ſplēdoꝛeȝ accipit. nunc amit
tit. Si igitur reuerēdos facere neque
unt dignitates: ſi vltro impꝛoboꝝ con
tagione ſoꝛdeſcunt. ſi mutatione tem//
poꝝ ſplendere deſinunt. ſi gentium eſti
matione vileſcunt. quid eſt qꝺ in ſe ex//
petēdę pulchꝛitudinis habeant. nedū
alijs pꝛęſtent?

his dignitates oꝛtę ſunt non perpetuo durant Atqui ꝓ certe. naȝ pͣfectura olim erat magna ptās apud rhomanos. ſed nunc ē inane nomē. et cenſus. i. pͣcioſitas ſenatoꝛij nunc ē grauis ſarcina q̄ olim erat magna dignitas. Et ſi qͥs quondā curaſſet annonam popnli q̇ dicebatˀ pͣfectus annonę. ille magnus habebatˀ. nunc illa pͣfectura quid eſt abiectius. q. d. nihil. Ut em̄ pauloante diximus nihil hȝ pꝛopꝛij decoꝛis qꝺ opinione vtentium nunc accipit ſplendoꝛē nunc amitrit. Et tunc epilogat dicens. Igitur ſi dignitates nequeunt facere reuerendos vt patet ex pꝛima via ſi ſoꝛdeſcunt contagione ideſt vicio impꝛoboꝝ vt patet ex ſecunda via. ſi deſinunt ſplendere mutatione tempoꝝ vt docet quarta via. ſi vileſcunt eſtimatione gentiū vt patet ex tercia via. quid eſt quod habeāt in ſe expetendę id eſt deſiderandę pulchꝛitudinis. nedum alijs pꝛęſtent. quaſi diceret nihil habēt pulchꝛitudinis. ⁊ ideo nec eam alijs pꝛęſtare poſſunt ¶ Nota ꝙ pͣfectura quondam erat magna dignitas apud rhomanos. ⁊ dꝛ ille pͣfectus q̇ ceteris mgrātibꝫ pͣfuit et oēs dignitates in ciuitate rhomana antecellebat. ſed poſtq̄ Juliꝰ ceſar imperium inuaſerat talis ad imꝑatoꝛem trāſferebatˀ. ⁊ diminuebatur eius ptās. ita ꝙ nomen illius dignitatis manſit ſine re ¶ Itē ſenatoꝛia dignitas magna fuit apud rhomanos. qꝛ officiū ſenatoꝝ pꝛius fuit honeſtū. ſ. vtiliter ꝯſulere reipublicę. ſed poſtea ꝯpulſi fuerūt ſenatoꝛes ad ſeruiēdum voluntati pꝛincipis in damnū reipublicę.

¶ Metrum quartū libꝛi tercij

Quāuis ſe tyrio ſuꝑbus oſtro
Comeret. ⁊ niueis lapillis
Inuiſus tn̄ omnibus vigebat
Luxurię Nero ſeuieutis
Sed quondā dabat impꝛobꝫ verēdis

¶ Hic incipit quartū metꝝ huius tercij quod dicitur metrum falleutium ab inuentoꝛe. dactilicum a pede pͣdominante tetrametrum a numero pedū. In quo metro phia confirmat per exemplum ꝙ dignitates non faciunt vere reuerēdum. ⁊ per ꝯn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Patrib9 indecores curules
Quis illos igitur putet beatos
Quos miſeri tribuūt honores :

nō eſt beatitudo ꝗrēda in eis. qꝛ dignitates ad ueniebāt Neroni qui peſſimus erat. ⁊ ab eo aliꝭs ꝯferebātur. vnde dr in lrā. Quāuis ſupb9 Nero ſeuientis luxurie comeret. i. ornaret ſe oſ/ tro tyrio. i. purpura tincta in ſanguine tyri. ⁊ ꝗuis comeret ſe niueis la/ pillis. i. albis margaritis. tn̄ ipſe vigebat oībꝫ inuiſus id eſt odioſus. nam imꝓbus Nero dabat verendis patrib9 id eſt reuerēdis ſenatoribus curules id eſt tales dignitates ꝓpter quas ſedebāt in curulib9 indecores qꝛ ab indigno dabātur. Quis igitur putet id eſt reputet iſtos honores beatos quos miſeri id eſt imꝓbi ⁊ vicioſi tribuūt. q. d. nullus.

¶ Nota dr Nero ēm ſeuiētis luxurię. qꝛ ep̄s Linconiēſis nomine Preculſus narrat ꝙ Nero oīa theatra italię ⁊ grecię ꝑluſtrās aſſump to vario decore veſtitus cythariſtas tragedos ⁊ aurigas ſepe ſupaſſe vi/ ſus eſt tātis libidinib9 exagitatus vt nec a matre nec a ſorore abſtinuiſſe videbať reuerētia ꝯſanguinitatis. virꝫ in vxorem duxerat ⁊ ipſe a viro in vxorem receptus eſt. ⁊ fuit luxurie tam ineffrenate vt retib9 aureis piſca retur q̄ purpureis funib9 extrahebantur ⁊ lauabāt ea frigidis ⁊ calidis vngētis q̄ nūꝗ minus ꝗ mille talētis ꝯfecit. ⁊ nihilominus ipſe Nero tam vicioſus dignitatē iperialem adeptus eſt. immo etiā aliꝭs dignitates largitus eſt.

¶ Proſa quinta tercij libri

¶ Regno vel potētatu btōs nō fieri

An vero regna regumꝗ familiari// tas efficere potētem valēt: Quid// ni qn̄ eoꝝ felicitas ꝑpetuo ꝑdurat. At qui plena eſt exemploꝝ vetuſtas. plēa etiam pn̄s etas. q̄ reges felicitatem ca lamitate mutauerint. O preclara po// tentia. que nec ad ꝯſeruatioēm q̄dem ſui: ſatis efficax inuenitur.

¶ Hec eſt q̄nta ꝓ ſa h9 tercij in qua oñdit phia ꝙ regnum ⁊ regni familiares nō ꝯferant veram potētiam quam ꝓmittūt ⁊ ꝓpter quā ap petūtur. Et p̄mo oñdit veram potētiā nō eſſe i regnātib9. ſcd̄o ꝙ nō in regum familiarib9. ibi. Nam q̄d ego. ꝙ āt i reg nātib9 nō ſit ꝟa potētia ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec btitudo ꝓ bat ꝗttuor viꝭs. Pria ſumiť ex ꝑuitate dura/ tiōis regnātinm. ſcd̄a ſumiť ex ꝑuitate exten ſionis. tercia ex annexi one timoris. quarta ex defectu ſecuritatis. ſcd̄a ibi ꝙ ſi hec. tercia ibi. Expꝑtus ſortis. quarta ibi. Atq̄ vellent. Primo ꝓponit intentum ꝑ modum queſtiōis dicēs. An re gna ⁊ regum familiaritas valent efficere potētem. ⁊ rn̄det ironice. q̄dni. id eſt quare nō efficerēt qn̄ eoꝝ fœlicitas. i. ptās ꝑpetuo ꝑdurat qd̄ ſup/ ple nūꝗ ꝯtingit. vn̄ ſubdit. Atq̄ ꝓ certe. vetuſtas plēa eſt exemplorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

et etiã pñs ętas q̇ reges mutauerint ſuã fœlicitatẽ calamitate. Et ſub dit. O p̃clara eſt potentia loq̃ndo hyronicę q̃ nec inuenit̃ ſatis efficax ad ꝯſeruatioẽm ſui ❡ Nota nulla fœlicitas ꝑpetuo ꝑdurat ſaltem tꝑa lis. h̾ patuit ꝑ̇us exemplo vetuſtatis poſito de Creſo rege lydoꝝ. Hoc etiã pꝫ exemplis eoꝝ q̇ erant tꝑe Boetij ſicut de imꝑatoribꝫ rhomanis q̇ crebro circa tꝑa ſua mutabant̃. nunc bellis. nunc inſidijs oppreſſi ꝉ alio mõ abiecti. Et idem teſtat̃ Ganfrid⁹ in poetria dicens. Hoc vnũ p̃ſcire potes ꝙ nulla ptãs Eſſe moroſa p̃t. ſi vis exẽpla ꝑ̇oris Reſpice fortuãs emicuit illa prioꝝ. Florida. pſꝑitas Minos ſubuertit athenas.

Qui ſi hęc regnoꝝ ptãs btĩtdis auctor eſt. nonne ſi q̃ ꝑte defuerit. felicitatem minuat. miſeriã importet? Sed q̃uis latę humana tendant̃ imperia. plures necc̃ eſt gentes relinqui q̇bꝫ regũ quiſꝫ non ĩperet. Qua v̾o ꝑte beatos faciẽs deſinit ptãs. hac ĩpotentia ſubintrat q̃ miſeros facit. Hoc igit̃ mõ maiorẽ re gibꝫ ineſſe necc̃ eſt miſerię portionem.

❡ Hic oñdit ꝙ ptãs re gia nõ eſt vera ptãs nec beatifica ꝓpter ꝑuitatẽ extenſionis ei⁹ dicens ꝙ ſi hęc ptãs regnoꝝ ẽ auctor. i. cã beatitudis nonne ſi q̃ parte defue rit regia ptãs ipſa mi/ nuat fœlicitatẽ ⁊ indu cat miſeriam. q. d. ſic. Sꝫ q̃uis humana im peria latę tendant̃. tñ ne ceſſe eſt plures gentes relinqui. quibus quiſ/ ꝙ regum non imperat Non em̃ p̃t eſſe ꝙ vn⁹ omnibus imperet. qua ꝗt parte deſinit ptãs faciens beatos. hac parte ſubintrat impotentia fa/ ciens miſeros. hoc ergo modo neceſſe eſt in regibus eſſe maiorẽ portioẽm miſerię q̃ꝫ fœlicitatis cum in maiori parte ſint impotentes

❡ Nota ſi poteſtas regia efficit beatũ. ergo vbi eſt defectus poteſtatis regię ibi erit defectus beatitudinis. cũ igitur plures ſint gentes ſuper q̃s non eſt ptãs vnius regis q̃ꝫ quę ſubiaceant ſuę ptãti ſequit̃ rex in maiori parte erit miſer ⁊ non beatus. igitur in poteſtate regia non conſiſtit ve/ ra beatitudo

Expertus ſortis ſuę periculoꝝ tyran/ nus regni metus pendentis ſupra ver ticem gladij terrore ſimilauit. Quę eſt igitur hęc ptãs quę ſollicitudinũ mor/ ſus expellere quę formidinuꝫ aculeos vitare nequit.

❡ Hic oñdit ꝙ in regnã/ tibꝫ nõ ſit vera ptãs ꝓp ter annexioneꝫ timoris ꝑ exẽplum dicẽs. Qui dã tyrann⁹. ſ. Dyoniſi us exꝑtus ſuę ſortis. i. fortunę q̃ꝫtnm eſſet an xia. ꝑiculũ met⁹. i. timo moris ſui. ipſe ſimila/ uit. i. ſilitudine demon

ſtrauit terrore gladij ſupra ver ticem pendētis Que eſt igiť hec ptās q̄ ne qͣt expellere morſus id eſt corro ſiones ſollicitudim. nec p̄t vitare aculeos id eſt ſtimulos formidinum. i. timoꝝ. q. d. exilis. i. ꝑua eſt tl'is ptās.

¶ Nota ꝙ dyoniſius fuit qͥdam rex q̄ cū reqͥrereť a qͦdā ſuo fami/liari quare ſemꝑ triſtareť cum tn̄ ſꝑ haberet vitā btām. Iſte dyoniſius volēs ſibi deſignare cām ſue triſticie iuſſit eum pōi inter epulas lautas ⁊ ſibi ſupra ꝟticem iuſſit ſuſpendere gladium acutum tenui filo. Iſte viſo gladio ꝑterritus nec epulari nec letari potuit. Cui dixit dyoniſius. Talis eſt em̄ vita mea quā tu btām putabas ſꝑ em̄ mortē mihi imminē tem ꝓuideo. Cōſidera ḡ quō fœlix eſſe poterit q̄ timere n̄ deſinit.

¶ Hic phia oñdit idem quarta rōne q̄ ſumiť ex defectu ſecurita/tis dicēs Atq̄ pro certe. ipſi reges vellēt vixiſſe ſecuri ſed nequeūt. i. non

Atq̄ vellent ipſi uixiſſe ſecuri. ſed neq̄unt. Dehinc de ptāte gloriātur. An tu potentem cenſes quē videas velle qđ nō poſſit efficere? Potentem cenſes q̄ ſatellite latus ambit. pl⁹ q̄s terret ipſe metuit. qui vt potens eſſe videať. in ꝟuientium manu ſitum eſt.

pn̄t de hinc. i. ex q̄ ſeqͥť ꝙ ſecuri eſſe n̄ pn̄t quō gloriātur de ſua ptāte qđ nō eſt faciēdū qđ ꝓbat dicēs An. i. nūqͥd tu potētem cēſes. i. iudicas illū quē videas efficere. i. ꝑficere velle qđ n̄ p̄t. q. d. nō eſt potēs An id eſt nūqͥd illū cēſes potētem q̄ ambit. i. circūdat latus ſuū ſatellite. i. mľtitudiēmilitū. q̄ pl⁹ metuit illos q̄s ipē terret. q̄ vt videať po tēs. ſitū. i. locatū. eſt in manu ꝟuientium. q̄ſi dicat n̄ eſt potēs.

¶ Nota ex lrā p̄t formari talis rō Illud qđ nō facit hoiēm ſecurum h̄ n̄ facit ꝟe btm̄. ſed potētia tꝑalis ē hmōi igiť ⁊c̄. ꝯña eſt nota qꝛ q̄nto maior potētia tāto mioꝛ ſecuritas. ¶ Nota reges ſecuri ēe nō pn̄t. qꝛ incōmoditates iminētes nō pn̄t n̄ formidare. Narrat em̄ Valerius de Dyoniſio ſupradicto ꝙ intm̄ timuit tōſores barbaꝝ ꝙ filias ſuas docuit detondere barbas Ipſis āt ſeneſcētibꝫ p̄cepit vt barbam ⁊ capillos ſibi abureret ⁊ lectum cubicularem in lata foſſa fecit in quē ſe ligneo pōte recepit. qꝛ ſatellites ⁊ barbaros timuit.

¶ Hic oñt ꝙ in familiaribꝫ n̄ ꝯſiſtit ꝟa potētia.

Nā qđ ego de rḡū familiaribꝫ diſſerā. cū rḡna ipa tāte ibecillitatꝭ plēa demōſtrē: q̄s qͥdē regia ptās. ſepe icolumis. ſepe āt lapſa ꝓſternit. Nero Senecā familiarē preceptorēq; ſuū: ad eligēde

ſcđo excludit q̄ndā obiectioēm ibi An p̄ſidio. ꝓbat ḡ ꝙ familiaritas rḡū n̄ fcit ēe ꝟe potēcez cū hmōi familiaritas n̄ poſſit rtiēri ad nutū ⁊ ipa retēta frequēť ꝟgit in nocumētū. Dicit ḡ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

moꝛtis coegit arbitriũ. Papinianum
diu inter aulicos potentẽ militum gla
dijs Anthoniꝰ obiecit. Atq̃ vterq; po
tẽtię ſuę renũciare voluerit. Quoꝝ Se
neca opes etiã ſuas tradere Neroni ſe
q; in ocium ꝯferre conatus eſt. ſꝫ dum
ruituros moles ipſa trahit: neuter qđ
voluit effecit. Quę eſt igitur iſta potẽtia
quam ptimeſcunt hñtes quam nec ha
bere cum velis (tutus ſis) ⁊ cũ depone
re cupias vitare non poſſis?

Nam quid ego differaꝫ
.i. dicã de familiaribus
regũ cum ipſa regna de
monſtrẽ eſſe magnę ibe
cillitatis quos ſcꝫ fami
liares reguꝫ regia ptãs
incolumis .i. ſana ſępe
proſternit. ⁊ ipſa regia
ptãs lapſa etiã proſter
nit ipſos. Quõ autẽ re
gia ptãs incolumis de
ſtruat ſuos familiares
docet per exẽpla dicens
Nero coegit Senecam
familiarẽ ſuum prece/
ptorẽ .i. mgr̃m ad arbi/
trium eligendę moꝛtis.
Anthonius imperatoꝛ
obiecit gladijs milituꝫ
Papinianum ſuũ fami
liarem diu potẽtem inter aulicos. Cum aũt vterq; Seneca ⁊ Papinia/
nus vellent renunciare ſuę potentię ꝓpter crudelitatẽ principum volue/
runt ſe ſubtrahere ab eis. quoꝝ duoꝝ Seneca conatus eſt opes ſuas tra
dere Neroni vt ipſum placeret. ⁊ voluit ſe conferre in ociũ id eſt in vitaꝫ
ſolitariã. ſed dum ipſa moles id eſt magnitudo potentię trahit ipſos rui
turos id eſt caſuros. neuter effecit quod voluit. Quę eſt ergo iſta poten/
tia quã habentes pertimeſcunt. quã cum habere velis non ſis tutus. et
cum deponere cupias vitare non poſſis. vt patuit de Seneca ⁊ Papinia
no ¶ Nota Nero fingebat ſe magiſtrũ ſuum Senecã timere poſtq̃
imperatoꝛ factus eſt ſicut in puericia. vnde mandauit ſibi vt genus moꝛ
tis eligeret. quia viuere nõ poſſet. Seneca cibo ⁊ potu ſaciatus apire fe
cit venam. ⁊ bibens de anulo venenoſo interijt. Antiqui ei potentes ⁊ no
biles ſub gemma anuli venenũ poꝛtabant. vt ſi quid aduerſi eos ꝯtigiſſꝫ
ad moꝛtem ꝯfugerent ¶ Itꝫ Anthonius exñs imperatoꝛ in ſuos ty
ranniſauit qui Papinianũ ſuum familiarem diu inter aulicos potẽtem
gladijs militũ occidi fecit Ex q̃bꝫ pꝫ quõ regia ptãs incolumis ſępe ſuos
familiares proſternit. Quõ ãt regia ptãs lapſa ꝓſternit ſuos familiares
ex hoc pꝫ. Cum eñ familiares imitant̃ regiam ptãtem nccẽ eſt vt ipſa de
ficiente etiã ipſi familiares deficiant.

An pſidio ſunt amici quos non virtꝰ
ſed foꝛtuna ꝯciliat? Sed quem felici/
tas amicũ fecit. infoꝛtunium faciet ini

¶ Hic phia excludit
obiectionẽ. Poſſet ei a
liquis dicere ꝙ hõ po/
teſt cõſeruari in ſua po/
tentia per amicos. Un
de ꝙ aliqui ꝑdunt po/

micum Que ꝟo peſtis efficatioꝛ ad no
cendum ꝙ̃ familiaris inimicus

teſtatem ꝓpt̃ defectuꝫ amicorum. h̃ excludit phia dicẽs ꝙ h̃ non p̃t eſſe ꝟm de amicis qui fortuna ↄciliant̃. de amicis ãt q̃ ꝟtute ↄciliãtur nõ eſt hic loquẽdũ. cum nõ ↄputẽtur inter bona fortũe de q̃bꝫ h̃ loq̃mur. Vñ dt in lrã An p̃ſidio id eſt auxilio ſuut amici q̃s nõ ꝟtus ſed fortũa ↄciliat. q. dicat nõ. h̃ probat ꝑ locum ab oppoſitis ſic. Quẽ fœlicitas. i. fortũa fecit amicum. illuꝫ infortunium faciet inimicum. q̃ ꝟo peſtis eſt efficatioꝛ ad nocẽdum ꝙ̃ familiaris inimicus. q. d. nulla. qꝛ inimiciciam illius cauere nõ poſſumus cum ei ↄſtent ſecreta noſtra ꝓpter familiaritatem.

¶ Nota de amicis ſophiſticis loq̃tur Sen̄. i. epl̃a Qui vtilitatis cã aſſumpt⁹ fuerit tamdiu placebit ꝙ̃diu vtilis fuerit. Amicoꝝ turba florentes circũ ſedit. ſed circa eucrſos ſolitudo eſt Vñ poeta Nam p̃cio q̃ſitus amoꝛ cũ munere cedit Inquãtum durat largitio. durat amicus Alter poeta. Dum fortũa tonat fugiẽtes terret amicos. Nam q̃s amet q̃s nõ. ꝟa ꝓcella docet Et alter poeta Dum zephirus flabat multis comitabar amicis Aſt oĩs aq̃lo turbine fante fugat Et Ouidius Horrea formice tendũt ad inania nũq̃. Nullus ad amiſſas ibit amicus opes. ꝙ ãt familiaris inimicus multã noceat dt poeta Plus nocet vt noſtis ad cũcta domeſticus hoſtis Et res ipſa docet q̃liter ipſe nocet.

¶ Hic incipit metrum q̃ntum h⁹ tercij qd̃ dꝛ paramanticũ ab inuentoꝛe. anapeſticnm a pede p̃dominãte. catalecticum. qꝛ vna ſyllaba deficit ad metri ꝑfectõem

¶ Metꝝ q̃ntũ tercij libꝛi.

Qui ſe volet eſſe potẽtem
Animos domet ille feroces
Nec victa libidine colla
Fedis ſummitat habenis
Etem̃ licet Indica longe
Tellus: tua iura tremiſcat
Et ſeruiat vltima thyle.
Tamẽ atras pellere curas
Miſeraſq; fugare querelas
Nõ poſſe: potẽtia nõ eſt.

In q̊ metro phia oñt quõ ꝟa potẽtia ſit acq̃renda dicẽs ꝙ ꝟa potẽtia ↄſiſtit in repmendo vicioſos motus vel cõcupiſcẽtias inoꝛdiãtas qꝛ ſine h̃ nullus eſt ꝟe potens quãtũcũq; dominetur. dt g̊ Ille qui volet ſe eſſe potẽtem domet animos feroces. i. crudeles. qꝛ crudelitate hõ aſſil̃atur feris. nec ſummitat colla victa libidie ↄcupiſcẽtie fœdis habenis. i. vicioſis motibꝫ. licꝫ eiñ tellus indica. i. terra indię tremiſcat tua iura lõge. i. licꝫ ptãs tua extẽdat ſe ad indiã. ⁊ licꝫ tibi ſuiat vltima thyle q̃ ẽ iſula vltra Britãniã vbi ſol facit ſolſticiũ eſtiuũ ⁊ vltra nõ ꝓgredit̃ tñ ñ poſſe pelle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

re atras curas.i.obſcuras ſollicitudines.⁊ fugare miſeras q̄relas ſupue niētes ex aduerſitate fortunę nulla ē potentia ¶ Nota ꝙ vere potēs eſt q̄ ſenſualitatē ſubijcit rōni. Vñ Señ. Si vis oīa tibi ſubijcere ſubijce te rōni. Multos ei rexeris ſi rō te rexerit. Et Ariſto.iij.ethicoꝝ. Quēad/ modū pueꝝ oꝫ viuere ſm p̄cepta pedagogi.ita oꝫ ꝯcupiſcibile ꝯſonare rōni. Itē Señ. Magnū impium regit q̄ ſibijpſi dñat. Fortior eſt q̄ cu/ piditatē vincit q̄ꝫ qui hoſtē ſubijcit. Eſt ei dulciſſimū vincere ſeipſū. Et Salomon. Fortior ē expugnator aīi expugnatore vrbium

¶ Proſa.vi. ¶ Glā btōs fieri ñ poſſe

GLoria v̄o q̄ꝫ fallax ſępe q̄ꝫ turpis ē. Vñ ñ iniuria tragicus excla mat. O glā glā millibꝫ hoīm mortaliū nihil aliud facta niſi auriū inflatio ma gna. Plures ei magnū ſępe nomen: fal ſis vulgi opinioibꝫ abſtulerunt. Quo q̄d turpius excogitari pt̄: Nam q̄ fal/ ſo prędicant̄.ſuis ipſi nccē eſt laudibꝫ erubeſcant.

¶ Iſta eſt ſexta ꝓſa hꝰ tercij in qua phia oñdit ꝙ glā mundana nō ſpe ctat ad verā btitudinē nec facit vere btm̄. Et primo oñdit hoc de glo ria ꝓprię v̄tutis. Scđo de glā quę ꝓuenit ex no bilitate ſanguinis.ibi. Jam vero. Primo oñ dit intētum de glā quę prouenit ex laude falſę virtutis. Scđo de de il la gloria q̄ ex veris me ritis procedit.ibi. Quę ſi etiā. Primo intendit talem rōem. Illud qđ eſt fallax nō ſpectat ad btitudinē.nec facit btm̄.ſed glā falſę acq̄ſita ē fallax.igit̄.⁊c̄. vñ d̄t in lrā Glā vero q̄ꝫ fallax ſit ⁊ q̄ꝫ turpis ſuꝑple ſatis pꝫ.ꝙ aūt ſit fallax probat au ctoritate cuiuſdā poetę q̄ tragedias ꝯpoſuit dicens. Vñ tragicus quidaꝫ exclamat.⁊ ponit auctoritatē cꝰ in gręco quę tm̄ ſonat in latino . O glīa glā in millibꝫ hoīm nihil aliud facta es q̄ꝫ magna auriū inflatio.qđ ma/ nifeſtat dicēs. Plures ei magnū nomē.i.glām abſtulerunt.i.falſę recepe rūt falſis opinionibꝫ vulgi. Et oñdit ꝙ hmōi glā ſit turpis: dicēs Quo ſcꝫ iā dicto.ſ.hēre glām falſis opinionibꝫ q̄d turpiꝰ excogitari pt̄.qđ.d.ni hil. Nam q̄ falſo p̄dicant̄.i.laudant̄ nccē eſt vt erubeſcāt ſuis laudibus . ¶ Nota ꝙ ſm Tulliū glā eſt freques fama cū laude. Et ē duplex.vana et vera. Vana glā eſt q̄ nullo ꝯficiēte ꝓcedit in eſſe. Vera ē q̄ nullo ꝯfici ente nō ꝓcedit in eſſe. Fama aūt ē cognitio alicuiꝰ nō ſolū in ꝓpinquo ſꝫ eti am in remoto ¶ Nota ꝙ fama inducit flām glām.falſa glā erubeſcētiaꝫ Nā erubeſcētia eſt crimen inglorationis cauſatū ex aliq̄ turpi ꝑpetrato Cū aūt aliquis ſe cognoſcit falſę acquiſiſſe glām. tunc hoc timet manife ſtari.ex cꝰ manifeſtatione incidit ingloriationē ⁊ verecundiā

Quę ſi etiam meritis ꝯqueſitę ſint: q̄d tamen ſapientis adiecerint conſciētię

¶ Hic phia ꝓbat ꝙ gloria mētis acquiſita non ſpectat ad btitudi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

q̄ bonum ſuum nō populari rumore. ſed ꝯſcientie veritate metitur? At ſi hoc ipſm ꝓpagaſſe nomen pulchꝝ videtur ꝯñs eſt vt fedum nō extendiſſe iudicet̃ Sed cum (vti pauloante diſſerui) plu res gentes eſſe neceſſe ſit ad quas vnius fama hoīs neq̄at ꝑuenire: fit vt quē tu eſtimas eſſe glorioſum pro maxima parte terrarum videatur inglorius Inter hec vero popularem grām nec cō memoratione quidem dignam puto. que nec iudicio vero prouenit: nec vn q̄ꝫ firma ꝑdurat.

nem intēdēs tl'em rōeꝫ Illō ñ ſpectat ad beati tudīem de q̄ nulla ē cu ra ſapiēti. ſed de gl'a etꝫ meritꝫ acq̄ſita nulla eſt cura ſapiēti ḡ ꝛc̄. Maior eſt nota. Nam ſapi ens maxime curat bea titudīem cū ſit maxīe fe lix .x. ethi. Minorem ponit in lrā dicēs Que ſcꝫ laudes ſpectātes ad gl'am licet ſint ꝯq̄ſite meritꝫ q̄d tñ adiecerint ꝯſciētie ſapiētꝫ q̄ bonū ſuū metitur ñ rumore ꝓpl'i ſed ꝟitate ꝯſciētie q.d. nihil. Scd'o ꝓbat idem ꝑ locum ab oꝓpo ſitꝫ dicēs. q' ſi pulchꝝū eſt ꝓpagaſſe nomen. ḡ miſeꝝ eſt nomē ñ ꝓpa gaſſe. Sed cum mag- na ꝑte terrarum neceſſe ſit nomen nō eſſe ꝓpagatum necē eſt pro maiori ꝑte miſerum eſſe. Dicit ḡ. q' ſi hoc ipm pulchꝝ videt̃ ſcꝫ ꝓpagaſſe .i. diuul gaſſe nomē .i. gl'am. ꝯñs eſt vt iudicet̃ fœdū nō extēdiſſe nomē. ſꝫ ſicꝫ pau loante diſſerui necē eſt eſſe plures gētes ad quas fama vnius hoīs neq̄t ꝑuenire. fit id eſt ꝯtingit vt pro maxima ꝑte terraꝝ ille videat̃ inglorius quē tu eſtimas gl'oſum Et q2 aliq̄s diceret. ſufficit ad btitudīem q' hō ſit gl'oſus in ꝓpl'o ſuo hñdo fauorē ꝓpl'i. Dicit phia. inter hec bōa q̄ ſunt in oꝑatione ꝟtuoſa nō puto grām ꝓpl'arem dignā ꝯmeōratiōe q̄ nec iudicio recte rōnis prouenit nec vnq̄ꝫ firma ꝑdurat. ¶ Nota q' ſapienti ñ eſt cura de gl'a. q2 dt Macrobius Sapiēs fructū in ꝯſcia pōit. ſtult9 aūt in gl'a. Et Señ. Cōſciām pocius q̄ꝫ famā attēde ſed plerīqꝫ famā. pauci ꝯſciām verētur. ¶ Nota q' fama popularis nō ꝓuenit ex recto iu dicio rōnis. Plus eñ ꝓpl's ſeq̄tur incliātioēm ſenſus q̄ꝫ iudiciū rōnis. Nec etꝫ fama eoꝝ ꝑpetue durat. q2 ſm diuerſas paſſiones vulgi variatur fama ꝓpl'i. vñ vulgares iudicāt ſm ꝯcupiſcētiam nō ſm rei ꝟitatem. pro tanto ſimiles ſunt auibus quarum intuitum nox illuminat ꝛ dies cecat ex quarto huius proſa quarta.

Jam vero q̄ꝫ ſit inane q̄ꝫ futile nobilita

¶ Hic ꝓbat q' gl'a ꝓ ueniens ex nobilitate

ſanguinis etʒ ñ ſpectat ad verã beatitudinem. Et primo oñdit vanitatem hmõi glorię. ſcdo oñdit quid boni ſit in nobilitate. ibi. q ſi qd Dicit primo. Jam vero qs non videat q inane q futile .i. labile ſit nomẽ nobilitatis. q.d. manifeſtũ eſt quę ſcʒ nobilitas ſi refert ad claritudinem .i. ad glam. aliena eſt ab illis. q ſe nobiles eſſe glantur. qd probat per definitionẽ nobilitatis dicens. Nãq nobilitas videt eſſe qdam laus veniens de meritis parentũ. q ſi pdicatio .i. laus facit claritudinẽ nccẽ eſt vt illi ſint clari q pdicant .i. laudant hmõi aũt ſunt parentes. non tu. qre ſi non habes tuã claritatẽ quę ex laude tua pueniat. aliena claritudo non efficit te ſplẽdiduʒ .i. glõſum ¶ Notãdum q nobilitas ſanguinis ẽ inane ꝛ futile nomẽ. qꝛ nihil vere nobilitat hõiem niſi ꝟtus. Vñ Alanus in li. de planctu na. Quid tibi nobilitas qd claꝝ nomen auoꝝ. Si ſeruꝰ viciis factus es ipſe tuis. Itẽ Nobilis eſt eñi ſi qs ꝟtute refulget. Degener eſt ſolus cui mala vita placet. Et pauꝑ henricus. Non pſignę genus nec claꝝ nomẽ auorum. Sed pbitas vera nobilitate viget. Et Señ. Nemo eſt melior altero niſi q rectius ingenium hʒ altero ꝛ ad bonas artes aptius

tis nomẽ qs non videat: q ſi ad claritudinem refert aliena ẽ Videt nãq eẽ nobilitas qdam de meritis veniens laus parẽtum. Q ſi claritudinẽ pdicatio facit: illi ſint clari nccẽ eſt qui pdicantur Quare ſplẽdidum te. ſi tuã non habes aliena claritudo non efficit

¶ Hic oñdit cuiuſmodi bonũ ſit in nobilitate dicẽs. Si qd bonuʒ ẽ in nobilitate illud ſolũ eẽ arbitror vt nobilibꝫ videat eſſe impoſita nccitudo ne a ꝟtute maioꝝ .i. progenitoꝝ degerent ſupple ꝑ mores vicioſos. Meliꝰ eſt eñi a pñe ignobili oñdere ꝛ morigeratũ eſſe q a nobili ꝛ ꝑ vicia degenerare ¶ Notãdum q glandum nõ eſt de nobilitate. qꝛ dt Señ. Si pulcher es lauda naturã. ſi nobilis lauda parentes. ſi ꝟtuoſus ꝛ ſapiens lauda te ipſum ſi diues lauda fortunã. ſi potẽs expecta paulıſꝑ ꝛ nihil eris ¶ Notãdum ſm Tulliũ optima hereditas a pribꝫ tradit liberis oi pꝛimonio pſtantioꝛ .ſ. glia ꝟtutum ꝛ decoꝛ reꝝ geſtaꝝ

Q ſi qd eſt in nobilitate bonũ. id arbitror eſſe ſolum vt impoſita nobilibꝫ neceſſitudo videat. ne a maioꝝ virtute degenerent..

¶ Iſtud eſt ſextũ metꝝ huius tercii quod dr alemanicũ ab inuentore dactylicum a pede pdominante. trimetꝝ a nu

¶ Metrum ſextum libri tercii

Omne hoĩm genus in terris
Simili ſurgit ab ortu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Unus eñ rerum pater eſt
Unus cuncta miniſtrat
Ille dedit phebo radios
Dedit ⁊ cornua lune
Ille homines etiam terris
Dedit. ⁊ ſidera celo
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen
Quid genus ⁊ pauos ſtrepitis
Si primordia veſtra
Auctoremq̃ deum ſpectes
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens
Proprium deſerat ortum.

metro pedum. hypercata lecticũ q̃ꝛ vna ſyllaba ſupabũdat. In q̃ metro phia ꝓbat oĩs hoĩes eſſe nobiles p̃ter vicioſos dicẽs. O ẽe genus hoim in terris cuiuſcũ q̃ꝫ ſit ꝯditiõis ſurgit ab ortu ſimili q̃ꝛ ſm aiãm oĩs ſunt ab vno creatore. Unus eñ eſt pater rex. i. vnus creator ſupple nobilis q̃ cũcta miniſtrat ſupple gubernãdo. ille vnus pater dedit phœbo radios ſuos. dedit lune cornua. dedit hoĩes terris. i. habitare in terris. dedit cœlo ſidera ꝓpter ornamẽtum eius. Hic pater clauſit aĩos mẽbris ſupple corꝑis. animos incꝫ petitos. i. acceptos celſa ſede. i. ĩ cœlo. Igitur nobile germen id eſt nobile principium edit id eſt ꝓducit cũctos mortales. i. homiẽs O homines quid id eſt ad quid ſtrepitis id eſt cum ſtrepitu iactatis genus veſtrum ⁊ proauos veſtros. ſi enim tu ſpectes id eſt ꝯſideres auctorem deum ⁊ primordia veſtra nullus extat id eſt degener id eſt ignobilis niſi fouens id eſt operãns peiora vicijs ſuis deſerat ꝓprium ortũ id eſt deum a quo ꝓceſſit. ¶ Nota q̃ oĩs homiẽs ex ea ꝑte qua ſunt homiẽs ſunt eque nobiles. cum eñ nobilitas ſit q̃dam excellentia contracta ab origine. nobilitas hominis precipue debet attendi ex ea ꝑte qua eſt homo ſcꝫ ex ꝑte anime. Cum igitur in omnibꝫ hominibus ſit eadem origo anima quia oĩs anime ſunt a deo. oĩs homines ſunt eque nobiles. ſolum autem illi ſunt ignobiles qui degenerant a ſua origine. anima aũt a ſua origine producta eſt a deo ⁊ ſimilis eſt deo. ideo illi ſoli a nobilitate degenerant q̃ vicioſis moribus ſimilitudinem dei deturpant quam ex origine contraxerunt. ¶ Nota dicit animos celſa ſede petitos. hoc loquitur more platonico qui voluit oĩs aĩãs ſimul eſſe creatas in cœlo. ⁊ poſtea mitterẽtur in corpora quod non eſt verum. ſed aĩe creãtur in corꝑibꝫ. ẽ loq̃tur more platõico q̃ deus aĩãs receptas in cœlo clauſit mẽbris corporeis. ⁊ de hoc magis videbitur. ix. metro hꝰ tercij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Nota ꝙ oīm hoīm eſt vna origo qꝛ a deo ſunt quem prēm oēs vocamus. ⁊ oēs aīe ſunt a deo. ergo nullius eſt nobilioꝛ alia ſm creationē. licet ſm ingenium bñ. qꝛ ſoli illi ſunt ignobiles qui degenerant ſuā genealogiam cū diſcedunt a ꝟtutibus ⁊ adherent vicíjs

¶ Proſa ſeptima libri tercíj. De voloptatibus enarrat

QUid āt de corpis voluptatibꝰ loquar. quaꝝ appetentia ꝗdē plena eſt anxietatis. ſatietas vero penitentię? Quātos ille morbos. ꝗ̃ intolerabiles dolores q̄ſi quendam frcm̄ nequicię: fructium ſolēt referre corporibꝰ quaꝝ motꝰ quid habeat iucunditatis ignoro. Triſtis vero eſſe voluptatum exitus. quiſquis reminiſci libidinum ſuaꝝ volet. intelliget

¶ Iſta eſt pſa ſeptima huius tercíj. in q̄ phia oñdit btitudinem non eſſe in voluptate. Et p̄mo oñdit hoc de voluptate generalit̃. Scdo de quadam voluptate ſpecialiter. ſecunda. ibi Honeſtiſſima quidem Primū probat dupliciter. ſm qd̄ ponit duas rōnes. ſecunda. ibi. Quę ſi btōs Primo intendit talē rōem. In illis nō ꝯſiſtit beatitudo ad q̄ ſequunt̃ multę incōmoditates. ſꝫ ad voluptates ſequunt̃ mltę incōmoditates ſicut declarat in littera. ⁊ dicit Quid loquar de voluptatibus corporalibꝰ quaꝝ appetentia. i. cupiditas plena eſt anxietatis. qꝛ hō anxiat̃ cum caret eo qd̄ cupit. ſatietas vero. i. plenitudo voluptatū plena eſt penitentia. i. pœna. cum igit̃ voluptatibꝰ ſit ꝯiuncta anxietas ⁊ penitentia in eis ñ conſiſtit beatitudo. ⁊ addit quantos morbos ille voluptates ⁊ ꝗ̃ intolerabiles dolores ſolent afferre corporibꝰ fructium eis quaſi quēdam fructum nequicię ſupple fatis pꝫ. quaꝝ voluptatū motus. i. affectus ꝗd habeat iucunditatis. i. voluptatis ignoro. quiſquis āt volet reminiſci ſuaꝝ libidinū. i. voluptatū ipſe intelliget. i. cognoſcet exitus. i. fines voluptatū eſſe triſtes ¶ Nota ꝙ duplex ē voluptas ſcꝫ intellectualis ⁊ corporalis. Prima eſt pſequenda. ſ. intellectualis qꝛ ꝯſiſtit in ſpeculatio ne aīām beatificans. Scda ē fugienda qꝛ ꝯſiſtit in delectatione ſenſuali corpus mortificans. Vñ Señ. líj. epl̃a dt. Voluptates pręcipuę extirpa quę latronū more nos amplectunt̃ vt ſtrangulent. Et Tullius Voluptas impedit oē ꝯſiliū. atqꝫ (vt ſic dicā) oculos ꝑſtringit mentiū. ⁊ inimica eſt rationi. multū vult cum ꝟtute hr̃e ꝯmercium ¶ Nota ꝙ voluptas plena ē penitentia. Narrat ei Valerius ꝙ cū Demoſthenes phs quęreret amorem Thaidis meretricis vt ꝯſenſum ferret ei. centū talenta petebat. Demoſthenes aſpiciens in cœlū rñdit. pro tanto ꝓcio nō emam tm̄ pñię. ſciebat ei ꝙ voluptatē inſeperabiliter ſequit̃ pna ¶ Nota ꝙ volupta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tes multos morbos afferūt. qꝛ dt Sen̄. q̄dā ep̄la. mltos morbos multa fercula fecerūt. ⁊ vult Ariſt. in ethi. ꝙ laborātes in paſſiōibꝫ venerꝫ ⁊ crapule maxime trāſmutātur ſm corpꝰ. crapula em̄ plures occidit q̄ʒ gladiꝰ

¶ Hic ph̄ia ꝓbat ꝯcluſioēm ſ̄pus poſitam alio mō deducēdo ad inꝯueniēs. ⁊ eſt rō iſta. Si in voluptatibꝫ ꝯſiſteret beatituto ſeq̄retur ꝙ pecudes eēnt btē qđ eſt fl̄m. pecudes em̄ laborāt ad explendam corporis

Que ſi beatos explicare pn̄t. nihil cauſe eſt q̄n pecudes q̄ꝗ beate eſſe dicātur q̄rum om̄is ad explēdam corꝑalem laſciuiam laborat intentio..

voluptatē. vñ dt. Que voluptates ſi pn̄t explicare btōs. nihil cauſe ē id eſt nihil impedit q̄n pecudes iudicētur eſſe beate. quaꝝ om̄is intētio feſtinat ad explēdā corꝑalem laſciuiam

¶ Notandū ꝙ cū fœlicitas ſit bonū nar̄e rōnalis. nullus beſtias fœlicitabit. qꝛ tm̄ genus hūanum viuit arte ⁊ rōne. ¶ Notandum ꝙ ad fugam beſtialium voluptatum hortatur Ariſt. Alexādrum quadā ep̄la dicēs O Alexāder declina a conatibꝫ beſtialium voluptatū q̄ corruptibiles ſunt. carnalis em̄ aꝑpetitus inclinat ad corꝑales voluptates que ꝯtriſtant intellectum Et ſubdit Conatus voluptatum generat carnalem amorem. hic gnāt auariciā. hec generat deſideriū diuitiaꝝ q̄ gnānt inuerecūdiam. inuerecūdia ꝑ̄ſumptioēm. ꝑ̄ſumptio infidelitatem. infidelitas latrocinium. ꝓpter q̄ mala vitāda eſt voluptas.

¶ Hic ph̄ia oñt ꝙ beatitudo ñ ꝯſiſtit in q̄dā ſpeciali voluptate. ſ. in matrimonio q̄ licita eſt ꝓpter gnātioēm prolis intēdēs talem rōnem

Honeſtiſſima q̄dem ꝯiugis foret liberoꝝq̄ꝫ iocūditas. ſʒ nimis e natura dictum eſt. neſcio quē filios inueniſſe tortores. q̄ꝝ q̄ʒ ſit mordax q̄cūqꝫ ꝯditio neqꝫ alias exꝑtum. neqꝫ nunc anxium neceſſe eſt admonere. In quo. Euripidis mei ſentētiam ꝓbo. qui carētem liberis infortunio dixit eſſe felicem.

In illa voluptate non ꝯſiſtit fœlicitas q̄ habꝫ anxietatem ſibi annexā ſed voluptas matrimonij eſt hm̄ōi ſicꝫ tangit in lrā. vñ dt Jocūditas ꝯiugis ⁊ liberoꝝ foret hoēſtiſſima. ſed nimis ē extra naturam dictuꝫ qꝛ nar̄a abhorret qđ volo dicere. qꝛ neſcio. i. taceo quē. i. aliquē. inueiſſe. i. habuiſſe filios tortores quoꝝ filioꝝ q̄ʒ ſit mordax. i. anxia q̄cūqꝫ conditio ſiue bona ſiue mala non neceſſe eſt te admonere. alias expertum eſt. Necqꝫ neceſſe eſt admonere te nunc anxium In quo ego aꝑprobo ſententiam Euripedis mei philoſophi qui dixit. carentem liberis infortunij fœlicē ēe ¶ No

tãdum ꝙ anxietas ineſt pͥbus ꝓpter maliciam filioꝝ. Narrat eñ Euripides tropius in hyſtoria rhomanoꝝ. ꝙ Demetrides in ſuos ſeuiẽs filios duos ex eis interfecit. ⁊ cuꝫ ꝑſequeret̃ terciũ ille ꝯgregato exercitu obſedit prẽm. Pꝛ ãt videns ſe non poſſe euadere ſeipſum interfecit. Etiã pꝛ anxiat̃ de bonis filijs ꝓpter intẽſam dilectionem eoꝝ ⁊ promotionẽ quib; ſi aliquid aduerſi ꝯtigerit. pꝛ reputat ſe infœlicẽ. Ex quo pꝫ ꝙ voluptas coniugalis hꝫ anxietatem ſibi annexam.

Metꝝ ſeptimũ libri tercij.

Habet hoc voluptas oĩs
Stimulis agit fruentes
Apiumqꝫ par volantum
Ubi grata mella fudit
Fugit. ⁊ nimis tenaci
Ferit icta corda morſu

Iſtud eſt metꝝ ſeptimũ hꝰ tercij quod dꝛ anacreuntiũ ab inuẽtore. iambicum vł anapeſticũ a pede pꝛedñante. qꝛ hꝫ primũ pedẽ anapeſtũ. ⁊ reliquos iãbos et eſt dimetꝝ. i. quattuoꝛ pedũ. catalecticũ qꝛ deficit ſylł̃a. Nam poſt tres pedes remanꝫ vna ſylł̃a de quarto pede. In quo metro phia oñdit q̃d mali ꝯſeq̃tur oẽm voluptatem. oĩs eñ voluptas p̃ter anxietatem ſibi annexã eſt tranſitoria qꝺ ꝯfirmat ꝑ qꝺdam exẽpluꝫ. Oĩs voluptas hꝫ hoc qꝺ dicam qꝛ voluptas agit. i. vexat fruentes ſtimulis. i. punitionib;. ⁊ eſt par. i. ſimilis ſtimulis apiũ volãtum. vbi pro poſtq̃. apis fudit g̃ta mella fugit ⁊ ferit corda icta. i. ꝑcuſſa anxietate nimis tenaci morſu. q. d. iucunditas voluptatis nimis eſt tranſitoria ſed anxietas quã affert nimis eſt ꝑmanſura. Notandũ licet oĩs voluptas corporalis p̃mo delectet ⁊ poſtea pungat ad modũ apuꝫ. tñ hoc maxime inueniť in voluptate venerea ad cuiꝰ fugam Ariſtoteles hortabať Alexandꝝ dicens. O clemens impatoꝛ noli te multũ inclinari ad coitũ. qꝛ coitus eſt quedã ꝓprietas porcoꝝ. Que igitur tibi gł̃a ſi exerceas viciũ beſtiaꝝ ⁊ actus brutoꝝ. Crede mihi indubitãter ꝙ coitꝰ eſt deſtructio corporis. abbreuiatio vitę corruptio ꝟtutum. legis trãſgreſſio. ⁊ gñat fœmineos mores. Qualiter ãt ſit fugiẽda delectatio venerea docet Alanus in de planctu naturę dicens. Si venerẽ fugare velis loca tꝑa vita. Nam locus ⁊ tꝑs pabula donat ei. Et pauꝑ henricꝰ loquens de amore dꝛ. Proſcribat igiť gladijs ⁊ fuſtib; ipſum. Et fugiendo fuga quẽ fuga ſola fugat

Proſa octaua libri tercij.

Mentio ſupra noĩatoꝝ id eſt diuitiarum. dignitatũ. regnorum. glorię. voluptatum.

Iſta ẽ octaua proſa hꝰ tercij in qua phia oñdit quantis malis ſint implicita p̃dicta bona. in q̃b; aliqui poſuerũt fœlicitatem. ſcꝺo oñdit q̃ exilia ſunt corꝑis bo

Nihil igitur dubiũ eſt q̇n he ad beatitudiẽm via deuia quedã ſint. nec ꝑducere queq̄ꝫ eo valeant ad qđ ſe ꝑducturas eſſe ꝓmittunt. Quantis ỽo implicite malis ſint: breuiſſime mõſtrabo Quid em̄. pecuniam ne cõgregare conaberis. ſed eripies habenti: Dignitatibꝫ fulgere velis. dãti ſupplicabis. Et qui preire cereros honore cupis poſcendi humilitate vileſces Potentiam ne deſideras. ſubiectoruꝫ inſidijs obnoxius: periculis ſubiaceb Gloriam petis. ſed per aſpera queqꝫ diſtractus: ſecurus eſſe deſiſtis. Voluptariam vitam degas. ſed quis nõ ſpernat atqꝫ abijciat viliſſime fragiliſſimeqꝫ rei corꝑis ſeruum.

na ibi. Jam ỽo. Primo đt. Nulli dubiũ eſt p̄dicta ꝯſiderãti quin he vie q̇bꝫ nituntur homines ad beatitudiẽm ꝑuenire ſunt q̄dam deuia nec valeãt quemq̄ꝫ ꝑducere eo id eſt illuc ad qđ ꝓmittũt ſe eſſe ꝑducturas Quãtis ỽo malis ſint implicite breuiſſiẽ mõſtrabo Quid em̄ ſupple iſtoꝝ eſt ſine malo. q. nihil. vñ ſubdit pecuniaꝫ ꝯgregare ne conaberis id eſt laborabis ſed eripies habenti ⁊ ita implicaberis malo violẽtie Vis fulgere dignicatibꝫ. danti ſupplicab ⁊ q̇ cupis ceteros preire honore tu vileſces humilitate poſcendi. Potentiam ne deſideſideras. ſubiacebis periculis ſubiectorum Glãm petis. ſed ꝑ aſpera diſtractus ſecurꝰ eſſe deſiſtis. Voluptariam vitam degas. ſed quis non ſpernat atqꝫ abijciat tanq̄ꝫ contemptibilem ſeruum viliſſime ⁊ fragiliſſime rei ſcilicꝫ corporis. ¶ Notandum ꝙ homo querens pecuniam incidit ĩ malum violentie. quia omnis pecunioſus eſt violentus ꝑmo ethicorum. Sed querens honores ⁊ dignitates humiliando ſe alijs ſupplicabit. Sed đt Seneca in libro de beneficijs Moleſtum eſt ỽbum ⁊ oneroſum demiſſo vultu dicere. rogo. Querens autem potentiam ⁊ gloriam oportet ꝙ ꝓpter potentiam ⁊ gloriam defendendam perſecutionibꝫ imꝓborum ſe obijciat. ⁊ ſic ſecurus eſſe deſiſtit. Querens autem vitam voluptuoſam oportet ꝙ corpori ſeruiat. Sed đt Seneca Maior ſum ⁊ ad maiora genitus ſum q̄ꝫ ꝙ ſim mancipium id eſt ſeruus mei corporis qđ nõ aliter aſpiciã q̄ꝫ aliqđ vinculum mee libertati circumdatum.

Jam ỽo q̇ bõa pre ſe corporis ferunt.

¶ Hic phia ꝓbat in ſpeciali q̄ꝫ vilia ſunt bona corꝑis que aliq̇

ꝗ exigua ꝗ fragili poſſeſſione nituntᷣ. Num em̄ elephantos mole. thauros. robore ſuperare poteritis? Auz tigres velocitate pregibitis? Reſpicite celi ſpacium. firmitudinē. celeritatē Et aliqn̄ deſinite vilia mirari. Qđ quidem celū non his potius eſt: ꝗ ſua qua regitᷣ ratione mirandum

reputant eximia bona. Scđo breuiter recolligit ſupradicta. ibi. Ex quibus oibꝫ Primo oñdit intētum de magnitudine. firmitudīe. ⁊ corporis agilitate. ſcđo de pulchritudine. ibi. Forme vero. Primo oñdit ꝙ homo nō debet mirari de magnitudine. fortitudine. ⁊ agilitate corporis. qꝛ illa excellentius inueniuntur in brutis ꝗ in hominibus dicēs. Jam vero qui ferunt. i. cupiunt bona corporis pre ſe id eſt grā ſui tanꝗ ſint optima. ꝗ exigua. i. valde vilia. ꝗ fragili poſſeſſione nitūtur. i. laborant. Num em̄ elephantos mole. i. magnitudine. ſupetare. i. excedere poteritis. ⁊ tauros robore. i. fortitudine. Num tigres pregibitis velocitate. Reſpicite ſpaciū. i. magnitudinē cœli. firmidinē. i. fortitudinē cœli. celebritatem. i. velocitatē eius. ⁊ aliquando deſinite. i. ceſſate mirari vilia. i. inferiora bona. quod q̄dem cœlum nō his p̄dictis potius immo multominus mirādum eſt ꝗ ſua rōne. i. intelligentia qua regitur. Sic ſimiliter in homine multo magis laudanda ſunt bona rōnis ꝗ bona corporis ¶ Nota ꝙ bona corporis ſicut magnitudo. fortitudo. agilitas. nō multum ſunt mirāda. Quia dicit Señ. Non magnitudine ⁊ corporis velocitate magne res gerūtur ſed virtute. Vñ Cato. Conſilio pollet cui vim natura negauit. Itē Señ. Excellentia ingenij p̄t latere ſub quacūꝗ pelle. ¶ Nota ſm Iſidoꝝ in libro ethimologiaꝝ. Elephātem greci a magnitudine corporis putāt dictum eo ꝙ formā montis preferat. Apud indos vero dꝛ barro eo ꝙ vox eius barritꝰ dꝛ dentes eius ebur. roſtꝝ eius promuſcida dꝛ ¶ Nota ſm Iſidoꝝ. Tigris eſt beſtia varijs coloribꝫ diſtincta mirabilis velocitatis. ex cuiꝰ noie q̄dam fluuius tigris appellatᷣ qui rapaciſſimus eſt oim̄ fluuioꝝ. ¶ Et ſciēdum ꝙ pro beſtia dꝛ hec tigris. in gtō tigris vel tigridis. ſed ꝓ fluuio dꝛ tm̄ hic tigris. ⁊ in gtō huius tigris

Forme vero nitor vt rapidꝰ eſt. vt velox ⁊ vernalium floꝝ mutabilitate fugacior. Et ſi (vt ariſtoteles ait) linceis oculis hoīes vterentur vt coruz viſus obſtātia penetrarz Nōne introſpectis

¶ Hic philoſophia oſtendit intentum de pulchritudine forme. ſupple ꝙ ſit exile bonuz quia eſt tranſitoria. ⁊ qꝛ eſt tm̄ ſuperficialis Et dicit. Vero pro ſed nitor. i. pulchritudo forme. vt. i. ꝗ rapidus eſt. vt id eſt ꝗ velox ⁊ ꝗ ve

viſceribꝫ. Alcibiadis ſupꝑficie pulcher
rimum corpus turpiſſimum videret.
Igitur te pulchrum videri non tua na
tura: ſed oculorum ſpectantium red/
dit infirmitas. Sed eſtimate ꝙꝫ vultꝭ
nimio corporis bona. dū ſciatꝭ h̄ quod
cunqꝫ miramini: triduane febris igni
culo poſſe diſſolui. Ex q̄bꝫ omnibꝫ illđ
redigere in ſummam licet. ꝙ hęc nec p̄
ſtare quę pollicētur bona poſſunt. nec
omnium bonorum congregatione per
fecta ſunt. ea nec ad beatitudiēm. qua
ſi quidam calles ferunt. nec beatos ip
ſam perficiunt.

lociter eſt tranſiēs. ⁊ eſt
fugatior. i. mutabilior
mutabilitate floꝝ ver/
naliū. q. d. ſatis euidēs
eſt Vn̄ ſi homiēs vterē
tur linceis oculis vt ait
Ariſt. ita vt eoꝝ viſus
penetraret obſtantia. ſ.
corpa nōne illud corpꝰ
Alcibiadis ſupꝑficie pl'
cherrimū introſpectis
viſceribꝫ turpiſſimū vi/
deretur. q. d. ſic. Ex q̊
ↄcludit phīa. Igitur te
pulchꝝ videri nō facit
tua natura. ſed infirmi
tas ocłoꝝ ſpectātium.
Et ſubdit. Sꝫ eſtima
te ꝙꝫ nimio vultis bona
corꝑis dum ſciatis hoc
qđcūqꝫ fuerit de bonis
corꝑis poſſe diſſolui ig
niculo. i. calore febris
triduane. Febris enim
acuta ſ̄m medicos qn̄qꝫ tercio die perimit. Et tūc breuiter recolligit ſu
pradicta dicēs Ex quibus om̄ibꝫ licet redigere in ſummam ꝙ hęc ſcꝫ pre
dicta bona nō pn̄t preſtare ea quę pollicentur id eſt promittunt nec per/
fecta ſunt congregatione omnium bonorum nec ad beatitudinem ferūt
quaſi quidam calles id eſt vie. nec ipſa perficiunt beatos.

¶ Notandum ꝙ pulchritudo corporis non eſt durabilis. quia di/
cit virgilius O formoſe puer nimium ne crede colori. Alba liguſtra ca/
dunt vaccinea nigra leguntur. ¶ Notandum ꝙ communiter dici
tur ꝙ viſus linceus obſtantia corpora penetrat. ſed illud nec ab Ariſto
tile neqꝫ ab aliquo auctentico inuenitur. Unde Iſidorus in libro ethy
mologiarum loquens de lince dicit. ꝙ linx dictus eſt quia in luporum
genere numeratur. beſtia maculis diſtincta tergo vt pardus. ſed ſimilis
lupo. cuius vrinam conuerti in duriciem precioſi lapidis dicunt qui li/
gurus appellatur. nihil autem dicit Iſidorus de penetratiōe viſus

¶ Nota ꝙ Alcibiades mulier fuit pulcherrima quam videntes
quidam diſcipuli Ariſtotilis duxerunt eam ad Ariſtotilem vt ipſam vi/
deret. qua viſa dixit. Si homines linceos oculos haberent vt queqꝫ ob
ſtantia penetrareut. introſpectis viſceribus corpus quod apparet pul/
cherrimum turpiſſimum videretur.

¶ Seq̄tur metꝝ octauum tercij libri.

¶ Metrū octauum libri tercij.

Heu q̄ miſeros tramite deuio
Abducit ignorantia
Non auꝝ in viridi quęritis arbore.
Nec vite gemmas carpitis
Non altis laq̄os montibꝫ abditis
Ut piſce ditetis dapes
Nec vobis capreas ſi libeat ſequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos q̄netiā fluctibus abditos
Norunt receſſus ęquoris.
Quę gemmis niueis vnda feracior
Uel quę rubentis purpurę
Nec nō quę tenero piſce vel aſperis
Preſtent echinis litora
Sed q̄nam lateat qđ cupiunt bonum
Neſcire cęci ſuſtinent.
Et qđ ſtellifeꝝ trans abijt polum
Tellurę demerſi petunt

¶ Iſtud eſt octauum metꝝ hui⁹ tercij. cuius primus v̄ſus đr metrū aſclepiadiacum ab inuentore. choriambicuꝫ a pede predn̄ante. Secundus v̄ſus đr metꝝ archilogicum ab inuentore. iambicū a pede p̄dominante In quo metro phia deplangit errorem hoim qui in q̄rēdo minima bona ſunt prudentes. ſed i quęrendo ſummū bonū abducunť ignorātia Primo facit hoc. ſcđo p̄catur vt hoīnes tediati falſis bonis redeant ad verū bonum. ſcđa ibi Quid dignuꝫ. Dicit g̊. Heu eſt interiectio dolentis et eſt diſſyllaba ꝓpter metruꝫ quę ignorontia abducit miſeros deuio tramite id eſt tranſuerſa via ſupple a vero bono. vos hoīes non quęritis auꝝ in viridi arbore. nec carpitꝭ gemmas in vite. vos non abditꝭ id eſt non abſconditis laqueos ꝑ captura piſcium in altis mōtibꝫ. vt ditetis dapes piſce. ⁊ ſi vobis liceat ſeq̄ capreas non captatis. i. non acceditis vada tyrrhena. i. mare tyrrhenuꝫ qđ eſt in Italia. quinetiā pro certe hoīes norunt. i. nouerunt ipſos receſſus abditos. id ē abſconditos fluctib⁹ ęquoris. etiā homines norunt quę vnda ſit feracior rubentis purpurę id eſt conchilioꝝ quoꝝ ſanguine fit purpura. Et homines norunt quę litora p̄ſtant id eſt abundent. tenero piſce vel aſperis echinis. i. talibus piſcibus. ſed quonā id eſt mihi lateat bonū ſcꝫ beatificum qđ cupiunt. neſcire ſuſtinent cęci exiſtentes. ⁊ illud bonuꝫ quod abijt trans polū ſtellifeꝝ illud hoīes demerſi cęcitate ignorantię petunt tellure. i. quęrunt in terra ¶ Notandū ꝯm Iſidoꝝ li. ethimologiaꝝ. Caprea ē agreſtis capra quę qꝛ acutiſſime videt. greci eaꝫ pōdo idā

appellauerāt. ¶ Notādum ſm Iſidorum ꝙ echinus eſt piſcis par uus ſemipedalis qui adherendo videtur retinere nauem. ꝛ eſt piſcis aſp rimus ad modum ericij ad edendum ſatis ſuauis.

¶ Hic ꝓcatur phia vt poſt tedium falſoꝝ bonoꝝ homīes redeāt ad veꝝ bonum ꝛ dt. Quid dignū ego impcer ſtolidis mētibꝫ hominum q.d. nihil aliud niſi h ꝙ hoīes ābiāt ipos honores ꝛ opes ꝛ cū parauerint. i. acqſiuerint ſibi falſa bōa graui mole .i. tedioſa ſolicitudine tandem tedio ducti cognoſcāt ṽa bona ¶ Notandum ꝙ iſta deprecatio phie nō eſt ex maliuolētia ſed ex benignitate. ꝛ ideo nō optat ꝙ homiēs ꝑmaneāt in deſiderio bonoꝝ tꝑalium. ſꝫ vt illō deſiderium magis ſit eis mediū ꝑducēdi ad veꝝ bonum. Nec ipſa impꝛcatur cupiditatem vel ambitioēm honoris adeſſe ſed vt qbus adeſt ꝑ hoc ad veꝝ bonum deducantur.

Quid dignū ſtolidis mētibꝫ impcer
Opes. honores. ambiant
Et cum falſa graui mole parauerīt
Tum vera cognoſcant bona

¶ Proſa nona libri tercij.

¶ De terrenis actibꝫ. de veris inātea.

HActenus mendacis formā felicitatis oſtendiſſe ſuffecerit. quā ſi ꝑſpicaciter intueris. ordo eſt deinceps q̄ ſit ṽa mōſtrare. B. Atq̄ video inquā nec opibꝫ ſufficiētiā. nec regnis potentiam. nec reuerētiā dignitatibꝫ. nec celebritati glāam. nec leticiā voluptatibꝫ poſſe ꝯtingere. P. An etiam cauſas cur id ita ſit deprehendiſti? B. Tenui quidem veluti rimula mihi videor intueri. ſed ex te cognoſcere apertius malim. P. Atq̄ ꝓmptiſſima rō eſt

¶ Iſta eſt nona ꝓſa huius tercij in qua phia vult oñdere q̄ ſit vera beatitudo. Et primo ꝯtinuat dicta dicendis. ſcđo aſſignat cām falſe fœlicitatis. tercio oñt q̄ ſit ṽa fœlicitas. ſcđa ibi. Qđ em̄. tercia ibi. Habes igitur. Primo dt. Hactenus id eſt hucuſq; ſufficiat formam mēdacis fœlicitatis .i. falſe. quā ſi ꝑſpicaciter intueris .i. cōſideres. ordo eſt .i. reſtat monſtrare deinceps .i. poſtea q̄ ſit vera fœlicitas Et dicit Boetius Ego video nec opibus ſufficientiam poſſe contingere. nec regnis potentiam. nec dignitatibus reuerentiam. nec celebritati gloriam. nec le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ticiam voluptatib⁹ que tñ videntur ꝓmittere. ⁊ ſic falſa fœlicitas ē in eis
Et dicit phia. Nunq̄d tu dep̄hendiſti cauſas cur illud ita ſit. Et dꝛ Bo
etius. Ego videoꝛ intueri. i. cognoſcere tenui rimula. q. d. non plene ſed
imperfecte video illas cauſas ſꝫ apertius cognoſcere mallē. i. magis vellē
ex te. Et dicit phia. Atqui pro certe rō. i. cauſa falſe fœlicitatis promp/
tiſſima eſt ¶ Nota ꝙ falſa fœlicitas dꝛ mendax ex eo ꝙ non adimplet
quod promittit. Diuitie em̄ promittunt ſufficiētiam. reuerētiam. quam
non conferūt ſicut patet ex p̄dictis ¶ Nota ꝙ cognitio falſe fœlici/
tatis vtilis eſt. quia cognitio mali expediens eſt ad cautelā ſcd̄m Alanū
in de planctu nature. qꝛ malū non vitatur niſi cognitū ⁊ quia noticia ma
li ducit in cognitionē boni. per oppoſituꝫ igitur vult phia primo aſſigna
re cauſas falſe fœlicitatis. ⁊ tunc oſtendere que ſit vera fœlicitas

¶ Hic phia aſſignat
cauſam falſe fœlicitatꝫ
⁊ declarans eā oñdit ꝙ
ſufficiētia. potētia. ⁊ re
uerentia. gloria ⁊ leticia
ſint vnuꝫ in re. ſecundo
oñdit quō hoies iſta ſe
parant ab inuicē. ſcd̄a
ibi. Hoc igit̄ quod eſt
vnū. Primo dꝛ ꝙ cauſa
falſe fœlicitatis ē ꝙ er/
roꝛ human⁹ id quod ē
ſimplex ⁊ indiuiſum na
tura ſeparat. i. diuidit.
⁊ erroꝛ humanus tradu
cit a vero bono ⁊ perfe
cto ad flm̄ ⁊ ad imper/
fectū bonū. Et tunc de
clarat iſtam cām oñs ꝙ
reuerentia. potentia. et
omnia talia ſunt vnū ⁊
idem in re. ⁊ p̄mo oñdit
potentiam idem eſſe cū
ſufficientia. ⁊ dꝛ An tu
arbitrarꝫ illud qd̄ nihi
lo indigeat illud egere
potentia. Et rn̄det boe
tius. Minime inquā.
Phia approbat dicens
Recte tu quidem rn̄/
des. nam ſi quid eſt qd̄
valentie imbecillioris
. i. potentie debilis in vl

¶ Quod em̄ ſimplex ē indiuiſumq̄ꝫ na
tura. id erroꝛ human⁹ ſeparat ⁊ a vero
atq̄ꝫ ꝑfecto ad falſum imꝑfectumq̄ꝫ tra
ducit. An tu arbitraris qd̄ nihilo indi
geat egere potētia? B. Minime inq̄ꝫ.
P. Recte tu q̄dem Nam ſiquid eſt qd̄
in vlla re imbecilliorꝫ valētie ſit. in hac
p̄ſidio neccē eſt egeat alieno. B. Ita eſt
inq̄ꝫ P. Igit̄ ſufficiētie potentieq̄ꝫ vna
ē eadēq̄ꝫ natura. B. Sic videt̄. P. Ex
vero hmōi ſit ſpnendum ne eſſe cenſes
an ꝯtra oim̄ rex veneratione digniſſi/
mum. B. At hoc inq̄ꝫ. ne dubitari qui
dem p̄t. P. Addamus igit̄ ſufficientie
potentieq̄ꝫ reuerentiam. vt hec tria v/
num eſſe iudicemus.. B. Addamus
ſiquidem vera volumus confiteri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

la id eſt in aliqua re neceſſe eſt ꝙ hoc egeat alieno preſidio Et dt Boeti
us Ita eſt inqͣ. Concludit ergo phia di. Igitur vna ⁊ eadem eſt natura ſuffi
cientie ⁊ potẽtie. ⁊ dt Boetius. ſic videtur. Tũc oñt dignitatem eſſe ean
dem cum predictis dicẽs Qd vero hmõi eſt ſcꝫ ſufficiẽs ⁊ potẽs nũquid il
lud cenſes id eſt iudicas ſpernẽdum tãqͣ indignum. an ↄtra nõ ſpnẽduꝫ
ſed digniſſimum omĩ veneratione. Rñdit boeti⁹ Nõ pt dubitari qn hoc
ſit digniſſimũ omĩ veneratiõe. Et phia. addam⁹ ergo ſuffi ciẽtie ⁊ potentie
reuerentiam ꝙ hec tria vnum iudicem⁹. Et dt Boetius. Addamus ergo ſi
volumus vera ↄfiteri. ¶ Notãdum ꝙ potẽtia eadem eſt ſufficientia.
ꝙ enĩ aliquid omnino ſit ſufficiens ita ꝙ nullus egeat ⁊ tñ careat poten
tia. ↄtradictionem includit. ſi careret potẽtia reſpectu alicuius poſſibil
non eſſet omnino ſibi ſufficiẽs. ¶ Notandum cuicũqͣ ineſt ſum-
ma ſufficientia ⁊ ſumma potentia. eidem ineſt ⁊ ſumma reuerentia. In-
quãtum enĩ aliquid habet rõnem principij. intantum eſt dignum reuerẽ
tia. vñ filij reuerẽtur patres qꝛ ſunt pncipiũ eſſe eorum. ⁊ ſerui dominos
qꝛ ſunt principia ſeruoꝝ in mandato mouentia eos per imperium. ⁊ re
ueremur viros virtuoſos quia ſunt principia gubernantia vitam politi
cam potentia autem dt rõnem principij. vnde illud eſt maxime principi
um qd eſt potentiſſimum. ⁊ ideo tale reuerendiſſimum.

P. Quid vero inquit: obſcurũ ne hoc at
qͣ ignobile cenſes eſſe. an omĩ celebri-
tate clariſſimũ: Cõſidera vero ne qd ni
hilo indigere qd potẽtiſſimũ. qd honore
digniſſimũ eſſe ↄceſſum eſt. egere clari
tudine quã ſibi preſtare nõ poſſit. atqͣ
ob id aliqua ex pte videatur abiectius
B. Non poſſum inquã qn hoc vti eſt
ita etiam celiberrimũ ẽe ↄfitear P. Cõ
ſequẽs igitur eſt vt claritudiẽm ſupioribꝫ
tribꝫ nihil differre fateamur. B. Con
ſequitur inqͣ. P. Qd igitur nulli⁹ egeat
alieni. qd ſuis ↄcta viribꝫ poſſit. qd ſit

¶ Hic oñt pdictis
eſſe ãnexam glãꝫ ⁊ leti
ciam dicẽs Quid vero iu
dicas. Illud qd eſt ſuf-
ficiẽtiſſimũ. potẽtiſſim
reuerẽdiſſimũ, eſt ne hoc
obſcurum ⁊ ignobile.
vel eſt clariſſimũ omĩ ce
lebritate. id eſt gloria.
Rñdet Boetius. ego
ↄfiteor illd eſſe celeber
rimũ id eſt glõſiſſimũ.
ſicut eſt Tunc phia cõ
cludit dicens Conſe-
quens igitur eſt vt fate
amur claritudiẽm id ẽ
glãm nihil differre a tri
bus ſupioribꝫ Et dicit
Boetius Cõſequitur inqͣ
Tũc oñdit idem de le-
ticia dicens. Illud qd
nulli⁹ alieni egeat ⁊ qd
cũcta ſuis viribꝫ poſſit
qd eſt reuerẽdũ ⁊ claꝝ
nõne hoc ẽ letiſſimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

claꝝ atq; reuerēdum. nonne hoc etiam conſtat eſſe letiſſimū? B. Sed vñ hu// ic inq̄ꝫ tali meror vllus obrepat. nec co gitare q̄dem poſſum. P. Quare plenū eſſe leticię ſiq̄dem ſupiora manebūt ne ceſſe eſt ꝯfiteri. Atqui illud quoq; ꝑ ea dem neceſſariū eſt ſufficientię. potētię. claritudinis. reuerentię. iucunditatis noīa quidem eſſe diuerſa. nullo modo vero diſcrepare ſubſtātiam. B. Neceſ ſe eſt inq̄ꝫ

Rñdet Boetius. non poſſum cogitare vñ tali vllꝰ nœror obrepat. i. intret. Tunc cōcludit phīa dicens. Si ſupiora manebunt ꝓpa necē ē illud plœnū eſſe leticię ⁊ ꝑ eadem ꝯceſſa necē ē eſſe noīa diuerſa ſuffi/ cientię. potentię. claritudinis. reuerentię. ⁊ iucūditatis. ſed ſubſtātiam eoꝝ nullo mō diſcrepare. qđ ꝯcedens Boetiꝰ dicit. Necē eſt inq̄ꝫ

Notandum ꝙ oēs creaturę ꝯparāť ad deū ſicut effectus ad ſuam cām. ⁊ q̄ꝛ noticia cuiuſlibet cauſę relucet in ſuo effectu necē eſt ipſiꝰ dei hr̄e noticiā. ꝑ effectum ⁊ noticiā cū laude. q̄ꝛ effectus dei repñtant ipſum ſub rōne bonitatis ⁊ ꝑfectionis q̄ eſt materia laudis. cū igiť glā ſit clara cū laude noticia necē eſt ṗncipium oīm reꝝ qđ eſt ſufficiētiſſimū. potētiſſimū. ⁊ reuerēdiſſimū. etiam eſſe glōſiſſimū Notandū ꝙ ſufficiētiſſimo nullū bonū deeſt. ⁊ tale hꝫ appetitū quietatū in bono adepto. q̄es āt appetitꝰ in bono adepto eſt leticia. g̊ bonū ſufficiētiſſimū etiā eſt letiſſimū Nota ꝙ oīa iſta ſufficiētia. potētia. reuerētia. glā ⁊ leticia. ſunt vnū in ſbīa. non āt ſunt vnū in ſbīa ſicut aggregatū ex diuerſis reb9. tunc eīm eſſet ibi ꝯpoſitio qđ repugnat potētiſſimo ⁊ digniſſimo eo ꝙ ſimpliciora digniora ſunt ꝯpoſitis. ſꝫ de hoc poſtea meliꝰ patebit

P. Hoc igiť qđ eſt vnū ſimplexq; na// tura. prauitas humana diſꝑtit. Et dū rei q̄ ꝑtibus caret: ꝑtem conať adipiſci nec portionem quę nulla eſt. nec ipſam quā minime affectat: aſſeq̄ť. B. Quo nam inq̄ꝫ modo? P. Qui diuitias in// quit petit. penurię fuga. de potētia nihil laborat. viľ obſcuruſq; eē mauult.

Hic phīa oñdit q̄liter hoīes illud qđ eſt vnū re diuidūt. ſcđo mouet dubitatōem. ibi Quid igiť inq̄ꝫ. Primo oñdit quō hoīes diuidūt illđ qđ eſt vnū. ⁊ đt. Illud qđ eſt vnū ⁊ ſimplex natura illud diſpertit. i. diuidit prauitas hūana. i. prauus error hoīm q̄rendo vnum ſine alio et dum hoīes conanť. i. laborant adipiſci ꝑtem rei q̄ſę ꝑtibus caret. hō

Multas etiam ſibi naturales quoqꝫ ſubtrahit voluptates ne pecuniã quã parauit amittat. Sed hoc modo nec ſufficientia quidem contingit ei quem valentia deſerit. quem moleſtia pũgit quem vilitas abijcit. quem recondit obſcuritas. Qui ꝟo ſolum poſſe deſiderat. profligat opes. deſpicit voluptates. honoremqꝫ potentia carentem. glãm quoqꝫ nihilipendit. Sed hunc quoqꝫ ꝙ̃ multa deficiant vides. Fit enĩ vt aliqñ neccãrijs egeat. vt anxietatibꝫ mordeatur. Cumqꝫ hec depellere nequeat: etiam id quod maxime petebat potens eſſe deſiſtat. Similiter ratiocinari de honoribꝫ. gloria voluptatibꝫ licet. Nam cum vnumquodqꝫ hoꝝ idez eſt qđ cetera ſit. quiſquis hoꝝ aliqđ ſine ceteris petit: nec illud ꝗdem quod deſiderat apprehendit.

nõ aſſeqtur vllam portiõem id eſt ꝑtem. nec ipam rem integrã quã affectat. Et querit boetius. Om̃ mõ diuidũt hoĩes iſta. Dicit phia ꝙ petit diuitias ꝓpter fugam penurie id ẽ cã ſufficiẽtię nihil laborat de potẽtia ſed mauult id eſt magis vult eſſe vilis id eſt indignus ⁊ obſcurus. i. inglori⁹. ⁊ ita nihil curat de dignitate ⁊ glĩa. talis etꝫ ſubtrahit ſibi multas voluptates nãles ne amittat pecuniã quã parauit id eſt lucratus eſt. Sed h̃ modo ne ſufficientia ꝯtingit ei quẽ valentia id eſt potẽtia dſerit. quem moleſtia pungit. quem vtilitas. i. reuerẽtia abijcit. quẽ obſcuritas. i. infamia recõdit. q. d. nõ. Tũc oñt idem de potẽtia dicens Qui ꝟo ſolũ deſiderat poſſe. i. potẽtiã ille ꝓfligat. i. diſꝑgit opes. deſpicit vuluptates ⁊ honorem carentem ꝑotentia. ⁊ nihilipẽdit glĩam. ſed vides ꝙ̃ multa huic deficiant. Fit enĩ aliqñ vt talis egeat neceſſarijs. vt mordeatur anxietatibus. Et cum nequeat iſta. depellere etiam illud quod maxime petebat. deſiſtit eſſe potens. Similiter licet ratiocinari de alijs tribus ſcꝫ de honoribus. de gloria. de voluptatibus. ſicut de predictis duobus. nam cum vnumquodqꝫ horum ꝑfecte acceptum ſit idem quod cetera vt declaratum eſt. quiſquis petit aliquid horum ſine ceteris non apprehendit illud qđ deſiderat.

¶ Notandum qui querit ꝑtem rei indiuiſibilis partem nõ inueẽiet nec ipam rem cuius ꝑtem querit. quia in rerum natura indiuiſibile ꝑtem nõ habet. cũ igiť ꝑdicta q̃nqꝫ. ſcꝫ ſufficiẽtia. reuerẽtia. ⁊c̃. ex ꝑte rei ſint vnũ ⁊ indiuiſibilia. licet differãt nõibꝫ. qui ꝗrit vnũ ſine alio nõ inueniet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Notandū ꝙ iſta quincꝫ prout inueniunt̃ in rebꝫ ſenſibilibꝫ in qͥ/
bꝫ hn̄t eſſe mō impfecto ⁊ diminuto. ſic vnū inuenit̃ ſine alio. Inqꝫtum
āt accipiunt̃ ſm eſſe perfectū ⁊ ſm eſſe ſummū prout inueniunt̃ in btitu
dine. ſic ſunt idem indiuiſibiliter ⁊ vnuʒ non inuenit̃ ſine alio. qꝛ ſumma
ſufficiētia eſt beatitudo. ſumma reuerētia eſt btitudo. ſumma potētia eſt
btitudo. ⁊c̄ıȷ̄s ¶ Notādum ꝙ qꝛ hō naturaliter deſiderat btitudinē
tunc vnumqđqꝫ predictoꝝ quincꝫ deſiderat ſm ꝙ ſpectat ad btitudineʒ
hoc āt eſt ſm eſſe perfectū inqꝫtum eadem ſunt btitudini. ⁊ qꝛ btitudo cū
ſit deus eſt indiuiſibilis. oīa quincꝫ p̄dicta ſunt vnum indiuiſibiliter Ex
quo pʒ ꝙ qꝛ hoīes querunt iſta ſm ꝙ imperfecta inquātum ſunt in ſenſi
bilibꝫ. ⁊ tn̄ deſiderant ea ſm perfectionem. Ideo hoīes non aſſequuntur
per ea quod deſiderant.

B. Quid igitur inqꝫ? Siquis cuncta ſimul cupiat adipiſci: ſummam quidē ille beatitudinis velit. Sed num in his eam reperiet: que demonſtraui/mus id quod pollicentur non poſſe cō ferre? B. Minime inquaʒ. P. In his igitur que ſingula quedam expetendo rum preſtare creduntur: beatitudo nul lo modo inueſtiganda eſt. B. Fateor inquam. ⁊ hoc nihil dici verius poteſt

¶ Hic phīa mouet dubitationē. qꝛ dcm̄ eſt iam ꝙ homo q̄rendo ſi gulum hoꝝ diuiſum ip ſe fruſtrat̃ beatitudine. p̄t ergo dubitari vtruʒ querēdo oīa ſimul que ratur beatitudo. Dicit ergo Boetius in lr̄a. Quid igit̃ inqꝫ. q. d. li/cet nō queratur beati/tudo. q̄rendo vnumqđ qꝫ diuiſim. qđ igit̃ erit ſiquis cuncta ſimul cu piat adipiſci. nunquid ille velit ſummā beati/tudinis. nunqđ btitudi nem reperiet in his bo nis que demonſtraui/mus nō poſſe conferre.
quod pollicentur id eſt promittunt. Et reſpondit Boetius. Minime
inqꝫ. Concludit ergo philoſophia dicēs. In his ergo nullo modo eſt in/
ueſtiganda beatitudo que credūtur preſtare ſingula expetendorū id ē de
ſiderandoꝝ. quod Boetius cōcedit dicens. Quod fateor id eſt affirmo
inqꝫ ita eſſe. ⁊ hoc nihil verius dici poteſt ¶ Notandū ſi aliqͣs que/
rit omnia qͣncꝫ ille querit beatitudinē in vniuerſali. ſed errat in particu/
lari querendo eam in iſtis tēporalibus bonis in quibꝫ nō inuenitur. non
em̄ ſumma ſufficiētia nec potētia inuenitur in eis. ⁊ ſic patet ꝙ querens
vnum illorū vel omnia ſimul ſcđm ꝙ inueniūtur in rebus ſenſibilibus.
cū habeant eſſe in eis modo imperfecto nō conſequitur beatitudinē. que
rens autē vnum iſtoꝝ ſcđm eſſe perfectū cum oīa ſint vnum indiuiſibili/
ter. omnia querit ⁊ querit beatitudinē.

¶ Sequitur proſa.

¶ Poſtq̃ philoſophia aſſignauit cauſam falſe felicitatis hic oſtē dit q̃ ſit vera fœlicitas.

¶ P. Habes igitur inquit et formam falſe felicitatis et cās. Deflecte nūc in aduerſum mētis intuitū Ibi enī veram quā pmiſimus ſtatim videbis. B. Atq̃ hec inquā vel ceco pſpicua ē. eamq; tu pauloante mōſtraſti. dū falſe cās apire conabaris. Nam niſi fallor ea vera eſt et pfecta felicitas que ſufficientem. potentem. reuerēdum. celebrem. letūq; p ficiat. Atq; vt me interius aīā duertiſ// ſe cognoſcas. que vnū horum quoniā idem cuncta ſunt veraciter preſtare pt hanc eſſe plenam beatitudinem ſine ā biguitate cognoſco. P. O te alumne hac opinione felicem ſentio ſi qd' ē hoc inqt adieceris. B. Quidnā inq;? P. Eſſe ne aliquid in his mortalibus caduciſq; rebus putas quod hmōi ſtatū poſ ſit afferre? B. Minime inq; puto Jd q; a te nihil vt ā plius deſiderem oñſū ē P. Hec igit vel imagines veri bōi. vel ipfecta q̃dam dare bona mortalibus vi// dentur. Verū āt atq; pfectū bonū ꝯfer re nō pñt. B. Aſſentior inquam.

Scdo oñit in quo ſit ꝯ ſtituta. ibi. Oīm igitur agnouiſti Primo phia dicit. Habes igit iam cauſas et formā falſe fœ licitatis. nūc deflecte in tuitum mentis tue i. ad uerſum. i. in ꝯtrarium falſe fœlicitatis h ē ad verā fœlicitatē ibi ſtati videbis veram fœlicita tem quā pmiſimus Et dicit Boetius. Atqui pro certe. vera beatitu/ do pſpicua eſt id eſt ma niſeſta ex dictis. etiam homini ceco. q. d. tā ma niſeſta eſt vera beatitudo ex dictis q etiam ceco ſi aliqd poſſet videre pa teret. et tu pauloāte mō ſtraſti eam ſupple verā fœlicitatem dum cona baris aperire id eſt de/ clarare cauſas falſe fœ licitatis. Et dicit bo etius Niſi ego fallor ea eſt vera et perfecta fœli citas que perficiat ſuf/ ficientem. potentem et reuerendum. celebrem et letum. Ut etiam tu philoſophia cognoſcas me Boetium interius id eſt plenius animad/ uertiſſe que ſit vera fœ licitas. ego ſine ambi/ guitate cognoſco hanc plenam btitudiēm que vnum horum ſcilicet predictorum veraci / ter poteſt preſtare quo niam idem cuncta ſūt Et dicit philoſophia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

quaſi ꝯgratulando Boetio. O alumne hac opinione te fœlicē ſupple di
co. ſiqdem hoc adieceris, ſupple qđ mō dicam. Et đt Boetius. Quidnā
dicam. Dicit phīa. Putaſne aliqđ eſſe in his reb mortalib ꝛ caducis. i.
tranſitorijs qđ poſſit afferre. i. dare hmōi ſtatū. Rn̄det Boetius. Mini
me puto. Et illud oñſum ē a te vt nihil amplꝰ diſcederet btitudine. Cō/
cludit ergo phīa dicēs. Hec igit̄ ſcz ſufficientia. reuerētia. ꝛc̄. que in reb
caducis inueniunt̄ vel ſunt imagines. i. ſilitudines veri boni ꝛ vident̄ cla
re mortalib impfecta bona. veꝝ āt ꝛ pfectum bonū ꝯferre non pn̄t. Et
đt Boetius. Aſſentior inq̄ꝫ ¶ Nota ſufficientia impfecta que ꝯſide/
rat̄ in reb tpalib non ē vera ſufficientia ſed tm̄ ſilitudinaria. Sufficien
tia āt perfecta includit oīa alia quatuor ꝛ ſingulum alioꝝ q̄tuor perfecte
alia includit. ꝛ ideo illud qđ dat vnum pfectum dat oīa. ſed illud qđ dat
oīa facit vere pfectum ꝙ̊ dicit Boetius. Illud qđ pt̄ veraciter vnū con/
ferre illud cognoſco eſſe beatitudinē. Itꝫ aſſentior eſt ꝟbum deponētale
et idem ꝑt cum ꝟbo neutrali quod eſt aſſentio

P. Qm̄ igitur agnouiſti que vera illa
ſit: que āt beatitudinem mentiantur.
nunc ſupereſt vt vnde verā hanc pete/
re poſſis agnoſcas. B. Id q̄dem inq̄ꝫ
iandudū vehementer expecto. P. Sꝫ
cum vti in Timeo platoni inquit nrō
placet. In minimis quoqꝫ rebus diui
num pſidium debeat implorari. quid
nunc faciēdum cenſes vt illius ſummi
boni ſedeꝫ reperire mereamur? B. In
uocandum inq̄ꝫ reꝝ oīm prēm quo pre
termiſſo nullum rite fundatur exordiū.
P. Recte inq̄t. ac ſil̄ ita modulata eſt.

¶ Hic oñdit phīa in
quo vera fœlicitas ſit
conſtituta. Et pmo tā
git ordinem hꝰ partis
ad pcedentia. ꝛ docꝫ di
uinū auxilium eſſe im/
plorādum vt cognoſca
tur in q̊ ſit vera btitu/
do. Scđo inuocat diui
num auxiliū. tercio oñ/
dit intētum. in quo ſit
vera btitudo. ſcđa. ibi.
O qui perpetua. tercia
ibi. Qm̄ igit̄. Primo
dicit phīa O boeci qm̄
agnouiſti que ſit illa ve
ra btitudo. ꝛ agnouiſti
que mentiant̄ btitudi/
nem. nunc ſupereſt vt
agnoſcas vn̄ illam ve/
ram btitudinem petere
poſſis. Et đt boetius
Illud iādudum a te ve
hementer expecto. Et
đt phīa. Cum diuinū auxiliū in minimis reb debeat implorari (ſicꝫ pla
cet Platoni nrō in Thimeo) qđ nunc cenſes faciēdum ſupple in tam ar
duo negocio. Rn̄det boetius. Inuocādum ſupple cēſeo. prēm oīm reruꝫ
ſcꝫ deum. ſine quo nullū exordiū rite fundat̄. quod approbat phīa dicēs
Recte tu inquit cenſes. ꝛ ſil̄ ſine interuallo phīa ita modulata eſt. i. ꝯpoſu
it inuocationē dei metrica modulatione ¶ Nota ꝙ in oīb diuinum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

auxilium eſt implorãdum. qꝛ deus eſt q̄ diuitias ſue ſapiẽtię influit in animas ſapiẽtũ. ⁊ tribuit ſtudẽtibꝫ grãm ꝯgnoſcẽdi. cui nihil eſt difficile ⁊ ſine q̊ nihil poſſibile eſt poſſideri. Ita ſcribit in ꝓlogo de regimine pncipum. ⁊ om̄e datum optimum ⁊ om̄e donũ ꝑfcm̃ deſurſum eſt deſcẽdens a prẽ luminum vt dr alia ſcriptura Et dr beatus auguſtin⁹ Nemo tam eruditus. nemo tam doctus q̄ ſuꝑna illuſtratiõe nõ indigeat. Et btũs Gregorius. Niſi intus ſit q̄ doceat. inuanũ lingua doctoris laborat Io phia volẽs oñdere in quo ſit ꝟa beatitudo. inuocat diuinũ auxiliũ q̊ pretermiſſo nullum rite fundatur exordium.

¶ Iſtud eſt metrum nonum huius tercij qd̄ dr hometricum ab inuentore. qꝛ homerus ipſum adinuenit. ⁊ dr heroicum a materia qꝛ geſta heroꝝ id eſt viroꝝ illuſtrium hoc metro deſcribebãtur. ⁊ dr dactylicum a pede predominãte. hexametrum a numero pedum. qꝛ conſtat ex ſex pedibꝫ In quo metro phia inuocat diuinum auxilium ad oñdendum in q̊ ſit ꝟa beatitudo ⁊ quõ ad ipam ꝑueniatur Primo ģ phia captando beniuolentiam dei ipm multipl'r ꝯmẽdat. ſcd̄o petitioẽm ſuã exprimit. ibi

¶ Metꝝ nonũ tercij libri

O Qui ꝑpetua mũdũ rõe gubernas
Terraꝝ celiqꝫ ſator. q̄ tps ab euo
Ire iubes ſtabiliſqꝫ manẽs das cũcta
moueri

Da pater. Circa pmũ ſciẽdum ꝙ tria reqrũt ad petioẽm exaudiẽdã Primo reqrit potentia exaudiẽdi. Scd̄o volũtas Tercio ſcientia. De pmis duobꝫ dr i qrto h⁹ ꝓſa. ij. Duo ſunt in q̄bꝫ ois humaoꝝ actuum effectus ꝯſiſtat. volũtas ⁊ ptãs. q̊ꝝ ſi alteꝝ deſit nihil eſt qd̄ explicare neqat De ſcia ptꝫ qꝛ ſine ea nihil rõnabiliter geritur. Volens ģ phia oſtendere ꝙ deus poſſit velit ⁊ ſciat exaudire ſuam petitioẽm oñt ipſum eſſe potẽtem ex mundi gubernatione. ex cœli ⁊ terrę creatione. ex tpis ꝓductiõe. Scd̄o oñt ipm volentem ſiue beniuolum ex ſui bonitate ⁊ clemẽtia qua ꝓduxit cũcta. Tercio oñt ipm eſſe ſapientem ex q̄dam effectuum ſpecialium ꝓductione. ſcd̄a ibi Quem nõ externę. tercia ibi. Tu numeris. Primo dr O pater q̄ gubernas mũdum ꝑpetua rõne id eſt ꝑpetua ꝓuidẽtia tua. q̄ es ſator id eſt creator terrarum ⁊ cœli. q̄ iubes tps ire id ẽ procedere ab euo id eſt a ꝑpetua tua duratiõe tu manẽs ſtabilis. i. immutabilis das id eſt facis cuncta moueri. ¶ Notandum ꝙ iſta tota lrã. o q̄ ꝑpetua. vſqꝫ ad illam ꝑtem Da pater. debet legi ſuſpenſiue. ⁊ pōt o. hic teneri vocatiue admiratiue vel deprecatiue. ¶ Notãdum ꝙ gubernare eſt res indebitũ ſui finem ordiãre. qd̄ ſpectat ad diuinã bonitatem. regit aũt prima cauſa om̄s res preter hoc ꝙ ꝯmiſceatur cum eis influendo ſuper eas ꝟtutem vitę ⁊ bõitatis ₰m auctorẽ libro de cauſ. ¶ Notãduꝫ ꝙ mũdus ₰m Ariſt. in libro de mũdo eſt ꝯſtitutus ex cœlo ⁊ terra ⁊ naturis q̄ in eis ſunt. quẽ mũdũ de⁹ gubernat ꝑpetua rõne id eſt ſua prouidẽtia ꝑpetua quę nõ eſt tranſitoria ſicut prouidentia humana. ſed ꝑmanet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

duratione infinita ¶ Notandū ſicut aliꝗs dr̄ ſator q̄ ſemina plātaꝝ et arboꝝ ꝓducit. ſic deus dr̄ ſator inq̄ntum cœlū ⁊ terrā creauit ⁊ ꝓduxit Per cœlū āt ⁊ terrā etiam intelligunt̄ elementa q̄ ſunt in medio. dr̄ āt terraꝝ ponendo numeꝝ pluralem ꝓ ſingulari ꝑ antithesim ¶ Notādū ꝙ tp̄s eſt duratio ſucceſſiua cuꝫ ſit numerus mot⁹ ſc̄m prius ⁊ poſteri⁹. ex iiij. phiſicoꝝ q̄ duratio ꝓcedit ab eũo. Ubi notādum ꝙ euū eſt duratio ꝑmanens tota ſil̄ nullam hñs ſucceſſionem vel mutabilitatē annexā. ⁊ eſt idem qd̄ eternitas q̄ eſt ꝓpria duratio dei ſc̄m quā deus eſt cā tp̄is. ſicut eīn deus ꝑ ſuum eſſe eſt cā cuiuſlibet eſſe. ⁊ ꝑ ſuam bonitateꝫ eſt cā cuiuſlibet boni. ita ꝑ ſuam duratione eſt cā cuiuſlibet durationis ¶ Notandū ꝙ deus eſt ſtabilis. i. immutabilis qꝛ nulla ſpecie motus mouet̄. non gñatione ⁊ corruptione cū ſit ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. nec augmentatione ⁊ diminutione cū non ſit q̄ntus. nō alteratione nec loci mutatione cum ſit impaſſibilis. Et ꝓbat Ariſto. viij. phiſ. ex ordine mouentiū ⁊ mobiliū nccē eſt deuenire ad aliqd̄ p̄mum oīno immobile. ⁊ per ſe ⁊ ꝑ accñs ¶ Notandū ꝙ oīa a p̄mo ſunt mutabilia vel ſc̄m eſſe vel ſc̄m oꝑationē Si ſc̄m eſſe h̄ eſt dupliciter. vel ſc̄m eſſe ſubſtantiale ſicut entia gñabilia ⁊ corruptibilia. vel ſc̄m eſſe accñtale ſicut corpora cœleſtia q̄ licet non mutent̄ gñatione ⁊ corruptione. tñ mutant̄ ſc̄m eſſe locale Si āt eſt mutatio ſc̄m oꝑationem. ſic intelligentie ſunt mutabiles. quia in ipſis eſt ſucceſſio intellectionū. licet g̊ nō mutent̄ q̊ ad eſſe tñ quo ad operationem. Aliter exponit̄ Stabiliſqꝫ manens das cuncta moueri. vel oībꝫ ſpeciebꝫ motuū vel aliq̄bus ſpeciebꝫ motus. accipiendo motū ſtricte vel large. Aliter exponit̄. Stabiliſqꝫ manens das cuncta moueri. non ꝙ oīa moueantur. ſꝫ quicquid mouet̄ te dante mouet̄ ⁊ ſimile genus loquutionis. habet̄ Joānis p̊⁹. Jlluminat oēm hoīem veniētem in hunc mundū. non ꝙ oēs ſimul̄ illuminent̄. ſed oēs qui illuminant̄ a deo illuminantur

Quē nō externe pepulerūt fingere cauſe

Materie fluitātis op⁹. veꝝ inſita ſūmi

Forma boni liuore carēs. tu cuncta ſuꝑno

Ducis ab exēplo. pulchꝝ pulcherrim⁹ ipſe

Mundū mente gerens ſiliqꝫ imagine formans

Perfectaſqꝫ iubēs ꝑfectū abſoluē ꝑtes

¶ Hic phīa oñdit deū eſſe beneuolū ex bonitate clementie q̄ oīa ꝓduxit. ⁊ dr̄. Quem. ſ. deuꝫ externe. i. extrinſece cauſe non pepulerūt. i. non coegerunt fingere. i. cōponere opus. i. creaturā fluitantis materie q̄ fluit de eſſe ad non eſſe. et econuerſo. de non eē ad eſſe forme. veꝝ pro ſꝫ inſita. i. intrinſeca. forma ſummi boni. i. ſumme tue bonitatis. ſcꝫ pepulit te fingere opus fluitantis materie. O pater tu ducis id eſt ꝓducis cuncta. exemplo ſuperno. i. ab exemplari perpetuo Tu ipſe pulcherrimus ab omni deformitate elongatus gerēs mēte. i. memoria plenū mundū ſeu pulchꝝ mundū. ſ. architicū ⁊ formans. i. produ/

cens ipm mūdum ſenſibilem ſimili imagine ſicut p̄fuit in mēte tua. ⁊ tu iubes mūdum ꝑfcm̄ id eſt ꝑfecte ꝓductum abſoluere id eſt abſolutū tenere ſine defectu alicuius ꝑfectas ꝑtes id eſt elementa ⁊ elemētata q̄ ſpectant ad integritatem mūdi. ¶ Notādum ꝙ om̄e qđ neceſſitatur a cauſa extrinſeca neceſſitatur ab efficiente vel a fine. qꝛ nō ſunt plures cauſe extrinſice. Efficiens āt nccitate dupliciter. vel violentiam inferendo vt ꝓijciēs lapidem ſurſum. vel aliqd ꝯferendo q̄ naturaliter moueatur. ſicꝫ generās dās formā leuitatis mouet ignem ſurſum de neceſſitate nature deus āt nō neceſſitatur ab efficiente p̄mo mō ſcꝫ neceſſitate violentię. cuꝫ nihil ſit potentius eo nec nccitate ſcđo modo cū nihil ab alio recipiat. nec etiam neceſſitatur neceſſitate finis. qꝛ qđ neceſſitatur ab alio tanꝗ̄ a fine ꝯꝑatur ad ipm ſicut impꝑfectum ad ꝑfectum. eo ꝙ finis eſt bonum ⁊ ꝑfectio illius quod eſt ad finem. deus āt a nullo extrinſeco ꝑficit

¶ Notādum ꝙ ſola bonitas diuina coegit ipm ad ꝓducēdum opus fluitantis materię. nō āt coegit ipm neceſſitādo ſed libere mouēdo

¶ Notādum ꝙ inuidia facit ꝙ aliqs bonum alteri nō communicat. qꝛ inuidia eſt triſticia de bono alterius. Et qꝛ talis inuidia in deo n̄ eſt ideo ſummam bonitatem ꝑ creatioēm alijs ꝯmunicauit. Vn̄ đt Plato in Timeo Ab optio inuidia longe relegata eſt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſibi diſſimilis ꝓut naturaliter cuiuſcꝫ capax btitudinis eſſe poterat. efficicꝫ voluerit

¶ Notādum ꝙ ſicut in agentib ꝑ naturā forma rei fiēdę preexiſtit in agente ſm eſſe reale. ſic in agentib ſm intellectū forma rei ꝓducēdę preexiſtit ſm eſſe intellectuale Sicut artifex volēs producere domuꝫ oportet formam domus p̄mo in mēte p̄exiſtere tāꝗ̄ exemplar ad cuius imitatioēm faciat domum in materia. cum igit deus ſit agens ꝑ intellectū ꝓducēs mūdum ipſe prehabuit in mente ſua exemplar mūdi ⁊ oim ꝑtiū eius. ad cuius imitatioēm ꝓducit mūdum extra. ſuꝑple q̄ mūdus in mēte diuina preexiſtens đr architypus. ab archos quod eſt princeps ⁊ typos ſimilitudo quaſi principalis ſimilitudo cuius imago dicitur iſte mundus ſenſibilis.

¶ Hic ꝓhia ꝯmendat deum ex ꝑte ſapiētię q̄ ad ſpecialem effcūum productioēm. Et p̄mo ex ꝓductiōe elemētoꝝ. ſcđo ex ꝓductiōe aię mūdi. tercio ex ꝓductiōe aiāꝝ noſtraꝝ. ſcđa ibi Tu triplicis. tercia ibi. Tu cauſis Primo đt.

Tu nūerꝫ elemēta ligas vt frigora flāmis
Arida ꝯueniāt liqdis. ne purior ignis
Euolꝫ. aut merſas đducāt pōdera tras

O pater tu ligas elemēta numeris. i. ꝓporciōib numeralib vt elemēta frigida ꝯueniāt. i. cōcordēt flammis. i. calidis elementis ⁊ arida id eſt ſicca elementa ꝯueniāt liquidis. i. humidis. elemētꝫ ne ignis purior inter elemēta euolet. i. exeat ſpherā ſuā magꝫ aſcēdēdo. ⁊ ne pōdera. i. ꝗuitates deducāt. i. magis deorſum ducāt tras merſas. i. depſſas ¶ Notādum ꝙ elemēta hn̄t ꝓportioēm numeralem inter ſe. ſicut em̄ duo numeri quadrati ꝯueniūt in vno numero medio ꝓportionali. ſic duo elemēta ꝯtraria duab qualitatib ꝯueniūt in vno elemen-

to medio ꝓportioābili vtriq̄ȝ. ꝟbi grā. Numerus q̄dratus ē q̄ ꝯſtat ex ductu ſuꝑpſius in ſeipſum. dicēdo bis duo ter tria. bis duo in q̄ternariū. ⁊ ter tria in nouenariū. ⁊ accipere vnū numeꝝ mediū ꝓportionabilē. ſ. ſenarium q̄ ſ᷑m eandē ꝓportionē excedit quattuor in q̄ excedit᷑ a nouem. ſicut em̄ nouem ꝯtinēt ſex ⁊ mediā ꝑtem ſex. ita ſex ꝯtinēt quattuor ⁊ mediā ꝑtem q̄ttuor. Sic ſil᷑r eſt in elementꝫ. Nā ignis ⁊ aqua in duabꝫ qualitatibꝫ ꝯtrariant᷑. ignis eī eſt calidus ⁊ ſiccus. aqua frigida ⁊ humida. ⁊ colligant᷑ vno medio. ſ. aere q̄ ꝯuenit cum igne in caliditate ⁊ cū aqua in humiditate. ſil᷑r eſt de aere ⁊ terra reſpectu aquę. Scd̄m hanc ſm̄am lrā ſic exponat᷑. Tu ligas elementa numeris. i. ꝓportionibꝫ numeralibꝫ. vt frigida. i. aquę quę frigidę ſunt ꝯueniant flām̄is. i. ignibꝫ q̄ calidi ſunt. per vnū elemētum medium qd̄ eſt aer. ⁊ arida. i. terrę quę aridę ſunt ꝯueniant liq̄dis. i. ꝑtibꝫ aeris quę humidę ſunt ꝑ elemētum mediū qd̄ eſt aqua.

Tu t᷑plicꝫ mediā naturę cūcta mouētē
Cōnectēs aīaꝫ ꝑ ꝯſona mēbra reſoluiſ
Quę cū ſecta duos motuꝫ glomerauit (in orbes
In ſemet reditura meat mētē ꝗ̄ ꝓfūdā
Circuit. ⁊ ſili ꝯuertit imagine celum.

Hic phia oñdit ſapiām ex aīę mundi ꝓductione. Ubi ſciēdum ꝙ iſta lrā cōiter exponit᷑ ad intētionē Platonis in Thimeo. ſꝫ q᷑ iſta expoſitio ē difficillima ⁊ modicę vtilitatis ego eā pertranſeo ⁊ ponā facilem expoēm q̄ē de mente Ariſtotelis. Ad cuꝰ euidentiam ē notandū ꝙ per aīām mundi hic intelligit᷑ intelligentia mouēs orbem q̄ per motū ꝟtutem ſuā influit inferioribꝫ. ⁊ hęc intelligentia d᷑ media inter deum ⁊ aīām humanā. Sicut em̄ in dignitate ⁊ ꝑfectione excedit᷑ a deo. ſic ipſa excedit aīām nrām

Notandum ꝙ intelligentia hmōi d᷑ eſſe triplicis naturę ꝓpter tres operationes quas hꝫ. ſ. mouere orbē. intelligere deū. ⁊ intelligere ſeipſam

Notandū ꝙ orbes cœleſtes dn̄r ꝯſona membra intelligentię. q᷑ per ipſos tanq̄ȝ ꝑ organa ⁊ inſtrumenta intelligētia influit inferioribꝫ. Licet eī intelligentia ṗma intētione moueat ꝓpter ſe. tn̄ ſcd̄a mouet ꝓpter inferiora. His p̄miſſis lrā plana erit. Un̄ d᷑ ſic. Tu deus aīām ſuꝑple mūdi quę ē intelligentia mediā ſuꝑple inter deū ⁊ aīām humanā. triplicis naturę. i. triplicis operationis mouētē cuncta ſuꝑple inferiora ꝑ influxū illaꝫ tu ꝯnectens reſoluis. i. diſtinguis eā ꝑ ꝯſona membra. i. ꝑ ꝯuenientes orbes. quę aīa cum ſecta. i. diuiſa q̄ꝫtum ad operationes glomerauit. i. impreſſit motū in duos orbes ſuꝑple in orbē ṗmi mobilis ⁊ in orbē planetarū. ipſa reditura. i. reflexa meat. i. ꝓcedit in ſemetipſam ſuꝑple intelligendo qd̄ eſt vna oꝑatio. ⁊ ipſa circuit mentē ꝓfundā. i. diuinā. deum intelligēdo q̄ eſt alia operatio. ⁊ ipſa ꝯuertit. i. mouet cœlū ſili imagine. i. intellectione qd̄ eſt tercia operatio eꝰ.

Nota licet corpora cœleſtia ſint diuerſa. tn̄ rōne vnitatis p̄nt dici vnū corpꝰ. Sil᷑r intelligentię licet ſint diuerſę tn̄ p̄nt dici vna intelligentia ꝓpter vnitatē ordinis in operatione mouendi. ꝗ dicit in ſingulari aīam ⁊ non aīas.

¶ Hic phia commēdat ſapiām dei ex aiārum noſtraꝝ creatione dicens. O pr̄ tu prouehis.i.producis aiās hoim ⁊ miōres vitas .i. aiās brutoꝝ ⁊ plantaꝝ paribꝫ cauſis quibꝫ aiām mūdi ꝓduxiſti. ſcꝫ tu aptās ſublimes.i.aiās rōnales hoim leuibꝫ curribꝫ.i.cœleſtibꝫ ſtellis . tu ſeris eas in cœlum ⁊ ťraz.i. in corꝑe terrēo.q̄s ani/mas ꝯuerſas reduci ig ne.i.charitate reducēte facis reuerti ad te beni gna lege.i.ordiātiōe tu a.

Tu cauſ͛ aiās paribꝫ vitaſqꝫ minores
Prouehis. ⁊ leuibꝫ ſublimes curribꝫ aptans
In celū ťrāqꝫ ſeris. q̄s lege benigna
Ad te ꝯuerſas r̄duci facis igne r̄uerti

¶ Nota ꝙ aie beſtiaꝝ ⁊ plātaꝝ dicūť miōris vite reſpectu aie hominis. eo ꝙ nō hn̄t tot nec ita ꝑfecta operationes vite ſicut anime hominum .

¶ Nota ꝙ ꝑ leues currus ſ͛m intētioēm platonicoꝝ intelligit ſtellas ꝯpares curribꝫ. Dixerūt em̄ platōici ꝙ deus oēs aiās ſimul creauerit ⁊ ſeminauerit eas in cœlo delegēdo eas ſtellis ꝯparibꝫ a q̄bꝫ poſtea dilabūť in corꝑa. ſed hec opinio nō valet ſcꝫ ꝙ om̄s aie ſimul ſint create. immo om̄i die de nouo creātur. ⁊ create corꝑibꝫ infundūtur Dicūtur autē anime ſeri in cœlum ꝓpter ꝟtutem cœleſtem ex qua vnio anime ad corpus contrahit ſuam periodum. licet anima a deo producatur in corpore tn̄ vnio ex ꝑte diſpoſitio num corporalium dependet a ꝟtute cœleſti . iō dr̄ eas ſeri in cœlum ⁊ terram. quia anime nō coaptantur corporibꝫ niſi ꝟtute cœleſti. Unde.ij.phicorum Homo em̄ generat homiēm ⁊ ſol

¶ Nota ꝙ deus animas creatas aptat leuibꝫ curribꝫ id eſt ſtellis comparibꝫ. qđ ſic p̄t intelligi. qꝛ anima creata comparitatem ⁊ ſilitudinem habet cum ſtella. Sicut em̄ ſtella eſt nobilior ꝑs ſui orbis ⁊ ē ꝑpetua. ſic anima rōnalis ꝑpetua exiſtens eſt nobilior ꝑs hois. Uel ſic p̄t intelligi ꝙ deus aiās creatas aptat leuibꝫ curribꝫ.i. rōni ⁊ intellectui q̄ dicūtur currus aie qꝛ ducūt hoiēm in ꝯgnitioēm reꝝ q̄s aiās ſerit in cœlum ⁊ in terram. qꝛ aia rōne ⁊ intellectu habet ꝯgnitioēm cœleſtiū ⁊ ťreſtriū

¶ Nota ꝙ ꝑ ignem reducē intelligit ardorē charitatꝭ q̄ hoiēꝫ auerſum a deo vicijs facit ipm̄ redire ꝟtutibꝫ. niſi cū hō deū amet. ipm̄ n̄ q̄rit niſi q̄rat n̄ inueniet. niſi inueniat. ad ipm̄ nō reuerteť.

Da pr̄ āguſtā mēti ꝯſcēdere ſedem
Da fontē luſtrare bōi. da luce reꝑta
In te ꝯſpicuos animi defigere viſus.
Diſijce terrene nebulas ⁊ pōdera mol͛.
Atꝫ tuo ſplēdore mica. tu nāqꝫ ſerenū
Tu reqes trāq̄lla pijs. te cernere finis

¶ Poſtq̄ꝫ phia captauit beniuolētiā dei ipꝫ multipl͛r ꝯmendando Hic exp̄mit ſuam petitioēm dicēs O pr̄ q̄ facis oia p̄dicta da id eſt ꝯcede menti humane ꝯſcendere ſedem anguſtam.i. nobilē ſedē ſummi boni. da luſtraŕ.i.in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ueſtigādo inuenire fon/ tem boni .i. deum q̄ eſt

Pꝛĩcipiũ. vectoꝛ. dux. ſeĩta. t̃min⁹ idẽ

fons oīs boni. da luce reperta. i. cognitione ꝑhabita in te defigere. ſcꝫ per amorē. ꝯſpicuos viſus. i. claros intuitus animi. i. rōnis ⁊ intellectus. ¶ O pr̄ tu diſijce. i. diſperge nebulas. i. obſcuritates ⁊ pondera. i. grauitates terrenę molis. i. dilectionis terrenę. atq; mica. i. reſplende tuo ſplendore. Tu nāq; es ſerenum quo ſuꝑple ōnia illuſtrant̄. Tu es tranq̄lla requies pijs ſuꝑple mentib⁹. te cernere. i. videre eſt finis ſuꝑple oīm . tu idem exn̄s es principium quia origo omniū rerum. tu es vectoꝛ quia vehis nos ꝑ graciam quo peruenire non poſſumus per naturam. tu es dux ducens ab errore ignorantię. ad veritatem ſapię. tu es ſemita cum ſis via ⁊ veritas. et per te ad teipſum peruenitur. tu es terminus vltra quem nihil queritur. cum ſis ſummū ⁊ ꝑfectum bonū ¶ Nota ꝙ ſedes ſummi boni dr̄ anguſta. i. ſubtilis. q2 vix magno labore ad ipſam peruenit̄. vel dr̄ anguſta id eſt nobilis. q2 nihil ſibi ꝯparari pt̄. ¶ Itē deum vocat fontem ſūmi boni. ſicut em̄ riuuli habent exiſtere ⁊ fluere a fonte ⁊ ipſe a nullo. ſic a deo oē bonum habet eſſe. ipſe aūt a nullo ¶ Notādum ad hoc ꝙ ſedes ſummi boni ꝯſcendatur oꝫ ꝙ inueſtiget̄. ⁊ q2 non ſufficit inueſtigare ſi non inueniat̄. nec inuenire ſi non diligatur. ideo phīa petit per amorē defigi viſum animi ſcꝫ rōnem ⁊ intellectum in ſummū bonum

¶ Nota ꝙ q2 intellectus ⁊ rō impediuntur ⁊ obſcurātur per affectionem ⁊ deſideriū terrenoꝝ. q2 coꝛpus quod coꝛrumpit̄ aggrauat aīam qn̄ coꝛpoꝛi eſt ſubiecta. ideo phīa petit fugari nebulas terrenę molis. ⁊ q2 nō ſufficit fuga tenebraꝝ niſi aſſit lux illuminans. ideo petit illuminationē dicens. Atq; tuo ſplendore mica ¶ Itē diſijcio cis. i. diuerſis modis iacere. diſpergere. ſeparare. diuellere. deſtruere. Et dr̄ a dis ⁊ iacio. ⁊ ſcribitur per duplex ij. in ſecunda ſyllaba.

¶ Iſta eſt decima ꝓſa huius tercij. in qua philoſophia oſtendit vbi vera beatitudo ſit cōſtituta. ⁊ primo continuando ſe pꝛobat beatitudinem perfectam eē in reꝝ natura. ſecundo oſtendit in quo ſit vera btitudo. ibi. Quo vero Pꝛimo dicit. O boeci qm̄ vidiſti in ꝓcedētib⁹ q̄ ſit forma imperfecti boni ⁊ quę ſit forma ꝑfecti boni. nunc reoꝛ. i. opinoꝛ eſſe demrāndū. quonam. i. vbi hęc per

¶ Pꝛoſa decima libꝛi tercij.

Demonſtrat beatitudinē deū ſummū bonum eſſe

QUoniā igit̄ quę ſit imꝑfecti. q̄ etiam ꝑfecti boni forma vidiſti nunc demrāndum reoꝛ q̄nam hęc felicitatis ꝑfectio ꝯſtituta ſit. In quo illd̄ pꝛimum arbitroꝛ inquirendum. an aliquod huiuſmodi bonū (quale paulo//

ante definiſti) in reruꝫ natura poſſit ex
iſtere. ne nos preter rei ſubiectę verita
tem. caſſa cogitatiõis imago decipiat
Sed quin exiſtat. ſitqꝫ hoc veluti q̃dã
oĩm fons bonoꝝ. negari neq̃t. Omne
eñ quod imperfectum eſſe dicitur. id
diminutiõe perfecti imꝑfectum eſſe ꝓhibe
tur. Quo fit vt ſi in quolibet genere im
ꝑfectum quid eſſe videatur. in eo ꝑfcm̃
quoqꝫ aliq̃d eſſe nccẽ ſit. Etem̃ ꝑfectio
ne ſublata. vnde illud quod imꝑfectũ
ꝓhibetur extiterit. ne fingi quidem po
teſt Neqꝫ eñ ab diminutis incõſum
matiſqꝫ natura rerum cepit exordium
ſed ab integris abſolutiſqꝫ ꝓcedens. in
hęc extrema atqꝫ effeta dilabitur Q ſi
vti pauloãte mõſtrauimus eſt quedaꝫ
boni fragilis imꝑfecta felicitas. eſſe a
liquam ſolidam ꝑfectamqꝫ nõ p̃t dubi
tari. B. Firmiſſime inquam veriſſi
meqꝫ concluſum eſt

fectio fœlicitatꝭ. i. ꝑfecta
fœlicitas ſit conſtituta
in quo ſupple inueſtigã
do illud ego arbitror p̃
mũ eſſe inq̃rẽdum aliq̃d
hmõi bonum perfectuꝫ
quale pauloañ ſcꝫ octa
ua ꝓſa diffiniſti poſſit
exiſtere in reꝝ natura.
ne caſſa. i. vana imago
. i. ſpẽs cogitatiõis nos
decipiat p̃ter veritatẽ
ſubietę rei. i. exñtis rei
ſed neq̃t negari q̃n exiſ
tet in reꝝ natura ꝑfcm̃
bonũ ⁊ ꝑfecta fœlicitas
⁊ h̃ bonũ ſit veluti fõs
oĩm bonorum. ⁊ tũc ꝓ
bat ip̃m eſſe tali rõne.
In quocũqꝫ gñe eſt re
perire imꝑfectum. ĩ eo
dem eſt reperire ꝑfectũ
ſed in gñe reꝝ eſt reꝑir̃
ꝑfectu ſed in gñe reruꝫ
eſt reperire imꝑfectum
bonum ⁊ imꝑfectã fœ
licitatem vt pꝫ ex p̃ce
dentibꝫ ergo in rerum
natura erit dare ꝑfcm̃
bonum ⁊ ꝑfectam fœli
citatem. Hãc rõnem
ꝯtracrat in lrã ⁊ dicit.
Omñe qd̃ dr̃ eſſe imper
fectũ illd̃ ꝓhibet̃ imper
fectum diminutione. i.
ex defectu perfecti. quo fit vt ſi in quolibet genere videatur eſſe quid id eſt
aliquid imperfectuꝫ in eo genere neceſſe ſit aliquid eſſe perfectum. etem̃
ſublata id eſt circumſcripta perfectioue. nec fingi poteſt vnde extiterit.
eſſe habeat quod ꝓhibetur imperfectum neqꝫ enim natura cœpit exordi
um a diminutis ⁊ inconſummatis id eſt ab imperfectis. ſed natura pro
cedens ab integris ⁊ abſolutis id eſt perfectis dilabitur in hęc extrema
id eſt inferiora atqꝫ effœta id eſt infructuoſa Ex hoc ergo accipitur ma
ior rationis. In quocunqꝫ reperitur aliquid imperfettum in eodem re
peritur perfectum. ¶ Tunc ſubiungit minorem dicens. Sed
ſicut pauloante monſtrauimus eſt quędam fragilis boni ⁊ imperfecta

fœlicitas. Et ponit concluſioēm dicens. ergo dubitari non poteſt eſſe aliquā ſolidam ⁊ perfectā fœlicitatem. Quod ↄcedens Boetius dt. firmiſſime ⁊ veriſſime ↄcluſum ē ¶ Notandū ꝙ in tꝑalibus ⁊ ſenſibilibus non p̄t eſſe ſummū ⁊ perfectum bonū. Et qꝛ multi ſunt q̄ non putant eſſe alia bona pꝛ̄ter ſenſibilia. ideo ne aliquis putet nullū eſſe perfectū bonum in reꝝ natura phīa pꝛimo anteq̄ȝ oſtendat vbi ſit ſitum perfectum bonū pꝛobat ip ſum eſſe ¶ Nota ꝙ res ſubiecta eſt de qua habetur ſermo ⁊ cognitio. ſed dum cogitamus de re quę non eſt tunc cogitatio caſſa p̄ter veritatem ſubiectę rei decipiens nos. ne āt talis cognitio videatur eſſe ſummi boni. ideo p̄mo pꝛobat ipſum eſſe in reꝝ natura

¶ Notandū ꝙ impꝑfectū non p̄t eſſe p̄ncipium reꝝ. qꝛ ꝑfectum p̄us eſt impꝑfecto. p̄ncipio āt non eſt aliq̄d pꝛius. ex quo ſequit̄ ꝙ vbi ē impꝑfectū ibi eſt repꝑire perfectū ¶ Notādum ꝙ ē deuenire ad aliq̄d ꝑfectum a q̊ natura incipiēs ꝓgredit̄ ad poſteriora impꝑfecta. cuiuſmodi ſunt hęc inferiora q̄ dn̄r extrema ⁊ effœta qe ſunt vltima cauſatoꝝ. n̄. cā alijs inferioꝛib'.

P. Quo vero inq̊t habitet: ita ↄſidera Deum reꝝ oīm pꝛincipem (bonū eſſe) cōis humanoꝝ ↄceptio pꝛobat animorum. Nā cum nihilo deo melius excogitari q̄at. id quo melius nihil ē bonū eſſe quis dubitet?

¶ Hic phīa oñdit in quo perfectū bonū ſiue fœlicitas ſit ſita. ſecūdo concludit q̄ddā corrollariū. tercio mouet dubitatiōnē. ſcđa ibi. Super hęc. tercia ibi. Atq̊ hoc q̄qȝ. Pꝛimo dt vel oñdit perfectā fœlicitatē eſſe in deo ↄſtitutaȝ. Scđo oñdit per quem modū ſit in deo. ibi. Sed quęſo. Pꝛimo ponit vnā ꝓpōnem notam. ſcđo ex ea pꝛobat intētum. ibi. Ita vero. Pꝛimo dicit. Jam pꝛobatū eſt ꝙ eſt dare perfectū bonum. quo vero. i. in quo habitet illud perfectū bonum. ita ↄſidera. Et tunc ſubiungit ꝓpōnem. Omnis concœptio humanoꝛuȝ animoꝝ pꝛobat id eſt cōcedit deum eſſe bonum. pꝛincipem omniū rerū Et ꝙ deus ſit quoddā bonum pꝛobat per hoc. quia deo nihil melius excogitari poteſt. ⁊ quis dubitat illud eſſe bonū quo melius nihil eſt. q. d. nullus ¶ Notandū deum eſſe pꝛincipem oīm reꝝ oēs concedunt. ſȝ qꝛ pitagoꝛici duo poſuerunt eſſe pꝛincipia rerū. vnum bonū. aliud malū ne ergo aliquis occaſione huius negaret deū eſſe bonum. ideo hoc ꝓbat ex eo ꝙ nihil p̄t melius excogitari deo. Vnde dt Auguſtinus in li. de doctrina chꝛiſtiana. Oēs latinę lingue ſcientes cum aures eoꝝ ſonus tetigerit quo pꝛofertur deus mouentur ad cogitandū excellentiſſimā quandam immoꝛtalē naturā. ita aūt cogitatur deus vt aliq̄d q̄ nihil ſit meli'.

Ita vero bonū eſſe deū rō demonſtrat vt ꝑfectum quoq̄ȝ in eo bonū eſſe ↄuin

¶ Hic ꝓbat intētuȝ ꝙ beatitudo ſiue ꝑfectum bonū ſit ſitū in deo tali rōne. Perfectū bonū ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cat Nā niſi tale ſit: rerum oīm pͥnceps
eſſe nō poterit. Erit em̄ eo preſtantius
aliquid. perfectum poſſidens bonum
qđ h̄ pͥus atqꝫ antiquͦs eſſe videatur.
Oīa nāqꝫ ꝑfecta minus integris pͥora
eſſe claruerūt. Quare ne in infinitum
ꝓcedat rō. ꝯfitēdum eſt ſummū deum
ſummi ꝑfectiqꝫ bōi eſſe pleniſſimū. Sꝫ
ꝑfcm̄ bonum: verā ēe btitudiēm ꝯſti/
tuim⁹. Verā igit̄ btitudiēm in ſummo
deo ſitā eſſe nccē ē. B. Accipio inqꝫ.
Nec ē qđ ꝯtradici vllo mō queat.

ꝟa btitudo. ſed in deo
eſt ꝑfcm̄ bonū ḡ in deo
eſt ꝟa btitudo. Vn̄ đt
in lr̄ā Rō iſta demōſtrat
deū eſſe bonū vt ꝯuicat
id ē infallibiliter cōclu
dat in eo eſſe ꝑfectū bo
nū. nā niſi de⁹ ſit tale. ſ.
ꝑfcm̄ bonū. q2 oīa ꝑfcā
claruerūt. i. māifeſta ſt̄
eſſe pͥora minus itegrꝫ
id eſt impfectꝫ. q̄re ne
rō ꝓcedat in infinitum
ꝯfitēdum eſt ſummum
bonū eſſe pleniſſimum
ſmmmi ⁊ ꝑfecti boni. ⁊
ſic ptꝫ miōꝛ rōnis. ſ. ꝙ
in deo eſt ꝑfectū bonū.
Tūc probat maioꝛē di
cēs Sꝫ ꝯceſſimus id ē
ꝓbauimus nona proſa
ꝑfectū bonum eſſe veram btitudiēm. igit̄ reſtat ꝯcludere ꝙ nccē eſt verā
beatitudinem ſitam eſſe in ſummo deo. Cui Boetius ꝯſentiēs đt. Acci
pio id eſt ꝯcedo inqꝫ. nec eſt qđ vllo mō queat ꝯtradici.

¶ Notādum ꝙ ſi deus nō eſſet ꝑfectum bonum ſed impfectum ꝓ
cederetur in infinitum ſic arguendo Deus vel eſt ꝑfectum bonum vł im
ꝑfectum. ſi ꝑfectum h̄etur ꝓpoſitum. ſi impfectum. erit aliqđ pͥus eo. cū
ꝑfectum ſit pͥus impfecto Illud ḡ prius. vel eſt ꝑfectum bonū vel impfe
ctum. ſi ꝑfectū illud erit deus. ⁊ habet̄ ꝓpoſitum. ſi impfectum erit aliq̄d
pͥus eo. cū ꝑfectū ſit pͥus impfecto. Iterum querítur de illo priori. vel eſt
ꝑfcm̄ bonū vel impfectum Et ſic ꝓcederetur in infinitum vel dabit̄ deū
eſſe perfectum bonum ⁊ hoc innuit in littera cum dicit. Quare ne in in
finitum rō procedat.

P. Sed q̄ſo inquid te. vide q̄ꝫ id ſctē
atqꝫ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ boni ſūmi
ſummū deū diximus eſſe pleniſſimum
B. Quonā inqꝫ mō. P. Ne hunc rerꝫ
omniū prēm. illud ſummū bonū quo
plenus eſſe perhibet̄. vel extrinſec⁹ ac

¶ Hic phīa oſten
dit ꝑ quem modū vera
beatitudo ſit in deo q2
nō eſt in deo tāqꝫ aliq̄d
diſtinctū ab ipo. ſicꝫ ac
cidens a ſubiecto ſed ē
idem cum ipſo. quod ꝓ
bat quattuoꝛ rōnibus
ſcđa ibi. Poſtremo. ter
cia ibi Omnino enim
quarta ibi Reſpice iq̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cepiſſe. vel ita naturaliter hr̄e p̄ſumas quaſi hn̄tis dei habite𝓏 beatitudinis diuerſam cogites eſſe ſubſtantiā. Naz ſi extrinſecus acceptū putes: preſtan/tius id qđ deerit ab eo qđ acceperit ex iſtimare poſſis. Sed hunc eſſe rex̄ oīz precellentiſſimū digniſſime ꝯfitemur. Q ſi natura q̄dem ineſt: ſꝫ ē ratione diuerſum. cum de rex̄ principe loq̄mur deo. fingat qui p̄t. q̄nis hec diuerſa cō iunxerit

Primo p̄mittit intētū ſuū cum q̄dam diuiſione cꝰ membra improbat dicens. O Boeti que/ſo te vide q̄ꝫ id ſcē. i. firmiter ⁊ inuiolabiliter probes ꝙ diximus ſummū deū eſſe pleniſſimū ſummi boni. ⁊ đt boetius. Quonā̄ nō ſupple hoc ꝓbat̄ Tunc ponit phia diuiſionē dicens. Preſumis. i. putas ne hunc prēm oīm rex̄ ac/cœpiſſe extrinſecꝰ illud ſummū bonū quo ꝓhibet̄ eſſe plenus. vel p̄ſumis ita naturaliter hr̄e a ſe illud bonū q̄ſi cogites diuerſam eē ſubām dei hn̄tis ⁊ btitudinis habite. Et tunc improbat mēbra. p̄mo ꝙ đs non accepit ſummū bonū ab extrinſeco dicens. Nā ſi putes bonū qđ in deo ē extrinſecus accœptū tunc tu poſſis. i. potes exiſtimare eſſe p̄ſtantiꝰ. i. meliꝰ illud bonuz quo dederit. eo qđ acceperit. ſ. deo qđ eſt flm̄. q2 ꝯfitemur hunc p̄cellentiſſimū oīm rex̄. Tunc ꝓbat ꝙ ꝑfectum bonū in deo non ē in ipſo naturalr̄ tanq̄ꝫ drñs a ſbīa ſua dicens ꝙ ſi natura. i. ꝑ naturā in/eſt deo ſummū bonum ſꝫ eſt diuerſum ab ipſo rōne quiditatiua. fingat q̄ pōt quis hec diuerſa ꝯiunxerit. ſ. deum ⁊ ſummū bonū. q. d. non eſt dare aliquē p̄orem iſta diuerſa ꝯiungētem ¶ Notandum ꝙ rō quā phia pretendit eſt iſta. Summū bonum qđ eſt in deo vł eſt accœptū ab extrinſeco vel ineſt ſibi naturalr̄. ſi ab extrinſeco aliq̄d erit p̄ſtantius ⁊ nobiliꝰ deo q2 dans ſummū bonum p̄ſtantiꝰ eſt recipiente ipſum. Si āt ineſt đo naturalr̄ vel tanq̄ꝫ idem ſibi. ł tanq̄ꝫ diuerſum ab ipſo. Si tanq̄ꝫ idē ſibi habet̄ ꝯpoſitum. ſi tanq̄ꝫ diuerſum ab ipſo erit aliq̄d prius qđ iſta diuerſa ꝯiunxerit. talia āt fingere eſt difficile

Poſtremo qđ a qualibet re diuerſum ē id non eſt illud a quo intelligit̄ eſſe di/uerſum. Quare qđ a ſummo bono di/uerſum ē. ſui natura id ſummū bonuz non ē. Qđ nefas eſt de eo cogitare. q̄ nihil ꝯſtat eſſe preſtantius.

¶ Hic philoſophia ponit ſecūdam rōnem ꝙ ſummum bonum in deo non differt ab ipſo Et eſt rō talis. Illud quod eſt diuerſum ab alio non ē illud a quo ē diuerſum Sig̊ ſummū bonū eēt diuerſū a deo đs n̄ eēt ſūmū bonū qđ nefas ē dicere vn̄ đt i lrā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Poſtremo illud qđ eſt diuerſum a qualibet re illud nō eſt illđ a q̊ videt̃ eſſe diuerſum. quare qđ ſui nat̃a diuerſum eſt a ſummo bono. illud nō ē ſummū bonum. ſi igit̃ ſummū bonū ita ſit in deo ꝙ ſcḋm nat̃am ſit diuer/ſum a deo. ſeq̈tur ꝙ deus nō ſit ſummū bonū. ꝙ nefas eſt cogitare de deo quo nihil ꝯſtat eſſe preſtantius. ❡ Nota ſi aliq̇d eēt in deo diuerſū ab ipſo de⁹ eēt ꝯpoſitus ⁊ ñ eēntię ſimplicis qđ eſt falſum. Itē qđ in deo diuerſum ab ipſo vel eſt accn̄s vel ꝑs eius. nō accn̄s q̄ đs nō eſt ſubiec/tum alicuius accidentis. ſi eſt pars eius cum pars precedat totum ali/quid erit prius deo quod falſum eſt.

❡ Hic phia ponit terciā rōem q̄ eſt talis Illđ qđ eſt ṗncipium ō/niū formal̃r eſt ſummū bonū. q̄ ſummū bonū ñ pt̄ eſſe ṗncipiatū. ſꝫ de⁹ eſt ṗncipium oīm g̊ formal̃r eſt ſummū bonū. ſummū āt eſt beatitudo g̊ de⁹ formaliter eſt ſumma beatitudo. Vn̄ đt in lrā. Omnino id eſt gene/raliter nullius rei nat̃a poterit eſſe melior ſuo principio. q̄re qđ ōniū eſt ṗncipiū ſicut deus illud etiā ꝯcluſerim ve/riſſima rōe ſummū eſſe bonū ſubſtātia .i. ꝑ ſui ſubſtātiā. cui aſſentiēs boetius đt pleiſſiē inq̈ꝫ ꝯcluſum eſt Subiūgit phia Sꝫ ſummū bonū eſſe btitudiēm ꝯceſſum eſt Dicit boe. ita ē inq̈ꝫ Cōcludit g̊ phia Igit̃ neccē eſt deū ꝯfiteri ipāꝫ btitudiēm Dicit boe. Nec queo refragari .i. reſiſtere ṗoribꝰ ꝓpoſitis .i. p̄miſſis. ⁊ ego ꝑſpicio h̄ illatū eſſe ꝯſequēs ill̃ .i. ad illa

❡ Omnino em̄ nullius rei nat̃a ſuo principio melior poterit exiſtere. Quare qđ oīm ṗncipiū ſit: id etiaꝫ ſui ſubſtantia ſummū eſſe bonū veriſſima rōe ꝯcluſerim. B. Rectiſſime inq̈ꝫ. P. Sꝫ ſummū bonū btitudiēm eſſe con/ceſſum eſt. B. Ita eſt inq̈ꝫ. P. Igit̃ inquit deū eſſe ipām beatitudiēm neccē ē ꝯfiteri. B. Nec ꝓpoſitis inq̈ꝫ prioribꝰ refragari queo. ⁊ illis hoc illatum conſequens eſſe ꝑſpicio.

❡ Nota ꝙ ṗncipiū oīm rer̃ opꝫ eſſe ſummū bonū ſubſtātial̃r. q̄ ſi aliq̇d aliud a ṗncipio eēt ſummū bonū ſubſtātial̃r ſic ʒ aliq̇d ṗncipiatū ſeq̇t̃ ꝙ ṗncipiatū ſit nobili⁹ ſuo ṗncipio. nā bonū ſubſtātial̃r nobili⁹ ē bono accn̄tl̃r. Itē ſi ṗncipiū ñ ē bonū ſubſtātial̃r ſꝫ accn̄tl̃r. cū om̄e qđ eſt tale ꝑ accn̄s reducat̃ ad aliqđ tale ꝑ ſe tūc ṗncipiū reduceret̃ ad aliq̇d ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſſet principium.

P. Reſpice inq̇t an hinc quoq̈ꝫ idē fir/mius approbet̃ ꝙ duo ſumma bona que a ſe diuerſa ſint eſſe nō poſſunt. Etem̄

❡ Hic poīt q̄rtaꝫ rōem ꝙ beatitudo i deo nō differt ab ipſo. Si btitudo differret a deo cum vtrūq̈ꝫ tam de⁹ q̈ꝫ beatitudo ſit ſummum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

bonū.eēnt duo ſumma bona quoꝝ vnū n̄ eſſet alteꝝ.⁊ cum vnuꝫ deſit alteri neutꝝ erit ꝑfectū et ſummū bonū.qꝛ perfectum ẽ cui nihil deeſt ergo nccē eſt btitudinē eſſe idē cum deo Vnde dr̄ in lrā. O boeti reſpice an hinc qđ mō dicaꝫ illud qđ ꝓbatum ẽ firmiꝰ approbeť.duo ſumma bona eſſe non pn̄t q̄ ſint a ſe diuerſa. eteniꝫ liquet.i.manifeſtum ẽ. ꝙ bona que diſcrepant alteꝝ non eſſe qđ alteꝝ ſit.q̄re cum alteꝝ deſit alteri neutꝝ poterit eſſe perfectū cum ꝑfectum ſit cui nihil deeſt.ſꝫ manifeſtum e illud non eē ſummū bonū qđ non ẽ ꝑfectum.igiť nullo mō pn̄t eſſe diuerſa ea q̄ ſunt ſumma bona.ſꝫ deum ⁊ btitudinē collegimus eſſe ſummū bonum quare nccē eſt ipſam naturā que ẽ diuinitas.i.naturā dei eſſe ſummā btitudineꝫ quod Boetius approbans dr̄.nihil verius ẽ ipſa re nec rōciatione firmius.nec deo dignius ɔcludi pt ¶ Notādum ex.iiij.thopicoꝝ.qđ ꝑ ſuperabundantiā dr̄ vni ſoli ɔuenit.cum igiť ſummū bonum dicať ꝑ ſuperabundantiā non erunt duo ſumma bona. Itē ſi eſſent duo ſumma bona vel eſſent eiuſdem ſpeciei vel different ſpecie.ſi eiuſdem ſpeciei erunt eq̄liter ꝑfecta ⁊ vnū erit ſuperfluū.ſi drn̄t ſpecie vnum erit ꝑfectius altero qꝛ impoſſibile eſt duas ſpēs eſſe eq̄liter ꝑfectas. ſed qđ eſt imꝑfectius non ẽ ſummū bonum.g̊ non ſunt plura ſumma bona

q̄ diſcrepant bona:nō eſſe alteꝝ qđ ſit alteꝝ liquet. Quare neutꝝ poterit eſſe ꝑfectum cū alterutri alťutꝝ deeſt Sed qđ ꝑfectum non ſit.id ſummū non eſſe manifeſtum ẽ. Nullo mō igiť que ſumma ſunt bona.ea pn̄t eſſe diuerſa. Atq̄ et beatitudinē ⁊ deum:ſummū bonuꝫ eſſe collegimꝰ Quare ipſam nccē ẽ ſummā eſſe beatitudinē:que ſit ſumma diuinitas. B. Nihil inq̄ꝫ nec re ipſa verius.nec ratiōnatione firmius.nec deo dignius concludi pt

¶ Hic phia ɔcludit ex dictis q̄ndā ɔcluſionē corrollariam dicēs. Super hec p̄ditta ego tibi dabo corollariū.i.ɔcluſionem corollariā ita.ſ. Sicut geometre aliq̄d ſolent demrātis ſuis ꝓpoſitis inferre.q̄ illata ipſi vocant poriſmata.i.apertiones. Et tunc ponit corrollariū.

P. Sup hec inquit igitnr veluti geometre ſolent. demrātis ꝓpoſitis aliq̄d inferre que poriſmata ipſi vocant.ita ego q̊ꝫ tibi veluti corrollarium dabo. Nam qm̄ beatitudinis adeptione fiunt hoīes beati.beatitudo vero ẽ ipſa diuinitas:diuinitatis adeptione bea

atos fieri manifeſtum eſt. Sed vti iu
ſticię adeptione iuſti. ſapientię ſapien
tes fiunt. ita diuinitatem adeptos: de
os fieri ſimili rõne neceſſe eſt. Omnis
igitur beatus: deus: ſed natura q̃dem
vnus. participatione vero nihil pro//
hibet eſſe q̃ꝫ plurimos. B. Et pulchꝛ
inq̃ꝫ hoc atqꝫ p̃cioſum ſiue poꝛiſma ſi//
ue coꝛollarium vocari mauis

ꝙ om̃is beatus eſt ds.
qd ſic infert. qꝛ adepti
one btitudis fiũt homi
nes beati. beatitudo ꝟo
eſt ipſa diuinitas vt ꝓ/
batum eſt. Manifeſtũ
eſt homines beatos fie
ri adeptione diuinitatꝫ
ſed ſicut adeptione iu/
ſticię fiunt homĩes iuſti
ꝛ adeptione ſapientię ſa
pientes. ita neceſſe eſt
adeptione diuinitatis
eſſe beatos ſiue deos.
Igiẽ om̃is beatus ẽ de
us. ſed natura q̃dem v
nus deus eſt ꝛ nõ plu/
res. participatione antem nihil ꝓhibet plures deos eſſe. Hanc ꝯcluſio
nem ꝯmendans Boetius dt. Et pulchꝛum inq̃ꝫ hoc ſcꝫ quod modo cõ
cluſiſti atqꝫ precioſum ſiue poꝛiſma ſiue coꝛollarium mauis. i. magis ve
lis ipſum vocari. ¶ Notandum ꝙ om̃is beatus eſt deus. hoc pro
batur ex littera ſic. Homines fiunt beati adeptione beatitudinis ſed be
atitudo eſt diuinitas. ğ homines fiunt beati adeptione diuinitatis. ſed
adeptione diuinitatis aliquis efficitur deus. ergo om̃is beatus eſt deus
Vel poteſt ſic argui Adeptiõe diuinitatis aliq̃s efficitur deus Adeptio
ne diuinitatis aliquis efficitur beatus. cum diuinitas ſit idem cũ btitu
dine. ergo omnis beatus eſt deus. ¶ Nota ſm Vguitionem po/
rus poꝛi eſt ſubtile foꝛamen in coꝛpoꝛe ꝑ quod ſudoꝛ emanat. Inde poꝛi
ſma poꝛiſmatis id eſt aptio vel illuminatio ſenſus. Dicũtur etiam poꝛiſ
mata regulę quas geometrę ꝓponũt ad aliquid oſtendendum eo ꝙ aperi
ant ꝛ illuminent mentem lectoꝛis. ꝛ ipſe ſic allegat Boetium in hoc li/
bro de hoc nomine poꝛiſma. ¶ Notamdum ſm eũdem Vguitio
nem a coꝛona venit coꝛonarium quod eſt p̃miũ victoꝛię vel p̃mium belli
vel certaminis ſcꝫ coꝛona vel aliquid aliud. vel coꝛonarium eſt vnde ali/
quis meretur honoꝛem vel adipiſcitur coꝛonam. Et etiam allegat Boe
tium in hoc loco de hoc nomine coꝛonarium. ſed cõmuniter ipm nomina
mus coꝛollarium. ꝛ eſt coꝛollarium concluſio ſequens ex pꝛemiſſis.

¶ Nota aliquis diceret Si omnis beatus eſt deus. cum pluꝛes
ſint beati. plures erunt dij. Reſpondet Boetius ꝙ vnus eſt deus natu/
raliter ꝛ eſſentialiter. ſed participatiue. ſcꝫ ꝑticipatione ꝟtutis ꝛ immoꝛ
talitatis poſſunt eſſe plures dij. Unde pſalmiſta Ego dixi dij eſtis ꝛ filij
exelſi om̃s. Item innuit philoſophus xij. methaphiſicę vbi ſic ꝯcludit.
Non ualet pluralitas pꝛincipum. ſit ergo vnus pꝛinceps ſcꝫ ſm naturã
ꝛ eſſentiam. Ergo dicit Seneca Vir ſpeculatiuus eſt quaſi deus in hu/
mano coꝛpoꝛe hoſpitatat⁹ ¶ Pro quo vlterius notãdum ꝙ de⁹ eſt
quadꝛuplex. Aliq̃s ẽ de⁹ nũcupatiue vt idolũ Ali⁹ vſurpatiẽ vt demoẽs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cultū dei ſibi vſurpantes (vt dr̄ ſcriptura) Oēs dij gentiū demonia. Tercius ꝑticipatiue vt hoīes btitudinem ꝑticipantes. Quart⁹ eſt ds natura hn̄s eſſentię ęternitatē immutabilitatē ⁊ cōicabilitatem. Primis tribus modis pn̄t bn̄ plures eſſe dij. ſ; non q̄rto mō ¶ Ultimo nota deitatem ſiue diuinitatē ꝑticipare non ē niſi immortalitatē. impaſſibilitatē. ſubtilitatē. ⁊ agilitatē adipiſci. Nam mortale additū nobis ſeparat nos a dijs (vt dr̄ Porphirius) ergo adeptione immortalitatis erimus dij.

¶ Hic phia mouet circa p̄dicta quādam dubitationē. ſcdo ſoluit eā ibi. Cuius diſcretionē Primo dr̄. Exquo dicis hoc corollarium eē pulchꝝ. Atqui pro certo hoc qd̾ iam dicam nihil eſt pulchrius qd̾ rō perſuadet eſſe annectēdū. his. ſ. ſupradictis. et dr̄ Boetius. q̇d eſt pulchꝝ illud. Dicit phia cū btitudo videaꝛ multa ꝯtinere dubitaꝛ vtꝝ hęc oia ꝯiungant. i. ꝯſtituant veluti vnum corpus btitudinis q̄dam varietate partiu;. an ſit aliquid eoꝝ quod compleat ſubſtātiam beatitudinis ad qd̾ cętera referanꝛ. Tunc Boeti⁹ petit hanc quęſtionem magis elucidari dicēs. Uellē inq̇t vt patefaceres illud qd̾ q̄ris ꝯmemoratione ipſaꝝ reru; ſuꝑple exemplificando. Et phia ꝯdeſcendēs boetio quęrit. nōne cenſuimus btitudinem eē bonum Dicit Boeti⁹. certe ſummū bonu;. Cui phia. Licet. i. licitum ē addas hoc. ſ. ſummū oibus his. nā btitudo eſt ſumma ſufficientia. ea/

¶ P. Atqui hoc q̄; pulchrius nihil ē qd̾ his annectēdum eſſe rō perſuadet. B. Quid inq̄;? P. Cu; multa inq̇t beatitudo ꝯtinere videatur vtꝝ ne hęc omnia vnū veluti corpus beatitudinis q̄dam ꝑtium varietate ꝯiungant. an ſit eoꝝ aliquid qd̾ beatitudinis ſbiam cōpleat. ad hoc vero cętera referanꝛ. B. Uellem inq̄; id ipſaꝝ reꝝ ꝯmemoratione patefaceres. P. Nonne inq̇t beatitudinē bonū eſſe cenſuimus? B. Ac ſummū quidem inq̄;. P. Addas inq̇t hoc oībus licet. Nam eadē ſufficiētia ſumma ē. eadem ſumma potētia reuerentia q̄; claritas ⁊ voluptas btītudo eſſe iudicaꝛ. B. Quid igiꝛ? P. Hęccine oīa bona. ſufficientia. potentia. cętera q; veluti quędam btītudinis mēbra ſunt. an ad bonū veluti ad ṽticem cuncta referunꝛ? B. Intelligo inq̄; quid inueſtigandum ꝓponas: ſed q̇d ꝯſtituas audire deſidero

dem eſt ſumma potentia. ⁊ iudicatur eſſe ſumma reuerentia. claritas ⁊ vo
luptas. Quid igitur eſtimas dicēdum. heccine id eſt nunquid hec omnia
ſcʒ ſufficientia. potentia ⁊c. ſunt veluti quedam mēbra beatitudinis an
cuncta referuntur ad bonum veluti ad verticem id eſt tanqꝫ ad ſummam
rōnem appetendi omnia alia. Tunc Boetius fatetur ſe intelligere que/
ſtionem ⁊ preſtolari eius ſolutioēm dicens. Intelligo quid proponas in
ueſtigandum ſed deſidero audire quid conſtituas id eſt diffinias queſtio
nem diſſoluendo. ¶ Notādum ꝙ queſtio quam philoſophia mo/
uet eſt iſta. Utrum predicta quinqꝫ ſcʒ ſufficientia. reuerentia ⁊c. ꝯſtitu/
ant beatitudiēm ſicut diuerſa membra vnum corpus vel vtrum omnia
ſunt eadem ⁊ referātur ad aliquod vnum ſcʒ ad bonum quod ſit ratio
appetendi omnia iſta. ¶ Notandum qnia in beatudine eſt ſum/
mum bonum. ⁊ in beatitudine eſt ſufficientia. reuerētia. potētia. gloria.
⁊ iocūditas. ideo q̄ritur an iſta ſint in beatitudine tanqꝫ diuerſa. aut ad
vnum relata ſcʒ ad bonum rōne cuius appetuntur. ¶ Nota ad p̄
mam ꝑtem q̄ſtionis debet reſponderi ꝙ nō. q̄ mēbra vnū corpus ꝯſtitu
entia debent eſſe inter ſe diuerſa vt ſtatim ꝓbabitur in lrā ſequēti. ſed illa
quinqꝫ ſunt vnum vt probatum eſt ergo nō pn̄t eſſe ꝑtes beatitudinis cō
ſtituētes ipſam ſicut membra vnum corpus. Etiam ſi ſic ſeq̄ret̄ ꝙ beati
tudo ſeu deus non eſſet omnino ſimplex qđ eſt impoſſibile.

¶ Hic ph̄ia ſoluit q̄ſtioēm Et p̄mo oñdit ꝙ iſta q̄nqꝫ nō ſunt ꝑ/
tes ⁊ membra beatitudinis. ſcđo oñt ꝙ omnia referātur ad bonū ibi. Ad
bonum vero. Primo intendit talem rōnem. Mēbra ꝯſtituentia aliq̄d
vnum ad inuicez debēt
eſſe diuerſa. ſed iſta om
nia quinqꝫ ſunt idem ergo
non ſunt mēbra ⁊ ꝑtes
beatitudinis. vñ dr̄ i lrā
Cuius rei ſupple poſi/
te in queſtione ſic acci/
pe diſcretioēm id ē diſ/
cretam ſolutioēm. Si
hec omnia forēt mēbra
beatitudinis tunc diſ/
creparēt a ſe inuicem
Hec eñ eſt natura par
tium vt diuerſa compo
nant vnum. atqui pro
certo he omnia quinqꝫ
monſtrata ſunt idem
eſſe ſupple in nona pro
ſa igitur minime ſunt
membra beatitudinis. Sed ſi in eis ſaluetur ratio membri om/
nia erunt vnum membrum. ⁊ tunc ſequitur beatitudinem componi

¶ P. Cuius diſcretionē rei ſic
accipe Si hec oīa btītudīs mēbra fo/
rent. a ſe q̄qꝫ inuicē diſcreparēt. Hec ē
eñ ꝑtiū naꝛa. vt vnū corpus diuerſa
ꝯponāt. B. Atq̄ hec oīa idem eſſe mō
ſtrata ſunt. P. Minime igit̄ mēbra ſt̄
Alioq̄n ex vno membro btītudo vide
bitur eſſe ꝯiuncta. qđ fieri nequit. B.
Id quidem inquam dubium non eſt.
ſed id quod reſtat expecto.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ex vno membro qđ eſt impoſſibile. ⁊ hoc eſt qđ dicit. alioquin. i. ſi aliter dicatᷣ ꝙ non ſunt mẽbra ſed vnũ membꝝ. videtᷣ beatitudo eſſe ꝯiuncta ex vno mẽbro quod fieri neqt. Et dicit Boetius. id q̇dem quod mõ ꝯcluſum ẽ non ẽ dubium. ſz iſtud qđ reſtat de veritate alteri⁹ partis q̄ſtionis. expecto ¶ Notandũ ꝙ beatitudo eſt diuinitas vt ṗus viſum ẽ. ⁊ qꝛ diuinitas ẽ omnino ſimplex ⁊ indiuiſibilis ex nullo p̄t eſſe ꝯſtituta. cum em̄ ꝯſtituens prius ſit ꝯſtituto eſſet aliquid prius deitate quod abſurdũ eſt. ergo beatitudo non poteſt eſſe conſtituta ex pluribus membris vł ex vno membro

P. Ad bonum vero cętera referri palã eſt. Jdcirco em̄ ſufficientia petitᷣ. qm̄ bonum eſſe iudicatᷣ. Jdcirco potentia qm̄ id quoqꝫ eſſe creditᷣ bonum. Jdem de reuerẽtia. claritudine. iucunditate coniectare licet. Oı̄m igitᷣ expetendoꝝ ſumma atqꝫ cã: bonum eſt. Quod em̄ neqꝫ re neqꝫ ſimilitudine vllum in ſe retinet bonum id expeti nullo modo p̄ot Contra qꝫ etiã quę natura bona ñ ſunt tñ (ſi eſſe videantᷣ) quaſi vere bona ſint appetuntur. Quo fit vti ſumma cardo atqꝫ cauſa expetendoꝛuꝫ oı̄m bonitas eſſe iure credatur.

¶ Hic phia oñdit ꝙ oı̄a referantᷣ ad bonum tãq̄ꝫ ad cãm ꝓpter quã appetuntᷣ. ſcđo ex dictis deducit q̄ſdam ꝯcluſiones ſuꝑius ꝓbatas. vt meli⁹ intelligantᷣ. ſcđa ibi. Cuius vero cã Primo dicit. Palam ẽ cętera. ſ. quinqꝫ ſupradicta ad quę oı̄a appetenda r̄ ducuntᷣ. ipſa referri ad bonũ. Jdcirco em̄ petitur. i. appetitᷣ ſufficiẽtia qꝛ bonũ eſſe iudicatur idcirco potentia deſideratᷣ. qꝛ id etiaꝫ creditur eſſe bonum. idem licet ꝯiectare. i. iudicare de reuerẽtia. claritate. ⁊ iucunditate. ⁊ ſic vniuerſaliter ꝯcludere ꝙ bonũ eſt ſumma. i. ꝑfectio et cã oı̄m expetendoꝛũ. i. deſiderandoꝝ quod declarat ꝑ ſignum dicens. Jllud em̄ quod neqꝫ in re neqꝫ in ſimilitudine. i. apparentia nullũ bonum retinet in ſe. illud nullo modo p̄t expeti. i. deſiderari. ⁊ econtra. i. per ꝯtrarium illa quę non ſunt bona natura. i. ex natura. tñ ſi videantur. i. appareant eſſe. quaſi vera bona ſint appetuntᷣ. quo fit vti bonitas iure credatur eſſe ſumma atqꝫ cauſa oı̄m expetendoꝝ ¶ Nota ꝙ bonum eſt cauſa oı̄m deſiderandoꝝ. qꝛ deficiente rõne boni in aliqno ſiue ſit bonũ ƀm apparentiã ſiue exñtiam tollitur rõ appetibilis. poſita vero rõne boni in aliquo ſiue ƀm rem ſiue ƀm appetẽtiam ipſum ẽ appetibile. ꝓpter quod dicit Ariſtoteles. iij. de aı̄a. Mouet em̄ appetibile hoc q̇d em bonum. hoc ãt apparens bonũ.

¶ Hic ex dictis philoſophia deducit quaſdam concluſiones pri/
us probatas vt melius intelligantur ꝛ ſunt duę. Prima eſt ꝙ bonum ꝛ
beatitudo ſunt idem. Scḋa ꝙ deus ꝛ bonum idem ſunt. Deducens ergo
primam ↄcluſioē̄m d̄t. Illud maxime videt̄ optari cuius canſa q̄d id eſt
aliq̄d expetitur id eſt deſiderat̄ vt ſi cā̄ ſalutis id eſt ſanitatis quiſpiam

¶ Cuius vero cauſa quid appe
titur. id eſt maxime videtur optari
Veluti ſi ſalutis cauſa quiſpiam velit
eqnitare. nō tam eq̄tandi motum de//
ſiderat q̄ ſalutis effectum. Cum igit̄
omnia boni grā̄ petantur. nō illa poti
us q̄ bonum ipſum deſiderat̄ ab om//
nib⁹. Sed propter quod cętera optan
tur: beatitudiē̄m eſſe conceſſimus.
Quare ſic quoq; ſola queritur beatitu
do. Ex quo liquido apparet ipſius bo
ni ꝛ beatitudinis vnam atq; eandem
eſſe ſubſtantiā̄. B. Nihil video cur
diſſentire quiſpiam poſſit.

id eſt aliq̄s velit eq̄tare
nō tam. i. nō tm̄ deſide
rat actū eq̄tā̄di q̄. i. q̄/
tū deſiderat effectuz ſa
lutis. i. ſanitatis Cum
igit̄ omnia petant̄ grā̄
boni illa nō potius de
ſiderantur ab om̄ib⁹ q̄
ipm̄ bonū. ſ; nos ↄceſſi
mus beatitudiē̄m eſſe
ꝓpter quā̄ cętera optāt̄
quare ſola beatitudo
tanq̄ finis oīm aliorū
deſideratur. ex quo liq̄
do id eſt māifeſte appa
ret eſſe eā̄dez ſubā̄m ip
ſius boni ꝛ beatitudīs
Boetius aſſentiēs iſti
deductiōi d̄t. nil video
cur quiſpiam poſſit diſ
ſentire. ¶ Notā
dum q̊rūcūq; ꝓprietas
ꝑ ſe eſt eadem. necē̄ eſt
illa eſſe eadem. cum igi
tur bonū ꝛ beatitudo
habeā̄t vnam ꝛ eā̄dem
ꝑ ſe ꝓprietatem erunt eadem. Nam ꝑ ſe ꝓprium eſt beatitudini ꝙ om̄ia
ꝓpter eam deſiderantur. Similiter illa ꝓprietas eſt boni ꝙ omnia appe
tuntur quia bona. ergo bonum ꝛ beatitudo ſunt idem

¶ Notandum ꝙ illud magis appetitur cuius cauſa aliquid appe
titur. quia illud ꝓpter quod aliq̄d appetitur. ṗus eſt in cauſando motuz
deſiderij q̄ illud qḋ appetitur ꝓpter aliud. q; cā̄ primaria ṗus influit q̄
ſecūdaria. ꝛ iō̄ illud ꝓpter qḋ aliq̄d appetit̄ plus influit deſiderio q̄ illḋ
qḋ appetitur ꝓpter aliud ſic; finis plus influit q̄ ordiā̄ta in finem. ꝛ hoc
declarat ꝑ exemplum in littera de ſanitate quę plus appetitur q̄ actus
eq̄tandi factus ꝓpter ſanitatem.

P. Sed deū veráq; beatitudinem at
q; idem eſſe mōſtrauim⁹. B. Ita inq̄

¶ Hic phīa ex con
cluſione ṗus probata
deducit ſcḋm ſcz deum
ꝛ bonū eſſe idez ſm ſub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſtantiã ꝛ dt. Sed demõſtrauimus deū ꝛ veraȝ btitudinem eſſe idem et vnū. ꝛ dt Boetius Ita eſt inqȝ. Ex quo ꝯcludit phia dicens.

P. Securo igit̃ ꝯcludere licz. dei quoqȝ in ipſo bono nec vſq̄ȝ alio ſitam eſſe ſubſtantiam

Igit̃ ſecure licet ꝯcludere ſbam dei ſitã eſſe in ipſo bono nec vſq̄ȝ alio. i. alibi. ¶ Notandū ꝙ ex prima ꝯcluſione infert̃ ſecunda accipiendo primã ꝯcluſionē pro maiore. arguendo ſic. Bonū ꝛ btitudo ſunt idem ſm ſbam. ſed deus eſt vera beatitudo. ergo deus ꝛ bonuȝ ſunt idem ſm ſubſtantiam

¶ Metrum decimū libri tercij

Huc oēs pariter venite capti
Quos fallax ligat ĩprob̄ cateĩs
Terrenas habitans libido mentes
Hec erit vobis requies laboꝝ.
Hic portus placida manens quietę.
Hoc patēs vnum miſeris aſilum.
Non q̄cquid tagus aureis arenis
Donat. aut hermus rutilãte ripa.
Aut indus calido ꝓpinquus orbi.
Candidis miſcēs virides lapillos
Illuſtrãt aciem magiſqȝ cęcos
In ſuas condunt aĩos tenebras.
Hoc quicq̄d placet excitatqȝ mētes
Infimis tellus aluit cauernis
Splendor quo regit̃ vigetqȝ celū.
Vitat obſcuras aĩę ruinas
Hanc q̄ſquis poterit notare lucē.
Candidos phebi radios negabit.

¶ Iſtud ē metꝝ decimū hꝰ tercij qḋ dr fallentiū ab inuentore. ꝛ ē vndecaſyllabuȝ ꝯſtans ex ſpondeo ꝛ dactylo. ex duob̄ vel trib̄ trocheis. qꝛ vltimo loco p̄t poni ſpondeꝰ pt̃ trocheus In q̊ metro phia poſtq̄ȝ oñdit in q̊ ſit ſumma btitudo hortat̃ ad iſtaȝ btitudinē ꝯuenire dicēſ Oēs capti quos fallax libido. i. fallax delectatio habitãs. i. poſſidēs terrenas mentes ligat improbis catenis. i. vicioſis cupiditatib̄. venite pariter huc. i. ad ſūmū bonū quod ē ſituȝ in deo. Tunc oñt vtilitateȝ veniendi ad illud bonū dicens. Hec ſcȝ btitudo q̄ eſt ds erit vobis reqes laboꝝ. cū ipſe ſit p̄mium in hac vita laborantiū. hic ē portus. i. ſecuritas manēs placita quietę. hic eſt aſilum. i. domꝰ refugij vnū. i. forū qꝛ tm̄ ad deū eſt tutū refugiū. patens. i. aptum miſeris. Tunc ꝯparat iſtud bonū ad bona tꝑalia oñdens bona tꝑalia eſſe damnoſa. qꝛ ſui cupiditate obtenebrant aĩãm dicens. Quicq̄d donat tagus fluuius iſte aureis ſuis arenis. quicq̄d donat hermus fluuius rutilãte. i. ſplendentę ſua ripa. aut Indꝰ fluuiꝰ a quo dr India ꝓpin/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

quus calido oꝛbi.qꝛ vicinus toꝛride zone Indus inq̄ꝫ ꝯmiſcēs lapillos viridcs id eſt ſmaragdos candidis.i.margaritis.totum illud ñ illuſtrat aciem ſupple mētis ſed magis ꝯdūt.i.inuoluūt cecos aīōs in ſuas tene/ bꝛas.i.ignoꝛātias veri boni.h̄ ſcꝫ bonum tꝑale ꝗcquid.i.qδcūqꝫ placꝫ ⁊ excitat mētes ad cupiditatem.illud tellus aluit infimis cauernis .i.ꝓ fundis.qꝛ in ꝓfundo terre gignūtur metalla ⁊ gemme. Tūc oñt vtilita tem boni qδ eſt deus.in q̄ eſt ꝟa beatitudo di cēs. Splendoꝛ.i.beatitu/ do ſplēdens q̄ ſplendoꝛe regitur cœlum ille vitat obſcuras ruinas anime qꝛ ſplendoꝛ ⁊ abſcuritas ſe nō compatiūtur in eo dem. ꝗſquis ꝰ poterit notare.i.notam habere hāc lucem ipſe negabit.i.nō curabit cādidos ra dios phœbi.i.ſolis. ❡ Notādum ꝑter lrām ꝙ aſilum ſm Vgui tioēm dr̄ domus refugij quam Rhomulus fecit.ab a qδ eſt ſine.⁊ ſilon qδ eſt tactus quaſi ſine tactu.qꝛ nō erat fas aliquem ibi tangere vel offē dere. ❡ Notādum ſm Iſid.li.ethymol.Tagus eſt fluuius quem cartago hiſpanie ſic nūcupauit.ex q̄ ꝓcedit fluuius arenis ⁊ auriferis copioſus.⁊ ob h̄ ceteris fluuijs hiſpanie eſt pꝛelatus. ❡ Notādū ſm Vguitioēm ꝙ hermus eſt fluuius aſie q̄ cāpos ſmirneos ſecat fluc/ tibꝫ.⁊ eſt plenus aureis arenis. Indus āt ſm Iſid.ē fluuius oꝛiētalis q̄ rubꝛo mari excipit̄ a q̄ India nūcupat̄ abun/ dans margaritis ⁊ ſma ragdis.

❡ Pꝛoſa vndecima tercij libꝛi.

❡ Hic vult demōſtrare qδ ſit bonū.ꝙ vnū atqꝫ idem eſt bonū.⁊ ꝙ vnū ſꝑ deſiderat ſubſiſtere.

ASſentioꝛ inq̄ꝫ. Cūcta em̄ fir//miſſimis nexa rōnibꝫ ꝯſtant. P. Tum illa quāti inquit eſtimabis. ſi bonum ip̄m quid ſit agnoueris? B. Infiniti inq̄ꝫ. ſiquidem mihi pariter deū quoqꝫ q̄ bonū eſt ꝯtinget agnoſcere. P. Atq̄ hoc veriſſima inq̄t rōne pa tefaciā Maneāt mō q̄ pauloante ꝯcluſa ſunt. B. Manebūt.

❡ Iſta eſt vndeci/ ma pꝛoſa huius tercij. in qua ph̄ia inducit bo etium in cognitionē q̄ rūdam que pꝛius faſſuſ fuit ſe ignoꝛare ſcꝫ qnis ſit finis omniū rerum.⁊ q̄bꝫ gubernaculis mū/ dus regatur. Pꝛimo ducit ip̄m in cognitio/ nem pꝛimi.ſcδo ſecūdi in ſequenti pꝛoſa Pꝛio ph̄ia inueſtigat diffini/ tioēm boni.ſcδo ex hoc oſtendit q̄s ſit finis om nium rerum.ibi Et il/ la nimium. Pꝛimo pꝛe mittit quedam. Scδo ph̄ia aggredit̄ ꝓpoſitū ibi nōne iq̄t Pꝛio boe. aſſentiens p̄dictꝫ dt. Aſſentioꝛ inq̄ꝫ.ſ.iā dictꝫ.cūcta em̄ ꝯſtāt nexa firmiſ

ſimis rationibus.qꝛ demõſtratiuis. Et phia inqͭ Quãti.ſ.p̃cij eſtimab.
ſi agnoueris quid ſit ipſũ bonũ. Rñdet Boeti⁹ Infiniti ſcꝫ p̃cij inquaꝫ
eſtimabo ſiquidẽ mihi pariter ꝯtingat agnoſcere deũ qui bonũ eſt Dicit
phia Atqꝫ ꝓ certe hoc patefaciã veriſſima rõe.maneãt.i.ꝯcedant.mõ id
ẽ tm̄mõ que ꝯcluſa ſunt pauloañ Et dt Boeti⁹.manebũt ſine oi cõtra/
dictione in ſui veritate. Nota ꝙ ad ꝓbandã aliquã ꝯcluſionem oportet
principia manere ĩ ſui veritate et ea cõcedi.ſi ei negarent non poſſet ex eis
deduci cõcluſſo Volẽs ergo phia ex his que cõcluſa ſunt tanq̃ꝫ ex princi
pijs cõcludere q̄d ſit bonũ.dt hoc velle facere manẽtibus his que ꝓbata
ſunt. Et dt. B. ꝙ manebũt in ſui veritate

P. Nonne inquit mõſtrauim⁹ ea que
appetunt a pluribus.idcirco vera per//
fectaqꝫ bona nõ eſſe.qm̄ a ſe inuicẽ diſ
creparẽt cũqꝫ alteri abeſſꝫ alteꝝ. plenũ
abſolutumqꝫ bonũ afferre non poſſe.
Tum ãt veꝝ bonũ fieri.cum in vnam
veluti formã atqꝫ efficiẽtiam colligunt
vt que ſufficiẽtia ẽ.eadem ſit potentia.
reuerẽtia .claritas.atqꝫ iocũditas Ni
ſi vero vnũ atqꝫ idẽ oia ſint. nihil habe
re quo inter expetẽda numerent. Boe.
Demõſtratum inquã nec dubitari vl//
lo mõ poteſt. P. Que igit cum diſcre//
pãt.minime bona ſunt.cũ vero vnum
eẽ ceperint.bona fiunt . Nonne hec vt
bona ſint.vnitatis fieri adeptione ꝯtĩ
git? B. Ita inquã videt P. Sꝫ omne
quod bonũ ẽ.boni participatione bo//
nũ eſſe ꝯcedis.an minime? B Ita eſt.
P. Dꝫ igit idẽ eẽ vnũ atꝫ bonũ.ſili ra//
tione cõcedas. Eadẽ nanqꝫ ſubſtantia

¶ Hic phia aggredi
tur intẽtum oſtẽdendo
quid ſit bonũ . et inten
dit probare iſtam ꝯclu
ſionez.bonum eſt illud
quod omnia appetunt.
quam probat tali rõne
Vnũ et bonũ ſunt idẽ
ſed oia appetunt eſſe v/
nuꝫ.ergo oia appetunt
bonũ Circa iſtã rõnẽ
ſic procedit . Prio ꝓbat
maiorẽ.ſecũdo minorẽ.
tercio reſumpta maio/
re ĩfert cõcluſionez ſecũ
da ibi Noſti ne igit. ter
cia ibi Eſt ne igit. pro
bat ergo maiorẽ ꝙ vnũ
⁊ bonũ ſunt idẽ per mo
dum queſtionis.⁊ prio
q̄rit dicẽs . Nõne ſupra
mõſtrauimus in.ix.ꝓſa
ea que appetũtur a plu
ribus.ſ.ſufficiẽtia.reue
rẽtia.potentia. idcirco
non eſſe vera bona et
perfecta.quoniã diſcre
parent a ſe inuicem ſup
ple eo modo quo appe/
tunt a pluribus.et cum
alterum abeſſet alteri
non poſſe afferre plenũ
et abſolutum bonum
quod nullo indigeat .
Tunc autem monſtra

eſt eorum quorum naturaliter non eſt diuerſus effectus. B. Negare inquã nequeo.

uimus vnū ver̄ bonū fieri cū colligũtur i vnã formã beatitudinis atꝫ efficiẽtiã.i.in vnã cãm efficiẽtem.ſ.deū vt q̄ ſit ſufficientia.eadem ſit potẽtia ⁊ reuerẽtia.claritas ⁊ iocunditas. niſi ꝟo omnia ſint vnū ⁊ idem mõſtratum eſt ea nihil habere q̊ numerent̄.i.com putẽtur inter expetẽda.i.deſiderãda. Et d̄t Boetius.demõſtratū ē inq̄ꝫ nec vllo mõ dubitari p̄t. Ulterius q̄rit phia Jlla q̄ cū diſcrepãt mime ſunt bõa ⁊ cum ceperint eſſe vnū fiũt bõa. None hec ꝯtingit fieri bona adeptione vnitatis. Dicit Boetius. Jta videt̄ inq̄ꝫ. Et ſubdit phia.ſꝫ oĩe qd̄ eſt bonū participatiõe boni ꝯcedis eſſe bonū an minime. Et d̄t Boetius Jta eſt. Tũc phia ex ꝯceſſis ꝯcludit maiorem dicẽs Jgit̄ ſili modo oportet vt ꝯcedas vnū ⁊ bonum eſſe idem. ⁊ ꝯfirmat illam ꝯcluſi onem ꝑ locū ab effectu dicẽs Namqꝫ eadem eſt ſubſtantia eoꝝ q̊ꝝ nõ eſt nat̄aliter diuerſus effectus.q꜃ idem inq̄ꝫtum idem natum eſt facere idẽ. Boetius ꝯcedẽs d̄t. Negare inquam nequeo. ¶ Nota ex littera ſic probatur ꝙ vnū ⁊ bonū ſint idem. Quecũqꝫ nõ ſunt bona niſi q꜃ ſunt vnum.illa non ſunt bona niſi adeptione vnitatis.ſed omnia ſunt bona adeptione vnitatis. ergo vnum ⁊ bonum idem ſunt.
Uel aliter arguit̄ ſic. Oĩa ſunt bona adeptiõe bonitatis.oĩa ſũt bo na adeptione vnitatis.g̊ bonū ⁊ vnū idem ſunt. Aliam rõnem innuit in lrã dicens. Jlla ſunt vnū q̊ꝝ nõ eſt diuerſus effectus.q꜃ idem inq̄ꝫtū idẽ nõ facit niſi idẽ.ex.ij.de gñatiõe.ſꝫ vniꝰ ⁊ bõi nõ eſt diuerſus effectꝰ q꜃ effe ctꝰ vtriuſqꝫ ē bonū.g̊ ſunt idem. Et hec ꝯcluſio p꜔ ex.iiij.methaphi. vbi Ariſtoteles vult ꝙ bonum ⁊ vnum ꝯuertantur ¶ Hic phia ꝓbat miorẽ.ſ.ꝙ oĩa appetunt eſſe vnū ꝑ tlem rõnem. Unũqd̄qꝫ tãdiu maẽt atqꝫ ſubſiſtit q̄ꝫdiu eſt vnum. ſed omnia natu raliter appetũt manere ⁊ ſubſiſtere.ergo omnia appetũt eẽ vnū. Jllius rõis p̄io declarat ma/ iorem.ſc̄do minorẽ.ibi Eſt ne igitur. tercio re ſumpta maiore ꝯclu/ dit intentū ibi. Qd̄ ãt inq̄t Primo g̊ declarãſ maiorem ꝙ vnũquod/ qꝫ tamdiu maẽt q̄ꝫdiu eſt vnū.dicit. Noſti o Boeti oĩe quod eſt tã diu manere atqꝫ ſubſi/ ſtere q̄ꝫdiu ſit vnū.⁊ cū

P. Noſti ne igit̄ inq̄t. oĩe qd̄ ē: tãdiu manere atqꝫ ſubſiſter̄ q̄ꝫdiu ſit vnū. ſed interire atqꝫ diſſolui pariter. cum vnū ẽe deſtiterit? B. Quonã mõ? P. Ut in aĩalibꝫ inq̄t cū in vnū coeũt ac ꝑmanẽt aĩa corpuſqꝫ. id aiãl vocat̄. Cū ꝟo hec vnitas vtriuſqꝫ ſeꝑatiõe diſſoluit̄: inte rire nec iã eſſe animal liq̄t Jpm q̊qꝫ cor pus cum in vna forma membroꝝ ꝯiũc tione ꝑmanet: humana viſit̄ ſpecies. At ſi diſtribute ſegregateqꝫ partes cor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

poris diſtraxerit vnitatē: deſinit eē qđ fuerat. Eoq; mō ꝑcurrenti cetera. ꝓcul dubio patebit ſubſiſtere vnūqđq; duꝫ vnum ē. Cum vero vnum eſſe deſinit: interire. B. Conſideranti inq; mihi plura minime aliud videtur

deſinit eē vnuꝫ. pariter ꝯtingit diſſolui atq; interire. Querit Boeti⁹ Quonā mō. phīa declarat in exēplo dicēs. In aīalibꝫ hoc pꝫ cum aīa et corpus in vnū coeūt atq; ꝑmanent vnum. illud vnum vocat aīal. cuꝫ vero hec vnitas diſſoluit ſeparatione vtriuſq; aīe ⁊ corporis liquet. i. manifeſtum eſt aīal interire ⁊ iam non eſſe aīal. Ponit aliud exēplum. Ipſum etiā corpus humanū cum ꝑmanet in vna forma ꝯiunctione membroꝝ tunc viſit. i. videtur humana ſpecies. ſed ſi partes corporis diſtribute ⁊ ſegregate. i. ſeparate ab inuicem diſtraxerit vnitatē corpus deſinit eſſe quod fuerat. Eodem mō ꝑcurrenti cetera procul dubio patebit vnūquodq; ſubſiſtere. i. permanere dum ē vnum. cum vero deſinit eſſe vnū interire videt. Et dicit Boetius. Minime inq; videt mihi aliud ꝯſideranti plura ¶ Nota ꝙ aliqs diceret. non videt ꝙ eſſe ⁊ eſſe vnū ſint eadem. qꝛ mali ſunt. ⁊ tñ non ſunt vnū. ꝓbatio. vnū et bonū ſunt idem vt iā ꝓbatum ē. ſꝫ mali non ſunt boni. ḡ non ſunt vnū. Iſta rō ſoluit ex quarto h⁹ negando maiorē. qꝛ phīa quarto h⁹ ꝓbat malos non ſolū non eſſe potētes ſed ſimpliciter non eſſe. vñ mali bñ ſunt mali. ſed ꝙ ſimpliciter dicant eſſe non eſt veꝝ. ſicut hō mortuus ſimpliciter non eſt hō. ⁊ de hoc videbitur in quarto.

P. Eſt ne igitur inquit quod inquātū naturaliter agat. relicta ſubſiſtendi appetentia: venire ad interituꝫ corruptionemq; deſideret: B. Si animalia inquam conſiderem que habent aliquaꝫ volendi nolēdiq; naturā. nihil iuenio qđ nullꝰ extra cogētibꝫ, abiiciat manēdi intētionē ⁊ ad interitū ſponte feſtinet. Omne nāq; animal tueri ſalutē laborat. mortem vero perniciemq; deuitat. Sed quid de herbis arboribuſq;. qđ

¶ Hic phīa probat ſeu declarat minorē. ſ. ꝙ oīa appetant eſſe ⁊ ꝑmanere. Et primo oñt hoc. ſecundo probat ꝙ talis appetitus eſt naturalis. ſecunda ibi. Neq; nunc nos. Prio oñdit intentum in animalibus. ſecundo in vegetabilibꝫ. tercio in rebꝫ inaīmatis. ſcđa ibi. Atq; non eſt. tercia ibi Ea etiam. Primo dt phīa Eſt ne aliquid qđ inquātum naturaliter agat deſideret peruenire ad interitū. i. morteꝫ ⁊ ad corruptionem relicta appetentia ſubſiſtē

de inanimatis omnino ꝯſentiam rebꝰ prorſus dubito.·.

di. Rñdet Boetius Si ꝯſiderez animalia q̄ habent naꝉam id eſt appetitum volendi id eſt proſequendi. ⁊ nolendi id eſt fugiendi aliquid. nihil inuenio qđ abijciat intētionem manendi ſupple in rerum natura. ⁊ feſtinet ſponte id eſt volūtarie ad interitum nullis cauſis extra cogentibꝰ. qꝛ oīe animal laborat tueri ſalutem ⁊ deuitat mortem ⁊ ꝑniciem. ſed ego prorſus dubito q̇đ de herbis ⁊ arboribꝰ ⁊ quid de rebꝰ inanimatis omnino ꝯſentiam ſupple an talia appetant eſſe ⁊ ꝑmanere. ¶ Boetius nō dubitat quin aīalia appetunt eſſe ⁊ ꝑmanere. cuius rōem innuit. Illud qđ laborat tueri ſalutem ⁊ vitare mortem hoc appetit eſſe ⁊ ꝑmanere. ſed oīe onimal eſt huiuſmodi ꝗ ⁊c̄. Sed vtrum ita ſit in in vegetabilibꝰ ⁊ in rebꝰ inanimatis de hoc dubitat ⁊ poteſt eſſe rō dubitationis. qꝛ in talibꝰ nō ſunt oꝑatioēſ ita manifeſte ſubſeruiētes appetitui naturali ꝑmanendi ſicut in animalibꝰ q̄ mouentur ad precipiendum nutrimentum ⁊ ad alia q̄ ꝑtinent ad cōſeruationem vitę.

¶ Hic phīa probat ꝙ vegetabilia ſicut herbe arbores appetant eſſe ⁊ ꝑmanere. ⁊ hoc probat quattuor modis ſicut patebit. Primo ex locoꝝ qualitate qꝛ in talibꝰ locis naſcūꝉ vbi diuciꝰ pn̄t ꝯſeruari in eſſe. vn̄ dt Atq̄ pro certe o boeti n̄ ē ꝙ poſſis ābigere. i. dubitare de h̄ vtꝝ inaīata ⁊ vegetabilia appetāt ēe ꝑmū. i. ꝑmo ſigno. Cū tu ītuearis herbas atqꝫ arbores innaſci locis ſibi ꝯueniētibꝰ vbi quātū eaꝝ naꝉa. i. vigor naꝉe q̄at n̄ pn̄t cito exareſcere ⁊ interire. nā alie cāpis oriūꝉ ſicut oliuę. alie mōtibꝰ ſicȝ cypreſſi alias ferūt paludes ſicut alnos ⁊ ſalices. alie adherēt ſaxis ſicȝ herbe q̄ dicūꝉ capilli veneris ⁊ barba ionis Aliaruȝ herbaꝝ ſunt fecūde. i. abundātes ſteriles arene vt illius herbe q̄ dꝛ mirica. q̄s ſi quiſqꝫ conaꝉ transferre in alia loca areſcūt. ſed naꝉa dat vnicuiqꝫ qđ ſibi ꝯuenit ⁊ elaborat ne intereāt q̄ꝫdiu manere pn̄t. ¶ Nota locus eſt ꝑncipiū generatiōis qꝛ ſaluat ⁊ ꝯſuat locatū ⁊ ipo mediāte ꝟtus cœleſtis īfluit ipi

P. Atqui nō eſt ꝙ de hoc poſſis ābigere cū herbas atqꝫ arbores intuearis ꝑmū ſibi ꝯueniētibꝰ innaſci locis. vbi quātum eaꝝ queat natura. cito exareſcere atqꝫ interire nō poſſint Nā alie q̄dem cāpis. alie mōtibꝰ oriūtur. alias ferūt paludes. alie ſaxis herēt. aliaruȝ fecunde ſunt ſteriles arene Quas ſi in alia quiſpiam loca transferre conetur. areſcant. Sed dat cuiqꝫ natura quod conuenit. ⁊ ne dum manere poſſunt intereant: elaborat.

locato. cũ igitur vegetabilia ſicut herbę et plãte requirãt determinata loca in q̄bus ſaluantur ⁊ in alijs areſcãt patet ꝙ ipa appetãt eẽ ⁊ ꝑmanere

Quid ꝙ oẽs veluti ĩ terras ore demer-
ſo trahunt alimẽta radicibꝰ. ac ꝑ me-
dullas. robur. corticemq; diffundunt.
Quid ꝙ molliſſimũ quidq; ſicuti me-
dulla ẽ. interiore ſemper ſede recõdit̃.
extra vero q̄dam ligni firmitate tuet̃.
vltimꝰ ãt cortex aduerſum celi intẽpe-
riem quaſi mali patiẽs defenſor oppo-
nitur. Jam vero quãta ẽ naturę diligen
tia vt cũcta ſemine multiplicato ꝓpa-
gent̃. quę oĩa nõ modo ad tẽpus manẽ
di. verũ generatim quoq;. quaſi in ꝑpe
tuum ꝑmanendi veluti quaſdã machi
nas eſſe quis neſciat.

Hic phia ꝓbat idẽ alio ſigno qđ ſumit̃ ex modo ſituationis partiũ ſm̃ cõueniẽtiam ad attractionẽ alimenti q̄ cõſeruatur eẽ eorũ. Et dicit. Quid iudicas ex hoc ꝙ oẽs herbę et arbores trahũt alimenta radicibus velut ore demerſo in terras. ⁊ diffũdunt ſibi alimentum ꝑ medullas. ꝑ robur. et ꝑ corticẽ qđ nõ ẽ niſi ꝓpt appetitũ permanendi. Tũc ponit aliud ſignũ qđ ſumit̃ de diſpoſitione partiũ ad ꝓhibendũ nocumẽtum extrinſecũ dicẽs Quid iudicas ex hoc ꝙ molliſſimũ qđq; ſicut ẽ medulla ſemꝑ recõditur. i. locat̃ in interiore ſede id ẽ in medio plãtę. extra vero tuet̃ quadã ligni firmitate. vltimꝰ aũt. i. exterior cortex arboris quaſi patiẽs mali id ẽ potẽs ſuſtinere mala opponit̃ defenſor aduerſum intẽperiẽ celi. i. aeris Tũc ponit aliud ſignũ quod ſumitur ex propagatione ſeminis quę ordinatur ad cõſeruationẽ naturę in alio ſil̃i ĩ ſpecie. cũ nõ poſſit manere idẽ nũero Et dicit Jã vero quãta eſt diligentia naturę vt cũcta ꝓpagentur ſemine multiplicato ſupple cõſidera q̄ omnia ſemina quis neſciat eẽ tanq̄ quaſdã machinas. inſtrumenta manendi nõ modo. i. nõ tm̃ ad tẽpus. verũ etiã manendi in ꝑpetuũ generatim. id ẽ ſucceſſiua generatione. q. d. nullꝰ eſt cui hęc nõ pateant. Notãdum ꝙ radices plãtarum ori ſimiles sunt cũ habeant eandẽ oꝑationẽ ſcꝫ trahere alimentũ Habent ãt plãtare radices infixas terrę. qr extra humorẽ trahũt et alimẽtum quod prio diffunditur in medullã. deinde ĩ robur. deinde in corticẽ Eſt ãt medulla molliſſimũ quod ẽ in medio plãtę vel arborꝫ non potẽs pati intẽperiẽ caloris ⁊ frigoris. ideo natura ipſã locauit ĩ medio quam circũdat robur quod ẽ lignũ arboris. robur ãt circũdatur cortice exteriori tanq̄ꝫ defenſore ab intẽperie aeris Notãduꝫ ꝙ qr vegetabilia nõ poſſunt idem nũero manere. ideo natura ꝓducit in eis ſemina. ꝑ quorum propagationem maneant idem in ſpecie ſcꝫ in ſuo ſimili

Sequitur proſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa probat ꝙ etiam inanimata appetant esse duobꝫ signis. Primo ex inclinatiōe naturali eorum ad locum ⁊ dicit. Ea etiam que credūtur esse inanimata. vt lapis. aer. ignis. nōne desiderāt id est appetunt queqꝫ. i. omnia inanimata. quod suum est. i. sue nature ꝯsonum ē simili rōne propter ꝯseruatioēm sui esse. q. d. sic. Cur eñ leuitas vehit. i.

¶ Ea etiam que inanimata esse creduntur. nonne quod suuꝫ est queqꝫ simili rōne desiderant Cur eñ flammas q̄dem sursum leuitas vehit. t'ras v̾o deorsum pondus deprimit. nisi ꝙ hec singulis loca motionesqꝫ ꝯueniūt Porro autem ꝙ cuiqꝫ ꝯsentaneum est: id vnumquodqꝫ ꝯseruat. sicuti ea que sunt inimica corrumpunt. Jam vero que dura sunt vt lapides: adherent tenacissime ꝑtibꝫ suis. ⁊ ne facile dissoluantur: resistūt. Que v̾o liquentia vt aer atqꝫ aqua facile quidem diuidentibꝫ cedunt. sed cito in ea rursus a quibꝫ sunt abscisa relabūt̾ Ignis v̾o omnem refugit sectioēm.

mouet flammas sursuꝫ ⁊ pōdus. i. grauitas deprimit terras deorsum nō ꝓpter aliam causam nisi ꝙ hec loca ⁊ motiones ꝯueniunt singulis supple pro saluatiōe eorum esse. Et subdit Porro illud quod ē cōsentaneū. i. ꝯueniēs cuiqꝫ illud supple ꝯseruat in esse vnūqđqꝫ sicꝫ ea q̄ sunt inimica. i. ꝯtraria corrūpūt Scđo ꝓbat idē ꝑ aliud signū sumptum ex ꝯseruatiōe natalis ꝓprietatꝫ. cuiusmōi est ꝯtinuitas quā q̄libꝫ res natalis nitit̾ ꝯs̾uare vñ dr̄ Jā supple ista v̾o q̄ dura sunt vt lapides adherēt tenacissiē. i. firmissime suis ꝑtibꝫ ⁊ resistūt ꝑ suā duriciē ne facile dissoluātur Que v̾o sunt liquētia. i. mollia sicut aer ⁊ aqua facile cedūt diuidētibꝫ. sed cito relabūt̾. i. redeunt in ea a quibꝫ sunt abscisa. sed ignis refugit oēm sectioēm..

¶ Nota quod hoc vltimum ꝙ dicit ignem fugere omnem sectionem dupliciter exponitur. Primo sic. Aliquid secatur cum partes eiꝰ ab inuicem separantur. ita ut in nullo conueniant. sed partes ignis sic non possunt secari quin semper in aliquo conueniant. vt maxime patet de igne qui est flamma. Alio modo exponitur sic. ꝙ ignis refugit omnem sectionem. quia propter vehementiam sue actionis corrumpit ipsum quod debet secare. ⁊ igniendo ipsum in sui naturā ꝯuertit.

¶ Sequitur prosa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa ponit ꝙ deſideriū eſſendi non eſt appetitus voluntariꝰ ſꝫ naturalis. Et dicit Neqꝫ nos tractauimꝰ nūc de motibus volūtarijs animȩ cognoſcentis ſcꝫ de naturali intentione. ſicut naturale eſt ꝙ trāſigimus id eſt digerimꝰ acceptas ȩſcas ſine cogitatione. ⁊ ꝙ in ſomno neſcientes ducimus ſpiritum id ē reſpiramus Nam amor id eſt appetitus manendi id ē ſubſiſtendi in animalibus nō prouenit ex voluntatibꝫ ſupple ſicut tu ȩſtimas. qꝛ ſuperius poſuiſti ſolum in aīalibꝫ eſſe appetitū manendi. ſed venit ex principijs naturȩ. qꝛ natura reperitꝛ tam in aīatis qꝫ in inanimatis. ꝙ aūt appetitꝰ manendi non ſit ex voluntate probat dupliciter. Primo probat hoc qꝛ volūtas ſȩpe amplectitur mortē quȩ tollit eſſe indiuidui Unde dͭ voluntas ſȩpe amplectitur mortē quam natura reformidat id eſt abhorret cogitantibꝫ cauſis ſcꝫ extrinſecis ſicut patet de martyribus. Secundo probat idem ex hoc ꝙ voluntas quādoqꝫ cohibet operationem conſeruatiuaꝫ eſſe ſpecifici dicens. contraqꝫ id eſt per ꝯtrarium. illud opꝰ gignendi quo ſolo durat diuturnitas id eſt permanentia reꝝ mortalium (quod natura appetit) interdum coercet voluntas. ſicut patet

¶ Neqꝫ nunc nos de voluntarijs aīȩ cognoſcentis motibus ſed de naturali intentione tractamus. ſicuti eſt ꝙ acceptas ȩſcas ſine cogitatione tranſigimꝰ ꝙ in ſomno ſpm̄ ducimus neſcientes. Nam ne in aīalibus qͩdem manendi amor ex aīȩ voluntatibꝫ. verū ex naturȩ principijs venit. Nam ſȩpe mortē cogentibꝫ cauſis quā natura reformidat voluntas amplectitꝛ. Contraqꝫ illud qͦ ſolo mortaliuꝫ reꝝ durat diuturnitas gignendi opus (qͦd natura ſꝑ appetit) interdum coercet voluntas. Adeo hȩc ſui charitas non ex aīali motione. ſꝫ ex naturali intentione procedit. Dedit eī prouidentia creatis a ſe rebus hanc vlͭ maximam manendi cauſam vt quoad poſſunt naturaliter manere deſiderēt.

Quare nihil eſt. ꝙ vllo modo queas dubitare cuncta quȩ ſunt appetere naturaliter conſtantiam permanendi deuitare perniciem. B. Confiteor inquaꝫ nunc me indubitato cernere quȩ dudū incerta videbantur

in ꝯtinētibꝫ adeo hęc charitas.i.appetitus ſui ſuꝑple manēdi non ꝓcedit
ex animali motione ſed ex naṫali intētione quā deus indidit nature. de/
dit eñ prouidentia diuina rebꝫ creatis a ſe hāc maximam cauſam manē
di. vt deſiderent permanere naturaliter ꝙ̄diu poſſunt.quare nihil eſt ꝙ
vllo modo queas id eſt poſſis dubitare cūcta quę ſunt naturaliter appe/
tere ꝯſtantiam ꝑmanendi ⁊ deuitare perniciem. quod Boetius ꝯcedēs
dt. Confiteoꝛ inquam nūc me cernere indubitato id eſt ſine dubitatiōe
quę dudum incerta videbantur ſuꝑple ꝙ vegetabilia ⁊ inanimata natu/
raliter appetūt ꝑmanētiam eſſendi. ¶ Notādum ꝙ duplex eſt ap
petitus.naturalis ⁊ animalis Naṫalis eſt q̇ ꝯſeqᷝtur formā naṫalem.⁊ qꝛ
ꝓma ꝑfectio illius qđ hꝫ formā naṫalem eſt eſſe.ideo appetitus cuiuſlibꝫ
rei naturalis eſt ad ſuum eſſe hn̄dum ſi careat.vel ad ꝯſeruandum ſi ha
beat. Appetitus animalis eſt qui conſequitur formā appꝛhenſaꝫ. ⁊ ſi foꝛ
ma eſt appꝛehenſa ꝑ ſenſus ſic eſt appetitus ſenſitiuus qui ſemper tēdit
in conuenietia nature.ſi āt eſt forma appꝛehāſa ꝑ intellectum tūc ſemꝑ
inclinatio conueniens eſt appetitus rōnalis q̇ eſt volūtas.⁊ qꝛ illud qđ
ſm ſe eſt diſcōueniēs naturę.ſibi eſt moꝛs.illud homo appꝛehendit qn̄qꝫ
tāqꝫ ꝯueniēs ꝓpter aliud ānexum ſcꝫ ꝓpter ꝓmiū eternę vitę.ideo volun
tas ſępe amplectitur moꝛtem quam naṫa refoꝛmidat. Ex quo ptꝫ ꝙ ap
petitus eēndi nū eſt pꝛimo ⁊ pꝛincipalṙ ex appetitu intellectiuo.ſꝫ ex ap
petitu naturali. nam appetitus intellectiuus non inuenitur in oibꝫ qbꝫ
inueiṫ appetitꝰ naṫalis.

P. Quod āt inq̄t ſubſiſtere ac ꝑmane
re petit.id vnum eſſe deſiderat.hoc eñ
ſublato nec eſſe q̇dem cuiqꝫ ꝑmaēbit.
B. Uerꝫ eſt inqꝫ. P. Oia igiṫ inquit
vnū deſiderāt. B. Conſenſi. P. Sed
vnū idipm mōſtrauimꝰ eē: qđ bonuꝫ
B. Ita q̇dē. P Cūcta igiṫ bonū petūt
Qđ q̇dem ita deſcribas licet.ipm bo/
nū eſſe qđ deſideretur ab ōibꝫ. B. Ni
hil inquā verius excogitari pt Nā vel
ad nihilum cuncta referūtur.⁊ vno ve
luti vertice deſtituta.ſine rectoꝛe flui/
tabūt.aut ſi q̇dē ad quod vniuerſa fe/
ſtinēt.id erit oim ſummū bonoꝝ

¶ Hic phia reſūp
ta maioꝛe ꝯcludit inten
tū dicēs Qđ āt appetit
ſubſiſtere ⁊ ꝑmanere il
lud deſiderat eſſe vnuꝫ.
h eñ ſupple vno ſubla
to n̄ ꝑmaēbit cuiqꝫ rei
ſuū eſſe Dicit Boetiꝰ.
verum eſt. Concludit
ġ phia Oia igiṫ vnum
eſſe deſiderāt Et Boe
tius ꝯſentiens dt Con
ſenſi Et tūc maioꝛē ꝓn
cipalis ſyllogiſmi reſu/
mit vt ꝯcludat diffini/
tioēm boni dicēs Sed
nos mōſtrauimꝰ vnum
eſſe idipm quod bonuꝫ
eſt Dicit Boetiꝰ Ita
q̇dē Tunc phia cōclu/
dit intētū formādo defi
nitioēꝫ bōi dicēs Igiṫ
ꝯcta bonū petūt quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

bonũ licet.i.licitum ẽ vt ita deſcribas Bonũ eſt qđ deſideraꝛ ab oĩbus Et đt Boetius Nihil verius excogitari p̃t.qꝛ ad nihilũ cuncta referũꝛ et deſtituta vno vertice.i.ꝑncipio cuncta fluitabunt ſine rectore. aut ſi/quid eſt ad qđ vniuerſa feſtinant illud erit ſummũ oĩm bonoꝝ

¶ Notandũ ꝙ oẽ qđ eſt.vel appetit ꝑfici.vel in ſua perfectione ſaluari.cum igiꝛ perfici ⁊ in perfectione ſaluari ſit bonum oĩa appetunt bonũ

¶ Notandũ cum đꝛ oĩa appetunt bonũ/ibi non accipiꝛ bonum p̃ciſe pro bono morali.nec p̃ciſe pro bono naturali. ſed ꝓ bono cõiter accepto qđ bonum cõiter acceptũ eſt eſſe eſſentiale vel accñtale ꝯueniens rei vt perficiaꝛ vel in ſua perfectione ſaluetꝛ

P. Et illa Nimium inq̇t o alumne letor.ipſam em̃.medie veritatis notã mẽte fixiſti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare pauloãte dicebas. B. Quid inquam: P. Quis eſſet inq̇t reꝝ omnium finis: Js eſt em̃ profecto quod de//ſideratur ab oĩbus. Quod qꝛ bonum eſſe collegimus.oportet reꝝ oĩm finez bonum eſſe fateamur.

¶ Hic phia ex dictꝫ reducit boetiũ in cognitionez cuiuſdam qđ ſup̃ſe ignorare ꝯfeſſus ẽ.ſ. quis ſit finis oĩm rerũ. Et ꝑmo ꝯmendat dcm̃ Boetij dicens. O alũne nimium letor. qꝛ tu fixiſti.i.attigiſti notam .i. cognitionem mente medie veritatis.i.perfecte veritatis .q̃ ẽ in medio. ſed hoc patuit tibi quod dicebas te ignorare pauloante ſupple in ꝑmo li.vi.pro. Et querit Boetius.q̇d inq̇ꝫ ſupple eſt illud. Dicit phia.q̇s ſit finis oĩm reꝝ. Et ſubdit Js eſt em̃ finis oĩm reꝝ quod deſideraꝛ ab oĩbꝫ. quod qꝛ bonum eſſe collegimus.vt pꝫ ex definitione boni.oꝫ vt fateamur bonũ eſſe finem oĩm reꝝ

¶ Notãdum ꝙ per notã medie veritatis intelligit noticiaꝫ diuinã.ſicut punctũ eſt mediũ circuli a quo oẽs linee ducunꝛ.ſic deus eſt mediũ veritatis a quo oĩs veritas ꝓcedit

¶ Notandum ꝙ oĩa appetunt ſui finẽ cum finis ſit ꝑfectio rei ⁊ res deſtituta ſuo fine fruſtraꝛ .cuꝫ igiꝛ de rõe finis ſit eſſe bonũ.qꝛ auferentes finẽ auferunt naturã boni .ex ij.methaphiſ.ideo finis oĩm reꝝ eſt bonum.

¶ Metꝝ undecimũ libri tercij

Quiſq̇s ꝓfũda mẽte.veſtigat veꝝ
Cupitq̇ꝫ nullis ille deuijs falli.
Jn ſe reuoluat intimi lucem viſus
Lõgoſq̇ꝫ in orbẽ cogat inflectẽs motꝰ

¶ Jſtud ẽ vndecimuꝫ metꝝ hꝰ tercij qđ đꝛ gliconicum ab inuentore iambicũ a pede p̃dñante. Jn quo metro phia oñdit quõ poſſumus cognoſcere bonum ⁊ veꝝ et peruenire in cognitionem reꝝ. ex quo boetiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Aĩmq̃ꝫ doceat q̄cquid extra molit̄
Suis retruſum poſſider̄ theſauris
Dudũ qđ atra texit erroꝝ nubes.
Lucebit ipſo ꝑſpicatius phebo

prius falſus eſt ſe mõ ſcire qđ ṗus ignorabat Primo ğ oñt modũ q̄ poſſumus deuēire ĩ cognitioēm ꝟitatis. ſcđo aſſignat cām eius ibi Nõ oēne Dicit ṗmo. Quiſquis veſtigat id eſt inueſtigare vult veꝝ ꝓfunda mēte id eſt ſubtili ꝛ cavpit fall inullis deuijs. i. fallis opinionibꝫ. q̄ faciũt a ꝟo deuiare. ille reuoluat in ſe id eſt exercitet intra ſe lucem id eſt ſpeculatioēm intimi viſus id eſt rõnis ꝛ intellectus interioris ꝛ ip ſe cogat id eſt reducat lõgos motus id eſt oꝑationes anime ꝓcedētes ab anima. inflectētes eos motus in orbem id eſt in circulum redeũdo ad aīām. ꝛ q̄cq̄d aīm doceat molit̄ id ē laborat ſpeculãdo extra id eſt circa res exteriores. ille doceat aīm retruſum id eſt ad ſe ꝯuerſum poſſidere ſuis theſauris id eſt potētijs q̄ ſunt meõria ꝛ intellectus. ꝛ tũc illud quod atra nubes id eſt obſcuritas ignorantię dudum texit id eſt occultauit illud lucebit id eſt aꝑparebit ꝑſpicatiꝰ id ē euidētius ipſo phœbo. q. d. qđ longo tp̄e fuit obſcurum lucidum aꝑparebit intellectui. ¶ Notandum ꝙ q̄ vult ꝯgnoſcere verum dirigat rõnem ꝛ intellectum ad ipſam rem extra ꝛ ad rerum ꝓprietates. ꝛſi aliq̄d cognoſcit ex his nõ ſtatim iudicet ſed in ſe reuertat̄ deliberãdo an ita ſit vel nõ ſit qꝛ ſępe videtur homini eſſe qđ nõ eſt. ꝛ nõ eſſe quod eſt. ſine eñ deliberatione nõ eſt iudicãdum quod nõ eſt longa deliberatiõe ꝓbatum idõ dt phia reuoluat iu ſe lucem vltimi viſns. ¶ Nota ꝙ orbis eſt linea circumducta rediens ad idem. inflectere ergo lõgos motus in orbē eſt cum ꝟtus anime ab anima vſq̃ꝫ ad ipãm rem diuertitur deliberando an ita ſit vel nõ ſit ƀm ꝙ cognouit.

¶ Hic phia aſſignat cām eius qđ dictũ eſt ſcꝫ quare poſſumꝰ cognoſcere verum dicens.

Nõ oīne nāq̃ꝫ mēte depulit lumē.
Obliuioſam corpꝰ inuehēs molē
Heret ꝓfecto ſemē ĩtrorſum veri
Qđ excitat̄ vētilãte doctrina
Nã cur rogati ſpõte recta cēſetis.
Ni merſus alto viueret fomes corde?
Qui ſi platonis muſa ꝑſoēt veꝝ
Qđ q̄ſq̃ꝫ diſcit ĩmeõr recordat̄

Nam corpus inuehēs id eſt inducens obliuioſam molem id eſt grauitatem qua homo fit obliuioſus non depulit õne lumen id eſt cognitioēm veritatis mente id eſt de mente quia habitus principioꝛuꝫ manet in mente. ꝛ ſubdit Profecto id eſt pro certo ſemen id eſt principium veri id eſt ꝟitatis. heret id eſt manet ĩtrorſum id eſt intrinſecus. in anima quod excitatur ventilante id eſt excercēte doctrina Qui āt ſemē

veri ſit in aĩa ꝓbatur per hoc ꝙ puer ignarus recte rñdet ad interrogata vt vtꝝ dualitas ſit numerus par vel impar. vñ dicit. Nam cur rogati .i. interrogati cenſetis .i. iudicatis vel rñdetis recta ſponte .i. voluntarie. niſi fomes .i. radix veritatis merſus .i. latens viueret alto corde .i. profunda mente. Et ſubdit. ꝙ ſi muſa .i. ſapia Platonis ꝑſonat veꝝ illud qđ quiſq̃ diſcit recordat̃ immemor .i. oblitus ❡ Nota ꝙ Platoni imponit̃ ꝙ voluerit aĩas oĩa ſciuiſſe anteq̃ ꝯiungerent̃ corporibꝫ. ſed adiunctę corporibꝫ oĩa tradidiſſe obliuioni. ſed ꝑ ſtudium ⁊ exercitiũ ſapiam recuperaſſe. ergo volunt ꝙ ſcire non eſt aliud niſi quoddã antiquoꝝ reminiſci ad quã intentionem videt̃ hoc loqui phĩa. ſed non ē dicendum ꝙ ſcire fiat ꝑ reminiſcentiã. ſed ſcia de nouo acquiritur per inuẽtionem vel doctrinaʒ. veꝝ eſt ꝙ intellectus nr̃ naturaliter hʒ ſe in cognitionem principiorũ per quę virtute intellectus agentis ⁊ ꝑ doctrinã deuenit in cognitionem ꝑncipiatoꝝ. Vñ Linconienſis ꝑmo poſterioꝝ dt. Non ſolum vox doctoris exterius ſonans nec lrã viſa docet. ſed hęc duo mouent ⁊ excitant. verꝰ ãt doctor eſt qui mentem interius illuminat. veritatem oñdit ❡ Nota ꝙ ſicut ſanitas qñq̃ cauſatur a principio intrinſeco .ſ. a corde. qñq̃ a ꝑncipio interiori ⁊ exteriori puta a medico ⁊ corde. ſed nunq̃ cauſat̃ a principio exteriori ſiue interiori. ſic ſcia qñq̃ acquiritur a principio interiori puta ab intellectu agente. ſicut pʒ in hñtibus ſciãm per inuẽtionem. qñq̃ acquiritur a principio interiori ⁊ exteriori ſimul ſicut a doctore ⁊ intellectu agente. nunq̃ ãt acquiritur a principio exteriori ſine interiori

❡ Iſta ē xij. ⁊ vltima ꝓſa huꝰ tercij in q̃ phĩa reducit Boetiũ in cognitionē alterius cꝰ ignorantiã prius ꝯfeſſus ē. ſcʒ quibꝫ gubernaculis mundꝰ regat̃. Primo facit hoc. ſcđo boetius mouet q̃dã q̃ſtionem phię Scđa ibi. Ludis ne me. Prio oñt phĩa ꝙ ds oĩa gubernat ſua bonitate. ſcđo oñt modum quo oĩa gubernat ibi. Sed qđ dicam. tercio ex his ꝯcludit malũ nihil eſſe. ibi. Sʒ viſne. ꝑmo boetiꝰ aſſentit dictꝭ Platoni in metro Et oñt phĩa ipſum poſſe reduci in cognitionē cuiuſdam cꝰ ignorãtiaʒ ꝯfeſſus eſt. ſcđo phĩa reducit ipm in ꝯgnitioēʒ

❡ Proſa duodecima libri tercij

Tum ego Platoni inq̃ vehemẽt̃ aſſentior nam me hoꝝ iam ſcđo ꝯmemoras. Primũ ꝙ memoriã corporea ꝯtagione: dehinc cũ merotis mole pręſſus amiſi. P. Tum illa Si priora inquit ꝯceſſa reſpicias. ne illud quidē longius aberit quin recorderis (qđ te dudũ neſcire ꝯfeſſus es) B. Quid inq̃ P. Quibꝫ ait illa gubernaculis mundus regat̃. B. Memini inq̃ me inſciciam meã fuiſſe ꝯfeſſum. Sed qđ afferas. licet iam ꝓſpiciam. planius tñ ex te audire deſidero.

illiꝰ ſcđa ibi. mūdū hūc Prio đt tū ꝑ tūc ego boe. inꝗ vehemēter aſſētioꝛ. i. ꝯ
ſentio Platoni. nā me o phia hoꝝ. ſ. ꝙ deus ſit finis oim rerum ⁊ ſummū
bonum. ſecundo commemoꝛas id eſt recoꝛdari facis. ꝑmum ꝙ amiſi me
moꝛiam id eſt qđ erat in memoꝛia coꝛpoꝛea contagione id eſt coꝛꝑis gra
uedine dehinc id eſt ſcđo commemoꝛoꝛ bonū cū amiſi memoꝛiam ꝑſſus
mole id eſt pondere meroꝛis. Tūc phia oūt ꝙ nō tm̄ hoꝝ recoꝛdabitur
ꝓpter dicta ſed cuiuſdam alterius qđ ignoꝛare ſe dicebat dicēs. Si illa
ꝑus ꝯceſſa reſpicias nō aberit longius ſcʒ a memoꝛia tua q̄n facile recoꝛ
daberis quod dudum ꝯfeſſus es te ignoꝛare in ꝑmo libꝛo Et querit boe
tius. q̄d inꝗ. Dicit phia. q̄bꝫ gubernaculis regatur mūdus Et đt Boe
tius Memini inꝗ me fuiſſe ꝯfeſſum inſciciam id eſt ignoꝛātiam meam
⁊ licet iam pꝛoſpiciam id eſt agnoſcam tm̄ deſidero planius audire ex te
quid aſſeras id eſt q̄d de hoc dicas. ¶ Notādum ꝙ Boetius đt ſe
ſcđo commemoꝛatum p̄dictoꝝ ꝙ deus ſit finis rerum ⁊ q̄d ſit ſummum
bonum Pꝛimo poſtꝗ mole coꝛpoꝛis oppꝛeſſus eſt amiſit memoꝛiam
eoꝛum ⁊ poſtea per ſtudium recoꝛdatus eſt Scđo quia meroꝛe ⁊ triſticia
affectus in ignoꝛantiam eoꝛum lapſus eſt. ſic poſtea per inſtructioēm
phię ad memoꝛiam reduxit.

P. Mūdū inq̄t hūc a deo regi paulo
añ mīme dubitādū putabas. B. Ne
nūc q̄dem arbitroꝛ inꝗ. nec vnꝗ dubi
tādū putabo. Quibuſꝗ in hoc rōnibꝫ
accedam: bꝛeuiter exponā. Mūdꝰ hic
ex tam diuerſis ꝯtrarijſꝗ ꝑtibꝫ in vnā
foꝛmā minime ꝯueniſſet: niſi vnus eēt
q̄ tam diuerſa ꝯiūgeret. coniūcta vero
naturaꝝ ipſa diuerſitas inuicem diſ//
coꝛs diſſociaret atꝗ diuelleret: niſi v//
nus eēt q̄ qđ nexuit: ꝯtineret. Nō tam
ꝯo certus naꝛe oꝛdo ꝓcederet. nec tā di
ſpoſitos motꝰ. locis. tꝑibꝫ. efficientia.
ſpacijs. q̄litatibꝫ. explicaret. niſi vnus
eēt q̄ has mutationū varietates manēſ
ipē diſponeret. H q̄cq̄d ē q̄ꝯdita manēt
atꝗ agitātur: vſitato ꝯctis vocabulo
deum nomino.

¶ Hic phia vult
oſtendere intentum.
Et pꝛimo āmonet Bo
etium de quodam ꝑus
conceſſo. Et Boetius
illud fatetur ⁊ ratione
confirmat. ſcđo philo/
ſophia oſtendit q̄bus
gubernaculis regatur
mūdus. ibi Tūc illa in
quit. Pꝛimo đt O boe
ti tu pauloante in ꝑmo
libꝛo putabas minime
dubitandum hunc mū
dum regi a deo. Dicit
Boetius Minime ar
bitroꝛ dubitādum nec
vnquam dubitabo ⁊ g̊
bꝛeuiter exponam q̄bꝰ
rōnibus accedam ad h̊
pꝛobandum Et inuit
Boetius rōnes ſuas
dicens Hic mūdus mi
nime ꝯueniſſet in vnam
foꝛmā ex tā diuerſ ⁊ cō
trarijs ꝑtibꝫ niſi eſſet v
nus q̄ tam diuerſa con

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

iungeret ſ. qui eſt deus. ⁊ ipſa diuerſitas naturaꝝ hꝰ mundi diſcoꝛs inui/
cem diſſoc.aret atqꝫ diuelleret ꝯiuncta niſi eſſet ꝙ contineret. i. conſerua/
ret quod nexuit. i. ꝯiunxit. quod ſcꝫ eſt deus . oꝛdo vero nature tam certꝰ
non ꝓcederet nec explicaret tam diſpoſitos motus. i. oꝛdinatos motus lo
cis. tꝑibus. efficientia. ſpacijs. q̄litatibus. niſi eſſet vnus qui idem manēs
immobiliter diſponeret has varietatū mutationes. quicquid ā͛t hoc eſt q̊
condita. i. creata manent ⁊ agitant̄. i. mouent̄ illud vſitato cunctis voca
bulo noīo deum ❡ Notādum ꝙ Boetiꝰ innuit tres rōnes ꝙ mundꝰ
regat̄ a deo. Prima ſumit̄ ex diuerſaꝝ reꝝ ꝯiunctione q̄ talis eſt. Diuer
ſa ⁊ ꝯtraria non vniunt̄ inuicem ꝑ ſe. cum igit̄ mundus vnitus ſit ex ꝑti
bus ꝯtrarijs vt ex elementis. oꝫ vt aliquid ſit vniens eas ⁊ hoc eſt deus.
ergo mundus regit̄ a deo. Hanc rōnem tangit ibi. Mūdus hic. Scd̄a
rō ſumit̄ ex ꝯtrarioꝝ ſimul ꝯiunctoꝝ ꝯſeruatione que talis eſt. Diuerſa
⁊ ꝯtraria ex ꝓprietate ſue nature diſſociant̄ ab inuicem niſi ab aliquo cō
ſeruent̄. ſed partes mundi ſunt diuerſe ⁊ ꝯtrarie. ergo. ⁊c̄. hanc rōnem tan
git ibi. Coniuncta vero. Tercia rō ſumit̄ ex oꝛdinata motuum diſpōne
que talis eſt. Nihil certitudinaliter ⁊ regulariter mouet̄ ſm̄ diſpōem loci
tꝑis. efficientie. ſpacij. ⁊ q̄litatis niſi ſit vnū rectificans ⁊ regulans ſꝫ mo/
tus eoꝝ ꝙ fiunt in mundo fiunt regulariter ſm̄ p̄dicta quinqꝫ. g̊ necc̄ eſt
ponere rectificātem ⁊ regulātem qđ eſt deus. g̊ mundus regit̄ a deo Hāc
rōnem tangit ibi. Nō tam vero certus ❡ Notandum ꝙ regulares mo
tus fiunt in mundo locis q̄ꝫtum ad ꝓximationē ⁊ elongationē ſolis in ob
liquo circulo. fiunt etiam tꝑibus q̄ꝫtum ad variationē diei ⁊ noctis . fiūt
efficientia. qꝛ luna efficit augmentationē ⁊ diminutionē humidoꝝ ſm̄ ſui
creſcentiā ⁊ decreſcentiā ⁊ efficit fluxū ⁊ refluxum maris. fiunt etiam oꝛ
dinati motus ſpacijs. qꝛ luna ⁊ alij planete maioꝛi minoꝛi ſpacio qn̄qꝫ di
ſtant a ſole ⁊ a binuicem. etiam fiunt qualitatibus. qꝛ in eſtate cauſatur
caloꝛ in hyeme frigus

P. Tum illa. Cū hec inquit ita ſenti/
as. ꝓuam mihi reſtare oꝑam puto . vt
felicitatis ꝯpos p̄riam ſoſpes reuiſas:
ſed q̄ ꝓpoſuimus intueamur. Nōne in
beatitudine ſufficiētiam numerauimꝰ
deūqꝫ btītudinē ipſam eſſe ꝯſenſimus.
B. Ita q̄dem. P. Et ad mundū igit̄
inq̇t regēdum nullis extrinſecis admi
niculis indigebit. alioq̇n ſi q̄ egeat ple
nā ſufficiētiā non hēbit. B. Jd inq̄ꝫ ita
ē neccāriū. P. Per ſe igit̄ ſolū cūcta di/

❡ Hic phia ſuppoſito
ꝙ mundꝰ regat̄ a deo ꝓ
bat ꝙ regat̄ ab ipſo per
ſuā bonitatē. Et đt O
Boeti cū hec ita ſenti/
tias ꝙ mundus regat̄ a
deo puto mihi p̄ſtare ꝓ
uā oꝑam. i. ꝓuū laboꝛē
vt tu ꝯpos. i. potēs fœli
citatis ſoſpes. i. ſanꝰ re/
uiſas p̄riam . i. cogno/
ſcas btītudinē. Tūc ꝓ
bat ꝙ đs regat mundū
ſua bonitate dicēs. itue
amur que ꝓpoſuimus.
nonne numerauimꝰ ſu
pra in nona ꝓſa in bea

ſponit. B. Negari inꝗ̄ nō pt. P. Atꝗ̄ deus ip̄m bonū eſſe mōſtratū eſt. B. Memini inꝗ̄. P. Per bonū igit̄ ꝯcta diſponit Siꝗ̄dē ꝑ ſe regit omnia. quē bonum eſſe ꝯſenſimus Et hic eſt veluti clauus atꝫ gubernaculum. quo mūdana machina ſtabilis atꝫ incorrup//ta ſeruatur. B. Vehemēter aſſentior inꝗ̄ ⁊ id te pauloante dicturam tenui licet ſuſpitione proſpexi. P. Credo inquit Jam em̄ vt arbitror vigilātius ad cernenda vera oculos deducis

titudine eſſe ſufficiētiaꝫ ⁊ ꝯceſſimus deū eſſe ipſam beatitudiēm. dt boetius Jta eſt inꝗ̄. Ex hoc ꝯcludit phia deuꝫ nullo indigere ad regēdum mūdum. Dicit ğ ad mūdum regēdū deꝰ nullis extrinſecis adminiculis indigebit. alio/quin ſi ita eſſet ꝙ aliꝗ̄ egeat nō habebit pleāꝫ ſufficiētiam Et dt boetius Jllud inꝗ̄ eſt ne/ceſſarium. Jō ꝯcludit phia Deus ꝯcta diſponit id eſt regit ꝑ ſe ſoluꝫ Dicit Boetius Negari nequit. ſed deus monſtratus eſt eſſe ip̄m bonum Memini inꝗ̄ dt Boetius ğ ꝑ bonū deꝰ cūcta diſponit. ſiꝗ̄dem ꝑ ſe regit ōnia quē ꝯſenſimus eſſe bonum. ⁊ hic deus eſt veluti ꝗ̄dam clauus atꝫ gubernaculum quo machina mūdi ſeruatur ſtabilis ⁊ incorrupta. Dicit boetius. vehemēter. id eſt valde aſſentior ⁊ illud te dicturam pauloan̄ ꝓſpexi. licet tenui ſuſpitiōe Dicit phia Credo inꝗ̄t ꝙ hec ꝓuidiſti. iā em̄ vt arbitror vigilātius ꝗ̄ ꝑus deducis oculos ad vera cernēda. ¶ Notādum ꝙ ex lrā accipiūtur due rōnes ad ꝓbādum intentum. Primo ꝓbat ꝙ deus ꝑ ſe regit omnia. ⁊ taliter Jn beatitudine eſt ſumma ſufficientia ſed deus eſt beatitudo ğ in deo eſt ſum/ma ſufficientia. tale āt nō indiget extrinſecis gubernaculis. ğ ꝑ ſe deus regit omnia. Scđa rō probat ꝙ deus ꝑ ſuam bonitatem ꝗ̄ nō diſtinguit̄ a deo regit oīa. ſicut deus ꝑ ſe regit omnia vt viſum eſt. ſed deus eſt ipſum bonū. ğ bonū regit oīa vt ptꝫ de ſe. qꝛ ſua bonitate ⁊ clemētia

Sed qđ dicam nō minus ad ꝯtuēdū ptꝫ. B. Quid inꝗ̄. P. Cum deus iꝗ̄t omnia bonitatis clauo gubernare in//re credat̄ eadēꝗ̄ omnia ſicuti docui ad bonū naturali intētione feſtinēt Num

¶ Hic ponit ꝑ quē modū deꝰ omnia gubernat. ⁊ ꝑmo oñt ꝙ om/nia gubernat ſuauiter. qꝛ omnia ſibi obediunt ſcđo ꝙ gubernat omnia fortiter qꝛ nihil ſibi re ſiſtere pt. ſcđa ibi. Qđ ſi conet̄ Prio dt Jllđ qđ dicā nō minꝰ patet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

dubitari p̄t quin voluntarie regantur ſeq; ad diſponentis nutū veluti ɔueni entia ɔtꝑata q; rectori ſponte ɔuertāt: B. Ita inq̄ꝫ (nccē eſt) nec beatū regimē eſſe videret̃. ſiq̄dem detrectātium iugū foret. non obtꝑantium ſalꝰ. P. Nihil eſt igit̃ qđ naturam ſeruans deo ɔtra/ rie conetur. B. Nihil inq̄ꝫ

ad ɔtuendū. i. ad deſiderandū Et dt Boetius Quid inq̄ꝫ Et dt phia Cum ds iure credat̃ o̅nia gubernare clauo bonitatis ſue. ⁊ omia feſtinent naturali intētione ad bonū ſicuti docui pꝰ in ꝓſa decima. non pōt dubitari quin voluntarie regantur. i. ſponte et conuertāt ſe ad nutum diſponētis tanq̄ꝫ ɔuenientia. i. obedientia ⁊ cō temperata. i. coaptata ſuo rectori. Dicit Boetius Ita inq̄ꝫ nccē eſt q̄z non videret̃ bonū eſſe regimen dei ſi foret iugū detrectantiū. i. recuſantiū. ſicut bos laſciuiens recuſat iugū. etſi non eſſet ſalus obtꝑantiū. i. obedientiū. g̊ dt phia. Nihil eſt qđ naturam ſeruās conet̃. i. laboret ɔtrarie deo. dt Boetius Nihil inq̄ꝫ

¶ Nota ꝙ cū gubernare nihil aliud ſit niſi in finē ordinare. nec aliud ē deum ꝑ bonitatē gubernare q̄ꝫ ꝑ bonitatē in finē dirigere. ⁊ cum oīa na/ turaliter tendāt ad bonū tanq̄ꝫ in finē. manifeſtū eſt ꝙ oīa ſponte in finez dirigunt̃. ⁊ ita naturaliter oīa ſponte obediunt gubernāti. ⁊ ꝑ ɔñs deus regit oīa ſuauiter. ¶ Nota ꝙ volūtarium ſm̄ ꝑfectā ſui rōnem tm̄ inuenit̃ in hn̄tibꝫ volūtatem. ſꝫ extendendo volūtarium ad oēm appetituz non coactū ſic p̄t reperiri in oibꝫ. ⁊ ſic accipit̃ hic ¶ Nota ꝙ nihil ſeruans naturā repugnat deo. licet em̄ peccator videat̃ deo repugnare ipſe n̄ ſeruat naturā. q̄z pctm̄ diminuit ⁊ deprauat naturā. Etiam. B. loquit̃ hic de appetitu nature. vt pꝫ ex ſuperioribꝫ

P. Q̄ ſi conet̃ ait Num tandem proficiet quicq̄ꝫ aduerſus eum. quē iure btitudinis potētiſſimū eſſe ɔceſſimꝰ. B. Prorſus inq̄ꝫ nihil valeret. P. Non ē igitur aliquid quod ſummo huic bo/ no vel velit vel poſſit obſiſtere B. Nō inq̄ꝫ arbitror. P. Eſt igitur ſummum inquit bonum qđ regit cuncta fortiter ſuauiterq; diſponit. B. Tum ego. q̄ꝫ i

¶ Hic phia oñt ꝙ deus regit oia fortiter. q̄z nihil eſt quod poſſit ſi/ bi reſiſtere. ſcđo confir/ mat hoc ꝑ quādam fa/ bulā. ibi Accœpiſti. primo dt. Si q̄s conetur reſiſtere deo nūquid aliquid ꝓficiet aduerſus eum quē ɔceſſimus eſſe potentiſſimū iure btitudinis. i. ex eo ꝙ eſt bea/ titudo. Dicit Boetiꝰ. prorſus nihil ſupple p̄t reſiſtere. Igitur dt philoſophia. non eſt aliq̄d

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

quam me nõ mõ ea q̃ ɔclusa est summa
rõnum. ver̃ multomagis hec ipa q̃b9
vteris ṽba delectãt. vt tandem aliquã
do stulticiam magna lacerãtem sui pu
deat. P. Accepisti inquit in fabulis la
cessentes celum gigãtes. sed illos quoꝫ
vti ɔdignuꝫ fuit benigna fortitudo dis
posuit.

qđ huic summo bono ł
velit vel possit resistere
đt Boetius Nõ arbi/
tror. iõ đt phia Sũmũ
bonũ est qđ regit ɔcta
fortiter suauiterqꝫ dis/
ponit. Dicit Boetius
q̃ꝫ. i. q̃ꝫtum me ea sum/
ma rõnum q̃ mõ ɔclusa
est nõmõ. i. nõ tãtũmõ
me delectat. ver̃ pro ſꝫ
ipsa q̃b9 vteris ṽba mul
tomagis delectãt me.
ita vt stulticiam. i. me
stultum lacerantem. i. mala reprehẽdentem magna que tangũt diuinam
gubernatioẽm pudeat sui. Tũc ɔfirmat ꝑ fabulam q̄ nihil p̃t resistere
deo q̃ talis est Gigãtetes volẽtes expellere deos de cœlo posuerũt mõteꝫ
suꝑ mõtem vt ascenderẽt. qđ vidẽs Jupiter ipõs fulmine deiecit ⁊ mõti
b9 depressit. ⁊ hec in. ij. methamorphoseos. vñ đt O boeti accepisti id est
didicisti in fabulis gigantes lacessentes. i. lacerare volẽtes cœlum: ſꝫ for
titudo benigna scꝫ dei illos disposuit. i. deposuit vti ɔdignũ fuit.

¶ Nota phia hic alludit ṽbis sacre scripture q̃ đt. Attingit ergo
a fine vsqꝫ ad finem fortiter ⁊ disposuit omnia suauiter. iõ đt Boetius
se nõ tm̃ delectari in istis rõnib9 quãtũ in suis ṽbis

Sed vis ne rationes ipsas inuicem
collidamus. forsitan ex huiusmodi cõ
flictatione pulchra quedam veritatis
scintilla dissiliet? B. Tuo inqꝫ arbitra
tu. P. Deum inquit esse omnium po/
tenteꝫ nemo dubitauerit. B. Qui q̃dẽ
inqꝫ mẽte ɔsistat. null9 prorsus ambigat
. P. Qui vero est inq̃t oĩm potens ni/
hil est quod ille non possit. B. Nihil
inquam.

¶ Hic philosophi
a concludit ex dictis q̄
malum nihil sit. Et p̃/
mo petit assensum Bo
etij dicens. vis ne ipsas
rationes id est ꝓpositio
nes ratione probatas.
inuicem collidamus. i.
componamus. forsitã
ex conflictatione huius
dissiliet id est procedet.
quedam pulchra scintil
la veritatis. Et dicit
Boetius fiat inqꝫ tuo
arbitratu. id est tua vo
luntate. Tunc ponit
propositioẽm manife/
stam dicens Nemo du
bitauerit deum esse om
nipotentem. Dicit boe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

P. Num igit̄ deus facere malū p̄t B. Minime inq̄. P. Malū igit̄ nihil eſt inquit cum id facere ille non poſſit qui nihil non poteſt

tius Nullus prorſus ambigat q̄ mente cōſiſtat. i. qui ſane mentis ē. Tūc aſſumit aliam ꝓpōnem dicens. Qui vero eſt oīpotens nihil eſt qd̄ ille non poſſit. Dicit Boetius. nihil inq̄. Tunc ponit aliā ꝓpōnem. Deus num p̄t facere malum Dicit Boetius. Minime. Igitur ꝯcludit phīa malum nihil ē. cum illd̄ facere non poſſit ille q̄ nihil non p̄t facere. i. oīa facere ¶ Nota ſicut deus eſt cauſa efficiens oīm. ita eſt finis oīm. Unde quicquid fit ab eo. ordinatur ad ipſum tanq̄ ad finem. ſi ergo deus faceret maluȝ ordinaret̄ ad ipſum tanq̄ ad finem. ⁊ cū ipſe ſit bonum. malū ordinaretur ad bonum. ergo deus non p̄t facere malū tanq̄ aliquid per ſe intētum. Eſt ergo concluſio quam phīa infert ꝙ malum nihil ē Rō ꝯcluſionis eſt. Deus pōt facere oē quod eſt cum ſit oīpotens. ſed deus non pōt facere malum. ergo malū nihil eſt. Et ſi diceres. ſi malū nihil eſt cuȝ homo damnetur ꝓ malo damnabitur ꝓ nihilo. Dicēdum ꝙ malū dicit defectum boni nō negatiue ſed priuatiue. ⁊ ideo malū eſt defectus boni quod debet haberi. et q̄r in ptāte hoīs eſt illud habere ⁊ ſi non habet illud bonum cum deberet habere. ideo damnat̄. ⁊ ponitur exēplum. Aliquis tenetur ſoluere cētum libras. ⁊ ſi non ſoluat incarcerabitur. certū eſt ꝙ non ſoluere non eſt aliquid ſed nihil. non tn̄ ſimpliciter dicitur incarcerari pro nihilo. ſed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid eſſe

B. Ludis ne inq̄ me. inextricabilē laborintū rationibus texens. Que nūc q̄dem qua egrediaris introeas. nūc vero quo introieris egrediare. an mirabilem quēdam diuine ſimplicitatis orbē cōplicas. Etenim pauloante beatitudine incipiens. eam ſummū bonū eſſe dicebas. quā in ſummo deo ſitā loquebare. Ipſum q̄ȝ deum ſummū eſſe bonum plenāq̄ȝ beatitudineȝ diſſerebas. Ex quo neminē beatum fore niſi q̄ pariter deus eſſet. q̄ſi munuſculū dabas

¶ Hic boetius mouet q̄ſtionē phīe. ſcdo phīa ſoluit. ibi. Tum illa. ꝓ primo boeti⁹ admirans d̄ ꝯnexione ⁊ ꝯuolutione rōnum q̄b⁹ phīa vſa eſt querit vtꝝ iſta ꝯnexio rōnum ſit ex deluſione phīe vel ꝓueniat ex natura rei. ⁊ breuiter illas rōnes recolligit ⁊ d̄t O phīa ludis. i. d̄ludis ne me texēs. i. formans laborintū. i. laborē difficilem rōnib⁹. faciendo rōnes circulares. quo. ſ. laborinto egrediaris ea ꝑte qua introeas. ⁊ egrediare eo loco quo introieris. tu ꝯplicas quēdā orbē admirabilem diuine

Rurſus ipſam boni formam dei ac beatitudinis loquebaris eſſe ſubſtantiã. ipſumq; vnum id ipm eſſe bonum dicebas quod ab omni rerum natura peteretur. ❡ Deum quoq; bonitatis gubernaculis vniuerſitatem regere diſputabas. volentiaq; cũcta parere. nec vllam mali eſſe naturam. atq; hec nullis extrinſecus ſumptis. ſed altero ex altero fidem trahente inſitis domeſticiſq; pbatiõib9 explicabas.

ſimplicitatis. i. ſatis mirabilem circulationem rõnis in diuina ſimplicitate. Tũc breuiter recolligit rõnes dicens tu pauloañ incipiens a beatitudine dicebas eã eſſe ſummum bonum. quam beatitudinem tu loquebare eſſe ſitam in ſummo deo. ⁊ diſſerebas deum eſſe ſummũ bonum ⁊ plenam beatitudiẽm. ex quo dabas. id eſt inferebas quaſi munuſculum id eſt corollarium nemiẽm eſſe beatum niſi eſſet deus. Rurſum tu loquebaris formam boni eſſe ſubſtantiam dei ⁊ beatitudinis. ⁊ dicebas ipſum vnum eſſe i. dipſum qđ bonum. ⁊ illud bonum dicebas eſſe quod appeteretur a natura omnium rerum. ⁊ tu diſputabas id eſt diſputando probabas deum regere vniuerſitatem gubernaculis bonitatis. ⁊ cuncta volentia parere id eſt obedire deo. nec vllam eſſe naturam mali. ⁊ hec omia explicabas nullis rõnibus ſumptis extrinſecus id eſt nõ accipiendo principia extrinſeca ſed inſitis id eſt intrinſecis ⁊ domeſticis id eſt pprijs ⁊ ꝯuenientib9 probationib9 rei de qua agebatur. altero aſſumpto trahente fidem id eſt certitudinem ex altero. ❡ Nota laborintus dicebatur domus dedali quam cum aliqs intendebat intrare exiuit. ⁊ exeũdo intrauit ⁊ ꝯſueuit depingi circularib9 ꝯtractiõib9. ⁊ trãſſumitur hic ad deſignãdum circulationes ⁊ reuolutiones rõnum. ❡ Nota ꝙ circumuolutio ⁊ ꝯnexio rõnum q̃b9 phia vſa eſt. nõ eſt ſic circularis. ꝙ vna ⁊ eadem ppoſitio ſit principiũ ⁊ ꝯcluſio reſpectu eiuſdem. quia ſic nõ ꝯtingit demonſtrare circulo vt patet p̃mo poſteriorum. ſed dicitur connexio circularis qꝛ rõnes ex inuicem dependẽt ita ꝙ ppoſitio concluſa in vna ſit principiũ alterius ꝯcluſionis in alia. nec ppter iſtas diuerſas ꝯcluſiones eſt aliqua diuerſitas in deo. ſed omnia ſunt idem ſimpliciter.

P. Tum illa Minime inq̃t ludimus remq; oĩm maximã dei munere quem dudũ dep̃cabamur exegimus Ea ẽ em

❡ Hic phia rñdet boetio ad q̃ſtioẽm ⁊ đt. Minime ludimus ſed nos exegimus id eſt pfecim9 munere dei quẽ dudũ dep̃cabamur rem maximã oĩm rex. ea ei

diuinę forma ſbię vt neqȝ in extrema di labat̃. nec in ſe externũ aliqđ ipſa ſuſci piat. Sȝ ſicut de ea Permenides ait oēm tu circulo adducis ſpōte multitu dinē. Rex orbē mobilē rotat: dũ ſe im/ mobilē ipſa ꝯſeruat. Et ſi rōnes qȝ nō extra petitas ſȝ intra rei quā tractaba⁹ ābitum collocatas agitauim⁹ nihil eſt qđ admirere cum Platone ſanciēte di diceris cognatos đ quib⁹ loquimur re bus oportere eſſe ſermones

.i. talis forma .i. diſpō diuinę ſubſtantię vt ne qȝ in externa .i. in exte/ riora dilabatur .i. cadat nec ſuſcipiat aliquid ex trinſecũ in ſe. Quod ꝑ bat auctoritate ꝑmeni dis quā primo ponit in gręco. deinde ſenſum e⁹ ſubiungit in latino di/ cens. Sed ſicuti ꝑme/ nides ait de ea ſcȝ ſbia diuina ꝙ diuina ſbia re rum orbē mobilē rotat .i. mutares circulatioē generationis ⁊ corrup tionis. ⁊ mutando res ipſa non mutat̃. ſȝ ſe im mobilē ꝯſeruat. O bo eti ſi nos agitauim⁹ .i. cognouimus rōes non extra .i. nō ab extrinſeco petitas .i. ſumptas. ſȝ col/ locatas intra rei ambitũ quam rē tractabamus. nihil eſt ꝙ de hoc admi/ reris. cum .i. ex quo tu didiceris Platone ſanciēte .i. ꝯfirmante. ſermones opoztere eſſe cognatos .i. ꝓprios ꝯueniētes reb⁹ de quib⁹ ſuꝑple reb⁹ loq/ mur ¶ Nota ꝙ ſermones accipiendi ſl̃ ẜm materiā ſubiectam. qꝛ cer/ titudo non eſt ſimpliciter quęrēda rōnibus ex primo ethicoꝝ. vbi dicitur ꝙ diſciplinati eſt tātum inquirere certitudinē ẜm vnumqđqȝ genus quā tum natura rei patitur. Cum igit̃ deus ſic regat omnia preter hoc ꝙ cō/ miſceatur cum eis. ex libro de cauſis. ſermones de diuina ſubſtantia acci/ piendi ſunt ẜm intranea diuinę ſubſtantię ⁊ non ẜm extranea cũ ñ com miſceatur cum eis

¶ Metꝝ duodecimũ libri tercij

Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum
Felix qui potuit grauis
Terrę ſoluere vincula

¶ Iſtud ē duodecimũ metꝝ ⁊ vltimũ hui⁹ ter cij qđ đꝛ glicoicum ab inuētore. choriambicũ a pede ꝑdñante Primo em̃ ponitur ſponde⁹ di cendo fœlix. ſcđo chori ambus dicendo q̃ potu it. tercio pyrrhikius vl̃ trocheus. In q̃ metro poſtqȝ phia oñdit quę ſit vera beatitudo ⁊ vbi ſit ſita hortatur nunc ad ꝑ ſeuerandum contemplatione illius beatitudinis. Et primo ponit illũ eē fœlicem qui relictis terrenis vacat diuinę ꝯtemplationi. Secundo oñt quid hmōi ꝯtemplationē impediat. Tercio illud impedimentuȝ vitare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

docet. ſcḋa ibi Quōdam. tercia ibi Vos hęc fabula. Primo dt. Fœlix ſupple eſt q̇ potuit viſere id eſt deſiderāter videre lucidum fontem. boni. i. deum qui eſt fons om̄is bōi. ⁊ fœlix eſt q̇ potuit ſoluere vincula. i. affectiones grauis terrę. i. terrenoꝝ q̄ ſua grauitate trahūt homīēm deorſum

¶ Notādum ꝙ fœlix eſt q̇ ſpeculatur fontem boni ⁊ q̇ ꝯtempnit delectationes terrenas. Vn̄ in li. de pomo ⁊ morte Ariſt. ſcribitur. btā ē anima q̄ nō eſt infecta prauis opibꝰ huius mūdi ⁊ intellexit ſuū creatorē ipſa eſt q̄ reuertet̄ in locum ſuum in delicijs magnis. ve āt animę q̄ n̄ hꝫ poſſe redeundi ad patriam ſuam. turpia em̄ opera ⁊ delectatioēs corꝑales impediunt aſcenſum eius ſurſum.

¶ Quōdam funera ꝯiugis

Vates thraicius gemēs
Poſtq̄ flebilibꝰ modis
Siluas currere mobiles.
Amnes ſtare coegerat
Iūxitq̄ intrepidum latus
Seuis cerua leonibꝰ.
Nec viſum timuit lepus.
Iā cātu placidum canem.
Cum flagrātior intima
Feruor pectoris vreret
Nec q̄ cūcta ſubegerant
Mulcerēt dn̄m modi
Immites ſuperos querens
Infernas adijt domos
Illic blanda ſonantibꝰ
Cordis carmina temperans
Quicquid p̄cipuis deę
Matris fontibꝰ hauſerat

¶ Hic oñt quid impediat ꝯtēplationē diuinoꝝ. qꝛ affectus terrenoꝝ. qḋ declarat ꝑ quādam fabulā q̄ talis eſt. Orpheus filius Caliope fuit cithariſta q̇ tāta dulcedine citharę ſonabat ꝙ nō tm̄ homīēs ſed etꝫ bruta allexit. ⁊ intātū ea demulſit ꝙ īpetus ſuos naturales dimittebāt. ſiluas currere flumina ſtare fecit hic habuit vxorē dictā Euridicen quā cū paſtor ariſteꝰ adamar̄ vellet ipā fugiēs ꝑ p̄ta calcato q̊dā ſ̄pēte iterijt ⁊ ad īferos deſcēdit quā orpheꝰ volēs ab īferꝫ reducere deos ſuꝑnos ſua cithara placare cępit. ſꝫ cū n̄ ꝓficeret ad īfernuꝫ deſcēdit ⁊ itm̄ deos īfernales deliniuit ꝙ ꝯceſſa ē ei vxor tali ꝯditiōe anteq̄ exiret īfernū n̄ flecteret r̄tro aſpectū vxorē r̄ſpiciēdo cū āt iā ꝓpe exiuiſſet orpheus amore allectꝰ r̄troſpexit. ⁊ ſic vxorē ꝑdidit Circa iſtā fabulā ſic ꝓcedit. Prio oſtendit quō Orpheus ad inferos deſcen-

Quod luctus dabat impotēs
Qđ luctum geminans amor.
Deflet .trenara ꝯmouens
Et dulci veniam prece
Umbraꝝ dominos rogat

dens ꝓ vxore rogauit Scđo quō monſtra infernalia placauit. Tercio oñdit quō vxor ei ꝯceſſa fuit ꝛ eam ꝑdidit Scđa ibi. Stupet. tercia ibi. Tandeꝫ. Dicit primo. Uates thraicꝰ .i. Orpheus de thracia prouincia oriundus. dictus vates .i. ſapiens a multis. ille quondā gemens .i. deplorans funera .i. mortē ꝯiugis. poſtꝗ̄ cogeret amnes .i. fluuios ſtare. ſiluas currere mobiles poſt ipſum flebilibꝫ modis .i. modulationibꝫ cytharę quas flendo formauit. ꝛ poſtꝗ̄ cerua iunxit intrepidū latus ſęuis leonibꝫ. qꝛ cerua cuꝫ leonibꝫ incedebat ſequēdo modulationē orphei. nec lepus timuit canem viſum iam placidū .i. placitum cantu .i. ſono cytharę. qꝛ lepus ꝛ canis ſiꝉ ſequebanꝭ ipſum. Cum āt feruor .i. amor flagrantior .i. ardentior vreret intima .i. interiora pectoris Orphei. ꝛ cū modi .i. modulationes ꝗ cuncta ſubegerant .i. ſubdiderant non mulcerent .i. non placerent dñm .ſ. Iouē. ipſe quęrens ſuperos .i. deos immites qꝛ placari non poterant. adijt domos infernales illic temperās blanda carmina ſonantibꝫ cordis ipſe deflet .i. flebiliter decantat in cithara quicqđ hauſerat ex precipuis fontibꝫ matris ſcꝫ deę caliope ꝛ ipſe deflet qđ luctus impotens ꝗ facit hoīeꝫ impotentem ſibi dabat .i. ꝯceſſit ꝛ deflet illud quod dabat ſibi amor geminans luctū. ꝯmouens trenara .i. inferna ꝛ rogat dños vmbraꝝ .i. infernales dulci prece veniā .i. relaxationem ſuę vxoris ¶ Nota ſm Ariſtotelē .ij. methaphiſ. ꝛ ꝯmentatorē .iij. cœli ꝛ mundi. Non oēs accipiunt veritatē ꝑ eundem modū tum ꝓpter diuerſam ꝯſuetudinē. tum ꝓpter diuerſam naturā. tum ꝓpter paucitatē inſtructionis. In logica. Unde ꝗdam recipiunt veritatē per modū demrātionis. ꝗdam per modū auctoritatum. ꝗdam ꝑ modum fabulaꝝ. Ut ergo phia talibꝫ ſatiſfaciat aliqñ demrātionibꝫ. aliqñ auctoritatibꝫ vtitur. aliqñ fabulas interſerit ſicut in propoſito ¶ Notandum ꝙ Orpheus dr vates qꝛ carmina ꝯpoſuit dr āt vates a vi mentis vel a video ¶ Notandū ꝙ trenara dñr quaſi lamentabilia a trenus treni qđ eſt lamentatio. Et trenarus in ſingulari eſt nomen cuiuſdam montis in quo dr eſſe via ad infernū. In plurali trenara ſꝫ loca infernalia. ſicut dt Uguitio. Cōiter āt inuenitur hoc nomen ſcͥptum ſine r in ꝑ̇ma ſyllaba apud ſtolidos. ꝛ dr tenara vel tenarus ſicut quidā vicioſe ſcribunt in doctrinali. Tenarus infernus. Nā Uguitio ſcribit tm̄ per r vt trenarus ꝛ trenara. Unde forſan ex vicio ſcriptorū et idiotaꝝ qñ ꝫ ſubtrahiꝭ. nec retinet e ſed a in ſecunda ſyllaba

Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor

¶ Hic oñdit quō Orpheꝰ mōſtra inferni placauit dicēs Ianitor inferni qui dicíꝭ cerberꝰ.

Quę ſontes agitāt metu
Ultrices ſcelerum deę
Iā meſte lachrymis madēt
Nō ixionium caput
Velox p̄cipitat rota
Et longa ſiti ꝑditus
Spnit flumia tātalus
Vultur dū̄ ſatur eſt modis
Nō traxit tycij iecur

quaſi vorator carnium ille tergeminus .i. hn̄s tria capita canina captus fuit nouo carmine. id eſt melodia p̄us iaudita. ⁊ ſtupet .i. admiratur. Tūc ondit quō alia mōſtra placauerit dicēs ꝙ tres furię infernales Theſiphone Alecto Megera q̄ ſunt vltrices ſceleꝝ inferētes metum peccatoribꝫ ille lacrimabātur ꝓpter dulcediēm citharę. vn̄ dr̄. Deę .i. furię tres vltces ſceleꝝ .i. pctōꝝ q̄ deę agitāt .i. vexāt ſontes .i. pctōres metu .i. timorē iſte iam meſte madēt .i. fluūt lachrimis. ❡ Tūc tangit remiſſioēm pœnę q̊ rūdam in inferno. ⁊ p̄mo ixionis. Ubi ſciēdum ꝙ ixion voluit ɔcūbere cū Iunone. cum āt Iuno interponeret nubem. ixion proiecit ſemē in nubem ex quo nati ſunt centauri. ipſe āt adiudicatus inferno ɔtinue voluitur in rota quę rota ſtetit orpheo modulante Vn̄ dr̄ Velox rota nō p̄cipitat .i. nō deijcit caput ixionium .i. ixionis ſuꝑple orpheo canēte

❡ Tūc tangit remiſſioēm pœnę tantali. Ubi ſciendum. ꝙ Tātalus dr̄ laceraſſe ꝓprium filium dās eum dijs ad comedēdum ꝓ q̊ dānatus fuit Dr̄ āt in inferno habere aquā vſqꝫ ad mētum ⁊ poma pendētia añ os ⁊ tn̄ deficere ſiti ⁊ famę. cū em̄ vult ſumere aquā vel pomū̄ fugiūt ab eo. Iſte Tātalus ſpreuit flumina Orpheo canente. vn̄ dr̄ Tātalus ꝑditus id eſt ɔſumptus longa id eſt magna ſiti ſpnit flumina

❡ Tūc ondit remiſſionem pœne Tycij. Vn̄ ſciēdum ꝙ Tycius voluit ɔcūbere cū latona matre apollinis quē Apollo interfecit ⁊ in infernum relegauit cuius iecur vultur deuorat. Orpheo āt canēte vultur ceſſauit laniare iecur eius. vn̄ dr̄ Dum vultur eſt ſatur modis .i. modulationibꝫ orphei nō traxit .i. nō laniauit iecur Tycij.

Tandem vincimur. arbiter
Umbraꝝ miſerans ait
Donamus comitem viro
Emptā carmine ɔiugem
Sed lex dona coarceat
Nedum tartara liquerit

❡ Hic ondit quō orpheo vxor ſua ɔceſſa fuit ⁊ quō eā ꝑdidit dicēs Tandem arbiter .i. iudex vmbraꝝ iſte miſerās .i. miām hn̄s ait. nos vincimur doāmus id eſt reſtituimꝰ viro .ſ. Orpheo comitē ɔiugē emptā .i. ɔꝑatā carmiē ſuo. ſed lex .i. conditio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Fas ſit lumina flectere
Quis legem dat amantibus?
Maior lex amor eſt ſibi
Heu noctis prope terminos
Orpheus euridicen ſuam
Vidit. perdidit. occidit

coerceat iſta dñā ne fas ſit ſibi deducenti vxorē flectere lumina. i. oclos reſpiciendo vxorē dū liquerit. i. reliqrit tartara. Et tūc exclamat di. Quis dat. i. imponit legez amātib᷒. q. d᷑ amor non debet coerceri lege qꝛ amor maior lex ē ſibi. i. amor maior eſt lege. Et ſubdit. Heu ꝓpe terminos noctis. i. inferni Orpheus Euridicen vxorem ſuā vidit reſpiciendo a tergo. eam pdidit ab inferis non deducendo. occidit in inferno eam relinquēdo ¶ Notādum ꝙ apud inferos arbiter. i. iudex vmbrarū dr adamantus qui cogit animas ad faciendum peccata cōmiſſa ⁊ vnicuiqꝫ ſm merita ſua pœnā diſtribuit. Iſte adamantus dixit. donemus viro cōiugem ¶ Notādum ꝙ amor non pt lege coerceri. nā ex incenſo amore homo ſepius tranſgreditur legē. ⁊ amor fortior eſt ad aliquid implendū qꝫ lex ad coercendum. ideo dicit. Quis legē dat amantib᷒ maior lex eſt ſibi. q. d. ꝓpter quid lex datur amantibus cuz per ſe dura lex ſit amare.

Vos hęc fabula reſpicit.
Quicūqꝫ in ſuperum diem
Mentem ducere quęritis
Nam q̄ tartareum in ſpecus
Victus lumina flexerit
Quicquid p̄cipuum trahit
Perdit. dum videt inferos

¶ Hic phia applicando fabulā ad ꝓpoſitum hortat᷑ nos vitare impedimentū ꝯtemplatiōis ſummi boni ⁊ dr. O homines q̄cunqꝫ quęritis vultis ducere mentem id eſt cōtemplationem in ſuperū diem. i. in ſupnam claritatē. hęc fabula iā dicta reſpicit vos qꝛ ad vrām informationē inducta. Nam q̄ vict᷒ affectu terrenorū flexerit lumina. i. oculos rōnis ⁊ intellectus. in tartareum ſpecus. i. in terrena quę ducunt ad terrenā profunditatē. Quicquid pręcipuū. i. bonū trahit laborando. illud perdit dū videt inferos. i. dum intendit terrenis ⁊ tēporalibus quę ſunt infima. ¶ Nota ꝙ ꝯcupiſcentia ⁊ affectus terrenorū impedit ꝯtemplationē ſummi boni. Unde Boetius in tractatu de ſummo bono dicit. Inordinata ꝯcupiſcentia multos impedit a ſummo bono. quoſdam eīm pigriciā ſequi videmus. quoſdam eīm delectationes ſenſuales. quoſdam eīm deſideria auri ⁊ argenti. excœptis paucis virꝫ honorandis philoſophis q̄ ꝯtemnunt ſenſus deſideria ⁊ ſequunt᷑ deſideria intellectus. ⁊ ꝓpe finem eiuſdē tractatus. dicit Philoſophus macime delectatur in primo p̄ncipio in ꝯtemplatione ſuę bonitatis. ⁊ hęc ſola eſt rex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cta delectatio. hec enim eſt vita pħoꝝ ſine qua nemo viuit vita recta. Et ſubdit Phm aũt voco omnem hoiem viuentē ordine nature tendens in alta. ⁊ finiens vitā acquirit vltimū finem ⁊ optimū vite humane qui ē deus glorioſus benedictus in ſecula ſeculoꝝ Amen

Anicij Manlij Seuerini Boetij exconſulis ord. pat. phie conſolationis Finit liber tercius

Incipit liber q̃rt⁹ Proſa ꝓma

Hucuſqȝ error boetij corrigit̃ q̄ mirando dicit bonos ſine p̄mijs. malos ſine penis linquendos.

Hec cum phia dignitate vultus ⁊ oris grauitate ſeruata: leniter ſuauiter qȝ cecinisset. Tum ego nondum penitus inſiti meroris oblit⁹. intentionez dicere adhuc aliq̄d parantis abrupi. Et o inq̄ȝ veri preuia luminis. que vſ adhuc tua fudit orō. tum ſui ſpeculatione diuina. tum tuis rōnibus inuicta patuerunt. Eaqȝ mihi etſi ob iniurie dolorē nuꝑ oblita. non tñ antehac prorſus ignorata dixiſti

Hic incipit quartus liber d̃ ꝯſolatione phie cuius hec eſt ꝓſa prima in quo libro phia aſſignat quare malā ꝯcedātur in regno dei cum oīum reꝝ rector bonus exiſtat ſcȝ deus. ⁊ probat bonos ſꝑ eſſe potentes et malos impotētes. ⁊ ſicut vicia nunq̄ȝ ſunt ſine pœna. ita ꝟtutes nūq̄ȝ ſunt ſine p̄mio. Probat etiaȝ q̄ꝛ oīs fortuna tam ꝓſpera q̄ȝ aduerſa bonis ē ad ꝑfectū. malis āt ad interitū. Etiā probat q̄ꝛ oīa que fiunt a deo recte fiunt ⁊ alia plura ſicut patebit. Et diuidit̃ iſte liber in. xiiij partes. qꝛ ſeptem ſunt proſe ⁊ ſeptez metra h⁹ quarti de quibus patebit in proceſſu Primo ergo oñdit Boeti⁹ quō intentionē phie adhuc parantis plura dicere interrupit proponēdo cauſas ſui doloris. Secundo phia promittit ſibi perfectam curā. Tercio dat modū curandi ipſum. ſecunda ibi. Tum illa ⁊ eſſet. tercia ibi Et qm̄. Et quarto proſequitur intentionē ipſum curando in ſequenti proſa ibi. Tum ego. Primo oñdit quō interrupit intentionē phie volētis plura loqui. Scdo ꝓbat cās ſui doloris. ſcda ibi. Sed ea ipſa eſt. Primo d̃t Cum phia cecinisset. i. decantaſſet hec ſcȝ predicta ſeruata leniter id eſt de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

lectabiliter. ⁊ ſuauiter .i. dulciter obſeruata dignitate .i. reuerētia vultus ſcꝫ ſui. ⁊ grauitate oris .i. ſermonis ſupple ſui. Tūc .i. poſt hoc ego boeti/ us nondū .i. non adhuc. oblitus .i. immemor. penit⁹ .i. omnino inſiti mœ roris .i. intrinſeci doloris. ego Boetius abrupi .i. interrupi intētionem .i. ꝓpoſitum phię parantis .i. intendentis dicere adhuc aliqd. Et inqꝫ .i. di/ xi. o preuia .i. p̄ambulaveri luminis .i. ꝑfectę ꝯditionis. ſ. illa quę tua orō .i. tuus ſermo fudit .i. loquut⁹ eſt hucuſqꝫ .i. ad iſtum libꝝ q̄rtum patue runt .i. manifeſta fuerunt iuncta .i. inſolubilia. Tum .i. aliqn̄ diuina ſpe culatione .i. ſcā ꝯtemplatione. tum .i. aliqn̄ ſui ſcꝫ ipſius. tum .i. aliqn̄ tu is rōib' .i. demrātionib' Et ea .i. illa p̄dicta. etſi pro q̄ꝫuis oblita mihi nu per .i. aliqn̄ ob dolorem iniurię. ſupple quam ꝑpeſſus ſum a Theodorico rege gothoꝝ. non tn̄ dixiſti prorſus .i. oino hęc. ſ. p̄dicta ignorata .i. igno/ ta hactenus .i. hucuſqꝫ ¶ Nota ꝙ dignitas ē honeſta ⁊ impioſa au/ ctoritas. dr̄ āt phia habere dignitatē vultus ꝓpter ſui honeſtatem. qꝛ ſm Tulliū ſola ſapia eſt q̄ mœret honores. ⁊ ꝓpter ſui auctoritatem quę di/ gna eſt imitatione. Etiā phia dr̄ eſſe grauis ore .i. ſtabili ſermone. qꝛ ſer/ mones philoſophici firmitate rōnum ſunt ſtabiliti ¶ Nota cum phia oñt quid ſit ſummū bonū ⁊ in q̊ ſitum ſit ⁊ feciſſet exhortationem ad il/ lud q̄rendum intendebat oñdere modū quo ad illud ꝑuenit. ſed anteq̄m expleret illā intentionē Boetius velut auid⁹ ad ſciēdum q̄dam q̊ꝝ igno rantia detinebat ipſum in mœrore interrupit intentionem phię volētis plura dicere ¶ Nota ꝙ phia dr̄ p̄uia veri luminis. qꝛ ipſa clarificat aiaꝫ et trahit eā ab obſcuritate ignorantię. ad lucem ſapię ⁊ ad claritatē intel/ lectus. ex li. de pomo Ariſto. Vel ideo dr̄ p̄uia veri luminis. qꝛ ꝑ ipſam tanq̄ꝫ ꝑ viam hō ꝑuenit ad cognitionē veri luminis qđ eſt deus. qꝛ ſcri/ bit in li. de pomo. ꝙ ꝑ phiam hō cognoſcit ſuum creatorē qui de nihilo fe cit oia qui eſt incœptor oim incœptoꝝ ⁊ oim principioꝝ principium. Et ibidem ſcribit. oportuit vt phia mitteret ad inſtruēdum ignorantes ⁊ eos qui non cognouerūt ſuum creatorem

¶ Sꝫ ea ipſa eſt vel maxima nrī cā me roris. ꝙ cum reꝝ bonus rector exiſtat. vel eſſe oino mala poſſint. vel impuni ta p̄tereant. Q solum quanta dignum ſit admiratione profecto ꝯſideras. At huic aliud magis adiungitur. Nā im perante florenteqꝫ nequicia. virtus nō ſolum p̄mijs caret: verumetiam ſcęle/ ratorum pedibus ſubiecta calcatur. et

¶ Hic boetius ꝓponit cās ſui mœroris dicēs. Sed ea ipſa eſt cā nrī mœroris ⁊ maxia cā ꝙ cum rector reꝝ ſcꝫ deus bon⁹ exiſtat vl' eſſe ma la ōnino poſſint. vel pre tereant ipunita qđ ſaltē ſi nullū aliud incōueni/ ens ſeq̄ret ꝯſidera quā ta ſit dignū admiratōe aūt pro ſed. huic adiun gitur .i. addit aliud ſcꝫ magis admirādum Nā pro qꝛ imperante .i. p̄ci piēte. ⁊ florēte .i. vigēte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

in locum facinorum ſupplicia luit.
Que fieri in regno ſcientis omnia. po
tentis omnia. ſed bona tātūmodo vo//
volentis dei. nemo ſatis poteſt nec ad//
mirari nec conqueri

neq̄cia.i.nequicioꝝ ho
mibꝰ. ꝟtus.i. hō ꝟtuo/
ſus nō ſolū.i.nō tm̄ ca/
ret p̄mijs. veꝝ etiam ip
ſa ꝟtus ſubiecta.i. ſub
ducta calcat̄ pedibꝰ.i.
potētijs ſceleratoꝝ id ē
maloꝝ. ⁊ ipſa ꝟtus luit
id eſt patit̄ ſupplicia id
eſt pœnas in locū faciō
rum.i.vicioſorum loco. quę ſcʒ predicta fieri id eſt ꝑmitti in regno id ē in
mūdo ſcientis omnia ſcʒ dei ⁊ po tentis omnia ſed volentis ⁊ intendētis
tātummodo bona nemo ſatis nec ammirari nec ꝯqueri p̄t.i.q̄rimoniam
facere. ¶ Nota ꝙ mala fiunt in mūdo ptʒ qꝛ rō ſēꝑ dep̄catur ad bo
num Cum ergo mali nō regātur iudicio recte rōnis ſed vincantur paſſi
onibꝰ irę ⁊ ꝯcupiſcētię. iō deficiūt a bono. Item ſuꝑabundantia ⁊ defec/
tus ſunt de genere malorum cum ꝟtus ꝯſiſtat in medio. cū igit̄ in pluri/
bꝰ ſit ſuꝑabūdātia ⁊ defectus ptʒ ꝙ mala fiūt in mūdo Cum taman om/
nia dependeant a deo cœlum ⁊ tota natura ⁊ deus eſſentialiter ſit bonꝰ
mirabile eſt quō mala eſſe poſſiut vel ſaltem permaneāt īpunita
¶ Nota ꝙ quia boni attingūt finem oīm rerum ſcʒ ſummū bonū
ideo ſunt potentes. mali aūt qꝛ hocip̄m attingere nō p̄nt ſunt impotētes
Et qꝛ boetius in p̄mo libro vi. proſa dt ſe ignorare q̄s ſit finis oīm reꝝ iō
pntabat bonos eſſe impotētes. malos aūt potentes. ⁊ de hoc Boetius
ammiratur vt ptʒ in lrā ⁊ iſta eſt vna cā ſui doloris.

P. Tum illa ⁊ eſſet inquit infiniti ſtu
poris omnibꝰqꝫ horribiliꝰ mōſtris. ſi
cuti tu ęſtimas in tāti velut pr̄iſfamili
as diſpoſitiſſima domo. vilia vaſa co
lerentur. precioſa ſordeſcerēt. Sʒ non
ita ē Nā ſi ea q̄ pauloañ ꝯcluſa ſunt. in
cōuulſa ſeruātur. ip̄o de cuius nūc reg
no loq̄mur auctore ꝯgnoſces. ſemꝑ q̄//
dem potentes eſſe bonos. malos vero
abiectos ſemꝑ atqꝫ ībecilles. nec ſine
pēa vnqꝫ eſſe vicia. nec ſine p̄mio vir//

¶ Hic phīa ꝑmit/
tit boetio ꝑfectā curam
q̄ ꝯſiſtit in ꝑtractatiōe
hꝰ materię dicēs O boe
ti ⁊ eēt infiniti ſtuporis
.i. āmiratiōis ⁊ eēt hor/
ribilius ōibꝰ mōſtris.i.
deformitatibꝰ ſi in diſ/
poſitiſſima.i. ordīatiſſi
ma domo. ſ. in mūdo tā
ti patriſfamilias. ſ. dei
ſi ibi colerētur.i. hōrarē
tur vilia vaſa. ſ. mali ho
mīēs ⁊ ſi p̄cioſa vaſa.i.
boni homīēs ſordeſce/
rēt.i. vileſcerēt ſicut tu
ęſtimas. ſʒ nō eſt ita. nā
ſi ea q̄ pauloante con/
cluſa ſunt ſeruantur in
cōuulſa.i. integra in ſui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tutes. Bonis felicia. malis ſꝑ infortunata ꝯtingere. Multaqꝫ id genus quę ſopitis quęrelis firmate ſoliditate corroborent

veritate tu autore .i. doctore ipſo deo de cuiꝰ regno nunc loq̄mur. cognoſces ſꝑ bonos eſſe potentes. malos vero impotētes. nec vnq̄ꝫ eſſe vicia ſine pœna. nec ſine p̄miȷ̄s eſſe ꝟtutes. ꝛ cognoſces bonis ſꝑ ꝯtingere fœlicia. ꝛ mal' infortunata. ꝛ cognoſces multa id genus .i. hꝰ gn̄is q̄ corroborent te firma ſoliditate ꝯtra aduerſitatē fortunę q̄relis tuis ſopitis .i. remotis ¶ Notādum ſicut poſtea patebit oīa q̄ fiunt recte fiunt a deo Cum igiẗ ordo iuſticię requirat vicia puniri. ꝛ ꝟtutes remunerari. ſi mali manerēt impuniti ꝛ boni irremunerati. ꝛ ſic ꝑuerſus ordo eſſet in domo dei .ſ. in mundo quod ē horribilius oībus monſtris.

Et qm̄ vere formā btītudinis me dudū monſtrante vidiſti. quo etiā ſita ſit agnouiſti. decurſis oībꝫ quę p̄mittere nccāriu m puto. viaꝫ tibi quę te domū reuehat oñdam. Pēnas etiā tuę menti q̄bꝫ ſe in altuꝫ tollere poſſit affigam. vt ꝑturbatione depulſa ſoſpes in patriaꝫ meo ductu: mea ſemita: meis etiā vęhiculis reuertaris

¶ Hic phīa dat modū curādi ipſum boetiū dicēs. Qm̄ dudū .ſ. in tercio libro vidiſti formaꝫ vere btītudinis me mōſtrante .i. docēte oībꝫ decurſis .i. ꝑtrāſitis q̄ puto nccāria p̄mittere. oñdam tibi viā q̄ te reuehat .i. reducat domū .i. ad cognitionē vere btītudinis. ꝛ ego affigaꝫ .i. apponā tuę mēti pēnas .i. rōnes quibus mens poſſit ſe tollere in altuꝫ vt depulſa ꝑturbatione ꝯtingēte tibi ex affectu bonoꝝ tꝑaliū reuertaris ſoſpes in p̄riam meo ductu. mea ſemita. meis vęhiculis ¶ Nota ꝙ ꝑ pennas q̄s phīa ꝓmittit affigere mēti Boetȷ̄ intelligiẗ ſpeculatio rōnis ꝛ intellectꝰ ꝟtꝰ ꝛ ſapīa Sicut em̄ auis volādo in altū deduciẗ auxilio pēnaꝝ. ſic mens humana ſpeculatione rōnis ꝛ intellectꝰ ꝟtute ꝛ ſapīa erigiẗ in ꝯtemplatione ſummi boni.

¶ Metrum primū quarti libri

Sunt etem̄ pēnę volucres mihi.
Quę celſa ꝯſcendant poli
Quas ſibi cū velox mens induit
Terras peroſa deſpicit.

¶ Iſtud eſt p̄mum metꝝ huius quarti cuius primus verſus dr̄ metꝝ alemanicum ab inuētore. dactylicū a pede p̄dominante. Secundꝰ verſus dr̄ metꝝ archilogicū ab inuētore. iambicum a pede p̄dominā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Aeris immēſum ſupat globū
Nubeſq; poſt tergum videt
Quiq; agili motu calet etheris
Tranſcendit ignis verticem
Donec in aſtriferas ſurgat domos
Pheboq; ꝯiungat vias.
Aut comitetur iter gelidi ſenis
Miles choruſci ſideris
Vel q̄cūq; micās nox pingit̄
Recurrat aſtri circulum
Atq; vbi iam exhauſtū fuerit ſatis
Polum relinquat extimū
Dorſaq; velocis p̄mat etheris
Cōpos verēdi luminis
Hic regū ſceptꝝ dn̄s tenet
Orbiſq; habenas temperat
Et volucrē currū. ſtabilis regit
Rerum choruſcus arbiter

te In q̊ metro phīa oſ
tēdit viam ꝑ quā ꝑuenit̄
ad ꝯgnitioēꝫ ſummi bo
ni. ⁊ eſt ꝑ ꝯſideratioēm
creaturaꝝ q̄ gradatim
ſunt trāſcēdēde q̊uſq; i
ueniat̄ aliq̄d qd̄ p̄mi
neat ōni creature. ⁊ iſtā
viā tradit ſub ſil̄itudie
auis volātis. Prio g̊
tradit viam qua mens
ꝑueniat ad ꝯgnitioēm
ſummi bōi. ſcd̄o oñt q̄d
mēs iudicabit cū illic ꝑ
uenerit. ſcd̄a ibi. Huc
te Prio dt̄. dixi ꝙ affi-
gā pēnas menti tue. ſt̄
⁊ ei mihi pēne volucres
.i. veloces. ſ. ſūt⁹ ⁊ ſapia
q̄ ꝯſcendūt. i. penetrant
celſa. i. alta poli Quas
pēnas cū mēs velox ſi-
bi induit. i. aſſumit ipā
peroſa. i. odio hn̄s t̄ras
deſpicit eas q̄rēdo vlte
rius creatorem ⁊ mens
ſupat globū. i. ſphericū
corpus immēſi aeris ꝯg
noſcēdo ꝙ vltra aerē eſt
creator. Nubes videt
poſt tergū qꝛ vltra nu-
bes q̄rit cognitionem
ſummi boni ⁊ trāſcen-
dit verticem. i. ſummitatem ignis. q̊ ignis calet ex agili. i. veloci motu e-
theris. i. cœli. ⁊ vlterius ꝓcedit mēs inueſtigando donec ſurgat. i. eleuet̄.
in domos aſtriferas. i. in orbem plaētaꝝ. ⁊ ꝯiūgat vias ſuas phœbo. i.
ſoli. inueſtigādo ꝙ ſol nō eſt deus donec comitet̄ iter gelidi ſenis. i. ſatur-
ni. q̊ eſt ſupra ſolem. mēs inq; exiſtēs miles choruſci ſideris. i. dei q̊ ē ſplē
didum ſidus. ⁊ vlterius aſcendit ſup orbes planetaꝝ donec ꝑcurrat id ē
ꝑtranſeat circulum aſtri. i. cœlum ſtellatum q̊ ſcꝫ aſtro pingitur. i. orna
tur micans nox. qꝛ nox ſtellis firmamēti illumiātur. vbi. i. poſtq̄ ſatis
fuerit exhauſtū. i. ſpeculatiōe euacuatū ꝙ nulla ſtellaꝝ eſt deus. mēs vlte
rius trāſcendit doēc relinquat extimū polū. i. vltimū cœlū ⁊ p̄mat dorſa
velocis etheris. i. firmamēti. ſ. ꝯpos. i. potēs reuerēdi lūis. ſ. dei. Hic ſup̄
vltim polū dn̄s regū. tenet ſceptrū. i. imperiū ⁊ tēꝑat. i. moderat̄ habeās
id eſt regimina orbis ⁊ manēs ſtabilis in ſe regit volucrem. i. velocem

curꝝ.i.circularem motũ corpoꝝ cœleſtium.ds exñs choruſcus arbiter.i. ſplendidus iudex rex ¶ Notandũ ꝙ dicit ignẽ calere motu cœli. ex quo videt̾ ꝙ calor non ſit ꝓpria ⁊ ꝑ ſe qualitas ignis cũ ſibi debeatur per motũ cœli. Sed dicẽdum ꝙ locus non ſolũ eſt cã ↄſeruatiua locati.ſʒ oĩʒ accidẽtium naturaliter ↄſequẽtium. vñ qꝛ cœlum eſt locꝰ ignis non ſoluʒ eſt cã ipſius ignis.ſʒ etiam ipſius caloris ignẽ ↄñtis.⁊ qꝛ ꝓpria diſpoſitõ cœli ẜm quam hʒ caliditatẽ ſuper oĩa eſt motꝰ eius.ideo dt ignem calere motu cœli.non excludens ꝑ hoc quin calor ſit ꝑ ſe qualitas ignis

¶ Notãdum ꝙ ſaturnũ vocat gelidũ ſenem.non ꝙ ſit gelidus forma/liter ſed affectiuę. Eſt em̃ affectiuus gelu ⁊ frigoris.⁊ dr ſenex qꝛ motꝰ eiꝰ tardus eſt ad modũ ſenis.nam curſum ſuũ ↄplet pluri tꝑeq̃ȝ ſol vł lyna

Huc te ſi reducẽ referat via
Quã nunc requiris immemor
Hęc dices memini patria eſt mihi
Hinc ortus.hic ſiſtam gradũ
Ꝙ ſi terraꝝ placeat tibi
Noctem relictam viſere.
Quos miſeri toruos populi timent
Cernes tyrannos exules

¶ Hic oñdit phĩa q̃d Boetiꝰ iudicabat cum trãſcẽdit creaturas ⁊ ꝑuenit in cognitionẽ dei dicẽs.o Boeti ſi via ducat te reducẽ.i.reuertentem a tꝑalibꝫ huc.i.ad cognitionẽ dei. Quã viam nũc imemor reqris Tũc dices Ego memini q̃ obnubilatꝰ fui affectu tꝑalium hic.ſ.in cõtemplatione dei ẽ mihi patria hinc.ſ.a deo ortꝰ ſuꝑple ſum.qꝛ ad eiꝰ imaginem creatus.hic.i.in ↄtemplatione dei ſiſtam .i.figam gradũ.i.ponam finalẽ q̃etem. Ꝙd ſi pla ceat tibi exñti in cogniti one dei viſere.i.cum deſiderio videre noctem terraꝝ relictam.tu cernes.i. videbis toruos tyrannos.i.crudeles principes q̃s miſeri ꝑpł'i timent. il/los toruos eſſe exules a vera pr̃ia ſua ¶ Notãdum ẜm Aplm̃. Non habemus hic manẽtem pr̃iam ſʒ futurã inq̃rimus.hec em̃ eſt vera pr̃ia a qua aĩa rõnalis ꝑ creationem a deo exiuit.ad quã niſi reuertat̾ eſſe quod a deo accœpit.affectione terrẽnoꝝ deturpatũ prorſus amittit.ꝓpter qđ dicit in ſcđo metro terciȷ̈ libri. Repetunt ꝓprios queq̧ȝ recurſus Redituq̧ȝ ſuo ſingula gaudent. Nec manet vlli traditus ordo. Niſi quod fini inue/xerit ortum. Stabilemq̧ȝ ſui fecerit orbem.

¶ Proſa ſecunda libri quarti

Boni bonũ adipiſci pñt quod de/ſiderant.mali vero minime

¶ Hic incipit ſcđa ꝓſa hꝰ q̃rti. Circa quam eſt ſciendũ ꝙ phĩa in ꝑ/mo li.vi.ꝓſa inueſtigã/do cãm ⁊ radicem infirmitatis Boetiȷ̈ cognouit ꝙ boetiꝰ ex ignoran

Tum ego pape inquam. vt ma gna promittis. nec dubito quī poſſis efficere Tu modo quem excita// ueris. ne moreris.

tia finis rez malos ho mīēs potētes. bonos ꝟo impotentes putabat. Itē q̄a ignorabat q̄b9 gubernaculis mūd9 re gaꝛ. fortuito ꝟ vices eſti mabat fluitare ſine rec tore quia ꝟo phia iam oſtendit quis ſit finis rerum. ⁊ quib9 gubernacl'is mundus regatur. Nūc phia vult adhibere Boetio ꝑfectam curam re/ mouendo dolores in quos Boetius incidit ex ignorātia ꝑmiſſorum. Et ṗmo Boetius hoc petit ⁊ phia. ſcdo illud proſequitur ibi Primum igitur. dt ṗmo. Tum igitur ſcꝫ finito ſermone phīloſophię Ego Boeti us inq̄ꝫ pape eſt interiectio ammirantis o philoſophia tu magna ꝓmit tis nec dubito quin poſſis efficere. i. ad effectum producere tu modo ne moreris id eſt non protrahas me quem excitaueris ad audiēdum

¶ Notandum ꝙ ſapiens nihil promittit quod adimplere nō poſ ſit. quia opus ſapientis eſt nō mentiri. Ergo dt Boetius phię Sicꝫ ma gna ꝓmittis nō dubito quin efficere poſſis.

¶ Hic phia ꝓſeq̄tur intentum ⁊ ṗmo probat bonos ſemꝑ eſſe po tentes ⁊ malos impotentes. cuius oppoſitum putabat Boetius. ⁊ tāgit ṗmo modum ꝑ quem vult oſtendere. ſcdo oſtendit ⁊ probat itentum ſuū rōnib9. ibi Duo ſunt

P. Primum igitur inquit bonis ſem per adeſſe potentiam. malos cunctis virib9 eſſe deſertos agnoſcas licebit. quorum quidem alterum demonſtraꝛ ex altero. Nam cum bonum malumq3 contraria ſint: ſi bonum potens eſſe ꝯ ſtiterit. liquet imbecillitas mali. At ſi fragilitas clareſcat mali. boni firmitaſ nota eſt Sed vti noſtrę ſentencię fides abundantior ſit: alterutro calle proce// dam. nunc hinc. nunc inde propoſita confirmans.

Primo dt. o Boeci ṗ/ mum licebit vt agnoſ/ cas bonis ſemꝑ adeſſe potentiam ⁊ malos eſſe deſertos id eſt priuatos cūctis virib9 q̄rum alte rum ſcꝫ bonis ſemper adeſſe potentiaꝫ demō ſtratur ex altero ſcꝫ ex hoc ꝙ mali ſunt virib9 deſerti. ⁊ huius cauſam ſubdit dicens. nam cuꝫ bonum ⁊ malum ſint ꝯ traria. ſi bonum eſſe po tens ꝯſtiterit. liquet id eſt manifeſtum fuerit i/ becillitas id eſt impotē tia mali. ⁊ ſi fragilitas clareſcat mali. firmitas boni nota eſt. Sed vt abūdātior ſit fides nr̄ę ſententię alterutro calle id eſt vtraq3 via procedam ꝯfirmans ꝓpoſita.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

nunc hinc.ſ.ex firmitate.nunc inde ex fragilitate mali ¶ Notandū ꝙ phia dictum ſuū ꝙ ſi boni ſunt potentes mali ſunt impotētes.fundat ſuper ꝯſiderationē topicam.ſ.ſi ꝓpoſitum in ꝓpoſito ⁊ oppoſitū in oppoſito vt ſi ſanitas ē bona egritudo eſt mala Dicit ꝙ velit ꝓcedere vtraqꝫ via ex potentia bonoꝝ ꝓbando impotētiam maloꝝ.⁊ ex impotētia maloꝝ potētia in bonoꝝ.quia ſi tm̄ vnum iſtoꝝ ꝓbaret.⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locum a ꝯtrarijs eſſet argumētum veriſimile ⁊ non neccārium.⁊ ideo vtrā qꝫ partem vult ꝓbare ⁊ ex vtroqꝫ reliquum ꝯcludere.

¶ Duo ſunt quibus oīs humanoꝝ actuum ꝯſtat effectus.volūtas ſcꝫ ac poteſtas. Quoꝝ ſi alterutꝝ deſit nihil eſt quod explicari q̄at. Deficiēte etem̄ voluntate:ne aggredit̄ quidem quiſqꝫ qđ non vult At ſi ptās abſit.voluntas fruſtratur. Quo fit vt ſi quem videas adipiſci velle quod minime adipiſcatur: huic obtinendi quod voluerit.defuiſſe valentiam dubitare non poſſis. B. Perſpicuum eſt inq̄z.nec vllo modo negari p̄t. P. Quem vero effeciſſe quod voluerit videas.num etiam potuiſſe dubitabas? B. Minime. P. Qđ vero quiſqꝫ p̄t in eo validus.quod vero non p̄t:in hoc imbecillis eſſe cenſend⁹ eſt. B. Fateor inq̄z.

¶ Hic phia ꝓbat intētum rōnibus.ſcđo excludit quādam dubitationem.ibi Sed pn̄t. tercio ꝯfirmat p̄ncipale intentū auctoritate platonis.ibi. Ex quib⁹ oībus. Primo probat bonos ſꝑ eſſe potentes.et malos impotentes duabus rōnibus.ſecundo ad idem oñdendum coaceruat breues rōes ibi Sed qm̄ te. Prima in duo ſm duas rōnes.ſecunda ibi. Rurſus inq̄t. Primo p̄mittit duo neccāria ad p̄mam rōez ſcđo ex his arguit.ibi. Oēs igit̄ hoies. primo p̄mittit vnum neccāriū. ſcđo aliud ibi. Nemini ſti ne.p̄mo đt. Duo ſunt p̄ncipia quib⁹ conſtat.i.ꝑmanet oīs effectus humanoꝝ actuuꝫ ſcꝫ voluntas ⁊ ptās q̊rum ſi alteꝝ deſit nihil eſt quod queat effectus explicari id ē fieri. Qđ declarat.deficiente em̄ valuntate nullus effectus producitur.quia nullus aggreditur quod nō vult.⁊ ſi poteſtas abſit.voluntas fruſtra ſit.quo fit id aſt ex quo ſequitur vt ſi videas aliquez velle addipiſci quod minime adipiſcitur.non potes dubitare huic defuiſſe valentiam id eſt potentiam obtinendi quod voluerit. Et ideo đt Boetius. Perſpicuum eſt nec vllo modo dubitari poteſt. Et ſubdit philoſo

phia Quem vero videas effeciſſe q̄d voluerit nō dubitabis eū nō potu/
iſſe id eſt nō habuiſſe potētiam Et d̄t Boetius Minime. Tūc phia
ꝯcludit tāq̄ꝫ manifeſtū ex dictis dicēs Illud ꝙ quiſq̄ꝫ p̄t in eo eſt valid⁹
id eſt potens. Et d̄t Boetius Fateoꝛ inq̄ꝫ. ¶ Nota ꝙ phia d̄t nul
lus aggreditur q̄d nō vult Cōtra. aliq̄s volēs interficit vel ledit hoīēm
ergo aliquis aggreditur q̄d nō vult. Item aliquis cogitur facere aliq̄d
contra volūtatem ſuam ⁊ ſic aggreditur quod nō vult. Dicēdum ꝙ phia
loq̄tur hic de effectu ſpontaneo q̄ ex intentione procedit. non de eo qui ca
ſu ꝯtingit Unde dicendum ad p̄mum ꝙ volūtas p̄t ꝯpari vel ad ip̄am
actioēm quam aliq̄s p̄mo aggreditur. ⁊ ſic nō deficit volūtas. vel poteſt
comparari ad ꝯn̄s illam actionem. ⁊ ſic poteſt deficere volūtas. vt ſi ali/
quis nolens homiēm interficit Ad ſcd̄m dicēdum Illud quod quis coa
ctus facit eſt volūtariū mixtum tn̄ ſimpliciter eſt inuolūtarium. Aliq̄s
eīm coactus magis vult hoc facere q̄ꝫ ſuſtinere pœnam vel ꝑdere vitam.
⁊ ita reſpectu talis effectus nō deeſt volūtas ſed quantum ad actum in/
terioꝛem volūtas ſemꝑ libera eſt ⁊ cogi nō p̄t.

¶ Hic phia p̄mittit ſcd̄m vtile ad rōnem. ⁊ eſt reſumptio quorū
dam prius dictoꝛum dicens Meminiſti ne eſſe collectum id eſt ꝯcluſum

P. Memīſti ne igit̄ inq̄t ſupꝛioꝛib⁹ rō
nib⁹ eſſe collectum. intentioēm oēm vō
luntatis huānę q̄ diuerſis ſtudijs agit̄
ad beatitudiēm feſtiāre. B. Memini
inq̄ꝫ id quoq̄ꝫ eſſe demōſtratū. P. Nō
recoꝛdaris beatitudiēm ip̄m ēe bonnz
eoq̄ꝫ mō cū beatitudo petit̄ ab ōib⁹ de//
ſiderari bonū. B. Mime iq̄ꝫ recoꝛdoꝛ
qm̄ id memoꝛię fixum teneo

ſupꝛioꝛib⁹ rōnib⁹ oēꝫ in
tentioēm humanę volū
tatis feſtinare. i. tēdere
ad beatitudiēm q̄ volū
tas agit̄ id eſt ducit̄ di/
uerſis ſtudijs. Rn̄det
boetius Memī inquā
illud eſſe demōſtratum
Itē q̄rit phia. nūq̄d re
coꝛdaris btitudiēm eſſe
ip̄m bonum. ⁊ eo modo
deſidetari bonū ab om
nib⁹ cum btitudo petit̄
id eſt deſiderat̄. Rn̄det
boetius Mime recoꝛ/
doꝛ qꝛ illnd fixuꝫ teneo
memoꝛię.

¶ Notandum ꝙ recoꝛdari eſt aliquid reducere ad memoꝛiam q̄d
per obliuionem eſt lapſum a memoria. Et quia beatitudinem eſſe ip
ſumſummum bonum non exciderat a mente Boetij ſed ſemper rema/
nebat in habitu ideo dicit de ſe non recoꝛdari de hoc ſed in memoꝛia tan
quam fixum tenere.

P. Om̄s igit̄ bomiēs boni pariter ac

¶ Hic phia arguit ex dic
tis pꝛobās bonos eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

mali indiſcreta intentione ad bonuꝫ ꝑ
uenire nitunꝭ. B. Ita inq̃ꝫ ꝯſequens ẽ
P. Sꝫ certum eſt adeptione boni bo//
nos fieri. B. Certum ẽ. P. Adipiſcũꝭ
igiꝭ boni qđ appetunt. B. Sic videꝭ.
P. Mali vero ſi adipiſcerenꝭ qđ appe
tunt bonuꝫ: mali eſſe non poſſent. B.
Ita eſt. P. Cum igiꝭ vtriqꝫ bonum pe
tant ſed hi q̃dem adipiſcanꝭ. illi ꝟo mi
nime Num dubiũ eſt bonos q̃dem po
tentes eſſe. qui vero mali ſint imbecil//
les? B. Quiſquis inq̃ꝫ dubitat. nec re
rum uaturã. nec ꝯſequentiam p̃t conſi
derare rõnum.

potẽtes ⁊ malos impo
tentes tali rõne Quicũ
qꝫ adipiſcunꝭ qđ volũt
ſunt potẽtes. ⁊ q̃ nõ adi
piſcunꝭ qđ volunt ſunt
impotẽtes ex ꝑmo ꝓam
bulo. Sed boni adipi
ſcunꝭ qđ volunt. ſ. ſum
mũ bonũ. mali licet ve
lint nõ adipiſcunꝭ ip̃m
q2 ſi mali adipiſcerenꝭ
ſummũ bonũ nõ eſſent
mali. g̊ boni ſunt potẽ/
tes. mali impotentes.
Uñ dicit in lr̃a. Om̃s
hoĩes boni ⁊ mali nitũ
tur ꝑuenire ad bonũ in
diſcreta intẽtione. i. indi
uiſa intẽtione. đt Boe
tius Ita ꝯñs eſt ad dcã
Subdit phĩa. certum ẽ
bonos fieri adeptõe bo
ni. Certum eſt đt Boe
tius Igiꝭ ꝯcludit phĩa
boni adipiſcunꝭ qđ ap/
petunt. i. volunt. đt bo
etius. ſic videꝭ. Dicit phĩa. ſi mali adipiſcerenꝭ bonũ qđ appetunt ñ poſ/
ſent eſſe mali. Ita eſt đt Boetius. Igiꝭ ꝯcludit phĩa. Cum vtriqꝫ petãt
bonum. ſꝫ hi. ſ. boni illud adipiſcanꝭ. illi vero mali minime. nõ eſt dubiũ
bonos eſſe potẽtes. q̃ vero mali ſunt imbecilles. i. impotẽtes. Rñt Boe
tius. Quicũqꝫ dubitat de hoc. non p̃t ꝯſiderare naturã reꝝ nec ꝯñtiam
rõnum. ¶ Notãdum ꝙ q2 veritas ꝓpõnum fundaꝭ ſuꝑ naturam re
rum q̃ negat veritateꝫ ꝓpõnum non p̃t ꝯſiderare naturam reꝝ. ſilr̃ negãs
veritatem ꝓpõnum non p̃t ꝯſiderare ꝯñiam rõnum. q2 ꝯñia rõnum ſupra
veritatẽ ꝓpõnum fundaꝭ. iđ đt Boetius. Qui dubitat de ꝑmiſſis nõ p̃t
con ſiderare naturam reꝝ nec ꝯñiam rõnum

P. Rurſus inquit, Si duo ſiut (quib9
idem ſꝫm naturã ꝓpoſitũ ſit) eoꝝ qꝫ vn9
naturali officio id ip̃m agat atqꝫ ꝑfici//
at. alter vero naturale illđ officiuꝫ mi
nime adminiſtrare q̃at. alio vero mõ qꝫ

¶ Hic phĩa ponit ſecũ
dam rõnem dicens. Si
ſint duo quib9 ſit idem
propoſitũ. i. eadẽ inten
tio faciendi aliquid ſꝫm
naturã. ⁊ vn9 coꝝ agat
id ipſum ⁊ perficiat ip
ſum naturali officio. i.
naturali organo. alter

naturę ꝯuenit nō ꝗdem ipleat ꝓpoſitū
ſuū ſ꜡ imitet̃ implētem Quēnā hoꝝ
valentiorem eſſe decernis: B. ⁊ ſi ꝯiec
to inq̄ꝫ ꝗd velis: planius tñ audire de
ſidero. P. Ambulādi iꝗt motū ſm na
turā eſſe hōibꝫ num negabis: B. Mini
me inq̄ꝫ. P. Eiuſq꜡ rei pedū officiū eē
naturale nū dubitas: B. Nec h̄ quidem
inq̄ꝫ. P. Si ꝗs igitur pedibꝫ incedere
valens ambulet. aliuſq꜡ cui hoc natu
rale pedum deſit officium. manibꝫ ni//
tēs ambulare conetur. ꝗs hoꝝ iure va
lētior exiſtimari p̄t: B. Cōtexe inq̄ꝫ cę//
tera. nam ꝗ naturalis officij potens.
eo ꝗ idem nequeat. valētior ſit nullus
ambigit. P. Sed ſummū bonū qđ ęq̄
malis boniſq꜡ ꝓpoſitum: boni ꝗdem na
turali officio virtutum petūt. Mali
ꝟo variam ꝑ cupiditatem quod adipiſ
cendi boni naturale officiū non ē. idem
ipm conātur adipiſci An tu aliter exiſ//
timas. B. Minime inq̄ꝫ. nam etiā qđ
eſt ꝯñs p̄z. Ex his enim quę conceſſe//
rim bonos ꝗdem potentes. malos ve
ro eſſe neceſſe eſt imbecilles. P. Recte
inquit precurris. idq꜡ (vti medici ſpe//

vero mīme ꝗat admi/
niſtrare id eſt adimple
re illud officium. ſ꜡ alio
mō q̄ꝫ naturę ꝯueniat.
nō impleat ꝓpoſitū ſed
imitetur implētē. quem
hoꝝ duoꝝ decernis .i.
iudicas eſſe valētiorem
.i. potētiorē. Dicit Bo
etius Etſi ꝑ q̄ꝫuis ꝯiec
to .i. ꝯſiderem ꝗd velis
tñ ego deſidero plenı⁹
audire de te. Tūc phia
declaret ſibi in exēplo
dicēs Num negas mo/
tum ambulādi homibꝫ
ineſſe ꝑ naturam. Di/
cit Boetius Minime
nego Et phia. num et꜡
dubitas eius rei .i. act⁹
ābulādi eſſe officiū na/
turale pedū. Dicit Bo
etius Nec h̄ dubito ⁊
phia. Si ꝗs igit̃ ābulet
valēs incedere pedibus
Alius āt cui h̄ officiū
deſit manibꝫ nitēs .i. la
borās ābulare conet̃ ꝗs
hoꝝ p̄t ęſtimari valen
tior đt boetius ꝯtexe cę
tera .q. d. ꝓcede in rōne
tua qꝛ nullus ambigit.
ꝗn potēs nat̃alis officij
ſit valētior eo ꝗ nō p̄t ī
idem officiū Tūc phia
iſti ꝓpōni p̄miſſę tanq̄ꝫ
maiori adiūgit vnā mi
norem dicēs Sed ſum
mū bonum qđ ęq̄ bōis
⁊ malis ē ꝓpoſitū. boni
ꝗdem petunt id eſt adi
piſcuntur officio natu/
rali ſcilicet virtute ma
li vero conantur adipiſ
ci id ipm per variam
cupiditatem reꝝ tpa/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rare ſolent) indicium eſt erecte iam reſiſtentiſq̧ nature

lium quod non eſt officium naturale adipiſcẽdi boni. An tu o Boeci eſtimas aliter. Cui Boetius. Minime inꝗ̃. ⁊ Boetius q̃ſi ꝑcurrendo ꝯcluſit principale intentum dicens. Nã etiam illud qđ eſt ꝯſequens pȝ mihi. Ex his em̃ que ꝯceſſerim nccẽ eſt bonos eſſe potentes. malos vero imbecilles. ⁊ phia applaudens Boetio dicit. Recte inquit ꝑcurris. ⁊ illud eſt ſignũ ſicut medici ſolent ſeꝑare indicium. i. ſignũ recte nature ⁊ nature reſiſtentis ſuꝑple ipſi morbo ❡ Notãdum ꝙ ex lrã formatꝛ talis rõ. Qñ duo intendũt aliquod ꝓpoſitũ naturaliter. quod id ꝓpoſitum ꝯſequitꝛ officio naturali. eſt potẽs. ⁊ qđ non ꝯſequitꝛ illud ꝓpoſitum naturali officio. eſt impotens Sed tam boni q̃ȝ mali naturaliter tendunt ad btitudinem ⁊ boni ipſam ꝯſequuntꝛ naturali officio ſcȝ ꝟtute. mali ãt non. ergo boni ſunt potẽtes mali vero impotẽtes ❡ Nota circa vltimũ ꝙ medici ſolent accipere ſigna pregnoſtica ſanitatis ex egro qñ patiens erigit ſe ⁊ ꝑ ſe nititꝛ fortiori remedio. Sic in Boetio ſignũ erat ꝯualeſcentie ⁊ ſanitatis ꝙ ipſe rõnem phie remediantem quaſi ꝑcurrens per ſe ꝯpleuit

Sed qm̃ te ad intelligendũ ꝓmptiſſimũ eſſe ꝯſpicio. crebras coaceruabo rõnes. Vide em̃ q̃nta vicioſoꝝ hoĩm pateat infirmitas. q̇ nec ad hoc q̇dem ꝑuenire q̃unt. ad qđ eos naturalis ducit ac pene ꝯpellit intentio. Et q̇d ſi ħ tam magno ac pene inuicto preeuntis nature deſererentꝛ auxilio?

❡ Hic phia coaceruat q̃ſdam alias rõnes breues ad ꝓpoſitũ oñdendũ. Et ſuut q̃tuor rões Scđa ibi. Conſidera vero. tercia ibi. In q̃ re quarta ibi Cum enim Primo đt. Sed qm̃ te cõſpicio promptiſſimũ ad intelligẽdum ego coaceruabo. i. ꝯponã crebras rõnes. Vides enĩ quanta pateat infirmitas vicioſoꝝ hominuȝ cum nec ad hoc queãt ꝑuenire ad qđ ducit ⁊ ꝯpellit eos naturalis intentio. ⁊ q̇d eſſet de iſtꝭ malis cenſendũ ſi deſererentꝛ hoc auxilio nature ꝑeuntis tam magno ac pœne inuicto. q. d. nihil aliud cẽſendum ẽ niſi ꝙ impotẽtie eoꝝ ħ aſſcriberetꝛ ❡ Notandũ ꝙ tam boni q̃ȝ mali vlr tendunt ad bonũ. ⁊ mali deficiunt ab eo qđ ꝯpetit eis ſm naturã. ex hoc arguitꝛ ſic. Maxima impotẽtia eſt deficere ab eo qđ natura intendit. ⁊ hoc faciunt mali g̊ ſunt impotẽtes ❡ Notanduȝ ꝙ đt pœne inuicto. ꝙ appetitus naturalis boni non hȝ ꝯtrarium repugnans quo vincatꝛ. ſed tñ per ignorãtiam ⁊ errorẽ viciorũ peruertitꝛ. ⁊ ita aliquo mõ vincitꝛ. licet non directe

Cõſidera vero q̃nta ſceleratos homi//

❡ Hic phia ponit ſecũdam rõem ⁊ dicit. cõſi/

nes habeat impotentia. Neqꝫ em̄ leuia aut ludicra p̄mia petūt. q̄ ꝯſeq̄ atqꝫ obtinere nō pn̄t. ſed circa ip̄am reꝝ ſummam verticemqꝫ deficiūt. Nec in eo miſeris contingit effectus. ꝙ ſolum dies nocteſqꝫ moliūtur.

dera ex his q̄ dicā quāta ipotētia habeat ſceleratos homiēs. Nunc em̄ appetūt p̄mia leuia ⁊ ludicra.i.iocoſa.ſꝫ ipſi deficiūt circa ipſaruꝫ reꝝ ſummā id ē ꝑfectionem atqꝫ verticem. Nec ꝯtingit ipſis miſeris effectus boni in eo.i.ꝓpt h̄ ꝙ ipſi moliūtur.i.laborāt acquirere dies ⁊ noctes.i.tranſitoria ⁊ temporalia bona. ¶ Nota ex lrā formatur talis rō.quāto maius eſt illud a q̊ aliq̄s deficit.tāto maior eſt ſuus defectus ⁊ in maiorem impotentiam cadit.ſed illud a quo mali deficiūt nō ē q̄d vile ⁊ modicū ſꝫ eſt ſummum bonum.g̊ maloꝝ maxima eſt impotētia.

¶ Hic phia ponit terciam rōem ꝓbādo bonos maxime eſſe potētes ꝯtractādo exemplum ſupra poſitum.⁊ ex hoc cōcludit malos maxiē eſſe impotētes. Et dt

In qua re bonoꝝ vires eminēt. Sicut em̄ eū q̄ pedib⁹ incedēs.ad eū locū vſqꝫ ꝑuenire potuiſſet. q̄ nihil vlterius p̄uium iaceret inceſſui. ābulādi potentiſſimū eē cēſeres. ita eū q̄ expetēdoꝝ finem. q̊ nihil vltra eſt apꝑehēdit. potentiſſimū necē eſt iudices. Ex q̊ fit. quod huic obiacet. vt ijdem ſceleſti viribus ōib⁹ videātur eſſe deſerti.

in qua re ſcꝫ aſſuetudie bone deſiderati eminēt vires bonoꝝ ſupra vires maloꝝ. Sicut em̄ cēſeres.i.iudicares eſſe ambulādi potentiſſimum q̄ pedib⁹ incedēs potuiſſet ꝑuenire vſqꝫ ad eū locū q̊ vlterius nihil p̄uiū.i.māifeſtū iaceret inceſſui.ita necē eſt ꝙ euꝫ iudices potētiſſimū q̄ apꝑhēdit finē expetēdorū q̊ nihil ē vltra. tales āt ſunt bōi. Ex q̊ fit.i.ſeq̄r qd̄ huic obiacet.i.ꝯtrarium eſt vt ijdem ſceleſti.i. mali videātur deſerti ōib⁹ virib⁹

¶ Notādum ꝙ ſicut viator aliq̄s dr̄ potēs cum ambulat ad eum locum vbi nihil amplius reſtat de via.ſic boni qn̄ ꝑueniūt ad finem ⁊ ad bonum qd̄ tranſcendi nō p̄t.ideo dicūtur potentes.mali āt q̄r ipſum attingere non pn̄t.dicūtur impotentes.

Cur em̄ relicta ꝟtute vicia ſectātur. inſcitia ne bonoꝝ? ſꝫ quid enaruatius ig

¶ Hic phia ponit q̄rtā rōeꝫ.ſcd̄o excludit quādam dubitatioēm ibi. Quod quidem.

norātię cęcitate? An ſectāda nouerunt ſed tranſuerſos eos libido p̄cipitat. ſic q̄z intp̄antia fragiles. qui obluctari vicio neq̄unt. An ſciētes volēteſq̄z bonū deſerunt. ad vicia deflectunt? Sz hoc mō non ſolum potentes eſſe. ſed omnino eſſe deſinunt. Nam q̇ cōem oīm finē relinquunt: pariter q̄z eſſe deſiſtunt

Nō quam intēdit in ſūma eſt iſta. mali qn̄ relicta ṽtute declinant ad vicia. aut ſciunt bonuz eſſe adherere ṽtuti. aut neſciunt. ſi neſciūt peccant ꝑ ignorantiā. nihil āt eſt impotētius ignorantia. ḡ mali peccātes ignorātia ſunt impotētes. Si āt ſciunt bonū eſſe adherere ṽtuti ⁊ declinant ad vicia. aut volentes derelinquūt bonū aut non. Si nō volentes ſz attracti libidine paſſionū ꝯuertunt̄ ad vicia ꝙ ſint impotentes q̄ꝛ maxima impotētia eſt non poſſe reſiſtere paſſionibꝫ. Si āt ſcientes et volentes relinquunt bonū ſequit̄ ꝙ non tm̄ fiunt impotētes ſed etiā ꝙoino non ſint. Cum em̄ oīs natura inq̄ꝛtum hmōi habeat ordinē ad finez. inquātum aliq̄d deſiſtit ab ordine ad finē intm̄ deficit a natura. ⁊ ꝑ ꝯn̄s abeſſe ipſi naturę. Iſtam rōnem p̄tendit in lrā ⁊ dicit. Cur em̄ relicta virtute mali ſectant̄ vicia. ne ꝓ nunquid hoc eſt ex inſcitia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed q̄d eſt eneruatius. i. debilius cecitate ignorantię. q. d. nihil. An ipſi nouerunt ſectāda bona. ſz ipſos tranſuerſos libido. i. ꝯcupiſcentia p̄cipitat in vicia ⁊ ſic ipſi fragiles intp̄antia. i. ꝓpter intp̄antiā libidinis neq̄unt vicio obluctari. i. reſiſtere. An ſcientes ⁊ volentes deſerūt bonū ⁊ deflectunt̄ ad vicia voluntate ⁊ ſcia. ſz hoc mō non ſolū potentes eſſe deſinunt ſz oīno deſinunt eſſe. Cuius aſſignat rōnem. nam q̇ relinquunt cōem finem oīm q̄ ſunt. ſ. deum q̇ eſt ipſum eſſe. pariter eſſe deſiſtunt

¶ Notādum ꝙ p̄mum ens veriſſime hz eſſe. nā ipſum eſt cā eſſe oib⁹ vt ſint. vt pz ꝑ ꝯmentatorē. ij. methaphiſ. ⁊ p̄mo cœli ⁊ mundi. Ab hoc ente deriuatū eſt ſingulis eſſe ⁊ viuere. q̄nto ergo magis ꝑ vicia aliquis recedit a primo eſſe. tanto magis deſinit eſſe. vñ Gregorius in li. moraliū loq̄ns de dyabolo dt. ꝙ dyabolus bñ dr̄ non eſſe q̄ꝛ a ſumma eſſentia receſſit et ꝑ h̄ quottidie excreſcēte defectu tendit ad non eſſe. qm̄ ab eo qui veꝛ eſt eſſe cecidit ¶ Notanduz ꝙ phia tres aſſignat cauſas ex q̇bus omne pctm̄ procedit. Oīs em̄ peccans vel peccat ex ignorantia. ⁊ hunc moduz primo tangit. vel peccat ex impotētia reſiſtendi. ⁊ iſtū ſcd̄o tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia ⁊ illū modū q̄ꝛ grauior eſt vltimū ponit

Nō q̇dem cuipiā miꝝ forte videat̄. vt malos qui plures hoīm ſunt eoſdez nō eſſe dicamus. Sed ita ſeſe res habet.

¶ Hic phia excludit dubitationē. Aliq̇s em̄ dubitaret quō aliquis poſſet eſſe malus ⁊ tm̄ dici non eē. hoc excludit phia dicens. miꝝ forte

Nā q̄ mali ſunt eos malos eſſe nō abnuo. ſed eoſdem eſſe pure atq; ſimpl'r nego Nā vti cadauer. hoiēm mortuuȝ dixeris. ſimpl'r ꝟo hoiēm appellare nō poſſis. ita vicioſos malos quidem eſſe cōceſſerim. ſed eſſe abſolute neq̄am cōfiteri Eſt em̄ qđ ordiēm retinet ſeruat q; nat̄am Qđ ꝟo ab hac deficit. ēe etiā qđ ī ſua nat̄a ſitū ē. derelinq̇t.

videat̄ cuipiā. i. alicui vt malos q̇ plures ſūt hoim. dicamus ipōs ñ eſſe Sȝ ita res ſe hȝ q̄ꝫuis mirꝫ videat̄ Nam q̇ ſunt mali eos eē malos ñ abnuo. i. nego. ſȝ ipōs ſimpl'r ⁊ pure eſſe nego. Nā ſicut cadauer hoīeȝ mortuū dixeris ſimpl'r āt hoiēm appellare non poſſis Ita vicioſos malos eſſe ꝯſenſerim ſȝ nequeā ꝯfiteri ipōs abſolute eſſe ſine determiātione diſtrahēte. ⁊ replicat cām ꝑus dictam dicēs Solū em̄ illud eſt qđ ordiēm recte ſ̄uat in natura. qđ āt ab hac nat̄a ⁊ ab ordine deficit etiā eſſe qđ in ſua natura ſitū ē derelinq̇t. ❡ Notādum ꝙ malum eſt determiātio diſtrahēs ſicut ⁊ mortuū. vñ ſicut ꝯcedēdum eſt cadauer hois eſſe homiēm mortuū. nō tñ ſimpl'r ꝯcedēdum eſt cadauer eſſe hoiēm. ſic quēcūq; malū ꝯcedēdum eſt eſſe malum. nō tñ ſimpl'r ꝯcedendum eſt ipm eſſe. vñ ſicut ptēbit tercia ꝓſa. homiēs ꝯuerſi in maliciam humanam amiſerūt nat̄am. ergo ꝑ maliciam homines deſinūt eſſe qđ fuerant.

❡ Hic phia excludit dubitatioēm ꝯtingētem circa ꝑncipale ꝓpoſitum Oſtenſum eſt em̄ ꝙ mali ſunt impotētes. aliq̇s dubitaret quō h̄ verum ſit cum tamen ꝯſuetum ſit dicere ꝙ mali pñt. h̄ ſoluit phia. ſcđo oſtendit ꝙ potētia malorum nulla ſit ibi Nam

Sȝ pñt inquies mali Ne ego q̇deȝ negauerim. ſȝ hęc eoꝝ potētia nō a virib; ſed ab ībecillitate deſcēdit Pñt eī mala q̄ minime valerēt ſi in bonoꝝ efficiētia manere potuiſſent. Quę poſſibilitas eos euidētius nihil poſſe demōſtrat.

ſi vti. đt ꝑmo O boeti tu inq̇es obijciēdo contra ꝑdicta ꝙ mali pñt ſ̄m ꝯſuetudiēm loquēdi Rñdet phia ego ñ q̇dem negauerim quin mali poſſint. ſed hęc potētia ipōꝝ nō deſcendit a virib; ſed ab imbecillitate. i. a fragilitate qđ declarat. q2 mali pñt q̇dem mala. q̄ mime valerēt. i. poſſent ſi potuiſſēt manere in efficiētia eoꝝ bonoꝝ. i. ſi efficiētia maloꝝ eēt talis qualis illa quā hñt boni q̄ potiſſima eſt vt pȝ ex dictis. q̄ poſſibilitas maloꝝ q̄ pñt mala. demōſtrat eos euidētius nihil poſſe

❡ Notādum ꝙ đt malos minime poſſe mala ſi ꝑmaneāt in efficiētia bonoꝝ ex q̊ videt̄ ꝙ boni nō pñt facere malū. nec ꝑ ꝯñs peccare. qđ ē falſum. cum iuſtus ſepties in die cadat ⁊ fortior reſurgit ſ̄m ſcripturam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Ad hoc dicẽdum ꝙ boni non pñt facere malũ ex electione rectę rõnis q̃ ſꝑ depcatur. ad optima. licet de potentia abſoluta poſſint facere malum inquãtum tñ potentia eoꝝ ꝯiungit̃ voluntati ⁊ electioni qua eligunt bonum ⁊ non malũ. ſic dñr non poſſe facere malũ.

Nã ſi vti pauloãte collegimꝰ. malũ nihil ẽ: cũ mala tm̃mõ poſſint. nihil poſſe improbos liquet. B. Perſpicuũ eſt

¶ Hic probat ꝙ potẽtia maloꝝ nulla ſit tripliciter. ſcďa ibi. Atq; vt intelligas. tercia ibi Huc accedit. Primo ďt. ſicut collegimꝰ pauloante. malũ nihil eſt. ⁊ mali tm̃ pñt mala. ex hoc liquet improbos nihil poſſe. Et dicit Boetius. ꝑſpicuum eſt ¶ Notãdum ꝙ rõ ſic format̃ Poſſe malũ eſt poſſe nihil. cũ malum nihil ſit. ſed mali tm̃ pñt mala. ergo pñt nihil. ⁊ per ꝯñs nulla eſt eoꝝ potentia ¶ Notandũ ꝙ de hoc ꝙ malũ nihil ſit. viſum eſt ꝑus. ⁊ ďt Augꝰ. Cum vniuerſę naturę ꝑ ꝟbu; dei factę ſint. iniq̃tas per ipſum facta nõ eſt. qꝛ iniquitas nulla ſubſtãtia eſt. ⁊ pctm̃ non eſt natura ſed iniciũ naturę a ꝑpetentis illud quod non eſt ſui ordinis

P. Atq; vt intelligas quęnã ſit hꝰ potẽtię vis. ſummo bono nihil potentiꝰ eẽ pauloante definuimꝰ. B. Ita eſt inq̃; P. Sed idem inquit facere malum nequit. B. Minime. P. Eſt igit̃ inquit aliq̃s qui oĩa poſſe hoĩes putet? B. niſi q̃s inſauiat nemo. P. Atq̃ idem pñt mala B. Utinã q̃dem inq̃; nõ poſſent P. Cum igit̃ bonoꝝ tm̃modo potens poſſit oĩa. non vero q̃ant oĩa potentes etiã maloꝝ. eoſdem q̃ mala pñt. minꝰ poſſe manifeſtũ eſt

¶ Hic ꝑbat idem alio mõ dicens O boeti q̃nã ſit vis hꝰ potentię q̃ mali dñr poſſe ſic ꝯſidera ex dicendis Nos pauloante diffinuimus nihil eſſe potentiꝰ ſummo bono. ſ. deo. Ita eſt ďt Boetius. ⁊ phĩa Sed idem. ſ. ſummũ bonũ ñ p̃t facere malũ. Minime ďt boetius Et phĩa Eſt igit̃ aliquis q̃ putet hoĩes omĩa poſſe. Nemo dicit Boetius niſi q̃s inſaniat. ⁊ phĩa ſubiungit. idem hoĩes pñt male facere. Utinam nõ poſſent ďt Boetius. Igit̃ phĩa arguit Cum igit̃ tm̃mõ potẽs bonoꝝ poſſit oĩa. non ãt pñt oĩa potentes maloꝝ. manifeſtũ eſt eoſdẽ minus poſſe q̃ mala pñt ¶ Nota ꝙ poſſe malũ magꝫ arguit impotentiã q̃; potentiã. qꝛ ſi argueret potẽtiã tunc deberet̃ oĩpotẽtiſſimo. ſ. deo qď ꝯ̃lm̃ eſt. vñ p̃t argui ex lrã ſic. ďs p̃t oĩa ⁊ non p̃t malũ. mali non pñt oĩa et pñt malum. g̃ poſſe malũ magis arguit impotẽtiã q̃; potentiã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic probat idem tercio modo dicens Huc accedit ꝙ oñdimus oēm potentiā eſſe numerādam inter expetēda id eſt deſiderāda referri ad bonū velut ad qðdam cacumen id eſt ꝑfectionem ſuę naturę. ſed poſſibilitas id ē potētia patrandi ſceleris id eſt faciendi malum. nō poteſt referri ab bonū Igitur expetenda non eſt. omnis āt potētia expetēda eſt. liquet igit̃ potentiam maloꝝ nō eſſe potentiam. ¶ Notādū ꝙ rō ſic pt formari ex lrā. Omnis potentia quę eſt potentia natura eſt appetēda ⁊ refertur ad bonū. ſ; potētia mali ñ eſt potētia.

Huc accedit ꝙ oēm potentiaꝫ inter expetenda numerādam. oīaqꝫ expetēda referri ad bonū. velut ad qðdā naturę ſuę cacumē oñdim⁹ Sꝫ patrādi ſceleris poſſibilitas: referri ad bonū nō pt. expetēda igitur nō eſt Atq̇ oīs potētia expetēda eſt Liq̄t igit̃ maloꝝ poſſibilitatem: nō eſſe potentiam.

¶ Hic ex dictis concludit ꝯcluſionem principalem ꝯfirmādo eā auctoritate Platonis dicens. Ex q̇bꝫ iam declaratis apparet minime dubitabilis potētia bonoꝝ ⁊ infirmitas malorum. ⁊ liquet veram eē illam ſentiam platonis Solos ſapientes poſſe facere qð deſiderāt. improbos ṽo explere poſſe qð libeat. i. qð libidini placeat. qð ṽo deſinderēt rōnali appetitu malos explere nō poſſe Faciūt eñ mali q̄ libet id ē q̄ libido expetit dum putāt ſe adepturos bonū qð deſiderāt ꝑ ea q̇bꝫ delectētur. ſed mime adipiſcuntur qm̄ ꝓbra. i. vicia vel hoiēs vicioſi nō veniūt ad btitudinē ¶ Notādū ꝙ deſideriū ē appetit⁹ rōnal̃. libitū āt ſpectat ad appetitū ſenſualē. licꝫ ḡ mali affectēt btitudiēꝫ appetitu nal̃i. tñ q; faciūt qðlibet ſequētes appetitū ſenſitiuū. iō ad btitudiēm ñ ꝑueniūt. ſapiētes āt q̇ ꝯtēnūt delcātioēs ſenſuales ⁊ initūt̃ intellectualibꝫ ipſi ſunt q̇ ꝑficiūt aiām ſuā ſciētia ſui creatoꝝ q̇ de nihilo fecit eos vt ſcribit̃ in libro de pomo Anima non triſtabitur neqꝫ ꝯturbabitur cū recedit a corꝑe vt ſcribit̃ in eodem.

Ex q̇bꝫ omnibꝫ bonoꝝ q̇dem potētia. maloꝝ ṽo minime dubitabilis apparet infirmitas Veráqꝫ illam platonis eſſe ſententiam liquet. ſolos qð deſiderent facere poſſe ſapiētes. iprobos ṽo exercere q̇dem qð libeat. qð ṽo deſiderēt: explere nō poſſe Faciūt eñ q̄ libet. dū ꝑ ea q̇bꝫ delectātur id bonum qð deſiderant: ſe adepturos putāt. ſed mime adipiſcuntur. qm̄ ad beatitudiēm ꝓbra nō veniunt.

¶ Metrū ſecundū quarti libri

Quos vides ſedere celſos
Solij culmine reges:
Purpura claros intente
Septos triſtibus armis:
Ore toruo comminantes.
Rabie cordis anhelos
Detrahat ſi quis ſuperbis.
Vani tegmina cultus
Jam videbit intus artas.
Dominos ferre catenas
Hinc cum libido verſat
Auidis corda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat
Aut ſpes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos
Non facit quod optat ipſe
Dominis preſſus iniquis

¶ Iſtud eſt metꝝ ſecundum hꝰ quarti. Et eſt metꝝ mixtū. ṗmum dr alemanicū ab inuētore trochaicum a pede p̄dominante. ſecundum dr feregratiū ab inuētore. ſpondaicū a pede p̄domināte. In quo metro phia oñdit quō potētia maloꝝ ſit cōſideranda in quibꝫ maxime videt̄ eſſe. ſicut ſūt reges ⁊ ṗncipes. ⁊ dicit incipiēdo conſtructionē in ſeptimo verſu. Si quis detrahat. i. remoueat p ꝯſiderationē, ⁊ intellectū tegmina. i. tegimina vani cultus exterioris ſuꝑbis regibꝫ. Quos reges vides ſedere celſos culmine. i. altitudine ſolij. i. cathedre q̄s vides claros purpura nitētes ſeptos. i. circumdatos. armis triſtibꝫ. i. contriſtantibꝫ. Reges inq̄m ꝯminātes. i. minas imponētes miſeris toruo ore. i. crudeli aſpectu āhelos. i. cupidos vel feſtinos rabie cedis. i. crudelitate mortis. Jā videbit dños tales ferre intus. i. in aīo artas catenas. i. macula vicioꝝ. Qđ manifeſtat ſubdēs hinc em̄. i. ex vna pte libido. i. ꝯcupiſcentia verſat. i. p̄cipitat corda taliū tyrannoꝝ auidis venenis Hinc. i. ex alia pte ira turbida flagellat. i. punit mentē ipſoꝝ. ira inq̄ꝫ tollēs. i. excitans fluctꝰ. i. diſturbia aut captos infortunio aliq̄ moerore ipſos fatigat. Aut ſpes lubrica. i. vana torquet. Cum ḡ cernas vnū caput. i. vnū ṗncipem ferre. i. ſuſtinere tot tyrannos. i. paſſiones tyrānizantes. ipſe p̄ſſus iniq̄s dñis. i. vicijs dñantibꝫ non facit quod optat ¶ Nota ꝙ intētio phie eſt dicere. ſi quis viſu poſſꝫ penetrare corda ṗncipum quos videt ſedere in altis ſolijs ornatos clariſſi

dumẽtis hñtes arma terrẽtia ⁊ toruo vultu reſpiciẽtes miſeros ſtatim vi
ſu ꝯgnoſceret ipſos ligatos multis catenis inſolubilibꝫ ſcꝫ paſſiõibꝫ irę.
ſpei timoris ⁊ ſic ligati paſſiõibꝫ nõ faciũt qd̓ optãt ⁊ ꝑ ꝯñs ſt̃ impoten/
tes ¶ Notãdum ꝙ d̓t ꝙ hõ pꝛeſſus iniq̄s dñis.i.vicijs dominãti/
bꝫ nõ facit qd̓ optat. Dicit beatus Augꝰ in li.de ciuitate dei. Bonꝰ etiam
ſi ſuiat liber eſt.malus ãt ſi regnat ſeruus eſt.nec vnius hoıs ſed qd̓ gra
uius eſt tot dñoꝝ ſeruus eſt q̊t viciꝫ.

¶ Iſta eſt proſa tercia huius quarti in qua oñt phia malis nũq̄ꝫ
deeſſe ſupplicia ⁊ bonis nũq̄ꝫ deeſſe p̄mia. Et p̊mo phia ꝯtinuãdo ſe ad
p̄cedentia p̊mo p̄mittit intentum ſuum.ſcd̓o ꝓſeq̄r intentum ibi. Rerũ etem̃ Primo d̓t ſic Vi

¶ Proſa tercia libri quarti

¶ Narrat p̄miũ vniuſcuiuſq̄ꝫ rei
idẽ q̄cq̄d gerit̃. ⁊ vicijs accedẽtibꝫ amit
tere hoiẽm huãnã nat̃am.

Vides ne igit̃ quãto in ſceno ꝓ
bra voluãtur.q̄ probitas luce
reſplẽdeat: In q̊ ꝑſpicuũ ẽ.nũq̄ꝫ bonis
p̄mia nũq̄ꝫ ſua ſceleribꝫ deẽe ſupplicia

des ne igitur o Boeti i
q̄nto ſceno.i.in q̄nta vi
litate impotẽtię voluãt̃
ꝓbra.i.homiẽs ꝓbroſi ⁊
vicioſi. vides etiam q̄
luce id eſt qua claritate
potẽtię reſplẽdeat ꝓbi/
tas v̓tuoſoꝝ hoim. In
q̊ ſicut in ſuo añcedẽte
ꝑſpicuũ eſt h̓ ꝯñs.ſ.nũ
q̄ꝫ ſceleribꝫ.i.hõibꝫ ſcele
ratis deeſſe ſua ſupplici
a. ¶ Notãdũ ꝙ
mali dicũtur volui i ſcę
no q2 mali ⁊ maxime li
bidinoſi ſuibꝫ aſſimilãtur.ſicut poſtea ptẽbit q̊ voluũtur in ſceno ſꝫm illd̓
Sus magis in ſceno gaudet q̄ꝫ fonte ſereno.de q̄bꝫ d̓t ſcriptura. Periert
iumẽta in ſtercore ſuo.probi ãt luce reſplẽdent.q2 v̓tꝰ ⁊ ꝓbitas vltra hu
manam nat̃am homiẽm ꝓuehit ⁊ dijs aſſimilat.

¶ Rerum etem̃ q̄ geruntur. illud ꝓpter
quod vnaquęq̄ꝫ res geritur. eiuſdẽ rei
premium eſſe nõ iniuria videri p̄t. vti
currenti in ſtadio ꝓpter quam curritur
iacet p̄mium corona Sed beatitudiẽꝫ
eſſe idẽ ipm bonũ ꝓpter qd̓ oĩa gerũtur
oſtendimꝰ. Eſt igit̃ humanis actibus

¶ Hic phia proſe
q̄tur intentum. ⁊ p̊mo
probat ꝙ bonis nũq̄ꝫ de
ſunt p̄mia.ſcd̓o ꝙ ma/
lis nũq̄ꝫ deſunt ſuppli/
cia.p̊mo oñdit ꝙ bonis
nunq̄ꝫ deſunt p̄mia.ſe/
cũdo oſtendit q̄d ſit illd̓
premium ibi. At cuius
premij. p̊mum probat
duabus rationibus
ſcd̓am ponit ibi. Po/
ſtremo Prima rõ talis
eſt. omnis res propter

ipſum bonū veluti p̄mium cōe ꝓpoſi//
tum. Atqui hoc a bonis non p̄t ſepa//
rari. Neqꝫ eñ bonus vltra iure voca//
bitur. qui careat bono Quare probos
mores ſua p̄mia non relinquunt Quā
tumlibet igitur ſeuiant mali. ſapienti
tñ corona non decidet. non areſcet Ne
qꝫ enim probis animis ꝓprium decus.
aliena decerpit improbitas. Et ſi extrī
ſecus accepto letaretur. poterat hoc vł
alius quiſpiam vel ipſe etiam qui con
tuliſſet auferre Sed quoniā id ſua cui
qꝫ probitas cōfert. tum ſuo premio ca
rebit. cum probus eſſe deſierit

quam aliud gerit̄ eſt p̄
mium illius rei q̄ gerit̄
ſed ꝓpter bonū oia fiūt
et gerunt̄. ḡ bonum eſt
p̄mium oim que gerun
tur. ſed bonuꝫ a bonis
ſeparari non p̄t. qꝛ iam
non eſſent boni. ḡ bois
nuncꝫ deſunt ſua p̄mia
Vñ dt in lrā. Rex que
gerunt̄. i. fiunt illud ꝓp
ter qđ vnaqueqꝫ res ge
rit̄. i. fit illud videt̄ non
iniuria eſſe p̄mium illi
us rei Hoc declaratur
exemplariter. vt curren
ti in ſtadio. i. in aliquo
ſpacio corona eſt p̄miū
propter quam currit̄. ſꝫ
oſtendimus prius bea
titudineꝫ eſſe id ipſum
bonum ꝓpter quod oia
gerunt̄. ergo ipſum bo/
num eſt veluti cōe p̄mi
um actib⁹ humanis ꝓ/
poſitum. ſed hoc bonū
non pōt ſeparari a bonis. Non eñ bonus iure vocabitur qui careat bo/
no quare probos mores. i. hoīes bene morigeratos non relinquunt ſua
premia. Quantumcūqꝫ ergo ſeuiant mali ꝯtra bonos. tñ ſapienti nō de
cidet corona. i. p̄mium. nec areſcet. i. minuetur qꝛ aliena improbitas non
decerpit. i. non aufert ꝓprium decus probis animis. ꝙ ſi boni recepto pre
mio extrinſecus letaretur poterit hoc aliquis auferre ab eis vel ſaltem il
le qui ꝯtuliſſet. ſed illud p̄mium ſua probitas vnicuiqꝫ ꝯfert. tunc quili
bet carebit ſuo premio cū deſierit eſſe probus ¶ Notādum ꝙ ꝯſue/
tudo fuit apud Rhomanos currere in ſtadio. i. in aliquo ſpacio qđ voca
bant ſtadiū. ⁊ qui citius venit ad metam ſuſtulit premiū. ſ. coronam vel
aliquid aliud. ſicut dicit Apoſtolus. Neſcitis ꝙ hi qui in ſtadio currunt.
oēs quidem currūt ſed vnus accipit brauiū. ſic currite vt apprehendatis
ergo id ꝓpter quod curritur eſt premiū currentiū ¶ Notādum ꝙ bo
nus non p̄t carere premio. qꝛ illud a quo hō denōiat̄ bonus eſt ꝟtus ł ope
ratio ꝟtuoſa. qꝛ ſm Ariſtotelem. ij. ethicoꝝ. Omnis virtus erit vtiqꝫ ha
bitus. ex quo hō fit bonus. ꝓpter qđ dignitas ꝟtutis eſt premium ꝟtuoſe
operātium. ſed operans ꝟtuoſe non pōt priuari virtute. ergo bonus nō
pōt carere ſuo premio ¶ Notādum q̄ntumcūqꝫ mali ſeuiant tñ ſa
pienti non decidet corona. qꝛ ſm Senecā. Nuncꝫ intantū vicium ꝯtrai
bit nec malicia inualeſcet ꝯtra virtutes quin nomen phīe ſacꝝ ⁊ venerabī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

le ꝑmaneat. ſic ſilr ē de malis ⁊ ſtultis reſpectu bonoꝝ ⁊ ſapiētum

¶ Hic ponit ſcđam rōem q̄ talis eſt. Premiū n̄ hꝫ rōem p̄mij niſi inquātum bonū. q̄ igit̄ eſt ꝯpos boni eſt ꝯpos p̄mij. ſꝫ boꝰ eſt ꝯpos boni ḡ erit ꝯpos p̄mij. Dicit ḡ in lrā. Poſtrēo cū oīe p̄mium idcirco appetat̄ qꝛ credit̄ eē bonū. q̄s iudicet ꝯpotem boni exptem eſſe p̄mij.

Poſtremo cū oīe p̄miū idcirco appetit̄. qm̄ bonū eē credit̄. q̄s boni ꝯpotē p̄mij iudicet expertem

q. d. nullus. ¶ Notādum ꝙ argumētum phīe ſimile eſt iſti acſi arguatur. hō nō hꝫ rōem hōis niſi qꝛ rōnalis Quicūqꝫ igit̄ eſt rōnalis ē hō Sic ſilr p̄miū n̄ appetit̄ niſi qꝛ bonū Qui ḡ eſt ꝯpos bōi eſt ꝯpos p̄mij ſꝫ bonꝰ eſt ꝯpos bōi ḡ nō deeſt ſibi p̄mium.

¶ Hic oñt q̄d ſit illđ p̄miū qđ boni aſſequūtur. ſcꝫ maximū ⁊ optimum. quod eſt fieri deos. Unde đt At cuius p̄mij ſcꝫ boni nō ſunt expertes id eſt carētes Rñdet phīa omnino pulcherrimi ⁊ maximi p̄mij. qđ ꝓbat ex q̄dam corollario ſupra declarato dicēs Memēto corollarij illius qđ p̄cipuū aī dedi. ⁊ ſic collige id eſt ex illo corollario conclude Cum ipſum bonū ſit beatitudo. liquet oīs bonos eo ꝙ boni ſunt fieri btōs. ſed q̄ bti ſunt eos ꝯtingit eē deos Igit̄ p̄miū bonoꝝ ē fieri deos. qđ p̄miū bonorū nullus dies deterat .i. ꝯſumit. nullius ptās minuet. nullius īꝓbitas fuſcet .i. obſcurat.

At cuius p̄mij: oīm pulcherrimi maximiqꝫ Memēto etē corollarij illiꝰ qđ pauloaī p̄cipuū dedi. ac ſic collige. Cū ipm̄ bonū beatitudo ſit: bonos ōnes eo ipo ꝙ bōi ſint fieri btōs liquet. Sed q̄ beati ſunt: deos eſſe ꝯuenit Eſt igit̄ p̄miū bonoꝝ ꝙ nullus deterat dies. nulliꝰ minuat ptās. nullius fuſcet improbitas: deos fieri.

¶ Notādum ꝙ in iſta deductione phīa n̄ accipit beatitudiēm ꝓ ſtatu quem bōi habituri ſunt poſt hanc vitam ſꝫ ꝓ ſtatu beatitudinis qualis in hac vita haberi poteſt quem homo conſeq̄t̄ per virtutes. vnde qui eſſentialiter eſt bonus eſſentialiter eſt beatus ⁊ deus. ⁊ qui nō eſt eſſentialiter bonus ſed participatiue. hic etiam eſt participatione beatus ⁊ deus.

¶ Hic oñt phīa ꝙ malis nunquam deſūt ſua ſupplicia. ſecundo oſtendit quale ſit illud ſupplicium. ibi. Uide

Que cū ita ſint: de maloꝝ q̄qꝫ inſeꝑabili pena dubitare ſapiens nequeat. Nā cum bonum malūqꝫ item pene atqꝫ p̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

mium aduerſa fronte diſſideāt: que in boni pꝛemio videmus accidere. eadez neceſſe eſt in mali pena contraria parte reſpondeant. Sicut igitur pꝛobis: pꝛobitas ipſa fit ꝑminm: ita impꝛobis nequicia ipſa ſupplicium eſt.

āt ꝑma in duas ſcḋm duas rōnes. ſcḋa ibi Jam vero. ꝑmo dt. Que cū ita ſint. ſ. ꝙ boni nunq̄ʒ carent ꝑmijs. ſequit̄ ꝙ null⁹ ſapiens poſſit dubitare de inſeꝑabili pœna maloꝝ. Nam cū bonum ⁊ malū pœna ⁊ ꝑmiū aduerſa fronte diſſideant id eſt oppонant ad inuicem nccē eſt que in boni ꝑmio videmus accidere. eadem nccē eſt ꝙ rn̄deant ꝯtraria parte in pœna mali. ſicut igit̄ bonis ipſa ꝓbitas ſit ꝑmium. ita nequicia ipſa ē impꝛobis ſupplicīū. ¶ Notandū q̄ncunq̄ʒ ſubiectis ꝯtrarijs inſunt ꝯtrarie paſſiones ſi vni ſubiectoꝝ oñdit̄ ineſſe ſua paſſio tūc ꝑ locū a ꝯtrarijs reliquo ſubiecto aſſignat̄ ineſſe ſil'r ſua paſſio. Cū igit̄ bonū ⁊ maluz ſinr diuerſa ſubiecta. ꝑmium ⁊ ſupplicīū ſunt diuerſe paſſiones. ſi oñdit̄ bonis non deeſſe ꝑmia oñſum eſt malis non deeſſe ſupplicia

Jam ꝟo quiſquis afficit̄ pena: malo ſe affectum eſſe non dubitat. Si igit̄ ſeſe ipſi eſtimare velint. pn̄t ne ſibi ſupplicij expertes videri. quos oīm maloꝛuz extrema nequicia non afficit mō. veꝝ etiam vehementer inficit

¶ Hic ponit ſecundā rōnem q̄ talis ē. pœna non hʒ rōnem pœne niſi ex hoc ꝙ malū quodam eſt. ḡ q̄ eſt affect⁹ malo ipſe eſt effect⁹ pœna. ſʒ mali ſunt affecti. imo infecti malo. ḡ ſūt affecti pœna. ⁊ per ꝯn̄s ſupplicio. Vn̄ dt in lrā Jam vero quiſquis afficit̄ pœna. malo non dubitat ſe eē affectum. cum ſupple pœna non habeat rōnem pœne niſi q2 mala Igit̄ ſi ipſi mali ſeipſos eſtimare velint. pn̄t ne ſibi videri expertes ſupplicij q̄s malos oīʒ maloꝝ extrema nequicia. i. maxima in gn̄e mali nōmodo. i. tm̄modo non afficit. veꝝ pro ſed vehemēter inficit. q. d. non. ¶ Notādum ꝙ ſicut argumentū tenet ſub hac forma. hō non eſt hō niſi q2 eſt rōnalis. ḡ qui ē rōnalis eſt hō. ſic arguit̄ in ꝓpoſito. pœna non hʒ rōnem pœne niſi q2 malū eſt quoddā. ḡ qui eſt affectus malo eſt affectus pœna. ſʒ mali ſunt affecti malo. ḡ malum non deeſt malis. ⁊ per ꝯn̄s ſupplicīū

¶ Videāt ex aduerſa ꝑte bonoꝝ. q̄ impꝛobos pena comitet̄ De nanq̄ʒ quod ſit: vnū eſſe. ipſumq̄ʒ vnum bonum eſ

¶ Hic phīa oñt quale ſit ꝑmium maloꝛū. ſcʒ trāſſoꝛmatio in beſtialitatē. ſcḋo oñdit quō per diuerſa vicia homines

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſe: pauloante didiciſti. Cui conſequēs eſt. vt omne quod ſit. id etiam bonum eſſe videatur. Hoc igitur modo quicquid a bono deficit: eſſe deſiſtit. Quo fit vt mali deſinant eſſe quod fuerant. Sed fuiſſe homines. adhuc ipſa humani corporis reliqua ſpecies oſtētat. Quare verſi in maliciam: humanam quoqȝ amiſere naturam. Sed cum vltra homines quēqȝ prouehere ſola probitas poſſit: neceſſe eſt vt quos ab humana conditione deiecit infra homīs meritum detrudat improbitas. Euenit igitur vt quem transformatum vicijs videas. hominem eſtimare non poſſis.

transformatur in diuerſas beſtias. ibi. Auaricia. Primo dt. Vide o Boeti q̄ pœna comitetur improbos ex diuerſa pte bonorum id eſt ꝑ ↄtrarium ad bonos. didiciſti enim pauloante in tercio libro oīe qđ eſt eſſe vnum. ⁊ didiciſti vnum eſſe bonū cui cōſequens eſt. vt oīe qđ ſit videatur eſſe bonuȝ. Igitur quicquid deficit a bono. deſiſtit eſſe quo fit vt mali deſināt eſſe quod fuerant. ſed ipſa reliqua ſpecies humani corporis adhuc manēs in eis oſtentat malos fuiſſe homines. Quare ↄuerſi in maliciam amiſere humanā naturam. ſed cum ſola probitas poſſit quēqȝ homiēm prouehere vltra homiēs. ſcȝ in naturam diuinam. neceſſe eſt vt quos improbitas ab humana ↄditione deiecit. ipſa detrudat hominem infra meritum. i. dignitatem hominis in naturam beſtialitatis. Igitur euenit vt ñ poſſis eſtimare homiēm ſed beſtiam quē vides vicijs transformatum. ¶ Notādum ꝙ cum gradus entium diſtinguant̄ ſꝫm nobilitatem ⁊ ignobilitatem qꝛ nō eſt accipe duas ſpēs eq̄ ꝑfectas. ſꝫ vna eſt dignior alia. ideo opȝ ꝙ oīe ens qđ nō eſt homo ſit ſupra homiēȝ vel infra homiēm. mali autem vt probatum eſt ꝑ maliciam. deſinūt eſſe homines. ergo nccē eſt malos eſſe ſupra homines vel infra cum āt ſola probitas vehat homiēm ſupra humanam naturam ſcȝ ad naturam diuinam ſequitur ꝙ malicia deijciat malos infra naturam humanam ſcȝ ad naturam beſtialitatis.

Auaricia feruet alienarum opum violentus ereptor. lupi ſimilem dixeris. Ferox atqȝ inq̄et⁹. linguam litigijs ex

¶ Hic phia oñt q̄liter homiēs ꝑ diuerſa vicia trāſformātur ī diuerſas beſtias dicens. Aliqs hō feruet auaricia ſcȝ violētus ereptor

ercet. cani ꝯparabis. Inſidiator occult⁹ ſurripuiſſe fraudib⁹ gaudet. vulpecul' exequet'. Ire intēperans fremit. leonis animū geſtare credat'. Pauid⁹ ac fugax non metuenda formidat. ceruis ſimil' habeat'. Segnis ac ſtupidus torpet. aſinū viuit. Leuis atq̄ inconſtans ſtudia ꝑmutat: nihil auib⁹ differt. Fedis immundiſq̄ libidinib⁹ immergit': ſordide ſuis voluptate detinet'. Ita fit vt q̄ probitate deſerta. hō eſſe deſierit: cū in diuinā ꝯditionem tranſire nō poſſit vertatur in beluam

.i. ablator vel raptor alienaꝝ opū talē dixeris ſilem lupis. ſed hō ferox ꝛ inquiet⁹ qui exercet linguā litigijs talis ꝯparabilis ē cani. Hō occult⁹ inſidiator q̄ gaudet ſurripuiſſe aliena. fraudib⁹. talis exequet' .i. ꝯparabit' vulpeculis ſꝫ hō intemꝑans .i. intemperat⁹ ſupple ire fremit talis credat' geſtare aīm leonis. ſed hō pauidus ꝛ fugax q̄ formidat habeat' ſilis ceruo. hō aūt ſegnis ꝛ ſtupid⁹ ille torpet .i. tardus eſt. ꝛ talis viuit aſinū .i. aſinine hō āt leuis ꝛ inconſtans q̄ ꝑmutat ſtudia ſua .i. opera nihil dr̄t ab auib⁹ ſed hō qui immergit' fedis ꝛ immundis libidinib⁹ ille detinet' voluptate ſordide ſuis .i. ꝯparatur ſuibus. ꝛ ſic de ceteꝛ vicijs ꝯtingit loqui. Unde ꝯcludit phīa dicens. Ita fit vt qui deſerta ꝓbitate deſierit eſſe hō. cum non poſſit tranſire in ꝯditionē diuinam vertatur in beluam .i. in beſtiam ¶ Notandū q̄ in nobis eſt duplex ꝟtus cognoſcitiua ſcꝫ intellectus ꝛ ſenſus. Intellectus eſt q̄d diuinū in nobis per quē ad ſuperiora aſcendimus ꝛ deo ſimiles ſumus. Sēſus āt inquātum non obedit rōni eſt quid brutale in nobis ꝑ quem infra naturam humanā redigimur ꝛ beſtijs ſimiles efficimur. ideo dr̄ Boetius in tractatu de ſummo bono. Ue vobis hoīb⁹ qui de numero beſtiaꝝ ꝯputati eſtꝭ diuinū quod in vobis eſt nō cognoſcentes per quod ad ſuperiora aſcēditis ꝛ ideo ſimiles eſtis. diuinū āt in hoīe vocat intellectum

¶ Metrū tercium quarti libri

Uela naricij ducis.
Et vagas pelago rates
Eurus appulit inſulę
Pulchra qua reſidens dea

¶ Iſtud ē metꝝ terciū huius quarti quod. dr̄ glyconicum a b inuētore. choriambicū a pede ꝓdominante. In quo phīa oñt tranſformationē hoīm in beſtias ꝑ quandam fabulā. ſcđo oñdit tronſformationē mentis ꝑ vicia eſſe peio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Soliſedita ſemine
Miſcet hoſpitibꝫ nouis
Tacta carmine pocula
Quos vt in varios modos
Uertit herbipotēs manus
Hūc apri facies tegit.
Jlle marmaricus leo
Dente creſcit ⁊ vnguibꝫ
Hic lupis nuꝑ additus
Flere dum parat vlulat
Jlle tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obſitum miſerās ducem.
Peſte ſoluerit hoſpitis
Jam tñ mala remiges
Ore pocula traxerant
Jam ſues cerealia
Glande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Uoce corpore ꝑditis.
Sola mens ſtabilis ſuꝑ
Monſtra q̄ patitur. gemit.

rem tranſformatiōe corporis. ibi. O leuem Fabula quam intēdit ē de trāſformatione ſocioꝝ vlixis. ⁊ eſt talis Ulixes poſt bellum troianū cū redeūdo ad propria diuertiſſet in mari ꝑuenit in quādam inſulam quam inhabitabat q̄dam dea nomine Circe filia ſolis q̄ ꝑ gramina ⁊ potiones ꝯſueuit hoſpites ſuos mutare i diuerſas beſtias q̄ et ſocios vlixis q̇ ad ipſam ꝑuenerant ꝑ ſuas potiones mutauit Sꝫ mercurius dedit Ulixi album florem ꝑ quē mutauit trāſformationem ⁊ potioēm veneficam. ꝙuis āt ſocij ſui eſſent mutati in beſtias q̄tū ad figuram corꝑis. tamen remāſit in eis mēs integra. excluſa ōi beſtiali ſceuicia vñ ōr i lrā eu r⁹ vēt⁹ talꝰ appulit vela ducꝭ naricij. i. vlixis q̇ ō noiā̄ naricꝰ a loco vel a rgiōe ō q̄ oriūdꝰ erat ⁊ appulit vagas rates. i. naues pelago. i. mari. cuidam inſulę qua id ē in qua inſula reſidens pulchra dea Circe ꝓdita id eſt genita ex ſemine ſolis illa miſcet nouis hoſpitibus id eſt ſocijs vlixis pocula tacta carmine id eſt incantatione. quos ſcilicet hoſpites vt. i. poſtq̄ʒ manus Circe herbipotens id eſt potens herbarum vertit id eſt mutauit ſocios vlixis in varios modos id eſt in varias figuras beſtiaꝝ. hunc. i. vnū

illoꝝ tegit facies apri Jlle.i.alius marmaricus leo.i.africanus leo factꝰ creſcit dente ⁊ vnguibꝫ.hic.i.alius nuper lupis additus.i.ꝯiunctus dum parat flere ꝓpter ſuã tranſformationẽ ipſe vlulat Jlle.i.alius obambu/lat.i.circumit,tecta id eſt domos mitis vt indica tigris.i.tigris indię.Sꝫ licet numen.i.deitas arcadis.i.mercurij ꝙ colitur in Arcadia qui dr̃ ales eo ꝙ fingit̃ habere alas in pedibꝫ ad deſignãdum velocitatẽ ſui motus Jlle mercurius miſerans ducẽ.i.vlixem obſitũ.i.circumdatũ varijs mal̃ ipſe abſoluit.i.liberauit eũ a peſte hoſpitis.ſ. Circe tñ remiges.i.ſocij vlixis iam traxerant.i.biberant mala pocula ore.⁊ iã ſues effecti ꝯverterant.i. mutauerant pabula cerę.alia.i.nutrimenta panis ꝙ panis eſt cibꝫ hoĩm glande.i.in glandes qui ẽ cibꝫ ſuis.⁊ nihil manet integꝝ ſcꝫ de figura humana ipſis ꝑditis.i.mutatis voce ⁊ corꝑe.ſola ãt mens ſtabilis manens gemit ſupra monſtra.i.ſupra tranſformationẽ corporis quam patit̃

¶ Notandũ ꝙ tranſformatio hoĩs in beſtiã remanente aĩa rõnali non ẽ poſſibilis ẜm rem.qꝛ ſi eſſet poſſibilis.vel eſſet poſſibilis ẜm trãſmutationẽ ſubſtantialẽ vel accñtalem Non ẜm ſubſtantialẽ qꝛ ꝑ talem introducitur noua forma ſubſtãtialis.⁊ ſic duę formę ſubſtatinales ſpecifice deferentes vt forma lupi ⁊ hoĩs ſimul informarent idem corpꝰ qđ falſum eſt. Nec eſt poſſibilis ẜm accñtia ꝓpria q̃ diſponunt materiã ad determinatã formã qꝛ impoſſibile eſt materiã ẜm vnam ⁊ eãdẽ diſpõnem ꝓporcionari diuerſis formis.vñ oĩno eſt impoſſibile aĩãm intellectiuã vniri materię diſpoſitę ad formã lupi.g̊ tranſformatio de q̃ hic loquitur ſi ẽ poſſibilis erit ſolũ ẜm accñtia indiuidui ꝓuenientia ab exterioribꝫ cauſis quẽadmodũ videt̃ ꝯtigiſſe de rege Nabugodonoſor de quo legitur in Daniele ꝙ ex hoĩbꝫ eiectus eſt ⁊ fœnũ comedit vt bos.⁊ rore cœli corpus eiꝰ infectũ eſt donec capilli eiꝰ creſcerent in ſimilitudinẽ aquilaꝝ.⁊ vngues eꝰ quaſi vngues auiũ.qꝛ tranſmutatio ẜm talia accñtia ducit ab exp̄ſſa repñtatiõe ſpeciei humanę ꝓpter deformitatẽ figurę.Jdeo vt ſic p̃t dici trãſmutationẽ eſſe factam in beſtiã aĩa remanente.Alij dicunt ꝙ hmõi trãſmutatio non ſit poſſibilis ẜm rem ſed ẜm quãdam apparitionẽ phantaſticã.vñ non videtur rõnabile ꝙ Nabugodonoſor tranſtulerit ſe ad iumẽta comedẽs fœnũ niſi ꝙ q̃dã mania ⁊ apparitione phantaſtica agitatus ſeipſum reputabat iumentũ aut beſtiã ꝓpter qđ a ꝯſortio hoĩm eiectus eſt ⁊ cum feris habitabat

¶ Hic oñt trãſformationẽ mentis ꝑ vicia ẽẽ deteriorẽ tranſformatione corporis eo ꝙ mẽs nobilior eſt toto corꝑe. ⁊ dicit. Ego dico manũ Circe.i.ptãtem ẽẽ nimium leuem.i.imbecillem.nec dico gramina eius ẽẽ potẽtia.qꝛ licet valeãt ꝯvertere mẽbra cor

O leuem nimiũ manum
Nec potentia gramina
Membra quę valeant licet
Corda vertere non valent
Jntus eſt hominũ vigor
Arce conditus abdita

Hec venena potētius
Detrahūt homiēm ſibi
Dira q̄ penitus meant
Nec nocentia corpori
Mētis vulnere ſeuiunt

poris.nō tamē valēt ꝑ/
tere corda q: intus eſt
vigor hoim ꝯdit⁹.i.ab
ſcōditus arce abdita.i.
in mēte abſcōdita.ſed
hec dira venena.i.vicia
potētius detrahūt ho/
miēm ſibi q̄ vicia pēit⁹
meāt.i.ꝑtraſeūt.ꝛ non
nocētia corpori ſeuiūt id eſt ſeuire faciūt hoiēm vulnere mētis.

¶ Nota ꝙ q: anima nobilior ꝛ excellētior eſt corpe.traſmutatio facta in anima de ꝟtutib⁹ ad vicia ſtante corpore humano ip ſa eſt deterior q̄ʒ facta trāſmutatiōe corpis humani in ſpēm beſtie anima remanente intranſmutata.q: anima intrāſmutata dato ꝙ corpus trāſmutet̃ adhuc hō dr̃ homo rōne anime.ſed remanēte corpe humano ꝛ aīa trāſmutata iā homo nō dr̃ hō niſi equoce ꝫ trāſmutatio anime peior ē trāſmutatione corpis aīa remanēte intrāſmutata.

¶ Iſta eſt q̄rta ꝓſa huius q̄rti in qua principal̃r tria probat Primo probat malos eſſe miſeriores qui cupita perficiūt q̄ʒ ſi ea non perfi/cerent.ſcdō probat malos ēe miſeriores ſi ſint impuniti q̄ʒ ſi ſint puniti.tercio oñt illos ēe miſeriores q̄ faciūt iniuriā q̄ʒ illos q̄ patiūt̃.ſcda ibi Nā h.tercia ibi Nā ne illud.Primo Boetius ꝯſentiēs p̄dict̃ fcit qddā notū.ꝛ phīa ſibi reſpōdet.ſcdō phīa proſeqtur p̄ncipale intētuʒ ibi Etem Primo dicit Tum ego Boeti⁹ fi/nito carmine inq̄ʒ.i.dixi.ego fateor.i.ꝯcedo verum eſſe quod dictū eſt.iniuria id eſt non iniuſte video dici vicio/ſos mutari in beſtias q̄litate id eſt vicio ani/morum.tametſi ꝑ q̄ʒ/uis ſeruent ſpeciem humani corporis.Tūc Boetius facit notum dicens.Sed eis quoꝝ

¶ Proſa quarta q̄rti libri

¶ Audit infelitiores fore impꝛo/bos ꝑlicētiā Querit̃ Boetius cur licitū ſit ſeuire improbos.

TUm ego.Fateor inq̄ʒ.nec iniuria dici video vicioſos.tāetſi humani corpis ſpeciē ſeruēt:in beluaſ tñ animoꝝ qualitate mutari Sed q̄ꝝ atrox ſceleratacꝫ mēs.bonoꝝ ꝑnicie ſeuit:id ipm eis licere noluiſſeʒ.P.Nec licet inq̄t:vti ꝯueniēti mōſtrabit̃ loco.Sed tñ ſi id ipm qd eis licere credit̃.auferatur.magna ex ꝑte ſceleratorum hoim pena releuatur.

mens atrox.i.crudelis ſeuit pernicie bonoꝝ id ipſum noluiſſem eis licere .i.vt ſeuiant mali in bonos. Rñdet phia. nec licet.vt monſtrabiť ꝯuenienti loco.tñ ſi id ipſum quod creditur eis licere ſi hoc auferať a malis releuabitur.i.ſubleuabitur pœna ſceleratoꝝ hoim ex magna parte

¶ Nota licet credatur malis licere ꝙ ſeuiant ꝯtra bonos.non tñ in rei veritate licet.qꝛ in ſexta proſa huiꝰ quarti oñdit phia ꝙ nihil licet malis contra bonos.niſi quãtum permittitur ex ordinatione diuinę prouidentię ad vtilitatem bonoꝝ

¶ Etem̃ qđ incredibile cuiq̃z forte videať: infeliciores eſſe neccẽ eſt malos cũ cupita ꝑfecerint.q̃z ſi ea q̃ cupiunt implere non poſſint. Nã ſi miſeꝝ eſt voluiſſe praua: potuiſſe miſeriꝰ eſt.ſine quo voluntatꝭ miſerę langueret effectꝰ Ita q̃z cũ ſua ſingulis miſeria ſit.triplici infortunio neccẽ eſt vrgeanť.quos videas ſcelus velle.poſſe ꝑficere.. B. Accedo inq̃z. Sed vt hoc infortunio cito careant patrandi ſceleris poſſibilitate đſerti.vehementer exopto. P. Carebũt inquit ocius.q̃z vel tu forſitan velis.vel illi ſeſe ęſtimant eſſe carituros.

¶ Hic phia proſequiť principale intẽtum probando ꝙ improbi ſunt miſeriores q̇ cupita ꝑficiunt q̃z qui ꝑficere nõ pñt.ſcđo oñt.ꝙ in hac vita nihil eſt diuturnũ in ꝯparatione ad vitã ęternã.tercio ponit ammirationẽ Boetij ſuꝑ quodaꝫ.ſcđa ibi Nec̃z em̃.tercia ibi. Tũ ego. Primo đt Neccẽ eſt malos eſſe miſeriores cum ꝑfecerint cupita q̃z ſi nõ poſſent implere.qđ forte videť cuiq̃z .i.alicui incredibile.cꝰ ꝓbatio ẽ Nam ſi miſeꝝ ẽ voluiſſe praua:miſerius eſt potuiſſe.ſine quo.ſ.poſſe langueret.i.deficeret effectus miſerę voluntatis Itaq̃z cum ſingulis tribus ſcꝫ voluntati potẽtię ⁊ effectui ſit ſua miſeria.neceſſe eſt vt illi vrgeantur triplici infortunio id eſt malo quos vides ſcelus velle.ſcelus poſſe.ſcelus perficere. Dicit boetius. Accedo inquam id eſt cõſentio.ſed ego vehementer exopto vt mali deſerti poſſibilitate patrandi ſceleris cito careant hoc infortunio Et dicit philoſophia. Carebunt inquit ocius id eſt citius q̃z tu forſitan velis. .i.velle doleas.vel q̃z illi exiſtiment ſe carituros ¶ Notãdum ꝙ phia dicit ꝙ poſſe malũ ſit peius q̃z velle malũ.hoc videť falſum.qꝛ poſſe peccare non eſt malũ ſed velle peccare.vnde ſꝫm Senecã. Omne pctm̃ in actione eſt.⁊ omnis actio eſt voluntaria.ergo oẽ peccatum eſt voluntariũ .ꝓ tanto etiam đt Augꝰ. Tolle voluntatẽ ⁊ infernus non erit ergo peius ẽ velle malũ q̃m poſſe malũ.cuius ꝯtrariũ hic dicit. Ad hoc dicẽdum ꝙ ſi poſſe ⁊ velle ſꝫm ſe ⁊ abſolute ꝯſiderenť tunc peiꝰ ẽ velle malũ q̃z poſſe Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ā̄t accipiť poſſe vt ſequēs malā volūtatē ⁊ ſubueniēs eidē vt volūtas ma la ꝑficiatur in exteriori oꝑe. ſic peius eſt poſſe q̄ꝫ velle q꜠ ſine tali poſſe lā gueret volūtatis effectus. i. nō ꝑficereť opus eius extra. ſicut āt dicto mō peius ē poſſe malū q̄ꝫ velle. ſic peius eſt ꝑficere malū q̄ꝫ poſſe. ita ꝙ vnū q̄dq̄ꝫ iſtoꝝ triū velle. poſſe. ꝑficere. aliq̄d mali addit ſuꝑ p̄cedēs.

❡ Hic phīa q꜠ Boetius optauit malos citius carere potētia pa trādi ſceleris, ꝓbat ꝙ in hac vita nihil eſt diurnū vel duratiuū in ↄꝑatio ne ad ꝑpetuā vitam dicēs. Necꝫ eīn eſt aliq̄d ſerum. i. tardū vel durabi/le in tā breuibꝫ metis. i. termīs p̄ntis vitę q̄d i/mortalis animꝰ putet ꝑ lōgū tp̄s expectare. i. manere q̊ꝝ maloꝝ ma gna ſpes quā h̄nt de lō gitudine vitę ⁊ excelſa machina. i. magna po tētia facinorum ſępe de ſtruiť fine. i. morte. fine inquā inſperato ⁊ repē tino Q̄d ſcꝫ finiri mor te ſtatuit ipſis malꝰ mo dū. i. terminū ſuę miſe/rię q̄d ꝓbat ꝑ h̄. Nam ſi neq̄cia facit miſeros vt ptꝫ ex dictis. necē eſt vt diuturnior nequam ſit miſerior. q̊s malos iudicarem infœliciſſiōs ſi nō extrema mors eo rum maliciā finiret Si eīn ↄcluſimus vera de infortunio p̄uitatꝫ. q̄d infortunium. i. malū tāto eſt maius q̄nto ē diuturnius liquet miſeriam eoꝝ eſſe infinitā quā ↄſtat ēe ęternā. Eēt āt miſeria maloꝝ ęterna ſi mor te nō finireť

Necꝫ eīn eſt aliq̄d in tā breuibꝫ vitę me tis. ita ſerū. q̄d expectare lōgū immor talis p̄ſertim animꝰ putet. Quoꝝ ma gna ſpes ⁊ excelſa facinoꝝ machina: re pentino atq̄ꝫ inſꝑato ſępe fine deſtituiť Q̄d q̄dem illis miſerię modū ſtatuit. nam ſi neq̄cia miſeros facit. miſerior ſit necē eſt diuturnior nequā Quos in feliciſſimos eſſe iudicarem: ſi nō eoꝛuꝫ maliciam ſaltem mors extrema finiret Etēm ſi de prauitatis infortunio vera ↄcluſimus. infinitā liquet eſſe miſeriā quā eſſe ↄſtat ęternam.

❡ Nota ꝙ de oppoſitꝫ oppoſito mō iudicādū eſt. cū op poſitoꝝ oppoſite ſint cauſę Sicꝫ g̊ in bōis illō q̄d eſt diuturnius ē meliꝰ ſic in malis q̄d eſt diuturnius eſt peius. Cū igitur malicia facit miſeros malos. infinita cēt eoꝝ miſeria ſi ꝑpetuo ꝑdurarēt in vita. ſꝫ q꜠ mors ter minat eoꝝ maliciā. iō eoꝝ miſeriā ⁊ infœlicitatē diminuit.

B. Tū ego mira q̄dē inq̄ꝫ ⁊ ↄceſſu dif//ficilis illatio. Sed his eā q̄ p̄us con//ceſſa ſunt nimium ↄuenire ↄgnoſco

❡ Hic phīa poīt āmirati onē boetij ſuꝑ deducti one phīę dicēs O phīa mira ē illaꝰ tua ⁊ ↄceſſu. i. ad ↄcedēd difficilꝰ q̄ ꝓ

P. Recte inq̇t eſtimas. Sed q̄ ꝯcluſioni accedere duꝝ putat. equū eſt vł fal ſum aliq̇d p̄ceſſiſſe demonſtret. vel col lationem ꝓp̄onum nō eſſe efficacē nccā rie ꝯcluſionis oñdat Alioquin ꝯceſſis p̄cedentibus: nihil proꝛſus eſt qđ de il latione cauſetur

bat miſeriā maloꝝ di/ minui ꝑ mortē. ſʒ cogno ſco eā nimiū ꝯueīre his que ꝯceſſa ſunt prius Dicit phia Recte inq̇t eſtimas ſcʒ ꝙ p̄dicte il/ lationi difficile credit. ſed qui durū. i. difficile putat accedere ꝯcluſio ni ipſam ꝯcedēdo equū ē vt ipē demrēt aliq̇d fl̄m p̄ceſſiſſe in premiſ/ ſis vel oñdat collationē propoſitionū neceſſarie ꝯcluſionis non eſſe efficacem. Alioquin ꝯceſſis p̄ cedentibꝰ nihil eſt quod cauſetur. i. ꝯqueratur de illatione. vn̄ nccārium ē eam ꝯcedere quantūcunqʒ videat duꝝ ❡ Nota ꝙ ſi non ꝯſentit con cluſioni. hoc eſt vel ꝓpter peccatū in materia vel ꝓpter pcm̄ in forma pro pter pcm̄ in materia vt ſi aliqua premiſſaꝝ ſit falſa. Propter peccatum in forma vt ſi non ſit debita cōnexio ꝓpoſitionum reſpectu ꝯcluſionis in cidente aliqua fallacia. Si āt nihil iſtoꝝ accidit neceſſario ſequitur con/ cluſio ex premiſſis

Nam hoc q̄ʒ qđ dicā non minꝰ miꝝ vi deat. ſed ex his que ſumpta ſunt: eque eſt neceſſariū. B. Quidnam inq̄ʒ? P. Feliciores inquit eſſe improbos ſuppli cia luentes q̄ʒ ſi eos nulla iuſticie pena coerceat. Neqʒ id nunc molior qđ cui uis veniat in mentē. corrigi vltione p̄/ uos mores. ⁊ ad rectū ſupplicij terrore deduci ceteris q̄ʒ exemplum eſſe culpā da fugiendi. ſʒ alio quodam mō infeli/ ciores eſſe ip̄robos arbitroꝛ īpunitos. tametſi nulla rō correctionis nullꝰ re/ ſpectus habeat exempli. B. Et q̇s erit iuq̄m preter hos alius modus?

❡ Hic phia probat malos eſſe miſeriores ſi non puniant q̄ʒ ſi puni ant. ſcđo ſoluit quoddā dubium Tercio ponit quēdam epilogum pre dictorum. ſecunda ibi. Sed q̄ ſo. tercia ibi Id vero hactenus. Primo p̄mittit concluſionem. quaʒ probare intendit excludendo quoſdam modos probationis q̇ bus cōcluſio probari poſſet. ſcđo ponit aliuʒ moduʒ probationis ab iſtis. ibi. Et illa. Pri/ mo dicit. hoc quoqʒ qđ dicam nō minus videt miꝝ ſed eque nccārium videt concludi ex his q̄ ſumpta ſunt. ⁊ querit Boetius Quidnā ē h̄ Dicit phia. Ego dico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

improbos eſſe fœliciores luētes ſupplicia ꝗ̄ ſi nulla pœna iuſticię eos coerceat .i. puniat. ſed ego nō molior .i. nō intēdo nunc ꝙ alicui veniat in mētem prauos mores .i. hoīes praue morigeratos corrigi vltione .i. pœna. et terrore ſupplicij ipſos deduci ad rectū ⁊ nō intēdo ceteris hoībꝫ pœnā malorꝫ eſſe exēplum fugiendi culpanda .i. mala. Sed ꝓpter iſtas duas cās eſt alia a p̄dictis q̄ arbitror improbos eſſe fœliciores punitos. tametſi ꝑ ꝗ̄uis nulla rō correctionis. ⁊ nullus reſpectus exempli habeat̄. ⁊ q̄rit Boetius. Quis erit p̄ter hos alius modus. ¶ Nota ꝙ duę ſunt cauſę ꝓpter quas videtur melius malos eſſe punitos ꝗ̄ impunitos. vna eſt qꝛ per pœnas mali corrigunt̄ ⁊ reſipiſcunt a malo. Scḋa cauſa eſt. qꝛ alij timore pœnę malorꝫ declināt a malo. ⁊ ſic pœna malorꝫ eſt exēplum alijs fugiendi malū. licet iſtę duę cauſę ſint verę. tñ phīa de eis non intendit ſed vult aſſignare aliam cām preter iſtas.

Et illa bonos inq̇t eſſe fęlices. malos vero miſeros. nōne ꝯceſſim⁹? B. Ita ē inq̄. P. Si igit̄ inq̇t miſerię cuiuſpiā bonū aliqḋ addat̄. nonne fęlicior eſt eo cuius pura ac ſolitaria ſine cuiuſq̄ boni admixtione miſeria ē? B. Sic inq̄ videt̄. P. Quid ſi eidē miſero q̇ cunctis careat bonis p̄ter ea q̇bꝫ miſer eſt malū aliud fuerit annexū. nonne mlťo infęlicior eo cenſend⁹ ē. c⁹ infortuniū boni ꝑticipatione releuat̄? B. Quidni inq̄. P. Hñt igit̄ improbi cū puniunt̄ q̇dem boni aliq̇d annexū. pęnā ipſam. .ſ. q̄ rōe iuſticię bona ē. ijdemq̄ cū ſupplicio carēt ineſt eis aliq̇d alterius mali ipſa impunitas. quā iniq̇tatis merito malum eſſe: ꝯfeſſus es. B. Negare non poſſum. P. Multo igit̄ infęliciores improbi ſunt iniuſta īpunitate do

¶ Hic phīa ponit aliū modū p̄ter p̄dcōs probādo malos impunitos eē miſeriores ꝗ̄ punitos. ſecundo declarat quoddā aſſumptū in ꝓbatione ibi Sꝫ puniri. p̄mo reſuit qḋ ſupra probatum ē tercia proſa dicēs Nonne conceſſim⁹ bonos eſſe fœlices. malos ꝟo miſeros dt Boetius Ita ē inq̄ ⁊ phīa. Si miſerię alicuius addit̄ aliqḋ bonū nōne ipſe ē fœlicior eo cui⁹ miſeria ē pura ⁊ ſolitaria ſine admixtione alicuius boni. dt boeti⁹ Sic inq̄ videt̄. Vlterius quęrit phīa ſi eidē miſero qui cunctꝫ caret bonis aliud malū fuerit annexū nonne cēſendus ē infœlicior eo cu⁹ infortuniū .i. malū releuat̄ .i. tempat̄ ꝑticipatione boni. dicit boetius Quidni inq̄ .i. q̇re nō Igit̄ dt phīa. mali cū puniunt̄ hñt aliq̇d boni annexum .ſ. pœnam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

nati q̄ʒ iuſta vltione puniti

quę rōne iuſticię bona eſt. ⁊ cū iidem improbi carent ſupplicio. i. pœna ineſt eis aliq̄d alteri⁹ mali. ſ. ipſa impunitas quā merito. i. iure iniq̄tatis ꝯfeſſus es eſſe malum. dt boetius. negare nō poſ/ſum. Igit̄ ꝯcludit phia ꝙ improbi multo ſunt infœliciores donati. i. ad/diti iniuſta impunitate. i. mala impunitate q̄ʒ puniti iuſta vltione. i. pœ/na ¶ Nota ꝙ rō quam phia intendit eſt iſta. Cuiuſcunq; hōis mali/cię addit̄ aliquod boni ipſe fœlicior eſt eo c⁹ malicię nihil boni addit̄. ſed cum malus hō punit̄ ſuę malicię addit̄ aliq̄d malum. ſ. impunitas q̄ ma/la eſt. ergo malus eſt. q̄ malus punitus fœlicior eſt malo impunito.

Sed puniri improbos iuſtum. impu/nitos vero elabi. iniquū eē manifeſtuz eſt. B. Quis id neget? P. Sʒ ne illud q̄dem ait quiſq̄ʒ negabit. bonum eē oē quod iuſtum ē. contraq; qd iniuſtum eſt: malum liquere. B. Rñdi tum ego Iſta quidem ꝯſequentia ſunt eis: quę pauloante ꝯcluſa ſunt

¶ Hic phia declarat quoddā aſſumptum in probatione. ſ. ꝙ pœna maloꝝ ſit bona ⁊ ꝙ im/punita ſit mala dicens Manifeſtuz ē ꝙ puni/ri iprobos ē iniuſtum ⁊ iniquos elabi. i. euade/re impunitos ē iuſtum Dicit boetius. Quis neget illud Subiungit phia. Nunq̄d illud ali/quis negabit oē quod ē iuſtum eſſe bonum. ⁊ econtra. i. per ꝯtrariuz quod iniuſtum ē liquet. i. manifeſtum ē ipſum eē malum. Ego boetius dixi. iſta iam dicta conſe/quentia ſunt eis q̄ pauloante ꝯcluſa ſunt ¶ Notādum ꝙ phia innu/it duplicem rōem. Prima talis eſt. pœna maloꝝ eſt iuſta. ſed iuſtum ē bo/num. ergo pœna maloꝝ ē bona. Secunda rō eſt. impunitas maloꝝ ē in/iuſta. ſed iniuſtum ē malū. ergo impunitas maloꝝ eſt mala

Sed queſo inq̄ʒ te. Nulla ne aīaꝝ ſup/plicia poſt defunctū morte corpus re/linquis? P. Et magna q̄dem inquit. quoꝝ alia pęnali acerbitate. alia uero purgatoria clemētia exerceri puto Sʒ nunc de bis diſſeri ꝯſiliū non ē.

¶ Hic phia ſoluit dubium. Querit ei boe/tius. o phia queſo te in/quit. nūquid nulla ani/maꝝ ſupplicia p⁹ mor/tem relinq̄s. phia rñdet Magna. q̄ꝝ maloruz alia ego puto exerceri id ē puniri pœnali acer/bitate ſicut nulla dāna/toꝝ. Alia vero puniri purgatoria clemētia id

eſt igne purgatorio. ſed differere .i. diſputare de his pœnis q̄ debent ani/
mabꝫ poſt mortem nunc nō eſt ꝯſilium ¶ Nota ꝙ pctm̄ qn̄ꝫ eſt tale
ꝙ per ipſum habituat volūtas ad malū. cuiuſmodi ē mortale pctm̄. pec
cantes ergo mortaliter. ⁊ in tali pctō decedentes puniunt eterna pœna pꝰ
mortem. Nā ſm beatum Grego. Ad magnā iuſticiā iudicantis dei perti
net vt nunꝗ̄ careant ſupplicio q̄ nunꝗ̄ carere volunt pctō. Qn̄ꝫ āt pec
catum ē tale ꝙ ꝯſtat cum voluntate habituata ad bonū ſicut eſt pctm̄ ve
niale. tale non punit eternaliter poſt mortē. ſed qꝛ ad iuſticiam dei ꝑtinet
vt nullum pctm̄ maneat impunitū. ideo oꝫ vt homo puniat ad tempus ꝓ
pctō veniali. ⁊ qꝛ ꝑ talem pœnā aīa purgatur ad recœptionē plœni p̄mij
ideo illa pœna dꝛ pœna purgatoria

Id vero hactenus egimus. vt q̄ indig
niſſima tibi videbat maloꝝ ptās: eam
nullam eſſe cognoſceres. quoſꝫ impu
nitos q̄rebare videres nunꝗ̄ improbi
tatis ſue carere ſupplicijs. Licētiā quā
cito finiri p̄cabaris: nec longā eſſe di//
ſceres. infelicioremꝫ fore ſi diuturnior:
infeliciſſimā vero ſi eſſet eterna. Poſt
hec miſeriores eſſe improbos. iniuſta
impunitate dimiſſos. ꝗ̄ iuſta vltione
punitos. Cui ſnīe ꝯn̄s eſt: vt tum de//
mum grauioribꝫ ſupplicijs vrgeantur
cum impuniti eſſe credunt.

¶ Hic ph̄ia ponit quē/
dam epilogū ſupra di/
ctoꝝ. ſecundo oñt boe/
tius opinionē vulgi eē
ꝯtrariā opinioni ph̄ie.
ibi. Tum ego. Primo
dicit. Id egimus .i. per
tractauimus hactenus
.i. hucuſꝫ vt ptās ma
loꝝ que tibi videbat in
digniſſima nullā eam
eē cognoſceres ſicut oñ
dimus in ſecunda ꝓſa.
⁊ illos malos quos tu
querebare impunitos
tu nunꝗ̄ videres care/
re ſupplicijs ſue impro/
bitatis ſicut oñſum eſt
tercia ꝓſa. ⁊ nos etiam
egimus vt licētiam ſeui
endi ꝯtra bonos ꝗ̄ tu
cito p̄cabaris finiri di
ſceres iam nō eē longā
⁊ infœliciorē eſſe poten
tiam ad malum ſi eſſet diuturnior ⁊ infœliciſſimā eſſe ſi eſſet eterna ſicut
in iſta proſa oſtenſum ē. Poſt hec probatum ē eadem proſa improbos eē
miſeriores dimiſſos .i. relictos iniuſta impunitate ꝗ̄ punitos iuſta vltio/
ne. Cui ſententie ꝯſequens ē cum creduntur eſſe impuniti vrgeant graui
oribꝫ ſupplicijs. ¶ Notādum circa p̄dicta cum dꝛ illum eſſe miſerio
rem q̄ peccat impune ꝗ̄ q̄ punitur pro pctō. hoc eſt intelligendum de mi
ſeria p̄ntis vite vtrobiꝫ vt ſit ꝯformis ꝯparatio. Accipiēdo em̄ miſeriā
p̄ntis vite ex vna parte. ⁊ ex alia parte miſeriam que eſt poſt mortē eēt de
formis ꝯparatio ⁊ extra ꝓpoſitum quia hic non loquitur de miſeria que
eſt poſt mortem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

B. Tum ego. cum tuas inq̄ꝫ rōes con
ſidero: nihil dici verius puto. At ſi ad
hoim iudicia reuertar. quis ille eſt cui
hec non credenda mō. ſed ſaltem audi
enda videant. P. Ita eſt inq̄t illa. Ne
queunt ei oculos tenebris aſſuetos ad
lucem perſpicuę veritatis attollere. ſi/
milesq̄ꝫ auibꝫ ſunt. quaꝝ intuituꝫ nox
illuminat: dies cęcat. Dum em̄ non re
rum ordinē. ſed ſuos intuent affectus
vel licentiā. vel impunitatē ſceleꝝ pu/
tant eſſe fęlicem. Vide āt quid ęterna
lex ſanciat. Melioribꝫ aīm ſi ꝯforma/
ueris. nihil opus eſt iudice p̄mium de
ferente. tu te ipſe excellentioribꝫ addi/
diſti. Studium ad peiora deflexeris.
extra ne q̄ſieris vltorem. tu te ipſe in d
teriora detruſiſti. veluti ſi vicibꝫ ſordi
dam humū. cęlumq̄ꝫ reſpicias. cunctꝭ
extra ceſſantibꝫ. ipſa cernendi rōe nūc
ſcęno. nunc ſideribꝫ intereſſe videaris

At vulgus iſta non reſpicit

Hic boetius oñt o/
pinionē vulgi eſſe ꝯtra
riā opinioni phię. ſcd̄o
oñdit phia nō eſſe ꝯſen
tiendum opinioni vul/
gari. ſcd̄a ibi. Quid igi
tur. primo d̄t. O phia
cum ego cōſidero tuas
inquiſitiones .i. rōnes
puto nil verius dici ſup
ple illis. ſed ſi reuertar
ad iudicia vulgarium
hoim ſupple aliter vide
tur. Quis ei eſt ille cui
hęc ſupple dicta tua nō/
modo .i. non tm̄ videan
tur non credenda ſꝫ etꝫ
non audienda. d̄t phia
Ita ē q̄ vulgares neq̄/
unt oculos rōnis ⁊ in/
tellectꝰ aſſuetos .i. aſſue
factos tenebris paſſio/
num attollere .i. erigere
ad lucem ꝑſpicuę veri/
tatis ſupple vt veꝝ vide
ant iudicio rectę rōnis
Et ſunt ſimiles auibꝫ
ſcꝫ noctuis ⁊ buboni/
bus quaꝝ intuitum id
eſt viſum nox illumiāt
⁊ dies cęcat. dum enim
vulgares non intuētur
ordinem rerū qui habꝫ
ſe ad modum lucis ſed
intuētur ſuos affectus
id eſt deſideria quę hn̄t
ſe ad modum tenebra/
rum. ipſi putant fœlicē
eſſe impunitatem ſcele
rum id eſt maloꝝ. vel licentiam ſupple ſequiendi contra bonos. quod ta/
men non eſt. Vide autē quid ſanciat id eſt ſtatuat ęterna lex .i. diuina pro
uidentia ſi ꝯformaueris aīm tuum melioribꝫ .i. virtutibꝫ nihil eſt tibi opꝰ
iudice exteriori deferente p̄mium q2 tu te ipſe addidiſti excellentioribꝫ. et
per ꝯñs factus es deus. Si āt ſtudiū deflexeris ad peiora .i. vicia. ne pro
non q̄ſieris extra vltorē .i. vindicē. q2 tu ipſe detruſiſti te in deteriora. ⁊ p
ꝯſequens factꝰ es belua. Hoc declarat in ſili. veluti ſi reſpicias humū ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cœlum vicib᷑.i.viciſſim.nūc cœlum nūc terram.cūctis ſ᷑ ꝓple iudicijs extra ceſſantib᷑.tu ipſa ſola rōne cernēdi videaris nūc intereſſe ſceno.i.tre. nūc ſiderib᷑.i.cœlo Sic eodem mō cūctis extra ceſſantib᷑ ipſa ſola rōne operandi bn̄ vel male aſſeq̄ris p̄miū vel ſupplicium diuina iuſticia h̄ ordinante.ſed vulgus iſta nō reſpicit propter predictam cauſam.

¶ Nota ꝙ qꝛ natura viſus requirit medium illuminatum.iō ſm communem naturam viſus noctuę ꝛ bubonis melius deberent videre in die q̄ȝ in nocte.cuius tn̄ ꝯtrariū accidit eis. vel ꝓpter debilitatem naturalem viſus ſicut in noctuis.de q̇b᷑ dt̄ Iſidorus ꝙ orto ſplendore ſolis viſus noctuę hebetatur.vel ꝓpter ꝯſuetudinē ad tenebras ſicut creditur eſſe de bubone.Cum em̄ bubo habeat alias aues ſibi inimicas iō de die in cauernis latitat.ꝛ alijs auib᷑ q̇eſcentib᷑ ꝓpter neccitatez victus de nocte volat. ¶ Notādum ꝙ dt̄ Uide quid ęterna lex ſanciat dt̄ beat⁹ Aug⁹.in li.de libero arbitrio.Lex ęterna eſt q̄ iuſtum eſt vt omnia ſint ordinata.ꝛ ideo ſm ordinē ei⁹ nūq̄ȝ iuſtus deſtituitur premijs nec malus ſupplicio.

¶ Hic oñt phia nō eſſe ꝯſentiendum opiniōi vulgari dicens.O Boeti quid igitur dicis nūquid debemus accedere ꝑ ꝯſenſum his vulgarib᷑ quos mōſtrauimus ſimiles eſſe beſtijs.q.d.nō.ꝛ h̄ maīfeſtat per exemplum dicēs.q̇d dicis ſi quis homo amiſſo penitus viſu obliuiſceretur etiam ſeipſum habuiſſe viſum ꝛ arbitraretur nihil deeſſe ſibi ad ꝑfcōnem humanā.nunquid hoīes vidētes.i.iudicātes eadē cū cęco putarem⁹ ēe cęcos.q.d.imo ſupple ſil'r Si vulgaris diceret ſe recte iudicare

Quid igit'? His ne accedam⁹ q̇s beluis ſimiles eſſe mōſtrauim⁹? Quid ſi q̇s amiſſo penit⁹ viſu.ipm etiȝ ſe habuiſſe obliuiſceret' intuitū.nihilq̧ȝ ſibi ad humanā ꝑfectioēm deeſſe arbitraret'. nunquid videntes eadē cęcos putarem⁹?

ꝛ ſe nō eſſe beluas adhuc nō eſſet eis ꝯſentiendum. ¶ Notādum ꝙ vulgares ꝛ imperiti iudicāt tāq̄ȝ lōge diſtātes a veritate qꝛ iudicāt ſm ꝯcupiſcentiam nō ſm rei veritatem ꝓpter qd̄ nō eſt aſtandum eorum iuditio.vn̄ Seneca in de remedijs fortuitorum dt̄. Male opinātur homiēs de te ſed mali.mouere āt ſi ſapiētes h̄ loquerētur.nūc āt malis diſplicere eſt laudari Male de te loquūtur.mouerer ſi h̄ iudicio facerēt nūc āt morbo ignorātię faciūt Male de te loquūtur qꝛ bn̄ neſciūt loq̇.

Nā ne illud q̇dē acq̇eſcent.qd̄ ęque validis rōnū nitit' firmamentiȝ.infeliciores eos eſſe q̇ faciant q̄ȝ q̇ patiant' iniuriā? B. Uellem inq̄ȝ has ipſas audire

¶ Hic phia ꝓbat illos ēe miſeriores q̇ faciūt iniuriā q̄ȝ q̇ patiūtur.ſcd̄o ex h̄ ꝯcludit ꝙ iiuria n̄ ē ipſius patiētiȝ ſȝ iferētis.tercio iuehit'

rõnes. P. Oẽm inquit improbũ num ſupplicio diguũ negas? B. Minime. P. Infelices vero eſſe q̄ ſint improbi. multipliciter liquet.. B. Ita inq̄. P: Qui igiẗ ſupplicio digni ſunt. miſeros eſſe non dubitas. B. Conuenit inq̄m P. Si igiẗ cognitor ait. reſideres. cui ſuppliciũ inferendũ putares ei ne q̄ fe// ciſſet. an q̄ ꝓtuliſſet iniuriã? B. Nec ã bigo inq̄ quin ꝑpeſſo ſatiſfacerem do lore facientis. P. Miſerior igiẗ tibi i iurię illator q̄ acceptor eẽ videreẗ. B. Conſequitur inq̄

ↄtra oratores. ſcđa ibi Hinc igiẗ. tercia ibi At qui nunc. Primo dicit Nunq̄d vulgares ñ ac quieſcẽt. i. recedẽt illud qđ nitiẗ ęque validis fir mamentꝫ rõnum. ſ. in/ fœliciores eſſe eos q̄ fa ciunt iniuriã q̄ q̄ pati/ unẗ. đt Boetius. vellẽ audire has ipſas rões. Tunc phia intẽdit du os ſyllogiſmos ad pro/ bandũ intentũ quoꝝ ꝑ mus eſt. oĩs improbus eſt miſer. ſed oĩs dign⁹ ſupplicio eſt improbus ergo oĩs dignus ſuppli cio eſt miſer. ⁊ per ↄñs quanto dignior eſt ſup plicio. tanto ẽ miſerior Secundus ſyllogiſm⁹ quanto aliq̄s eſt digni or ſupplicio tanto ẽ mi ſerior. ſed faciens iniuriã dignior eſt ſupplicio q̄ patiens. g faciens iniu/ riã dignior eſt ſupplicio q̄ iniuriã patiens. Primo innuit ꝑmum ſyllogiſ mũ dicens. Nũquid negas oẽm improbũ eſſe dignũ ſupplicio. Boeti⁹ đt Minime ego. ⁊ phia. multipliciter liquet eos eſſe infœlices qui ſunt im probi. Ita eſt đt Boetius. Igiẗ đt phia. qui digni ſunt ſupplicio nõ du bitas eos eſſe miſeros. đt Boetius. Conuenit inq̄ ſupple ꝑdictis Tunc innuit ſecundũ ſyllogiſmũ ꝑ modum interrogationis dicens. O boeti ſi tu reſideres cognitor. i. iudex cauſaꝝ cui putares inferendũ ſuppliciũ vel ei qui feciſſet iniuriã. vel ei qui ꝓtuliſſet iniuriã. đt Boetius. Non ambi go. i. non dubito quin ego ſatiſfacerem paſſo iniuriã dolore. i. cũ ſupplicio facientis iniuriã. Igiẗ dicit phia illator iniurię videẗ tibi eſſe miſerior q̄ accœptor iniurię. dicit Boetius. ↄſequitur inq̄ ſupple prędicta

¶ Notanduꝫ q ad eãdem ↄcluſionẽ ſic poſſet argui. Quicunq̄ opera tur malũ ex ꝓpoſito magis peccat ⁊ miſerior eſt q̄ ipſum ſuſtinẽs ſine ꝓ/ poſito ⁊ voluntate. ſed inferens iniuriã peccat ex ꝓpoſito ⁊ ex voluntate ſuſtinens ãt ſuſtinet ↄtra voluntatem. ergo inferens iniuriã peior eſt ⁊ mi ſerior patiente iniuriã.

Hac igiẗ aliȷ̄ſq̄ de cauſis radice nitẽti bꝫ q turpitudo ſuapte natura miſeros

¶ Hic phia ↄcludit ex dictis q q̄libet iniuria non ẽ miſeria patientis ſꝫ inferẽtis dicẽs. Hac

faciat: apparet. illatã cuilibet iniuriã
nõ accipientis ſꝫ īferētꝭ eſſe miſeriã

igiꝉ de cã qꝛ inferẽs iīu
riã miſerioꝛ ē patiente
ꝛ ex alijs cauſis ea radi
ce. i. fundamẽto niten/
tibꝫ hoc ſcꝫ fundamẽto ꝙ turpitudo facit homĩes miſeros ſuapte natura
id eſt ſua ꝓpria natura. Ex h̄ apparet iniuriã cuilibet illatã nõ eſſe miſe/
riam accipientis id eſt patiẽtis eam ſed inferẽtis.

¶ Notãdum ꝙ ex lrã ſic p̄t argui. Turpitudo ꝓpria nañ ſua fcit
homiẽm miſerꝝ. ſed turpitudo eſt in inferẽte iniuriã ꝛ nõ in patiẽte. g̊ in/
ferens iniuriam eſt turpis ꝛ miſer. ꝛ ꝑ ꝯñs iniuria non eſt miſeria patien
tis ſed etiam inferentis.

P. Atqui nũc ait ꝯtra faciũt oratores
Pro his enim qui graue quid acerbũ
qꝫ ꝑpeſſi ſunt. miſerationem iudicum
excitare conãtur. cum magis admittẽ
tibus iuſtior miſeratio debeaꝉ: Quos
nõ ab iratis ſed a ꝓpicijs potius miſe/
rãtibꝫ qꝫ accuſatoribꝫ ad iudicium ve/
luti egros ad medicuꝫ duci oportebat
vt culpę morbos: ſupplicio reſecarent.
Quo pacto defenſorꝝ opera vel tota fri
geret vel ſi prodeſſe hõibꝫ mallet. in ac
cuſationis habitum verteretur. Ipſi
q̊qꝫ improbi ſi eis aliqua rimula ꝟtutẽ
relictã fas eēt aſpicere: viciorꝝ qꝫ ſordes
penarꝝ cruciatibꝫ ſe depiſoturos vide/
rẽt compenſatione adipiſcendę ꝓbita
tis nec hos cruciatus eſſe ducerent. de
fenſorumqꝫ operam repudiarent. ac ſe
totos accuſatoribꝫ iudicibuſqꝫ ꝑmit/

¶ Hic phĩa inue
hiꝉ ꝯtra oratores. ſcd̃o
ꝯcludit ex dictis ꝙ odi
um nõ hꝫ locũ apd̃ ſa/
piẽtes ibi. Quo fit Pri
mo inuehiꝉ ꝯtra orato
res q̇ īducũt iudices ad
miſerãdũ patiẽti iniuri
riã cũ tñ potius miſerã
dũ ſit paciẽti iniuriam
Dicit g̊ Et oratores. i.
cauſidici q̊ꝝ officiũ ē ꝑ
ſuadere iudici. iſti faci/
unt nũc ꝯtrariũ. qꝛ ipſi
conãtur excitare miſera
tioẽm iudicũ ꝓ eis q̇ ꝑ
peſſi ſuut graue ꝛ acer/
bũ q̇d. cũ magis iuſtioꝛ
miſeratio debeaꝉ admit
tẽtibꝫ. i. faciẽtibꝫ maluꝫ
q̊s iīuriãtes oportebat
duci ad iudicium velut
egrotos ad medicum.
non ab iratis accuſato
ribus ſed a ꝓpicijs mi
ſerantibꝫ vt reſecarent
morbos culpę ſupplici
o. i. pœna. Quo ſupple
ordine pacto. ſi homi/
nes mouerentur miſe/
ricordia erga facientes
iniuriam. opera. i. dili/
gentia defenſorꝝ. id eſt
defendere volentium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

terent.

ip ſos illa tota frigeret .i.ceſſaret vel ſi mallent prodeſſe hoibꝫ iniuriantibꝫ tunc defenſio eoꝝ ꝟteret in habitū accuſatio/nis.ita ꝙ ille qui fuit defenſor fieret accuſator Ipſi q̄z improbi ſi eis eēt/fas reſpicere ꝟtutem relictā aliq̄ rimula.i.cognitione.ip ſi viderent ſe de/poſituros ſordes vicioꝝ cruciatibꝫ pœnaꝝ ꝯpenſatione.i.cā adipiſcendę probitatis. Nec ipſi dicerent.i.reputarēt cruciatus ſed ipſi repudiarent .i.ſpernerent opam.i.diligentiam defenſoꝝ.⁊ ſe totos ꝯmitterent accu/ſatoribꝫ ⁊ iudicibꝫ. ❡ Notandū ꝙ mīa ⁊ miſeratio eſt ꝟtus ſm quā aliquis ꝯpatiꝛ alienę miſerię. Cui ergo ineſt maior miſeria ei debeꝛ ma/ior mīa.ſed declaratū eſt maiorē eſſe miſeriā inferentis iniuriā q̄̄ patien/tis.ḡͦ ad miſerādum eis.maxime debent induci iudices.cꝰ ꝯtrarium faci unt oratores.qꝛ inducunt iudices ad miſerandū patientibꝫ iniuriam.

❡ Notanduz ꝙ faciētes iniuriam accuſandi ſunt.nō ex ira ſed ex com/paſſione ⁊ mīa.vt pœnali remedio morbꝫ culpę eoꝝ auferaꝛ. Sicut eniz ęgris nō eſt inſultandū ſed potius ꝯdolendū.ſic ⁊ iſtis qui morbo vicioꝝ affecti ſunt ⁊ potius ſunt accuſandi q̄̄ defendēdi vt pœnali acerbitate eo rum malicia minuatur ❡ Itē ſi mali perpenderent ſordes viciorum et dignitates virtutū non reputarent cruciatus ſed ſe accuſatoribꝫ ⁊ iudi cibus voluntarie afferrent puniendos.

❡ Quo fit vt apud ſapientes nullus prorſus odio locus relinquaꝛ. Nā bonos q̇s niſi ſtultiſſimus oderit? malos ꝟo odiſſe rōne caret. Nā ſi vti corpꝫm lāguor.ita vicioſitas q̇dā eſt q̄ſi morbꝫ animoꝝ.cum egros corpe minime di/gnos odio.ſed potius miſeratiōe iudicemus.multomagis nō inſequēdi ſed miſerādi ſunt.q̇ꝝ mētes.omni languore atrotior.vrget improbitas.

❡ Hic phīa ex dictis concludit ꝙ odiū nō hꝫ locū apud ſapientes.et dicit. Quo fit.i.ex di/ctis ſequiꝛ vt apud ſa/pientes nullus locus re linq̄tur odio. Nam q̇s odit bonos niſi ſtultus malos vero odiſſe caret rōne.i.irrōnabile eſt. Nā ſicut languor ē mor bus corpoꝝ.ita viciuz eſt morbꝫ aīaꝝ. Cum ergo ęgros corpore mi/nime iudicaremus di/gnos odio.ſed potiꝰ mi ſeratione multomagis non ꝑſequēdi ſunt odio ſed potius miſerandi.quoꝝ mentes vrget improbitas id eſt malicia ex/iſtens atrotior id eſt crudelior omni languore corporali.

❡ Nota ꝙ ſapientes non debent odire malos. qꝛ dt Seneca ad Lucillium Hūc affectum ſapientes habeant aduerſus malos quē habꝫ medicus aduerſus ſuos egros q̇ eos nō odio ſed remedio ſtudet ꝯtrecta/re q̇ nec reliq̇as egroꝝ nec effuſa dedignaꝛ intueri.

❡ Seq̇tur metꝝ q̄rtum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Hic incipit q̃rtum metꝝ hꝰ q̃rti qđ dꝛ falleutiũ ab inuẽtore. Scõm dꝛ pẽtametꝝ ſiue elegiacũ. in q̊ phĩa exclamat ꝯtra homĩes qui bellicis motibꝫ ex odio ſemetipõs ad mortẽ deducũt dicẽs. Quid iuuat .i. q̃ vtilitas ẽ excitare tãtos motus ſcꝫ odij. ⁊ q̃d iuuat ſolicitare .i. ſolicite exq̃rere fatũ id eſt mortem ꝓpria manu. q. d. nulla ẽ vtilitas. eſt ãt rõ hec qꝛ ſi mortẽ petitis .i. deſideratis ſiue vrãm ſiue alioꝝ ꝓpinq̃t ſpõte ſna. nec remoratꝛ .i. retardat volucres .i. veloces eq̊s Mirãduꝫ eſt etꝭ ꝙ hoĩes q̊s leo. ſerpẽs. tigrꝭ vrſus aper. dẽte petũt .i. iuadũt ꝙ ij dẽ hoĩes petũt .i. iuadũt ſe enſe vt ſe mutuo interficiãt Et q̃rit phĩa. Nũ q̃d hoĩes mouẽt iniuſtas acies ⁊ fera bella. ⁊ volunt perire alterius telis .i. mutuis ſagittꝭ. iõ qꝛ mores eoꝝ diſtãt ⁊ diſſidẽt .i. diſcordant

Metꝝ q̃rtũ libri quarti

Quid tantos iuuat excitare motus
Et ꝓpria fatũ ſolicitare manu
Si mortẽ petitꝭ ꝓpinquat ipſa
Spõte ſua. volucrꝭs nec remoratꝛ eq̊s
Quos ſerpẽs leo tigris vrſus aper
Dẽte petũt. idẽ ſe tñ enſe petũt
An diſtãt qꝛ diſſidẽtq; mores.
Iniuſtas acies ⁊ fera bella mouẽt.
Alteriuſq; volunt perire telis?
Nõ ẽ iuſta ſatis ſeuicie rõ.
Vis aptã meritꝭ vicem referre
Dilige iure bonos ⁊ miſereſce malis

Certe iſta rõ ſeuicie nõ eſt ſatis iuſta. vis ergo referre .i. reportare aptam vicem id eſt viciſſitudinem meritis tam boni q̃ꝫ mali dilige bonos ⁊ miſereſce malis. Notãdũ ꝙ dꝛ mortẽ nõ retardare ſuos eq̊s ꝑ equos mortis intelligũtur ꝑtiales diſpõnes periodi ꝑ q̃s homo ad mortem tendit Quilibet eñ homo hꝫ certam ⁊ determiãtam periodum ſuę vitę. eo ꝙ formę oĩm reꝝ ſunt in terminis id eſt in copibꝫ cœleſtibꝫ ꝟtualiter vt ptꝫ. ij. de generatiõe. Notãdum ꝙ phĩa hic nõ excludit licentiam gerendi iuſtum bellum ſed iniuſtum. qꝛ dꝛ iniuſtas acies. bellum enim iuſtum ꝯceditur. ⁊ iõ geritꝛ vt aliquis nitens contra iuſticiam ad iuſticiã reducatur.

Proſa q̊nta libri quarti:

Iſta eſt q̊nta ꝓſa hꝰ q̃rti. qꝛ boetiꝰ ꝓus ꝯq̃rebatꝛ bonis mala ⁊ malis bõa ꝯtingere ꝓpter qđ etꝭ r̄putabat iſtarũ fortunarum vices ñ ex ordine diuinę prouidentię ſed ex caſu pro

Iam quę felicitas vel miſeria eſt in ꝓprijs meritis vniuſcuiuſq; miratur cur bonis mala. malis bona proueniant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

HIc ego video inq̄ꝫ que ſit vel
felicitas vel miſeria in ipſis ꝓ
boꝝ atqꝫ improboꝝ meritis ꝯſtituta.
Sed in hac ipſa fortuna populari nõ
nihil boni malive ineſſe ꝑpendo. Ne-
qꝫ enim ſapientum quiſq̄ꝫ exul inops ig
nominioſuſqꝫ eſſe malit potius q̄ꝫ pol
lens opibꝫ. hõre reuerẽdus. potẽtia va
lid⁹. in ſua ꝑmanẽs vrbe florere. Sic
enim clari⁹ teſtatiuſqꝫ ſapiẽ tractatur offi-
ciũ. cum in ꝯtingẽtes ꝑplos. regẽtium
quodãmodo btitudo transfunditur

venire. ideo phia ſup h̄
conſolatur Boetiũ aſſi-
gnando cãs q̄re bonis
mala ꝛ malis bona ꝯtin
gant. Et primo boeti⁹
exprimit ſuuꝫ dolorem
in hoc ꝙ vices fortuna
rum videntur ꝯfuſe ꝛ inor
dinate diſponi. ſcdo aſ
ſignat phia cãm huius
apparentie. tercio ipſuꝫ
conſolatur aſſignando
cauſas p̄dictoꝝ. Scda
ibi. Nec miꝝ. tercia ibi
Ita eſt inquit. Primo
boetius p̄mittit q̄dam
Scdo exp̄mit cãm ſui
doloris ibi. Cum p̄ſer
tim. Primo dicit. Ego vi
deo. i. intelligo hinc. i.
ex dictis q̄ foelicitas ſit
ꝯſtituta in meritis ꝓbo
rũ. ſ. deos fieri ꝛ q̄ ſit miſeria ꝯſtituta in meritis improboꝝ ſcꝫ trãſforma
ri in beluas. ſed ego perpendo. i. iudico non nihil. i. aliquid boni vel mali
eſſe in hac fortuna populari. i. proſperitate fortuita. Quod probat. Neqꝫ
enim quiſq̄ꝫ ſapiẽtum magis vult eſſe exul. inops ignominioſus. i. impha
mis potius q̄ꝫ pollens opibꝫ. q̄ꝫ reuerendus honore. valid⁹ potentia. ꝛ in
ſua vrbe ꝑmanens florere. Sic enim per hmõi bona fortune officium ſapi
entis tractatur clarius ꝛ teſtatius. i. cum maiori teſtimonio qꝛ talibꝫ plus
creditur cum btitudo regentiũ diffunditur. i. dilatatur in ꝑplos ꝯtingentes. i.
vicinos ¶ Nota ꝙ in bonis fortunis eſt aliq̄d boni. qꝛ per ipſa ſa-
piẽs expediti⁹ tractat officiũ gubernãdi ſubditos. Qui enim diuitijs po
tẽtia. ꝛ fama p̄cellunt alios. aptiores ſunt ad regendã rempublicam qꝛ
aptiores ſunt ad ſubueniendũ oppreſſis ꝛ ad dep̄mendũ malos ad ꝓte-
gendũ bonos. ad expugnandũ inimicos. ꝛ ita ſapienti q̄ tractat negociũ
reipublice neccãria eſt potẽtia ꝛ diuitiaꝝ abundantia. ſꝫ ſapienti q̄ vacat
ꝯtemplationi diuitie ſunt oneroſe. qꝛ nimiã inde gerit ſollicitudinẽ.

Cuꝫ p̄ſertim carcer lex ceteraqꝫ legaliũ
tormẽta penaꝝ. ꝑnicioſis potius ciui-
bꝫ ꝓpter quos etiam ꝯſtitute ſunt debe
antur. Cur hec igitur verſa vice mutẽ
tur ſceleꝝqꝫ ſupplicia bõs p̄mãt p̄mia ꝟtu
tũ mali rapiãt vehemẽter ammiror.

¶ Hic boetius exp̄mit
cãm ſui doloris ꝛ admi-
rationis dicẽs. Cũ lex
ꝛ carcer ꝛ cetera tormẽ
ta legaliũ poenaꝝ poti⁹
debeantur pernicioſis. i.
malis ciuibꝫ. ꝓpter q̄s
ꝯſtituta ſunt Ego ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Queqȝ tā iniuſte ꝯfuſiōis rō videat̄ ex
te ſcire deſidero Minus etem̄ mirarer
ſi miſceri oīa fortuitis caſibꝫ crederem
Nūc ſtuporē meū de⁹ rector exaggerat
qui cū ſepe bonis iocūda . malis aſpa .
ꝯtraqꝫ bōis dura tribuat . malis opta
ta ꝯcedat . niſi cā depħēdat̄ . q̄d eſt qđ a
fortuitis caſibꝫ differre videat̄ .

hementer admiror cur
hec tormenta viceuerſa
.i. ꝯtrario mō mutētur
ita vt ſupplicia ſcelerū
.i. maloꝝ ꝑmāt bonos
ꝛ mali rapiāt ꝑmia ꝟ/
tutū .i. ꝟtuoſoꝝ . ꝛ ego
deſidero o phia ſcire ex
te q̄ videat̄ eſſe rō .i. cau
ſa tam iniuſte ꝯfuſiōis
min⁹ em̄ mirarer ſi cre/
derem omnia miſceri fortuitis caſibꝫ . Nūc āt deus rector oim exaggerat
id eſt augmentat ſtuporem meū q̄ deus cū ſepe bōis iocūda malis aſpera
tribuat . ꝛ ecōtra .i. ꝑ ꝯtrariū bōis dura . malis optata ꝯcedat niſi depħē
datur .i. ꝯgnoſcatur cā huius . q̄d eſt qđ hoc videat̄ differre a fortuitis ca
ſibꝫ . q. d. nichil ❡ Nota q̄ tormēta legalia ſicut carcer . mēbrorum
mutilatio . flagellatio . ꝛ hmōi . ſunt inuēta ꝓpter malos . ꝛ iſta ſepius vi/
dentur infligi bonis . malis eua dētibꝫ . ſuꝑ hoc admiratur Boetius . cum
tn̄ deus debeat punire malos ꝛ remunerare bonos . ꝛ niſi huius rō cog
noſcatur quare hoc ꝯtingat nihil eſt q̄n talia videātur ꝯtingere a caſu
ꝛ a fortūa ꝛ nō ſubiacere regimini ꝓuidētie diuine qđ abſurdū eſt

❡ Hic phia aſſignat cām apparētie talis ꝯfuſiōis q2 ſic videt̄ eſſe
propter ignorātiā cauſe ꝛ dt̄ Nec mirꝝ ſi q̄d credat̄ ꝯfuſum ꝛ temerariū

P. Nec mirꝝ ſi q̄d ordis ignorata rōe:
temerariū ꝯfuſumqꝫ credat̄ . Sȝ tu q̄ꝫ
uis cām tāte diſpōnis ignores tn̄ qm̄
bonus mūdum rector temperat . recte
fieri cūcta ne dubites

.i. caſuale in iſtis inferi
oribꝫ ignorata rōne or
dinis diuine ꝓuidentie
ſed q̄ꝫuis tu ignores cāȝ
tāte diſpōnis diuine tn̄
qm̄ bon⁹ rector ſcȝ de⁹
temꝑat mūdū ſua boni
tate iō nō dubites cūc/
ta recte fieri.
❡ Notādū q̄ mirꝝ
eſt cuius cauſa neſcitur . pro tanto enim multi mirantur de eclipſi ſolis
quia cauſam ignorant . ꝛ quia Boetius ignorabat cauſam huius con
fuſionis quare bonis mala ꝛ malis bona contingant . ideo hoc ammira
batur ꝛ cauſa ammirationis eius fuit ignorantia diſpoſitionis . diuine
prouidentie .

❡ Sequitur metꝝ q̄ntū .

❡ Metrū q̄ntū li q̄rti.

❡ Iſtud eſt
metrum quintum hui⁹
quarti libri quod di:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Si q̇s arcturi ſidera neſcit
Propinq̄ ſummo cardine labi
Cur legat tardus plauſtra bootes
Margatq́ʒ ſeras ęquore flammas
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem ſtupebit ętheris alti
Palleant plenę cornua lunę
Infecta metis noctis opacę
Queq́ʒ fulgenti texerat ore
Confuſa phebe detegat aſtra.
Cõmouet gentes publicus error.
Laſſantq́ʒ crebris pulſibus era

cit alemanicū ab inuen
tore. dactylicū a pede p̄
dominante. tetrametꝝ
.i. quatuor pedū. hyp/
catalecticū. i. abundās
in vna ſyllaba In quo
metro phīa declarat q̄
modo ea quoꝝ cauſę nō
apparent vident mira
Scđo oñt quō cogni/
ta cā ceſſat ammiratio
ibi. Nemo miraꝛ flami
na. Primo oñt ꝙ ꝓpter
latentiā cauſaꝝ hoīes
miranꝛ. ⁊ includit de h̄
duo exempla. ꝑmum ē
de eo qđ accidit in ſtel/
lis iuxta polū ſeptētrio
nalem. qꝛ illę ſtellę cęte
ris ſtellis remotioribuſ
tardius mouenꝛ ⁊ tñ̄ve
locius oriunꝛ. Qui aūt
ignorat cām huius illi
videt hoc mirꝝ. Vñ dꝛ. Si quis neſcit ſidera arcturi id eſt maioris vrſę la
bi id eſt volui ꝓpinqua ſummo cardine id eſt cardini. ponēdo ablatiuum
pro datiuo caſu cā metri. i. polo ſeptētrionali ille ſtupebit. i. admirabitur
legem alti ętheris. i. firmamenti. Cur bootes. i. ſtella tardus legat. i. per
tranſeat plauſtra. i. ſtellas plauſtri ſcʒ maioris vrſę. ⁊ mergat ſeras flam
mas ęquore. loquēs more poetico qui ſequētes iudicium vulgi dicūt ſtel
las mergi in mari qñ occidunt. ⁊ dꝛ bootes mergere ſeras flāmas. i. lui a
ſua tarda qꝛ nunq̄ʒ ea mergit. ⁊ eſt modus loquendi. Id quod nunq̄ʒ fit
tarde fit. cum tñ bootes explicet ortus nimis celeres. eo ꝙ in ꝑncipio no
ctis nobis ſtatim apparet. Secunduʒ exemplū eſt de eclypſi lunę. quam
(neſcientes cauſam) adeo aliqui admirātur ꝙ putant eius eclypſim con/
tingere per incantationē. ⁊ volētes auxiliari lunę ⁊ impedire ne audiat in
cantationem cōcutiant oīa vaſa ęrea ⁊ ſonora tpe eclypſis. vñ dicit in lrā
Cornua plenę lunę palleant. qꝛ incipiēte eclypſi luna incipit apparere cor
niculata cornua infecta metis. i. terminis opacę noctis. i. vmbrę terrę Et
phœbe. i. luna cōfuſa priuatione luminis. detegat. i. apparere faciat aſtra
minora quę texerat. i. latere fecerat fulgenti ore. i. abundantia ſui fulgorꝭ
Tunc publicus error quo putatur luna incantari ꝯmouet gentes. ⁊ laſ
ſant. i. fatigant ęra. i. vaſa ęrea vel campanas crebris pulſibus
¶ Nota ꝙ arcturus dꝛ ab arctos qđ eſt vrſa q̄ eſt quoddā ſignū iuxta
polū ſeptentrionalem qđ nos vulgariter plauſtrū noīamus. ⁊ ſic accipit
beatꝰ Grego. ſuꝑ Iob dicēs. Arcturꝰ ſeptem ſtellis maxime lucet ſꝑ mo
ueꝛ ⁊ nunq̄ʒ mergiꝛ ¶ Notādū ꝙ ſtellę circa polū arcticū motę ſicut arctu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rus ⁊ alię ſtellę mouẽtur tardius aliȷ̃s ſtellis remotioꝛibꝫ a polo arctico. qꝛ miñoꝛem circulum ſuo motu deſcribũt ⁊ ſtellę remotioꝛes meioꝛem. vñ cũ ſtellę remotioꝛes in ęquali tp̃e ꝑtrãſeãt maioꝛẽ circulũ in q̃ ſtellę ꝓpin quoꝛes miñoꝛem qꝛ ãbo circũuoluũt ſemel in die natali ptꝫ ꝑ diffinitioẽm velocitatis ⁊ tarditatis ꝙ ſtellę ꝓpinquoꝛes polo tardius mouẽtur ⁊ r̃mo tioꝛes velotius Jllud eñ mouetur tarde qd̓ in equali tp̃e ꝑtrãſit minus ſpacium Et illud mouetur velociter qd̓ in equali tp̃e ꝑtrãſit maius ſpa cium. ❡ Notãdum ꝙ luna recipit lumẽ ſuũ a ſole. ſi ḡ corpus opa cum interponitur impediẽs ne lumẽ ſolis ꝑueniat ad lunã vel in toto vł in ꝑte. neccẽ eſt lumen lune deficere vel in toto vel in ꝑte. ⁊ hoc eſt lunam eclipſari.

❡ Hic oñt ph̄ia ꝙ ꝯgnita cã ceſſat admiratio dicẽs. Nemo miratꝛ flamina coꝛi talis venti tundere. i. ꝑcutere litus fremẽti fluctu ſcꝫ maris

Nemo miratur flamina coꝛi
Litus fremẽti tũdere fluctu
Nec niuis duram frigoꝛe molem.
Feruẽte phębi ſoluier ęſtu
Hic eñ cauſas cernere ꝓmptũ eſt
Jllic latentes pectoꝛa turbãt
Cũctaqꝫ rara prouehit ętas
Stupetqꝫ ſubitiſ mobile vulgus
Cedat inſcitię nubilus erroꝛ.
Ceſſent profecto mira videri

⁊ h̄ d̄t pro tãto qꝛ vẽto flãte aqua maris cedit ⁊ ad litus reſiſtẽs reper cutitur. nec etiã aliquis miratur molem. i. mag nitudiẽm niuis frigoꝛe duram. i. ꝯgelatã ſolui/ er. i. ſolui Et hic eſt pa ragoge. i. additio ſyllabe ad finẽ dictionis ꝓpter neccitatem metri. ḡ poñit ſoluier ꝓ ſolui. feruente ęſtu phœbi. i. ſolis Hic eñ. i. in iſtis exemplis ꝓmptũ eſt cernere cãs q̃ re vẽtus impellit mare quare ſol liquefacit ni uem. ſed illic id ẽ prioꝛi bꝫ exemplis latẽtes cauſę turbãt pectoꝛa ſuꝓple ꝑ admiratioẽm ⁊ mobile vulgus ſtupet. i. miratur ſubitis. i. de ſubitaneis euẽtibꝫ. ⁊ ſtupet cuncta q̃ ꝓuehit. i. ꝓducit rara ętas. i. q̃ raro eueniũt. ſed ſi vis caſſare admiratio nem nubilus erroꝛ inſcitię. i. ignoꝛãtię cãꝝ cedat. i. recedat ⁊ accedat noti cia cauſaꝝ profecto. i. ꝓcerto tũc ceſſant videri mira q̃ ꝑus ſtãte ignoꝛan tia videbãtur mira. ❡ Nota ꝙ ſacerdotes in egypto ꝓpter admira ri inceperũt philoſophari. vidẽtes eñ eclipſes ſolis ⁊ lunę ⁊ ignoꝛãtes cau ſas mirabãtur. cãs eaꝝ inquirẽtes quibꝫ inuẽtis habuerũt ſciãm eaꝝ eclip ſium. eo ꝙ ſcire eſt cauſam rei cognoſcere. cognita ergo cauſa cognoſcitꝛ res. ⁊ ꝑ ꝯñs ceſſat admiratio.

❡ Hic incipit ſexta proſa huiꝰ q̃rti in q̃ ph̄ia conſolando Boetiũ aſſignat cauſas p̄di

❡ Proſa ſexta libri q̃rti

Narrat qd̓ ſit inter prouidẽtiã dei ⁊

inter id qd̾ a veteribꝰ fatū appellabat̾

ITa eſt inqꝫ. Sꝫ cum tui muneris ſit latētium reꝝ cās euoluere. velataſqꝫ caligine explicare rōes q̄ſo vti hinc decernas. ⁊ qm̄ hoc me miraculū maxime ꝑturbat. ediſſeras. P.

Tum illa pauliſꝑ arridēs. ad rem me īquit oīm q̄ſitu maximā vocas cui vix exhauſti quicqꝫ ſatis ſit. Talis nāꝫ materia ē vt vna dubitatione ſucciſa. īnumerabiles aliē velut hydrē capita ſuccreſcant. nec vllus fuerit modꝰ: niſi qs eas viuaciſſimo mentis igne coerceat In hac em̄ de ꝓuidentiē ſimplicitate. de fati ſerie. de repētinis caſibꝰ. de cognitione ac ꝑdeſtinatione diuina. de arbitrij libertate querí ſolet. Que quanti oneris ſint ipſe perpendis

croꝝ que videt̾ mira in diuina gubernatione ꝓpter ignorātiam cauſe ⁊ primo Boetius petit ſibi explicari iſtas cās. ⁊ phia tāgit difficultatē explicatōis eaꝝ. ſcd̾o promittit ſe velle aſſig̃re cās. ⁊ tercio eas aſſignat. ſcd̾a ibi. Sed qm̄ tercia ibi. Oīm q̄natio

Primo Boetius ꝯcedit qd̾ dictum eſt de admiratione hoīm ꝓpter ignorātiam cauſaꝝ dicens. Ita eſt inqꝫ Tūc petit explicari cauſas admirationis eoꝝ q̄ cō tingunt in diuina ꝓuidentia ⁊ diſpōne dicens O phia cum euoluere .i. elucidare cās latentium reꝝ ſit tui muneris .i. tue gratie ⁊ explicare rōnes velatas caligine .i. rōnes obſcuras ⁊ difficiles. Queſo vt hinc .i. de iſta difficultate diſcernas .i. iudices ⁊ ediſſeras .i. diſputes qm̄ h̄ miraculum maxime me perturbat quare malis bona ⁊ bonis mala eueniāt. ⁊ phia pauliſꝑ arridens Boetio inquit ad rem maximū oīm queſitu .i. ad maximam queſtionē vocas .i. incitas me cui vix quicqꝫ exhauſti ſatis eſt .i. ad quam exhauriendam ⁊ ſoluēdaꝫ vix aliquid ſufficit. Talis nancꝫ eſt materia quam petis declarari. vt vna dubitatione ſucciſa .i. ſoluta. innumerabiles aliē ſuccreſcant velut capita hydrē. quoꝝ vno ablato tria ſuccreſcebāt. nec fuerit modꝰ .i. terminꝰ dubitationū niſi quis eas coerceat viuaciſſimo igne .i. ardētī inueſtigatione mētis. In hac em̄ materia q̄ri ſolet de prouidētie ſimplicitate. de ſerie fati. de repētinis caſibꝰ. de ꝑdeſtinatione dina. de libertate arbitrij .q̄ oīa q̄nti oneris .i. difficultatis ſint ad determinādū tu ipſe ꝑpendis

¶ Nota ꝙ ſapiētis eſt ſcire oīa vt pꝫ ex prohemio methaphiſ. ⁊ cū ſcire ſit ꝑ cām ꝑmo poſterioꝝ Sapientꝫ ē euoluere cās reꝝ latētium. Jd̾o di

cit Boetius ad phiam. Cui muneris eſt euoluere cãs.
¶ Nota ꝙ dt phiãm pauliſꝑ ſibi arriſiſſe. ꝑ hoc phia innuit morē
⁊ habitū ſapiētum ꝗ audita ſimplicitate imperitoꝝ arridēt eis ꝯgratulã
do ꝙ ipſi cum auiditate ſapiam querunt ¶ Nota ſm fabulas hydra
fuit ſerpēs in lerna pla de hñs plura capita quoꝝ vno ſucciſo tria excre
ſcebant. quē cū Hercules ſagittis interficere non poſſet greco igne ipſuꝫ
conſumpſit

Sed qm̄ hec q̄ꝫ te noſſe q̄dam medici
ne tue portio ē. quanq̄ꝫ anguſto limite
tpis ſepti. tn̄ aliquid deliberare cona//
bimur. Q ſi te muſici carmis oblecta//
mēta delectant. hanc opꝫ pauliſꝑ diffe
ras voluptatē. dū nexas ſibi ordine cō
texo rōes. B. Ut libet inq̄ꝫ. P. Tunc
velut ab alio orſa ꝑncipio ita diſſeruit

¶ Hic phia ꝓmittit vel
le aſſignare cãs dicens.
Qm̄ hec noſſe te eſt q̄dã
porcio. i. ꝑs tue medici
ne quãq̄ꝫ ſimus ſepti. i.
concluſi. anguſto. i. bre
ui limite tpis. tn̄ aliq̄d
deliberare conabimur.
ſed ſi te delectant oble/
ctamenta. i. ſuauitates
muſici carminis. i. me/
tri. opꝫ ꝙ differas pau
liſper. i. modicum hãc
voluptatem donec con
texo. i. formabo rōnes ſibi nexas. i. ꝯiunctas ordine. dt Boetius. vt libet
inq̄ꝫ. i. tibi placet tunc ipſa phia orſa. i. incipiens loqui velut ab alio prin
cipio ita diſſeruit. i. diſputauit ¶ Notãdum per hoc ꝙ dt. nos ſep/
ti anguſto limite tpis innuit phia pn̄tem materiã adeo eſſe difficilē ꝙ to/
tum tps pn̄tis vite (quod breue eſt) vix ſufficit ad ꝓdicta plenarie declarã
da ¶ Nota dicit phiam orſam fuiſſe ab alio principio. nam illa que
phia prius probauit deducunt ex hoc principio ꝙ deus eſt perfectū bonū
⁊ vltimus finis oim. que ãt nunc vult demōſtrare deducūtur ex hoc prin
cipio ꝙ deus eſt principium effectiuū omniū vt patebit.

¶ Omniū generatio reꝝ cunctuſ
q̄ꝫ mutabilium naturaꝝ progreſſus. ⁊
quicquid aliquo mouetur modo cau//
ſas ordinem. formas ex diuine mentis
ſtabilitate ſortitur. Hec in ſue ſimpli//
citatis arce ꝯpoſita. multiplicem rebꝯ
gerendis in modū ſtatuit. Qui modꝰ
cū in ipſa diuine intelligētie puritate con

¶ Hic phia proſeq̄tur
intētum volēs aſſigna
re cãs quare bonis ma
la ⁊ malis bona contin
gant. ⁊ ꝑmo declarat q̄
dam ad ſuam determi/
tionem neceſſaria. ſecū
do ponit ſuã determia/
tionem. ſcda ibi. Que
ꝓo inq̄es. Primo phia
determiat de ꝓuidētia
diuina ⁊ de fato. ſecun
do oñdit que ſint ea q̄
fato diſponunt. ſecūda

ſpicit. ꝓuidentia noīatur. Cum vero ad ea que mouet atq; diſponit. refert. fatū a veteribus appellatum eſt

ibi. Ea ſeries. Primo oñdit quid noīetur diuina prouidentia. ⁊ q̄d fatum. ſcdo tāgit drām inter ea aſſignando definitiones vtriuſq;. tercio ponit diuerſas opiniones circa fatū. q̄rto infert quādam ↄcluſionē circa fatū ⁊ ꝓuidētiam. ſcda ibi. Que liz diuerſa. tercia ibi. Siue igit q̄rta ibi. Quo fit. Primo dt. Gnatio oīm reꝝ cunctuſq; ꝓgreſſus naturaꝝ mutabilium. ⁊ quicq̄d alio mō mouet illud ſortitur cās gnationis ⁊ mutationis. ⁊ ordinē gnationis ⁊ mutationis. ⁊ formas q̄b; gnat vel mouet ſubſtantiales vel accñtales. oīa iſta ſortit ex ſtabilitate diuine mentꝫ Hec eīn mens diuina ↄpoſita. i. ſtabilita in arce. i. in altitudine ſue ſimplicitatis ſtatuit reb; gerēdis. i. fiendis multiplicē modū. q̄ modus cum ↄſpicit. i. ↄſiderat in ipſa puritate diuine intelligentie. i. ſm eſſe qd̄ hꝫ in intellectu diuino. noīatur ꝓuidentia. Cuz vero iſte modus refert ad ea q̄ mouet ⁊ diſponit a veterib;. i. ab ātiquis fatum appellatū ē ❡ Nota ꝙ oīa a primo ſunt mutabilia. aliq̄ mouētur ſm ſbām vt gnabilia ⁊ corruptibilia quātum ad illa dt. Oīm gnatio reꝝ. Alia āt ſunt mutabilia ſm locum ⁊ nō ſm ſbām. vt corpora cœleſtia. quātum ad illa dt. Cunctuſq; mutabiliū naturaꝝ ꝓgreſſus. Alia mutabilia ſunt ſolū ſm opationē. ſ. ſm intelligere. non ſm ſbām nec ſm vbi ꝓprie. ſicut intelligētie. q̄ntum ad illas dt. Et quicq̄d aliquo mouet mō. Aliter exponit ꝙ in reb; mutabilib; triplex eſt diſpō. vna eſt q̄ tranſeunt de non eē ad eſſe ꝑ gnationem. quātum ad hoc dt. Oīm gnatio reꝝ. Aut res permanent in exñtia per aliquod tp̄s poſtq̄ gnate ſunt. quātum ad illas dt. Cunctuſq; mutabilium naturaꝝ ꝓgreſſus. Aut res ꝓcedunt de eſſe ad nō eſſe ꝑ corruptionē. quātum ad illas dt. Et quicquid aliq̄ mouet mō ❡ Nota ꝙ quidam dicūt fatum eſſe quādam diſpōem derelictā in reb; inferiorib; ex actione corpoꝝ cœleſtiū ſm quā inferiora nccitantur ⁊ ↄſtringunt ad immobiles effectus. ⁊ ſic beatus Grego. in omelia epyphanie improbat fatum dicēs. Abſit a fideliū cordib; vt fatum aliq̄d eſſe dicamus ſupple neceſſitans inferiora. q: ſic oīa venirent ex nccitate. Alio mō accipit fatuz pro diſpōne reꝝ ſm quam res depēdent ex diuina voluntate ⁊ ptāte. ⁊ ſic fatum ↄceditur aliquid eſſe. Eſt g̊ prouidentia diuina ordinatio ſiue diſpoſitio exñs in mente diuina qua cūcta inferiora ſunt prouiſa ſm ſtatū ſue nature. Fatum āt eſt diſpō diuina exñs in reb; mobilib; qua ſingula ſuis annectūtur ordinib; vt magis patebit.

Que diuerſa eſſe facile liq̄bit: ſi q̄s vtriuſq; vim mēte ↄſpexerit. Nā ꝓuidētia ē ipſa illa diuina rō. in ſummo oīm ꝓncipe ↄſtituta. q̄ cūcta diſponit Fatū ve

❡ Hic ponit drām inter ꝓuidentiā ⁊ fatuz ⁊ aſſignādo definitiones vtriuſq; Scdo oñdit ꝙ vnū eoꝝ dependet ex altero. ibi. Que licz diuerſa. Prio dt. Que duo

ro inherēs reb⁹ mobilib⁹ diſpō. ꝑ quā ꝓuidentia ſuis q̄ꝗ nectit ordinib⁹. Prouidētia nāq cūcta pariter q̄uis diuerſa. q̄uis infinita ꝯplectit̄. Fatuꝫ ꝟo ſingula digerit ī motū. locꝫ formis ac tꝑib⁹ diſtributa. vt hęc tꝑalis ordis explicatio. in diuinę mētis adunata ꝓſpectu ꝓuidentia ſit. Eadem ꝟo adunatio digeſta atq explicata temporibus fatum vocetur.

ſcꝫ fatuꝫ ⁊ ꝓuidentiam diuinam liquebit. i. patebit eſſe diuerſa ſi quiſ mēte ꝯſpexerit. i. ꝯſiderauerit vtriuſq vim. i. naturam ⁊ eēntiam. ⁊ diffiniēs ꝓuidētiā dr̄ Prouidētia eſt ipſa. diuina rō q̄ eſt in ſummo ꝑncipe oīm reꝝ ꝯſtituta. q̄ ſcꝫ rō cuncta diſponit. Tūc diffiniens fatū dr̄ Fatum eſt diſpō inherens reb⁹ mobilib⁹. i. tēporalib⁹ ꝑ quā diſpōeꝫ prouidentia nectit q̄ꝗ ſuis ordinib⁹.

¶ Tunc declarat
iſtas diffinitioēs ex ꝓprietatib⁹ vtriuſq intendens ꝙ ꝓuidētia complec
titur omnia ſimul. ſed manifeſtum eſt ꝙ omnia nuſq̄ ſunt ſimul niſi in
mente diuina. ergo oportet ꝙ ꝓuidentia ſit rō exiſtens in mente diuina.
Ad fatum ꝟo ſpectat vt ea quę fato ſubduntur diſtribuātur ꝑ tempora
⁊ loca. ita ꝙ ordo fatalis quandam ſucceſſioēm temporalem importet.
talis autem ſucceſſio non eſt niſi in ipſis rebus mobilib⁹. quare oportet
ꝙ fatum ſit in reb⁹ mobilib⁹. Vñ dr̄ in lrā. Prouidentia nāq cūcta cō
plectitur pariter q̄uis diuerſa ⁊ infinita. Fatum ꝟo diuidit ſingl'a di/
ſtributa in motu. locis. formis. temporib⁹. ita ſcꝫ vt hęc temporalis ex/
plicatio q̄ ad fatum ꝑtinet adunata in ꝓſpectu diuinę mentis ſit proui
dentia. Eadem ꝟo adunatio diuiſa ⁊ explicata temporib⁹ q̄ ſucceſſioēm
importāt vocetur fatum ¶ Nota ꝙ q̄r ꝑus dixit ꝙ diffinitio reꝝ faci
endaꝝ vt eſt in intellectu diuino dr̄ ꝓuidētia. vt autem refert̄ ad res mo
biles dr̄ fatum. Poſſet alicui videri ꝙ fatum ⁊ ꝓuidentia ſignificarēt eā
dem rem ſub diuerſis rōnib⁹ iō phia hoc excludēs oñt ea realiter diſtigui
ponēs diffinitioēm vtriuſq. ¶ Nota ꝙ ꝯgnitio dei habet ſe ad
res ſicut ꝯgnitio artificis ad artificiata. ſicut ergo omnia artificiata ſub
dūtur ordini ⁊ rōni artis. ſic neccē eſt oīs res ſubdi rōni ⁊ ordini diuinę
ꝓuidentię. ꝓpter qđ oñt ꝙ ꝓuidētia eſt diuina rō q̄ cūcta diſponit
¶ Nota ꝙ diſpō q̄ ponit̄ in diffinitiōe fati accipitur pro ordine.
⁊ dr̄ ille ordo inherēs reb⁹ mobilib⁹ ad drām ordinis q̄ eſt in ipſa rōne
diuina quem iam vocamus ꝓuidentiam ſm quem ordiēm ꝓuidentia di
uina annectit q̄ꝗ ſuis ordinib⁹. ſcꝫ vt illa eueniāt illo tempore. ⁊ alia ali
o tempore. hec prius. illa poſterius.

Quę licet diuerſa ſint. alteꝝ tñ pēdet ex altero Ordo nāq fatalis: ex ꝓuidētię

¶ Hic oñt ꝙ lꝫ fatū ⁊ ꝓuidētia differant tñ vnū depēdet ex alto

ſimplicitate ꝓcedit. Sicut eī artifex faciēdę rei formā mente ꝑcipiens. mouet opis effectū ⁊ qđ ſimplr̄ pn̄tarieqꝫ proſpexerat ꝑ tꝑales ordines ducit: ita d̄s ꝓuidētia q̄dē ſingulariter ſtabiliťqꝫ faciēda diſponit. Fato vero hęc ipſa quę diſpoſuit multipliciter ac tēporaliter adminiſtrat

dicēs. Quę licet ſint diuerſa. tn̄ alteꝝ depēdet ab altero. ſ. fatū dependet ex ꝓuidētia. nā ordo fatalis ꝓcedit ex ſimplicitate ꝓuidētię ſicut declarat in ſiľi dicēs. Sicut em̄ artifex puta edificator formā faciendę rei ſicut domus mēte ꝑcipiens. i. ꝓſpiciens mouet. i. ꝓducit effectū operis. ⁊ qđ ſimpliciter et p̄ſentarie ꝓſpexerat mēte. ſ. formā domꝰ cū ſuis ꝑtibꝰ. ſimul ducit ꝑ tꝑales ordines ſupple ad effectū p̄mo fundamētum. poſtea parietes. vltimo tectū. Ita d̄us ꝓuidētia ſua ſingulariter. i. ſimplr̄ ⁊ ſtabiliť diſponit oīa faciēda. ſed fata. i. ꝑ fatū ea q̄ diſpoſuit tꝑaliter āminiſtrat ¶ Nota ꝙ prouidentia diuina hꝫ eſſe in p̄ma cā. fatum v̄o in rebꝰ cauſatis. Itē prouidētia diuina hꝫ motū vnicū qꝛ eſt in vno ſimplici. ſ. in mēte diuina. fatum āt hꝫ motū pluralitatis qꝛ in pluribꝰ cauſatꝭ hꝫ eſſe Itē fatū depēdet a ꝓuidentia diuina ſicut effectꝰ a ſua cā. ſꝫ non econuerſo. Sicut em̄ forma rei artificialis depēdet a forma p̄exn̄te in mente artificis. ⁊ non econuerſo. ſic fatū dependet a ꝓuidentia diuina non āt econuerſo

¶ Siue igitur famulātibꝰ q̄buſdā ꝓuidētię diuinis ſpiritibꝰ fatum exerceť ſeu aīa. ſeu tota inſeruiēte natura. ſeu cęleſtibꝰ ſideꝝ motibꝰ. ſeu angelica v̄tute. ſeu dęmonū varia ſolertia. ſeu aliq̄bꝰ hoꝝ. ſeu omībꝰ fatalis ſeries texiť. illud certe manifeſtū eſt. immobilē ſimplicēqꝫ gerendaꝝ formā reꝝ eſſe prouidentiā. Fatū vero eoꝝ q̄ diuina ſimplicitas gerēda diſpoſuit mobilē nexum atqꝫ ordinem tꝑalem

¶ Hic ponit diuerſas opiniones circa fatū ⁊ d̄t. Siue fatū exerceať quibuſdā diuinis ſpiritibꝰ famulātibꝰ diuinę prouidētię. ſiue exerceatur aīa ſiue tota natura inſeruiente. ſiue exerceať motibꝰ corpoꝝ cœleſtiū. ſiue angelica v̄tute. ſiue dęmonū ſolertia ſiue aliquibꝰ hoꝝ vel ōnibꝰ. hoc eſt incertum. tn̄ iſtud eſt certū prouidentiā diuinā eſſe imobilē ⁊ ſimplicē formaꝫ reꝝ gerendaꝝ. i. fiendarū. Sed fatū eſſe mobile nexū. i. diſpōnem ⁊ ordinēꝫ tꝑalē eoꝝ q̄ diuina ſimplicitas diſpoſuit gerēda. i. ꝓducenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Notādum ꝙ fatū eſt tēpalis diſpō rerꝫ īnexū ea q̄ ꝓuiſa ſunt a deo ꝓducūtur ad effectū mediātibꝫ cauſis ſecūdis amminiſtrantibꝫ. de q̄bꝫ cauſis diuerſe fuerūt opinioēs. q̄s Boetius tāgit in lrā. ſed nullam earꝫ affirmat Nā de numero ātiq̄rꝫ q̄dā dicebāt fatū exerceri mediātibus diuinis ſpiritibꝫ deo famulātibꝫ. Aliȷ̄ dicebāt ipm̄ exerceri ab aīa mūdana. ſicut platōici qd̄ aliȷ̄ exponūt de aīa humana. q2 ꝑ ipam tāq̄ꝫ ꝑ cām ſcd̄am exercētur actus liberi arbitriȷ̄ q̄ ſub ꝓuidētia cadūt Aliȷ̄ dixerūt fatum exerceri tota natura inſeruiēte intelligētes ꝑ totā naturā ꝯplexionem oīm elemētorꝫ. Aliȷ̄ dicūt fatū exerceri motibꝫ corꝑm cœleſtiū. ſicꝫ aſtrologi Aliȷ̄ ꝙ ꝑ variā ſolertiā demonū. ꝛ dicūtur demoēs in ꝓpoſito ſpūs habitātes circa humectā ꝑtē aeris ſm̄ doctriām quorūdā plotōicorū q̄ dicūtur cacodemoēs. i. malum ſcientes. Aliȷ̄ dicunt fatum exerceri anglica ꝟtute Ubi notādum ꝙ in pͥma opiniōe fatū dr̄ exerceri mediantibꝫ ſpiritibꝫ deo famulātibꝫ qd̄ eſt intelligendum de ſpiritibꝫ omnia diſponētibꝫ ſed immobiliter ꝑmanētibꝫ. ꝙ āt dr̄ in q̄nta opiniōe fatū exerceri ꝟtute āgelica intelligēdum eſt de āgelis ſiue ſpiritibꝫ applicantibꝫ ſe diuerſis locis miſſis in miſteriū Angelus em̄ nūcius interꝑtat̄. ꝛ eſt nomen officiȷ̄ nō nature ſm̄ beatū Gregorium.

¶ Hic infert quandam ꝯcluſioēm circa fatum ꝛ prouidētiam. ſcd̄o declarat eā in exemplo ibi Nam vt orbium

Quo fit vt omnia q̄ fato ſubſunt. ꝓuidētię quoqꝫ ſubiecta ſint. cui ipm̄ etiā ſubiacet fatum Quędā ꝟo q̄ ſub ꝓuidētia locata ſunt fati ſeriem ſuperēt. Ea ꝟo ſunt quę primę ꝓpinqua diuinitati ſtabiliter fixa. fatalis ordinem mobilitatis excedunt.

Primo dt. ex quo dictū eſt fatum dependere a prouidētia dina. Quo fit. i. ex q̄ ſequit̄ vt ōnia q̄ ſubſunt fato etꝫ prouidētię ſint ſubiecta. Cui etiam prouidentię ipm̄ fatum ſubiacet ſꝫ nō ecōuerſo. q2 q̄dam q̄ locata ſunt ſub ꝓuidentia ſuꝑant ſeriem fati. ſcꝫ ea q̄ immediate per deū āmiſtrāt̄ ſicut creatio rerum ꝛ glorificatio creaturarum rōnalium. ea ꝟo q̄ ſunt ꝓpinqua pͥmę diuitati immobilia hęc excedūt ordiēm fatalis mutabilitatis. ¶ Notādū ꝙ fatū depēdet a ꝓuidētia ſicut effectꝰ a ſua cā necē eſt illa q̄ depēdēt a fato etiam a prouidētia depēdere. n̄ āt ecōuerſo. q2 effectus nō adequat̄ ſuę cāę ꝓuidētia āt ad dinū intellectū ſpectat. fatū ꝟo ad ea q̄ in creaturꝫ gerūt̄.

Nam vt orbiū circa eūdē cardiēm ſeſe ꝟtentiū. q̄ eſt intimus. ad ſimplicitatem medietatis accedit. ceterorūqꝫ ex

¶ Hic decl̄at illā ꝯcluſionē ꝑ exēplū oñs quō q̄dā ſubiacēt fato magis q̄dā minꝰ. ꝛ q̄dā totalr̄. excedūt fatum. ſcd̄o ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tra locatoꝝ veluti cardo quidam circa quē verſenꝛ. exiſtit. Extimus vero maioꝛi ambitu rotatus. q̄nto a puncti media indiuiduitate diſcedit: tanto amplioꝛibus ſpacijs explicaꝛ. Siquid vero illi ſe medio ꝯnectat ꝛ ſociet. in ſimplicitatē cogitur. diffundiqꝫ ac diffluere ceſſat. Simili rōne quod longius a pꝛima mente diſcedit: maioꝛibꝫ fati nexibus implicaꝛ. Ac tanto aliquid fato liberꝝ eſt. quanto illū reꝝ cardinem vicinius petit. Quod ſi ſupernę mentis hęſerit firmitati: motu carens fati quoqꝫ ſupergreditur neceſſitatem.

dictis concludit habitudinem fati ad ꝓuidētiam per quędam ſiꝉia ſibi. Igitur vti eſt. Dicit pꝛimo. Nam ſicut oꝛbiū .i. circuloꝝ vertentium .i. mouentium ſe circa eundem cardinez .i. axem. ille qui eſt vicinioꝛ .i. proximioꝛ axi accedit ad ſimplicitatem mediocritatis .i. axis vꝉ centri. qꝛ tardioꝛi motu moueꝛ. ꝛ ideo magis accedit ad immobilitatē axis. ꝛ iſte circulꝰ reſpectu exterioꝛis hꝫ ſe ad modū cētri circa qꝺ exterioꝛ ꝯuſatur. vn̄ ſubdit ꝙ eſt veluti quidam cardo .i. centꝝ cęteroꝛuz oꝛbiū extra locatoꝛum. circa quez ꝯuſantur. Sicut mediolus in rota adheret axi. ꝛ eſt ſicut cardo quidā circa quē voluunꝛ canti ꝛ radij Extimus vero .i. vltimus oꝛbis exterioꝛ rotatus .i. motus maioꝛi ambitu. tanto explicaꝛ amplioꝛibꝫ ſpacijs/ quanto diſcedit a media indiuiduitate puncti .i. centri. Si qꝺ vero illi medio ſe ꝯnectat illud colligiꝛ in ſimplicitatē .i. immutabilitatē axis. ꝛ ceſſat diffundi ꝛ diffluere ꝑ magnū ſpacium. Siꝉr illud quod longius a pͥma mente diſcedit ſicut creaturę coꝛruptibiles maioꝛibꝫ nexibꝫ fati implicanꝛ. ꝛ tanto magis aliq̄d eſt liberꝝ a fato q̄nto vicinius petit .i. accedit illū cardinem reꝝ ſcꝫ deum. qꝺ ſi firmitati ſuꝑnę mentis adhęſerit ſuꝑgreditur nccitatē fati. ❡ Notādum q̄nto magis entia ſunt ꝓpinqua pꝛimo cauſato minus ſunt mutabilia. qꝺ declarat phīa exemplo diuerſoꝝ circuloꝝ ab eodem centro ductoꝝ in quibꝫ circulus remotioꝛ a centro eſt maioꝛ ꝛ velocius moueꝛ qꝛ maius ſpaciū ꝑtranſit in ęquali tꝑe Qui āt eſt vicinioꝛ cētro minoꝛ ē ꝛ tardius moueꝛ minus ſpaciū ꝑtranſeundo. circuli vero medij medio mō ſe hn̄t. ꝛ eſt optima ꝯparatio centri circuli ad creatoꝛē. Sicut em̄ centꝝ eſt indiuiſibile ꝛ ab ipſo poſſent plures circuli ꝓcedere Ita creatoꝛ vnus ꝛ indiuiſibilis exn̄s infinita creat ꝛ gubernat

❡ Hic phīa ꝯcludit habitudinē fati ad prouidentiā diuā ꝑ q̄dam

Igiꝛ vti eſt ad intellēctū rōcinatio. ad id qꝺ ē: id qꝺ gigniꝛ. ad ęternitatem tē

pꝰ.ad pũctũ mediũ circulꝰ.ita ẽ fati ſe ries mobilis.ad ꝓuidẽtię ſtabilem ſim plicitatem.

ſimilia ⁊ ꝺt. Series fa ti ita eſt .i. ita ſe hẽt ad ſtabilitatẽ ſimplicez di uinę ꝓuidẽtię.ſicȝ rõci natio ſe hȝ ad intellcm̃

¶ Ubi ſciẽdum ꝙ illud qꝺ intellectꝰ ſimplici ꝟitate intelligit rõ cinatio ꝑ mo dũ diſcurſus ⁊ ſucceſſime appreħẽdit Etiam fatũ ſe hȝ ad prouidẽtiã ſicut illud qꝺ gignit̃ hȝ ſe ad illud qꝺ eſt Ubi ſciẽdum ꝙ illꝺ qꝺ gignit̃ eſt in quadã fluxibilitate ⁊ motu.qꝺ ꝟo actu eſt genitũ.eſt in quadã ꝑmanẽtia.Etiã hȝ ſe fatũ ad ꝓuidẽtiã ſicȝ tꝑs ad ęternitatem.

¶ Ubi ſciẽdum ꝙ in tꝑe eſt ſucceſſio ꝑtiũ tꝑis pñtis. p̃teriti ⁊ fu turi.ęternitas aũt eſt ſine ſucceſſiõe tota ſimul exñs.Itȝ fatũ hȝ ſe ad pro uidẽtiam ſicut circulus ad mediũ pũctum Ubi ſciẽdum ꝙ circulus di ſtenditur ⁊ ꝑ ꝑtes diuiditur mobilis exñs.pũctũ aũt eſt immobile ⁊ indi uiſibile qꝛ ex p̃mo euclidis pũctũ eſt cuius ꝑs nõ eſt.

¶ Hic phĩa oñt q̃ ſꝫ illa q̃ fato diſponũtur.ſcꝺo ꝯcludit ꝙ illa q̃ intellectui ꝯfuſa videt̃ in diuina gubernatiõe ſunt rõnabiliter ordiã ta.ibi.Quo fit. Prio

Ea ſeries cęlũ ac ſidera mouet.elemen ta in ſe inuicem temperat ⁊ alterna cõ mutatiõe tranſformat. Eadẽ naſcẽtia occidẽtia ꝗ omnia ꝑ ſimiles fętuũ ſe minũꝗ renouat progreſſus. Hęc actꝰ etiã fortunaſꝗ hoĩm indiſſolubili cau ſaꝝ ꝯnexione ꝯſtringit.q̃ cũ ab ĩmobil ꝓuidẽtię ꝓficiſcãtur exordijs:ipãs q̃ꝗ ĩmutabiles eſſe neccẽ eſt Ita em̃ res op tĩe regũt̃ ſi manẽs in diuĩa mẽte ſimpli citas ĩdecliãbilẽ cãꝝ ordiẽm promat.

Hic vero ordo.res mutabiles ⁊ alio quin temere fluituras ꝓpria ĩcõmuta bilitate coerceat.

dicit. Ea ſeries fati de qua dictũ ẽ mouet cœ lum ⁊ ſidera.temperat elementa in ſe inuicem ne totaliter ſe corrũpãt ⁊ trãſformat ipſa alter na ꝯmutatione ita ꝙ ex aqua fiat aer ⁊ econuer ſo.⁊ eadẽ ſeries fati re nouat õnia naſcẽtia ⁊ occidẽtia.i.moriẽtia ꝑ ſilẽs ꝓgreſſus fœtuũ q̊ ad animalia.⁊ ſeminũ quo ad vegitabilia.⁊ fa tũ etȝ ꝯſtringit indiſſo lubili ꝯnexiõe cãꝝ actꝰ .i.oꝑatiões ⁊ fortuãs hoim q̃ om̃s res cũ pro ficiſcãtur .i. procedant ab exordijs diuine ꝓui dẽtię neccẽ eſt eas ẽẽ im mutabiles Ita em̃ res optiẽ gerũtur.i.regũt̃ ſi ſimplicitas manẽs in di uina mẽte promat.i.explicet indecliãbilẽ.i.imutabilẽ ordiẽm cãꝝ Hic ãt ordo diuię ꝓuidẽtię coerceat ꝓpria ĩmutabilitate res mutabiles ⁊ alioq̃n temere.i.caſualiter fluituras. ¶ Nota ꝙ fatũ ꝯſiderat̃ dupliciter.

vno mō vt ē in cauſis ſcđis q̄ꝝ ordo ⁊ diſpō ðr fatum ē mobile ⁊ res fato ſubiacētes ſunt mobiles. Alio mō ꝯſideratˀ fatum ƀm ꝙ depēdet a ꝓuidē tia diuina q̄ omnino immobilis ē. ⁊ ſic fatū ſortitˀ immobilitatē. ⁊ ſic etiā res fatales vt ſic ƀm ſbām ſunt immobiles ¶ Nota ꝙ ſi aliq̄s poſſet declinare ab ordine ꝓuidētię. tunc ꝓuidētia diuina deficeret a ſuo defectu ⁊ hoc redundaret in impotētiam regētis. Et ſi dicis. ſi oīa ſubiacēt ꝓui/ dētię diuinę ergo oīa eueniunt ex nccitate. Dicēdum ꝙ nō. q2 deus ꝓuidet res ſicut ſunt futurę. quędam prouidet nccārio euenire ⁊ quędā ꝯtingēter Et de hoc videbitˀ magis in quinto huius

Quo fit vt tāetſi nobˀ hūc ordinē mīme ꝯſiderare valētibꝰ. ꝯfuſa oīa ꝑturbata ꝙ videantˀ. nihilominus tn̄ suᵘ modᵘ ad bonū dirigens cūcta diſponat. Nihil eſt eiˀ qđ mali cā nec ab ipſis q̄đ ē improbis fiat. quos (vt vberrime demrā tum ē) bonū q̄rentes prauᵘ error auer/ tit. nedū ordo de ſummo boni cardine ꝓficiſcēs a ſuo quoq̄ꝫ deflectat exordio

¶ Hic phia oñt ꝙ ea q̄ apparent in rebꝰ ꝯfu ſa in diuina gubernati one ſunt ordinata dicēs Quo fit. i. ex h̄ ꝙ diuia prouidētia ineuitabilē ordinē rebꝰ ꝯſtituit. ſeq̄ tur vt etſi nobis minīe valētibꝰ ꝯſiderare hūc ordinē reꝝ videantˀ no/ bis oīa ꝯfuſa ⁊ ꝑturba ta. nihilominᵘ tn̄ modᵘ ſuus. i. ordo ꝓprius di/ uinę ꝓuidētię diſponit cūcta dirigēs ea ad bo nū. nihil ei eſt qđ cā mali fiat nec etiā ab ipſis improbis q̄s bonuꝫ q̄rētes prauus error auertit vt ſ̄pus demrātum ē nedū. i. multo minus ordo fatalˀ proficiſcēs de cardine ſummi boni. i. ab ipſo deo deflectitˀ a ſuo exordio. i. a deo q̄ eſt finis ⁊ ꝑncipium oīm ¶ Notādum ꝙ ðt malos nihil face re cā mali cuius oppoſitū pꝫ. multi ei mali ſeipſos interimūt. Dicēdum ꝙ nullus opator reſpiciēs ad malū q2 oīa appetunt. Si āt q̄s malū opatˀ hoc ꝯtingit ſub phantaſia mali. Nam aliq̄s in mag̃ anxietate exñs ęſti/ mat eſſe bonū fugere anxietatē. ⁊ nihil aliud ipſe ꝯſiderās ſequitˀ hāc ęſti mationē ſeipſum interficiēs. ⁊ talis priuās ſe bono ducitˀ fantaſia boni q2 pro tunc putat bonū eſſe effugere anxietatē priuatione vitę

Quę vero inq̄es p̄t vlla iniq̄or eſſe ꝯfu ſio: q̄ꝫ vt bonis tum aduerſa tum ꝓſpa malis etiā tū optata. tum odioſa ꝯtin gant? Num igitˀ ea mentis integritate hoīes degūt vt q̄s probos imꝓbos ve

¶ Hic phia ſoluit q̄ſti onem quare bona ma/ lis ⁊ mala bonis ꝯtin/ gant. ⁊ primo oſtendit hoc in generali. ſcđo ma gis in ſpeciali ibi Sed ſi aliquis Primo aſſigt̄ cām ꝑdicti accidentis. ex đfectuoſo iudicio ho

ceſuerint. eos quoq; vti exiſtimãt eſſe
necce ſit? Atq̃ in hoc hoim iudicia de//
pugnãt. vt q̊s alij p̃mio. alij ſupplicio.
dignos arbitrãtur. Sz ꝯcedamus vt
aliq̃s poſſit bonos maloſq; diſcernere
Num igitur poterit intueri illã itimã
temperiem (velut in corporibꝫ dici ſo//
let) animorum.

minũ. ſcdo ex ꝯtrarijs
iudicio dei ⁊ hoim. ibi.
Nã vt pauca. pmo ſcit
qd dictũ eſt. ſcdo decla
rat ꝑ ſe ſile. ibi Nõ em̃
diſſimile Prio dt. o bo
eti tu inq̃s q̃ pt eſſe vl
la iniq̃or confuſio q̃z vt
bõis aliq̃n ꝓſpa aliq̃n
aduerſa eueniãt cũ ſem
ꝑ bonis deberẽt ꝓſpe/
ra euenire. ⁊ malis per
ꝯtrariũ aliq̃n ꝯtingũt
optata. aliq̃n odioſa.
cũ ſemꝑ malis deberẽt odioſa euenire. Dicit phia. Nũquid homĩes de/
gñt. i. viuũt ea integritate. i. integro iudicio mẽtis vt necce ſit eos eſſe pro
bos vel imꝓbos q̊s ipſi ceſuerint. i. iudicauerint eſſe tales. Atq̃ ꝓ certo
in hoc depugnant. i. ꝯtrariãtur iudicia hoim. vt q̊s alij p̃mio alij arbi/
trẽtur dignos ſupplicio. Sed ꝯceda⁹ vt aliq̃s poſſit diſcernere it̃ bõs ⁊
malos. Nũq̃d ipſe poterit intueri illam intimã temperiem. i. interiorem
ꝯditionem ⁊ qualitatem animoꝝ veluti ſolet dici in corꝑibꝫ. q. d. ego lo/
quor de animis ſm ꝙ homĩes ꝯſueuerũt loq̃ de corꝑibꝫ.

¶ Nota ꝙ ꝓpter defectuoſum iudiciũ ꝯtingit ꝙ iudicant eos eſſe
bonos q̃ mali ſunt. ⁊ ecõuerſo Si ergo iudicãt malos eſſe bonos. ⁊ ſi illis
eueniãt mala. putãt bonis euenire mala. ⁊ ſi bonis q̊s iudicãt malos eue
niãt bona. putãt malis euenire bõa. Et iõ etiã ſepe putãt bonos deprimi
cum mali deꝓmũtur iudicãtes malos eſſe bonos. ⁊ putant malos extolli
cũ bõi extollũtur. q: iudicãt bonos eſſe malos

Nõ em̃ diſſimile ẽ miraculũ neſcienti
cur ſanis corꝑibꝫ his q̃de dulcia ill' ꝟo
amara ꝯueniãt. Cur egri etiã q̃dã leui//
bus. q̃dam ꝟo acribꝫ adiuuãtur. At h̃
medicus qui ſanitatis ipſius atq; egri
tudinis modum tꝑamentumq; dinoſ//
cit. minime mirat̃. Quid ꝟo aliud aĩoꝝ
ſalus videt̃ ẽe q̃z ꝓbitas? Quid egritu

¶ Hic phia decla
rat ſe ꝑ ſmile dicens.
Iſtud miraculum non
eſt diſſimile ymo valde
ſimile ad ꝓpoſitum Ne
ſcienti alicui cur ſanis
corꝑibꝫ his ꝯueniant
dulcia his amara. eti/
am neſcienti alicui cur
q̃dam egri adiuuantur
leuibꝫ q̃dam acerbis. li
cet hoc videatur miruz
neſcienti. tamen medi/
c⁹ de h̃ ñ mirat̃ q̃ ꝯg̃ſcit
modũ ⁊ tꝑamẽtũ ſani/
tatis ⁊ egritudinis. ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

do ꝙ̃ vicia? Quis āt alius vel ſeruatoꝛ bonoꝝ vel maloꝝ ꝺ̕pulſoꝛ. ꝙ̃ rectoꝛ ac medicatoꝛ mentiū deꝰ? Qui cū ex alta prouidētię ſpecula reſpicit. q̄d vnicui/ꝙ̃ ꝯueniat agnoſcit. Et qꝺ̕ ꝯuenire nouit. accōmodat. Hinc iā fit illud fata/lis oꝛdinis inſigne miracnlū. cū a ſciē te gerit̃. qꝺ̕ ſtupeant ignoꝛātes

ſiliꝛ licet hō ignoret . q̄d ꝯueniat bonis ⁊ malis tñ deus qui ē̄ ſcrutatoꝛ coꝛdiū iſta cognoſcit vi dens ꝙ bonis aliq̄n ꝯue niunt aduerſa. malis q̄n ꝙ̃ proſpera. ideo ſic eis diſtribuit. ⁊ h̄ eſt quod ſubdit applicādo ſilitu dinē ad aiꝫ dicēs. q̄d ei aliud iudicat̃ eſſe ſalus aioꝝ ꝙ̃ probitas. q̄d a liud eſt ęgritudo aioꝝ. ꝙ̃ viciū. ⁊ quis alius ꝯſer uatoꝛ ē̄ bonoꝝ ⁊ depul ſoꝛ maloꝝ ꝙ̃ deus rectoꝛ ⁊ medicatoꝛ mētium. Qui cum reſpicit ex alta ſpecula prouidētię. ipſe cognoſcit quid vnicuiꝙ̃ ꝯueniat. ⁊ qꝺ̕ agnouit cō uenire hoc accōmodat. hinc. i. ex hoc quod dictū eſt fit inſigne miraculuꝫ oꝛdinis fatalis. i. fit illud qꝺ̕ admirātur hoies in oꝛdine fatali cum a deo illud gerit̃. i. fit qꝺ̕ ignoꝛantes ſtupeāt. i. admirant̃ ¶ Nota ꝙ eſt bo/na ꝯparatio ſanitatis ⁊ ęgritudinis coꝛpoꝛalis ad medicū ⁊ probitatis ⁊ vicij aioꝝ ad deū. ſicut em̄ medicus cognoſcēs cāſ ſanitatis ⁊ ęgritudinis ſcit quid ꝯueniat ſano ⁊ ęgro alijs ignoꝛātibꝫ ⁊ mirantibꝫ. ſic deꝰ ꝯgno/ſcens q̄litatem aioꝝ ſcit q̄d bonis ꝯueniat ⁊ quid malis. ⁊ vnicuiꝙ̃ ſibi ꝯueniens tribuit. q̄nꝙ̃ malis proſpera bonis aduerſa. de q̄ ſtupēt igno/rantes ¶ Nota ꝙ ſpecula ꝺ̕ꝛ locus altus aptus ad circūſpiciēdum. ⁊ qꝛ deus per prouidētiam oīa circūſpicit. ideo ſimilitudinarie ipſa ꝓuiden tia ꝺ̕ꝛ ſpecula. ¶ Nota ꝙ qꝛ hoies ignoꝛant q̄ ſunt boni vel mali. ig noꝛāt etiam q̄d vnicuiꝙ̃ ꝯueniat. ideo aliq̄ creduntur ꝯuenire bonis q̄ tñ ſm̄ iudiciū dei eis non ꝯueniunt. ⁊ ideo hoies mirant̃ q̄re deus eis nō at tribuat q̄ vident̃ eis attribuēda. Jꝺ̕o ꝺ̕t phia ex dictis ꝯtingit hoc mira culū ꝙ ignoꝛantes ſtupent q̄ fiunt a deo ſciente.

Nam vt pauca q̄ rō valet huāna de di uina ꝓfunditate ꝑſtringā. De hoc quē tu iuſtiſſimū ⁊ equi ſeruatiſſimū putaſ oīa ſciēti ꝓuidētię diuerſū videt̃. Et vi ctricē q̄dem cām dijs victā vero catho ni placuiſſe: familiaris nr̄ Lucanus

¶ Hic phia oñt ꝙ bo nis mala ⁊ bona malis ꝯtingunt ex ꝯtrario iu dicio dei ⁊ hoim dicens Ut ego pauca ꝑſtrin/gam q̄ humana rō va/let accipere de diuina ꝓ funditate illꝺ̕ ſupple de clarabo. O Boeti de hoc ſupple hoie quem tu putas eē̄ iuſtiſſimū ⁊ ſeruatiſſimuꝫ ęqui. i. ęq̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

admonuit. Hic igiť ꝗcꝗd citra ſpē videas geri. rebꝫ ꝗdem rectꝰ ordo ē. opinioni ꝟo tue ꝑuerſa ꝯfuſio.

tatis diuerſum videtur .i. aliter videť ꝓuidētie ſcienti oīa. i. deo. qđ cōfirmat auctoritate Lucani q̄ deſcribēs belluz inter Pompeyum ⁊ Juliū ceſarem cū q̄rereť ab eo cuius cā eſſet iuſtior dixit. victrix cādijs placuit. ſed victa Cathoni. vn̄ dt victricem cām ſcꝫ Julij ceſaris placuiſſe dijs. victā ꝟo cām ſcꝫ Pōpei placuiſſe Cathōi admonuit Lucanus noſter familiaris Ex q̊ ꝯcludit. Ea q̄ ꝯtra ſpem hominū veniūt eſſe ꝯfuſioēm in opiniōe hoim. nō tn̄ in re. dicēs. ꝗcꝗd igiť videas geri. i. fieri vel euenire ꝯtra ſpem hoīs cām ignorātis. id in rebꝫ ē rectus ordo ſed opinioni tue eſt ꝑuerſa ꝯfuſio.

¶ Nota ¶ Catho vticēſis ꝓpter ſuā ſapiām ⁊ ꝟtutem maxime auctoritatis fuerat in ꝓplo Cum āt Julius pugnaret ꝯtra Pompeium Catho iudicauit Pompeiū eſſe iuſtū. ⁊ attribuit ſibi cām victricez Alij āt iudicabāt Juliū eſſe iuſtū attribuētes ſibi cām victricem. ex quo ptꝫ ꝙ de eodem ꝯtrario mō iudicabāt dij ⁊ homiēs ſapientes qui Cathoēm ſequebantur.

¶ Hic phīa aſſignat cās ſpeciales q̄re bōis ⁊ malis indifferenter eueniūt nūc ꝓſꝑa nūc aduerſa. ſcđo excuſat ſe de ampliori ꝑtractatione hmōi cauſaꝝ. ſcđa ibi Neqꝫ em̄ fas. Primo declarat intētū ſuū de bonis ſcđo de malis ibi. Nā id q̊ꝫ Prio aſſignat cāz q̄re aliqͣbꝫ bōis ñ eueniūt mala. ſcđo q̄re aliqͣñ eis ꝯtingāt mala. ibi Alijs mixta. ꝓmo oñt q̄re bōis ñ ꝯtingāt mala ſcđo q̄re ꝯtingāt eis qñ ꝙ bōa ibi Fit āt. Prio aſſignat duas cās q̄re bōis ñ eueniāt mala. ſcđa ibi Eſt aliꝰ. Pria cā eſt infirmitas animi alicuius bōi cui ſi aduenire aduerſitas ipe deteriareť vn̄ dt in lrā.

¶ Sed ſit aliq̄s ita bn̄ moratꝰ. vt de eo diuinū iudiciū pariť huānum ꝙ ꝯſentiat. ſꝫ ē animi viribꝫ infirmus. Cui ſi q̄d adueniat aduerſi. deſinet co lere forſitā inocētiā. ꝑ quā nō potuit retinere fortuām. Parcit itaqꝫ ſapiēs diſpēſatio ei: quē deteriorem facere poſſit aduerſitas. ne cui non conuenit laborare patiatur.

Sꝫ ſit. i. pōamꝰ ꝙ aliq̄ſ ſit ita bn̄ morigeratꝰ ꝙ diuinū ⁊ huānū iudiciū ꝯſentiat de eo. forſan ipe ē īfirmꝰ viribꝫ ai ñ potēs reſiſtere aduerſitatibꝫ. Cui ſi adueniat q̄d id ē aliq̄d aduerſi forſitan deſineret colere innocētiā. i. exercere ꝟtutem ꝑ quā ñ potuit retinere fortuām. qꝛ īputabit ſue innotētie ꝙ ꝓſꝑitas ſua receſſit quēadmodum legitur de Job cui vxor ſua improꝑabat dicēs Adhuc ꝑmanēs i ſimplicitate tua bn̄dic do ⁊ morere. ꝑcit itaqꝫ illi ſapiēs diſpēſatio. i. ꝓuidētia dei quē aduerſitas poſſꝫ facere deteriorē ne patiať eum la/

laborare aduerſitate cui nõ ꝯueniat ¶. Nota ꝙ quidã boni ſunt ita imbecilles ai ꝙ ex modica tẽtatione aduerſitatꝫ mutarent᷑. qđ videns deꝰ parcit ipſis ne eos aduerſitate deijciat Vñ Apoſtolus. Fidelis deus qui nõ patitur vos tẽtari vltra id quod poteſtis.

Eſt alius cunctis ꝟtutibꝫ abſolutꝰ ſanctuſqꝫ ac deo proximus. hunc ꝯtingi quibuſlibet aduerſis nefas ꝓuidentia iudicat. adeo vt ne corporeis quidẽ morbis agitari ſinat. Nam vt quidam me quoqꝫ excellentior ait. Viri ſancti corpꝰ edificauerunt virtutes

¶ Hic aſſignat aliam cãm q̃re quibuſdã bonis ñ aduenĩat mala dicẽs Eſt aliꝰ hõ abſolutꝰ .i. ꝑfectus cunctis ꝟtutibꝫ ꝛ ſcũs ꝛ proximꝰ deo hunc hoiem cõtingi .i. tangi aliquibꝫ aduerſ prouidẽtia diuina iudicat nefas. adeo .i. intm̃ vt nec ſinat ipſum agitari morbis corporeis qđ ꝯfirmat auctoritate cuiuſdam phi dicẽs Nam vt ait quidam phs excellentior me. cuius auctoritatem ponit in greco quę tm̃ ſonat in latino. Corpus viri ſacri edificauerũt ꝟtutes ſupple ꝓſeruando ipſum ab aduerſis ¶ Notãdũ ꝙ ſcđa cã quare aliquibꝫ nõ aduenĩũt aduerſa ẽ excellẽs ſcitas ipſoꝝ. ſicut ei deꝰ excellẽter malos non tm̃ punit in futuro. ſꝫ etiam in pñti/ ſic aliqͦs excellenter bonos non tm̃ p̃miat in futuro ſꝫ etiam in pñti ab aduerſitate cuſtodit ¶ Nota quare phia dicat Quidã excellẽtior me ducit. cũ nullus ſit excellẽtior phia. Dicendum ꝙ lrã ſic debet exponi. Nam quidam phũs excellentior alijs philoſophis me .i. per phiam dixit. viri ſancti corpꝰ edificauerunt. ꝛc̃.

Fit aũt ſępe vti bonis ſumma rerꝝ regenda deferat᷑. vt exuberans retundat᷑ improbitas. Alijs mixta quędã pro animoꝝ qualitate diſtribuit. Quoſdã remordet ne lõga fęlicitate luxurient Alios duris agitari. vt ꝟtutes animi patientię vſu atqꝫ exercitatõe ꝯfirmet. Alij plus eq̄ metuunt qđ ferre pñt. Alij plꝰ equo deſpiciunt qđ ferre non pñt Hos

¶ Hic oñt quare bõis ſępe ꝯtingãt bona dicẽs Fit aũt .i. ꝯtingit ſępe vt ſumma rerꝝ regenda .i. principatus regẽdi res deferat᷑ .i. ꝯcedat᷑ probis non tm̃ ꝓpter vtilitatem bonoꝝ hoim. ſed vt improbitas exuberans .i. abundans maloꝝ retũdatur .i. ꝯpeſcat᷑ vel reprimatur. Tunc aſſignat cãm quare bonis aliqñ contingãt mala dicens Alijs .i. bonis đs diſtribuit q̃dam mixta .i. nũc bona nũc mala pro q̃li

in experimẽtum ſui triſtib⁊ ducit. Nõ nulli venerãdũ ſeculi nomẽ gloſe p̃cio mortis emerũt Quidã ſupplicijs inex// pugnabiles exemplũ ceteris p̃tulerũt inuictã malis eſſe v̾tutẽ. Que ꝙ recte atꝗ diſpoſite ⁊ ex eoꝝ bõ q̇b⁊ accedere videtur: fiãt. nulla dubitatio ẽ

tate animoꝝ quoſdam eĩ bonos deus remor det aduerſitatib⁊ ne lux uriẽt. i. ſupbiãt lõga foe licitate. i. pſpitate Ali/ os bonos patitur agita ri. i. vexari duris. i. ad/ uerſitatib⁊ vt v̾tutes a nimi ipſoꝝ ꝯfirmet vſu ⁊ exercitatiõe pa ciẽtie vt ptꝫ in Job. Alij pl⁹ equo metuũt qð bñ fer re pñt. ſicut Thomas formidauit ingreſſum Indie dicens Dñe mitte me q̃ vis p̃ter ad indos. Alij plus eq̃ deſpiciũt qð ferre nõ pñt q2 quaſi preſumendo deſpiciunt temtationes quas tamen ferre nõ pñt vt ſanctus Petrus q̇ dixit Et ſi o portuerit me mori tecũ nõ te negabo. q̇ ad ꝯ̄atioẽm ⁊ accuſatioẽm ãcille chriſtũ negauit. Hos vtroſꝗ deus ducit. i. temptat triſtib⁊. i. aduerſitati b⁊ in experimẽtum ſui. i. in recognitioẽm ſui vt ſciãt q̇d poſſint ⁊ q̇d non poſſint. ⁊ nõnulli. i. aliqui emerũt p̃cio mortis venerãdum nomẽ ſeculi ſicut martires Quidam inexpugnabiles ſupplicijs p̃tulerũt ceteris exẽ/ plum v̾tutem eſſe inuictam a malis. q̃ oĩa ꝙ recte ⁊ diſpoſite fiãt ex eoꝝ bono q̇b⁊ accedere vidẽtur nulla eſt dubitatio.

¶ Notãdum ꝙ q̇dam plus timẽt ꝙ timere deberẽt aliquã aduer/ ſitatem. de q̇b⁊ dr̄ in pſalmo. Trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. Talib⁊ deus immittit aduerſitates q̇b⁊ reſiſtũt vt ꝯgnoſcant ſe grã dei poſſe reſiſtere ei qð timebãt Alij ãt p̃ſumẽtes de ꝓprijs virib⁊ deſpiciũt temptatioẽs quaſi potẽtes reſiſtere eis. illis deus temptatioẽs immittit ⁊ ꝑmittit eos ſuccũbere vt ꝯg̊ſcãt ꝙ fragilis ſit huãna nat̃a ſine diuina gratia.

¶ Hic aſſignat cãs quare malis qñꝗ bõa qñꝗ mala ꝯtingant.

Nã illð q̇ꝗ ꝙ im̷pbis nũc triſtia. nũc optata ꝓueniũt ex eiſdẽ ducit̃ cauſis. ac de triſtib⁊ quidem nẽo mirat̃ ꝙ eos male meritos oĩs exiſtimãt. Quorũ q̇dem ſupplicia tum ceteros ab ſceleri// b⁊ deterrent. tum ipſos quib⁊ inuehun tur. emendant.

Et p̃mo oñt quar̃ mal̃ ꝯtigũt mala. ſcðo q̃re bõ ibi Leta v̾o Primo dr̄ Ex eiſdem cauſ̃ du citur. i. probatur ꝙ imp bis nũc proueniũt tri/ ſtia. nũc optata. ſed de triſtibus q̃ malis eue/ niũt nemo miratur q2 oĩs exiſtimant eos. ſ. malos eſſe meritos. id eſt dignos malo quorũ malorum ſupplicia ce/ teros deterrent id eſt terrore retrahunt a ſceleribus ⁊ ipſos malos emendant quib⁊ inuehunt̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ſupplicia ¶ Notanduʒ ꝙ philoſophia innuit tres cās quare mał̄ eueniunt mala. Prima eſt qꝛ oēs hoīes eſtimant eos dignos malo. ſcđa qꝛ ꝑ ſupplicia maloruʒ alij malo retrahūtur. tercia cauſa eſt quia mali ſupplicijs emendantur.

¶ Leta vero magnū bonis argumētū loquuntur Quid de hmōi fęlicitate debeant iudicare quam famulari ſępe improbis cernant. In qua re illud etiam diſpenſari credo. ꝙ eſt forſitan alicui⁹ pręceps atq; importuna natura. vt cū in ſcelera. potius exacerbare poſſit rei familiaris inopia. huius morbo: prouidentia collatę pecunię reme/detur. Hic fedatam probris ɔſcientiā ſpectans. ⁊ ſecū fortunā ſuam ɔparās (forſitan pertimeſcit) ne cuius ei iucūdus vſus eſt. ſit triſtis amiſſio. Mu/tabit igit̃ mores. ac dū fortunā metuit amittere. neq̃ciam derelinq̄t. Alios in cladem meritā ꝓcipitauit indigne acta fęlicitas. Quibuſdam ꝑmiſſum puni/endi ius. vt exercitium bonis ⁊ malis eſſet cauſa ſupplicij

¶ Hic aſſignat cās q̄/re malis bona eueniāt Scđo ſoluit tacitā obiectionē. ibi. Nam vt ꝓbis. Primo đt Lęta ꝓſo .i. proſpera quę mał̄ eueniunt loquūtur .i. indicant bonis magnum argumētū q̄d iudicare debent de hmōi fœlicitate quam ſępe cernūt famulari improbis. hn̄t eniʒ probi ex h̄ certiſſimum argumētum ꝙ illa non eſt vera fœlicitas q̄ malis aduenit ſʒ fl̄ā decoeptio. Tunc aſſiḡt ꝓmā cām quare deus malis ɔcedit bona ⁊ proſpa ꝙ q̄dem mali ꝑ proſpa ꝓſeruant̃ a peioribꝫ ſcęleribꝫ ne fiant fures ł̄ raptores. ⁊ đt. In q̄ re ꝙ malis eueniūt proſpa illud credo diſpēſari .i. diſpēſatione ordinari ꝙ forſitan natura alicui⁹ mali eſt tam ꝓ̄ceps ad malum ⁊ importuna vt inopia rei familiaris id id eſt paupertas poſſit eum exacerbare id eſt ꝓuocare ad ſcęlera ſcʒ ad furtum vel ad rapinaʒ. cuius morbo diuina ꝓuidentia medetur remedio collatę pecunię. Tunc aſſignat ſecūdam cau/ſam talem ꝙ ideo malis eueniūt proſpera. vt proſperitate emēdent vitam quaſi timentes ne ꝓpter maliciam amittāt proſperitatem. Vn̄ đt hic .i. aliq̄s malus ſpectās .i. ɔſiderās ɔſciam ſuā fœdatam ꝓbꝛis .i. maculataʒ vicijs. ⁊ ipſe ɔparās ſecū fortunā .i. ꝓſꝑitatem ſuam forſitan ꝑtimeſcit vt cuius rei ſcʒ proſꝑitatis iucūdus eſt ei vſus. illi⁹ fiat triſtis amiſſio. vt dū

metuit amittere fortunã derelinq̄t nequiciã. Tunc ponit terciã cãm di. Alijs malis aduenit ꝓſperitas vt icidãt i maiorẽ miſeriã aduerſitatis qꝛ ſicut dictum fuit. ij. li. pſa. iiij. In oi aduerſitate fortunę infœliciſſimũ genus infortunij eſt fuiſſe fœlicẽ. vñ dt in lrã. ꝙ fœlicitas indigne aucta. Alia lrã hꝫ acta. i. inducta alios malos ꝓcipitat in meritã cladem. i. miſeriã Et addit ꝙ quibuſdã malis ꝑmiſſum ẽ. i. ↄceſſum ius puniẽdi. i. ptãs vt ſint bonis cã exercitu in virtutibꝫ ꝛ pacia. ꝛ malis ſint cã ſupplicij

Nota ꝙ fœlicitas q̊ſdam ꝓcipitat in cladem aduerſitatꝫ. vñ Samarieñ. ꝓmouꝫ iiuſtos fortũa volubiles vt q̊s Scãdere ꝓcipites fecit. ad ima rotet Nam grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauiꝰ pulſat alta cyꝑſſus humũ Nota ꝙ boni ꝑ aduerſitates in virtutibꝫ ꝛ pacia exercent. vñ idem pauper henricus. Aſpera ferre decet maturãt aſpera mẽtem. Et bñ matura plenius vua ſapit. Per nimios ęſtus gelidas tranſitur ad vndas. Sicq̧ per oꝓpoſitum dulcia quęrit homo

Nã vt probis atq̧ improbis nullũ fedꝰ eſt ita ipſi inter ſe improbi neq̄unt ↄuenire. Quidni: cũ a ſemetipſis diſcerpẽtibꝫ ↄſciam vicijs qui cq̧ diſſentiãt faciantq̧ ſepe quę cum geſſerint nõ fuiſſe gerenda decernant

Hic ſoluit q̄ndã obiectionẽ. ſcdo infert q̄ndam ↄcluſionẽ. ibi. Ex quo ſepe. Primo dt. Aliquis diceret. dixiſti ꝙ malis eſt cõceſſium ius puniẽdi vt ſint cã ſupplicij alijs malis. ħ non videt verꝫ qꝛ malus nõ punit malũ cum ſint ſimiles. hoc ſoluit phĩa dicens. Sicut probis ꝛ improbis nullũ eſt fœdus. i. ↄcordia qꝛ ſꝑ inuicem ↄtrariantur. Ita ipſi improbi neq̄unt inter ſe ↄuenire. Quidni. i. quare non eſſet ita. cum q̄qꝫ. i. quilibet mali diſſentiant a ſemetipſis. vicijs diſcerpẽtibꝫ. i. diſtrahẽtibꝫ ↄſciam ipſoꝝ ꝛ ſepe mali faciant q̄ cum geſſerint. i. fecerint decernant. i. iudicẽt non fuiſſe gerẽda. i. faciẽda Nota ꝙ intm̃ aliq̄s ẽ bonꝰ inq̄ꝫtum ſeruat ordinẽ in vltimũ finem q̄ finis eſt ſummũ bonũ. ꝛ qꝛ illum finem ꝛ ordinẽ omnes boni ſeruant. ideo omnes boni in eo ꝙ boni ſunt inuicem ↄcordant. mali autem quia hunc finem nõ obſeruant ꝛ a ſemetipſis diſcordant mutuo ſibi concordare non poſſunt.

Ex q̊ ſepe ſumma illa ꝓuidentia ꝓtulit inſigne miraculũ. vt malos mali bonos facerent. Nam dum iniqua ſibi a peſſimis quidam perpeti videtur. noxioꝝ odio flagrantes, ad virtutis fru

Hic infert q̄ndã cõcluſionẽ di. Ex quo mali puniunt malos ex ħ diuina ꝓuidentia ꝓtulit inſigne miraculũ ſcꝫ vt mali facerẽt malos bõs qđ declarat. Nam dum quidã mali videntur ꝑpeti iniqua a peſſi

mis ipſi flagrātes.i.ardentes odio noxioꝝ.i.damnoꝛuꝫ ſuoꝝ rediere ad frugem ꝟtutis.i.ad vtilitatē dum tales ſtupēt ſe eſſe diſſimiles illꝭ malis quos oderāt. et addit ꝙ ſola diuina vis talis ē cui mala ſint bona.i.cedunt in bonū ſicut cū malꝰ facit malū bonū.vñ ſubdit Cum ds̄ vtendo ꝯpetēter magis elicit effectū alicuiꝰ boni. Oꝛdo ei fatalꝭ cūcta ꝯplectiꝛ vt qđ diſceſſcrit ab aſſignata rōne oꝛdinis.ſ.mali.relabaꝛ in aliū oꝛdinem ſcilicet

gem rediere dū ſe eis diſſimiles ſtudēt eſſe q̄s oderant. Sola eſt ei diuina vis cui mala q̄ꝫ bona ſint. cū eis ꝯpetenter vtendo: alicuiꝰ boni elicit effectū. Oꝛdo enī q̄dam cuncta ꝯplectiꝛ. vt qđ ab aſſignata oꝛdinis rōne diſceſſerit. hoc licet in aliū tñ oꝛdinē relabaꝛ. ne q̄d in regno ꝓuidentię liceat temeritati. Foꝛtiſſimus in mundo deus ōnia regit ad bonum atq̄ꝫ gnbernat

boni. ne in regno ꝓuidētię dei liceat q̄d.i.aliq̄d temeritati.i.inoꝛdinatiōi ⁊ ponit auctoꝛitatē in grȩco q̄ tm̄ ſonat. Foꝛtiſſimus in mūdo ds̄ oīa regit ¶ Notanduꝫ ꝙ bonū prouenīēs ex malicia impꝛoboꝝ nō eſt imputādum ipſis impꝛobis. ſꝫ tm̄ diuinę ꝟtuti q̄ nouit ex malis efficere bona. Et licet ds̄ malū dirigat ad bonū ſua intētione ⁊ ptāte. nō tñ hō̄. ideo eſt extra culpā q̄ illud malū agit mala intētione ¶ Nota ꝙ aliꝰ ē oꝛdo naturalis. aliꝰ oꝛdo a deo ꝓuiſꝰ. Oꝛdo naturalis ē vt deū ⁊ ꝓximū diligamꝰ. Oꝛdo ꝓuiſus ē tp̄alis reꝝ diſpō̄ q̄ fatum vocaꝛ. ⁊ liꝫ oꝛdinē naturalē ſępe dimittamus aliq̄d plꝰ deo diligēdo. ⁊ ꝓximum odiēdo. tñ oꝛdinē prouiſum a deo nunq̄ꝫ effugimus. qꝛ nunq̄ꝫ aliter ꝓuenit q̄ꝫ ds̄ ꝓuidet. ⁊ ſi aliquid recedit ab oꝛdine naturali relabiꝛ in alium. vt ſi aliquid ē malū quo ad miam. ipſum eſt bonum in ꝯpatione ad iuſticiam. ita ꝙ in regno diuinę ꝓuidentię nihil relinquitur temeritati.

¶ Hic phia excuſat ſe de āpliori indagatione cauſaꝝ dicēs. Neq̄ꝫ em̄ eſt fas hoī vel ingenio ꝯpꝛehendere vel ſermone explicare cūctas machinas.i.cauſas vel diſpōnes diuini operis. H̄ tm̄ ſufficiat perſpexiſſe ꝙ deus proditoꝛ.i.productoꝛ omnium naturarum diſponit cuncta dirigens ad bonū. Et

Neq̄ꝫ ei fas eſt hōī cunctas diuinę opemachinas vel ingenio ꝯpꝛehendere vꝉ explicare ſermone. Hoc tm̄ perſpexiſſe ſufficiat ꝙ naturaꝝ omnium proditor deus idem ad bonū dirigens cūcta diſponat. Dū q̄ꝫ ea quę protulit in ſui ſilitudinem retinere feſtinat: malū ōne de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

reipublice ſue termiſ ꝑ fatalis ſeriem
nccitatꝫ elimĩẽt Quo fit vt q̃ i terris ab
ũdare credũt: ſi diſponẽtẽ ꝓuidẽtiã ſpe
ctes. nihil vſq̃ꝫ mali eẽ ꝑpẽdas. Sꝫ vi
deo te iã dudũ ⁊ põdere queſtiõis one//
ratũ. ⁊ rõnis ꝓlixitate fatigatũ. aliq̃ꝫ
carminis expectare dulcediẽm Acci//
pe igitur hauſtũ quo refectus: firmioꝛ
in vlteriora ꝯtendas.

dũ ea q̃ ꝓduxit feſtinat
retinere in ſĩlitudinem
ſui. i. in bono ipſe elimi
net. i. excludat ꝑ ſeriem
. i. ꝑ ordiẽm fatalis ncci
tatꝫ õne malũ de termi
nis ſue publice rei. id ẽ
mũdi. Quo fit vt mala
que credũtur abũdare ĩ
terris ſi ſpectes prouidẽ
tiam diſponẽtem nihil
ꝑpẽdas vſq̃ꝫ eſſe mali.
Tũc inuitat Boetiuꝫ
ad ꝯſolatioẽm metricã
dicẽs Video te eſſe one
ratum põdere q̃ſtiõis q̃
difficilis eſt ⁊ fatigatũ ꝓlixitate orõnis expectare aliquã dulcedinem
carminis. igitur accipe hauſtum dulcedinis metrice. q̊ refectus. i. recrea-
tus firmioꝛ ꝯſcendas in vlteriora. ¶ Nota ꝙ dr̃ malum nuſquã
eſſe in cõparatione ad diuiãm prouidentiam. qꝛ malum nõ eſt aliqua na
tura nec aliqua res. omnis em̃ natura ⁊ res appetit ſuam ꝑfectioẽm.
Cum ãt appetibile habeat rõnem boni ſi malum eẽt natura ⁊ res appe
tens ꝑfectioẽm malum eẽt bonum. ¶ Nota ꝙ nullum eſt malum
ſimplr̃ ⁊ totaliter in mũdo q̃n in cõparatione ad diuiãm prouidẽtiã ha-
beat rõnem boni vñ expedit multos defectos ꝯtigere in vniuerſo ne ml'-
ta bona tollantur. Si em̃ nõ corrumperetur aer ignis nõ ꝯſeruaretur.
nec vita leonis ꝯſeruaretur niſi occideretur agnus vel aſinus. neq̃ꝫ lauda
retur iuſticia nec patiẽtia ſi nõ eſſet iniquitas Ex q̊ ptꝫ ꝙ multa in com
paratione ad nos ſunt mala que in ꝯparatione ad diuinã ꝓuidentiam om
nia diſponẽtem ſm ꝙ melius ꝯpetũt vniuerſo bõa ſunt.

¶ Metꝝ ſextum libri quarti.

Si vis celſa iura tonãtis
Pura ſolers cernere mẽte.
Aſpice ſummi culmina celi
Illic iuſto federe rerum
Veterem ſeruant ſidera pacẽ.
Nõ ſol rutilo concitus igne

¶ Iſtud eſt ſextum
metrum huius quarti
libri quod ſm quoſdã
dicitur adonicum. ſm
quoſdam archilogicũ.
ab inuentore tetrame
trum. dactylicum a pe
de predominante.
In quo metro philo-
ſophia commendat di-
uinam prouidẽtiam in
diſpoſitione reꝝ. ⁊ prio
ex ꝑte rerum que diui-
na diſpoſitione regun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Gelidum phębes impedit axem
Nec quę ſummo vertice mundi
Flectit rapidos vrſa meatus
Nunq̃ occiduo lota profundo
Cętera cernens ſidera mergi.
Cupit oceano tingere flammas
Semper vicibus tp̃is equis.
Veſper ſeras nunciat vmbras.
Reuehitq; diem lucifer almũ.
Sic ęternos reficit curſus
Alternus amor. ſic aſtrigeris.
Bellum diſcors exulat oris

tur. ſcđo ex p̃te dei regẽtis ibi. Sedet interea Primo ꝯmẽdat diuinã prouidẽtiã in regimine corpoꝝ cœleſtiũ. ſcđo i regimine elemẽtoꝝ. tercio in regimine tp̃m. q̃rto in regimine gñabiliũ ꝛ corruptibilium. ſcđa ibi Hęc ꝯcordia. tercia ibi. His de cauſis. q̃rta ibi. Hęc temperies Primo đt. Si tu ſolers. i. ſapiẽs vis pura mente cernere iura. i. regimina quib; mundus regit̃ celſi tonãtis. i. dei aſpice culmina. i. altitudines ſummi cœli Illic ſidera ſeruãt veterẽ pacẽ. i. antiquã ꝯcordiam quã eis diuina prouidẽtia indidit iuſto fœdere. q2 ſol ꝯcitus. i. ꝯmotus rutilo igne. i. calore non impedit gelidũ axem phœbes. i. lunę. nec vrſa q̃ flectit rapidos motus circa polũ ſeptentrionalem nunq̃ lota occiduo ꝓfundo. i. mari occidẽtali cupit tingere id eſt mergere flammas oceano. i. mari cernẽs cętera ſidera mergi in mari Et loq̃tur more vulgari. credit em̃ vulgus ſtellas qñ occidũt dñdere in mare. Et veſp. i. venus ſp̃ equis vicib; tp̃is nunciat ſeras vmbras noctis ꝛ eadem venus exñs lucifer reuehit diem almũ. i. claꝝ Sic alternus amor proueniẽs ex diuina ꝓuidẽtia reficit ęternos curſus ſideꝝ. ſic. i p̃ talẽ mutuam ꝯcordiã bellum diſcors exulat. i. expellit̃ ab oris aſtrigeris. i. a regionib; cœleſtib; quę gerunt aſtra ¶ Nota de hac dictione ſollers q̃ ſ̃m Iſidoꝝ interp̃tatur quaſi ſollicitus in arte vel vtilis. ꝛ ſic dꝫ ſcribi p̃ duplex ll. ſed ſ̃m Vguitionẽ đr a ſolon qđ eſt totũ vel multũ ꝛ ars tis. quaſi totus vel multus in arte. ꝛ ſic dꝫ ſcribi p̃ ſimplex l. ¶ Nota q̃ de' magis deno iatur tonans a tẽpeſtate tonandi. q̃z ab alia tempeſtate quia maior terror p̃ eum incutit̃ mentib; hoim̃ q̃z p̃ aliam. vñ per tempeſtatẽ tonãdi hoies magis inducũtur ad recogitãdam diuinã potẽtiam
¶ Nota q̃ vrſa hñs ſeptem ſtellas circa polũ ſeptentrionalẽ mota nunq̃z occidit ſed ſp̃ nobis apparet licet alię ſtellę nobis oriãtur ꝛ occidãt De venere ãt q̃ de nocte ſeq̃tur ſolem ꝛ de mane (lucifer dicta) p̃cedit ſolem viſum fuit in primo libro metro ſecũdo.

¶ Hic ph̃ia ꝯmendat regimã diuinę prouidẽ

Hęc concordia temperat ęquis

Elemēta modis. vt pugnātia
Vicibꝰ cedāt humida ſiccis
Iūgātqꝫ fidem frigora flammis
Pēdulus ignis ſurgat in altū
Terreqꝫ graues pondere ſidant
Hiſdem cauſis vere tepēti
Spirat florifer annus odores
Eſtas cererē feruida ſiccat
Remeat pomis ğuis autūnus
Hyemē defluus irrigat imber
Hęc temperies alit ac profert.
Quicq̄d vitā ſpirat in orbe
Eadē rapiēs condit ⁊ aufert
Obitu mergēs orta ſupremo.

tię in elemētis dicens Hęc ꝯcordia ꝓueniēs ex diuina ꝓuidētia temperat elemēta. eq̄s modis vt humida elemēta pugnātia. i. ꝯtraria cedāt ſiccis vicibꝰ. i. viceuerſa ita ꝙ q̄n̄qꝫ ꝑualeāt humida q̄n̄qꝫ ſicca. ⁊ ꝙ frigora. i. elemēta frigida iungant fidem. i. cōcordiam flammis. i. calidis elemētis ne vnum totaliter aliud corrumpat Et hęc ꝯcordia facit vt pēdulꝰ ignis ſurgat in altū. i. moueatur ſurſum ⁊ terre graues pōdere ſidāt. i. deorſum reſideāt. Tūc commendat regimē dei circa tēpora dicēs. Hiſdē cauſis. i. ſilib꞉ cauſis ꝑ diuinam prouidentiam ordinatis annus floriger id eſt in quo abundant flores ſpirat odores ipſo vere. i. tempore veris tepente id eſt incaleſcente. ęſtas feruida ſiccat id eſt maturat cererem id eſt fruges. Autumnus remeat id eſt reuertitur grauis. i. oneroſus pomis. imber defluxus irrigat hyemem. Tunc commendat regimen dei circa generabilia ⁊ corruptibilia dicens. Hęc temperies id eſt temperata diſpō ꝓuidētię diuinę alit ⁊ profert q̄cq̄d in orbe ſpirat vitam id eſt q̄cquid viuit. ⁊ eadem temperies rapiēs ea quę fecit. condit id eſt abſcondit ⁊ aufert ſcꝫ ab eſſe mergens orta id eſt producta ſup̄mo obitu. i. vltia morte. ¶ Notādum ſm̄ commentatorem octauo phiſicorum Primum antiquum nihil facit ſine ſecundo antiquo. i. cœlo. ergo prima cauſa generationem ⁊ corruptionem elementorum ⁊ omnium in mūdo ⁊ temporum diſtinctionem operatur mediantibꝰ corporibꝰ cœleſtibꝰ. vnde in libro de pomo Ariſtotelis ſcribitur. ꝙ creator omnium ſua ſapiētia preparauit ſpheras ⁊ in qualibet ſphera ſtellas lucidas ⁊ dedit ipſis virtutem dominandi in hoc mūdo. faciendi bonum ⁊ malum. mortem ⁊ vitam. ⁊ incedunt ſtelle ſm̄ virtutem ipſis a creatore datam ſm̄ deſiderium ⁊ voluntatem eius in aſcendendo ⁊ deſcendendo. nunc de oriēte ad occidens. nunc de occidente ad oriens. ſine contradictione. ⁊ omnes ſtellę ſunt ſicut ſerui domino obedientes. ⁊ curſus ⁊ motus earum non eſt a ſeipſis nec virtute earum. ſed eſt creator qui facit eas moueri. qui eſt benedictus in ſecula ſeculoꝝ.

Sedet interea conditor altus
Rexqꝫ regens flectit habenas
Rex ⁊ dominus fons ⁊ origo
Lex ⁊ ſapiens arbiter equi
Et quę motu concita ire.
Siſtit retrahens. ac vaga firmat.
Nam niſi rector reuocans itus
Flexos iteꝝ cogat in orbes.
Quę nunc ſtabilis continet ordo
Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis continuus amor.
Repetuntqꝫ boni fine teneri.
Quia non aliter durare q̃ant.
Niſi conuerſo rurſus amore
Refluant cauſę quę dedit eſſe

¶ Hic ꝯmēdat ꝓuidē/tiā diuinā ex ꝑte dei re/gentis dicēs. Interea dum res ſic gerunt alt⁹ ꝯditor.i.ſumm⁹ creator rex deus ſedet.i.in ſe i/mutabiliter manet re/gēs oia. flectit.i.mode/rat habenas reꝝ.i.fre/na. ex̃ns rex per ſapiām gubernationis. dñs ꝑ potentiam creationis. fons omis bonitatis ⁊ origo oim. ⁊ ipſe a nul/lo. lex oia ligans. ⁊ ſapi/ens arbiter .i. iudex ęq̃ .i. ęquitatis omib⁹ retri/buens ſm iuſticiam. q̃ ſcꝫ deus oia regens ꝯci/tat.i.excitat entia ire.i. procedere ad eſſe motu .i.ꝑ motum. ⁊ iſtud.i.ꝑ manere facit ad tp̃s in eſſe retrahēs oia ad nō eſſe. ⁊ ipſe firmat ꝑ grāꝫ vaga.i. inſtabilia ꝑ na/turā Nam niſi ds̃ reuo/cans rectos itus.i.rec/tum progreſſum qui eſt ab eſſe ad nō eſſe. cogat id eſt reducat entia in flexos orbes.i.in quaſdam circulationes ea q̃ ſta/bilis ordo diuinę prouidētię ꝯtinet. Ipſa diſſepta.i.ſeparata a ſuo fonte. id eſt a ſuo principio quod eſt deus fatiſcāt.i.deficiant ⁊ ad nihilum de/uenient. Hic fons eſt cōis amor cunctis entib⁹ ⁊ cuncta repetunt.i.appe/tunt teneri.i.ꝯſeruari fine boni.i.per finem boni. q̃r res aliter non q̃unt durare.i.in eſſe perpetuari niſi ꝯuerſo amore refluant.i.redeant cauſę.i. ad cām ꝑmam quę dedit eis eſſe per creationem ¶ Nota ꝙ entia re/gūtur a deo ꝑ quādam circulatioēm ſm quam quodāmodo perpetuant in eſſe. Verbi grā. Deus ſic diſpoſuit res vt ex ſemine proueniat herba. ⁊ econuerſo. ex herba producat ſemen. ſic in gñatione elementoꝝ fit q̇dā circulus dum ex aere gñatur ignis. ⁊ iteꝝ ex igne aer. ¶ Itꝫ in creaturis rōnalib⁹ q̃ progrediunt a deo ꝑductione naturę fit iteꝝ reflexio ad ipſuꝫ deum ꝑ reductionē grę vt ſic nihil ꝑmaneat in reb⁹ ens ⁊ ꝑfectum niſi per q̃ndam circulatioēm. ⁊ h̄ innuit phia in lrā. ¶ Nota ꝙ finis ad quē oia naturali appetitu tēdunt eſt ipſum ſummū bonū qd̄ eſt ds̃ hunc finē ꝯſequunt rōnales creaturę ꝑ oꝑationem intellectus ⁊ voluntatꝭ Sꝫ irrō

nales creature ꝯſequūť ipm ſolū ꝑ h̄ ꝙ ipm repn̄tāt ꝑ quādā ꝑticipatio nem eēndi. ⁊ iō eodē appetitu naťali ꝗ aliquid appetit ſuum eſſe . eodem appetitu tendit in ſuum vltim finem. ⁊ hoc innuit in littera cum d̄t hic ē cunctis communis amor .

¶ Iſta eſt ſeptima ⁊ vltima proſa huius quarti in qua phia dedu cit quādam concluſioēm ex premiſſis. Et primo facit hoc. ſcđo ſubiūgit quandam exhortatioēm. ſcđa ibi. Quare inquit. Primo ponit ꝯcluſioē3 intentam. ſcđo ꝯꝑat eā ad opinioēm vulgi. ſcđa ibi. S3 eā. Primo d̄t. Vides ne iā o Boeti. q̇d ꝯſequāť hec oīa q̄ di xim⁹. Dicit Boetius. Quid inq̄3. ⁊ phia. om nem fortunam proꝛſus eſſe boām. d̄t Boetius ⁊ q̇d inq̄3. i. quō p̄t hoc fieri. Cui phia Atten de inquit. Cum omnis fortuna ſiue iocūda ſi ue aſꝑa deferatur cau ſa remunerandi vel ex ercēdi bonos vel cauſa punīēdi vel coꝛrigēdi improbos pt3 ꝙ omis fortuna eſt bona qua3 vel conſtat eſſe iuſtam ſicut illa que punit ma los ⁊ p̄miat bonos. vel ꝯſtat eſſe vtilem ſicut q̄ exercet bonos ⁊ coꝛri git malos. Dicit Boe tius. nimis. i. valde ꝟa eſt rō ⁊ ſi prouidentiam qua3 pauloāte docuiſti ⁊ fatum conſiderem tunc ſententia eſt nixa id eſt firmata firmis viribꝫ. i. rōnibꝫ

¶ Proſa vij. li. quarti.

Dicit oñt oēm fortūam eſſe boām.

IAm ne igiť vides q̇d hec oīa q̄ dixim⁹ ꝯſequať: B. Quid nam inq̄3: P. Oēm inq̇t boām ꝑſus eſſe fortuna3. B. Et q̄ inq̄3 fieri p̄t: P. Attēde inquit. cum omnis fortuna. vł iocunda vel aſpera . tum remunerādi exercendi ve bonos. tu3 puniendi. coꝛ rigendiq3 īprobos cā deferatur. Om nis bona quā vel iuſtā ꝯſtat eſſe. vel v tilem. B. Nimis q̇dem inq̄3 vera rō. Et ſi quam pauloante docuiſti proui dentiam. fatum ve conſiderem. firmis viribus nixa ſententia

¶ Nota ex quo ſm̄ diuinam prouidentiam bonis ⁊ malis nunc proſpera nunc aduerſa eueniunt . bonis propter remuneratioēm proſpera . ⁊ propter exercitationem in virtutibus aduerſa . patet ꝙ pro ſp̈era fortuna remunerans ⁊ aduerſa exercitans eſt bona .

¶ Item cum proſpera fortuna malos emendet vt viſum eſt prius ⁊ ad uerſa ipſos coꝛrigat ⁊ iuſte puniat patet ipām etiam eſſe bonam .

¶ Seq̇tur proſa .

Sed eam ſi placet inter eas quas ino
pinabiles pauloante poſuiſti numere
mus. P. Qui inquit. B. Quia id ho
minũ ſermo cõis vſurpat. ⁊ q̃dam cre
bro. quorũdam malã eſſe fortunã. P.
Uis ne igit᷑ inquit pauliſper vulgi ſer
monibꝫ accedamus. Ne nimiuꝫ velut
ab humanitatis vſu receſſiſſe videa//
mur? B. Ut placet inq̃. P. Nõne igi
tur bonũ cẽſes eſſe qđ prodeſt? B. Ita
eſt inq̃m. P. Que vero aut exercet aut
corrigit. prodeſt? B. Fateor inq̃.. P.
Bona igit᷑? B. Quidni? P. Sed hec
eoꝝ eſt. qui vel in ꝟtute poſiti ꝯtra aſ//
pera bellũ gerunt. vel a vicijs declinã//
tes ꝟtutis iter arripiũt. B. Negare in
q̃ nequeo. P. Quid vero iucũda que
in p̃mium tribuitur bonis. Num vul
gus malã eſſe decreuit? B. Nequaq̃m
veꝝ vti eſt. ita q̃ꝫ eſſe optimam cenſet.
P. Quid reliquã: que cum ſit aſpera
iuſto ſupplicio malos coercet. Num
bonam populus putat? B. Imo om//
nium inquã que excogitari poſſunt iu
dicat eſſe miſerrimam

¶ Hic ꝯp̄at hanc con
cluſionẽ ad opinionem
vulgi oñdens eam vul
go eſſe inopinabilẽ ⁊ in
quirit quid vulgus ſen
tiat de qualibet fortũa
ſcđo ex opinione vulgi
ꝯcludit quoddã ꝯtrari
um ipſi vulgo. ibi. Ui
de igitur. dicit ergo O
phia ſi placet eam opi/
nionẽ q̄ oĩs fortuna ſit
bona numeremus inter
eas opiniones q̃s pau
loante poſuiſti inopina
biles. Dicit phĩa. quid
.i. ꝑpter quid. Boetius
dicit. qꝛ cõis ſermo ho
minum iſtud vſurpat.
id ẽ in vſum capit quo
rũdam fortunã eſſe ma
lam. quorũdam bonã.
Et dicit philoſophia.
Uis ne o Boeti acce/
damꝰ pauliſper ſermo
nibꝫ vulgi ne nimiuꝫ vi
deamur receſſiſſe a com
muni vſu hominũ. Di
cit Boetius. vt placet
Et phĩa. Nonne cẽſes
bonum quod prodeſt.
Dicit boetius. Ita eſt.
Et phĩa. Fortuna que
aut exercet aut corrigit
prodeſt. Dicit boetius
Fateor inq̃. Ideo ꝯclu
dit phĩa. Oĩs fortuna
bona eſt q̃ exercet ⁊ cor
rigit. dt boetius Quid
ni. i. quare non. ⁊ addit
phĩa hec fortuna que ex
ercet eſt eoꝝ hominum
qui poſiti in virtute. ge
runt bella contra aſpe
ra. ſed fortuna que cor/
rigit eſt eorum hominũ qui declinantes a vicijs arripiunt iter virtutis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

arripiūt iter virtutis. dicit Boetius Negare nequeo. querit phia Quid eſt de fortuna iocunda que tribuitur bonis in premium. nunꝗd vulgus decernit id eſt iudicat eam eſſe malam. dicit Boetius Nequaqꝫ. ſed iudicat eam eſſe optimam ſicut eſt. q̄rit vlterius phia. Quid eſt de reliqua fortuna q̄ punit que cum ſit aſpa ꝛ coerceat malos iuſto ſupplicio. nunquid vulgus putat eam eſſe bonam. dicit Boetius Jmo iudicat eam ēe miſerrimam oīm que excogitari poſſunt. ❡ Nota ꝙ omnis fortūa vel eſt ad exercēdum bonos ꝛ corrigēdum malos vel ad remunerādū bonos ꝛ puniēdum malos. Fortūa q̄ eſt ad exercēdum bonos ꝛ ad corrigēdum malos homiēs vtraqꝫ eſt bona. etiam ſm opinioēm vulgi quod probat phia. Jllud quod prodeſt eſt bonum. ſed fortuna que exercet bonos homines prodeſt bonis. ꝛ que corrigit malos prodeſt malis. ergo vtraqꝫ eſt bona. Fortuna autem que exercet eſt bonoꝝ qui gerunt bellum ꝯtra vicia Fortuna que corrigit eſt malorum qui declinant ad virtutes Fortuna aūt que remunerat bonos bona eſt. etiam ſm vulgares. ſed que punit malos oīm peſſima eſt ſm vulgares. ꝛ hāc opinioēm vulgi de vtraqꝫ fortuna phia tangit in littera.

❡ Hic phia ex ꝯceſſis a vulgo ꝯcludit qᷓddā inopiābile ꝛ ꝯ̄trium vulgo. ſ. malam eſſe fortuām tm̄ maloꝝ. cū tm̄ opiētur vulgus vt plurim malam fortuām euenire bōis. ꝛ dt. Vide ne nos ſequētes opinioēm vulgi ꝯfecerimus. i. ꝯcluſerimus qᷓddam valde inopinabile apud vulgum. Quid inqꝫ dicit Boetius. ꝛ phia. Ex his em̄ q̄ ꝯceſſa ſꝫ ſm opinioēm vulgarē euēit ꝙ eoꝝ qui ſunt i pfecta poſſeſſiōe ꝟtutis vel in prouectu vel in adeptione ꝟtutis oēm fortunam eſſe bonam ſiue ſit proſpera ſiue aduerſa. manentibꝰ aūt in impbitate oēm fortuām eſſe peſſiām. ꝛ dicit Boetiꝰ h̄ veꝝ eſt ſm vulgares. qꝫuis nemo audeat confiteri ſm veritatem. quia in rei veritate omnis fortuna bona eſt tam bonorum qꝫ malorum. vt probaſti.

P. Vide igitur ne opinioēm populi ſequētes. qᷓddā valde inopiābile ꝯfecerimus. B. Quid inqꝫ. P. Ex his em̄ ait que ꝯceſſa ſnut. euenit. eorum qᷓdem q̄ ſunt vel in poſſeſſione vel in prouectu vel in adeptione virtutis: omnem quęcūqꝫ ſit bonam. in improbitate ꝟo manentibꝰ oēm peſſimā eſſe fortuām. B. Hoc inqꝫ verum eſt. tametſi nemo audeat confiteri.

❡ Nota ꝙ omnis fortuna bona vel eſt remunerans vel exercens vel corrigens Fortuna remunerans eſt eorum qui ſunt in poſſeſſionem virtutis. Fortuna exercens eſt eorum qui ſunt in prouectu ꝟtutis Fortuna corrigens eſt eorum qui incipiunt eſſe virtuoſi. Ex quo relin/

quid ꝙ eoꝝ qui ꝑmanent in malicia ſit fortuna peſſima. ſed hoc non ſm̄ opinionē vulgarium ¶ Nota ꝙ q̄libet fortuna p̄t dupliciter ꝯſiderari. vno mō in ꝯparatione ad cām vniuerſalē quę oīa regit ⁊ diſponit ordinādo ſingula in finem eis ꝯuenientem. ſic oīs fortuna bona eſt vt ꝓbatū eſt. vel p̄t ꝯparari fortuna ad iſtū cui euenit. ⁊ ſic ſolum illa dr̄ bona. quę aliqđ bonum ꝯfert illi cui aduenit. ⁊ illa mala quę nihil boni ꝯfert.

¶ Hic phīa facit quādam exhortationem dicens. Ex quo oīs fortuna ē bona ſapiēs vir nō debet moleſte ferre quotiens dicit̄ in certamen fortunę. i. cū fortuna vt non decet fortem virū indignari. i. turbari q̊tiens increpuit. i. īſonuit bellicꝰ tumultꝰ. i. ſtrepitus. Nā ipſa difficultas bellandi ⁊ reſiſtēdi fortunę ē vnicuiꝗ viro forti ⁊ ꝟtuoſo materia. i. cā glorię ꝓpagandę exercitium em̄ bellicū ē cā glorię viro forti Illi vero ſcꝫ viro ꝟtuoſo reſiſtentia fortunę eſt materia. i. cā ꝯfirmandę ſapientię. i. virtutis. Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocatur. dicitur em̄ virtus / eo ꝙ ſuis viribus nitens nō ſuperetur aduerſis. ⁊ ſubdit. Neꝗ enim vos poſiti in prouectu. id eſt in via virtutis veniſtis in mundum diffluere delicijs ⁊ emarceſcere voluptate. prelium nimis acre conſeritis id eſt contexitis vel committitis cū omni fortuna. dr̄ in littera. Ne triſtis fortu

P. Quare inquit ita vir ſapiens moleſte ferre non debet quotiens in fortunę certamen adducitur. Ut viruꝫ fortem non decet indignari quotiēs increpuit bellicus tumultus. Utriꝗ em̄. huic quidem glorię ꝓpagandę. illi vero conformandę ſapię difficultas ipſa materia ē. Ex quo etiam ꝟtus vocat̄ ꝙ ſuis viribꝫ nitens nō ſuperet̄ aduerſis. Neꝗ em̄ vos in prouectu poſiti virtutis. diffluere delicijs ⁊ emarceſcere voluptate veniſtis. Preliuꝫ cum oī fortuna nimis acre cōſeritis. ne vos aut triſtis opprimat. aut iucunda corrumpat. firmis medium viribus occupate. Quicquid aut infra ſubſiſtit. aut vltra ꝓgreditur habet ⁊ contēptum fęlicitatis nō habet premium laboris. In veſtra em̄ ſitum manu. qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim quę videtur aſpera. niſi aut exercet. aut corrigit: punit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

na vos opprimat eiiciendo in deſpationem. aut iocunda corrumpat alli/ciendo ad voluptatem. occupate. i. tenete ergo medium ꝟtutis firmis viribꝰ qꝛ ꝗcquid infra ſubſiſtit a medio ꝟtutis deficiēdo. aut vltra progre/ditur mediū ꝟtutis excedēdo illud habet ꝯtemptum fœlicitatis. i. ꝟtutis ⁊ nō habet ꝑmium laboris. ⁊ in veſtra manu. i. ptāte ſitum eſt qualē for/tuām vobis velitis formare ſcꝫ boām vel malam Omnis em̄ fortuna ꝗ̄ videtur aſpa aut exercet bonos. aut punit malos. ⁊ ſic bona eſt.

¶ Notandum ꝙ phia hortatur ſapiētem ad magnanimitatem cū d̾t. Sapiēs nō debet moleſte ferre fortuām Nam ſm̄ Ariſt. in ethicis. Sapiēs bn̄ ſcit ferre fortunas qꝛ habet ſe ſine vituperio ſicut tetragonuꝫ Corpus em̄ tetragonum quocunqꝫ proiicitur firmiter ſtat. ⁊ magnani/mus eſt ꝗ contra difformes inſultus fortune vnanimi mentis ꝯſtantia militat. ¶ Nota ꝙ ꝟtus conſiſtit in medio inter duo vicia extrēa ad quoꝝ vnum impellit proſpera fortuna. ad aliud aduerſa. ꝟbi grā. Ad/uerſitas impellit ad deſpatioēm ⁊ timiditatē proſpitas āt ad ꝑſumptio/nem ⁊ audaciam inter que ꝯſiſtit medium ꝟtutis cuius exceſſus vel defec/tus eſt vicioſus. ⁊ hoc innuit phia in lrā.

¶ Nota ꝙ in ptāte hominis eſt facere fortunam ſibi qualem vult ſcꝫ boām vel malam. quod declarat phia in aduerſa fortuna. qꝛ ſi eam ac/cipimꝰ bono aīo ꝓ exercitio ⁊ correctione ipa eſt bōa. ſi āt eam toleramꝰ malo animo etiam pro pœna ipſa mala eſt.

¶ Metrū ſeptimū li. iiij.

Bella bis quīs opatꝰ ānis.
Ultor atrides phrygie ruinis
Fratris amiſſos thalamos piauit
Ille dū graie dare vela claſſi
Optat. ⁊ vētos redemit cruore
Exuit prēm. miſerꝗ triſtis :
Federat nate iugulum ſacerdos

¶ Hic incipit ſeptimū ⁊ vltimū metrum huius quarti quod d̾r ſaphicum ab inuentore. trochaicum a pede predominante. In quo phia ꝯfirmat ſuam exhortatioēm exemplo viroꝝ fortium qui ſpretꝭ voluptatibus magnoſ ſubierunt labores ſpe laudis ⁊ glorie. Et ꝑmo ponit plura exempla. ſcdo hortatur nos ad imitationem eorū. ibi. Ite nunc fortes Prima pars poſſit diuidi in tot partes q̊t quot ponit exempla. ꝗ̄ ptēbūt. ꝑmū exēplū ē tl̾e. Paris filiꝰ ꝑami r̄gis troianoꝝ ī greciā profectus rapuit Helenam vxorem Menelai ⁊ duxit ī phrygiā regio/

nē. Menelaus āt ɔq̄ſtus fr̄i ſuo Agamēnoni h̄ factum Menelaon cō uocatis p̄ncipibꝫ grecoꝝ trāſfretauit in phrygiā ⁊ obſedit Troiam decē annis quā tādem deſtruxit. ⁊ maioribꝫ interfectis ꝑplꝫm captiuauit. Cuꝫ āt Agamennon proficiſcereť ꝟſus Troiam deuenit in quādam inſulam vbi factꝰ eſt ei vētus ɔtrariꝰ ⁊ req̄ſiuit vates q̇d eſſet faciēdum qui dixe/ rūt ꝙ nō h̄rēt vētum proſpeꝝ niſi placaret Dianā ſacrificādo ei ſuam fi/ liam. Cui licet hoc videreť duꝝ ꝓpter pietatē p̄nam. tn̄ ſuadente Ulixe ſpe laudis ⁊ glorię ſuꝑ victoria obtinēda ɔſenſit vt eam immolaret. quo facto obtinuit vētum proſpeꝝ ad volūtatem. Dicit ergo in lrā. Atrides .i. Agamennon atride filius exn̄s vltor opatus bella bis quinis .i. decez an nis .piauit .i. purgauit vlciſcēdo amiſſos thalamos .i. vxorem ɔtētam in thalamo fr̄is Menelai .ruinis .i. deſtructionibꝫ phrygię .i. troyę q̄ ſita fuit in phrygia dū ille Agamēnon optat dare .i. exponere vela graię claſ ſi .i. naui grecali. ⁊ dū redemit vētos cruore filię ſuę ipſe exiuit .i. depoſuit prēm .i. pietatem p̄nam. ⁊ ſacerdos triſtis, exn̄s fœderat .i. fœdere ſacrifi/ cat miſeꝝ iugulum .i. collū vel guttur .natę .i. filię Agamennonis Scd̄m Uguitionem em̄ iugulū eſt idem qđ guttur vel gutturis inciſio

Fleuit amiſſos itacus ſodales
Quos ferus vaſto recubans in antro.
Merſit immani polyphemus aluo
Sed tn̄ ceco furibundus ore
Gaudium meſtis lachrymis rependit

¶ Hic phia ponit secū dum exemplum in quo declarat fortia acta ip/ ſius vlixis intēdens ta lem fabulā. Ulixes re/ diēs de bello troiano d cem ānis errauit in ma ri ſuſtinēs multa aduer ſa. tādem caſualiter ve nit ad antꝝ poliphemi qui erat maximus gigas h̄n̄s vnicum oculum in fronte qui ſocios vlixis occidit ⁊ vorauit. ſuper quo vlixes ɔtriſtatus ſuſtinuit vſq₃ p̄dictus gi/ gas cibo repletus obdormiret. quo dormiēte oculū quem in fronte habu it eruit. Qui euigilās furibundus q̄ſiuit vlixem. ſ₃ excecatꝰ eum inuenire non potuit. Dicit g̊ in lrā. Itacus .i. vlixes ab itaca regione . vel ab auo ſuo itaco ſic dictꝰ. ille fleuit .i. defleuit amiſſos ſodales q̊s ferus poliphe/ mus recubās .i. morās in vaſto antro .i. magno merſit imani aluo .i. mag no vētre. ſed tn̄ vlixes furibundus repēdit .i. reſtituit gaudiū mœſtis la/ chrymis .i. ſuis triſticijs .ore .i. facie poliphemo ceco .i. excecato.

Herculē duri celebrant labores
Ille centauros domuit ſuperbos

¶ Hic ponit ali/ ud exemplum In quo deſcribit acta herculis et labores eius quibus fingitur meruiſſe cœlum dicens. Duri labores aſſumpti celebrant id eſt celebrem reddū therculem. Cuius ponit primum laborem. ſc₃ domati/ onem cētauroꝝ dicens. Iſte hercules domuit ſuperbos cētauros qui cuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

contempſerunt. ¶ Ubi notãdum ꝙ centauri monſtra q̃dam dcã ſunt ex medietate hõies ꝛ ex medietate tauri. q̃s poete fingũt genitos ex ſemine ixionis qđ ꝓiecit in nubem qua Juno circũdederat ſe fugiẽs a facie eius volẽtis cũ ea ↄcũbere. hos cẽtauros hercules domuit. Cum eñ ↄueniſſent ad ludum paleſtine in mõte folor Hercules ↄgreſſus cũ eis ipõs vſqꝫ ad effuſionem ſanguĩs proſtrauit.

¶ Hic ponit ſcđm laborẽ Herculis dicẽs Hercules abſtulit ſpolia .i. pellem ſeuo leoni. Ubi notãdum ꝙ in ſilua nenica fuit q̇dam leo crudeliſſimus qui ho/

Abſtulit ꝛ ſeuo ſpoliũ leoni

miẽs totius regiõis inuaſit quẽ aggreſſ⁹ Hercules pro liberatiõe patrie ipſum interemit. ꝛ excorians ipm̃ pellem pro ſpolio abſtulit.

¶ Hic ponit tercium laborem dicẽs Hercules fixit volucres. i. arpias certis ſagittis Ubi notãdũ ꝙ rex finius ſuos filios excecauit q̇ nouercã ſuã de ſtupro

Fixit ꝛ certis volucres ſagittis

accuſauerant ꝓpter qđ inuidia deoꝝ ipe eſt excecatus. ꝛ appoſite ſunt ei arpie. i. volucres ꝟginei vult⁹ rapiẽtes cibum de mẽſa ei⁹. q̃s Hercules ſagittis ſuis fixit ꝛ fugauit

¶ Hic tãgit quartũ laborẽ dicens Hercules rapuit poma draconi cernenti. i. cuſto/

Poma cernẽti rapuit dracõi
Aureo leuã grauior metallo.

dienti illa rapuit. aureo metallo grauior leuam Figurata locutio eſt. i. grauem hñs leuã đ pomis aureis. Ubi nota ꝙ ſeptẽ fuerũt filie Athlãtis hñtes ortũ aureũ cũ pomis aureis q̃ draco cuſtodieb'at Hercules autem ſuꝑueniẽs draconi poma aurea abſtulit.

¶ Hic põit q̇ntum laborẽ dicẽs Hercules cerbeꝝ. i. canem infernalem traxit ab inferis triplici catena. Ubi nota ꝙ Pirritoneus volẽs ſibi deſpõſare reginaꝫ

Cerbeꝝ traxit triplici catena

inferni Herculẽ ꝛ Theſeum ꝛ alios viros fortes aſſump ſit. q̇bꝫ veniẽtibꝫ ad ĩfernũ Cerber⁹ ianitor inferni ipõs latratu ſuo impediuit Hercules autem ipm̃ tribꝫ catenis vinxit. vel ꝫm aliꝰs ipm̃ traxit de inferno triplici catena qꝛ đr habere tria capita canina triplici catena vincta.

¶ Sextũ ponit hic laborẽ dicẽs. Victor ſcꝫ hercules fertur poſuiſſe imitẽ dñm. ſ. Dio/

Victor imitẽ poſuiſſe fertur
Pabulũ ſeuis dñm q̃drigis

medẽ i pabulũ ſeuis q̃drigis. i. eq̇s q̃driga trahẽtibꝫ. Uñ notãdũ ꝙ diomedes fuit rex thracie qui equos ſuos pauit humana carne quem hercules interfectum dedit ſuis ꝓpriis equis deuorandum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Hydra ꝯbuſto perijt veneno.

¶ Hic ponit .vij. laborē hercul' dicēs Hydra .i. ſerpens perijt ꝯbuſto veneno ſuo. Ubi nota ꝙ in legna plaude fuit q̃daꝫ ſpēs hn̄s pl'a capita q̃ꝝ vno p̄ciſo succreſcebāt tria. quē hercules aggreſſus ſagittādo cū nō videret ſe ꝓferre collecta ꝯgerie lignoꝝ ip̄m ꝯbuſſit

Fronte turpatus achelous amnis
Ora demerſit pudibunda ripis

¶ Hic ponit octauuꝫ laborē herculis. Ubi ſciēdum ꝙ cū hercules vellet deducere filiā cuiuſdā regis q̃ dicebat' Diamira. fluui⁹ Achelous quē debat trāſire mutauit ſe in diuerſas formas pugn̄do ꝯtra herculē. Cū āt vltimo mutaſſꝫ ſe in ſpēm tauri Hercules ipſo deiecto abſtulit ſibi vnū cornu qđ ſacrificauit copię .i. deę fortūę. ꝓpt' qđ Achelous verecūdia ꝯfuſus fugit. ⁊ in aq̃s latuit. vn̄ d̄r in lr̄a. Achelous āmis .i. ille fluui⁹ frōte turpat⁹ ꝓpter ablationē cornu ipſe merſit in ripis ora pudibūda qꝛ latuit p̄ pudore in ripis.

Strauit Anteum libycis arenis.

¶ Hic ponit nonū laborē di. Hercules ſtrauit .i. occidit Anteū illū gigantē arenis libycis .i. in arenis lybię regionis

¶ Nota ꝙ Anteus erat gigas de terra ꝓgenit⁹ c⁹ erat talis ꝟtus ꝙ ſi aliq̄n ex fatigatione debilitaret' tactu terre ſtatim recuꝑabat vires. Qui cū exerceret mag̃m tyrānidē in lybia aduenit hercules. ⁊ ꝯgreſſus cum eo diu ſil' luctabant'. Cū āt Anteus ſentiret ſe debilitari ſponte cecidit in terrā ⁊ ſic reſumpſit vires. qđ hercules cognoſcens ipſum a terra eleuauit. ⁊ ſupra pectus ſuū ipſum tenēdo oꝑpreſſit. quouſqꝫ ſp̄m exaleret

Cacus Euandri ſatiauit iras

¶ Hic pōit decimū laborē. Ubi notādum ꝙ Cacus fuit mōſtꝝ euomēs ignē ꝑ os. c⁹ p̄r fuit Vulcan⁹. manebat āt Cac⁹ in monte auentino ſpoliās ⁊ occidēs hoies ⁊ furto plurimū inſiſtēs Cū āt hercules veniret de hiſpania ducēs ſecū multos boues. Cacus q̊ſdam boues herculis furabat'. ⁊ traxit eum in antꝝ ſuū retrorſum ꝑ caudas ne furtū pateret. cum āt Hercules quęreret boues. ꝑ mugitū vnius bouis ꝑuenit ad antrnꝫ Caci. quo extracto ipſum interfecit. cuius morte placata eſt ira Euandri quē idem Cacus multū offenderat. Un̄ d̄t in lr̄a. Cacus ſupple morte ſua quā paſſus ē ab Hercule ſatiauit .i. ꝯpeſcuit iras Euandri quē Cacus multū offenderat

Quoſqꝫ p̄ſſurus foret altus orbis
Setiger ſpumis humeros notauit

¶ Hic poit vndecimū laborē hercul'. Ubi notādū ꝙ in Arcadia erat q̊dam aper deuaſtans totā regionē quē cum hercules agitaret aper ſibi inſultās humeros herculis ſpuma maculauit quē apꝝ tandem interfecit. Un̄ d̄t Setiger .i. aper gerens ſetas notauit .i. maculauit humeros herculis ſupple ſpuma vel ſaliua. q̊s humeros altus orbis foret .i. erat ꝯpreſſus. qꝛ vt ſtatim patebit hercules humeris ſuis cœlum ſuſtulit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic ponit duodecimū ⁊ vltimum laborē eius. Ubi nota ꝙ Athlas fingitur fuiſſe q̇dam gigas ſupportās cœlum humeris ſuis. hic fatigatus rogauit herculem vt cœlum ſup/portaret quouſqꝫ ipſe reſpiraret. qđ ⁊ Her/cules fecit. ⁊ ꝑ h̄ cœlū meruit. Uñ đt in lrā.

Ultimus cęlum labor irreflexo
Suſtulit collo. p̄ciūqꝫ rurſus
Ultimi cęlū meruit laboris

Ultimus labor Her/culis fuit ꝙ ſuſtulit id eſt ſupportauit cœlum collo irreflexo id ē incliāto ⁊ rurſus meruit cœlum tāqꝫ p̄ciū vltim ſui laboris.

¶ Hic hortatur phia ad imitatioēm p̄dictoꝝ fortiuꝫ viroꝝ dicēs Ite nūc fortes reſiſtentes aduerſitatibꝫ. ite illuc vbi ducit via celſa id eſt ardua magni Herculis q̄ eſt via ꝟtutum. ⁊ via magni exempli ad aggrediēdum fortia. ⁊ tūc inuehitur contra tardos ⁊ vicioſos dicēs. Cur vos inertes. i. homines ſine arte ſicut homines deſidioſi nudatis terga. id eſt dorſa veſtra fugiendo labores ⁊ aduer/ſa.

Ite nūc fortes vbi celſa magni
Ducit exēpli via. cur inertes
Terga nudatis: ſuperata tellus
Sidera donat.

nā tellus. i. terrena ꝯcupiſcentia ſuꝑata doāt homini ſidera. i. cœlum qꝛ ſuperata terrena ꝯcupiſcētia efficitur hō dignus cœlo qđ eſt locus deorum ⁊ ſpirituum. Nam ſm Ariſtotilem p̄mo cœli ⁊ mūdi Oīs eum locum qui ſurſum eſt deo attribuūt ⁊ barbari ⁊ gręci q̇cūqꝫ putāt deos eſſe. De quo đt Plato in fedrone Uiri ſpeculatiui viuētes ſm viam cō templatiuam cœleſtes ſedes recipiūt. in q̇bꝫ fœlicitate deoꝝ potiuntur. q̄ fœlicitate nos faciat ꝑticipes Ieſus chriſtus q̇ eſt deus ſuꝑ ōnia bn̄dic/tus in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Anicij Manlij Seuer Boecij Ex ꝯſul. orđ. pri phīe explicit li. q̄rtꝰ.

¶ Incipit li. q̇ntꝰ Proſa. i. Exponit q̇d ſit caſus.

Dixerat. orationiſqꝫ curſum ad alia quędaꝫ tractāda ⁊ expediēda ver

¶ Hic incipit q̇ntus liber Boetij de cōſolatiōe phię. cuius hęc ē p̄ma proſa. in q̄ phia vult ſoluere quędam dubia ſuam determiātio/nem conſequētia de fato ⁊ prouidētia Uidetꝛ enim ex dictis ꝙ caſus non ſit. quia ſi omnia ſunt ꝓuiſa ita ꝙ nihil eueniat p̄ter ordiēm ꝓuidētię diuinę. videtꝛ ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tebat. B. Tum ego. Recta quidem in-
q̄ꝫ exhortatio. tuaq̄ꝫ proꝛſus auctoꝛita
te digniſſima. ſed ꝙ tu dudum de pro//
uidentia queſtionem pluribꝫ alijs im//
plicitam eſſe dixiſti. re experioꝛ. Que//
ro em̄. an eſſe aliquid omnino. ⁊ quid
nam eſſe. caſum arbitrere.

nihil cauſaliter eueniat qꝛ caſus impoꝛtat euē tum inopinatū. Jtē vi deꝛ ex dictis ꝙ liberꝝ ar bitriū nō ſit. qꝛ oīa diſ ponuntur ſm̄ oꝛdinem fatalis nccitatis. liberꝝ āt arbitriū nccitatez ex cludit. videꝛ ergo ſi po/ niꝛ prouidētia ⁊ fatum ꝙ omnino excludaꝛ li/ berꝝ arbitriū. phia ergo in pn̄ti libro inq̄rit vtꝝ caſus ſit ⁊ quid ſit. ⁊ in quirit vtꝝ liberꝝ arbitrium ſit ponēdo argumēta quibꝫ liberꝝ arbitrium cum prouidētia diuina nō videꝛ poſſe ſtare. poſt hoc ponit falſam ſolutio nē quoꝛūdam quā improbat. ⁊ ponit ꝓpriam quam rōnibꝫ ꝯfirmat ⁊ de eternitate determinat. ⁊ alia plura ſicut patebit. Et diuidiꝛ iſte liber in xi. ꝑtes. qꝛ ſex ſunt proſe ⁊ quinq̄ꝫ metra eius. q̄ partes ⁊ que in eis deter minātur patebūt in proceſſu libri. Jn p̄mia proſa determinat de caſu. ⁊ p̄ mo Boetius tāgit acta phie ꝯmendans eius exhoꝛtatiōem factā. ⁊ mo/ uet queſtionē de caſu. Scdo phia excuſat ſe ab eiꝰ determinatione. ⁊ boe tius illam excuſationē remouet. Tercio phia determinat de caſu. ſecūda ibi. Tum illa feſtino. tercia ibi. Tum illa mō. Primo dt. Phia dixerat hec p̄dicta ⁊ ꝟtebat curſum oꝛōnis. i. ſermonis ad tractāda quedam alia atq̄ꝫ expediēda. Tunc ego Boetius inq̄ꝫ. O phia recta eſt tua exhoꝛta/ tio facta ⁊ proꝛſus ē digniſſima auctoꝛitate. ſed ꝙ tu dudū dixiſti ſexta ꝓ ſa. iiij. li. queſtionem de prouidētia implicatā eſſe pluribꝫ alijs. ſ. queſtio/ nibꝫ ego experioꝛ re. i. realiter. quero em̄ an arbitreris caſum ōnino aliq̄d eſſe ſupple in rerꝝ natura. ⁊ q̄dnam arbitraris eſſe caſum ſupple in rerꝝ na tura ❡ Nota ꝑ hoc ꝙ dt Boetius dixerat. innuit phiam iam expe diuiſſe q̄ ad ſui ſpeculationē ſpectabāt. ⁊ ita determinaſſe p̄ncipalem hꝰ libri intētionem ⁊ phia ꝟtebat curſum oꝛōnis. i. oꝛōnem currētem. qꝛ oꝛō phie nō impediebaꝛ ignoꝛātia docētis nec tarditate dicētis. hanc oꝛōem ꝟtebat ad q̄dam alia tractāda. Que āt fuerunt illa Boetius nō exp̄mit qꝛ foꝛſan ſua opinione minus erāt deſiderāda vel foꝛſan q̄ntum ad ꝓpo/ ſitū extranea ❡ Nota ꝙ dt exhoꝛtationem phie fuiſſe rectam. qꝛ phia hoꝛtabatur ad ꝟtutes ⁊ ad ꝯtemptū foꝛtuitoꝝ. talis āt exhoꝛtatio que fit ad bonum proſequēdum ⁊ malū fugiēdum recta eſt. ⁊ dt exhoꝛtationem phie eſſe digniſſimam auctoꝛitate. qꝛ quod a ſapientibꝫ dr auctoꝛitate ſa piētis dignum reputatur

P. Tum illa. Feſtino inq̄t debitum ꝓ
miſſionis abſoluere. viāq̄ꝫ tibi qua pa

❡ Hic phia excuſat ſe de huius opinionis vel queſtionis determinati one. ⁊ boetiꝰ illam excu

triã reueharis aperire Hec ãt ꝛ ſi ꝑuti//
lia ꝯgnitu. tñ a ꝓpoſito nr̃i tramite pau
liſꝑ auerſa ſunt Vereduꝫ ẽ. ne deuijs
fatigatus. ad emetiẽdũ rectũ iter ſuffi
cere ñ poſſis. B. Ne id inq̄ꝫ ꝓrſus ve//
reare Nã q̇etis mihi loco fuerit ea q̇bꝫ
maxĩe delector agnſcere. ſimul cũ om̃e di
ſputatiõis tue lat⁹ idubitata fide ꝯſti//
terit. nihil de ſeq̄ntibꝫ ãbigat.

ſatioẽm remouet dicẽs
Phia inq̄t. ego feſtino
abſoluere. i. ꝑficere de/
bitũ ꝓmiſſiõis ꝛ apire
viã q̄ reueharis ad pa
triã. Hec ãt q̄ tu q̄ris
de caſu. ꝛ ſi ꝑ cõuis ſũt
ꝑutilia ꝯgnitu. i. ꝯgni/
tiõe. tñ pauliſꝑ auerſa
ſunt a tramite. i. via no
ſtri ꝓpoſiti ꝛ dt pauliſꝑ
qꝛ ñ ſunt totalr̃ auerſa
ſed aliquãtulum eluci/
dãt ꝓmiſſa. ꝛ eſt veren
dum. i. timẽdum ne tu
fatigatus deuijs. i. que
ſtionibꝫ extraneis. nõ poſſis ſufficere ad metiẽdum. i. trãſeũdum rectũ iter
Dicit Boetius O phia ne illud vereare id eſt nõ timeas. qꝛ h̄ fuerit mi
hi loco q̇etis agnſcere ea q̇bꝫ maxime delector. ꝛ cum om̃e latus. i. omnis
circumſtantia tue diſputatiõis mihi ꝯſtiterit fide indubitata nihil eſt qđ
ambigatur de ſeq̄ntibꝫ ¶ Nota q̄ dicit qua via reueharis patriã
hic patriam vocat beatitudiẽm quam prius inuenire docuit. illa ãt per
que homo ꝑuenit ad ipãm ſunt ꝟtutes de q̇bꝫ Boetius intendebat age/
re non in hoc libro ſed in vltimis libris muſice ſue agẽdo de mnſica huã/
na. intentioẽm ãt ſuã ñ ꝯpleuit qꝛ a rege Theodorico morte ꝑuẽt⁹ fuit

¶ Hic phia determinat de caſu ſoluẽdo ꝓmiſſas cauſas ꝛ queſtio
nes. ꝓmo ſoluit ꝓmam an caſns ſit. ſcđo ſcđam q̇đ ſit caſus. ibi Licꝫ igi
tur.

P. Tum illa Moreẽ inq̄t geram tibi ſi
mulqꝫ ſic exorſa eſt. Siquidẽ iuq̄t ali//
q̇s euẽtũ temerario motu nullaqꝫ cau//
ſaꝝ ꝯnexione ꝓductum caſum eſſe defi
niat: nihil omnino caſum eẽ ꝯfirmo. ꝛ
ꝓter ſubiecte rei ſignificatioẽm inanẽ
ꝓrſus vocem eſſe decerno.

Primo oñt q̇đ ſi
gnificet ꝑ nomẽ caſus
ponẽdo opinioẽm quo
rũdam. ſcđo imꝓbat
illam opinioẽm ibi. q̇s
eñ. Primo dicit O bo
eti ego geram tibi mo/
rem. i. confirmabo me
volũtati tue. ꝛ ſimul ſic
eſt exorſa id eſt ſic incœ
pit. ſi aliq̇s definiat q̊
ad nomen diecens ca/
ſum eſſe euentum pro/
ductum motu temera
rio id eſt improuiſo ꝛ nulla connexione cauſaꝝ. Ego phia affirmo caſum
ſic oĩno nihil eſſe ꝛ decerno. i. iudico vocẽ caſus ꝓrſus eſſe inanẽ ꝓter ſig/
nificatioẽm rei ſubiecte ſicut hec vox chimera inanis eſt.

ꝛ i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Notādum φ q̄libet questio si ē p̄cedat questionē q̄d est. ꝯm φ questio q̄d est q̄rit de q̄litate rei. qꝛ q̄d est rei nulli debet̄ nisi enti. tū q̄stio q̄d ē querēs de q quid est nois. est pͥma cognitio. ⁊ ideo ex q̄ quid est nois opꝫ ſcire de aliq̄ ſi est. ꝓpter hoc phia ad q̄rēdum de caſu vtꝝ ſit vel nō. accipit φ q̄d est qđ ſignificat̄ ꝑ nomen. ⁊ đt. Si aliq̄ dicunt caſum eſſe euētum temerarium ſine oī cā ꝓductū. ego video vocem caſus eſſe inanē tanq̄ ſibi nihil correſpondeat in re.

¶ Hic phia improbat opinionē istā oñs caſuꝫ nihil eſſe ꝯm eā. ſcđo ſoluit questioēm ꝯm rei veritatē. ibi Ariſtoteles me⁹ Primo ponit vnā rōem. ſcđo aliā ibi. Nam nihil. Antiq̄ dicebāt φ caſus est euētus temerari⁹. i. improuiſus Contra h̄ arguit phia ſic. Vbicūq̄ oīa ſunt ꝓuiſa ibi nihil ē temerariū. ſed oīa que ſunt ꝓuiſa ſunt a deo. ḡ inter ea q̄ ſunt nihil est temerariū. Hanc rōnem breuiter innuit in lrā đi. Quis ei locus vllus p̄t eſſe reliqu⁹. i. relict⁹ temeritati. i. improuiſioni deo coercēte cuncta in ordinē. ſ. ꝓuiſum. q. d. nullus

Quis eī (coercēte in ordiuē cūcta deo) loc⁹ eſſe vll⁹ temeritati reliquus p̄t?

¶ Nota φ oīa a deo ſunt ꝓuiſa. c⁹ rō est. Quorumcūq̄ đs est cā oīa talia ꝓuiſa ſunt a deo. ſed deus est cā ois entis. ḡ oia entia a deo ſunt ꝓ/uiſa. φ āt deus ſit cā ois entis pꝫ. qꝛ ab ipſo depēdet cœlum ⁊ tota natu/ra. vt pꝫ ex. xij. methaphiſ.

¶ Hic ponit aliā rōeꝫ probātem φ caſus non p̄t eſſe ſine oī cauſa product⁹ ſicut dicebant antiqui. ⁊ arguit ſic. Qđ est ex nihilo nihil ē. ſed quod ex nulla cā est ex nihilo ē. ḡ quod ex nulla cauſa est nihil est) ſed ꝯm antiquos. caſus est ex nulla cā. qꝛ est productus ſine omī ꝯnexione cārum. ergo caſus nihil est. Vñ đt in lrā. Vera ſententia est cui ne/mo vnq̄ veteꝝ refragatus est. i. contradixit. ſ. ex nihilo nihil exiſtere. quanq̄ illi antiqui illā ꝓpoſitionem. ex nihilo nihil exiſtere iecerint id ē poſuerint quaſi qđdam fundamentum non de.

Nā nihil ex nihilo exiſtere: vera ſīna ē. Cui nemo vnq̄ veteꝝ refragat⁹ ē. quā q̄ id illi non de opante principio: ſꝫ de materiali ſubiecto (hoc est oīm de natura rōnum) q̄ſi quoddā iecerint funda/mētum. At ſi nullis ex cauſis aliq̄d oriatur: id de nihilo ortū eſſe videt̄. Q ſi hoc fieri nequit nec caſum q̄dem hmōi eſſe poſſibile est. q̄lem pauloante defi/niuimus. B. Quid igit̄ inq̄m? Nihil ne est qđ vel caſus. vel fortuitū iure appellari q̄at? An est aliq̄d (tametſi vul/g⁹ lateat) cui vocabula iſta ꝯueniant?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝯpante principio ſcȝ de deo creatore qꝛ ille ex nihilo aliquid fecit. ſed in/tellexerūt h̄ de materiali ſubiecto. i. de tota natura fundata in materia ⁊ exponit ſeip̄m dicēs. h̄ eſt de naṫa oīm rōnum. i. de naṫa q̄ eſt ſubiectū formaꝝ naṫalium. ſed ſi aliquid oriatur ex nullis cauſis id videṫ eſſe ortū ex nihilo. ſed h̄ fieri neq̇t vt aliq̇d oriatur ex nihilo. ḡ nō eſt |poſſibile caſum eſſe hmōi. i. talem qualem pauloan̄ definiuimus ꝑm āṫiq̇s ꝙ ſit euentus temerarius ſine ꝯnexiōe cāꝝ. Quid ḡ dicēdum eſt de caſu. q̄rit Boeti⁹. Eſt ne nihil in reꝝ naṫa qđ iure poſſit appellari caſus vel fortuitum vł̄ē aliquid. tametſi pꝛꝭuis lateat vulgus cui iſta vocabula ꝯueniāt

¶ Notādum ꝙ hec ꝓpō ex nihilo nihil exiſtere ꝟa eſt in ꝯꝑatione ad cām ꝑticularem q̄ in ſua actione p̄ſuppōit materiam. tn̄ in ꝯꝑatione ad cām vł̄em que eſt cā totius entis nō eſt ꝟa. vn̄ dicim⁹ deū oīa creaſſe ex nihilo ⁊ fide tene⁹. ſȝ āṫiq̇ de iſto mō ꝓductiōis ꝑ creatiōēm n̄ loq̄bāṫ. ſȝ p̄mo mō. Vn̄ Ariſt. i. phicoꝝ Impoſſibile ē aliq̇d fieri ex his q̄ n̄ ſṫ. de hac eīn̄ opiniōe ꝯueniūt oīs q̇ de naṫa ſunt.

¶ Hic phīa ſoluit queſtiōēm de caſu. ⁊ p̄mo oñt eam eſſe ſolutam ab Ariſto. ⁊ oñt modum eius. ſcđo declarat ꝙ caſus licet nō habeat cās ꝑ ſe hȝ tn̄ cās ꝑ accn̄s.

P. Ariſtoteles meus id inq̇t ī phiſicꝭ. ⁊ breui. ⁊ veri ꝓpinqua. rōe definit. B Quonā inqꝫ mō? P: Quotiēs ait ali/q̇d cuiuſpiā rei grā geriṫ. aliudqꝫ q̇buſdam de cauſis qꝫ qđ intēdebaṫ obtigit caſus vocatur. Ut ſi quis colēdi agri cauſa fodiēs humum: defoſſi auri pondus inueniat Hoc igiṫ fortuitu crediṫ accidiſſe. veꝝ nō de nihilo eſt Nā ꝓprias cās hȝ q̄ꝝ impuiſus iopiātuſqꝫ cō/curſus caſum videtur oꝑatus. Nam niſi cultor agri humum foderet. niſi eo loci pecuniā ſuā depoſitor obruiſſȝ. aurū nō eſſet inuētum.

ibi Hec ſunt igiṫ Prio đt Ariſtoteles meus. i. doctrina mea nutrit⁹ ⁊ deditus diffiniuit ca/ſum in phiſica id eſt in . ij. phīcoꝝ breui rōne ⁊ ꝓpinqua veri. i. veritati Et querit Boetius. Quonaȝ inqꝫ modo. đt phia Quotiēs aliquid geritur id eſt fit gratia cuiuſpiā. i. alic⁹ rei ⁊ aliud ꝯtigit q̇buſdā đ cauſis qꝫ qđ itēdebaṫ illđ vocaṫ caſus. vt ſi aliq̇s cā colēdi agri fodiēs humū iueniat pōđ⁹ auri đ foſſū. hec iuētio auri crediṫ fortuitu. i. a caſu accidiſſe. veꝝ ꝓ ſȝ tł̄is euēt⁹ caſualis n̄ eſt de nihilo. i. de nulla cā ſicꝫ dicebat diffinitio āṫiq̇ꝝ. nā euentus caſualis habȝ proprias cauſas quarum concurſus inopinatus ⁊ improuiſus ſupple ab eo qui aliquid fecit cauſa alterius rei. videtur operatus eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

caſum.niſi ei cultor agri foderet humũ q̃ ſupple foſſio eſt vna cã inuẽtio-nis auri. ⁊ niſi eo loco depoſitor obruiſſet.i.abſcõdiſſet pecuniã ſuã q̃ eſt alia cã inuẽtionis auri.aurũ nõ eſſet inuẽtum ¶ Notãdum ꝙ caſus ſc̃m Ariſto.eſt qñ aliq̃d fit ꝓpter aliquẽ finẽ.vt foſſio agri ꝓpter ſeminatiõem ſi aliquid aliud euenit ex quibuſdã cauſis p̃ter hoc qđ intendebatur hoc eſt caſus vt inuẽtio theſauri caſualis ẽ que nõ intẽdebatur a foſſore agri Ex q̊ pꝫ ꝙ inuẽtio theſauri ẽ caſualis.nõ ideo ꝙ nõ eſt ꝓuiſa a deo.ſed q2 non ẽ prouiſa ab hoĩe.⁊ ita caſus nihil eſt quo ad deum' ſed eſt aliquid quo ad hoĩem preter cuius intẽtionem ⁊ prouiſionẽ euenit

Hę ſunt igitur fortuiti cauſę ꝯpendij. qđ ex obuijs ſibi ⁊ ꝯfluentibꝰ cauſis.non ex gerentis intentione ꝓuenit. Neque enĩ vel qui aurũ obruit. vel qui agrũ ex-ercuit vt ea pecunia reperiretur intendit ſed (vti dixi) quo ille obruit: hunc fo-diſſe ꝯuenit atq̃ ꝯcurrit

¶ Hic oñt phia ꝙ licꝫ caſus hẽat cãs. non tñ hꝫ cãs ꝑ ſe. ſed ꝑ accñs dicẽs. Hę igitur ſunt cauſę fortuiti ꝯpendij.i.fortuiti euẽtus qđ fortui-tum ꝯpẽdium ꝓuenit ex cauſis obuijs ⁊ ꝯfluentibꝰ nõ ex intẽtiõe gerentis.non eĩ ille qui aurum obruit vel q̃ agrũ exercuit.i.fodit intẽde-bat vt ea pecunia reperiretur ſꝫ vt dixi p̃ter gerẽtꝰ intẽtionem euenit hunc fodere q̊ ille obruit pe-cuniã ⁊ occurrit ſupple intẽtio pecunię ¶ Notanduꝫ ꝙ cã efficiẽs nõ agit niſi moueatur a fine.finis ãt non mouet niſi ſc̃m ꝙ ẽ in intẽtione.⁊ ideo reſpectu illiꝰ effectꝰ q̃ eſt in intẽtione.agẽs eſt cã ꝑ ſe.ſed ſi aliq̃d ꝯtingat in actione p̃ter intẽtiõem agẽtis illiꝰ. agẽs ẽ cã ꝑ accñs.⁊ ſic caſus q2 cõtingit p̃ter intẽtionem agẽtis non hꝫ cãm agẽtem ꝑ ſe ſed ꝑ accñs

Licet igitur definire caſum eſſe inopinatũ ex ꝯfluentibꝰ cauſis in his que ob aliquid geruntur euẽtum. Cõcurrere vero atq̃ ꝯfluere cãs.facit ordo ille ineuitabili ꝯnexione ꝓcedens.qui de ꝓuidentię fonte deſcendens.cuncta ſuis locis tꝑibuſq̃ diſponit.

¶ Hic phia ſoluit ſecũdã queſtionez oñdendo quid ſit caſus. Concludit g̊ definitionẽ eius ex iam dictis di. Licet igitur definire caſum eſſe euẽtum inopinatum ex cauſis ꝯfluẽtibꝰ in his que geruntur ob aliq̃d aliud. Tunc oñt quõ effectus caſualis cadit ſub ordine ꝓuidẽtię. Dictũ eſt eĩ ꝙ caſus prouenit ex cauſis ꝯfluentibꝰ.ꝙ autẽ cauſę ꝯfluant hoc ꝓ-uenit ex ordine prouidẽtię.vñ dt. Cauſas vero concurrere.⁊ confluere facit iſte ordo ſcꝫ fatalis procedens ineuitabili connexione. ſcilicet cauſarũ qui deſcendens ſupple ordo de fonte prouidẽtię cuncta diſponit ſuis tem-

poꝛib⁹ ⁊ locis. ¶ Notādum ꝙ diffinitio caſus eſt bona. qꝛ ꝑ eam caſus diſtinguitur ab aliis ꝑ h̄ qđ đꝛ. caſus eſt euētus inopiātus excludi tur effectus nccārio eueniēs vel vt frequēter. ſicut ſolem oꝛiri vel hoīem naſci cum q̄nqꝫ digitꝫ in vna manu. talia em̄ nō eueniūt caſualiter ⁊ ino pinate. Per h̄ qđ đꝛ ex ꝯfluentib⁹ cauſis excluditur caſus p̄mo mō dict⁹ q̄ ſm̄ ātiq̄s poēbať produci ex nulla ꝯnexiōe cauſaꝝ. Per h̄ āt qđ dicit᷑ in his q̄ gerūtur ob aliq̄d aliud. ꝑ h̄ excludit᷑ a caſu caſualitas ꝑ ſe. caſus em̄ ⁊ foꝛtūa ſunt cauſę ꝑ accn̄s ⁊ fiūt p̄ter intētioēm agētis.

¶ Iſtud eſt p̄mū metꝝ huius q̄nti qđ đꝛ metꝝ elegiacum. ⁊ p̄mū metꝝ eſt dactylicū exametꝝ. ſcđm eſt trochaicū pēthametꝝ vel dactylicū pēthametrum. In quo phīa oñt quō euētus caſualis ſe h̄ꝫ ad prouidentiam diuiām

¶ Metꝝ p̄mū li. q̄nti

Rupis achemenię ſcopulis. v/
bi verſa ſequentum
Pectoꝛib⁹ figit ſpicula pug̃ fugax
Tigrꝫ ⁊ eufrates vno ſe fōte r̄ſoluūt
Et mox abiūctꝫ diſſociāť aq̄s.
Si coeāt. curſūqꝫ iterꝝ r̄uocēť i vnum
Cōfluat altni qđ trahit vnda vadi
Cōueniāt puppes. ⁊ vulſi fluīe trūci
Mixtaqꝫ foꝛtuitos iplicꝫ ūda modos
Quos tn̄ ip̄a vagos terę decliuia caſus
Gurgitꝫ ⁊ lapſi defluus oꝛdo r̄git
Sicqꝫ ꝑmiſſis fluitare videť habenis
Foꝛs. patiť frenos. ip̄aqꝫ lege meat

Eſt autē materia exempli ꝙ tigris ⁊ eufrates ſť duo fluuij ab eodē fōte ꝓcedētes q̄ poſtea ab inuicē diuidūť ⁊ ſi iterꝝ ꝯcurrāt necē eſt naues ⁊ alia q̄ ꝑ iſta flumina deferūtur ꝯcurrere. q̄ q̄dē ꝯcurſus ꝓuenit inquātum regūtur de curſu iſtoꝝ fluuioꝝ. ⁊ tn̄ eſt pręter intentioēm iſtoꝝ q̄ regūt naues. eodem mō ꝯcurſus cauſaꝝ caſualis q̄uis ſit p̄ter intentionem ipſoꝝ agentium tn̄ ꝯcurrūt ſm̄ defluxum oꝛdis fatalis ex regimine diuinę prouidentię. ⁊ q̄uis nobis ignoꝛātib⁹ oꝛdinē diuię ꝓuidētię videatur aliq̄d caſuale ⁊ foꝛtuitū. tn̄ in ꝯpatiōe ad deū oīa ſť oꝛdiāta ⁊ prouiſa. vn̄ dicit in lrā Tigris ⁊ Eufrates reſoluūt ſe ab vno fonte ſcopulis id eſt ex concauitatibus rupis achemenię. i. mōtis parthię vbi ſcꝫ in parthia fugax pugna ꝟſa ſpicula. i. ſagitta figit pectoꝛib⁹ ſequētū Eſt ei ꝯſuetudo parthoꝝ ꝙ fugiēdo pugnāt ſagittādo a tergo ꝯtra inſequētes ⁊ mox id eſt poſt paruū ſpacium tigris ⁊ eufrates diſſociātur abiunctis aq̄s ſuꝑple aliis. ⁊ ſi dicti fluuij iterꝝ coeant id eſt ꝯueniāt ⁊ reuocēť i vnū curſum. ꝯfluat id eſt opoꝛtet ꝯfluere illud qđ vnda alterni vadi. i. vtriuſqꝫ fluminis trahit id eſt ſecum ducit. ⁊ ꝯueniant puppes ⁊ trūci mul/

ſi.i.eradicati flumine.i.ꝑ flumen.⁊ vnda mixta ꝯfluens implicet.i.ipli/
cabit fortuitos modos.qꝫ vnda faciet ꝯcurrere fortuitu naues ⁊ truncos
quos tñ vagos caſus.i.caſuales euẽtus regit ipſa decliuia terre.i.depſſio
terre dans viã fluuio ⁊ defluus ordo lapſi gurgitis.i.currẽtis aque regit
illos vagos curſus.⁊ ita eſt de euẽtu caſuali reſpectu ꝓuidẽtie. vnde dicit
Fors.i.caſus vel fortuna q̃ videt̃ fluitare p̃miſſis habenis.i.ſine regimi
ne illa patit̃ frenos.i.regimina.⁊ meat.i.tranſit ipſa lege.i.ꝑ i pſam legẽ
diuine ꝓuidentie ¶ Nota ꝙ ſcribit̃ in Geñ. Tigris ⁊ eufrates ſunt
flumina q̃ꝝ ortus eſt in ꝑadyſo. Sed hieronymus auctoritate Saluſtij
d̃r ꝙ ortus tigris ⁊ eufratis demrãtur in Armenia.i.in parthia cui videt̃
Boetius ꝯſentire. Beatus ãt Aug⁹.ſuꝑ Geñ.ad lrãm iſtam ꝯtrarieta
tem ꝯcordat di. Illud ꝯtingit in iſtis fluminibꝫ qđ in alijs experimur
ſcꝫ ꝙ aliqñ abſorbent̃ a terra ⁊ iteꝝ oriunt̃.⁊ qꝫ hoc ſepe p̃t ꝯtingere.ideo
de ortu ipſoꝝ fluuioꝝ diuerſa pñt dici. Qñ em̃ Moyſes d̃r in Geñ.ꝙ o
riant̃ in ꝑadyſo.p̃t intelligi de p̃ma origine eoꝝ. ſed qđ d̃r ab alijs ꝙ ali/
as oriant̃ p̃t intelligi de ortu eoꝝ ſecũdario ¶ Nota ꝙ parthia ẽ que
dam regio q̃ alio noĩe d̃r achimenia.vñ dñr hoĩes parthi q̃ vincũt hoſtes
ſuos fugiẽdo.ſagittas a tergo mittẽdo. ⁊ ſic amor vincẽdus eſt fugiendo
Vñ poeta dixit. Qua ſpẽ martis cedit victoria parthis. Cypris ea ꝑte
ſimili q̃ꝫ vincit̃ arte. Cypris.i.venus q̃ colebat̃ in cypros. Et pauꝑ hen/
ricus. Proſcribas igit̃ gladijs ⁊ fuſtibꝫ ipſum ſuꝑple amorem. Et fugiẽ
do fuga quem fuga ſola fugat

¶ Hic icipit ꝓſa ſcđa
h⁹ q̃nti in q̃ incipit de/
termiãre de ꝯueniẽtia li
beri arbitrij ad ꝓuiden
tiã diuinaꝫ.⁊ p̃mo q̃rit
an libeꝝ arbitriũ poſſit
ſtare cũ ꝓuidẽtia diuia
⁊ phĩa ꝓbat libeꝝ arbi
triũ eẽ.2⁹ oñt quõ diuer
ſificat̃ in diuerſis. ⁊ ter
cio oñt act⁹ liberi arbi
trij cadere ſub ꝓuidẽtia
diuina.ſcđa ibi. Sed
hãc.tercia ibi. Que tñ
Primo d̃r. Aiaduerto
inq̃m.i.cognoſco quõ
caſus ſtat cũ prouidẽtia
⁊ ita ꝯſentio ſicut dixi
ſti.⁊ querit Boetius.
Eſt ne vlla libertas ar
bitrij in hac ſerie cauſa
rũ ſibi herẽtiũ.an fatal̃
catena id eſt fatalis ne/

¶ Proſa ſecunda libri quinti
¶ De libero arbitrio.

Animaduerto inq̃ꝫ.idqꝫ vti tu
dicꝭ eẽ ꝯſentio. Sꝫ in hac herẽ
tiũ ſibi ſerie cãꝝ.eſt ne vlla noſtri arbi/
trij libertas.an ipſos q̃ꝫ humanorum
motus aĩoꝝ fatalis catena conſtringit?
P. Eſt inquit Neqꝫ ei fuerit vlla rõna
lis nat̃a.q̃n eidẽ libertas aſſit arbitrij
Nam qđ rõne vti rõnaliter p̃t.id ha/
bet iudiciũ q̃ quidqꝫ diſcernat. Per ſe
igit̃ fugiẽda optãda ve dinoſcit Quod
vero q̃s optãdum eſſe iudicat petit Re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

fugit ꝟo qđ eſtimat eſſe fugiēdū. Qua-
re q̃bꝫ in ipſis ineſt rō. ineſt etiā volēdi
nolendiq; libertas

ceſſitas ꝯſtringit mot⁹
i. affectus hūanoꝝ aīoꝝ
Tūc phia ꝓbat libeꝝ
arbitriū eē dicēs Liber
tas arbitrij ē ñ obſtāte
p̄dicta ꝯnexiōe cauſaꝝ

Nec em̄ fuerit. i. eſſe poterit vlla rōnalis natura q̄n libertas arbitrij ei-
dem aſſit. ⁊ accipitur hic rōnalis natura large pro omni eo qđ hꝫ ꝯgniti
onem intellectiuam. Probat āt ꝙ omni nature rōnali inſit libeꝝ arbitriū
dicēs. Illud qđ p̄t nāaliter vti rōne id hꝫ iudiciū q̊ diſcernat vnūqđq;
igit̄ ꝑ ſe diſcernit fugiēda ⁊ optāda Qđ āt iudicat optādū id petit. i. ꝓſe
q̊tur. ⁊ refugit illud qđ eſtimat fugiēdū. q̄re q̃bꝫ ineſt rō illis ineſt libtas
volēdi ⁊ nolēdi. p̄t ergo ſic rō formari Oēe qđ p̄t vti rōne hꝫ iudiciū co
gnoſcēdi fugiēda ⁊ optāda. ſed qđ q̊ſq; iudicat optādum ꝓſequitur ⁊ qđ
iudicat fugiēdū h̊ refugit. ḡ oēe qđ p̄t vti rōne hꝫ volūtatem volendi ⁊
nolendi. ¶ Nota ꝙ đt illud qđ vtitur rōne hꝫ iudiciū q̊ diſcernat
vnūquodq;. h̊ đt ad drām iudicij nāalis qđ eſt in brutis q̊ nō iudicatur
vnūquodq; agēdū ſꝫ aliqđ ꝑticulare. ſicut ouis ñ iudicat de q̊libꝫ fugiēdo
ſꝫ tm̄ de lupo. ⁊ apes ñ hn̄t induſtriā ad faciēdū aliqđ opus niſi ad fauos
mellis. ſed iudicium rōnis eſt de quolibet que aguntur.

¶ Nota ꝙ đt ꝙ hn̄s rōnis iudiciū ꝑ ſe iudicat ꝓſequēdum vel fu
giēdum. licet em̄ bruta q̊dāmō ꝯ̊gſcāt fugiēda vel ꝓſequēda. nō tñ ꝑ ſe
qꝛ nō ſunt cā iudicij Hō āt nō ſolū ꝯ̊gſcit finem ⁊ ordiāta in finem ſꝫ co
gnoſcit vniuerſaliter ꝑ modū collatiōis ⁊ ꝑ modū ſyllogiſticū. etiā hō ſuū
iudiciū iudicat ⁊ diſcernit. qꝛ itellect⁹ ē ꝟt⁹ ꝯuerſa ſup̄ ſe

¶ Sꝫ hāc nō in oībꝫ equā eē cō-
ſtituo Nā ſupnis diuiſq; ſubſtātijs. ⁊
ꝑſpicax iudiciū. ⁊ incorrupta volūtas
⁊ efficax optatorū p̄ſto ē ptās Hūanas
ꝟo aīās liberiores q̊dem eſſe neceſſe ē.
cum ſe in mētis diuine ſpeculatiōe ꝯſer
uāt Minus ꝟo cum dilabūtur ad cor
pora minuſq; etiā. cum terrenis artubꝫ
colligātur. Extrema ꝟo eſt ſeruit⁹. cuꝫ
vicijs dedite. rōnis ꝓprie poſſeſſione

¶ Hic oñdit phia
quō liberuꝫ arbitrium
diuerſificatur in diuer
ſis. ſ. in angelis ⁊ hōībꝫ
dicens. Hanc ſcꝫ liber
tatem arbitrij nō ꝯſti-
tuo eſſe equam. i. equa-
lem in oībꝫ. qꝛ maior ē
in ſubſtātijs diuis q̄ꝫ i
hōībꝫ Nam ſupernis ⁊
diuinis ſubſtantijs ieſt
perſpicax iudicium. i.
ineffabile iudicium. ⁊
ineſt eis incorrupta vo
lūtas. i. inflexibilis ad
malum. ⁊ in eis ē p̄ſto
. i. parata efficax ptās
optatoꝝ. qꝛ nō ē in eis
impedimētum executio
nis. Animas ꝟo hūā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cecíderint. Nã vbi oculos a ſumme lu ce ꝟitatis ad inferiora ⁊ tenebroſa deie cerint. mox inſcitie nube caligant. ꝑni cioſis turbant affectibꝫ. quibꝫ accedẽ do ꝯſentiẽdoq̃ꝫ. quã inuexere ſibi adiu uant ſeruitutẽ. ⁊ ſunt quodammodo ꝓ pria libertate captiue.

nas necc̃e eſt eſſe liberio res qñ ꝯſeruãt ſe in ſpe culatione diuine mẽtis min⁹ vero libere ſunt cũ dilabuntur ad corpora .i. ad curã reꝝ corpora liũ. Et adhuc min⁹ li/ bere ſunt cũ colligãtur terrenis artubꝫ .i. affec tibꝫ quibꝫ minus reſiſte re pñt paſſionibꝫ inſur gẽtibꝫ. Extrema vero .i. maxima ẽ ſeruitus aiaꝝ qñ dedite vicijs cecide rint a poſſeſſione ꝓprie rõnis. q̃ regi .i. dirigi deberẽt in agendo. Nam vbi .i. poſtq̃ꝫ aie deiecerint oculos rõnis ⁊ intellectus a luce ſumme ꝟitatꝫ ad inferiora ⁊ tenebroſa .i. ad terrena ⁊ carnalia mox calligãt .i. obſcurant nu be inſcitie .i. ignorãtie. ⁊ turbant ꝑnicioſis affectibꝫ .i. paſſionibꝫ q̃bꝫ acce/ dendo ⁊ ꝯſentiẽdo adiuuant .i. augmẽtant ſeruitutem quã inuexere .i. in/ duxerunt. ⁊ aie vicioſoꝝ ſunt q̃dammodo captiue ꝓpria libertate

¶ Nota ꝙ liberũ arbitrium ẽ libertas iudicãdi ⁊ exequẽdi res. vel ſm Boetium ſup primo perihermenias. liberũ arbitrium ẽ de voluntate iu diciũ aĩ nullo extrinſeco aut violẽter cogente aut violẽter impediẽte. nul lo cogẽte ad faciẽdum qđ diſplicet. nullo impediẽte ne fiat qđ placet

¶ Nota ꝙ liberũ arbitriũ in duobꝫ ꝯſiſtit. in libertate iudicãdi. ⁊ in li/ bertate exequẽdi iudicata. ꝑmum .ſ. libertatẽ iudicãdi impedit ignorãtia ſꝫ libertatem exequẽdi impedit impotẽtia executionis ⁊ corruptio volun tatis. Nũq̃ꝫ eñ poſſumus bonum ꝑficere cum voluntate corrupta vicio non ꝑficimus. In ſubſtantijs ãt. ſeparatis non ẽ ignorãtia iudicãdi. nec impotẽtia ꝑficiẽdi nec corruptio volũtatis. g̃ in eis eſt maxima libertas arbitrij. Intelligẽtie eñ in nullo fallunt. g̃ hñt ꝑſpicax iudicium ⁊ nũq̃ꝫ volunt niſi bonum. g̃ in eis eſt incorrupta voluntas. ⁊ pñt ꝑficere q̃cq̃d deſiderant. ergo in eis eſt efficax ptãs optatoꝝ. ¶ Nota ꝙ q̃dam dixe rũt fuiſſe de intentione Platonis aĩas humanas ſimul eſſe creatas in cœ lo ⁊ poſtea dñdere in corpora ⁊ in eis detineri tanq̃ꝫ in vinculis ſm illos gradus libertatis animaꝝ humanaꝝ quas ponit in lrã ſic diſtinguũtur ſcꝫ ꝙ anime cum ſint in cœlo create in ꝯtemplatione diuine mentis ſunt maxime libere. cum ãt deſiderio corpoꝝ incipiũt dñdere ad corpus ſunt minus libere. cum ãt iam ſunt colligate corporibꝫ. adhuc ſunt min⁹ libere ſed minima libertas eſt in eis qñ ſubduntur vicijs. Iſta tamen expoſitio non tenet ſm veritatem. ideo aliter exponit ꝙ illas aĩas necc̃e eſt eſſe liberi ores q̃ ꝯtemplationi diuine inſeruiũt vt aie ꝟtuſoꝝ ⁊ ꝯtemplatiuoꝝ quo rum ꝯuerſatio in cœlis eſt. Ille ãt ſunt minus libere q̃ dilabunt ad cor/ pora .i. que dñdunt ad curam reꝝ tꝑalium ſicut ſunt practici q̃ negociant circa bona tꝑalia ad ꝯmunem vtilitatem diſpenſanda. adhuc min⁹ libe/

re ſt aīe q̄ terrenis artubꝫ colligāt.i.q̄ deſcēdūt ad curādū ꝓpriū corp⁹ ꝛ ꝓ pꝛiā vtilitatē.mīme āt libere ſt q̄ ſubdite vicijs rōnē amittūt vicioſus em̄ n̄ vni⁹ tm̄ dn̄s eſt.ſꝫ tot dn̄oꝝ q̄t vicioꝝ ſm̄ Auguſtinū

¶ Hic oñt phīa quō act⁹ liberi arbitrij cadūt ſub ꝓuidētia diuia qꝛ ꝓpter hꝰ diuina ꝯgnitio ſe extendit ad omnia dicēs Que omnia dicta q̇ ad diuerſos gradus libertatis ꝛ q̇ ad oīs actus iā ꝓueniētes cernit ille intuitus prouidētie diuine ꝯcta ꝓſpiciēs ꝛ q̄qꝫ p̄deſtinata diſponit ſuis meritis.reddēdo bōis bōa ꝛ malis mala.ꝛ h̄ ꝯfirmat auctoritate greca q̄ ſonat in latino Omnia videt de⁹ ꝛ omnia audit. Uel ſm̄ alios ſonat Deus illuſtrat omnia clarius q̄ꝫ ſol

Que tn̄ ille ab eterno ꝯcta ꝓſpiciēs prouidentie cernit intuitus.ꝛ ſuis q̄ꝫ meritis p̄deſtinata diſponit.omnia videt ꝛ omnia audit.

¶ Nota ꝙ licet diuina prouidentia ab eterno omnia ꝓſpexerit non tn̄ ꝓpter h̄ neceſſitat liberꝝ arbitriū ad faciēdū bonū vel malum. Quia ſm̄ Ariſt.iij.ethi. Hō eſt dn̄s ſuaꝝ opationū a p̄ncipio vſqꝫ ad finē.ꝛ ꝰ ſm̄ merita opationū liberi arbitrij recipit pœnā vel p̄miū.

¶ Metꝝ ſcōm li. q̇nti.

PUro claꝝ lumīe phebū
Melliflui canit oris homer⁹
Qui tn̄ itima viſcera terre
Nō valet aut pelagi radioꝝ
Infirma prūpere luce
Haud ſic magni ꝯditoꝛ orbis
Huic ex alto ꝯcta tuenti
Nulla terre mole reſiſtūt.
Nō nox atris nubib⁹ obſtat
Que ſint q̄ fuerint veniātqꝫ
Uno mētis cernit in ictu.
Quē qꝛ reſpicit oīa ſolus.

¶ Iſtud eſt ſcōm metꝝ huius q̇nti quod dꝛ archilogicū ab inuētoꝛe.dactylicū a pede p̄dominātē. In q̇ phīa ꝯmēdat excellētiā diuine ꝯgnitiōis in ꝯpatione ad ſolē materialē dicēs Homer⁹ oris melliflui.i.dulcis eloquentie canit.i.deſcribit phebū.i.ſolem claꝝ puro lumine.foꝛſan em̄ Homerus fecit libꝝ de claritate ſolis. q̇ ſcꝫ ſol nō valꝫ prūpere.i.penetrare itima viſcera.i.ꝓfunda terre.ꝛ pelagi.i.maris. Infirma.i.debili luce radioꝛum haud ſic.id eſt non ſic habet ſe conditoꝛ magni orbis.ſcilicet deus.ſed ipſe ſua cognitione penetrat omnia cū nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Verꝝ poſſis dicere ſolem

poſſit ipſum latere. huic ſcꝫ cōditori tuenti .i. reſpicienti cūcta ex alto cœlo terrę ſibi reſiſtūt nulla mole .i. magnitudine ſicut reſiſtūt radijs ſolis. Nec etiā nox obſcura obſtat ſibi atris nubib. imo in vno ictu mētis .i. in vnico mentali intuitu cernit quę ſunt q̄ntum ad p̄ntia. q̄ fuerunt q̄ntum ad p̄terita. quę veniūt q̄ntum ad futura quem ſcꝫ ꝯditorē qꝛ reſpicit oīa ſolus tu poteris dicere verꝝ ſolē. Nota licet deꝰ oīa cognoſcendo ꝓuideat. etiā illa quę fiunt ex libero arbitrio. voluit tñ quaſdā creaturas eſſe liberi arbitrij. qꝛ hoc magis decet diuinā bonitatē ſicut eñ melius ⁊ nobilius ē regnum in q̄ non tm̄ ſeruit regi a ſeruis. ſed etiā a liberis q̄ꝫ vbi tm̄ ſeruit a ſeruis. Sic melius erit regnū dei ⁊ decētiꝰ ex hoc ꝙ ſunt aliquę creature libere ſeruientes ſicut hō ⁊ angelꝰ q̄ꝫ ſi eēnt ſole creaturę ſeruiliter opantes cuiuſmodi ſunt oēs creaturę p̄ter hoiem. ⁊ angelum q̄ ex determinatione naturę nccitantur ad ſua opera

¶ Proſa tercia libri quinti

¶ Hic incipit tercia proſa hꝰ quinti libri in qua Boetius obijcit ꝯtra p̄dicta oñdens nō poſſe ſimul ſtare ꝓuidētiam ⁊ liberꝝ arbitriū. Et p̄mo p̄mittit ꝙ dicta p̄nt hēre dubitatiōem. ſcđo ponit rōem dubitatōis ibi. Nimiū inq̄. Prio dt Tum pro tūc finitꝭ p̄dictis. ego Boetiꝰ inq̄. o phia rurſus ego cōfundor difficiliori ābiguitate. Et querit phia. Quęnam ē iſta ambiguitus. iam eñ ꝯiecto .i. in dico quib tu ꝑturbere .i. ꝑturberis. ¶ Notanduꝫ ꝙ ꝯiectare eſt ex aliquib ſignis aliq̄d putare. ⁊ ſic phia ꝯiecit ꝑ locum a cōiter accñtib dubitationem Boetij. qꝛ cōiter quicunq̄ꝫ loquebant̄ de prouidētia ⁊ libero arbitrio dubitabāt de ꝯpaſſibilitate eoꝝ.

¶ Boetius diſputat vtꝝ valeat liberū arbitrium. qm̄ deus cuncta proſpicit: quem falli nihil p̄t

Tum ego En inq̄ꝫ difficiliori rurſus ambiguitate cōfundor. P. Quęnam inq̄t eſt iſta: iam eñ quibus perturbere ꝯiecto.

¶ Hic boetiꝰ exp̄mit ſuā dubitationē oñdēs prouidētiam ⁊ liberꝝ arbitriū eē incōpaſſibilia Primo facit hoc. ſcđo excludit q̄ſdam vias q̄b aliqui conabant̄ defendere ꝓuidētiam. ibi Quid igit̄. Ad probādum ergo incōpaſſibili

B. Nimiū inq̄ꝫ aduerſari ac repugnare videt̄. p̄noſcere vniuerſa deū ⁊ eē vllū libertatis arbitriū. Nā ſi cuncta proſpicit dˢ. neq̄ꝫ falli vllo modo p̄t euenire nccē eſt qđ ꝓuidentia futurꝝ eſſe ꝓui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

derit Quare ſi ab ęterno n̄ fcā hoīz mō ſʒ etiā ꝯſilia volūtateſq̄ p̄noſcit. nulla erit arbitrij libertas Neq̄ eīn vl̕ fcm̄ aliud vllū. vel q̄libʒ exiſtere poterit vo//lūtas. niſi quā neſcia falli ꝓuidētia di//uina p̄ſenſerit Nā ſi aliorſum q̄ꝫ ꝓuiſe ſūt detorq̄ri valēt. n̄ iā erit futuri firma p̄ſtia ſʒ opinio potius incerta. qd̄ de deo credere nephas iudico

tatem p̄dcoꝝ poīt tres rōes. ſcda ibi. Ad hęc. tercia ibi. Poſtremo Prio poīt p̄mā rōnem ſcdo excludit quādā ſolutioēm eius ibi. Neq̄ eīn. Prio dr̄. Nimium videt̄ aduerſari ꝛ repugnare deū p̄noſcere vniuerſa ꝛ eſſe vllum libertatis arbitriū. ꝙ āt iſta repugnāt ꝓbat. Nam ſi deꝰ ꝓſpicit cūcta neq̄ vllo mō falli p̄t. nccē ē euenire illud qd̄ prouidētia prouiderit eſſe futuꝝ. qd̄ ſi nō eueīret falleret̄ prouidētia. q̄re ſi ab ęterno nō mō id eſt non tm̄ facta hoīm ſed etiam ꝯſilia ꝛ volūtates p̄noſcit. nulla erit libertas arbitrij ſed omnia euenīēt de nccitate. ꝙ āt deus ſua ꝓuidētia ōnia p̄noſcit declarat. Neq̄ eīn poterit exiſtere aliqd̄ factum vel aliqua volūtas niſi quam p̄ ſenſerit id eſt p̄ſciuerit ꝓuidentia diuina neſcia. i. nō potēs falli nec p̄nt aliter euenire q̄ꝫ p̄uiſa ſunt. Nam ſi valent detorqueri aliorſum. ſcʒ vt aliter eueniāt q̄ꝫ p̄uiſa ſunt nō erit iam firma p̄ſciētia dei. ſʒ potius erit incerta opinio quod iudico nephas credere de deo.

¶ Nota ꝙ ex lr̄ā ſic formatur rō. Jlla quę ꝓuidētur īfallibiliter d̄ nccitate eueniūt. ſed oīa ꝓuidētur a deo infallibiliter. ḡ oīa de nccitate e/ueniūt. ꝛ ſic perit libertas arbitrij. ¶ Nota ꝙ ſcia dei n̄ eſt opinio. qꝛ opinio eſt eoꝝ q̄ ſic ꝛ aliter ſe poſſunt habere ex p̄mo poſterioꝝ. Sciencia autem eſt eorum quę non poſſunt ſe aliter habere. ergo ſcientia dei nō eſt dicēnda opinio.

Neq̄ eī illā ꝓbo rōem q̄ ſe q̄dā credūt hūc quęſtiōis nodū poſſe diſſoluere Aiunt eīn. nō iō quid eſſe vētuꝝ qm̄ id prouidētia futuꝝ eē ꝓſpexerit. ſʒ econtrario potius. qm̄ qd̄ futuꝝ eſt id dīnā ꝓuidētiā latere nō poſſe. Eoq̄ mō ne//ceſſariū h̄ in ꝯtrariā relabi ꝑtem Neq̄

¶ Hic philoſo/phia excludit quandaʒ reſponſionem quę poſ/ſet dari ad predictā rō/nem. ꝛ primo poīt eam ſcdo eam excludit ibi. Quaſi ꝓo Primo dicit Neq̄ eīn probo id eſt approbo illā rōnem. i. rn̄ſionem qua quidam credunt ſe poſſe diſſol/uere difficultatem q̄ſtionis. Aiunt eīn nō iō quid eſſe vētuꝝ qm̄ ꝓuidentia ꝓſpexerit illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

em̄ nccē eſſe ꝯtingere q̄ prouidenꝶ. ſed nccē eſſe que futura ſunt ꝓuideri

eſſe venturꝝ. ſed potius ecōuerſo qm̄ quod futurum eſt illud nō poſſe latere prouidētiam diuinam. Quaſi dicāt. euētus rei eſt cā p̄ſcientię. ⁊ non ecōuerſo. ⁊ ideo ex euētu debet ꝯcludi nccitas p̄ſcientię non ⁊ ecōuerſo ſm eos. Et iſto mo/do nccārium eſt hoc qđ ꝯcludiꝶ de euentu relabi in ꝯtrariam ꝑtem ſcꝫ vt quod ꝯcludiꝶ de euentu hoc ꝯcludaꝶ de p̄ſcientia. Necꝫ em̄ nccē eſt ꝯtingere que prouidētur ſm eos. ſed que futura ſunt nccē eſt prouideri.

¶ Nota ꝙ prior rō p̄tendebat ꝙ oīa futura de neceſſitate eueniant. q̄a deus futura infallibiliter p̄uidet. reſponſio āt quorūdam dicit ꝯtrarium. dicit em̄. Non ideo qꝛ deus p̄uidet futura neceſſario eueniūt. ſed qꝛ vētura ſunt. ideo deus ea p̄uidet.

¶ Quaſi vero que cuius rei cā ſit p̄ſciētia. ne futurorꝝ neceſſitatꝭ. an futurorū neceſſitas prouidentię laboretur. Ac nos illud demonſtrare nitamur. quoq̄ modo ſe habeat ordo cāꝝ. nccārium eē euētum p̄ſcitarꝝ rerꝝ. etiam ſi p̄ſcia futuris rebꝫ. eueniendi nccitatem non videaꝶ inferre. Etem̄ ſi quiſpiam ſedeat opinionē q̄ eum ſedere ꝯiectat verā eē nccē eſt. Atqꝫ econtrario rurſus ſi de q̄piam: vera ſit opinio qm̄ ſedet. eum ſedere nccē eſt. In vtroqꝫ igiꝶ nccitas in/eſt. In h̄ q̄dem ſedēdi. at vero in altero veritatis. ſꝫ non idcirco q̄ſqꝫ ſedet qm̄ vera eſt opinio. ſed hęc potius vera eſt qm̄ quēpiam ſedere p̄ceſſit. Ita cum cauſa veritatis ex altera parte ꝓcedat. ineſt tn̄ cōis in vtraqꝫ neceſſitas Simi

¶ Hic excludit iſtā rn̄ſionē dicens Iſta rn̄ſio procedit quaſi laboraretur querēdo cuiꝰ rei cā ſit p̄ſcientia. vtꝝ ſit cā nccitatis futurorum. ꝶ vtꝝ nccitas futurorꝝ ſit cā prouidētię ſed nos nitamur. i. laboramꝰ hoc demōſtrare ſcꝫ nccāriū eſſe euētum p̄ſcitarum rerꝝ quoq̄ modo. i. quocūqꝫ modo ſe habeat ordo cauſarꝝ. etſi pro quāuis p̄ſcia non videaꝶ inferre nccitatem eueniendi rebꝫ futuris. qđ dclarat in exemplo dicens. Si aliquis ſedeat nccē eſt opinionem eſſe verā que ꝯiecta eum ſedere ⁊ ecōuerſo. ſi de aliquo vera ſit opinio qꝛ ſedet nccē eſt eum ſedere. igiꝶ in vtroqꝫ ſcꝫ in opiniōe ⁊ ſedente eſt nccitas. in hoc ſcꝫ in ſedente ē ne/ceſſitas ſedendi in altero. ſ. in opinione eſt neceſſitas veritatis. ſed n̄ idcirco quiſqꝫ ſedet ſupple cauſaliter qm̄ vera

liter de ꝓuidentia. futuriſqꝫ rebus rõcinari ptꝫ Nam etiam ſi idcirco qm̄ futura ſunt prouidentur. nõ ṽo iõ qm̄ prouidẽtur eueniũt. nihilominus tñ a deo vel ventura prouideri vel ꝓuiſa euenire nccẽ eſt ꝙ ad ꝑimẽdã arbitrij libertatẽ ſolũ ſatis eſt

eſt opinio qꝛ veritas opinionis nõ eſt cã ſeſſiõis ſed hęc ſcꝫ opinio potiꝰ eſt ṽa qm̄ p̄ceſſit queꝑiam .i. aliquem ſedere. ⁊ ita cã ṽitatis ex altera pte procedit. tamẽ in vtroqꝫ eſt commũis neceſſitas ⁊ eodem modo ꝯtingit arguere de prouidẽtia ⁊ de his quę prouidẽtur Vñ dicit Patet id eſt manifeſtum eſt rõcinari de prouidẽtia ⁊ de rebꝫ futuris. nam ⁊ ſi pro q̄bꝫuis idcirco prouidentur qm̄ futura ſunt. nõ tamen ideo eueniunt qm̄ ꝓuidentur. nihilominus tamen nccẽ eſt a deo vel ventura prouideri vel prouiſa euenire. ita ꝙ vtriqꝫ pti ineſt necitas q̄bꝫuis alteri cauſalitas quod ſolum ſatis eſt id eſt ſufficit ad perimẽdam libertatẽ arbitrij

¶ Notãdum ꝙ rñſio iſta quã innuit in lrã videtur eſſe ipſius origenis q̄ ſupra eplam ad Rhomaõs ſic d̄t. Nõ ꝓpterea aliq̄d erit qꝛ illud deus ſcit futuꝝ. ſed qꝛ futuꝝ eſt ideo ſcitur a deo an̄q̄ꝫ fiat. q̄d tñ poteſt intelligi dupl'r Vno mõ ꝙ euẽtus rei ſit cã p̄ſcientię ſm rõnem ꝯſequẽtię ⁊ ſic rñſio eſt ṽa. Alio mõ p̄t intelligi ꝙ euẽtus rei ſit cauſa p̄ſciẽtię ſm exñtiam. ⁊ ſic eſt falſa. ⁊ h̄ mõ improbatur hic a Boetio. Primo ḡ oñt Boetius ꝙ iſta reſponſio non eſt ad ꝓpoſitum. ſcdo oñdit ꝙ nõ includit veritatem ibi. Jam vero.

¶ Hic phīa oñt ꝙ iſta reſpõſio inducit falſitatem. quia ponit ꝙ aliquod temporale ſit cauſa ęterni. Dicunt enim ꝙ res futurę ſint cauſę

Jam ṽo q̄ꝫ p̄poſteꝝ eſt vt ęternę p̄ſcię. temporalinm rerum euentus cauſa ēē dicatur. Quid eſt autem aliud arbitrari ideo deum futura quoniam ſunt euẽtura. prouidere. q̄ꝫ putare quę olim acciderunt cauſam ſumme illius eſſe prouidentię.

prouiſionis ęterne Vñ d̄t Jam ṽo p̄poſteruꝫ eſt id eſt ꝑuerſum eſt vt euẽtus reꝝ tp̄alium dicatur ēē cã ęternę p̄ſciẽtię q̄d dicitur in iſta rñſione. Vñ ſubdit. Quid eſt aliud arbitrari deũ iõ prouideri futa quoniam ſunt ventura q̄ꝫ putare quę olim acciderint id eſt ipſa futura eſſe cauſam ſumme prouidentię. quaſi diceret. nihil eſt aliud dicere.

¶ Notandum ꝙ nullum temporale eſt cã eterni ſed potius econuerſo. Indignius eñ nõ eſt cã digniorıs. eo ꝙ cã dignioꝛ eſt effectu. tp̄ale ãt eſt indignius ęterno ſicut corrupttibile incorruptibili. ergo ⁊c̄.

¶ Hic ponit ſcđam rñ ſionē ad ꝓbādā ſcđam cōcluſionez di. Ad hec ſupple p̄dicta addenda eſt hec rō Sicuti ſcio eē quid .i. aliq̄d. necē eſt ip ſum eſſe . ita cum noui quid futurū necē eſt id ip ſum eſſe futuꝝ. ſic igitᷣ fit .i. ꝯtingit vt euentꝰ rei p̄ſcite neq̄at euitari

Ad hec. Sicuti cū q̄d eē ſcio. idip̄m eē necē eſt ita cū q̄d futuꝝ noui. idipſum futuꝝ eſſe necē eſt. Sic fit igitᷣ vt euentus p̄ſcite rei nequeat euitari.

¶ Notandū ꝙ rō ſic p̄t formari. Sicut ſe hꝫ ſcia reſpectu ſcibilis p̄ntꝫ ſic p̄ſcia reſpectu effectus futuri. ſed cum ſcio in p̄nti aliquid eſſe necē eſt ipſum eſſe. g̊ cum p̄ſcitur aliquid futuꝝ eſſe necē eſt ip ſum futuꝝ eſſe. ſed deus p̄ſcit oīa futura g̊ necārio eueniunt. ⁊ ſic iteꝝ tollitᷣ libertas arbitriȷ̄

¶ Hic ponit terciam rōem ad idem dicēs Si quis exiſtimet aliq̄d eē aliorſum .i. aliter q̄ꝫ res ſe habeat illud non mō .i. non tm̄ non eſt ſcia. ſed eſt fallax opinio lon ge diuerſa a veritate ſci entie. q̄re ſi aliquid ita futuꝝ eſt vt eiꝰ euentus non ſit certus ⁊ necāriꝰ quo mō illud poterit p̄ſciri euentuꝝ. q. d. nul lo mō. Cuius rōem aſ ſignat dicēs. Sicut ip ſa ſcia eſt impmixta fal ſitati. ſic illud q̄ð ꝯcipi tur ab ea non p̄t aliter eſſe q̄ꝫ ꝯcipitur q̄ꝛ ſi poſ ſet aliter ſe hr̄e tunc ſci entia poſſet eſſe falſa Vñ ſubditᷣ. Iſta eſt cā q̄re ſcia caret mendacio q̄ꝛ necē eſt vnamquāqꝫ rem ita ſe hr̄e ſicut ſcia ꝯprehendit eā ſe hr̄e

¶ Poſtremo ſi quid aliquis aliorſum atq̄ꝫ ſeſe res habet exiſtimet. id nō modo ſcientia non eſt. ſed ē opinio fallax: a ſcientie veritate longe diuerſa. Quare ſi quid ita futuꝝ eſt vt eius certus ac neceſſarius non ſit euentus. id euenturū eſſe preſciri qui poterit? Sicut enim ſcientia ipſa impermixta eſt falſitati. ita id quod ab ea concipitur eſſe aliter q̄ꝫ concipitur nequit. Ea nāqꝫ cauſa eſt cur mendacio ſcientia careat. ꝙ ſe ita rem quanqꝫ habere neceſſe eſt. vti eam ſeſe habere ſcientia comprehendit.

¶ Nota ꝙ rō quam intēdit eſt iſta. Quicūqꝫ exiſtimat rem aliter eſſe q̄ꝫ eſt eius eſtimatio ē falſa ⁊ non eſt ſcia ſed fallax opinio. g̊ ſi deus p̄ſcit aliquod futuꝝ eſſe. etſi ipſum non necārio euenit ſicut p̄ſciuit preſcia dei non erit ſcia ſed fallax opinio . g̊ futura a deo p̄uiſa necārio eueniunt. et ſic perit liberum arbitrium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic phīa improbat modos q̄b⁹ aliq̄ nitūtur ſaluare ꝓuidētia𝔷
Et p̄mo querit quō poſſit ſaluari ꝓuidētia diuina improbādo duos mo
dos q̄b⁹ aliq̄ conabātur ip̄ām ſaluare. ſcđo pōit terciū modū ſilr ip̄m im
probādo. ſcđa ibi. ꝙ ſi apđ Prio đt Quid igiť dicemus. Quonam modo
dici poteſt ꝙ deus p̄noſcat hęc futura incerta. Primus modus eſt vt dica
tur deum ea quę ꝓuidet iudicare infallibiliter ꝗuis nō poſſint eueire
Sed id eſt inconueniēs, quia tūc falleretur ſua prouidentia Vn̄ đt
Nam ſi deus cen ſet id eſt iudicat euenire infallibiliter que etiam poſſibi
le eſt euenire · fallitur deus. quođ nonmodo id eſt non tantum nefas eſt
ſentire de deo ſed etiam nefas eſt voce proferre.

¶ Quid igiť: Quonā mō deus
hęc incerta fuťa p̄noſcit: Nā ſi ineuita
biliter euētura cēſet. q̄ etꝫ non euenire
poſſibile eſt. fallitur. qđ nō ſentire mō
nefas eſt ſed etiam voce proferre. At ſi
ita vti ſunt. ita ea futura eſſe decernit.
vt ęque vel fieri ea vel nō fieri poſſe ꝯg
noſcat. que eſt hęc p̄ſcientia que nihil
certum nihil ſtabile ꝯp̄hendit: Aut q̄đ
hoc refert vaticinio illo ridiculo tyre//
ſie. quicquid dicam aut erit aut non
Quid etiam diuina prouidentia. hu//
mana opinione preſtiterit. ſi vti homi
nes incerta iudicat quornm eſt incer//
tus euentus.

Scđs modus eſt vt di
catur deum prouidere
futura indeterminate.
ſicut futura ſunt. ſed
iſto modo prouidentia
dei non eſt certa. Vnđ
dicit Si deus diſcernit
iſta futura eſſe quę pro
uidentur indetermina/
te ſicꝫ ſunt vt. ſ. ꝯg̊ſcat
ea ęque. i. equaliter poſ
ſe fieri vel nō fiere q̄ eſt
iſta p̄ſcienticia q̄ nihil
certum. nihil ſtabile cō
prehēdit. quaſi dicat. ta
lis prouidētia nulla eſt
𝔷 q̄đ hęc p̄ſciētia differt
ab illo vaticinio ridicu
loſo Tyreſie q̄ dicebat
Quicq̄đ dicam ħ erit
vel nō erit. Quo etiam
id eſt in quo diuina pro
uidentia preſtiterit id
eſt preualebit humana
opinione ſi iudicat in/
certa ſicut homines ea
quorum euentus eſt in
certus. quaſi diceret in
nullo differt.

¶ Notandum ꝙ cum Tyreſias vidiſſet duos ſerpentes ſimul co
ire proiecto baculo ipſos ſeparauit ab inuicem. 𝔷 mutatus fuit in mu/
lierem. Poſt ſeptennium iterum ſerpentes coeuntes baculo ſeparauit 𝔷
mutatus fuit in virum. Cum autem orta fuiſſet diſſenſio inter Iouē
𝔷 Iunonem au maior eſſet delectatio in coitu viri vel mulieris. elect⁹ fuit
Tyreſias in iudicem q̄ exptus erat ſortem vtriuſcꝫ ſexus. Cū āt diceret
maiorem eſſe delectatioēm mulieris Iuno ꝯmota excecauit ip̄m. Iupi/
ter āt ſui miſertus ī recōpēſam amiſſi viſus dedit ſibi ſpiritum vaticinan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

di. Fuit aũt hec ſua vaticinatio. Quicquid dicã erit vel nõ erit. ſi ḡ deus non aliter p̄ſciret futura indeterminata niſi q̄r erũt vel non erunt. nõ differret ſua preſcia a preſcia Tyriſie quod eſt ridiculoſum

Q ſi apud illũ rerꝫ oĩm certiſſimũ fon-
tẽ nihil incerti eſſe pt. certus eorꝫ ẽ euẽ-
tus q̃ futura firmiter ille p̄ſcierit. Qua-
re nulla eſt humanis ꝯſilijs actionibꝰ
qꝫ libertas: q̃s diuina mens ſine falſi-
tatis errore cuncta pſpiciens ad vnũ
alligat ⁊ ꝯſtringit euẽtum

¶ Hic põit terciũ modũ conãtium ſaluare prouidẽtiã. Et eſt vt ponamus oĩa euenire de neceſſitate ⁊ auferamus liberꝫ arbitriũ. Primo ḡ ponit iſtũ moduꝫ. ſcđo oñt que incõuenientia ſequant ad ipſum. ibi. Quo ſemel. Primo ḡ ꝯcludit iſtũ moduꝫ di. ꝙ ſi apud illũ certiſſimũ fontem oĩm rerꝫ nihil põt eſſe incertum. certꝰ eſt euentus eorꝫ que ipſe firmiter p̄ſciuerit futura. Quare nulla erit libertas humanis conſilijs ⁊ actionibꝰ q̃s diuina mens ſine errore falſitatꝫ cũcta pſpiciens alligat ⁊ ꝯſtringit ad vnuꝫ euẽtũ ¶ Notandũ eſt ꝙ nulla mutatio cadit circa fontẽ oĩm rerꝫ. q̄r cognitio eꝰ non p̄t eſſe incerta. ⁊ ſi eẽt incerta eẽt imꝑfecta ⁊ diminuta. ſi ḡ eſt certa reſpectu futurorꝫ necẽ eſt vt oĩa futura p̄ſcita a deo neccãrio eueniãt

Quo ſemel recepto. q̃ntus occaſus hu-
manarꝫ rerꝫ ꝯſequatᷓ: liquet. Fruſtra eĩ
bonis maliſqꝫ p̄mia pene ve ꝓponuntᷓ q̃
nullus meruit liber ac voluntariꝰ mo-
tus aĩorꝫ. Idqꝫ oĩm videbitᷓ iniquiſſi-
mũ qđ nunc equiſſimũ iudicatᷓ. vel pu-
niri improbos vel remunerari probos
q̃s ad alterutrꝫ non ꝓpria mittit volun-
tas. ſꝫ futuri cogit certa neccitas. Nec
vicia igitᷓ nec virtutes quicqꝫ fuerint.
ſed oĩm meritorꝫ potius mixta atqꝫ in-
diſcreta ꝯfuſio

¶ Hic põit incõueniẽtia q̃ ſequuntᷓ ſi auferatᷓ liberꝫ arbitriũ Et prio oñt q̃ inconueniẽtia ſequuntᷓ ex parte hoim. ſcđo que ex parte dei. tercio q̃ ex pte ꝯiunctionis hoim ad deũ. ſcđa ibi. Quo nihil. tercia ibi. Igitᷓ nec ſperandi. Incõueniẽtia ex parte hoim ſunt. Si nõ ſit liberꝫ arbitriũ. fruſtra ꝓponuntᷓ hoibꝰ poene vł premia. ⁊ iuſte puniuntᷓ mali ⁊ p̄miantur boni nec erunt vicia nec ꝟtutes in hoibꝰ ſicut nec in alijs que agunt neccitate nature ⁊ non libertate aĩ. Unde dt Quo ſe

mel poſito ſcꝫ vt negeꝛ liberꝝ arbitrium liquet.i.manifeſtum eſt. quãtus occaſus id eſt quanta deſtructio humanarꝝ rerꝝ.ↄſequatur Fruſtra eñ ꝓ ponuntur bonis p̄mia ⁊ malꝭ pœne ita ſtatuta ⁊ leges huãne erũt inutiles q̃ pœnas ⁊ premia ſtatuũt que nullus motus animorꝝ liber ac uolũtari⁹ meruit ⁊ illud uidebitur iniquiſſimũ omnium qđ nunc iudicatur equiſſi mum ſcꝫ puniri iprobos ⁊ remunerari probos.qnos ad alterutrũ.i.ad ꝓ bitatem vel improbitatem nõ mittit ꝓpria volũtas ſed cogit certa neceſſi tas futuri.igiꝛ ꝟtutes ⁊ vicia nõ erũt q̃cq̃ꝫ ſed potius erit mixta ⁊ ĩdiſcre ta ↄfuſio oĩm meritorꝝ ſcꝫ bonorꝝ ⁊ malorꝝ.

¶ Nota ꝙ om̃s ꝟtutes ⁊ vicia oriũtur ex libera electiõe bõi ⁊ ma li.⁊ ſimiliter punitio ⁊ remuneratio fiũt ꝓpter liberaã actiõeꝫ bõi vꝪ mali ſi ergo tolliꝛ libertas arbitrij nõ erit libera electio nec libera actio bõa vel mala.⁊ ꝑ ↄñs nulla erit ꝟtus ⁊ nullum vicium.⁊ iniuſte malus punieꝛ. cum ex nccitate malũ oꝑetur.⁊ iniuſte bonus premieꝛ cum ex nccitate o/ ꝑetur bonũ qđ abſurdum eſt dicere.

¶ Hic oñdit incõueniẽs qđ ſeq̃tur ex ꝑte dei ſcꝫ ꝙ deus erit auctor malorꝝ.vñ đt.

Quocꝫ nihil ſceleratius excogitari p̄t cũ ex ꝓuidẽtia rerꝝ om̃is ordo ducatur nihilcꝫ ↄſilijs liceat huãnis.fit vt vici a quecꝫ noſtra ad bonorꝝ oĩm referãtur auctorem.

Cum omnis ordo rerꝝ ducaꝛ ex prouidentia diuina ⁊ ſi nihil liceat libere fi eri ex humãis ↄſilijs. fit.i.ſeq̃tur vt vicia nr̃a referãtur in auctorem oĩm ſupple deum q̃ ni/ hil ſceleratius excogi/ tari p̄t q̃ꝫ deũ dicere au ctorem malorꝝ qđ tñ nccãriũ eſt ablata libertate.

¶ Notãdum ꝙ defectus in oꝑatione q̃ defectus nõ eſt in ꝑtãte rei vt euitetur.nccãrio eſt ab agente ⁊ a producẽte Si ergo actio volũtatis noſtre non eſt libera.defectus actionis ſm volũtatem reducetur in deum ⁊ ſic deus erit cauſa defectuũ noſtrorꝝ qđ eſt abſurdum.

Igiꝛ nec ſperãdi aliquid. nec dep̄cãdi vlla rõ eſt. Quid eñ vel ſperet quiſcꝫ vel etꝫ dep̄ceꝛ.quãdo optãda omnia ſe ries indeflexa ↄnectit? Auferetꝛ igiꝛ vni cum illud inter homiẽs deũcꝫ ↄmerciũ ſperãdi ſcꝫ ac dep̄cãdi. Siquidem iu/ ſte humilitatis precio. ineſtimabilẽ vi

¶ Hic ponit incõ ueniẽtia q̃ ſequũꝛ ex cõ iũctione hõis ad deum qꝛ tolleretꝛ actus dep̄cã di ⁊ actus ſperãdi q̃bꝫ maxime ↄiũgimur deo Vñ đt Igiꝛ ſi tollitur liberꝝ arbitriũ nec vlla rõ eſt ſperãdi aliq̃d nec dep̄cãdi inter deũ ⁊ ho miẽs Quid eñ q̃ſcꝫ de p̄cetur vel ſperet ſi ſerieſ indeflexa ↄnectit õnia optãda.q.d. fruſtra fie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cem diuine gratie promeremur (qui ſolus modus eſt. quo cū deo colloqui homines poſſe videant. illiq́ʒ inacceſſe luci: prius quoq́ʒ q̄ impetrent. ipſa ſupplicandi rōne cōiungi) Que ſi recepta futuroꝝ neceſſitate nihil viriū habere credant. quid erit quo ſummo illi reruʒ principi ꝯnecti atq́ʒ adherere poſſumꝰ? Quare neceſſe erit humanū genꝰ (vti pauloante cantabas) diſſeptū atq́ʒ diſiunctū ſuo fonte fatiſcere

ret vtꝛoq̄ʒ. igiť auferť illud vnicū ꝯmerciū. ſcʒ ſperādi ⁊ depcādi inter deū ⁊ hoīes. vocat autē ſpem ⁊ depcatioēm cōmerciū. qꝛ iſtis mercamur oīa beneficia. Vn̄ ſubdit. Siq̄dem pcio iuſte humilitatꝭ hō pmereť ineſtimabilē vicē .i. retributioneʒ diuine grē qui modus depcandi ſolus eſt q̊ hoīes videnť poſſe colloqui cū deo. ⁊ ꝯiungi inacceſſili luci. ſ. deo. prius q̄ʒ hō impetret quod petit. pꝰ enim preces poꝛrigimus q̄ʒ effectū ꝯſequamur. q̄ ſcʒ ſpes ⁊ depꝛecatio ſi nihil credanť hr̄e virium recepta. i. ꝯceſſa nccītate futuroꝛuʒ q̊d erit q̊ ꝯiungi poſſumus illi ſummo pncipi reꝝ. q. d. nihil. q̄re necē erit genus humanū diſſeptū. i. diſiūctum ſuo fonte. i. a ſuo pncipio. ſ. a deo fatiſcere. i. deficere vti pauloante cātabas in ſexto metro. iiij. li. ¶ Notādum ꝙ actus depcandi ſpectat ad intellectū. ⁊ ē orō ſꝫm Joānez Damaſcenū aſcēſus intellectus ad deū vel in deū q̊ quidem actu inſinuamꝰ deo indigētiam nr̄am. nō ꝙ deo ꝑ inſinuationē nr̄am aliq̄d innoteſcat q̄d prius ignoꝛauerit. ſed vt nos ipſa inſinuatione vtēdo ꝯſideremus in his eſſe recurrēdum ad diuinū auxiliū. Actus āt ſperandi ꝑtinet ad volūtatē qꝛ eius obiectū eſt bonū futuꝝ. ꝑ iſtum actū adheremꝰ deo tanq̄ʒ ꝑfecto pncipio bonitatis. innitentes eꝰ auxilio ad ꝯſequēdum bonū quo indigemꝰ ſed ſi hm̄oi bonum nccārio eueniret vel impoſſibile eſſet euenire. vterq̄ʒ actus tam depcandi q̄ʒ ſperandi eſſet inutilis

¶ Metrū tercium quinti libri.

Quenā diſcoꝛs federa rerum
Cauſa reſoluit: q̄s tanta deus
Veris ſtatuit bella duobus
Vt que carptim ſingula conſtent
Eadem nolint mixta iugari:

¶ Hic incipit tercium metrū hꝰ q̄nti q̄d diciť adonicuʒ. vel ſꝫm alios archilogicū ab inuētore. dactylicū a pede pre dominā te In quo facit exclamationem ſuꝑ incōpaſſibilitate que apparet inter ꝓuidētiaʒ ⁊ libeꝝ arbitrium. Et pmo querit quare ſint incompaſſibilia cum ꝑ ſe

An nulla eſt diſcordia veris
Sempꝑq; ſibi certa coherent.
Sz mens cecis obruta mēbris
Neq̄t oppreſſi luminis igne
Reꝝ tenues noſcere nexus

ꝯſiderata ſint paſſibilia ſcd̄o ponit reſponſioēm ad h̄. tercio ꝯtra reſpō/ſioēm obijcit. q̄rto ob/iectioēz ſoluit. ſcd̄a ibi An nulla. tercia ibi. Sed cur tanto. quarta ibi Aut cum mentem. Primo dicit Quenaz

diſcors cā̃ reſoluit id ē ſepat federa id eſt concordias rerum ſcz prouiden/tię diuinę ⁊ liberi arbitrij ne compatiantur ſe ſimul. aut quis deus bella tanta ſtatuit duob; veris vt ſingula vera q̄ carptim. id eſt ſigillatim vel diuiſim accepta conſtant id eſt ꝑmanent. eadem tamen mixta id eſt coniuncta nolūt iugari id eſt copulari ſeinuicem compatiendo. Tunc pōit reſponſionem dicens ꝙ iſtis duob; veris ſcz prouidentie ⁊ libero arbitrio nulla eſt diſcordia ſed apparētia diſcordię prouenit ex debilitate noſtri intellectus. vñ dr̄. An eſt nota ſolutiōis nulla eſt diſcordia veris ſed ſemper certa coherēt ſibi. ſed mēs noſtra obruta id eſt oppreſſa mēbris cecis. id eſt cecantib; animam. illa nequit igne id eſt ſplendore oppreſſi luminis ſcz intellectus noſcere ſubtiles nexus id eſt ꝯiūctiones reꝝ q̄ vidētur diſcordare. ¶ Notandum ſi conſideremus ꝓuidentiam diuinam per ſe poſſibile eſt eam eſſe. ſi ꝯſideremus libeꝝ arbitrium ꝑ ſe etiam poſſibile eſt id eſſe. vt ptz ex dictis. ſed ſi ꝯſideremus vtrūq; ſimul tūc videntur incompaſſibilia ſicut ptz ex rōnib; ſuperiorib;. ſm veritatem autem bñ ſe compatiuntur ſed nobis non apparet. quia intellectus noſter oppreſ/ſus mole corporis non poteſt ſe eleuare in hmōi cognitioēm. Nam ſm ſapientem Corpus quod corrumpit̄ aggrauat aiām. ⁊ terrena habitatio opprimit ſenſum multa cogitantem. ꝙ aūt in homine ſit libeꝝ arbitrium ptz. nam ad hoc nos fides reſtringit. cum ſine libero arbitrio non poſſit eſſe meritum. iuſta pœna vel p̄mium. Ad hoc etiam inducunt manifeſta iudicia q̄b; apparet homiēm libere vnum eligere ⁊ aliud refutare Et ad hoc etiam rō euidens cogit. qua quidem ad inueſtigatioēm liberi arbi/trij origenem ſequētes hoc modo ꝓcedimus In reb; em̄ q̄ mouētur vel aliquid agūt hec inuenitur differētia ꝙ q̄dam hñt principium ſui mot⁹ vel opationis in ſemetipſis. Quedam ṽo extra ſe ſicꝫ ea q̄ ꝑ violētiā mouent̄ in q̄b; p̄ncipiū eſt extra nihil ꝯferēte vim paſſo ſm ph̄m. iij. ethicorū. in q̄b; libeꝝ arbitriū ponere ñ poſſum⁹ eo ꝙ nō ſunt cā ſui motus. Liberū āt ē qd̄ cā ſui eſt ſm ph̄m in. i. metaph̄ice. Eoꝝ āt q̄ꝝ p̄cipiū mot⁹ ⁊ opatiōis i ip̄ꝭ ē q̄dā t̄lia ſc̄ ꝙ ipā ſeipā mouēt ſicꝫ aiālia. q̄dā āt q̄ nō mo/uēt ſeipā q̄uis i ſeipꝭ ſui mot⁹ aliqd̄ p̄ncipiū hñt. ſicꝫ ḡuia ⁊ leuia

Sz cur tāto flagrat amore
Veri tectas repꝑire notas?

¶ Hic ph̄ia obijcit ꝯtra ſolutioēm Si em̄ aīa ignoret iſtas ſubti/le ꝯiūctiones vnde eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Scit ne quod appetit anxia noſſe?
Sed quis nota ſcire laborat?
At ſi neſcit. quid ceca petit?
Quis em̄ quicq̄ꝫ neſcius optet?
Aut quis valeat neſcita ſequi?
Quo ve inueniat? quis reptam
Queat ignarus noſcere formā?

ꝙ deſideret eas ſcire cū nihil ignotū poſſit deſiderari. vñ dt. Sed cur aīa flagrat. i. ardet tanto amore. i. deſiderio reꝑire notas tectas. i. notificationes latentes veri. i. veritatis. Scit ne mens illud qd ipſa anxia id ē ſollicita appetit noſſe. q. d. non. qꝛ nullꝰ appetit ſcire illud quod ſcit. ꝛ h̄ eſt qd dt Quis laborat ſcire nota. q. d. nullus. oꝫ igiẛ dicere qd neſciat. ꝛ tunc ſeqtur aliđ inconueniēs. ſ. ꝙ aīa deſideret illud qd neſcit. vñ dt Si neſcit illud qd petit. i. deſiderat mens ceca. i. ignorans. Quis em̄ neſcius optet quicq̄ꝫ. q̄s em̄ pōt ſequi neſcita. aut quis neſcius pōt noſcere quo inueniat ſupple illud qd querit. Et quis neſcius p̄t noſcere formā reptam. q. d. nullus

¶ Notandū ꝙ dictum eſt in rñſione ꝙ aīa ignorat ꝯpaſſibilitatem ꝓuidentię ꝛ liberi arbitrij. ſed deſiderat eā ſcire. Cōtra hoc arguit ſic. Nullus appetit ſcire qd ſcit. Si aīa deſiderat ſcire aliqđ vel ignorat illud vel ſcit. ſi ſcit ergo non deſiderat ipſum ſcire. qꝛ nullus appetit ſcire qd ſcit. cū oīs appetitus ſit rōne carentię. ſi āt ignorat illud qd deſiderat quō ignotum deſideraẛ cum voluntas nō quęrat incognitum. ideo ſi ignorat nunq̄ꝫ cognoſcet. Quis ei ignotum inueniet. ſi em̄ paterfamilias quęreret ſeruum fugitiuū quem ignoret poſſet ſibi multotiens occurere ꝙ ipſum nō inueniret. ſicut dt Linconienſis ſuꝑ primo poſterioꝝ

An cum mentem cerneret altā
Pariter ſummā ꝛ ſingula norat.
Nunc membroꝝ condita nube
Non in totum eſt oblita ſui
Summāq̄ꝫ tenet ſingula ꝑdens.
Igitur quiſquis vera requirit
Neutro eſt habitu. nam neq̄ꝫ nouit
Nec penitus tamen oīa neſcit
Sed quā retinens meminit ſummam

¶ Hic ſoluit obiectionē. Ubi notādū ꝙ Plato poſuit aīas eē in coelo creatas ꝛ hꝫ cognitionē oīm ꝑfectam. ſed ꝑ lapſum ad corporea eā obliuiſci cognitionem rerum in particulari ꝛ retinere eā ī vniuerſali ꝛ poſtea ꝑ exercitiū recuꝑare cognitionē reꝝ in ꝑticulari. Uñ dt ſic An ē nota ſolutiōis cū anima cerneret. i. ſpecularet altam mētem. i. ꝓfundā mētē dei. ipſa pariter idē ſimul nouerat ſummam. i. vl'em cog/

Conſulit. alte viſa retractãs
Ut ꝑuatis queat oblitas.
Addere ꝑtes

nitioẽm ⁊ ſingula id eſt ſingularem ↄgnitioẽm reꝝ. ſed nunc ipſa condita. i. tecta nube membroꝝ nõ eſt oblita ſui ꝑ totum. i. totaliter. ſed ipſa tenet ſummam. i. ↄgnitioẽm vl'em reꝝ ꝑdens ſingula. i. ſingularem ↄgnitioẽm Igitur q̃ſquis requirit id eſt inueſtigat ↄgnoſcere ꝟa. talis eſt habitu ſuꝑple vt ꝑfecte ↄgnoſcat ve vẽturo ꝙ omnino ignoret. Vñ dr̃. Nam neq; nouit. ſ. in ſpeciali ⁊ ꝑfecte illd̃ qd̃ quęrit nec penitus neſcit omnia ſed ipſe meminit id eſt in memoria habꝫ ſummam id eſt vl'em ↄgnitioẽm quam retinẽs ↄſulit ſuꝑple actuali ↄſideratione retractãs id eſt reuocãs ꝑ ſtudiũ alte id eſt ſubtiliter viſa. i. ꝓ̇us in ſpeciali ↄgnita vt ipſe queat addere oblitas ꝑtes ꝑtibꝫ ꝑuatis ſuꝑple in memoria. ¶ Notandum ꝙ ſm iſtam viam platonis ſolueretur rõ prius tacta. Vel anima ſit quod deſiderat vel neſcit. Dico ꝙ neſcit i ſpeciali ⁊ in ꝓpria forma. ſed ſcit in vniuerſali. Et cũ dr̃ Nullus deſiderat notum Verum eſt. ſicut eſt notum in vniuerſali. tamen deſiderat ipſum vt eſt ignotum in ſpeciali. ⁊ cum dicitur. ſi ignorat nũq̃ꝫ inueniet. verum eſt ſi ignorat tam in generali q̃ꝫ in ſpeciali. ⁊ ſi ignorat in potẽtia ⁊ in actu. ſi tamen ſcit in potentia ⁊ in vniuerſali ⁊ ignorat actu ⁊ in ꝓpria forma p̃t ipm̃ inuenire ⁊ addiſcere.

¶ Proſa q̃rta vltimi li.

¶ Phĩa inq̃t. Preſciẽtia futurorum nihil his que ventura ſunt nccitatis importat..

Tum illa. vetꝰ inq̃t hec eſt de ꝓuidentia querela Marcoq; tullio (cũ diuiãtionem diſtribuit) vehementer agitata. tibiq; ipſi res diu proſus multumq; queſita. ſed haud quaq̃ꝫ ab vllo veſtrum hactenus ſatis diligenter ac firmiter expedita. Cuius caliginis cauſa eſt. ꝙ humane ra

¶ Hec eſt quarta proſa huius quinti in qua philoſophia incipit diſſoluere queſtioẽꝫ de compaſſibilitate prouidẽtię ⁊ liberi arbitrij Et primo tangit difficultatem huius queſtionis ⁊ cauſam difficultatis. ⁊ tangit modum procedẽdi circa eius ſolutionem Scd̃o diſſoluit eam ibi. Quero eñ Prio dicit Hec quer̃la id eſt queſtio hec de ꝓuidentia eſt vetus ⁊ eſt vehemẽter agitata id ẽ ꝑtractata a Marco tullio cũ diſtribuit. i. diuidit diuiãtioẽꝫ. i. in ii. diuiãtionũ vbi diđit diuinatioẽm in ſuas ſpẽs ⁊ nõ ſolum huic ſꝫ tibiip ſi eſt res multum diu q̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tionationis motus ad diuinę pręſcien
tię ſimplicitatem non pōt admoueri. q̄
ſi vllo modo cogitari queat. nihil pror
ſus relinquetur ambigui. Quod ita de
mum patefacere atqꝫ expedire tentabo
ſi prius ea quibus moueris expēdero.

ſita. ſed haud quaqꝫ .i.
non alicubi ab vllo ve
ſtrū ſatis diligēter ⁊ fir
miter expedita. Cuiꝰ
caliginis .i. difficultatꝭ
cā eſt ꝙ motus .i. actus
humanę rōis non pt ad
moueri .i. applicari ad
ſimplicitatē diuinę pro
uidētię quę ſi nullo mō
queat excogitari nihil
relinquetꝛ prorſus ambigui quod ſcꝫ rōnem ⁊ cām difficultatis ita demū
patefacere ⁊ expedire tētabo ſi ꝓus expēdero .i. declarauero ea qͣbꝫ tu mo
ueris ¶ Nota ꝙ q̄ſtio de ꝓuidētia diuina ⁊ libero arbitrio eſt oim̄ q̄ſtio-
nū difficillima de q̄ multi antiquoꝝ dubitabant ⁊ nōnulli modernoꝝ pro
pter eꝰ difficultatē lapſi ſunt quā Tullius in li. diuinationū ꝯtractans ⁊
non valēs diſſoluere eꝰ difficultatē. negat penitus ꝓuidentiam ⁊ p̄ſciam
futuroꝝ a deo in p̄dicto libro diuinationū

¶ Quero enim cur illam ſoluētium
rationem minus efficacem putes. quę
quia p̄ſcientiam non eſſe futuris rebꝰ
cauſam neceſſitatis exiſtimat nihil im
pediri pręſcientia arbitrij libertatē pu
tat. Num enim tu aliunde argumen-
tum futurorum neceſſitatis trahis ni-
ſi ꝙ ea quę pręſciuntur non euenire nō
poſſunt? Si igitur pręnotio nullā fu-
turis rebꝰ adijcit neceſſitatē (quod tu
etiā paulo ante fatiebare) quid ē ꝙ vo
luntarij exitus reꝝ ad certum cogātur
euentum? Etenim poſitionis gratia.
vt quid ꝯſequatur aduertas. Statua
mus nullā eſſe p̄ſcientiam. Num igi-

¶ Hic phīa accedit ad
ſolutionē queſtionis. ⁊
p̄io diſcutit motiua bo
etij. ſcd̄o ſoluit dubita
tionē ſiue queſtionem
ibi. Om̄ igitꝛ. Circa ꝓ
mū ſciēdum ꝙ duo fu
erunt motiua boetij ꝓn
cipalia circa hanc que-
ſtionē. Primū q2 videtꝛ
nccārium ſi deꝰ ꝓuidet
futura ꝙ neceſſario eue
niant. Secundū moti
uum ꝙ futura qͦꝝ euē-
tus eſt incertꝰ ſicut ſūt
futura contingētia nō
poſſunt a deo certa ꝓui
deri. Primo ergo ꝯtra
ctat ꝓmum motiuum.
ſcd̄o ſecūdum ibi Sed
hoc inquis. Primo oñ
dit ꝙ ſi deus prouidet
futura non ꝓpter hoc
nccārio eueniūt. Secū
do mouet dubitationē
ibi. Sed qui fieri pōt.
Primo oñdit ꝙ ex prę-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tur (quãtum ad hoc attinet) ꝙ ex arbi-
trio eueniũt. ad neceſſitatẽ cogũt᷑? B.
Minime. P. Statuamus iteꝝ ẽe ſed
nihil reb⁹ neceſſitatis iniũgere. mane
bit (vt opinoꝛ) eadem volũtatis ĩtegra
atqꝫ abſoluta libertas

ſciẽtia dei nõ infert᷑ ne-
ceſſitas libero arbitrio
Scdo oñdit ꝙ ꝑſcien
tia dei ñ ſit ſignũ neceſ-
ſitatis futuroꝝ. ibi.
Sed ꝑſciẽtia. Circa ꝑ
mum ſciẽdum ꝙ prius
improbauit quandam
reſpõſioẽm qua ꝗdam
nitebat᷑ ĩpedire rõnem
oſtendentem nõ eſſe li
beꝝ arbitrium ꝓpter ꝑſciãm diuinam quare reſpõſioẽm hic reſumit oñ
dẽs eam aliquo modo eſſe bonam. quia ſufficiẽter impedit intentionem
aduerſarij Nam aduerſarius ex nullo alio probat neceſſitatẽ futuroꝛum
niſi qꝛ ſunt preſcita a deo. cum igitur ex reſpõſione habeat᷑ ꝙ preſcientia
nullam cauſalitatem hꝫ ſuꝑ fut᷑a. videt᷑ ſufficiẽter oſtenſum eſſe ꝙ ea q̃ ꝓ
cedunt ex libero arbitrio nõ ſunt necãria. Primo ḡ ponit iſtã rñſionem
reſumẽdo eius ſolutioẽm dicẽs. Quero eñ cur iſtam rõnem ſoluẽtium
putas minus eſſe efficacem q̃ pntat libertatem arbitrij nõ impediri a ꝑ
ſcientia qꝛ eſtimat ꝑſciãm nõ eſſe cãm neceſſitatis futuroꝝ. ꝙ ãt ꝑ iſtam
rñſioẽm impediatur illatio nccitatis futuroꝝ ptꝫ ex h̄. qꝛ tu nõ trahis a-
liunde argumẽtum nccitatis futuroꝝ niſi ꝙ ea quę ꝑſciũtur nõ pñt non
euenire Si igitur prenotio. i. ꝑſcientia futuroꝝ nullam imponit nccitatẽ
reb⁹ futuris vt dt rñſio. ⁊ tu etꝫ fatebare pauloañ ꝗd eſt. i. ꝗd eſſe poterit.
ꝙ volũtati exitus cogãtur ad certũ euentum. ⁊ ita ꝑ iſtam rñſioẽm exclu-
dit᷑ nccitas fut᷑oꝝ ⁊ mãifeſtat ſe in exẽplo dicẽs. Ut aduertas ꝗd ꝯſeq̃tur
grã poſitiõis. i. exẽpli. ſtatuamus. i. poãmus ꝑ impoſſibile nullã eſſe prę-
ſcientiam futuroꝝ. Nũquid igit᷑ h̄ poſito q̃ntũ ad h̄. i. quãtum ad iſtam
illatioẽm qua ex preſciẽtia ꝯcludit᷑ nccitas fut᷑oꝝ ea q̃ veniãt ex arbitrio
cogantur ne ad nccitatem. Dicit Boetins Minime. Et phia Statua
mus iteꝝ eſſe ꝓuidẽtiam. ſꝫ nihil nccãriũ iniũgere reb⁹ futuris maẽbit vt
opinoꝛ eadẽ libertas volũtatis integra ⁊ abſoluta ab õni nccitate

¶ Notãdũ ꝙ ꝑoꝛ ſolutio improbata fuit bõa ⁊ mala In h̄ fuit bo
na qꝛ poſuit ꝑſciãm ñ eſſe cãm nccitatis futuroꝝ Dicit eñ Jõ fortũa eue
niũt ñ qꝛ deus ꝓuidet. ſed in h̄ fuit mala qꝛ poſuit fut᷑a eſſe cãm ꝑſcię dei.
Dixit eñ qꝛ futura ſunt ideo deus ea prouidet. patet ergo ex reſponſio
ne antiquoꝛum ꝙ ꝑſcia non ẽ cã nccitatꝫ reb⁹ futuris

Sed ꝑſciẽtia inq̃es tametſi futuris e
ueniẽdi neceſſitas ñ eſt. ſignũ tamẽ eſt
neceſſario ea eſſe ventura. Hoc igitur
modo etꝫ ſi ꝑcognitio non fuiſſet. ne-

¶ Hic oñt phia
ꝙ ꝑſcia diuina ñ ſit ſig
nũ neceſſitatis reb⁹ fu
turis Scdo oñt ꝙ mo
dus probandi ex ſigno
nõ eſt efficax. ibi. Jam
ꝓo. Primo dicit Tu in
quies. i. dicere poterꝫ ⁊

ceſſarios futuroꝝ exitus eſſe conſtaret. Ne etem ſiguum tm̄ quid ſit oñdit. nō vero efficit qd deſignat. Quare demō ſtrādum prius eſt nihil non ex nccitate ꝯtingere vt ꝑnotionem ſignū eſſe hui⁹ nccitatis appareat. alioquin ſi hęc nul/ la eſt. ne illa quidem eius rei ſignū po/ terit eſſe quę non eſt

ꝶ pro quāuis ꝑſcia non ſit nccitas eueniēdi rebꝫ futuris. tn̄ eſt ſignuz ea nccārio eſſe ventura. et ita ex ꝑſcia pōt inferri nccitas futuroꝝ tanq̄ ex ſigno. Hoc igit̄ mō ponēdo pręſciam eſſe ſignum nccitatis futurorum ꝯſtaret exitus. i. euentus futuroꝝ eſſe neceſſarios. etiam ſi non fuiſſet ꝑcognitio. qd ꝓbat ex natura ſigni di. Ne nāq̄ ſignum tm̄ oñdit quid ſit. i. manifeſtat illud cuius ē ſignum. ſed nō efficit quod deſig̃t. q̄re vt ꝑnotionem. i. prouidētiam appareat eē ſignum nccitatis futurorū demōſtrādum erat prius nihil ꝯtingere nō ex nccitate. i. oīa euenire nccā rio. Alioquin ſi hęc nccitas futuroꝝ nulla eſt. nec illa pręſcia poterit eē ſignum eius rei quę nō eſt. ⁊ ita nō valet arguere nccitatem futuroꝝ ex pręſcientia tanq̄ ex ſigno. ¶ Nota ꝙ ſignū non eſt cā eius cuius eſt ſignum ſed tm̄ manifeſtat ſignatū eſſe. vt circulus nō eſt cā venditionis vini ſed tm̄ eſt ſignum vēditionis. Si ergo pręſcia eſſet ſignum nccitatis futuroꝝ ꝑſupponeret futura eſſe nccāria. ⁊ ſic ad oñdēdum ꝑſciam eſſe ſignum nccitatis futuroꝝ oꝫ prius oñdere futura nccārio eſſe futura anteq̄ ꝑſcia eſſet ſignum nccitatis futuroꝝ. alias pręſcia eſſet ſignum alicuius rei quę nō eſt quod eſt abſurdum

¶ Jam vero probationem firma rōne ſubnixam conſtat. non ex ſignis neque petitis extrinſecus argumentis. ſed ex conuenientibus neceſſariiſq̄ cauſis eē ducendam

¶ Hic oñt moduz probādi ex ſigno nō eſſe efficacem. ⁊ dt Cōſtat. i. manifeſtum ē rōem ſubnixam. i. firmatā demōſtratione eam non eſſe ducēdam ex ſignis neq̄ ex argumētis extrinſec⁹ petitis. i. acceptis ſed firma rō ducenda eſt ex ꝯuenietibꝫ. i. ex ꝓpriis ⁊ nccāriis cauſis. Cum ergo prędicta rō proceſſerit ex ſigno nō eſt efficax ⁊ demonſtratiua cum ſit a poſteriori. Demōſtratio āt quę eſt potiſſima probationū ipſa eſt a priori cum ſit ex cauſis ꝑ ſe immediatis prioribꝫ ⁊ notioribꝫ. ⁊ pro tanto etiam demonſtratio eſt ſyllogiſmus faciens ſcire efficax ad probādum. ex ꝑmo poſteriorum.

B. Sed qui fieri ꝑt vt ea non ꝓueni/

¶ Hic phīa probat quandam dubitationē

ant q̄ futura eſſe prouidētur? P. Qua
ſi ꝓ nos ea q̄ prouidentia futura eſſe
ꝑnoſcit. nō eſſe euentura credamus.
ac non illud potius arbitremur. licet e
ueniāt. nihil tamen vt euenirēt ſui na//
tura neceſſitatis habuiſſe Quod hinc
facile ꝑpēdas licebit. Plura etem̄ dū
fiunt ſubiecta oculis intuemur vt ea q̄
in quadrigis moderādis atqꝫ flecten//
dis facere ſpectātur aurige atqꝫ ad hūc
modum cetera Num igiť quicqꝫ illoꝝ
ita fieri neceſſitas vlla compellit. B.
Minime. P. Fruſtra em̄ eſſet artis ef
fectus. ſi omnia coacte mouerētur.
Que igiť cum fiūt: carent exiſtēdi nccī
tatem. eadem priuſqꝫ fiāt ſine neceſſi//
tate futura ſunt Quare ſunt q̄dam euē
tura. q̄ꝝ exitus ab omni neceſſitate ſit
abſolutus. Nā illud q̄dem nullum ar
bitror eſſe dictuꝝ: ꝙ que nūc fiūt: ꝑus
qꝫ fierent euentura nō fuerint. Hec igi
tur precognita: liberos hn̄t euētus. nā
ſicut ſcientia pn̄tium reꝝ nihil his que
fiūt. ita pn̄tia futuroꝝ nihil his q̄ ven
tura ſunt nccītatꝫ importat.

⁊ ſoluit eam. videť em̄
ex dictis ſeq̄ ꝙ aliq̄ pn̄t
ꝑſciri q̄ tamen nō nccā
rio eueniūt. ſi autem nō
nccārio eueniūt pn̄t n̄
euenire. ⁊ ſic ſeq̄tur ꝙ a
liq̄d ꝑ ſcitū a deo non
eneniat. Primo ꝰ̄ phi
loſophai dubitando dc
h̄ q̄rit dicens. Ex quo
ita eſt ꝙ ea que ſunt ꝑ/
ſcita non ſunt nccāria
ſed pn̄t non euenire. q̄
.i. quō fieri p̄t vt ea que
prouidentur futura ēe
nō eueniāt. Tūc ſol/
uit dubitatioēm dicēs
ꝙ nō negať ꝙ ꝑſcita nō
eueniāt. ymo opꝫ diceř
ꝙ ꝑſcita eueniāt. ſed tn̄
nō eueniūt de nccitate.
Vn̄ dr. quaſi ꝓ o. i. q. d
iſta dubitatio ꝓcedit q̄
ſi n̄ credamus ea que ꝓ
uidētia ꝑnoſcit nō eſſe
vētura. ſꝫ h̄ n̄ eſt verū.
ſꝫ potius arbitremur il
lud ſcꝫ ꝙ licet futuruꝫ
eueniat nihil tn̄ neceſſi
tatꝫ habuiſſe in ſui naťa
vt eueniret. Et māife/
ſtat exēplo quō aliq̄d
certe ꝯprehēditur q̄d tn̄
nō eſt nccārium dicens.
ꝙ aliq̄d ꝯgnitum eueiat
⁊ tamen nō nccārio li/
cebit ꝙ tu h̄ ꝑpendas
hinc. i. ex tali exemplo.
Intuemur em̄ plura ex
empla oculis dū fiūt. i.
dum ſunt in fieri ſicꝫ ea
q̄ vidētur aurige facere
in moderandis ⁊ flectē
dis quadrigis ⁊ cetera
videmus ad hunc mo/
dum vt que fiunt in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

aliȷ̄s actib⁹ voluntariȷ̄s. Nunq̄d illa neccitas ↄpellit aliquos illoꝝ ita fieri ſicut oculis videt᷑. dt Boetius. Minime. Et aſſignat rōem. Fruſtra eñ eſſet effectus artis ſi oīa mouerent᷑ coacta. ⁊ fruſtra eſſet ars flectendi q̄drigam ſi ñccārio flecteret᷑. Igit᷑ illa que cuꝫ fiunt carent neccitate exñdi eadem ſunt futura ſine necc̄ite prius ꝙ̄ꝫ fiant. Ex quo ↄcludit ꝙ q̄dā ſunt ventura quoꝝ exitus .i. euentus eſt abſolut⁹ ab oī neccitate. Et forſan aliquis diceret. Ea q̄ nunc fiunt nō erant futura anteꝙ̄ꝫ eſſent. hoc excludit dicens. Nullū arbitror eſſe dictuꝝ ꝙ q̄ nunc fiunt euētura non fuerīt. h᷒ eñ eſſet nimis irrōnabile. Ideo neccārio ↄcludit᷑ ꝙ hec etiam p̄cognita h̄nt euentus liberos. qr ſicut ſcia p̄ntium nihil importat neccitatis his reb⁹ que fiunt in p̄nti. ſicut pꝫ in exēplo p̄dicto de regimine q̄drige. Ita p̄ntia futuroꝝ nihil importat neccitatis his q̄ ventura ſunt ¶ Notādum ꝙ futura in ↄꝑatione ad diuinā ꝓuidētiam ſunt neccāria neccitate ↄdicionata non tñ oīa ſunt neccāria neccitate abſoluta. Multa eñ a rōne eueniunt ſicut ea q̄ fiunt ab arte ⁊ a voluntate vt regimē q̄drigaꝝ. ſi eī regimen q̄drigaꝝ neccārio eueniret fruſtra eſſet ars regēdi q̄drigam. ¶ Nota ꝙ ſicut res actu fiunt ita erant futura. ſꝫ quedā actu libere fiunt g̊ libere future. ⁊ ꝑ ↄñs non oīa ſunt neccārio futura. licet neccitate ↄdicio nata inq̄ntum ↄꝑantur ad prouidētiam diuinā. non tñ in ſui natura ↄſiderata neceſſario eueniūt neccitate abſoluta ſicut poſtea videbit᷑. vbi diſtinguet duplicem neccitatem ↄditionatā abſolutam

Sed hoc inq̄s ipſum dubitat᷑. an eaꝝ rerū que neccārios exitus non h̄nt. vlla poſſit eſſe p̄notio? Diſſonare etenī vident᷑. Putaſqꝫ ſi ꝓuideant᷑ ↄſequi neccītatem. ſi neccītas deſit minime preſciri nihilqꝫ ſcia ↄprehendi poſſe niſi certū. Q ſi que incerti ſunt exitus: ea q̄ſi certa prouident᷑: opinionis id eſſe caliginem. non ſcie veritatem. Aliter eñ ꝙ̄ ſeſe res habeat arbitrari. ab integritate ſcie credis eſſe diuerſum

¶ Hic phia diſcutit motiuū Boetiȷ̄. vtrꝝ futura incerta ſicut ſunt cōtingentia p̄nt certe p̄ſciri. Et p̄mo mouet dubitatioēm de hoc. ⁊ tangit rōem dubitationis. ſcd̄o aſſignat cām erroris. ibi. Cuius erroris cā eſt. Dicit p̄mo. Sꝫ tu inquis o Boeti hoc ipſum dubitat᷑ an poſſit eſſe vlla p̄notio. i. p̄ſcia illarū reꝝ que non h̄nt neccārios exitus. i. euentus. hoc eñ nullo mō videt᷑ poſſibile cum vident᷑ hec diſſonare. ſ. preſcientia ⁊ ↄtingentia. Tu enim putas ſi preuideantur ↄtingentia neceſſario ipſa ↄſequi. etſi neceſſitas deſit minime ea preſciri ⁊ putas nil poſſe comprehendi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝑſcīētia diuina niſi certū. Etſi ea que ſunt. incerti exitus. i. euentus ſicut ꝯtingētia ſi prouidētur illa quaſi certa. tu putas illō eſſe caligiēm opinionis nō ꝟitatē ſcie. ꝛ in hoc tu deciperis. cuius deceptiōis cā eſt error tuꝰ circa iudiciū ꝯgnitiōis Credis em̄ diuerſum eſſe ab integritate ſcie aliter arbitrari rem ꝙ̄ ſeſe habeat. ꝛ in hoc erras

¶ Notādum ꝙ qꝛ nos nō poſſumus fuťa ꝯtingētia certe ꝑcognoſcere putamus ſiľr deū ħ nō poſſe. res em̄ eodē mō ſe hn̄s diuerſimode a diuerſis pͭ ꝯgſci. Un̄ ꝯgnoſcere rem aliter ꝙ̄ ſe hꝫ ex ꝑte rei ꝯgnite nō eſt ſcia. ſꝫ ꝯgnoſcere rem aliter ꝙ̄ ſe habeat ex ꝑte ꝯgſcētis bn̄ eſt ſcia. ꝛ ſic futura ꝯtigētia licꝫ i ſe ſint incerta pn̄t tn̄ ꝑſciri a deo ſine errore falſitatꝫ

Cuiꝰ erroris cā eſt. ꝙ oīa q̄ q̇ſqꝫ nouit: ex ipoꝝ tm̄ vi atqꝫ naťa ꝯgnoſci eſtimat q̄ ſciūtur. qꝺ totū ꝯtra eſt. Omne em̄ qꝺ cognoſcitur nō ꝼm ſui vim. ſed ꝼm cognoſcētium potius comprehenditur facultatem.

¶ Hic aſſignat cām erroris Ubi notādū ꝙ cā erroris quare putamus incerta nō poſſe certe ꝑſciri. qꝛ putať ꝙ facultas ꝯgnitiōis ſit ꝼm facultatem rei cognite ꝛ nō ipſius ꝯgnoſcētꝫ qꝺ eſt falſum. Primo ergo ꝑmittit hmōi cām erroris ſcꝺo improbat ipm ibi Nam vt hoc breui. Dicit ꝑmo. Cuius erroris cā eſt qꝛ exiſtimať ꝙ omnia q̄ quiſqꝫ nouit illa ꝯgnoſci tm̄ ex vi ꝛ naťa ipoꝝ q̄ ſciūtur ꝛ n̄ ex vi ꝯgnoſcētis qꝺ totum eſt contra id ē ꝑ ꝯtrarium. qꝛ res magis ꝯgnoſcūť ꝼm naťam ꝯgnoſcētis. Omne em̄ qꝺ cognoſciť nō ꝯꝑhēditur ꝼm ſui vim. i. ꝼm modū ſue naťe ſed potius ꝼm facultatem ꝯgſcentis. ¶ Notādum ꝙ ſi cognitio eēt ꝼm facultatem rei cognite tūc res ab oīb eodē mō ꝯgnoſcereť. ꝛ ſic aliq̇d ꝯꝑhēdereť eodem mō ab intellectu humāo ꝛ diuio qꝺ falſum eſt. qꝛ q̄ ſunt incerta ꝯꝑhēſione humana. ſunt certa ꝯꝑhēſione diuina. ꝯgnitio ergo potius attenditur ꝼm facultatem potētie ꝯgnoſcētis ita ꝙ quāto potētia eſt efficatior ꝛ certior tatno certius ꝛ limpidius rem ꝯꝑhendit

Nam vt hoc breui aliq̇s exēplo: eādeꝫ corporis rotūditatē aliter viſus. aliter tactꝰ agſcit Ille eminꝰ manēs. totū ſiľ iactꝫ radijs ītueť Hic ꝟo coherēs orbi atqꝫ ꝯiūctꝰ circa ipꝫ motꝰ ābitū. rotūditatē ꝑtibꝫ ꝯꝑhēdit.

¶ Hic probat philoſophia ꝙ facultas ꝯgnitionis eſt ꝼm facultatem potentie cognoſcētis ꝛ nō rei ꝯgnite. ꝑmo declarat ħ exēplis ſcꝺo ꝓbat hoc idem ꝑ rōem ibi. Necqꝫ id iniuria. ꝑma in duas ꝼm duo exēpla. ſcꝺm ibi. Ipſum quoqꝫ. Primo dicit.

ꝙ cognitio fit ſm facultatē cognoſcētis liquet breuī exēplo. nā viſus ali ter cognoſcit eādem corporis rotūditatem ꝛ aliter tactus. Jlle eīm viſus manēs eminus .i. longinquo intueꝛ totum corpus ſimul iactis radijs viſualibꝫ. Hic vero ſcꝫ tactus coherēs ꝛ ꝯiunctus orbi .i. rotūditati ꝛ motus circa ipſum ambitū .i. circa corpus rotūdum ꝯprehendit eius rotūditatem partibꝫ .i. ꝑ partes Nota ꝙ innuit duplicem dr̄am inter modum cognoſcēdi viſus ꝛ tactus. Prima eſt ꝙ viſus a remotis exn̄s cognoſcit aliquod corpus rotūdum. Tactus āt non cognoſcit ipſum niſi ꝯiunctus Secunda dr̄a eſt ꝙ viſus totū corpus ſimul ꝯprehendit. tactus āt ꝑ partes. talis āt diuerſitas in cognoſcēdo non eſſet ſi res cognoſcereꝛ ex ſui natura cum eadē res manet in vtraqꝫ cognitione ¶ Nota ꝗdam dixerunt viſionē fieri per emiſſionē radioꝝ viſualiū ab oculis vſqꝫ ad rem viſam Sed hec opinio eſt ꝯtra Ariſtotelē. viſio eīm non fit extra mittendo ſed intus ſuſcipiēdo. patiente eīm aliquo ſenſitiuo fit ipſum videre .ij. de aīa. Hic āt loquitur opinione antiquoꝝ cum dr̄. ꝙ viſus totum corpus intuetur iactis radijs

¶ Jpſum ꝗꝫ hoīeꝫ aliter ſenſus. aliter imaginatio. aliter rō aliter intelligētia contueꝛ. Senſus eī figurā in ſubiecta materia ꝯſtitutā. Jmaginatio vero ſolā ſine materia iudicat figurā. Rō vero hanc ꝗꝫ tranſcendit. ſpecieqꝫ ipſam q̄ ſingularibꝫ ineſt. vniuerſali ꝯſideratione ꝑpendit. . Jntelligentie vero celſior oculus exiſtit. Supgreſſa nanqꝫ vniuerſitatis ambitū: ipſam illam ſimplicem formā pura mentis acie ꝯtuetur

¶ Hic ponit ſcḋm exēplū in virtutibꝫ cognoſcitiuis ſubordinatis. ſcḋo oñt quō iſte virtutes ſe habeant inuicem ſibi. Jn quo illud. Primo ꝗ declarat quō idē a diuerſis potentijs diuerſimode ꝯphenditur dicens. Senſus exterior aliter ꝯtuetur ipſum hoīem. aliter imaginatio. aliter rō. aliter intelligētia diuia Senſus eī exterior ſicut viſus iudicat figurā hoīs in ſubiecta materia .i. in ſenſibili materia. ſed imaginatio ſolā figurā diſcernit ſine materia .i. in abſentia rei materialis. Rō vero hanc imaginatioēm tranſcendit ꝛ ipſam ſpēm .i. naturaꝫ ſpecificam hoīs que ſingularibꝫ ineſt ꝑpendit. i. diſcernit vniuerſali ꝯſideratione. oculus vero .i. ꝯſideratio intelligentie eſt excelſior. qꝛ intelligentia diuina ſupgreſſa ambitum vniuerſitatis qui exiſtit in ſingularibꝫ illam ſimplicē formā ſcꝫ ideam hoīs que eſt in mente diuina contueꝛ acie .i. ſpeculatione pure mentis ¶ Notādum ꝙ ꝑmū exemplū fuit de ꝟtutibꝫ cognoſcitiuis n̄ ſubordinatis ſicut de viſu ꝛ tactu. iſtḋ āt exēplum eſt de ꝟtutibꝫ ſubordinatis q̄ ſunt quatuor. ſ. ſenſus exterior qui ineſt omnibꝫ animalibꝫ. imaginatio que tm̄ ineſt animalibꝫ ꝑfectis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rō que tm̄ est in homib⁹. ⁊ intelligentia per quam intelligit diuinam cognitionem. iſte ṽtutes hn̄t diuerſum modū ꝯgſcendi eandem rem ſcꝫ hominē vt declaratur in lrā. quod non eſſet niſi cognitio fieret ſm facultatem ṽtutum ꝯgnoſcētium ⁊ nō rei ꝯgnite.

¶ Hic ondit phia quomodo dicte ṽtutes ꝯgnoſcitiue ſe hn̄t ad inuicem. oñs q̄ quicquid pt ṽtus inferior poteſt etiam ⁊ ſuperior. ⁊ amplius Et pmo hoc ondit de intelligentia reſpectu aliarꝫ ṽtutum. Scdo ont idē de rōne. ſcda ibi. Rō q̄ qꝫ. Primo dt. In q̄.i. in ordine iſtarꝫ ṽtutum illud eſt maxime ꝯſiderādum q̄ vis comp̄hendēdi ſupior amplectit̄ī ſe inferiorē. q2 ṽtus ſuperior cognoſcit omne illud quod inferior. Inferior aūt non ꝯſurgit ad ſupiorem ita vt app̄hendat illud quod ſuperior. qd manifeſtat in exemplo dicens Neqꝫ enī vllus ſenſus aliquid valet apprehendere extra materiam ⁊ imaginatio contuet̄ ſpecies vniuerſales. id eſt minus particulares. ſed ratio capit ſimplicem id eſt vniuerſalem formam. Intelligentia autem diuina quaſi deſuper ſpectans cum ſit in ſupremo gradu cognitionis ipſa concepta forma ideali diiudicat etiam cūcta que ſubſunt illi forme vt cognoſcendo ideam hōis cognoſcit omnia q̄ ſunt in homine. ſed eo modo comprehendit ipſam formam quo modo nulli inferiori virtuti nota eſſe poterit. Nam ipſa cognoſcit vniuerſum id eſt vniuerſalem formam rationis ⁊ figuram imaginationis ⁊ materiale ſenſibile qd ſpectat ad ſenſum exteriorem non vtēs rōne nec imaginatione ſenſib⁹. ſed proſpiciens cuncta vno ictu mentis. i. abſqꝫ diſcurſu cogno-

¶ In quo illud maxime ꝯſiderādum eſt. Nam ſupior ꝯp̄hendēdi vis amplectitur inferiorem. inferior vero ad ſupiorem nullo modo ꝯſurgit. Neqꝫ enī ſenſus aliq̄d extra materiam valet. vel vniuerſales ſpecies imagiātio ꝯtuetur. vel rō capit ſimplicem formā ſed intelligentia quaſi deſup ſpectans concepta forma. que ſubſunt etiam cūcta diiudicat. ſed eo modo quo formā ipſam que nulli aliꝫ nota eſſe poterat. comprehendit. Nam ⁊ rationis vniuerſum. ⁊ imaginationis figuram. ⁊ materiale ſenſibile cognoſcit: Nec ratione vtens nec imaginatione nec ſenſibus. ſed illo vno ictu mentis formaliter (vt ita dicam) cūcta pſpiciēs

ſcit qđ non facit rõ ❡ Notandũ ꝙ qꝛ ꝟtus ſuperioꝛ ꝟtutem includit in ferioꝛẽ ſicut tetragonũ includit trigonũ. vt pꝫ .ij. de aĩa. ideo quicq̇d põt ꝟtus inferioꝛ p̄t ⁊ ſuperioꝛ. ⁊ magis qꝛ mõ magis vl̾i ↄpꝛe̾hendit qđ infe rioꝛ mõ magis particulari licet non econuerſo. ideo que p̄t intelligẽtia humana ↄpꝛe̾hendere p̄t ⁊ diuina intelligẽtia licet nõ econuerſo

❡ Ratio quoq̧ cum quid vl̾e reſpicit: nec imaginatione nec ſenſibꝰ vtẽs ima ginabilia vel ſenſibilia compꝛe̾hendit Hec em̃ que ↄceptionis ſue vniuerſale ita definit. homo eſt animal bipes. rõ// nale. Que cum vl̾is notio ſit. tum ima ginabilem ſenſibileq̧ eſſe rem nullus ignoꝛat. quod illa nõ imaginatione vl̾ ſenſu. ſed in rõnali conceptione ↄſide// rat. Imaginatio quoq̧ tametſi ex ſen// ſibꝰ viſendi foꝛmandiq̧ figuras ſump ſit exoꝛdium. ſenſu tñ abſente. ſenſibi// lia queq̧ colluſtrat. non ſenſibili ſꝫ ima ginaria rõne iudicandi. Uides ne igi tur vt in cognoſcendo. cuncta ſua poti us facultate q̄ꝫ eoꝛum que cognoſcan// tur. vtuntur.

❡ Hic oñt idem de rõ ne ꝙ ſicut intelligentia ↄpꝛe̾hendit alias tres virtutes inferioꝛes. ſic rõ etiam ↄp̄hendit ſub ſe alias duas virtutes. ſcꝫ imaginatiõem ⁊ ſen ſum dicẽs. ꝙ rõ cõcipit quid vl̾e non vtẽs ima ginatione nec ſenſibꝰ ⁊ ↄpꝛe̾hendit imaginabi lia ⁊ ſenſibilia vl̾i com pꝛe̾henſione. Hec em̃ eſt rõ que ita definit v/ niuerſale ſue ↄcœptio/ nis hõ eſt animal bipes rõnale. q̄ definitio cum ſit vl̾is notio. i. notifica tio tñ nullus etiam ig/ noꝛat rem eſſe imagina bilẽ ⁊ ſenſibilem q̄ hac definitio ue explicat̃ Il la rõ cõſiderat vl̾e non vtens imaginatione vl̾ ſenſu ſed rõnali ↄcœp/ tione. Tunc oñdit ꝙ ſi cut rõ ↄpꝛe̾hendit ima ginationem ⁊ ſenſum. ſic imaginatio ſenſum ↄpꝛe̾hendit di. Imagi natio q̊ꝫ tametſi pꝛo q̄ꝫ uis ſumpſit exoꝛdiũ ex ſenſibꝰ viſendi ⁊ foꝛmã di figuras. tñ abſente ſẽ ſu exterioꝛi imaginatio colluſtrat. i. cognoſcit q̄q̧ ſenſibilia. ñ ſenſibili ſꝫ imaginaria rõne iudicãdi. ⁊ tũc ↄcludit di. Uides ne igit̃ quõ iũcta poti us vtant̃ ſua. i. ꝓpꝛia facultate in ↄg̊ſcendo q̄ꝫ facultate eoꝝ q̄ ↄg̊ſcunt̃.

❡ Notandum ꝙ licet rõ in ↄpꝛe̾hendendo ſuum vl̾e non vtat̃ imagia tione ⁊ ſenſu. tñ in actu ſuo p̄ſuꝑponit imaginatõem ⁊ ſenſum. qꝛ nihil ẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

in intellectu niſi fuerit in ſenſu Silr̃ licet imagiātio in ſua opatiōe ñ vtat ſenſu. tñ p̄ſuppōit ſenſum fuiſſe in actu. qꝛ phãtaſia quã h̃ vocat imagiã tioẽm ẽ motus factus a ſenſu ꝭm actũ ex .ij. de aia.

Neqꝫ id iniuria Nam cum oīe iudiciũ iudicãtis actus exiſtat. nccẽ eſt vt ſuã quiſqꝫ opam nõ ex aliena ſꝫ ex ꝓpria ptãte ꝑficiat.

¶ Hic confirmat dictum ſuũ ꝑ rõem dicẽs. Illud ſcꝫ ꝙ res ꝯgſcit̃ nõ ꝭm ſui nat̃am ſed ꝭm nat̃am ꝯgnoſcẽtis illud nõ ꝯtingit iniuria .i. ir rõnabiliter Nam cum oīe iudiciũ ꝯgnitiõis ſit actus ⁊ opatio iudicãtis .i. potẽtię ꝯgſciti ue nccẽ eſt vt q̄ſqꝫ cognoſcẽs ꝑficiat ſuã opaꝫ .i. ſuã opatioẽm ꝯgnoſcendi nõ ex aliena poteſtate. ſcꝫ rei ꝯgnite. ſed ex ꝓpria ptãte .i. ex v̄tute ꝯgnoſcentis.

¶ Notãdum ꝙ ex lrã format̃ talis rõ. Omnis actus ⁊ opatio ſeq̄tur ꝯditioẽm illius potẽtię cuius eſt actus ⁊ opatio. ſed iudicare ſiue cognoſcere eſt actus ⁊ opatio potẽtię ꝯgnoſcẽtis ⁊ nõ rei cognite. ergo iudicare ⁊ ꝯgnoſcere ſeq̄t̃ modum ⁊ ꝯditioẽm potẽtię ꝯgnoſcẽtis.

¶ Metꝝ q̄rtum q̄nti li.

Quõdam porticus attulit.
Obſcuros nimium ſenes
Qui ſenſus ⁊ imagines
E corporibꝫ extimis
Credãt mẽtibꝫ imp̄mi
Ut q̄ndam celeri ſtilo
Mos eſt equore paginę
Quę nullas habeat notas
Preſſas figere lrãs

¶ Iſtud eſt metꝝ q̄rtũ huius q̄nti qḋ ḋr glyconicum ab inuẽtore choriãbicum a pede p̄dominãte. In q̄ metro improbat opinionem ſtoicorum ex qua videt̃ ſeq̄ ꝯtrariũ dictis ſuis Fuit em̄ opinio ſtoicoꝝ ꝙ cognitio intellectiua ſolum ꝑficeretur ex hoc ꝙ corpa exteriora ſuas ſimilitudines imp̄mãt in mentem ita vt mens ſolum ſe habeat in rõne patientis ⁊ res extra in rõne agentis. Ex q̄ ſeq̄tur cum patiẽs trahatur ad naturam agẽtis ⁊ non econuerſo. ꝙ cognitio ſequeretur naturam rei cognitę ⁊ nõ nat̃am ꝯgnoſcẽtis qḋ ẽ ꝯtra dicta Prio ꝑ poit opinioẽm ſtoicoꝝ. ſcḋo improbat eam ibi. Sed mens. Primo ḋt Quondam porticus attulit ſenes ſuꝑple ſtoicos q̄ dicebãtur ſenes ꝓpter maturitatem moꝝ. ſenes inq̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

nimiū obſcuros ſupple in ſentētijs q̄ ſtoici credāt ſenſus ⁊ imagines .i. rerum ſenſibiliū formas imprimi mentib⁹ ex corporib⁹ extimis .i. exteriori bus. ⁊ poſuerūt corpora illa eo mō impmere imagines mentib⁹ vt quondā mos fuit alicui ſcribēti celeri ſtilo figere pſſas lrās equore .i. in planicie pagine q̄ pagina nullas pus notas hēbat ¶ Notandum ꝙ ſtoici dn̄r a ſtoa grece qđ eſt porticus latine. qꝛ Athenis in manifeſtiſſima porticu ⁊ alijs locis publicis ſtoici diſputare ſolebāt. illi poſuerunt aīam tm̄ hr̄e ſe in rōne patiētis reſpectu rerū exteriorū. ⁊ qꝛ cognitio magis videt̄ ſequi ꝟtutem actiuā q̄ꝫ paſſiuā. ideo ſm eos cognitio potius dꝫ attēdi ſm facultatē rei cognite q̄ eſt actiua q̄ꝫ anime cognoſcētis q̄ eſt paſſiua.

Sed mens ſi proprijs vigens
Nihil motibus explicat
Sed tantum patiens iacet
Notis ſubdita corporum
Caſſaſq; in ſpeculi vicem
Rerū reddit imagines.
Unde hec ſi animis viget
Cernens omnia notio?
Que vis ſingula perſpicit
Aut que cognita diuidit
Que diuiſa recolligit.
Alternūq; legens iter.
Nunc ſummis caput inſerit.
Nunc decidit in infima.
Tum ſeſe referens ſibi.
Veris falſa redarguit

¶ Hic improbat hāc opinionē. ſcđo ponit ſuam veritatē ibi. Hec ē efficiēs. Primo ḡ deducit ad plura incōueniētia iſtā opinionē dicēs. Sꝫ ſi mens vigēs nihil explicat ꝓprijs motib⁹ .i. ſi nullā actionē ꝓpriam hꝫ. ſed tm̄ iacet patiens ſubdita notis .i. ſimilitudinib⁹ corporū. ⁊ ſi ipſa reddit .i. repn̄tat caſſas imagines rerū .i. ſimilitudines in vicem ſpeculi .i. ad modū ſpeculi Tunc querit̄ vnde viget hec notio .i. hec cognitio animis. ꝙ aīa eſt cernens oīa non tm̄ corporalia ſed etiam incorporalia ¶ Notandū ꝙ pmum inconueniēs eſt. Si cognitio intellectiua fieret ꝑ ſolam impreſſionē corporū in aīa tuuc non eſſet virtus ꝑ quam anima cognoſceret incorporalia. quia per ſolam impreſſionez corporum tantum cognoſceret corporalia. Nūc autem manifeſtum eſt ꝙ etiam incorporalia cognoſcit. Aliud inconueniens ponit dicens. Si anima tātum eſt paſſiua que vis anime ſingula perſpicit .i. iudicat. aut que vis anīe cognita diuidit aut diuiſa recolligit aut que vis anime legens .i. apphendens alternum iter ꝯponendi ⁊ diui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

dendi. nūc inſerit caput ſummis id eſt generaliſſimis aſcendendo a ſpecialiſſimis ad generaliſſima colligendo multitudiēm. ⁊ nūc decidit vel decedit ſm aliam litteram id eſt cadit ab infima In infima id eſt in ſpecialiſſima ꝓcedēdo a generaliſſimis ad ſpecialiſſima diuidendo Tum id eſt tandem anima referens id eſt comparās ſe ſibi redarguit falſa veris id ē ꝑ verā. ¶ Notandum ꝙ ex lrā talis formatur rō Illa anima non eſt tantum paſſiua ſed actiua que iudicat componit ⁊ diuidit ⁊ veris flā redarguit. ſed anima intellectiua eſt hmōi. ergo. Maior nota eſt. qꝛ iudicare componere ⁊ diuidere redarguere vidētur eſſe opationes actiue. Minor apparet. anima iudicat inter verum ⁊ falſum. componit predicatum cum ſubiecto. aliquando diuidit predicatum a ſubiecto ⁊ falſas opiniones redarguit.

¶ Hic phia ponit veritatem dicens. Hec mens eſt magis cauſa efficiens que eſt cauſa longe potētior ꝙ̄ illa q̄ modo materie id eſt ſimilitudine materie patitur notas impreſſas. Et qꝛ aliqͥs crederet ꝙ in anima nulla eēt paſſio. ideo ſubdit q̄dam paſſio p̄cedit opatioēs anime in vno corꝑe excitās ⁊ mouēs vires animi ad opādum vt qñ lux ferit ocłos tūc patitur viſus. vel cum vox inſtrepit. i. iſoāt auribꝫ. tūc patit̄ audit⁹. ⁊ tādē vigor mētis excitus. i. excitatus vocās ſpecies q̄s intus tenēs ad ſilēs motus applicat eas notis exteris. i. ſilitudibꝫ exterioribꝫ ⁊ miſcet. i. applicat imagiēs exteriores corꝑm formis. i. ſpeciebꝫ introrſum. i. in aīa recōditis. ¶ Notādū ꝙ Boetius h̄ vtitur ſentētia platōica q̄ poit ſpēs rex a ꝑncipio naẗaliter inditas anime. ſed anima ſopita eſt in corꝑe. ita ꝙ nō intelligit ꝑ eas niſi excitetur ꝑ immutatioēm ſenſuum exteriorum. excitata āt euocat ſpēm ſilēm illi quā ſenſus exterior impreſſit. ⁊ applicādo eā rei exterio

Hec eſt efficiēs magis
Longe cauſa potētior
Qūā q̄ materie modo
Impreſſas patitur notas
Precedit tñ excitās
Ac vires animi mouēs
Vno in corpore paſſio
Cum vel lux oculos ferit.
Vel vox auribꝫ inſtrepit.
Tum mentis vigor excitus
Quas intus ſpecies tenet
Ad motus ſimiles vocans
Notis applicat exteris
Introrſumqꝫ reconditis
Formis miſcet imagines.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ri ſic intelligi ꝑ eam. Ad hāc intētionem etiā loquit̃ Linconiēſis.i.poſterioꝝ di. Rō in nobis ſopita non agit niſi prius ꝑ oꝑationes ſenſuū quibꝫ admiſcet̃ fuerit experrecta ¶ Notādum ꝙ ex lrā videt̃ ꝙ intellectus poſſibilis intelligēdo etiā ſit actiuus cū ſit cā efficiens vt ꝺ̄t in lrā Ariſ. āt.iij.de aīa vult ꝙ intelligere ſit pati.⁊ ꝙ intellectus nullā hꝫ naturā niſi ꝙ ē poſſibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ ꝙ qꝛ aīa ꝯp̄hendit tam intellectū poſſibilē ꝗꝫ agētem.aīa eſt actiua.imo cā effectiua intellectionis rōne intellectus poſſibilis. Vel dicēdum ꝙ intellectus poſſibilis eſt potētia paſſiua.ſaltem q̊ ad ꝑ̓mum eꝰ actum.cū intelligere ſit pati.ſed oīs potentia paſſiua de nccitate requirit potētiam actiuā quę reducat ipſam ad actū. Tale āt actiuū non p̄t eſſe res corporalis extra cum agēs ſit p̄ſtantius paſſo.ideo tale actiuū ex ꝑte aīę erit intellectus agēs cuius oꝑatio ē facere potētia.intellecta actu intellecta.ita ꝙ a rebꝫ extra ꝟtute intellectꝰ agentis imprimit̃ aliquid intellectui poſſibili ꝑ qꝺ̄ in actum intelligēdi reducit̃. Non eſt g̊ intentio Boetij negare cū mens ſit paſſiua rōne intellectus poſſibilis.ſed vult ꝙ mens ſiue aīa magis habeat efficiētiam in intellectione ꝗꝫ ſit paſſiua ab ipſis corporibꝫ extra.⁊ ꝑ ꝯn̄s efficientia intellectus nō debet attribui rebꝫ extra.qꝺ̄ erat de intentione ſtoicoꝝ

¶ Hęc eſt q̄nta ꝓſa hꝰ quinti libri in qua ꝓbat ſpecialiter diuinam cognitionē eſſe ꝭm modum cognoſcētis ⁊ n̄ rei cognite.ſcꝺ̄o oñt inſufficiētiam eoꝛuꝫ q̄ ex nrō mō cognoſcēdi improbant ꝓuidētiam diuinā.ibi. Quid igit̃ Primo facit qꝺ̄ dictum eſt.ſcꝺ̄o infert duas ꝯcluſioēs.ibi Hac itaqꝫ. Primo ꝺ̄t Si in ſentiēdis.i.in cognoſcēdis corporibꝫ animus nr̄ non tm̄ inſignit̃.i.afficit̃ paſſioē corporis ſꝫ ex ſua vi iudicat paſſionē ſubiectā corꝑi ita ꝙ in cognoſcēdo ſeq̄tur ꝓprium motū ꝗꝫuis q̄litates obiectę forinſecus afficiant.i.immutent inſtrumēta.i.organa ſēſuū ⁊ paſſio corporis ancedat vigorē agētis animi quę paſſio ꝓuocet actū mentis in ſe ⁊ excitet formas intrin

¶ Proſa quinta libri quinti

Diſputat ſenſum ⁊ imaginationeꝫ cedere rationi.rōnem intellectui

Quod ſi in corporibꝫ ſentiēdis ꝗꝫuis efficiant inſtrumēta ſenſuū forinſecus obiectę qualitates animiqꝫ agētis vigorē paſſio corꝑis ancedat.q̄ in ſe actū mentis ꝓuocet.excitetqꝫ interim q̄eſcentes intrinſecꝰ formas. ſi in ſentiēdis inq̄ꝫ corꝑibꝫ.animꝰ n̄ paſſiōe inſignit̃.ſꝫ ex ſua vi ſubiectā corpori iudicat paſſionē.q̄nto magis ea q̄ cunctꝭ corporum affectionibus abſoluta ſūt.

in diſcernendo non obiecta extrinſec⁹ ſequuntur. ſed actum ſuę mentis expediunt.

ſecus quieſcētes. Si h̄ eſt in animo noſtro mlt tomagis ea q̄ abſoluta ꝯctis affectiōibꝫ.i. qualitatibꝫ corꝑm. ſcꝫ intelligentię ſeꝑatę ⁊ p̄cipue deus. illa in diſcernēdo nō ꝯſequūtur obiecta extrinſecus. ſed expediūt id eſt ꝑficiūt actum ſuę mētis.i. oꝑatioēm intellectiuam ſ̄m naturam ꝓpriam. ¶ Nota ꝙ ex lrā p̄t ſic argui. Si id de quo minus videt̄ ineſſe ineſt ⁊ de quo magis. ſed minus videtur ꝙ animus noſter in ꝯgnoſcēdo ſequatur motum ſuum ⁊ nō rei cognite. ⁊ tn̄ ſequitur facultatem ſuę ꝯgnitiōis. ḡ multomagis intelligentia diuina ſeq̇tur in ꝯgnoſcendo ꝓpriū motū ſuę ꝯgnitiōis ꝗ̄ ipi⁹ rei ꝯgnitę.

¶ Hac itaq₃ rōne multiplices ꝯgnitioēs. diuerſis ac differētibꝫ ceſſere ſubſtantijs. Senſus em̄ ſolus. cunctis alijs ꝯgnitiōibꝫ deſtitutus immobilibꝫ aniātibꝫ ceſſit. quales ſunt conchę maris. q̄q₃ alia ſaxis herētia nutriūtur Imagiātio ꝟo mobilibꝫ beluis q̄bꝫ iam ineſſe fugiēdi appetēdi ve aliq̄s videt̄ affectus Rō ꝟo humani tm̄ gn̄is eſt. ſic₃ intelligētia ſola diuini Quo fit vt ea noticia ceteris p̄ſtet q̄ ſuapte natura nō mō ꝓpriū ſ₃ ceteraꝝ q̄q₃ noticiarū ſubiecta cognoſcit:

¶ Hic infert duas ꝯcluſiones ex p̄miſſis dicens. Ex q̄ cognitio ſeq̇tur naturam ꝯgſcētis ⁊ non rei ꝯgnite. ⁊ cum cognoſcentia ſuut diuerſe ſ̄m naturam. oportet diuerſis cognoſcentibus conuenire diuerſas ꝯgnitiones Unde dicit Hac itaq₃ ratione quia cognitio ſeq̇tur naturam cognoſcentem multiplices cognitiones ceſſerunt diuerſis ac differentibꝫ ſubſtantijs. ſenſus em̄ ſolus deſtitutus alijs cognitionibus. ceſſit animantibus immobilibus qualia ſunt conchę maris ⁊ quęcunq₃ nutriuntur herentia ſaxis Imaginatio vero ceſſit mobilibus beluis quę mouentur motu progreſſiuo quibus videtur ineſſe affectus. id eſt appetitus fugiendi malum vel appetendi bonum. Ratio vero quam comprehen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

dimus vniuerſale tm̄ eſt humani gn̄is ſicut intelligētia eſt diuini gn̄is
Tunc ponit ſcd̄am ꝯcluſionem ꝙ illa cognitio eſt notioꝛ ⁊ nobilioꝛ q̄ nō ſolum aꝓprehēdit ꝓprium obiectū ſed etiā obiecta aliaꝝ noticiaꝝ.i.cog/nitionum. vn̄ dt. Quo fit vt ea notio.i.cognitio p̄ſtet.i.nobilioꝛ ſit ceterꝫ que ſuapte natura.i.ꝓpria natura nō modo.i.tm̄ modo ꝓprium obiectuꝫ cognoſcit. ſed etiam cognoſcit ſubiecta ceteraꝝ noticiaꝝ ¶ Nota circa p̄mam ꝯcluſionē ꝙ cum actus ⁊ opationes diuerſificenꝫ ſm̄ diuerſitatē agētium ⁊ opantiū ſeq̄tur ſi agentia ⁊ ſoperātis ſint diuerſa ꝙ hn̄t diuerſas operationes ⁊ cognitiones ꝓpter qd̄ ſenſus ſine alijs cognitionib᷒ ceſſit aīalib᷒ immobilib᷒. ⁊ accipiꝫ hic ſenſus ſtricte pꝛo aꝓprehenſione ſenſitiua que ſolū immutaꝫ ad pn̄tiam ſenſibilis. Sic em̄ diſtinguitur cōtra imaginationē que non tm̄ aꝓprehēdit rem pn̄tem ſed etiā abſentem.

¶ Notādum circa ſcd̄am ꝯcluſionē ꝙ quecūq̄ potentia plura cogno/ſcit videꝫ eſſe p̄ſtantioꝛ ea q̄ cognoſcit pauciora. ſi g̊ aliqua potētia ꝯgnoſcit ꝓprium obiectū ⁊ cum hoc obiecta aliaꝝ potentiaꝝ inferioꝝ ſicut ē intelligētia diuina. ⁊ nō econuerſo. ſeq̄tur ꝙ potentia ſuperioꝛ plura ꝯgnoſcens ſit nobilioꝛ inferioꝛi

¶ Hic ph̄ia oñt inſufficietiam eoꝝ que ex h̄ modo cognoſcendi nr̄o improbant diuinā prouidētiam. Scd̄o hortatur nos ad ꝯſiderāduꝫ modū diuine cognitionis. ibi Quare in illi᷒. Primo manifeſtat in/ſufficiētiam eoꝝ ꝑ ſiꝉe. Scd̄o aꝓplicat illud ſimile ad ꝓpoſitum. ibi. Simile ē Similitudo āt quam intēdit talis ē Senſus ⁊ imaginatio ſunt cognitiones inferiores q̄ꝫ rō. Si ergo ſenſus ⁊ imaginatio vellēt iudicare modū cogno/ſcēdi rōnis ex modo cognoſcēdi ꝓprio. ⁊ dicere ꝙ vniuerſale nihil eſſet quod rō aꝓprehēdit vꝉ ſi veꝝ eſſet iudicium rōnis vel eſſet particulare ⁊ ſenſibile. rō vero diceret ꝯtrarium Manifeſtum ē ꝙ nos q̄ vigem᷒

¶ Quid igiꝫ ſi rōnationi ſenſus imaginatioq̄ꝫ refragenꝫ. nihil eſſe illud vniuerſale dicentes. qd̄ ſeſe intueri rō pu//tet. Quod em̄ ſenſibile vel imaginabi//le eſt. id vniuerſum eſſe non poſſe. Aut igiꝫ rōnis veꝝ eſſe iudicium nec quic//q̄ꝫ eſſe ſenſibile. aut qm̄ ſibi notum ſit plura ſenſibus ⁊ imaginationi eſſe ſubiecta inanē ꝯceptioneꝫ eſſe rōnis. q̄ qd̄ ſenſibile ſit ac ſingulare quaſi quoddā vniuerſale cōſideret. Ad hec ſi rō ꝯtra rn̄deat ſe quidem ⁊ quod ſenſibile ⁊ qd̄ imaginabile ſit. in vniuerſalitatis rōe conſpicere. Illa vero ad vniuerſitatis cognitionē aſpirare non poſſe. qm̄ eoꝝ notio corpoꝛales figuras non poſſꝫ ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ceđere. De reꝝ ṽo ↄgnitione firmioꝛi potius ꝑfectioꝛiq́ꝫ iudicio eſſe creden dum. In hmōi igitur lite nos q̇bꝫ tam ratiocinandi q̄ꝫ imaginandi etiam ſen tiendiq́ꝫ vis ineſt: nōne rōnis potius cām̄ probaremus.

vtraq́ꝫ ↄgnitione potiꝰ aſſentiremus rōni iudi cando motiuū ſenſus ⁊ imagiātionin eſſe iſuffi ciēs. Dicit ergo. Quid igitur ſi ſenſus ⁊ imagi natio refragētur.i.ↄtra dicāt rōni dicētes nihil eſſe vl'e id qđ rō putat ſe intueri ſic arguendo Quod eſt eī̄ ſenſibile aut imaginabile id nō poſſe eſſe vl'e ſm iudiciū ſenſus ⁊ imagiātionis. Aut igitur iudicium rōnis neccē eſt eſſe veꝝ ⁊ ꝑ ↄñs nec q̇cq̄ꝫ eſſe ſenſibile qđ eſt abſurdum. Aut qm̄ notū eſt ſibi ſcꝫ ſenſui ⁊ imagiātioni q̄ neccē eſt eſſe ſenſibilia.crederes ne ↄcœptioēm rōnis eſſe inanem q̄ ↄſiderat illud quod eſt ſenſibile ⁊ ſingulare quaſi quoddam vl'e. Ad hec ſi rō rñdeat ſe ↄſpicere in rōne vniuerſali quod eſt ſenſibile ⁊ imaginabile. Illa ṽo ſcꝫ ſenſum ⁊ imaginatioēm nō poſſe aſpirare id ē ꝑuenire ad ↄgnitioēm v/niuerſalis qꝛ ↄgnitio eoꝝ nō excedit figuras coꝛꝑales ⁊ diceret rō potius eſſe credēdum firmioꝛi ⁊ ꝑfectioꝛi iudicio rerum. In hmōi igitur lite ſcꝫ inter ſenſum ⁊ imaginatioēm ex vna ꝑte ⁊ rōnem ex altera ꝑte nos q̇bus ineſt tam vis rōcinādi q̄ꝫ imaginādi ⁊ ſentiēdi nōne potius ꝓbaremꝰ cām rōnis ⁊ reputaremus motiua ſenſus ⁊ imaginationis eſſe inſufficiētiam quaſi dicat imo ¶ Nota ꝙ iudicio nobilioꝛis potētię potius eſt aſtādum q̄ꝫ iudicio potētie ignobilioꝛis cū igitur rō ſit potentia nobilioꝛ q̄ꝫ ſenſus ⁊ imaginatio.eo ꝙ rō compꝛēhēdit ꝓꝓꝛium obiectū ⁊ obiectū ſenſus ⁊ ima ginationis ⁊ non econuerſo.ergo potius aſtandum eſt iudicio rōnis q̄ꝫ potentiaꝝ inferioꝛum.

Simile eſt ꝙ humana rō diuinam in telligentiam futura niſi vt ipſa cogno ſcit non putat intueri. Nam ita diſſe/ris. Si qua certos ac neceſſarios ha/bere non videantur euentus. ea certo euentura pꝛęſciri nequeant. Harum igitur rerum nulla eſt pꝛęſcientia. quā ſi etiam in his eſſe cꝛedamus. nihil e/rit quod non ex neceſſitate pꝛoueniat.

¶ Hic aꝑplicat il lud ſimile ad ꝓpoſitum ⁊ dicit Illud qđ eſt dic tum de ſenſu ⁊ imagiā tione reſpectu rōnis ſi/mile eſt ei ꝙ humana rō nihil putat diuinam intelligētiam intueri ni ſi vt ipſa rō cognoſcit quod aꝑparet ex ipſo modo arguēdi. Nā ita diſſeris id eſt arguis. ſi qua videantur nō habe re certos ⁊ neceſſarios euentus talia nequeūt pꝛ̄ſciri certe euentura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Si igitur vti rōnis participes ſumus ita diuinę iudiciū mentꝭ hr̄e poſſemus ſicut imaginatōem ſenſūqꝫ rōni cedere optere iudicauimꝰ ſic diuinę ſeſe mēti humanā ſūmittere rōem iuſtiſſimū cēſeremus.

Igit̃ taliū reꝝ nulla eſt pręſcia quā .ſ. p̄ſciam ſi credimus eſſe in his. nihil erit qḋ non ꝓueniat ex necitate. Si igit̃ ſicut ſumꝰ participes rōnis ita poſſemus hr̄e iudicium diuinę mentis. ſicut nūc iudicamꝰ imaginatōem ⁊ ſenſuꝫ oportere cedere rōni ſic cenſeremus .i. iudicaremus iuſtiſſimū humanę rōni ſe ſummittere diuinę menti ¶ Nota ꝙ ſimile ē de iudicio ſenſus ⁊ imaginationis reſpectu rōnis. ⁊ rōnis reſpectu intelligētię diuinę. Nam ſenſui ⁊ imaginationi videt̃ ꝙ rō taliter non poſſit ꝯp̄hendere rē niſi ſicut ipſa ꝯpręhendit. quod tn̄ falſum eſt. Sic ſimiliter videt̃ rōni humanę ꝙ intelligētia diuina non poſſit res incertas cognoſcere aliter ꝗꝫ ipſa cognoſcit quod falſum eſt. Nam quę rō humana incerte cognoſcit. intelligētia diuina certa ꝯpręhendit.

Quare in illiꝰ ſummę intelligētię cacumen ſi poſſumus erigamur Illic eī rō videbit quod in ſe non pōt intueri. Id āt eſt quonam modo etiā quę certos exitus non hn̄t. certa tn̄ videat ac definita pręnotio. neqꝫ id ſit opinio. ſed ſummę potius ſcientię nullis terminis incluſa ſimplicitas.

¶ Hic phia hortat̃ vt erigamus nos ad cognitioēm diuinę intelligentię dicēs. Quare ſi poſſumus erigamur ꝑ diligētem ꝯſideratioēm in cacumen illiꝰ ſummę intelligētię .ſ. diuinę Illic eniꝫ rō videbit qḋ in ſe nō p̄t intueri .ſ. quō certa ⁊ definita p̄notio dei cognoſcat illa q̄ n̄ hn̄t certos exitꝰ ⁊ illud non erit opinio ſꝫ potiꝰ erit ſimplicitas ſummę ſcię nullis terminis incluſa. qꝛ ſimplicitas ſummę ſapię eſt infinita ¶ Notandū ꝙ ſi cognitio ſeq̄ret̃ facultatē rei cognitę ⁊ nō ꝟtutis cognoſcentis tunc ſicut rō huāna cognoſcit futura ꝯtingētia incerte. ſic ſilr̄ intellgētia diuina ea incerte cognoſceret. ſꝫ qꝛ facultas cognitionū eſt ẜm facultatē ꝟtutum cognoſcētium ⁊ intelligētia diuina in cognoſcēdo excedit rōnem humanā. poterit ipſa certe cognoſcere q̄ rō humana incerte cognoſcit

¶ Metrum quintū libri quinti.

Quam varijs terras animalia permeant figuris.

¶ Hic incipit quintū metꝝ huiꝰ quinti qḋ dr̄ archilogicum ab inuētore. dactylicum a pede p̄dominātē In quo o/

Nāq̃ꝫ alia extēto ſīt corꝑe puluerēq̃ꝫ
verrunt

Cōtinuūz trahūt vi pectorꝫ icita ſulcū

Sūt quibꝫ alarnm leuitas vaga ver//
beretq̃ꝫ ventos

Et liq̄do lōgi ſpacia ętheris enatet vo
latu

Hęc ꝑſſiſſe ſolo veſtigia grſſibꝫ gaudēt

Uel virides cāpos trāſmittere vel ſub
ire ſiluas.

Que varijs videas licz oīa diſcrepare
formis

Prona tn̄ facies hebetes valet in ḡua
ta ſenſus

ſtendit hoīem ēe diſpoſi
tum ad ꝯtemplatioēm
cœleſtiū ex figura cor/
poris ſui. ⁊ ꝓmo deſcri/
bit figurā corꝑalem ali
aꝝ beſtiaꝝ. Scđo figu
ram homīs. ibi Unica
gēs Priođt aīalia ꝑma
neāt t̄ras q̄ꝫ varijs ſup
ple figuris nāq̃ꝫ aīalia
extento corpore ſicꝫ ſūt
ſerpētes ⁊ reptilia illa
verrūt id eſt vertūt pul
uerem. ⁊ incitata. i. mo
ta vi pectoris trahunt
continuum ſulcum ſup
ple in puluere. Sunt
alia animalia qnibꝫ in
eſt vaga leuitas alaruꝫ
q̄ verberant ventos ⁊ e
natant id eſt tranſeunt
liquido volatu ſpacia longi ętheris id eſt aeris Sunt alia quę gaudēt ve
ſtigia preſſiſſe ſolo id eſt terrę greſſibꝫ ſuis. ⁊ tranſmittere id eſt ꝑtranſire
virides cāpos ⁊ gaudēt ſubire ſiluas q̄ oīa aīalia licz videas ea diſcrepa/
re varijs formis. tn̄ facies coꝝ ꝓna. i. ad terrā inclinata valet ingrauare
. i. inḡuatos oſtendere ſenſus hebetes. i. brutales. ¶ Notādum ꝙ
phia tangit tria genera aīaliū. ſcz reptilia. volatilia. ⁊ greſſibilia. q̄ licet
differāt in formis qꝛ quędam formātur ad reptādū vt ſerpētes. quędā ad
volādū vt aues. quędā ad ḡdiēdū vt beſtię. tn̄ in hoc omnia ꝯueniunt ꝙ
hn̄t faciem inclinatam ad terrā.

Unica gens hoīm celſum leuat altius
cacumē

Atq̃ꝫ leuis rcō ſtat corꝑe deſpicitꝫ t̄ras

Hęc niſi terrenꝰ male deſipis admoēt
figura

Qui rcō cęlū vultu petꝭ exeriſq̃ꝫ frōtem

In ſblime feras aīꝫ q̄ꝫ ne ḡuata peſſuꝫ

Inferior ſidat mens corpore celſius le
uato.

¶ Hic deſcribit fi
guram hominis dicens
Unica gens hominuꝫ
id eſt ſolum genus hu/
manum leuat celſum
cacumē id eſt caput ſu
um altius. ⁊ leuis ſtat
recto id eſt erecto corꝑe
⁊ deſpicit terras vultu
eleuato ad cœlū. tu hō
terrenus q̄ recto corꝑe
petis cœlū ⁊ exeris. i. e/
rigis frontē. Hęc recta fi
gura admonet te ꝙ tu
deſipis niſi etꝫ feras. i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

extollas animū tuū in ſublime.i.in cœleſtia.ne mens grauata.i.graue/dine depreſſa peſſum.i.ſub pedibꝫ vel ſubtus.⁊ eſt peſſum aduerbiū loci. ne illa mens ſidat.i.reſideat inferioꝛ coꝛpoꝛe leuato celſius ¶ Notā dum cū homo habeat figurā coꝛpoꝛis erectam ad cœlū ſi aīa non exige/retur ad ꝯtemplationē cœleſtiū videret corpus eſſe nobilius aīa ¶ Nota ſm Ariſto.xvi.de aīalibꝫ hō inter oīa aīalia hꝫ figuram rectili/nearem.de qua figura etiam loq̇tur Ouidius in libro methamoꝛphoſeos dicens. Pronaq; cum ſpectēt aīalia cętera terram. Os hoī ſublime dedit cœlūq; videre Juſſit.⁊ erectos ad ſidera tollere vultus.

¶ Proſa ſexta quinti libri

Diſputat de ęternitate dei.de pñti tpali ac de p̄terito ⁊ de futuro. Et ꝙ ea q̄ fiunt in dei pñtia nccāria ſunt.ad pñs ꝯſiderata pendent ex libero arbitrio.

Quoniā igit̃ vti pauloante monſtratum eſt.oē quod ſcit̃.non ex ſua ſed ex ꝯpꝛęhendētium natura cog/noſcit̃.intueamur nunc (q̄ntum fas ē) quis ſit diuinę ſubſtantię ſtatus.vt q̄/nam etiam ſcia eius ſit poſſimus agnoſcere. Deum igit̃ ęternū eſſe.cunctoꝝ rōne degētium cōe iudicium eſt. Quid ſit igitur ęternitas conſideremus. Hęc enim nobis naturam pariter diuinam ſcientiamq; patefacit.

¶ Hic incipit ſexta pſa ⁊ vltima hꝰ q̇nti.in q̄ det̃minat veritatē ꝺ ꝯpaſſibilitate p̄ſcię diuinę ⁊ liberi arbitrij.et p̄mo ponit ſuā determinationē.ſcđo ſubiungit vtilem exhoꝛtationem circa finē libꝛi.ibi. Aduerſamini igit̃. Primo oñt modū diuinę cognitionis.ſcđo ſoluit obiectiones factas ꝯtra di/uinam ꝓuidētiam.tercio ꝯcludit ꝯpaſſibilitatē liberi arbitrij cū ꝓuidentia diuina. ſcđa ibi Quid igitur poſtulas tercia ibi. Quę cuꝫ ita ſint.p̄mo determinat de ſtatu dei q̇ eſt ęternitas Scđo ex hoc declarat modum diuinę ſcię.ibi Om̄ igit̃ oē iudicium. Primo p̄mittit ꝙ det̃minādū ſit de ęternitate.ſcđo determinat de ea ibi. Eternitas igit̃ Primo đt. Om̄ mrātum ē pauloañ ꝙ oē qđ ſcit̃ cognoſcit̃ non ex ſui na/tura.i.nō ex natura rei ſcitę.ſꝫ ex natura cognoſcētium.intueamur nunc q̄ntum fas ē q̇s ſcit ſtatus diuinę eſſentię vel ſubſtātię vt poſſumꝰ agno/ſcere q̄ ſit eꝰ ſcia. Et ſubdit ꝙ cōe iudicium cunctoꝝ degētiū.i.vtētiū rōe eſt deū eſſe ęternū.iō ꝯſideremus q̇d ſit ęternitas.hęc eni nobis patefacit naturā ⁊ diuinā ſciam ¶ Nota ꝙ viri degētes rōe ſunt viri p̄diti luce ſapię.⁊ oēs iſti ꝯcedūt deū eē ęternū. Nā phs.viij.phiſ.ex ęternitate motus oñc ęternitatē motoꝛis.⁊ oēs tam gręci q̄ꝫ barbari putātes deos eſſe

ęſtimāt eos imortales ¶ Nota ꝙ qꝛ ętertitas dei ꝛ naꝉa ꝛ ſcia dei ñ dr̃ſr̃ ꝭm ſubām iō ꝯgnita ęternitate ꝯgnoſciꝉ naꝉa ꝛ ſcia dei.

¶ Hic ꝓſeq̃tur de ęternitate Et p̄rio poīt eius diffinitioēm. ſcđo declarat eam ibi Quod ſi ex collatione Primo đt. Eternitas eſt poſſeſ/ſio vite interminabilis exiſtēs tota ſimul ꝛ ꝑfecta. ¶ Nota ꝭm albertum ſuꝑ hoc de cauſis Aliq̃d eſt ęternū ꝛ eſt in ęternitate ꝛ eſt ip̄a ęternitas ſicut deus Aliq̃ ſunt ęterna ꝛ ſunt in ęt/nitate ſed nō ſunt ipſa ęternitas ſicut ſubſtātię ſeꝑatę. Alia ſūt ęterna nō in ęternitate nec ſunt ipſa ęternitas. vt motus tp̄s ꝛ mūdus

Eternitas igiꝉ eſt interminabilis vitę tota ſimul ꝛ perfecta poſſeſſio

¶ Nota cum đt ęternitas eſt poſſeſſio. ibi vtitur nomine poſſeſſionis ad deſignādum immobilitatem ꝛ indeficiētiam ęternitatis qꝛ ip̄a firmiter poſſidetur ꝛ q̃ete habeꝉ. ꝛ đt vite. ad innuendum ꝙ nō viuentia non menſurātur ęternitate. ꝛ đt interminabilis ad drām illius vitę q̄ habet terminū a ꝑte añ ꝛ a ꝑte poſt. ſicut vita hōis. vel a ꝑte añ tm̄ ſicut vita angeloꝝ. ꝛ đt tota ſimul. ad drām vitę angelicę. q̄uis em̄ eſſe angeli ꝭm ſubſtantiam ſit totum ſimul. nō tñ ꝭm oꝑatioēm cum habeat oꝑationes ſucceſſiuas ꝛ intellectiones. ꝛ đt ꝑfecta ad deſignādum ꝙ ęternitati nihil deeſt. p̄fectū em̄ eſt cui nihil dceſt. i. cœli ꝛ mūdi.

Qđ ex collatiōe tꝑaliū clarius liquet. Nā q̃cq̃d viuit in tꝑe id p̄ñs a p̄teritꝫ i fuꝉa ꝓcedit Nihilqꝫ eſt in tꝑe ꝯſtitutū. qđ totū vitę ſuę ſpaciū pariter poſ/ſit āplecti. ſꝫ craſtinū q̄dē nōdū app̄hēdit heſternū ꝟo iā ꝑdidit In hodierna q̄qꝫ vita: nō amplius viuitis q̄ꝫ in illo mobili tranſitorioqꝫ momento Qđ igitur tp̄is patitur ꝯditioēm. licet illud (ſicuti de mūdo cēſuit Ariſtoteles) nec cęperit vnq̄ꝫ eſſe. nec deſinat. vitaqꝫ eiꝰ cum tp̄is infirmitate tendatur. nōduꝫ tñ tale eſt vt ęternū eſſe iure credaꝉ Nō

¶ Hic declarat deffinitioēm. ſcđo redar/guit quoſdam qui vo/cabulo ęternitatis abutebantur ibi. Unde nō recte Primo ergo declarat diffinitioēm ęternitatis in ꝯꝑatione ad tēpus dicens' Unde dic/tum eſt ꝙ ęternitas eſt poſſeſſio tota ſimul interminabilis vitę quod liquet clarius ex colla/tione id eſt ex ꝯparatione temporalium. Nam quicquid viuit in tꝑe illud p̄ñs exiſtens ꝓcedit per ſucceſſiuam mutabilitatem a p̄teritis in futura. ꝛ nihil eſt in tꝑe ꝯſtitutū qđ pariter poſſit āplecti. i. ꝯp̄hēdi. totū ſpaciū vitę ſuę. ſed

em̄ totū ſimul infinitę licet vitę ſpaciū ꝯp̄hendit atq̧ ꝯplectit̄. ſ; futura non/ dum tranſacta iam non h;. Quod igit̄ interminabilis vitę plenitudinē totaȝ pariter ꝯp̄hendit ac poſſidet. cui neq̧ futuri quicq̄ȝ abſit. nec p̄teriti fluxerit id ęternum eſſe iure ꝓhibet̄: Id q̧ nccē eſt ⁊ ſui ꝯpos pn̄s ſibi ſꝑ aſſiſtere ⁊ infinitatē mobilis tꝑis habere pn̄tem

craſtinū nōdum app̄hēdit. heſternuȝ vero tꝑs iam ꝑdidit. ⁊ in hodierna vita nō ampli⁹ viuitis. i. nihil pl⁹ eſt pn̄s ꝺ hodierna vita niſi ꝙ in iſto mobili ⁊ trāſitorio momēto ꝯtinet̄ de vita Et ꝺ; momētum illud indiuiſibile inſtās quo futuꝝ copulat̄ cū p̄terito. Quicq̄d igit̄ patit̄ tꝑis ꝯditionē. i. ſucceſſionē licet nunq̄ȝ incœperit eſſe nec deſinat eē ſi/ cut Ariſtote. cenſuit de mūdo. ⁊ licet vita. i. duratio e⁹ tendat̄. i. extēdatur cū infirmitate tꝑis. nōdum tn̄ tale eſt vt iure credatur eſſe ęternum. q; non ꝯp̄hendit neq̧ ꝯplectit̄ ſimul totum ſpa/ ciuȝ vitę ſuę. i. durationis licet infinitę. i. infinito tꝑe duret. ſed futura nō dum h; tranſacta. i. ꝑtranſita ⁊ p̄terita non h;. Quicq̄d ergo ꝯp̄hendit ⁊ poſſidet pariter totaȝ plenitudinem interminabilis vitę cui nihil abſit futuri nec aliq̄d fluxerit p̄teriti illud iure perhibet̄ eſſe ęternum. q; illud ęternum ſui ꝯpos eo ꝙ nihil ſibi deſit nccē eſt ſꝑ ſibi aſſiſtere pn̄s. ⁊ eſt neceſſe pn̄tem habere infinitatē. i. infinitam durationē tꝑis mobilis. i. ſuc/ ceſſiui ¶ Notandum ꝙ ꝑ cognitioēm tꝑis deuenimus in cognitio/ nem ęternitatis eo ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. ideo ꝑ na/ turam ⁊ ſucceſſionem tꝑis declarat nobis naturā ęternitatis. Sicut em̄ ratio tꝑis conſiſtit in ſucceſſione ⁊ apprehenſione prioris ⁊ poſterioris in motu cuius vna pars p̄terijt ⁊ alia eſt futura. ſic rō eternitatis per oppoſitum ꝯſiſtit in apprehenſione vniformitatis illius quod ōnino eſt extra motum ꝯp̄hendens ſimul p̄teritum ⁊ futuꝝ tanq̄ȝ pn̄s ¶ Nota ꝙ ipſius ęterni nil trāſit in p̄teritum. ideo ſꝑ ſibi pn̄s aſſiſtit. q; vero nunq̄m deficiet ſicut nec vnq̄ȝ incœpit cum habeat vitā interminabilem nccē eſt ꝙ aſſint q̄libet differentię tꝑis. etiam ſi ponat̄ tꝑs infinitum. ⁊ q; eodem mō aſſiſtit differentijs tꝑm ꝑ quem modū in ſe ſubſiſtit. motus āt quo in ſe ſubſiſtit eſt pn̄tarius. ideo etiā aſſiſtit differentijs tꝑis ꝑ motum pn̄teȝ Ideo ꝺt ꝙ nccē eſt ęternū pn̄tem h̄ɼe infinitatem tꝑis mobilis

Unde non recte q̄dam q̄ cuȝ audiunt viſum platoni mundū hunc nec habuiſſe inicium tꝑis. nec habituꝝ eſſe defectum. hoc modo conditori. ꝯditū mū

¶ Hic phīa improbat q̄ſdam qui abutebātur vocabulo ęternitatis. ſcd̄o docet ꝓprium modum loq̄ndi. ibi. Ita ſi dic̄. Primo facit quod dictum eſt. ſcd̄o manife

dum fieri coeternũ putãt. Aliud eſt em̃ ꝑ intermiãbilem duci vitam quod mũdo Plato tribuit aliud intermiãbilis vitę totã pariter complexã eſſe pn̄tiam quod diuine mentis ꝓprium eſſe mãifeſtum eſt Neqꝫ deus ꝯditis reb⁹ antiq̃or videri debet tp̄is q̃ꝫtitate ſed ſimplicis potius ꝓprietate naturę.

ſtat quõ tp̄alia deficiũt a ſimplicitate diuinę naturę quã nitũť imitari. ibi. Hũc em̃ Primo dt Dictũ eſt ꝙ ęternitas ñ ſolũ intermiãbilitatem dt. ſed etꝫ ſimplicitatez vñ nõ recte q̃daꝫ putãt q̃ cum audiũt viſum ẽ. Platõi mũdum nõ habuiſſe initium tp̄is. nec habituꝝ defectũ. i. finẽ. h̃ mõ putãt mũdũ conditum fieri coęternum ꝯditori. Cã aũt quare nõ recte putãt eſt qꝛ aliud eſt duci ꝑ intermiãbilez vitam cum quadam ſucceſſione qđ Plato attribuit mũdo. ⁊ aliud eſt ſimul eſſe ꝯplexam totam pn̄tiam vite interminabilis qđ eſt ꝓpriũ diuine mentis Et q̃a aliq̃s diceret Si mũdus nũq̃ꝫ incœpit videtur eſſe coęternus deo. Ad hoc rñdet ꝙ deus eſt ṗoꝛ mũdo. nõ antiq̃tate tp̄is ſed ſimplicitate naturę. Vñ dt. Neqꝫ em̃ deus debet videri antiq̃oꝛ rebus conditis quantitate temporis ſed ꝓprietate ſimplicis naturę

¶ Notãdum ſicꝫ ptꝫ ex libro Timei plato voluit mũdum incœpiſſe ſed finem nõ habere. Et hoc idem Ariſtoteles ſibi imponit in libro cœli ⁊ mundi dicens. ꝙ ſolus Plato generat mũdum q̃đ eſt ergo ꝙ dt Boetius ꝙ Plato nõ poſuit mũdum incœpiſſe. Ad hoc dicıť ꝙ dum Plato dixit mũdum habuiſſe initium intelligitur ꝙ habuit initium inſtitutionis nõ ãt tp̄is. ſicut ponit exemplum de veſtigio pedis. vt ſi pes ab ęterno ſtetiſſet in puluere pes eſſet cauſa veſtigÿ naturaliter precedens veſtigium licet non tempore.

Hũc em̃ vitę immobilis pn̄tarium ſtatum. infinitus ille tp̄aliũ reꝝ motus imitatur. Cũqꝫ eum effingere atqꝫ ęq̃re nõ poſſit. ex immobilitate deficit im motum. ⁊ ex ſimplicitate preſentię. decreſcit in infinitam futuri ac p̄teriti q̃ꝫtitatem Et cum totã pariter vitę ſuę ple

¶ Hic manifeſtat quomõ tp̄alia deficiũt a ſimplicitate diuinę naturę quã nitũtur imitari dicẽs Ille infinit⁹ mod⁹ reꝝ tp̄aliũ imitať q̃ntum poteſt hũc pn̄tarium ſtatum vite immobilis. i. ęternitatis. ⁊ cũ eũ ñ p̄t effingere. i. exp̄mere ⁊ eq̃re deficit ab eius imobilitate ſucceſſiue acq̃rẽdo qđ ſimul habere non potuit. ⁊ ex ſimplicitate pn̄tię decre

nitudinem neq̄at poſſidere. hoc ipſoꝙ
aliquo mō nunq̄ꝫ eſſe deſinit. illud qđ
implere atqꝫ exprimere non p̄t aliqua
tenus videtur emulari. alligans ſe ad
qualemcūqꝫ preſentiam: huius exigui
volucriſqꝫ momenti. Que q̄m manent̃
illius preſentie quādam geſtat imagi//
nem quibuſcūqꝫ contigerit: id preſtat
vt eſſe videantur. Q̄m vero manere nō
potuit: infinitum temporis iter arri//
puit. Eoqꝫ modo factum eſt vt ꝯtinua
ret eundo vitam. cuius plenitudinem
cōplecti non valuit permanendo.

ſelt in infinitā q̄ntitatē p̄teriti ⁊ futuri. ⁊ cū nequeat poſſidere pariter totā plenitudinem vite ſue hoc ipſo ꝙ aliquo mō nunq̄ꝫ eſſe deſinit. videt̃ aliq̄tenus emulari illud qđ implere non p̄t. alligās ſe ſcꝫ status tp̄alis ad q̄lemcūqꝫ pn̄tiam hꝰ momēti. i. inſtātis exigui. i. indiuiſibil̃ ⁊ volucris. i. tranſitorij que ſcꝫ pn̄tia inſtantis tp̄is habet q̄ndam imaginem manentis pn̄tie. i. eternitatis. ⁊ p̄ſtat q̄buſcunqꝫ ꝯtingit vt illa eſſe videant̃. nam illa dicimus eſſe q̄ ſunt in pn̄ti momēto. q꞉ vero n̄ potuit manere. ſ. pn̄tia inſtantis ꝓpter naturā rei mobilis. ideo arripuit infinitum iter tp̄is ꝑ ſucceſſionem. ⁊ eodem mō factum eſt vt ꝯtinuaret vitam eūdo de vno eſſe in aliud cuius plenitudinem nō potuit ꝯplecti permanēdo ¶ Notandū ꝙ infinitus motus reꝝ tp̄alium q̄ꝫtum p̄t imitat̃ ſtatum eternitatis q꞉ nō p̄t eum totaliter exprimere. q꞉ ſtatus tp̄alis eſt ſucceſſiuus. ſtatus eternitatis nō. ⁊ ſtatus tp̄alis reſpicit preteritū ⁊ futuꝝ. ſtatus eternitatis tm̄ pn̄s. tn̄ in hoc imitatur ſtatum eternitatis ꝙ ſicut eternitas nunq̄ꝫ deficit. ſic infinitus motus reꝝ tp̄alium nunquā eſſe deſinit. ⁊ ſicut in tp̄e eſt dare inſtās quod habet quādam imaginem cum eternitate. ita ꝙ ſicut in eternitate aliquid d꞉ eſſe. ſic illa dicimus eſſe que ſunt in pn̄ti inſtanti. ideo ſtatus reꝝ tp̄alium licet non poſſit imitari ſtatum eternitatis pn̄tialiter permanēdo tn̄ ipſum imitatur ſuā durationem ſucceſſiue ꝯtinuando

Itaqꝫ ſi digna rebus nomina velimꝰ
imponere Platonem ſequētes. deum
quidem eternum: mūdum vero dica//
mus eſſe perpetuū

¶ In iſta parte phīa docet quō ꝓprie loquendum ſit de deo ⁊ de mūdo dicens. Si nos ſequentes platonem velimus imponere noīa digna. i. ꝯueniētia rebus dicamꝰ deū eſſe eternū. mūdum vero dicamus perpetuū ⁊ hoc. ꝯſonat dicto auctoris Grecíſmi

Eternum vere ſine principio ſine fine. Perpetuum cui principium ſed fine carebit.

Qm̃ igiť om̄e iudiciũ ſm ſui naťam q̃ ſibi ſubiecta ſunt compꝛehendit. Eſt ãt deo ſemꝑ eternus ac pñtarius ſtatꝰ Scientia quoqꝫ eius oēm temporis ſupergreſſa motioēm in ſue manet ſimplicitate p̄ſentie. infinitaqꝫ p̄teriti ac futuri ſpacia complectēs. ōnia q̃ſi iam gerãť in ſua ſimplici ꝯgnitiōe ꝯſiderat Itaqꝫ ſi p̄ſciãm penſare velis q̃ cũcta dinoſcit: nō eſſe p̄ſciētiam q̃ſi futuri. ſꝫ ſcientiam nũq̃ꝫ deficiētis inſtãtie rectiꝰ eſtimabis. Vñ ñ p̄uidētia ſed prouidentia potius dr̄ ꝙ porro ab rebꝫ infimis ꝯſtituta quaſi ab excelſo rex̄ cacumine ꝯcta proſpiciat.

¶ Hic phia ex dictis oñdit modum ſciētie diuine Primo ergo oñdit qualis ſit ſcientia diuina. ⁊ qualiter ſit nominãda dicēs. Qm̃ om̄e iudicium ꝯp̄hendit ea que ſunt ſubiecta. i. ſua obiecta ſm ſui naťam. i. ſm naťam ꝟtutꝫ ꝯgnoſcētis. Natura autem dei talis eſt ꝙ ſemꝑ ipſi deo eſt ſtatus eternus ⁊ preſentarius Ex quo ſeqť ꝙ ſcientia dei ſupergreſſa oēm motioēm temporis manet in ſimplicitate preſentie. ⁊ complectens infinita ſpacia preteriti ⁊ futuri tēporis omnia conſiderat quaſi iam id eſt preſentialiter gerantur in ſua ſimplici cognitione Tunc oſtendit quomō ſcientia dei eſt nominãda dicens. Itaqꝫ ſi velis penſare preſcientiã que cuncta cognoſcit ñ dices diuinam ſcientiã eſſe preſcientiam quaſi futurum ſed rectiꝰ eſtimabis diuinam ſcientiam eſſe inſtantie id eſt preſentie nũquam deficientis. quod confirmat per ethymologiam huius nominis prouidentia dicens. Unde cognitio diuina non dicitur preuidentia quia illa importat ordinem ad futurnm. ſed dicirur prouidentia quaſi porro id eſt procul a rebus infimis conſtituta ab excelſo cacumine rerum cuncta proſpiciat.

¶ Nota ꝙ cognitio ſequitur modum rei cognoſcentis ideo cognitio ⁊ ſcientia dei ſequitur ſtatum ⁊ diſpoſitionem dei. Status autem dei eſt eternus ⁊ preſentarius. cum eſſe diuinum menſuretur eternitate. ergo ſcientia dei erit eterna ⁊ preſentaria ita ꝙ omnia que ſunt preterita ⁊ futura: cognoſcit quaſi ſint preſentia.

¶ Nota aliquis diceret Non ens non poteſt alicui eſſe preſens ſed preteritum ⁊ futurum eſt non ens. ergo nō poteſt eſſe preſens cognitiōi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

diuinę. Dicēdum ꝙ duplex eſt non ens. quoddā quod nullo modo ē ens ⁊ tale nō eſt realiter pn̄s alicui cum nihil ſit. Aliud eſt nō ens nō ſimpliciter ſed qꝛ actu nō eſt ens. ⁊ licet hmōi non poſſit realiter coexiſtere tpe pn̄ti tn̄ p̄t coexiſtere ęternitati. qꝛ ęternitas cum ſit infinita excedit tps pn̄s extendēdo ſe ad p̄teritum ⁊ futuꝝ. Et ſic p̄teritum ⁊ futuꝝ ſunt ęternitati coexiſtētia pn̄tialiter qꝛ in ęternitate nō eſt ſucceſſio. vn̄ non ſeq̄r. ſi aliquid coexiſtit ęternitati ꝙ ꝑ tanto ſimpliciter exiſtat. qꝛ ęternitas etiā extēdit ſe ad non exn̄s ſicut ad p̄teritum ⁊ futuꝝ ¶ Notandū ꝙ deo oīa ſunt pn̄tia ⁊ ſibi nihil ē futuꝝ. ideo ſcia ſua non eſt dicēda p̄ſcia q̄ ſonat aliquid futuꝝ. nec dꝫ dici p̄uidentia ꝓpter eādem cām. ſed dꝫ dici ꝓuidentia quaſi ꝓcul ꝯſtituta a rebꝫ inferioribꝫ oīa proſpiciens

Quid igit̄ poſtulas vt nccāria fiant q̄ diuino lumine luſtrent̄. cum ne hoīes q̄dem nccāria faciant eſſe quę videant? Num em̄ ea quę pn̄tia cernis aliquā eis nccitatem tuus addit intuit⁹? B. Minime. P. Atq̄ ſi eſt diuini humāi ꝗꝫ pn̄tis digna collatio. vti vos vr̄ō h̄ temporario pn̄ti quędam videtis. ita ille omnia ſuo cernit ęterno.

¶ Hic ſoluit obiectiones ſupius factas ꝯtra prouidētiam Primo ergo oñt qualiter hmōi obiectiones ſoluātur. ſcd̄o reſumit p̄maꝫ obiectionē ipſam fortificando vt formali⁹ ſoluat̄. ſcd̄a ibi. Hic ſi dicas ¶ Circa p̄mum notādum ꝙ tres erāt rōes q̄rum prima ⁊ ſecunda fundātur ſup hoc ꝙ nihil p̄t eſſe p̄ſcitum a deo niſi id ſit nccārium. tercia fundatur ſup hoc ꝙ euentus incert⁹ non p̄t certitudinaliter cognoſci. Facit ergo duo. Primo oñdit ꝙ preſcia non imponit nccitatem rei preſcitę ꝑ quod ſoluitur prima ⁊ ſecūda rō Scd̄o oñdit ꝙ ſcia dei non mutat naturā rei ſed ſimul ſtant certitudo a parte ſcię ⁊ incertitudo a parte euentus. ꝑ quod ſoluit̄ tercia rō. ſecundo ibi. Quare hęc diuina. Primo dt̄ Ex quo deus cognoſcit oīa tanq̄ pn̄tia. quid igitur poſtulas vt illa fiant nccāria q̄ illuſtrant̄. i. ꝯprehendunt̄ diuino lumine. i. diuina cognitione. cum nec hōies faciāt ea nccāria quę pn̄tialiter vident. Verbi grā. ꝙ hō videt in pn̄ti non facit eſſe nccāriam. Nunq̄d ei intuitus tuus dabit aliquā nccitatem eis quę tu cernis pn̄tia. dicit Boetius. Minime. Et phīa. Si eſt digna collatio diuini ⁊ humani intuit⁹ reſpectu pn̄tis ſicut vos videtis q̄dam hoc pn̄ti temporario. i. in pn̄ti tpe ita deus ſuo ęterno intuitu oīa cernit tanq̄ pn̄tia ¶ Nota ꝙ intuit⁹ noſter rei pn̄tis nullā imponit nccitatem rei pn̄ti. qꝛ viſio Socratis currentis nō imponit nccitatem Socrati currenti. qꝛ p̄t Socrates currere vel nō currere. Sic etiā intuitus diuinus q̄ oīa pn̄tialiter cognoſcit nullam imponit rebꝫ nccitatem. ſed videt ea pn̄tialiter ſicut futura ſunt nccārio futura ⁊ ꝯtingētia videt ꝯtingēter futura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Hic oſtendit ꝙ circa contingentia ſimul ſtant certa cognitio dei ⁊ incertus euentus rei dicens. Quare hec diuina prenotio qua de⁹ nouit futura illa non mutat ꝓprietatem rerum quo ad neceſſitatem ⁊ ꝯtin/

¶ Quare hec diuina prenotio naturam rerū ꝓprietatemq; nō mutat Taliaq; apud ſe pn̄tia ſpectat. qualia in tempore olim futura proueniāt. Nec rerum iudicia ꝯfundit. vnoq; ſue mentis intuitu tam neceſſarie ꝙ̄ nō neceſſarie ventura dinoſcit. Sicuti vos cum pariter ambulare in terra homiēz. ⁊ oriri in celo ſolem videtis. quāq; ſimul vtrūq; ꝯſpectū: tn̄ diſcernit;. ⁊ h volū tariū. illud eſſe nccāriū. iudicat; Ita igitur cūcta deſpitiens diuin⁹ intuitus q̄litatem rerū minime ꝑturbat. apd ſe q̄dem pn̄tiū. ad ꝯditioēm vo tpis futurarum Quo fit vt hoc non ſit opinio. ſed veritate potius nixa cognitio. cuz extaturū q̄d eſſe ꝯgnoſcit. ꝙ idem exiſtēdi neceſſitate carere n̄ neſciat

gentiam. quia nō imponit neceſſitatem rei que ꝯtingens eſt ſed talia apud ſe ſpectat preſentia qualia olim prouenient futura. Nec cōfundit rerum iudicia vt contingens faciat non eſſe ꝯtingens. ſed vno intuitu mētis ꝯgnoſcit tā neceſſarie ꝙ̄ non neceſſarie futura. quod dclarat in exemplo dicens. Sicuti vos homines quādo pariter id eſt in eodem inſtanti videtis hominem ambulare in terra ⁊ ſolem oriri in coelo. licet vtrumq; ſimul ſit conſpectuz tn̄ diſcernitis h eſſe volūtarium ſcz hoīem ambulare in terra ⁊ illud eſt nccāriū ſcz ſolem oriri. Ita ſilr diuinus intuitus cuncta deſpiciens id eſt deorſum aſpiciens minime ꝑturbat rerum qualitatem ſcilicet contingentiam ⁊ neceſſitatem Rerum dico apud ſe pſentium rōne eternitatis. ſz futurarū ad ꝯditionem temporis. Quo fit vt cognitio futurorū dei tanquam preſentium non ſit opinio ſed cognitio veritate nixa id eſt confirmata cum cognoſcit aliquid eſſe extaturum id eſt futurum ꝙ idem nō neſciat id eſt carere pt nccitate exiſtendi.

¶ Notandum de hoc ꝙ dicitur deum omnia preſentialiter cognoſcere ſcilicet preterita ⁊ futura ponunt quidam exemplum de baculo fixo in aqua qui ſucceſſiue toti fluuio preſens eſt quia partib; eius. ſic eternitas ſimul eſt cum toto tempore ⁊ cum omnibus que fluūt in tpe ita ꝙ totum tempus ⁊ q̄cq̄d eſt ſucceſſiuū in tēpore eſt preſens eternitati. vt ſi ponatur eternitas ſicut centrum ⁊ totum tēpus ſic; circūferētia tūc licz cir/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

cumferẽtia ꝯtinue moueaꝛ ⁊ pars toti ſuccedat tñ in ꝯpatione ad centꝝ vniformiter ſe hȝ. Aliud exẽplum ponitur de aliquo q̇ vadit ꝑ viam. et non videt hoïes poſt ſe veniẽtes. ſȝ ille q̇ de alta turri reſpiceret videret totã viam. ⁊ hoïes ꝑ eam trãſeuntes tam p̃cedentes q̃ꝫ ſequẽtes. ſic d̓s de ſpecula ſuę ęternitatis reſpiciẽs. oĩa pñtialiter videt tam pñtia q̃ꝫ futura

Hic ſi dicas Qđ euentuꝝ de⁹ videt id non euenire nõ poſſe. qđ ãt non p̃t non euenire id ex nccitate ꝯtingere necꝫ ad hoc nomen neceſſitatis aſtringas. Fatebor rem quidem ſolidiſſime veritatꝭ ſed cui. vix aliquis niſi diuini ſpeculator acceſſerit Reſpondebo nãcꝫ Idem futurum cum ad diuinam notionem refertur neceſſarium. cum vero in ſua natura perpenditur. liberum prorſus atcꝫ abſolutum videri

¶ Hic phia redit ad primam rõnem superi⁹ poſitam ipſam fortificando vt formalius ſoluaꝛ ⁊ fortificat eam. ſecundo ſoluit. tercio ſolutionẽ declarat. ſcđa ibi. Rñdebo. tercia ibi Duę em̃. Primo dicit Si dicas hic obijciẽdo illud non poſſe nõ euenire qđ deus videt euẽtuꝝ. q2 tunc de⁹ falleretur. qđ ãt non põt non euenire id ex neceſſitate ꝯtingere. ⁊ ſic aſtrigas me ad nomen nccitatis vt ꝯcedam ꝯtingẽs aliquo modo eſſe nccãriũ Ego fatebor rem ſolidiſſime veritatis cui vix aliq̇s acceſſerit eam ꝯcedẽdo niſi ſpeculator diuini. i. diuinę naturę. Tũc ſoluit obiectionẽ dicẽs. Si coartaueris me vt ꝯcedam aliquã nccitatem futuroꝝ. Rñdebo. Idem qđ futuꝝ eſt quo ad nos cum referꝛ ad diuinã notionem cui ipſum eſt pñs. dico nccãrium eẽ ſcȝ nccitate conditionata ſcȝ rõne pñtię. cum ãt idem futuꝝ perpenditur in ſui naꝛa. rõne c⁹ hȝ futuritionẽ ⁊ inde t̃minatõem in ſui cã nccẽ eſt videri liberum.. ¶ Nota ꝙ ſicut illud qđ in ſe eſt ꝯtingẽs qñ eſt nobis p̃ſens rõne pñtię ſortiꝛ quãdã nccitatem q̃ nccẽ eſt ipſum eſſe dum pñs ſit q2 oĩa ſunt deo pñtia. rõne iſtius pñtię in ordine ad ipſam diuinã cognitionẽ ſortiunꝛ q̃ndam nccitatem licet in ſui natura prorſus videãꝛ libera

Duę ſunt etem̃ nccitates. ſimplex vna veluti ꝙ neceſſe eſt omẽs homines eſſe mortales Altera ꝯditionis vt ſi aliquẽ ambulare ſcias. eum ambulare neceſſe

¶ Hic phia declarat ſolutionẽ ꝑ q̃ndam diſtinctionem nccitatis ⁊ eã applicat ad ꝓpoſituȝ Secundo ꝯcludit ex p̃miſſis ſimul ſtare ꝙ aliqua ſunt ſcđm ſe ꝯtin

eſt. Quod em̄ quiſq; nouit id eē aliter
ac notum eſt nequit. Sed hec ꝯditio
minime ſecum illam ſimplicem trahit
Hanc em̄ neceſſitatem non ꝓpria facit
natura ſed ꝯditionis adiectio. Nulla
em̄ neceſſitas cogit incedere volunta/
te gradientem q̄uis eum tum cum gra
ditur. incedere neceſſarium ſit: Eodē
igitur modo ſi q̇d prouidentia pn̄s vi
det id eē nr̄e eſt. tametſi nullam habe
at neceſſitatem Atqui deus ea futura
que ex arbitrij libertate proueniunt.
preſentia contuetur. Hec igitur ad in
tuitum relata diuinum. neceſſaria fiūt
per conditionem diuine notionis. ꝑ ſe
ꝟo ꝯſiderata. ab abſoluta nature ſue li
bertate nō deſinūt.

gentia ⁊ incerta q̄ tamē
eueniūt certitudinalit̄ i
q̄tum a deo preuiſa. ſe
cūda ibi Fiet igit̄ ꝓcul
dubio ꝯcta. Prio dr̄.
Due ſunt neceſſitates.
Una ſimplex que ē ne
ceſſitas nature ſic; oēs
hoiēs nccārio eſſe mor
tales. Alia eſt nccitas
ꝯditionis vt ſi ſcias ho
miēm ambulare illum
ambulare nccē eſt. qui
a qđ q̇ſq; nouit illud n̄
poteſt aliter eſſe q̄ no/
tum eſt. ſed hec condi/
tio .i. neceſſitas ꝯdicio/
nata mime trahit ſecū
ſimplicem neceſſitatem
q2 neceſſitatem ꝯditio/
nis non facit ꝓpria na/
tura ſed adiectio ꝯditi
onis. Nulla em̄ neceſſi
tas cogit ambulare vo
lūtarie ambulātem q̄/
uis nccārium ſit eū am
bulare tūc cum ābulat
Hāc diſtinctioēm ap/
plicat ad ꝓpoſitum di.
Eodem modo ſi quid
prouidentia diuina p̄
ſens videt. illud eſſe neceſſe eſt ſcilicet ea conditione qua prouiſum eſt ⁊
qua ponitur ſibi preſens. quamuis nullam habeat neceſſitatem nature
ſed deus omnia futura contuetur tanquam preſentia que ex libertate ar
bitrij proueniunt. igitur hec relata ad intuitum diuinum fiunt neceſſa
ria per cognitionem diuine notionis. per ſe vero id eſt in ſua natura non
habito reſpectu ad diuinam cognitionem ipſa non deficiunt ab abſoluta
id eſt a perfecta libertate ſue nature.

¶ Notandum ſm̄ intentionem Boetij iſta ratio quicquid
eſt prouiſum a deo neceſſario euenit. ſoluitur. dicendo ꝙ verum eſt ꝙ ne
ceſſario euenit neceſſitate conditionata ſed nō nccitate abſoluta

¶ Alij aliter ſoluunt ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera in ſenſu compoſito ſed
falſa in ſenſu diuiſo. Unde cum dicitur. quicquid prouiſum e nſtneceſſa/
rio eueuit. verum eſt in ſenſu compoſito quia impoſſibile eſt prouiſum
a deo non euenire tamen in ſenſu diuiſo falſa eſt. quia euentus rei ſaltem
contingentis in ſe nō eſt neceſſarius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Fient igiẛ proculdubio cũcta q̃ futura deus eſſe p̃noſcit. Sed eoꝝ q̃dam de libero proficiſcuntur arbitrio. Que q̃uis eueniant. exiſtendo tñ naturam ꝓpriam non amittunt. que prius q̃ fierent etiam nõ euenire potuiſſent

¶ Hic phia ꝯcludit ex p̃dictis ꝙ iſta ſimul ſtant ꝙ aliq̃ ẛm ſe ſunt ꝯtingẽtia ⁊ incerta que tñ certitudinaliter eueniunt inq̃ʒtum ꝓuiſa a deo Scd̃o obijcit ꝯtra hoc ibi. Quid igiẛ refert nõ eſſe nccãria. primo dt̃ Proculdubio cũcta futura ſunt q̃ deus preноſcit eſſe alioquin falleretur diuina ꝓuidentia. ſed quedam eoꝝ proficiſcuntur .i. procedunt de libero arbitrio. ita ꝙ q̃ntum eſt de eſſe ipſorum pñt non euenire. Unde ſubdit. que q̃uis eueniant tñ non amittunt ꝓpriam naturã libertatis. q̄ꝛ prius q̃ fierent potuiſſent nõ euenire

¶ Nota ꝙ tota intẽtio Boetij ſup hoc ꝙ aliquid libere futuꝝ ex ſui natura in ꝯparatione ad preſciam diuinam nccãrio euenit. ⁊ talis eſt neceſſitas ꝯdicionata. q̄ꝛ inq̃ʒtum p̃uiſum eſt ſic neceſſario euenit ſed nõ abſolute circumſcripta preuiſione

Quid igiẛ refert non eſſe nccãria. cum propter diuine ſcie ꝯditionem modis oĩbꝫ neceſſitatis inſtar eueniẽt: hoc ſcʒ ꝙ ea que pauloante ꝓpoſui ſol oriens ⁊ gradiens hõ. que dum fiunt non fieri non pñt. eoꝝ tñ vnum prius q̃ʒ q̃ fierʒ neceſſe erat exiſtere. alteꝝ vero minime Ita etiam que pñtia deus habet ꝓcul dubio exiſtunt. Sed eoꝝ hoc q̃dem de reꝝ neceſſitate deſcendit. illud vero de ptãte facientium Haud igiẛ iniuria diximus. hec ſi ad diuinam noticiã referantur neceſſaria. ſi per ſe conſiderentur neceſſitatis eſſe nexibꝫ abſoluta Sicu

¶ Hic obijcit ꝯtra ſolutionẽ ⁊ ſoluit obiectionẽ. Scd̃o ꝯtra illam ſolutioẽm iteꝝ obijcit. ibi. Sed ſi in mea. Obiectio in h̃ ꝯſiſtit. Ex quo futuꝝ ꝯtingẽs preſcitum certitudinaliter euenit ⁊ nccãrio. nõ videẛ eſſe drã inter ꝯtingens ⁊ nccãrium. Unñ dt̃. Quid igiẛ refert cõtingẽtia ⁊ libere futura non eſſe nccãria cũ ipſa eueniãt inſtar .i. ad ſilitudiẽm nccitatis. Tũc ſoluit dicens ꝙ inẛ euẽtum nccãrium ⁊ ꝯtingentẽ hoc refert qđ manifeſtũ apparet ꝑ exempla q̃ pauloante poſui .ſ. ꝙ ſol oriens ⁊ hõ gradiens q̃ dum fiunt nõ fieri pñt. ⁊ ita vtꝝq; eſt nccãrium ſub ꝯditione preſentie. pñtia eñ nccẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ti omne quod ſenſibꝰ pꝫ ſi ad rōnem referas vniuerſale eſt. ſi ad ſeipſa reſpicias ſingulare

eſt eſſe dum ſunt pñtia tñ vnum eoꝝ ſcꝫ ſol oriens priuſq̄ꝫ fieret neccẽ erat exiſtere. Alteꝝ vero ſcꝫ hō gradiẽs minime hꝫ neccitatem fieri anteq̄m fiat. Ita etiam illa q̄ deus hꝫ pñtia proculdubio exiſtunt ꝓpter neceſſitatem ꝯditionis q̄ ſunt pręuiſa euenire tāquam pñtia. Sed eoꝝ q̄ ſic ſunt pręuiſa hoc de reꝝ neceſſitate dñdit ſicut ſolem oriri. aliud de ptāte faciētium. ſ. hoiem ambulare. Ex quo ꝯcludit. ideo ñ iniuria diximus hoc prius ꝙ illa q̄ ꝯtingēter eueniunt ſi referant ad diuinam noticiam ſunt neceſſaria ſcꝫ ex cōditione diuinę ſcię. Si vero per ſe conſiderētur ipſa ſunt abſoluta a nexibꝰ. i. a vinculis neccitatis quod manifeſtat per ſimile. ſicuti ſi id quod pꝫ ſenſibꝰ referas ad rōem tunc eſt vniuerſale. Si āt referas ad ſenſuum tunc eſt ſingulare

¶ Notādum ꝙ ſi idem relatū ad diuerſa poteſt eſſe vle ⁊ ſingulare. videtur ſilr ꝙ idem ꝯpatum ad diuerſa poſſit eſſe ꝯtingēs ⁊ neccārium Nam ꝑticulare hꝫ rōem ꝯtingētis. ⁊ vle rōem neceſſarij. Sed videmus ꝙ humana natura ꝯpata ad intellectum agētem abſtrahētem a conditionibus indiuiduātibus ⁊ ꝯpata ad intellectum poſſibilem habet rōnem vniuerſalis. ſed ꝯpata natura humana ad ſenſum qui particulariter cōprehendit habet rōnem ſingularis. Nam vniuerſale eſt dum intelligitur Particulare vero dum ſentitur. ſimiliter erit de futuro ꝯtingenti ꝙ ipſuꝫ ꝯpatum ad diuinam p̄ſciam eſt neccārium ꝯditionaliter. in ſe conſideratū habet ſe contingenter

Sed ſi in mea inq̄s ptāte ſitum ē mutare ꝓpoſitum: euacuabo prouidentiam. cum quę illa p̄noſcit forte mutauero. Reſpondebo. Propoſitum te q̄dē tuum poſſe deflectere. ſed quoniam et id te poſſe. ⁊ an facias. quo ve ꝯuertas pñs prouidentię veritas intuet̃. diuinam te p̄ſciam non poſſe vitare. ſicuti pręſentis oculi effugere non poſſis intuitum. quāuis te in varias actiones libera voluntate ꝯuerteris

¶ Hic obijcit ꝯtra ſolutionem iam dictaꝫ. et ſoluit illam obiectionem. Secundo mouet dubitatioēm. ibi Quid igitur. Primo dt. Tu obijcies ꝯtra ſolutioēꝫ ſic. Si in mea poteſtate eſt mutare ꝓpoſitum meuꝫ. ſ. currēdo vel nō currēdo. ego euacuabo. i. fruſtrabo ꝓuidentiā diuinam cū ego mutauero illa q̄ pręnouit eē futura. Ipſe ſoluit dicens. Ego rñdebo te poſſe flectere id eſt mutare propoſitum tuum Sed veritas prouidētię illa intuetur illud te poſſe. ſ. mutare propo/

D n

ſitū. ⁊ an facias ꝙ ꝓpoſitum mutas. ⁊ intuet̃ quo ꝯuertis tuū ꝓpoſitū. iō
ſcias te nō poſſe vitare diuinam p̄ſciam. ſicut q̄uis libera volūtate te cō
uertas in varias actiones tu nō potes effugere intuitum pn̄tis oculi
¶ Notandū ꝙ licet hō poſſit mutare ꝓpoſitū ſuum ꝑ hoc tn̄ non effu/
git prouidētiā diuinā. qꝛ ds̄ illam mutationē p̄noſcit. poſito em̄ ꝙ deus
prouideret te cras ituꝝ ad foꝝ q̄uis poſſes non ire ⁊ ꝓponas nō ire nō tn̄
non ibis. qꝛ deus prouidet ſil' ⁊ ꝓpoſitum ⁊ ptātem non eundi ⁊ mutatio
nē ꝓpoſiti ⁊ actionē eundi. ⁊ iō non potes aliquo mō effugere eiꝰ ꝓuidētiā

¶ Quid igitur inquies? Ex mea ne
diſpoſitione ſcientia diuina mutabit̃.
vt cum ego nunc hoc. nunc aliud ve/
lim. illa quoq; noſcendi vices alterna
re videatur? Minime. Omne nanq;
futurum diuinus pręcurrit intuitus.
et ad pręſentiā ꝓprię cognitionis retor
quet ac reuocat. Nec alternat (vt ęſti/
mas) nunc hoc nunc illud pręnoſcēdi
vices. ſed vno ictu mutationes tuas.
manens ꝑuenit atq; ꝯplectitur. Quā
comp̄hendendi oīa viſendiq; pręſenti
am. non ex futurarū prouentu rerum.
ſed ex ꝓpria deus ſimplicitate ſortitus
ē. Ex quo illud quoq; ſoluitur qd̄ pau
loante poſuiſti indignū eſſe. ſi ſcientię
dei cauſam: futura noſtra pręſtare di/
cant̃. Hęc enim ſcientię vis p̄ſentaria
notione cuncta ꝯplectens. rebus mo/

¶ Hic mouet dubita
tionē dicēs Tu forte in
quies. quid igitur ꝯtin
gat ex iſta ſolutōne mu
tabit̃ ne ſcia diuina ex
mea diſpōne .i. ex mea
variatione ſcꝫ cum ego
nunc volo h̃ nūc aliud
videt̃ ne pręſcia diuina
ex hoc alternare. i. mu
tare vices ſuas cogno/
ſcendi. Ipſe reſpondet.
Minime ꝯtingit h̃ ꝙ
diuina ſcia mutetur. qꝛ
diuinus intuitus p̄cur
rit oē̄ futuꝝ ⁊ retorquꝫ
illud ad pręſciam ꝓprię
cognitionis cognoſcen
do oīa ſimul tanquam
pręſentia. nec alternat
.i. mutat vices ſuas p̄/
cognoſcēdi nūc h̃ nunc
illud ſucceſſiue ſicut tu
ęſtimas ſꝫ manens libe
ra mutatiōe vno ictu p̄
uenit. ⁊ cōplectit̃ tuas
mutationes. quā p̄ſen/
tiā ꝯp̄hendendi oīa tā
q̄ꝫ pręſentia deus non
ſortit̃ ex rebꝫ futuris ſꝫ
ex ꝓpria ſimplicitate.
Ex quo reſoluitur. i. de
clarat̃ illud qd̄ pauloā
te poſuiſti ſcꝫ indignū
eſſe ſi futura noſtra di/
cantur pręſtare cām ſci
entię. virtus enim ſcien

dũ omnib⁊ ipſa ↄſtituit. nihil ꝟo poſteriorib⁊ debet.

tie diuine cũcta ↄplectẽs pñtialiter. ipa imponit modũ oib⁊ rebus qꝛ ſcientia dei eſt cauſa

rer̄. ipſa ꝟo nihil debet ipſis reb⁊ qꝛ nihil ab eis accipit ſicut nos accipi⁹ ſciãm a reb⁊. ¶ Nota ſi deus ſimul nõ ↄgnoſceret ea que ſucceſſiue eueniũt in tpe tũc ſciẽtia dei eſſet variabilis ꝓpter h̄ q ↄgnitioẽm vni⁹ ſuccederet cognitio alterius. ſed qꝛ oĩa ſimul ↄgnoſcit tãq̄ pſcia. iõ in ſua ſcia nõ cadit variatio vt ṗus neſciat eſſe alicuius ⁊ poſtea ſciat. vel q̄ ṗus ſciat hoc nõ eſſe ⁊ poſtea eſſe ymo ſimul õnia cognoſcit. ⁊ ideo ſimul ſcit aliquid non eſſe in vna differentia temporis menſurãtis rem ⁊ eſſe in alia differentia temporis.

¶ Hic ↄcludit ex p̄miſſis ↄpaſſibilitatem liberi arbitrij cũ preſcia diuina dicens. Que cum ita ſint vt predictum eſt manet libertas arbitrij intemerata id eſt incorrupta. Nec leges ꝓponũt hõib⁊ pœnas ⁊ p̄mia

Que cũ ita ſint manet intemerata mortalib⁊ arbitrij libertas Nec iniq̄ leges ſolutis om̄i nccitate volũtatib⁊. p̄mia pęnaſq̄ ꝓponũt. Manet etiā ſpectator deſuper cunctorum preſcius deus. viſioniſq̄ ei⁹ pñs ſemper eternitas cũ nr̃or̄ actuum futura qualitate ↄcurrit. bõis premia. malis ſupplicia diſpenſans.

inique. i. iniuſte volũtatibus noſtris ſolutis id eſt liberatis ab omni neceſſitate manet etiã immobiliter de⁹ p̄ſcius cũctor̄ ⁊ pñs eternitas ſue viſiõis ↄcurrit cũ futura qualitarate ſcz bõitate ⁊ malicia noſtror̄ actuum diſpenſans id eſt diſtribuẽs bonis premia ⁊ malis ſupplicia. nec fruſtra poſite ſunt preces ⁊ ſpes in deo que nõ pñt eſſe inefficaces cuz ſint recte.

Nec fruſtra ſunt in deo poſite ſpes preceſq̄. que cum recte ſint. inefficaces ẽe nõ poſſunt.

¶ Nota ex q̊ ꝓpter liber̄ arbitriũ pñt res ſic ⁊ aliter euenire nõ iniuſte bõis p̄mia ⁊ mal̄ ſupplicia p̄ponũtur nec ſpes ⁊ preces fruſtrant̄ fruſtrarẽtur autem omnia hec ſi omnia vinculo neceſſitatis vterẽtur. ſicut ptz ex dictis.

Auerſamini igitur vicia. colite ꝟtutes ad rectas ſpes animum ſubleuate. humiles p̄ces in excelſa porrigite. Mag

¶ Hic ſubiũgit exhortatioẽz vtilẽ di. Ex q̊ ſic ẽ q̄ ñ eſtis coacti nccitate ad faciẽdũ aliq̄d ſed mãẽti vobis libera volũtas. iõ auerſamini id

na vobis ē (ſi diſſimulare nō vultis) neceſſitas indicta ꝓbitatis cū añ oculos agitis iudicis cuncta cernentis

eſt ſpernite vicia. ne ꝗ ea iuſte incurratis pœnas. colite .i. exercete ꝟtutes. ꝓpter ꝗs merita ɔſequamini. ſubleuate animuz vrm̄ ad rectas ſpes ꝗ in veram btitudinem tendūt. porrigite in excelſuz ſcʒ ad deū humiles p̄ces ⁊ hoc merito faciatis. qꝛ ſi nō vultis diſſimulare auertendo aim̄ vrm̄ ab his. tūc magna eſt vobis indicta nccitas ꝓbitatis .i. ꝟtutis qꝛ illud quod agitis non p̄t latere illum ꝗ eſt iudex actuū vroꝝ. Vñ ſubdit. cum agatis añ oculos .i. cum actiones vrę ſint in proſpectu iudicis cuncta cernētis .ſ. dei. ¶ Nota vicia ſunt ſpernēda qꝛ reddunt hoīem ſeruilem. nam ꝗ facit pctm̄ ſeruus eſt pcti. Et Seneca dt. Si ſcirem deos pctā ignoſcituros ⁊ hoīes ignoraturos adhuc ꝓpter vilitatē pctī peccare erubeſcerez. Virtutes āt ſunt colendę. qꝛ ꝟtus eſt quę hn̄tem ꝑficit ⁊ opꝰ eius bonū reddit Recta ſpes ⁊ recte p̄ces ſunt deo porrigendę. qꝛ his deo ɔiungimur ⁊ ipſum alloqmur. etſi nō diſſimulamus negligēdo predicta magnā ꝟtutis ꝓbitatem nobis indictā ⁊ ꝓmiſſam inde ꝓſequemur. qm̄ oīa ꝗ agimus ſunt in ꝓſpectu dei cuncta cernētis Sicut em̄ ſcribitur ad Hebreos .iiij. Oīa nuda ⁊ aperta ſunt oculis eius qui eſt bn̄dictus in ſecula ſeculoꝝ Amen

¶ Finit expoſitio ⁊ declaratio textuū libroꝝ quinqꝫ de conſolatione philoſophię Boetij viri celeberrimi.

¶ Compendioſa ſuccinctaqꝫ reſumptio dictorum in libros Boetij de ꝯſolatione philoſophie.

PRimus liber hēt ſeptē metra ⁊ ſex proſas In metro pͥo
deplāgit ſtatū ſuū ſue miſerie ex ꝑte ꝑmutatiōis ſtudij. ⁊
ex ꝑte defect⁹ corꝑalis ⁊ ex ꝑte ꝓlōgatiōis ſue miſerabilis
vite apoſtrophādo ꝯtra amicos.

¶ In ꝓſa pͥma introducit phiam ſe ſuꝑ ſua miſeria ꝯſolantem ⁊ deſcri
bit diſpoſitionem ⁊ ꝓprietates eius veſteſqꝫ tenues quas practica ⁊ theo
rica intextura ꝑornauit.
¶ In metro ſcđo phia deplāgit ꝑturbatioēm mētis hoim ꝯuertendo ſe
ſpecialiter ſuꝑ Boetium
¶ In proſa ſcđa philoſophia inueſtigat morbum ex quibuſdam ſignis
ꝯſolādo ipm ne deſperet.
¶ In metro tercio Boetius declarat ꝑ qđdam ſimile quō remotis im
pedimētꝫ recuperat vigorem.
¶ In proſa tercia oñt quō phiām agnouerit ⁊ q̄liter de pñtia ei⁹ admi/
rari cœpit Et quō ꝑſecutioēm ſapiētū a vulgarib⁹ ñ eſſe nouā ſed cūctis
ꝓ̄ſtantiſſimis viris coēm
¶ In metro quarto phia oñt q̄liter h̄ dēt ſe hrē vt ꝑſecutioēs imꝓborū
ñ ꝓ̄ualeāt ꝯtra ipm exclamādo ꝯtra eos q̄ timēt tyrānos qꝛ ſibi nectunt
catenam qua trahātur
¶ In quarta proſa phia req̄rit Boetiū ſuꝑ attētione ꝓ̄dictoꝝ ⁊ horta᷑
ipm ad ſui morbi reuelatioēm Et Boetius reuelat morbū ſuum oñs ſe
turbari ex his que iniurioſe fiebant cōtra ipm ex ſui in exilium relegatiōe
⁊ meritoꝝ ſuoꝝ fruſtratione. ex iniuſta ſui ꝯdemnatiōe. ex fame ſue leſiōe
⁊ tandem ex his que videbat generaliter iniurioſe alijs inferri. ⁊ hec ōnia
ſibi veniſſe ꝓpter ſtudia ipſius.
¶ In metro q̄nto Boetius exclamat ꝯtra ꝓuidentiā diuiām admirās
qꝛ oīa regūtur a deo ꝓ̄ter actus huānos. licꝫ h̄ ſit falſum. tñ turbato Bo
etio videba᷑. iō rogat deū vt regat actus hoim ne ſic ꝑuerſi ꝓ̄ualeant im/
pune aduerſus bonos.
¶ In ꝓſa q̄nta oñt quō phia ſe habuit ad ſuam q̄rimoniam ⁊ q̄d ex ea
ꝯgnouit. ⁊ recolligit ſub breuitate ea q̄ Boetium ꝑturbauerunt dās mo
dum remedēdi ipm Boetium
¶ In metro ſexto phia probat in omnib⁹ ordinem eſſe ſeruandum ⁊ fa
cit hoc trib⁹ exemplis.
¶ In proſa ſexta ⁊ vltima inquirit cauſam radicalem infirmitatis boe
tij ⁊ de circumſtantijs gubernatoris mundi. ⁊ de principio ⁊ fine rerum
colligendo omnes infirmitates Boetij oſtendens eum eſſe curabilem.
⁊ dicit philoſophia ſibi primo velle proponere remedia leuia. ꝓ̄terea ḡuia
reſ̄uare donec melius ꝯualeſcat ac roboretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ In metro ſeptimo ⁊ vltimo phīa probat per exempla ꝙ caligo per
turbationū impedit mentis intuitū hortando ad fugam eaꝝ q̄ catenant
animū ſcʒ gaudium. timorē. ſpem. ⁊ dolorem a ſe abijciēdo. non em̄ pōt
mens talibꝫ p̄pedita philoſophari

Ecundus liber habet octo ꝓſas ⁊ octo
metra. In pſa pᷓma oñt Boetius quid phīa fecit poſt
p̄dicta ⁊ phīa reſumit vnam cām doloris boetij ſcʒ de
fortuna oñdens mirabilē effectū fortunę excuſans ſe d̄
reſumptione p̄teritę fœlicitatis boetij. Oñdit etiam
oportunitatē medēdi boetium ⁊ ꝓcedit ad medicamenta

¶ In metro primo philoſophia deſcribit mores fortunę ſcʒ ꝙ more ro
tę ſemper alternat ſe.

¶ In proſa ſecūda phīa introducit fortunam oñdentem non eſſe do/
lendum de ea.

¶ In metro ſecūdo ꝯquęritur de inexpleta cupiditate hoīm

¶ In proſa tercia oñdit ꝙ fortuna multa bona Boetio ꝯtulit. enume
rans ipſa bona pręterita per ordinem

¶ In metro tercio philoſophia determinat ex tribus exēplis mutabi
litatem mūdanorum

¶ In proſa quarta phīa oſtendit quō Boetius adhuc multa habu/
it bona fortunę ex parte Symachi ſocri ſui. ⁊ ex parte pudicę ꝯiugis. ex
parte filiorum. ⁊ ex his ꝯſolatur eum oñdens fœlicitatē temporalē nul/
li poſſe totaliter euenire. ⁊ de q̄nto aliquis eſt fœlicior tanto leuiori ad/
uerſitate proſternitur. ⁊ ex hoc cōcludit fœlicitatem fortuitā miſeram et
amaram. ⁊ ꝙ in rebꝫ fortuitis non poſſit conſiſtere vera fœlicitas qꝛ etiaʒ
mors cunctis debetur

¶ In metro quarto phīa ꝯmendat vitam mediocrem per ſimilitudi
nem edificij mediocriter ſituati.

¶ In proſa q̄nta ponit remedia pauciora ꝙ fortuna nō ſit ſummop̄e
petenda. oñdens ignobilitatē diuitiaꝝ. gemmaꝝ. agroꝝ. veſtium. clientū
in comparatione ad hominē. ⁊ ꝙ homines p̄dicta nimium diligētes fa/
ciunt iniuriā ſuo conditori.

¶ In metro quinto phīa commendat antiquā ętatem quę multa pa/
ce ⁊ ſobrietate florebat

¶ In proſa ſexta phīa oñdit ꝙ dignitates ⁊ poteſtates non ſunt ma/
gnopere appetēdę qꝛ aduenuint malis. ⁊ ſolū poſſunt ſuper corpus. Si
militer diuitię vanę ſunt ⁊ periculoſę

¶ In metro ſexto oñdit neq̄ciam potētis Neronis q̄ ideo infamis fa
ctus fuit qꝛ imperator erat

¶ In pſa ſeptima phīa oñt ꝙ glīa etiam iuſte acq̄ſita non ē appetēda.
qꝛ mundus ē ſtrictꝰ ⁊ gentes ſunt multę. ⁊ qđ vna gens laudat alia dam
nat. Et qꝛ etiam glīa non ꝑdurat. Et ꝙ notanter virtuoſi non debent q̄
rere glīam. pᷓmo qꝛ pertinet ad leuitatem arrogātię. ſecundo qꝛ nihil ſpe/
ctat ad animam q̄ immortalis eſt ⁊ deformis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ In metro ſeptimo phīa probat glãm nõ eſſe q̃rẽdam qꝛ cœlũ latum
eſt ⁊ terra ſtrictiſſima Et adducit viros illuſtres quoꝝ glã perijt niſi hoc
ſolum ꝙ pauculis litteris nominantur
¶ In octaua ⁊ vltima proſa phīa oñt ꝙ bonum eſt in fortuna ſed meliꝰ
bonum eſt in aduerſa q̃ȝ proſpa. Et ꝙ aduerſa fortuna oñt amicos. proſ/
pera falſos nutrit.
¶ In metro octauo ⁊ vltimo commendat amorẽ quãta facit bõa ſine q̊
ꝯcta ad interitum tẽdũt. ⁊ vtinam genus hoīm amor diuinus regat tũc
vere fœlix eſſe poſſet.

T

Ercius liber hȝ duodecim proſas ⁊ duodecim
metra. In pſa ṗma Boetiꝰ oñt ſe eẽ q̃dammõ
curatũ ⁊ paratũ ad remedia q̃uiora. ⁊ phīa hec atteſtaṙ. ⁊
ꝓmittit ſe velle ſibi oñdere fœlicitatẽ verã ⁊ boetiꝰ petit hec

¶ In ṗmo metro. p. ꝯmẽdat ordiẽȝ q̊ ṗmo dñt noſci flã deiñ ꝟa. ⁊ fcit h̄
ꝑ exẽpla q̃tuor. ſ. agro purgãdo. melle guſtãdo. ibre fugãdo. aere mũdãdo
¶ In pſa ſcđa phīa oñt ꝙ om̄s homiẽs naṫaliter appetũt ꝑuenire ad
veram beatitudiẽm. cuius etȝ ponit diffinitioẽm. ⁊ ꝙ homiẽs diuerſis er
roribꝫ abducũtur a ꝟa fœlicitate. ⁊ ponit diuerſas opinioẽs circa fœlicita
tem Et oñt ꝙ querẽtes diuitias velut ſummũ bonũ errãt. Siľr de poten
tia reuerẽtia ⁊ celebritate vel glã ⁊ leticia.
¶ In metro ſcđo phīa ponit quãta ſit vis nature ꝙ omnia ſequũṫ ſuã
naturam. leones. auicule. virga violenter deorſum tracta ⁊ cœlum. ⁊
breuiter omnia
¶ In proſa tercia oſtendit phīa ꝙ vera fœlicitas nõ ꝯſiſtat in his in q̊
bꝫ homines putant eam ꝯſiſtere Notanter ṗmo ꝙ nõ ꝯſiſtat in diuitijs
quia non faciunt hominem ſufficientem Scđo quia conferunt indigen
tiam. Tercio inuehitur contra auaros quos in preſenti ſollicitudo an
xios reddit. ampliora concupiſcere facit. ⁊ ne habita perdantur pauere
continue compellit.
¶ In metro tercio oñt quõ diues auarus etiaȝ ſi omnia habeat adhuc
ſitire ampliora nõ ceſſat.
¶ In proſa q̃rta phīa ꝓbat ꝙ nõ ꝯferũt hominibꝫ ad reuerentiam
Primo qꝛ dignitas nõ aduenieẽs nõ aufert honorẽ. Scđo qꝛ dignitates
manifeſtant vicia improboꝝ Tercio quia opinione hoīm vileſcunt.
Quarto qꝛ tempoꝝ mutatione ſordeſcunt ⁊ ſplendere deſinũt. hoc iõ. q̊a
in ſola opinione conſiſtunt
¶ In metro quarto phīa ꝯfirmat ꝑ exẽplũ de Nerone cui bonũ fuiſſet
ad imperiũ nõ veniſſe
¶ In proſa q̊nta phīa probat ꝙ regnum ⁊ regni familiares nõ conferṫ
veram potentiam Primo ꝓpter ꝑuitatem durationis regnantium. Se
cũdo ꝓpter paruitatem extentionis. Tercio propter annexum timorem.
Quarto propter abſentantem ſecuritatem. Quinto ꝓpter nccitatem ma
nendi in officio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

¶ Jn metro q̈nto phia oñdit quō vera potentia ſit acquirenda. ſcili/
cet domando animos feroces

¶ Jn proſa ſexta phia oñdit ꝙ gloria mundana non facit hoīem be
atum. Primo notanter qꝛ eſt vana ⁊ fallax. Sed nec illa q̄ eſt meritꝫ con
queſita. qꝛ ſapienti de gloria nō eſt cura. Sed nec nobilitas. qꝛ iſta nō eſt
eius ſed parentum. cum q̈dammodo neceſſitet vt ⁊ filij nobilium bonos
parentes ſequātur ne degenerent. Igitꝰ gloria mortalium hoīm nihil ali
ud eſt q̄ꝫ magna inflatio aurium

¶ Jn metro ſexto phia oñdit ꝙ omnes hoīes ſunt ęque nobiles. prę/
ter vicioſos. dei em̄ genus ſumus

¶ Jn proſa ſeptima phia probat ꝙ in voluptate nō ſit beatitudo. q̈a
includit multas incommoditates. Etiam ſi ſic tūc pecudes beatificarēt.
Jtem fœlicitas nec eſt in matrimonio qꝛ ſepe fiunt inde nequiſſimi filij q̈
tortores parētum ſunt potius q̄ꝫ beatificatores.

¶ Jn metro ſeptimo ꝯfirmat prędicta per mel ⁊ ꝑ fixuram apis. q̈a
cum dulcedine pungit

¶ Jn proſa octaua oñdit q̄ntis malis ſint multiplicata prędicta bo
na. etiam oñdit q̄ꝫ vilia ſint bona corporis q̄ in alijs animalibꝫ perfectiꝰ
ſunt. vt magnitudo. fortitudo. Etiam ꝙ pulchritudo nimis cito perit q̄ i
tenui cute flaueſcit

¶ Jn metro octauo phia deplangit errorem hoīm q̈ in acq̄rendo mi
nima bona ſunt prudētes. ſed acq̄rēdo ſummum bonū abducūtur igno/
rantia. ⁊ hortatur hoīes q̄tinus tandem attediati falſis bonis veniāt ad
verꝝ bonum qđ ſtelliferꝝ trāſilijt polum

¶ Jn proſa nona phia oñdere volens q̈d ſit vera beatitudo aſſignat
cauſam falſę fœlicitatis qꝛ homines ipſam ſectātes nō adipiſcūtur quod
pollicetur. Et probat ꝙ illa q̈nqꝫ. ſufficientia. potētia. gloria. lęticia. ⁊ re
uerētia ſunt vnum. ⁊ ergo q̈ q̄rit vnum ſine alijs nō inuenit quod quęrit
Et ex iſto ꝓponit ſibi veram beatitudinem. ſed prius vult dn̄m impręca/
ri vt ipſe oſtēdat eam

¶ Jn metro nono ponit orōem optimam ꝓ ſummo bono ⁊ vera bea
titudine cognoſcēda

¶ Jn proſa decima probat phia veram beatitudinem eſſe inq̄rendaꝫ
diligenter. ⁊ oſtēdit in quo conſiſtit vera beatitudo videlicet in deo. ⁊ non
in aliquo alio extrinſeco tanq̄ꝫ a deo diſtinctum vt accidēs quod probat
q̄druplicit er. Primo qꝛ non ineſt deo ab extrinſeco. Secundo quia ſic de
us nō eſſet ipſum ſummū bonum. Tercio quia deus eſt principium oīm
Quarto quia alias eſſent plura ſumma bona. Corrollarium ſeq̄tur ꝙ ō
nis beatus eſt deus

¶ Jtꝫ iſta q̈nqꝫ ſupradicta non ſunt partes integrales btītudinis vel
membra. qꝛ deus eſt ſimplex in eſſentia. nihilominus multa ꝯtinere bea/
titudo videtꝰ q̄ ad eam referūtur

¶ Jn metro decimo phia hortatꝰ ad illā veram beatitudinē perueni
re quia inuēta habentur oīa

¶ Jn proſa vndecima phia oñdit ꝙ bonum eſt quod omnia appetūt
et idem ſunt eſſe bonum ⁊ vnum. ⁊ ꝙ omnia appetunt eſſe ⁊ permanere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

vt aĩalia. arbores. ⁊ plantę. Cuius ſunt quattuor ſigna. ſcꝫ certitudo lo/
ci ⁊ ſitus. diſpõ partium interioꝝ ⁊ exterioꝝ. ⁊ ſeminis ꝓpagatio. Etiam
inanimata mouentur ad ſua ꝓpria loca per naturalem inclinationem. ⁊
nitũtur conſeruare vnitatem per continuatioẽm partium ſuaꝝ ad inuicẽ
quare bonum eſt finis oĩm

¶ In metro vndecimo phĩa oñdit modum quo poſſimus ꝑuenire
in cognitioẽm veri ſcꝫ per retractionem ab occupationibus exterioribꝫ ⁊
recurſum ad interiora cũ adiutorio doctrinę.

¶ In proſa duodecima ⁊ vltima phĩa oñdit quibꝫ gubernaculis mun
dus regaꝛ. Et probat mũdum regi a deo tripliciter. Primo ex ꝯiunctiõe
partium diuerſaꝝ. Scdo ex ꝯſeruatione coniunctoꝝ. Tercio ex diſpõne
motuũ ex parte loci. tpis. ſpacij. ⁊ q̃litatis. ⁊ oñdit ꝙ mundus regiꝛ a deo
per ſuã bonitatem. ⁊ ꝙ deus oĩa diſponit fortiter ⁊ ſuauiter. ⁊ ꝙ malũ ni/
hil ſit. exquo deus p̃t oĩa ⁊ non p̃t malum. ⁊ ꝙ ſermones oꝫ eſſe cognatos
rebꝫ de q̃bus loq̃mur

¶ In metro duodecimo ⁊ vltimo tercij libri phĩa hortaꝛ ad perſe/
uerãdum in ꝯtemplatione beatitudinis oñdens per fabulam citharistę
orphei quõ affectus mundanoꝝ impedit ꝑſeuerãtiaꝫ in bono qꝛ faciliter
recurrit hõ ad ea q̃ prius dilexerat.

Quartus liber hꝫ ſeptem proſas ⁊ ſeptẽ me-

tra egregia ꝓbãtia ꝙ diuinũ regimen optimũ eſt licet hꝫ nõ
videaꝛ inſipienti bꝫ ꝓ eo ꝙ aliq̃n mali florent iuſti ꝯculcan
tur. Nihilominus (qꝛ mortales) licet boni tm̃ miſterium ñ
plœnę intelligãt idcirco phĩa benigne oñdit hoc eſſe rõnabile.

¶ In prima proſa Boetiꝰ adhuc q̃ſi languens nec plœnę oblitꝰ ꝓ/
ſtinę turbationis incipit ingemiſcere cum admiratione ⁊ intentione phĩę
volentis adhuc plura loq̃ interrumpit inquiens. quõ poſſit hoc ꝯuenire
cum p̃miſſis ſcꝫ exquo deus optimus optime gubernat omnia. quare in
ſuo regno vicia dominãtur. ⁊ virtutes luunt ſupplicia ſceleꝝ. Ad hęc phi
loſophia pulchre reſpondetꝙ omnino deſipit oñdens per ſimile hoc om/
nino eẽ impoſſibile. qꝛ in domo bene diſpoſita vilia vaſa nullo modo cla
reſcunt nec precioſa ſordeſcunt. Sic virtutes ſemper precioſę ſunt ⁊ vicia
abiecta monſtrãtur.

¶ In primo metro oñdit phĩa quomodo poſſit homo plœne cura
ri vt intelligat predicta innuẽs viam per quam deuenitur ad ſummũ bo
num ſcilicet per ꝯſiderationem creaturarũ quę gradatim ſunt traſcenden
dę more auis ſurſum tendẽdo quouſqꝫ perueniatur ad aliquod quod prę
emineat omni creaturę. ⁊ ita per ſubtilem intelligẽtiam illius ſupni re/
ctoris q̃ omnia temperatiſſime gubernat. tũc videbit horrendos tyrãnos
eſſe exules

¶ In proſa ſecunda efficaciter phĩa curã adhibet Boetio ꝑ ratio/
nes multas probando contra vulgi opinionem ꝙ ſoli boni ſunt potẽtes.
quia volunt ⁊ poſſunt adipiſci bonum. ⁊ quia mali hoc non volunt. igi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

tur non pn̄t. ⁊ per ꝯn̄s ſunt impotentes. Nam duo ſunt ex quibꝰ actus humani procedunt. ſcꝫ voluntas ⁊ ptās. quoꝝ ſi alteꝝ deſit nihil produci poteſt. Item ſi duo ſint qui velint vnum opus facere ⁊ debito modo alter procedit. alter āt nō valet puta ambulare qꝛ claudus eſt. ꝯſtat ꝙ impotens eſt. Et ſic boni ſunt ſimiles recte incedentibꝰ motu pedum. mali vero manu nitentibꝰ quia deficiunt ab eo quod natura maxime intēdit ſcꝫ bonum. ⁊ tanto ſunt impotētiores ⁊ miſeri quāto bonum quod negligunt eſt melius. Et dicūt ꝙ boni ambulant tm̄ ꝙ nihil vie ſupereſt. mali vero in foribꝰ errant Item malus homo eſt homo ſicut homo mortuus eſt homo. ⁊ id quod mali pn̄t hoc idem eſt impotentia eoꝝ. ⁊ ergo potentia maloꝝ eſt nulla. qꝛ ſolum malū ⁊ hoc eſt nihil qꝛ deus poteſt omnia ⁊ non p̄t malum. Item mali nō ſunt boni. igitur non ſunt potētes. qꝛ potentia eſt bona. Item naturaliter oēs appetunt omne quod p̄t deſiderari. ſcꝫ ſummū bonum in quo eſt vera beatitudo. liquet igiꝰ illos ſolos potētes qui hoc pn̄t adipiſci. Sed hoc mali nequeūt qꝛ ad beatitudiēm ꝓbra. i. vicia non veniūt.

¶ In ſcd̄o metro oñdit de principibꝰ huius ſeculi ſi ſunt mali quō veraciter ſint impotētes quia non pn̄t facere quod volunt q̄ſi ligati grauibus catenis. flagellātur etiam acerbis paſſionum aculeis nec vnq̄ꝫ trāquilli ſunt. ſꝫ agitatur rabie. ſuꝑbia. libidine. triſticia. ſpe vana

¶ In tercia proſa phia oñdit malis nunq̄ꝫ deeſſe ſua ſupplicia. nec bonis deeſſe ſua pręmia. Nullum eſt p̄mium niſi rōne boni Boni āt nunq̄ꝫ carent bono qꝛ nemo pōt eſſe bonus q̄ caret bono. igitur nunq̄ꝫ carent pręmio. Item oīs pœna eſt rōne mali. qꝛ mali nunq̄m volūt carere malo. igiꝰ nunq̄ꝫ carēt ſupplicio. Supplicium em̄ ſummum eſt exꝑtem eſſe boni. Hęc āt pœna quę inſeperabiliter adeſt malis naturā vehementer inficit. ⁊ ab humana ꝯditione deijcit. ita vt cum probitate deſerta q̄s hō eſſe deſierit. nec in diuinam cōditionem trāſire poſſit. vertaꝰ in beluam vt auarus lupus. iracūdus canis. fraudulētus vulpes. accidioſus aſinus. inconſtās auis dicatur. Ecōtra cum ipſum bonū beatitudo ſit. bonos ōnes eo ipſo ꝙ boni ſunt fieri beatos liquet. ⁊ qꝛ beati ſunt eos ꝯuenit eſſe deos. quod vtiq̄ꝫ ſummū p̄mium eſt inauferibileq̄ꝫ. ⁊ qꝛ p̄mium bonorū eſt fieri deos. ſupplicīū maloꝝ eſt fieri beſtias

¶ In metro tercio phia cauſa ſolacij introducit fabulam Vlixis cuius ſocij per quādam quę Circę dicitur trāſformati fuerant in diuerſas beſtias corporaliter non mentaliter qꝛ ſenſum retinebāt. Et ꝯcludit ꝙ transſormatio mentis per vicia corpore manente eodem peior eſt q̄m transſormatio corporis in beluam aīa ſua manente ſi talis trāſformatio eſſet poſſibilis ꝑ naturam.

¶ In ꝓſa quarta Boetius ꝯſentit rationibꝰ ſupradictis ꝙ mali ſunt infœlices. tm̄ adhuc quaſi laycali more indignatur eis ꝙ ſeuiūt in bonos et vellet ꝙ hoc non poſſent ſed potius cito auferrentur de medio. Hanc impatiētiam arguit philoſophia ⁊ ſuo loco probare ꝓmittit ꝙ non licet ſapiēti ſic indignari ſed magis cōpati. ſicut facimus ęgrotis corporaliter Valde em̄ miſeri ſunt vicioſi duꝫ cupita quę volūt perficiūt ⁊ miſeriores q̄ꝫ ſi ea perficere non poſſent. Et ſubiungit ꝙ mali ſunt fœliciores q̄ ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

puniti q̄ꝫ qui nō ſunt puniti. ex tanto infœliciores quanto diuturniores
⁊ quanto minus puniūtur. ⁊ ꝙ illi ſunt miſeriores ꝗ faciunt iniuriam q̄ꝫ
qui patiuntur eam. Etiam oſtēdit ꝙ miſeria malorum eſt infinita ſi eo/
rum vita eſſet infinita. quia eorum malicia eſt eorum miſeria. Et addit
ꝙ malos puniri bonum eſt. Primo quia quandoqꝫ reſipiſcunt a malo
Secūdo quia aliꝭ videntes terrorem declinant a malo. Tercio quia eo/
rum miſerie additur aliquid boni ſcꝫ pœna que ratione iuſticie bona eſt.
Et ꝙ ad malum reqritur purgatorium vel infernus poſt mortē. ⁊ ꝙ opi
nio vulgi contraria eſt opinioni philoſophie. ⁊ ꝙ opinioni vulgi non ſit
conſentiēdum. ⁊ ille ꝗ facit iniuriam eſt puniēdus ⁊ non cui facta eſt. igi
tur primus eſt inferior. Igitur iudices potius debēt incitari vt cōpatian
tur facientibus iniuriam q̄ꝫ patientibus eandem. Quia ergo ad ſapien
tem pertinet omne odiū a ſe repellere ⁊ cunctis velle prodeſſe. Ideo cle/
menter debet expectare ⁊ prouocare diſcholos ad penitētiam ⁊ plus com
pati his qui inferunt iniuriam q̄ꝫ qui patiuntur tanquam infœlicioribꝰ.

¶ In quarto metro philoſophia iucunde cōfirmat que dixit ⁊ ex
clamat cōtra homines illos qui bellicis motibus ſe inuicem ex odio ad
mortem deducunt dicens. Nemo debet mortem malorū deſiderare que
de per ſe multis modis appropinquat ſine bello. Iuſte quoqꝫ diligendi
ſunt boni ⁊ mali miſericorditer.

¶ In proſa qnta Boetius q̄ſi proficiens in ſcientia incipit plu/
res dubitationes habere q̄m antea habuit. ⁊ ait. Perpendo ꝙ in bonis
fortuitis eſt aliquid boni. eo ꝙ expediens eſt rectoribus ⁊ ſapientibus ⁊
gubernantibus policiarum habere eas. ⁊ nunc ſtuporem meum deus re
ctor exaggerat qui in bonis fortune vtilia conſtituit ⁊ recta ratione mū
dum gubernat. Quare ergo indifferenter proſpera ⁊ aduerſa accidunt
bonis ⁊ malis. Et quaſi diceret. Si eſſem pollens opibus. honore reue/
rendus. potentia validus. ⁊c̄. vt olim. tunc medica ratio ſufficeret. ſed qa
affligor. impatientia me vexat. ⁊ idcirco totiens ad querendum incitor. ⁊
pro conſolatione cauſam huius rei ſcire deſidero. Et querit quare carce/
res ⁊ cruces inuente propter malos ſepiſſime eueniāt bonis. Et philoſo
phia reſpondet ꝙ ſic videtur eſſe ꝓpter ignorātiam ſcilicet cauſe fati ⁊ di/
uine prouidentie

¶ In quinto metro philoſophia q̄ſi preparando viam ad infor
mandū Boetium dicit. ꝙ cōmune eſt hominibus habere admirationē
de rebus q̄ꝫdiu ignorant cauſas earū ſed illis ſcitis ceſſat ſtupor. ⁊ dat ex
emplū de motu ſiderū arcturi id eſt vrſe maioris q̄re ſcilicet tardius mo
uentur. ⁊ de eclipſi lune ⁊ ſolis que mira videtur ignaris. Similiter acci
dit quia nemo miratur de inquietudine aq̄rum flante coro ⁊ de niuibus
ſolutis a ſole. Sic in propoſito ſi cauſa ceſſaret ⁊ admiratio. ⁊ durāte ig
norantia cauſe durat admiratio.

¶ In pſa ſexta Boetius adhuc inſtat pro declaratione q̄ſtionis
ſupius mote. ſcꝫ q̄re malis bona ⁊ bonis mala ꝯtingant. ⁊ philoſophia
pmittit difficultatē eius. qa iſta materia talis eſt vt vna dubitatiōe ſo/
luta alie innumerabiles ſuccreſcāt. ſed tamen qꝛ iſta ſcire expedit afflicto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Ideo ſaltem paꝝ de ea tractabit. Et ponit ꝙ ſtabilitas diuinę mētis oīa
gubernat ſtatuit ꝛ diſponit. Pręmittit etiam ꝙ oꝫ ſcire qnid ſit ꝓuidētia
ꝛ quid fatum . ꝛ tunc ad hoc quod quęritur recto ordinę peruenitur. Pro
uidentia ergo eſt ipſa diuina ratio in ſummo omniū principe conſtituta
Vel planius ſic. Prouidētia eſt diſpoſitio diuina ſiue ordinatio exiſtēs
in mente diuina qua cuncta inferiora ſunt prouiſa ſᵐ ſtatum ſuę naturę.
Fatum vero eſt diſpoſitio inherens rebus mobilibus per quā prouiden/
tia omnia nectit ſuis ordinibus. Et ponit ꝙ prouidētia ꝛ fatum nō ſunt
vnum. ꝛ ꝙ fatum cū omnibus ſibi ſubiacentibus dependet a prouiden/
tia. Et ponit diuerſas opiniones circa fatum. ſcꝫ a quibus vel a quo ex/
erceaꝛ. ꝛ ꝙ omnia quę fato ſubiacent etiam diuinę prouidētię ſubiaceant
ꝛ nō econuerſo. ꝛ declarat hoc de circulis ſuꝑ eundem axem ſuꝑ ſe motis
Et q̄nto quid firmius ſe diuinę ꝯtinet. tanto firmius p̄ſeruaꝛ a fatali mu
tatione. Deinde phia ꝯparat habitudinem fati ad ꝓuidētiam diuinā ꝑ
q̄tuor ſimilia. ſ. fatum hꝫ ſe ad ꝓuidētiam ſicut rōcinatio ad intellectum.
id quod fit ad id qđ eſt. tps ad ęternitatem. circulꝰ ad punctum medium.
Poſtea oñdit q̄ ſint illa q̄ fato diſponunꝛ. ꝛ ꝙ ea q̄ apparent in rebꝫ ꝯfu/
ſa nō intelligentibꝫ. ſunt in diuina ꝓuidentia ꝛ gubernatione ordinata. ꝛ
qui p̄t aduertere iſta. optimā in ſingulis inueniet rōnem ¶ Item ꝙ
indifferēter bonis ꝛ malis proſpera ꝛ aduerſa ꝯtingūt. nō fortuito ſꝫ ſum
mo libramine ꝓcedit ex prouidētia ordinatoris. ſicut q̄ q̊ſdam ſcit dignos
p̄mio quoſdam ſupplicio. Deinde oñdit cām gñalem quare malis bona
ꝛ bonis mala ꝯtingunt. ſcꝫ qꝛ hoīes neſciunt q̄ ſint bona vel mala. ꝓbās
per ſimile medici ſciētis diuerſis corporibꝫ diuerſa ꝯuenire medicamēta.
ꝛ neſciētes varietatem corpoꝝ diuerſificatoꝝ in ꝯplexione. ignorant cām
mutabilitatis curationis. Etiā probat hoc ex ꝯtrario iudicio dei ꝛ hoīꝫ
allegans Lucanū de iudicio deoꝝ ꝛ Catonis. Deinde ponit cās ſpecia/
les q̄re malis bona eueniunt. ꝛ vna ē qꝛ poſſet deterior fieri ſi hoc bonuꝫ
non veniſſet. ꝙ āt bonis mala nō eueniunt facit eoꝝ meritum. ꝛ ideo eis
bona eueniunt vt improbitas p̄ualens repmaꝛ. ¶ Itꝫ ſi q̄dam mode
ſti affligerenꝛ deficerēt. ꝙ boni repmunꝛ ꝛ eis mala adueniunt hoc iō eſt.
qꝛ aliqui eoꝝ ex longa fœlicitate glari poſſent. etſi non exercitarenꝛ ſuꝑbi
rent. Scđo vt inde magis mereanꝛ ꝛ exercitatione in ꝟtutibꝫ ꝯfirmenꝛ
Tercio aliq̄ plus metuunt q̄ꝫ debent. Quarto aliquis plus pręſumit de
ſe q̄ꝫ debet. Quinto ꝓpter gloriam p̄cioſę mortis . Sexto ꝓpter exēplum
alioꝝ. ꝙ āt malis mala adueniunt nemo miraꝛ. ſꝫ ꝙ eis bona eueniunt. p̄
ma cā eſt ne fiant peiores. ſcđa vt emendenꝛ. tercia vt eoꝝ miſeria maior
exiſtat. Deinde oñt cām q̄re mali malos puniant. qꝛ ſic tales mali fiunt
boni. poſtea exclamat de ꝯtractatione tali ampliori

¶ In metro ſexto ꝯfirmat phia quę dicta ſunt per ſimilitudinē iu/
cunde alloquens Boetium vt ſic recreatus ad ſublimiora tendat ꝛ ꝯmē/
dat diuinam prouidētiam in regimine corpoꝝ cœleſtium . elementoꝝ. tē
poꝝ. generabilium. ꝛ corruptibiliū. ex parte dei regentis . Ait ergo. Si
vis pura mēte ſummi dei iudicia intelligere. aſpice cœlum ꝛ diſciplinam
ſtellaꝝ ꝛ anni curſus q̄ꝫ varij videtur. ꝛ tñ vnum nō ꝯfundit aliud. ſic in
actibꝫ humanis oīa recte ordinanꝛ.

¶ In proſa ſeptima ꝯcludit phia ex p̄dictis ꝙ oīs fortuna eſt bōa· tā̄ꝫ
a deo infallibiliter adminiſtrata vnicuiqꝫ ſcḋm ſua merita. nam iocū̄da re
munerat. aſꝑa exercet vel corripit. Et oñ̄t ꝙ eſt ꝯtrarium vulgo. q. d. O
Boeti caue ne ſequaris vulgi opinioēm ꝙ ſemꝑ aduerſa iudicat mala.
ſꝫ attende ꝙ in tua ptāte eſt qualem vis habere fortuā̄m. ⁊ ꝑ h̄ tādem fcit
exhortatioēm vt fortuna magnanimiter toleretur. ꝯcludēs eſſe in hoīs
ptāte formare ſibi fortuā̄m qualem vult.
¶ In metro ſeptimo phia ꝯfirmat ſuam exhortationem exemplo viro
rū fortiū q̄ ſp̄ret̄ꝫ voluptatib⁹ ſpe laudis ⁊ gl'e labores maximos ſubiere.
Et ꝑ h̄ hortat̄ v̄tuoſos ne deſiſtāt a ꝓpoſito ſuo ꝓpter labores. Difficile
eſt eñ̄ mediū̄ tenere Et ponit tres fabulas q̄ſi ſolaciādo ipi boetio ne g̃/
ueř ſerioſis. Cōcludit āt O fortes ite nūc altas vias ad ſuꝑna. ſi tāta fece
rūt infideles ꝑ gl'a inani. cur vos inertes ⁊ pigri terga nudatis. i. labores
reſpuit̄ꝫ qñ̄ ſuꝑata carnalia donāt nobis cœleſtia p̄mia.

Quintus ⁊ vltimus liber hꝫ ſex ꝓſas ⁊ q̄nqꝫ me
tra In h̄ vltimo libro phia ſoluit quędam dubi
a ex ſupradictis prouidentia Nam ſupra tetigit aliq̄ ml'
tum intricata q̄ nō plene expoſuit ſcꝫ de prouidētia ⁊ fato ex q̄b⁹ videtur
ꝯcludi ꝙ ſi ita p̄ciſe deus omnia diſponit g̊ neqꝫ caſus neqꝫ fortūa eſt. ne
qꝫ liberum arbitrium.

¶ In p̄ma ꝓſa Boetius ꝯmēdat actū phię ⁊ dat occaſioēm tractādi de
caſu mouēs q̄ſtioēm. An aliq̄d ſit caſus an ōnino nihil. ⁊ d̄t. exꝑior eñ̄
qḋ ſupra dixiſti ꝙ materia de ꝓuidētia ſit nimis implicata Nam ego om
nia caſualiter putabam euenire. tu v̄o ecōtra ꝓbaſti nulla Si g̊ ita eſt tūc
ml'ta dicta ātiq̄ꝝ ſ't f'lā q̄ poſuerūt caſum eſſe. Ad hęc phia rñ̄det ꝙ ſi ita
caſum diffiniam ſic̄ꝫ tu videris diffinire. tūc dico caſum ōino nihil eē. nō
eñ̄ eſt motus temerarius nulla cāꝝ ꝯnectiōe productus q̄꞉ ex nihilo ni/
hil fieri p̄t. nec vllus temeritati locus in vniuerſo relictus eſt. ꝓhibēte dō
q̄ oīa ordiāt. Si āt cū meo Ariſtotele ⁊ nō cū vulgo ſentis. tūc dico caſuꝫ
ēe ſic̄ꝫ. ij. phicoꝝ ait. Quotiēs aliq̄d cuiuſpiā rei grā̄ gerit̄. ⁊ aliud q̄buſdā̄
ex cauſ̄ q̄ꝫ qḋ intēdebat̄ ꝯtigit caſus vocat̄. i. caſus eſt euēt⁹ iopiāt⁹ ex ꝯtī
gētib⁹ cauſat⁹ in his q̄ gerūtur ob aliq̄d. Et pōit exēplū de foſſiōe terre ⁊
auri reꝑtiōe dicēs. vt ſi q̇s colendi agꝝ cā̄ terrā̄ fodiat auꝝ reꝑiat. euent⁹
iſte et ſi nō habet cauſam intentam. habet tñ̄ cā̄m confluentem ex diuina
ordinatione procedentem.
¶ In p̄mo metro oñ̄t ꝑ ſimile aquarum tigris ⁊ eufratis quō euēt⁹ caſu
alis habeat ſe ad diuiā̄m prouidētiam. In Armenia ē q̄dā̄ rupis de qua
fons ſcaturit a ſe diriuās duo fluia q̄ dicūtur tigris ⁊ eufrates. poſt aliq̄d
āt ſpaciū iterato ꝯueniūt ⁊ vnū flumē efficiūt. Si q̇s ergo deponeret na
uim vel lignū in vnum illoꝝ ⁊ ſil'r nauim vel lignū in aliud. ſcḋm naťam a
quaꝝ deſcēderēt doēc tādem ſimul iungerētur p̄ter tñ̄ intētioēm deponē
tis Sic eſt de caſu ſyllogiſandum. q̄꞉ qḋ hō nō aduertit. h̄ tñ̄ ordo natu/
rę diuinę ſuꝑplet.

¶ In ſcḋ proſa Boetius quaſi plene informatus de prouidentia ꝛ fa/
to ꝛ caſu. iam dubitare incipit an etiam ſit liberum arbitrium pro eo ꝙ
omnia conſtringuntur cathena fatalis neceſſitudinis. Ad hoc philoſo
phia reſpondet ꝙ omnino eſt. licet in diuerſis non eadem facultas ſit ꝓ/
ſequendi volita ꝛ fugiendi volita. nam boni ſunt veri liberi. deo libere in
herendo ꝛ mali ex propria libertate ſerui efficiuntur ad infima ꝛ vicia
voluntarie tendendo. Etiam prouidentia non excludit libertatem. q̇a
ſuum miniſtrando ꝛ mouendo non imponit nccitatem ſꝫ libere ꝑmittit a
gere qḋ placet ꝛ vnicuiqꝫ reddit ſm merita Et ſic actus liberi arbitrij ca
dūt ſub dinina ꝓuidētia Oñt etiā liberꝝ arbitriū eſſe aliter in āgelis ꝛ ali
ter in hominibꝫ.

¶ In metro ſcḋo phia ꝯmēdat excellētiā diuine ꝯgnitiōis in ꝯꝑatione
ad ſolem materialem. ꝛ ſic hilariter p̄dicta ꝟa eſſe oñt. adducens exem/
plum melliflui Homeri dicentis ꝙ licet ſol ſit immenſi ſplendoris ꝛ om
nia in ſupficie perluſtret. tñ nō p̄t intima terre viſcera illuminare. Sꝫ ñ
ſic ſol iuſticie dens p̄t impediri q̇ omnia ex alto cernit pñtia p̄terita ꝛ fu/
tura Et iō ipſe veraciter dici p̄t verus ſol.

¶ In tercia proſa Boetius conq̄ritur ſe rurſus difficiliori ābi/
guitate confundi. qꝛ nō poteſt capere quō ſimul in veritate ſtat liberū ar
bitrium cū diuina prouidētia. Et oñdit diuinā prouidentiā ꝛ liberum ar
bitriū eſſe incōpoſſibilia tali rōne. que infallibiliter prouidētur de neceſſi
tate eueniūt. ſed oia infallibiliter a deo prouidētur. ergo ſi ab eterno non
ſolū facta ſed ꝯſilia ꝛ volūtates ꝓuidētur a deo. nulla erit libertas arbi/
trij. Alia rō Sicut ſe habet ſcia reſpectu ſcibilis pñtis. ſic preſcia reſpe/
ctu effectus futuri. ſed cū ſcio aliq̇d in pñti eſſe. neceſſe eſt ipſum eſſe. ideo
cum preſcitur aliq̇d futurum eſſe neceſſe eſt ipſum futurꝝ eſſe. ſed deꝰ pre/
ſcit oia futura. igitur neceſſario eueniūt. ¶ Tercia rō. Quicunqꝫ exiſti
mat rem aliter eſſe q̄ꝫ ē eius eſtimatio ē falſa. ꝛ nō ſcita ſed fallax opinio.
Si igitꝛ diuina ꝓuidētia preſcit aliq̇d futurꝝ. ꝛ ſi ipſum nō neceſſario eue
nit ſicut preſcit preſciētia dei. tunc ꝓuidētia dei nō eſt ſcia quod eſt abſur
dum. igitur futura a deo prouiſa neceſſario eueniūt. Poſt hoc improbat
modos q̇bus aliqui nitūtur ſaluare prouidētiam. Primus modus ē vt
dicatꝛ deum ea q̄ ꝓuidet iudicare infallibiliter q̄ꝫuis poſſent nō euenire.
ſed hoc nō quia tunc falleretꝛ prouidētia. Secūdus modus ē vt dicatꝛ de/
um prouidere futura indeterminate ſic vt futura. Sed iſto modo proui/
dētia dei nō eſt certa. Tercius modus vt dicatur oia euenire ex nccitate
et liberꝝ arbitrium auferatꝛ nihil eſſe. Tunc ponit incōuenientia que ſe/
quuntꝛ ſi auferatur liberꝝ arbitrium. Primū quia tunc leges ꝛ ſtatura nō
valerēt. Secundo qꝛ deus eſſet auctor maloꝝ. Tercia qꝛ tolleretur actꝰ
dep̄candi deum ꝛ ſperādi in deo q̇bus homines maxime ꝯiunguntꝛ deo.
Et ſic vidēs multa inconueniētia ſeq̇ ex ablatione liberi arbitrij q̄ſi per/
plexus neſcit quid ꝯducēdum ſit

¶ In tercio metro adhuc Boetiꝰ ꝓſequitꝛ materiā p̄fatam ꝛ mirādo q̄
rit q̄ cā ſit q̄re ſimul eſſe non pñt ꝓuidētia ꝛ liberꝝ arbitriū volēs ꝙ appa
rentia diſcordie prouenit ex debilitate intellectus. Et hoc ſic oñt. Si dꝛ
ꝙ mens obruta tenebris nequit cognoſcere tam ſubtiles nexꝰ reꝝ. tūc ite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

rum noua queſtio oritur quare ſcꝫ tm̄ deſiderat ⁊ laborat iſta ſcire cum
nemo querat quod ignorat. ⁊ ſi inueniat q̄ſitum nō cognoſceret inuentū.
Aut forte mens ſummarie alq̄uid ſcit ⁊ de ſingulis nihil. Aut neqꝫ no
uit omnia nec penitus neſcit Sed quaſi ſummam meminit ⁊ retractan
do cōſulit ⁊ ſubtiliter aduertit q̄ aliqn̄ ſciuit vt illis q̄ neglexit iterum q̄at
addere aliq̄s ptes. Et ſic vult dicere ꝙ aīa ſciat cām incōpaſſiōis inter ꝓ
uidentiam ⁊ libeꝝ arbitriū in vl̄i ſed neſcit in ſpeciali ⁊ in ꝓpria forma

¶ In proſa quarta poſt lōgam Boetius vacillatioēm in qua viſus eſt
quaſi aliqualiter ſubtilis ⁊ aliqualiter rudis more ſcholarium nouicioꝝ
q̄ inuoluūt ſentētias ſermonibꝫ imperitis. iam phia vrbane alloq̄tur ipꝫ
nec ꝯfundere diſponit ſꝫ dulciter attrahere vt plenius erudiat dicēs. O
Boeti hęc eſt vetus q̄rela de ꝓuidentia ⁊ olim a Tullio vehemēter agi/
tata ⁊ a te diu quęſita necdum ab vllo veſtrum firmiter expedita Et hęc
eſt cauſa veſtri defectus ꝙ humane rōcinationis motus ad diuine p̄ſcien
tię ſimplicitatem nō p̄t attingere. ħ ſi poſſet nihil dubietatis remaneret.
Sed nūc temptabo iſta tibi patefacere. volēs igitur ſoluere queſtionem
Boetij reſumit ſolutioēm prius improbatam que eſt bona in hoc ꝙ poit
p̄ſcientiam nō eſſe cām neceſſitatis futuroꝝ. Dixit em̄ nō ideo futura ꝓ/
ueniūt q2 deus ea prouidit Sed fuit mala in ħ q2 ponit futura eſſe cām
preſcientie dei ⁊ dt Si tolleretur p̄ſcia dei neq̄quam tollerek̄ libeꝝ arbi/
trium ad nccitatem Et ſi iteꝝ eſſe ponik̄ ⁊ nihil nccitatis iniūgere rebꝫ
futuris maēt iteꝝ libeꝝ arbitriū. Deiñ oñt phia ꝙ p̄ſciētia diuina non
eſt ſignum nccitatis in rebꝫ futuris. ⁊ ꝙ modus probandi ex ſigno non eſt
efficax. Deinde q2 ex dictis videtur ſeq̄ ꝙ aliqua pn̄t preſciri que tn̄ nccā
rio nō eueniūt. Si āt nccārio eueniūt pn̄t nō euenire. ita ꝙ aliqn̄ p̄ſcitum
a deo nō eueniat. g̊ phia dubitādo de ħ querit Et ſoluit ꝙ licꝫ fuk̄a in cō
paratione ad diuinam prouidentiam ſint in nccitate ꝯdicionata. nō tamē
omnino ſunt nccāria nccitate abſoluta. Dicit g̊ putas ꝙ ꝓuidentia im/
ponit futuris nccitatem. ſi ita eſt quare nō impōit rebꝫ pn̄tibꝫ nccitatem.
Et poāmus an̄ oculos quadrigam cum auriga videmus quantam dili/
gētiam facit. ſi g̊ nccārio fieri oportet omnia g̊ vector fruſtra vtitur li/
bertate ⁊ arte ſua. In hūc modū cetera ꝯſidera. Tūc phia diſcutit ſcdm
motiuum Boetij. Utrum fuk̄a incerta qualia ſunt ꝯtingētia pn̄t certe
p̄ſciri. Dixit em̄ pus nihil ſcia ꝯp̄hendi poſſe niſi certum. Sed aſſignat
phia cām erroris q2 putak̄ ꝙ facultas ꝯgnitiōis ſit ƀm facultatem rei ꝯg
nite ⁊ n̄ ꝯg̊ſcētis qd ƒlm̄ eſt. Exemplum eſt de corpis rotūditate qnam a
liter viſus aliter tactus ꝯg̊ſcit. viſus em̄ a remotis exn̄s ꝯgnoſcit. tactus
in ꝓpinquo p ptes Silr̄ ipe homo aliter ꝯgnoſcit ſenſu. aliter imagina/
tiōe. aliter rōne. aliter intelligentia. Deiñ oñt ꝙ q̄cq̄d p̄t ꝟtus inferior e
tiam poteſt ꝟtus ſuperior ⁊ amplius. ⁊ compat illa q̄tuor ad inuicē ſub
tiliter vt in textu Si hoc p̄t hō q̄d p̄t deus.

¶ In metro q̄rto oñt a q̄bꝫ ortū habuit error illoꝝ q̄ dixerūt ꝙ res cog/
noſcūtur ƀm ꝓpriam nak̄am q̄ error magnū p̄buit impedimentum ad ali
a ꝯgnoſcēda q2 a magnis philoſophis inuētus ⁊ defeuſus fuit. Stoici
em̄ quaſi ad āgelicam puritatem tendere cupiētes. ſi poſſibile fuiſſet cum
Dyoniſio dixiſſent quoſdam homines diuina paſſiue didiciſſe. Sed q̄a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

ꝭm̄ miſteriū nōdū reuelatū eis fuerat. fecerūt qđ potuerūt dicētes aīam
tm̄ pati in cognoſcēdo. non āt agere. ⁊ ſic cognitio intellectiua ſꝫm eos ſo
lū pficeret ex hoc ꝙ corpora exteriora ſuas ſilitudines imp̄munt in mēte
ita ꝙ mens ſe ſolū hēat in rōne patientis ⁊ res ad extra in rōne agentis.
Ex q̊ ſeq̄tur ꝙ patiens trahit̄ ad naturā agentis ⁊ nō econuerſo. ⁊ ꝙ cog
nitio. Et ſequitur naturam rei cognitę ⁊ non naturam cognoſcentis ſi
cut in tabulis fit raſis in q̄ ſcribunt̄ notulę ipſis nihil agētibꝫ. hoc āt non
p̄t ſtare q² aīa diſcernit. colligit. diuidit. imo nunq̄ꝫ ocioſa ē. ſed more ig/
nis agitat nūc infima nunc ſup̄ma. Vn̄ pꝫ ꝙ aīa plus agit q̄ꝫ patiatur
in cognoſcēdo Applicat āt iſta ad deū vt ſeq̄tur in ſequēti proſa

In pſa q̇nta ponit ph̄ia multos modos cognitionū vltra q̊s diuina
ſupeminet ⁊ probat ſpēaliter diuinā cognitionē eſſe ſꝫm modū cognoſcē/
tis ⁊ nō rei cognitę. ⁊ ponit inſufficientiam eoꝝ q̇ ex hoc mō cognoſcendi
nrō probāt diuinā prouidētiam ponēs exēplum de q̄tuor ꝯtutibꝫ cogno/
ſcitiuis ſubordinatis. hortat̄q̄ꝫ vt diuinę mēti humana rō ſe ſummittat.
Niſi ei erigamus ad cacumē ſummę intelligētię rōnationē nrām nō poſ/
ſumus pticipes fieri illi⁹ ſapię q̄ vltra nos ē. illic em̄ rō videbit qđ in ſe n̄
p̄t intueri. ⁊ de futuris certiſſimā ſciam habebit.

In metro q̇nto ⁊ vltimo ph̄ia iucunde hortat̄ ad idem. ſ. ſurſum mē
te tendere q² alias non ē poſſibile vt q̇s poſſit capere q̄uō dei intelligētia
ꝯtingentes res certitudinaliter ꝓuidet. ꝓcedit āt hęc exhortatio a ſilitudi
ne corporis huāni. nam cętera aīalia hn̄t faciem dep̄ſſam ad terrā. ſolus
hō ſtat recto corpore. ⁊ iō cœleſtia principaliter debet q̄rere

In pſa ſexta ⁊ vltima procedit ph̄ia ad longum ꝯfirmādo p̄dicta ⁊
ſoluēdo inſtātias ſuprapoſitas videlicet ꝙ prouidētia nō impedit arbitrij
libertatē. ⁊c. Vn̄ ait. vt poſſimus cognoſcere q̄ ſit ſcia dei q̄ntum fas eſt
intueamur. quis ſit diuinę ſubſtātię ſtatus. Deū igit̄ ęternum eſſe ꝯſtat
Eternitas āt ē interminabilis vitę tota ſimul ⁊ pfecta poſſeſſio. ex hac de
finitione probat totū intētum ſuū. q² dus neq̄ꝫ ꝯditis rebꝫ antiq̇or videri
debet tpis q̄ntitate. ſed ſimplicis poti⁹ ꝓprietate naturę ⁊ manifeſtat quō
tpalia deficiunt a ſimplicitate diuinę naturę quam nitunt̄ imitari. Dein
de ponit ph̄ia ꝙ ſcientia diuina. nō pręſcientia. nō pręuidentia. ſed proui
dentia vocat̄. Tunc ſoluit rōnes ſibi ſuperius factas ꝯtra prouidētiam
volens ꝙ ſicut noſtra pn̄s ſcia non eſt cauſa neceſſitatis eſſendi eorū quę
ſcimus. ſic nec dei prouidētia eoꝝ quę prouidet. Deinde oñdit ꝙ circa cō
tingentia ſtat certa cognitio dei ⁊ incertus euentus rei. Deinde fortificat
p̄mam rōem vt formalius ſoluat̄ ⁊ ſoluit eā per diſtinctionē nccitatis cō
ditionatę ⁊ ſimplicis. Deinde ꝯcludit ex pręmiſſis ꝙ illa ſimul ſtant. ali
qua ſꝫm ſe eſſe ꝯtingentia ⁊ incerta. ⁊ ſic libera ⁊ ſoluta prorſus in ſui na/
tura vident̄. q̄ tn̄ ad diuinū intuitū cūcta inſpiciētem relata. nccāria dn̄r
⁊ certitudinaliter eueniūt. itaq̄ꝫ diuīa notio minime reꝝ q̄litatē pturbat
Deinde obijcit ꝯtra illā ſolutionem q² ſic non videt̄ eſſe differentia inter
contingēs ⁊ neceſſarium. Et ſoluit ſic ꝙ idem relatū ad diuerſa p̄t eſſe ꝯti
gens ⁊ nccāriū. Tunc obijcit ꝯtra ſolutionem datā. tn̄ quilibet hō p̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

mutare ſuum ꝓpoſitum. ſoluit ſic. nec ꝑ h̄ effugit diuinam ꝓuidentiam
Deinde querit vtꝝ ex noſtra mutatione mutetur diuina ſcientia. ⁊ d̄t ꝙ
non. quia deus illam mutatioēm etiam ſcit qꝛ omnia ſimpliciſſime cōpre
hendit. Tandem concludit ex p̄miſſis ꝯpaſſibilitatem liberi arbitrij cū
diuina prouidentia oñs leges eſſe bonas. ⁊ ꝑ deum bonis pꝛemia. malis
ſuꝑplicia diſpenſari. Spes ⁊ p̄ces non fruſtra fieri. Demum poſt om
nia quaſi naturaliter tractata theologicam infert ꝯcluſioēm dicens
Auerſamini igitur vicia. colite ꝟtutes. ad rectas ſpes animum ſubleua
te. humiles p̄ces in excelſa poꝛrigite. Magna vobis eſt ſi diſſimulare n̄
vultis neceſſitas indicta pꝛobitatis. qui ante oculos agitis iudicis cun/
cta cernentis.

¶ Deo gratias.

¶ Libri quinqꝫ de conſolatione philoſophię Boetij
Rhomani conſulis ac oꝛatoꝛis ſplendidiſſimi vna cum cō
mentaria editione: per me Jacobum de Breda in Dauen
tria diligenter elaboꝛati Expliciūt. Anno gratię Milleſi//
mo. cccc. xc. die ſabbati ante Jnuocaui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 3